

לבוש מְרֻדְכֵי מְסַכְתָּא זְבָחִים סִימָן א סוּגְיָא דְכָל הַזְבָּחִים שְׁנֹזְבָחוּ וְשָׁלָא לְשִׁמּוֹן דָּף ב.

כָּל הַזְבָּחִים שְׁנֹזְבָחוּ וְשָׁלָא לְשִׁמּוֹן כְּשָׂרִים אֲלָא וְשָׁלָא עָלוּ לְבַעְלִים לְשֵׁם חוּבָה, וְאִתָּא בְּגִמְרָא דְדוּקָא וְשָׁלָא לְשִׁמּוֹן אֲבָל בְּסִתְמָא עָלוּ לְבַעְלִים לְשֵׁם חוּבָה. אֲכַן הֶרְמַב"ם פְּתַב בַּפ"ד מֵהִלְכוֹת מַעֲשֵׂה הַקְּרָבָנוֹת הִלְכָה יוֹד ז"ל וְאִם שָׁחַט וְעָבַד שְׂאֵר עֲבוּדוֹת סִתָּם וְלֹא חָשַׁב כָּלֵל בְּעוֹלָה וּבְשִׁלְמִים הָרִי הֵן כְּשָׂרִים וְעָלוּ לְבַעְלִים לְשֵׁם חוּבָה.

וּכְבָר תְּמַה הַכ"מ דְּמִשְׁמַע מְדַבְרֵי דְדוּקָא בְּעוֹלָה וּשְׁלָמִים כְּשָׂר בְּסִתָּם וְהָא לִיתָא דְבְכוּלָהּ סִתְמוֹן כְּלִישְׁמוֹן דְּמִי, וְמָה שְׁתִּירָץ הַלַּח"מ דְּהֶרְמַב"ם רְבוּתָא נִקֵּט בְּעוֹלָה וּשְׁלָמִים מְשׁוּם דְּזָבַח תּוֹדָה שְׁלָמִיו אִיגְרִי בְּשִׁלְמִים, דְּחֻק מְאֹד דַּא"כ הִי לְהֶרְמַב"ם לֹמַר רַק בְּשִׁלְמִים.

וְעוֹד הָא עַכ"פ לְהִלְכָה חֲזִינוּ דְלַעֲנִין מִחֲשָׁבוֹת חֲמוּר חֲטָאֵת וּפְסַח מְעוֹלָה וּשְׁלָמִים דְּשָׁלָא לְשִׁמָּה בְּהֵן פְּסוּל לְגִמְרֵי וְאִיךָ יֹאמֵר הֶרְמַב"ם דְּעוֹלָה וּשְׁלָמִים הֵנוּ יוֹתֵר רְבוּתָא שְׁכָשָׁר בְּהֵן. עַכ"פ בְּוֹדָאֵי דְהֶרְמַב"ם מְדַיִיק דְדוּקָא בְּעוֹלָה וּשְׁלָמִים.

וְיֵשׁ לְהַקְשׁוֹת עָלָיו מְדַבְרֵי הַגַּמ' דְּרַצָּה לְהוֹכִיחַ דְּזָבָחִים בְּסִתְמָא כְּשָׂרִין מִמְתְּנִיתוּן דְּכִיֶּצֵּד לְשִׁמּוֹן וְשָׁלָא לְשִׁמּוֹן לְשֵׁם פְּסַח וּלְשֵׁם שְׁלָמִים. טַעְמָא דְאָמַר לְשֵׁם פְּסַח וּלְשֵׁם שְׁלָמִים הָא לְשֵׁם פְּסַח וּסִתְמָא כְּשָׂר, וְאִם נִימָא דְגַבֵּי פְּסַח בְּסִתְמָא לֹא עָלוּ לְבַעְלִים לְשֵׁם חוּבָה א"כ ע"כ לְשֵׁם פְּסַח וּסִתְמָא כְּשָׂר רַק הַקְּרָבָן אֲבָל לֹא עָלָה לְבַעְלִים לְשֵׁם חוּבָה א"כ אִיךָ נוֹכַל לִילֵף דְּזָבָחִים בְּסִתְמָא עָלוּ לְבַעְלִים דִּילְמָא לְגַבֵּי זֶה דְלֹא עָלוּ לְבַעְלִים שְׁוִים פְּסַח וּשְׂאֵרֵי קְרָבָנוֹת, עוֹד קָשָׁה דְהָא הָאֵי דִינָא דְבְסִתְמָא עָלוּ לְבַעְלִים לְשֵׁם חוּבָה יִלְפִינוּ לְקַמּוֹן מֵהָא דְאָמַר ר' יוֹסִי אִיךָ מִי וְשָׁלָא הִיָּה בְּלָבוּ לְשֵׁם אַחַת מִכָּל אֱלוֹי וְאִי סִלְקָא דְעֵתָךְ סִתְמָא פְּסוּל קִיָּימוּ בִי"ד וּמִתְנִי מִקִּלְתָּא דְמַפְסֵל בִּי, וּלְקַמּוֹן בַּגַּמ' דָּף מ"ו אִיתָא אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב חֲטָאֵת שְׁשֻׁחְטָה לְשֵׁם עוֹלָה פְּסוּלָה לְשֵׁם חוֹלִין כְּשָׂרָה כו' מִתִּיב רַבָּה אָמַר ר' יוֹסִי אִיךָ מִי וְשָׁלָא הִי בְּלָבוּ לְשֵׁם אַחַד מִכָּל אֱלוֹי כְּשָׂר שְׁהוּא תְּנַאי בִי"ד טַעְמָא וְשָׁלָא הִי בְּלָבוּ כָּלֵל הָא הִי בְּלָבוּ לְשֵׁם חוֹלִין פְּסוּל אָמַר לוֹ אֲבִי דִילְמָא לֹא הִי כָּלֵל כְּשָׂר וּמְרַצָּה הָא הִי בְּלָבוּ לְשֵׁם חוֹלִין כְּשָׂר וְאִינוּ מְרַצָּה, הָרִי דָאֵם לֹא הִי בְּלָבוּ כָּלֵל כְּשָׂר וּמְרַצָּה וְהָא בְּמִתְנִיתוּן אִיתָא ג"כ הַחֲטָאֵת וְהָאֲשֵׁם לְשֵׁם חֲטָא וְאֵפִי"כ אָמַר ר' יוֹסִי דָאִיךָ מִי וְשָׁלָא הִי בְּלָבוּ כָּלֵל כְּשָׂר וּמְרַצָּה, וְאִין לְתַרְץ עַפ"י דְּבָרֵי הַתּוֹס' בְּדָף ב' בַּד"ה קִיָּימִי בִי"ד וּמִתְנִי, שְׁפִירֵשׁ דְּהִפְרִישׁ וְשָׁלָא הִי בְּלָבוּ כָּלֵל הִיָּינוּ דַּע"כ"פ הִי בְּדַעְתּוֹ וְחִישָׁב בְּלָבוּ לְמָה שְׁדִינוּ לְהִיֹּת.

וּבַכְּה"ג אִיךָ בְּחֲטָאֵת כְּשָׂר וְעָלָה לְבַעְלִים לְשֵׁם חוּבָה, דְּדַבְרֵי הַתּוֹס' הוּא רַק לַס"ד אֲבָל לְמַסְקְנָא דְמוֹכִיחַ דְּקִיָּימִי בִי"ד וּמִתְנִי וְע"כ דְּסִתְמָא כְּשָׂר וּמְרַצָּה, וְאִין לֹמַר דְּקוֹשְׁתָּה הַגַּמ' רַק אִם יֵהִי פְּסוּל לְגִמְרֵי אֲבָל מָה שְׁלָא יִרְצָה לֹא קָשָׁה לוֹ, דַּא"כ תְּקַשָּׁה מֵאִין מוֹכִיחַ דְּבְסִתְמָא עָנוּ דִילְמָא בְּסִתְמָא בִּין בְּחֲטָאֵת בִּין בְּשְׂאֵרֵי קְרָבָנוֹת כְּשָׂר וְלֹא עָלוּ, וּבְוֹדָאֵי דְזֶה דוֹחַק לֹמַר מְדַבְּחֲטָאֵת כְּשָׂר בְּשְׂאֵרֵי קְרָבָנוֹת עָלוּ, דְּמַנְלֵן זֶה דִילְמָא לְגַבֵּי זֶה דְלֹא עָלוּ בְּסִתְמָא שְׁוֵה חֲטָאֵת וּשְׂאֵרֵי קְרָבָנוֹת, אֲכַן לְכַאוּרָה מוֹכַח כְּהֶרְמַב"ם, דְּהָרִי בְּדָף ג'.

סָבַר דְּמִשׁו"ה חֲטָאֵת שְׁשֻׁחְטָה לְשֵׁם חוֹלִין כְּשָׂרָה, מְשׁוּם דְּהָנוּ כְּסִתְמָא, וְא"כ תְּקַשָּׁה הָא מוֹכַח מִמְתְּנִיתוּן דְדוּקָא אִם לֹא הִי בְּלָבוּ כָּלֵל כְּשָׂר וּמְרַצָּה, הָא הִי בְּלָבוּ לְשֵׁם חוֹלִין הִיָּינוּ דְהִי בְּלָבוּ, שְׂאִין עוֹשָׂה לְשֵׁם שְׁשָׁה הַדְּבָרִים, כְּשָׂר וְאִינוּ מְרַצָּה וְכִינוּן שְׁלָשָׁם חוֹלִין יֵשׁ דִּין דְּסִתְמָא א"כ ע"כ דְּסִתְמָא נְמִי כְּשָׂר וְאִינוּ מְרַצָּה, וְאִיךָ דְשָׁם קָאֵי בַּגַּמ' אֲלִיבָא דְמַסְקְנָא

דהטעם דילפינו מקרא דחולין אין מחללין קדשים, אבל תקשה להס"ד אמאי לא מקשה מגמ' דלקמן ומגמ' זו מוכח דדוקא מר"א מקשה ולא מדרבנן.

ולישב זה נראה לי, דהנה לכאורה משמע דעתה יש תנאי בי"ד דלא לימא לשמו דילמא אתי למימר שלא לשמו, א"כ עתה אין מצוה שייחשוב לשם הששה דברים שפא יטעה, דמה בדבור אפשר שייטעה, מכש"כ במחשבה, וא"כ תקשה דברי הרמב"ם בפ"ד מהלכות מעשה הקרבנות הלכה י"א ז"ל וצריך שתהי' מחשבתו בשעת שחיטת העולה לשם ששה דברים לשם הזבח כו' ואם שחט סתם פשר כמו שבארנו והשוחט חטאת ואשם צריך שתהי' מחשבתו לשם אותו החטא שפא עליו, ואפשר שפובר הרמב"ם דרבנן ור' יוסי פליגי בזה, אם צריך שתהי' מחשבתו לזה, דרבנן לא סבירא להו התנאי בי"ד דלא לימא, והלכה פסקים, ואף דמוכח מר' יוסי דבסתמא פשר משום דמדר' יוסי נשמע לרבנן דבזה אם מסתמא פשר לא נחלקו, אכן בפירוש המשניות איתא שהלכה כר' יוסי, אמנם בפירוש המשניות הרמב"ם מפרש שהת"ק ס"ל דצריך שייחשוב בעל הקרבן ג"כ באלו הששה דברים ור' יוסי פליגי ואמר שתנאי בי"ד שאין הולכין אלא אחר מחשבת העובד בלבד, ולפיכך דברי האומר בעלים מפגלין נדחו.

ולכאורה פירוש נסתר מגמ' דילן דמוכח דבסתמא פשר והכי הא קאי בשוחט ואעפ"כ אמר דתקנו דלא לימא לשמו. ונראה לי דאדרבה מוכח בפירוש הרמב"ם דאם ניאמדהפירוש בדברי ר' יוסי שתנאי בי"ד הי' שהשוחט והפקה לא יאמרו לשמו דילמא השוחט והפקה ואמרו שלא לשמו, א"כ מאי מסיק שאין המחשבה הולך אלא אחר העובד מאי ענין זה לזה.

[הנה מפרש הא דאין מחשבה הולכת אלא אחר העובד, הלכך אי אמר (פהו) שלא לשמו אע"ג דבעלים אמרי לשמו לאו מידי הוא דלאו בדידהו תליא מילתא והדבר תמוה, דא"כ מאי אמר דאין מחשבה הולכת אלא אחר העובד דאף אם הי' הולכת מחשבה אחר הבעלים, ג"כ אם הפהו מפגל פיגולו פיגול, דהא בגמ' קאמר, מתניתן דלא פהאי תנא, דא"ר אלעזר ב"ר יוסי שמעתי שהבעלים מפגלין ואטו ר' אלעזר ב"ר יוסי סבר, דכהו אין מפגל, אלא ראב"י סבר דשניהם מפגלין הבעלים נמי והפקה בנדאי, א"כ למה אמר אין מחשבה הולכת אלא אחר העובד אף אם מחשבה הולכת אחר בעלים גם כן, אעפ"כ אם הפהו אמר שלא לשמו פוסל אף אם הבעלים אמרו לשמו] גם קושית התוס' בדף ב', ד"ה וקנימי שהקשו ז"ל יש תימא למה לו להאריך פל זה הא בהדיא אמר סתמא פשר, דמשו"ה הוכרחו בתוס' לתרץ דמי שלא הי' בלבד היינו שלא אמר בהדיא לשם אחד מפל אלו אבל חישב בלבד למה שדינו להיות, דס"ל להרמב"ם שזה דחוק, לכן מפרש הרמב"ם דכולה מתניתן אלא לגבי הבעלים שדין הוא שהבעלים צריך להביא קרבן לשם כל הדברים הללו.

וע"ז אמר ר' יוסי שתנאי בי"ד שהבעלים לא יאמרו פלום בשעת הקרבת הקרבן אחר שדין מחשבה הולך אלא אחר העובד, משו"ה תקנו שהבעלים לא יאמרו פלום שאף אם בלב הבעלים לא היה פלום הקרבן פשר ומשו"ה תקנו שלא יאמר.

וְלָמָּה תִּקְנֶנּוּ שְׂלֵא יֹאמֵר מָה אֵיכָפֶת לָנוּ אִם יֹאמֵר ע"ז מְפָרֵשׁ בַּגְמ' דְּחֻשְׁשׁוֹ שְׂאֵם הוּא. שְׂאֵינְנוּ פִּהָן, לֹא יְהִי זְהִיר בְּדַבּוּרוֹ וְהוּא יֹאמֵר שְׂלֵא לְשִׁמוּ יִמְשֹׁנָה הַפִּהָן אַחַר דַּבּוּרוֹ וְהוּא יֹאמֵר כְּמוֹתוֹ וְזֶהוּ הַפִּירוּשׁ, דְּלֹא לִימָא הַבְּעֵלִים, וְהַפִּהָן שְׂהוּא זָרִיו.

לֹא יִטְעָה. אִם לֹא יִטְעוּהוּ הַבְּעֵלִים, וּלְפִי זֶה מְזָה שְׂלֵא הִי בְּלַבּוֹ כְּשֶׁר אֵין רֹאִי פְּלִל דְּבִסְתָּמָא כְּשֶׁר דְּהָרִי אֶפְשֶׁר לֹוּמֵר דְּקֹאִי רַק עַל הַבְּעֵלִים אֶלָּא דְּבַגְמ' מוֹכִיחַ אִם נִימָא דְּבִסְתָּמָא פְּסוּל הֵינּוּ אִם הַשׁוֹחֵט וְהַפִּהָן עֶבְדוֹ בְּסְתָמָא פְּסוּל, א"כ אֵיךְ תִּקְנֶנּוּ שְׂלֵא וְאָמְרוּ הַבְּעֵלִים כְּלוּם מְשׁוּם דִּילְמָא גַּם הַפִּהָן יִמְשֹׁנָה אַחַר דַּבּוּרוֹ א"כ הִלָּא יֵשׁ לְחֻשְׁשׁוֹ פֶּן יִמְשֹׁנָה הַפִּהָן אַחַר זֶה שְׂהַבְּעֵלִים לֹא אָמְרוּ כְּלוּם וְאִזּוּ יוֹפְסֵל בְּשִׁבִיל זֶה ע"כ דָּאֵם אֵירַע שְׂהַפִּהָן ג"כ לֹא אָמְרָה כְּלוּם הֵינּוּ שְׂשִׁחַט וְעֶבֶד אֶת הָעֶבְדוּת בְּסְתָמָא כְּשֶׁר, אֲבָל אִם הֵי הַבְּעֵלִים אוֹמְרִים אִזּוּ חֻשְׁשׁוֹ בִּי"ד פֶּן יֹאמֵר שְׂלֵא לְשִׁמוּ וְהַפִּהָן יִמְשֹׁנָה אַחַר דַּבּוּרוֹ וּג"כ וְאָמֵר שְׂלֵא לְשִׁמוּ וְאִזּוּ יְהִי פְּסוּל, וּלְפִי הַמְּסַקְנָא הָא דָּאֵם לֹא הִי בְּלַבּוֹ קֹאִי בֵּין עַל הַבְּעֵלִים בֵּין עַל הַפִּהָן.

וְהִנֵּה הָרַמְבַּ"ם פָּתַב בַּפְּט"ו מֵהַלְכוֹת פְּסוּלֵי הַמְּוֹקְדָּשִׁין הַלְכָה י"א שְׂאֵם שִׁנְיָה לְשֵׁם חוּלִין הַפְּסַח פְּסוּל, שְׂנֵאֲמַר וְאָמְרָתֶם זִבַּח פְּסַח, וְכִבֵּר תָּמָה הַכ"מ וְכָתַב שְׂאֶפְשֶׁר הַטַּעַם מְשׁוּם דְּכָתוּב בִּי' לֵה' וְהוּא תָּמָה דְּהָא גְּבִי אֵיל ג"כ נֹאמֵר וְעָשָׂה אֵיל זִבַּח שְׂלָמִים לֵה' וּמְזָה יִלְפִינּוּ דְּבַעֲי שְׂיַעֲשֶׂה זִבַּח שְׂלָמִים.

א"כ גְּבִי שְׂלָמִים נִימָא שְׂלָשִׁים חוּלִין פְּסוּל. אֲכֹן לְדִידִי נִרְאָה לִי טַעְמָא דְּהָרַמְבַּ"ם, דְּהִנֵּה אָמְרִינּוּ בַּגְמ' דְּלְשֵׁם חוּלִין הֵוִי כְּמוֹ סְתָמָא וְטַעְמָא דְּסְתָמָא כְּשֶׁר אֵיתָא בַּגְמ' מְשׁוּם דְּסְתָמָא לְשִׁמָּה קֹאִי, וְהִנֵּה בְּפְסַחִים דְּף ס' אֵיתָא אָמֵר רְבָא פְּסַח שְׂשִׁחַטוּ בְּשֶׁאֵר יְמוֹת הַשְּׁנָה לְשִׁמוּ וְשְׂלֵא לְשִׁמוּ כְּשֶׁר דְּהָא סְתָמָא לְשִׁמוּ קֹאִי וְאֶפְּלוּ הֵכִי כִּי שְׂחִיט לִי שְׂלֵא לְשִׁמוּ כְּשֶׁר אֵלְמָא אֲתִי שְׂלֵא לְשִׁמוּ וּמִפִּיק לִי מִלְשִׁמוּ כו' א"ל מִיִּדִי אֵירָא בְּשִׁלְמָא הָתֵם כְּמָה דְּלֹא עָקֵר בְּשִׁחִיטָה סְתָמָא לְשִׁמוּ קֹאִי אֶלָּא הֵכָא לְאוֹכְלֵיו קֹאִי דִּילְמָא מִמְשַׁכִּי הֵנִי וְאֲתָא אַחֲרֵינָא וּמִימְנָא עֲלִיו, דְּתַנּוּ נִמְנִין וּמוֹשְׁכִין יְדִיהֶן עַד שְׂשִׁיחַט א"כ בְּפְסַח אִם וְשִׁחֹט סְתָמָא אוֹ לְשֵׁם חוּלִין הָא לֹא נִשְׁחַט לְאוֹכְלֵיו אֶלָּא דְּהוּ' אֶפְשֶׁר לֹוּמֵר דְּחֻשְׁב לְחוּלִין וְיֵאכְלֵהוּ בְּתוֹרַת חוּלִין לְזֶה יִלְפִינּוּ מִקְרָא דְּזִבַּח פְּסַח הוּא לֵה' שְׂצָרִיכִין שְׂשִׁיחֹט לְשֵׁם אוֹכְלֵיו שְׂאוּכְלִין בְּתוֹרַת פְּסַח דְּהָרִי סְתָמָא לֹאוּ לְאוֹכְלֵין קֹאִי וּלְפִי זֶה מְיֻנָּשׁב קוֹשְׁיָתְנוּ שְׂהַקְשִׁינוּ כִּינּוּ דְּסְתָמָא בְּפְסַח פְּסוּל א"כ אֵיךְ רְצָה לְהוֹכִיחַ מְשִׁחַטוּ לְשֵׁם פְּסַח וּלְשֵׁם שְׂלָמִים דְּסְתָמָא כְּשֶׁר הָא בְּפְסַח סְתָמָא פְּסוּל, אֲכֹן לְדַבְרֵינוּ, אֵילוּ הִי סְתָמָא פְּסוּל גַּם בְּשֶׁאֵרִי קִרְבָּנוֹת בְּוֹדָאֵי דְּגַם בְּפְסַח הִי פְּסוּל לְשֵׁם פְּסַח וְסְתָמָא אֲבָל כִּינּוּ דָּאֵין הַפְּסוּל אֶלָּא מְטַעַם דְּלֹא נִשְׁחַט לְשֵׁם אוֹכְלֵין וְסְתָמָא לֹאוּ לְאוֹכְלֵין קֹאִי אֲכֹן אִם אָמֵר לְשֵׁם פְּסַח וְסְתָמָא הָא הֵוִי כְּמוֹ לְאוֹכְלֵיו וְשְׂלֵא לְאוֹכְלֵיו דְּכְשֶׁר א"כ מוֹכַח דְּסְתָמָא לֹא הֵוִי פְּסוּל בְּקַדְשִׁים.

וְהִנֵּה הָא דְּבַעֲינּוּ שְׂבִשְׁעַת שְׂחִיטָה יִשְׁחֹט לְמַנּוּיָו דְּכֻזָּה הֵינּוּ ע"י כְּפֻנְתוֹ נַעֲשׂוּ מְנוּיָן יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק אֵי צָרִיךְ דְּוָקָא שְׂבִכָל הַשְּׂחִיטָה תְּהִי לְמַנּוּיָן אוֹ דְּדִי שְׂבִשְׁעַת שְׂחִיטָה יַעֲשֶׂה אוֹתָם לְמַנּוּיָן אַף בְּמִקְצַת הַשְּׂחִיטָה דְּדִין הוּא רַק בְּמִכְסַת הֵינּוּ בְּשַׁעַת שְׂחִיטָה תְּכַסּוּ.

וְנִרְאָה לִי מוֹכַח מִגְמ' דְּפְסַחִים דְּף ס' ג' דְּאֵיתָא שָׁם. סִיפָא דְּאָמֵר סִימָן רֵאשׁוֹן לְעֶרְלִים סִימָן שְׁנֵי לְמוֹלִים דְּבִסִּימָן רֵאשׁוֹן הָא לֹא פְּתִיכִי בִי מוֹלִין וּר"מ לְטַעְמִי דְּאָמֵר מְפָגְלִין בְּחֻצֵי מַתִּיר וּרְבִנּוּ לְטַעְמֵיהוּ דְּאָמְרִי אֵין מְפָגְלִין בְּחֻצֵי מַתִּיר, ע"כ, וְאִם נִימָא דְּבַעֲי דְּוָקָא

שע"ו כל השחיטה יהיו מנויים על הפסח א"כ לרבנו אמאי פשר הא נעשו מנויים על הפסח רק הערלים שהיו מנויים בתחילת השחיטה וא"כ נשחט הפסח רק לערלים, ע"כ דמשום מנוין אף אם נמנו במקצת השחיטה פשר וא"כ הפסול רק משום זה דתחילת השחיטה היתה לערלים, וערלות פוסלת, משו"ה לרבנו דאין מפלגין בחצי מתיר הקרבן פשר, ומשו"ה אם אמר לשם פסח וסתמא או לשם סתמא ופסח פשר דהרי נשחט למנויו וסתמא אין פוסל בקדשים אבל אם כל השחיטה היתה בסתמא הרי לא נעשו מנוין ואז הפסח פסול דלא נשחט למנויו.

ועי"ז שבארתי דסתמא פשר רק היכא דהעבודה בעצמה מועלת משא"כ היכא דבעי שעוד הוא יעשה. יתישב מה שכתב הרמב"ם בפ"א מהלכות פרה אדומה הלכה ט' דפרה שנשחטה לשם חולין תפדה ואינה מכפרת ועיין בכ"מ שתמה על זה דהא אין צריכה כפרה ואי משום דסתמא קריא רחמנא הא סתמא שנשחטה לשם חולין כפרה, אכן כפי שבארנו בתשובה אחת לישוב קושיות התוס' בע"ז כ"ג.

סתירות הגמ' דפרה קדשי בה"ב ואעפ"כ פוסלין בה פסולי קרבן וביארנו דפרה כל זמן שלא נשחטה היא קדשי בה"ב ומשו"ה מותר לגנוזה מה"ת ואינה עושה תמורה דאין תמורה לקדשי בה"ב אכן דין פרה אדומה שהשחיטה עושה אותה לחטאת דמשו"ה אם עשה מלאכה.

במקצת השחיטה פיון דבעינן שכל השחיטה תעשה אותה לחטאת. וכיון שנעשות מלאכה במקצת לא נעשית לחטאת.

וכן כל הפסולין שבקרבנות כמו רובע ונרבע וטרפה ויוצא דופן פוסלין בה שהרי ע"י פסולין האלו אי אפשר שתעשה לחטאת, ולפי זה אף דבחטאת שנשחטה לשם חולין כפרה התם כבר חטאת היא א"כ סתמא העבודה עושה אותה לחטאת ולשם חולין פיון דגלי קרא דאין חולין מחללין והוי כסתמא העבודה מקדשם קדושת חטאת היינו קרבן לחטאת (דבתחילה הי' עלי' רק קדושת פה לחטאת והדין הוא שצריכה שתוקדש ע"י שחיטה קדושת קרבן לחטאת וכמבאר זה אצלנו בחידושינו לב"ק מהדורא תנינא בפסג'א דמפגל) אבל פרה אדומה דהיא עונה קדשי בה"ב א"כ אם לאחשב שהשחיטה תעשה אותה הרי לא נעשית חטאת משו"ה לא חל עלי' קדושת הגוף ותפדה.

אלא דיקשה עונה מחטאת דהרמב"ם כתב רק בעולה ושלמים פשר סתמא, משמע דבחטאת ואשם פסול סתמא והא במתניתן איתא אף מי שלא הי' בלבו איתא ג"כ החטאת והאשם ונהרי מוכח דאף בחטאת ואשם פשר סתמא, והנה הלח"מ כתב בפ"ד מהלכות מעשה הקרבנות בהלכה י"א דמדכתב הרמב"ם אחר שכתב שצריף שתהי' מחשבתי לשם השעשה דברים ואם שחטו סתמא פשר ע"כ דסובר הרמב"ם דכל הני אם שחט שלא לשם אחד מהם דאינו פשר להעלות לבעלים לשם חובה, והדברים תמוהים דאף יסבור הרמב"ם פן דהא מחשבה אין מועלת אלא אם חשב בהנהג עבודות דמעכבי כפרה ונהרי הקטרות לשם ריח לאפוקי כבא ולשם אישים הא אינהו באימורין דאף אם לא הוקטרו אימורים פשר ונהרי אם חשב שיקטירוהו פסולים או טמאים פשר והא דפוסל במחשבת חוץ לזמנו וחוץ למקומו אף באימורים הוא משם קרא דאם האכל לא מדין עבודה ונהרי אף אם חשב להאכיל לכלבים פסול.

ומה שתמה על הרמב"ם שפתיב ואם שחט סתם פשר לא אדע מה שנה הרמב"ם ממתניתין
הא אם נבוא לדייק הלא גם במתניתין אפשר להקשות פן דקתני אם לא הנה בלב פשר
הא אם הי' בלב פשר לא לשם אחד מהנה ששה דברים יהי' פסול, ועכצ"ל דלא קשה
דמתניתין קתני רק דבסתמא בכל גונוי פשר.

אבל אם הנה בלב יש שפסול פגון לשם זבח ולשם זובח ולשם השם. דבנדאי אם יחשוב
שלא לשם השם הוא פסול מחשבה דהרי אין זה קרפן פלל אבל ביתר הדברים אף אם
הי' בלב פשר.

וא"כ כמו במתניתין פן הנה דברי הרמב"ם. ובזה תמוה ג"כ קושית הליקוטי הלכות על
הרמב"ם דסובר דבשאר קרבנות עולה לשם חולין עלו לבעליו לשם חובה והא בהאי
מתניתין קאי נמי בשאר קרבנות ובעולה הא בנדאי מייירי, וע"ז קאמר ר' יוסי דמי שלא
הי' בלב פשר ומרצה הא הי' בלב אינו מרצה אף בעונה, אכן הדברים תמוהים דא"כ
יקשה מלשם ריח ומלשם אישים דנימא ג"כ דאם שחט שלא לשם הנה יפסול או נא יענה
ועכצ"ל פמו שבארנו דבסתמא היינו אם לא הי' בלב פשר בכל גונוי אבל אם הי' בלב
יש שפסול א"כ אפשר דגם בשחט לשם חולין, בשאר קרבנות פשר ומרצה, ולא נקט
הי' בלב משום חטאת.

ואין להקשות דא"כ מאי ראי' דאם הי' בלב בחטאת פשר ואינו מרצה דילמא פשר
ומרצה ולא נקט הי' בלב דהרי אם הי' בלב שינוי בזבח ולשם זובח הרי פסול, אכן
באמת קושית הגמ' רק מזה דלמה נקט שלא הי' בלב לתני אף מי שהי' בלב פשר יהי'
לשם פל אלו היינו לשם חולין אבל אם יחשוב בפירוש שינוי מחטאת לשם עולה פסול,
ומעולה לשם חטאת לא עלו לשם בעלים, וקושית הגמ' רק דלתני, מי שהי' בלב פשר
יהי' אחד מפל אלו היינו לשם חולין ומשני משו"ה לא קתני דאז בחטאת אינו מרצה
ונקט שלא הי' בלב פלל דאז בכולהו גונוי פשר ומרצה, אלא דלפי זה יקשה באמת מנא
ליה להרמב"ם לחדש, דאם שחט על מי שמחויב עולה פשר ואינו מרצה.

דלפי דברינו אזל תירוצ' הליקוטי הלכות, דהרמב"ם מוכיח מדנזכר במתניתין לשם זובח
וע"ז אמר אף מי שלא הי' בלב דאם הי' בלב לשם מי שהוא אינו מרצה, דלפי דברינו
אין זה ראיה פלל, דעיקר קושית הגמ' לתני מי שהי' בלב פשר לא לשם אחד מפל אלו
דהיינו לשם חולין וזה אי אפשר לשנות משום חטאת לשם חולין וא"כ אפשר דאם שחט
על מי שמחויב עולה.

פשרה ומרצה, ומאין הוציא הרמב"ם דינו. ונראה לי.

דבאמת צריך עיון דין הגמ' דבחטאת לשם חולין פשר ואינו מרצה מאין לו הדין הנה.
דהא ילפינו דחולין אין מחללין קדשים.

ואם נימא דחילול לא שייך אלא אם יפסול הקרפן אבל מה שלא עלה לבעלים לשם
חובה אין זה חילול ולא נוכל לילף מקרא דאין חולין מחללין קדשים א"כ נימא דגם
בעולה לשם חולין פשר ואינו מרצה.

וּנְרָאָה לִי דְהִנֵּה הֶרְמֵב"ם בְּפִי"ג מֵהִלְכוֹת פִּסוּה"מ וּבִפְרָק ט'. כְּתֹב דָּאֵם שְׁחַט עוֹלֹת רְאוּבֵן לְשֵׁם שְׁמַעוֹן לֹא עָלוּ לְבַעְלִים לְשֵׁם חוּבָה, כְּדִין שְׁיִנּוּי בְּעָלִים, וְהָרִי רַב אֲשֵׁי אָמַר בְּפִירוּשׁ שְׁחַט שְׂלֵא לְשִׁמוּ כְּשֵׁר כּו'.

וּפְסוּל דְשְׁיִנּוּי בְּעָלִים הוּא דְנֻקָּא. בְּשְׁחַט ע"מ לְזָרוּק לְשֵׁם פְּלוּנִי.

וְכֹן אֵיתָא בְּדָף ד'. מַה לְשְׁיִנּוּי קוּדְשׁ: שְׁפֵן פּוֹסֵל בּד'.

עֲבוּדוֹת. וְכִבֵּר תְּמָהוּ עַל זֶה, וְנְרָאָה לִי דְהִנֵּה בְּלִיקוּטֵי הִלְכוֹת הַקְּשָׁה דְהִנֵּה ר"י אָמַר דְיִלְפִינּוּ דְמַחְשָׁבִין מְעַבְדָּה לְעַבְדָּה, מִמַּחְשָׁבַת פִּיגוּל וְרַב אֲשֵׁי מִיְיָתִי מִק"ו.

וְהִנֵּה בַגְמ' אָמַר צְרִיכָה דְאִי אֲתָמַר בְּהָא בְּהָא קָאָמַר ר"ל אֲבָל פְּנִים מְפָנִים יִלְפִינּוּ, וְאִי אֲתָמַר בְּהָא, בְּהָא קָאָמַר ר' יוֹחָנָן אֲבָל חוּץ מְפָנִים לֹא יִלְפִינּוּ. מִשְׁמַע דְאִי ס"ל דְיִלְפִינּוּ חוּץ מְפָנִים מְכַש"כ דְיִלְפִינּוּ פְּנִים מְפָנִים.

וּא"כ פִּינּוּ דְתַנְיָא פְּנִי' דַּר' יוֹחָנָן בְּחֻלְיִין ל"ט. דְשְׁחַט אֵת הַבְּהֵמָה לְזָרוּק דְמָה לְעַכּו"ם, דְאֲסוּרָה א"כ ק"ו דְיִלְפִינּוּ פְּנִים מְפָנִים: דְשְׁחַט לְשִׁמָּה לְזָרוּק דְמָה שְׂלֵא לְשִׁמָּה דְפְסוּלָה וּא"כ לְמָה אָמַר דְהִדַּר רַבָּה מִק"ו דְרַב אֲשֵׁי, לִימָא דְהִדַּר בִּי מִפְּחַ בְּרִיָּתָא וְתִרְיָץ דְרַבָּה לֹא יָדַע הַבְּרִיָּתָא וְרַב אֲשֵׁי בָּא לְפָרֵשׁ אֵלֶיבָּא דַּר' יְרֵמְיָהוּ שְׁאָמַר שְׂיֵשׁ לְסִייעַ לַר' יוֹחָנָן מִק"ו (הִינּוּ דַּר' יְרֵמְיָהוּ ג"כ לֹא יָדַע הַבְּרִיָּתָא) וְכַמוּכֵן זֶה דְנֻחַק גְּדוּל.

אֲכֹן לְדִידֵי נְרָאָה, דְעָתָה דְקָאָמַר מַה לְפִיגוּל שְׁפֵן כְּרַת. א"כ אִין רֵאִי פְּלֵל מִדִּין דְשְׁחַט אֵת הַבְּהֵמָה לְזָרוּק דְמָה לְעַכּו"ם דְאֲסוּרָה לְדִין דְשְׁחַטָּה לְשִׁמָּה לְזָרוּק דְמָה שְׂלֵא לְשִׁמָּה דְאֲפָשֵׁר מִשׁו"ה לֹא יִלְפִינּוּ מִפִּיגוּל לְדִין דְשְׂלֵא לְשִׁמָּה, דְמָה לְפִיגוּל שְׁפֵן כְּרַת וּא"כ בְּשַׁחֲטָה לְזָרוּק לְעַכּו"ם דַּג"כ יֵשׁ אִיסוּר כְּרַת עַל הַמַּחְשָׁבָה, אִף שְׂאִין אִיסוּר כְּרַת עַל הָאֲכִילָה יִלְפִינּוּ מִמַּחְשָׁבַת פִּיגוּלוֹ דְעוֹשֶׂה אִיסוּר כְּרַת עַל הָאֲכִילָה פִּינּוּ דְתַרְנִיְהוּ אֵית בְּהוּ אִיסוּר כְּרַת.

וְהָא דְאִיצְטְרִיף לִילָף לְעַנְנֵן מַחְשָׁבַת שְׂלֵא לְשִׁמָּה. בְּשְׁחַט לְזָרוּק דְמָה שְׂלֵא לְשִׁמָּה מִפִּיגוּל. הוּא דִינֵשׁ לְעִינֵן אִי הָא דָּאֵם שְׁחַט לְשִׁמָּה לְזָרוּק דְמָה שְׂלֵא לְשִׁמָּה, לַר"י דְפּוֹסֵל אִם הַטַּעַם דָּאֵם חָשֵׁב בְּשַׁחֲטָה עַל הַזְרִיקָה. עִי"ז נְעֻשָׂה פְּסוּל בְּהַזְרִיקָה, דְהַזְרִיקָה שׁוֹב לֹא תִכְשֵׁר אִו דְהַפְּסוּל בְּשַׁחֲטָה גּוֹפָה.

דְמַשְׁחֲטָה כְּזוֹ אִין הַזְרִיקָה כְּשֶׁרָה, וְנְרָאָה לִי דְבִנְדָאִי הַפְּסוּל בְּהַשְׁחֲטָה עֲצָמָה, דָּאֵם גִּימָא, דְהַשְׁחֲטָה לֹא גְפָסְלָה וְרַק הַזְרִיקָה לֹא תִנְתָּר א"כ אִיף יִלְפִינּוּ. לָאֵם חָשֵׁב לְזָרוּק דְמָה לְעַכּו"ם.

הָא הֵתֵם אֲסוּרָה, אִף שְׂלֵא זָרְקוּ וְעַכְצ"ל, דְהַפְּסוּל בְּעֲצָם הַשְׁחֲטָה אֲכֹן כָּל זֶה, אִם גִּימָא דְאִין מַחְשָׁבִין מְעַבְדָּה לְעַבְדָּה, אָז מַה שְׁחָשֵׁב עַל הַזְרִיקָה, אִינְנָה פְּסוּל בְּהַשְׁחֲטָה, דְעִיקָר דִּינֵי פְּסוּל בְּשַׁחֲטָה, צְרִיף שְׁתַּהֲלֵי כְּדִינֵי שַׁחֲטָה לֹא מַה שְׁנוּגַע לְזְרִיקָה, וְלִפִּי זֶה רַב אֲשֵׁי אָמַר ק"ו הִינּוּ דְאִיף תִּימָא, שְׂאֵם שְׁחַט לְשִׁמָּה לְזָרוּק דְמָה שְׂלֵא לְשִׁמָּם כְּשֵׁר, ע"כ דְמַחְשָׁבוֹת שְׁבַשְׁחֲטָה, אִין פּוֹסֵל אֵת הַזְרִיקָה וּא"כ אִם יִשְׁחַחֵט שְׂלֵא לְשֵׁם אִין פּוֹסֵל הַזְרִיקָה (אִם גִּימָא דְאִין מַחְשָׁבִין) אַעפִּי"כ בְּשַׁחֲטָה לְזָרוּק שְׂלֵא לְשֵׁם בְּעָלִים פּוֹסֵל ע"כ דְאִמְרָה הַתּוֹרָה שְׁמַחְשָׁבַת הַשְׁחֲטָה פּוֹסֵל אֵת הַזְרִיקָה א"כ ק"ו בְּשְׁיִנּוּי קוּדְשׁ: שְׁיִפְסוּל

את הנריקה א"כ ילפינו בשחט לשמה לזרוק דמה שלא לשמה דפסול הקרבן אלא דאז נאמר דהפסול בהנריקה, וא"כ פינו דילפינו מק"ו שהקרבן פסול שוב ילפינו מחשבת פגול שהפסול בשחט לשמה לזרוק דמה שלא לשמה הוא בהשחיטה עצמה.

ולא שינה להקשות מה לפגול שפן פרת, אלא קודם שידעונו שאסור, אבל פשידעונו שאסור. מק"ו דרב אשי ממילא ילפינו מפגול דפסול המחשבה בשחט לשמה לזרוק שלא לשמה הוא בהשחיטה עצמה, א"כ מה שאמרה התורה בשינוי בעלים, בשחט לזרוק לשם מי שאינו בעלים: הוא ג"כ הפסול בהשחיטה עצמה.

ממילא באנו לדון דפסול שינוי בעלים הוא אף בהשחיטה והא דאמר רב אשי בשוחט שלא לשמו דכשר הוא קודם שילפינו. דמחשבין מעבודה לעבודה והא דקאמר מה לשינוי שפן ישנו בארבעה עבודות הוא פמו דקאמר מה לשינוי קודש שפן פסולו בגופו דהפונה שהחילוק בהפסול.

ה"נ פסול דשוחט שלא לשם בעלים. הפסול משום דשחיטה כזו עוקרת, שלא יהי פפרה לשם בעלים מקרבן זה.

אבל שינוי קודש. הפסול בעצם שחיטה שלא נעשה הקרבן לשם זבח זה, ויהי נ"מ לדינא ג"כ, דאם שחט או הלך או קיבל.

שלא לשם בעלים. או שחשב לזרוק שלא לשם בעלים פסול אבל אם ישחוט ע"מ בשעה שיקבל יחשוב, שלא לשם בעלים פינו דעיקר הפסול מצד הפפרה, שאין תלוי בקבלה בכה"ג וכשר משא"כ בשינוי קודש אם יחשוב בשחיטה, ע"מ לקבל שלא לשמו יהי פסול, פינו דהחפרון מצד עצמו.

משא"כ שחט ע"מ לקבל. שלא לשם בעלים.

פיו דאין הפסול מצד עצם הקבלה בכה"ג אין פוסל מעבודה לעבודה. ואפשר דהאי דינא.

אי פוסל בשוחט שלא לשם בעלים ולא חשב לזרוק שלא לשם בעלים, תלוי בפלוגתא דלישנא קמא ולישנא בתרא דרבא בשוחט חטאת דם לשם חטאת חלב, דבגמ' איתא. דרב אחא ברי' דרבא אמר פולו לפסול מאי טעמא אותה לחטאת לשם אותה חטאת, אכן הרמב"ם פתב דפסול דכתיב על חטאתו שתהא הפפרה לשם אותה החטא, והנה בליקוטי הלכות פתב דיליף זאת הרמב"ם ממשנה דכריתות דף כ"ז.

דאיתא שם שלא יביאנו מחטא על חטא, מקרא דקרבנו על חטאתו, אלא דהקשה, א"כ לישנא קמא דרבא ורב יוסף בר אמי יפלוג על ברייתא מפונשת, וכתב לולי דברי הרמב"ם ונתוס' הי' אומר דשם הסוגיא דכריתות מירי לענין הבעלים דאם הביאו הבעלים על חטא אחר הרי הבעלים אומר לא יתפפר לי חטאתי, דגם רבא מודה לאפא דלא פפר היינו במבעט.

אכן לדידי נראה. דגם הרמב"ם סובר דסוגיא ההיא דכריתות לענין הבעלים, שאם הבעלים אין רוצים שיתפפר על החטא, אין מכפר ולא מטעמא דמבעט, דאפשר שאין זה ענין כלל למבעט, אלא הטעמא דהרי בחטאת קי"ל דבעינו רצונו, גם בשעת פפרה.

וכדאי תא ברמב"ם פּרָק י"ד. מהלכות מעשה הקרבנות הלכה יוד.

ז"ל חטאתו ועולתו ונאשמו ושלמיו של פלוני עלי אם רצה אותו פלוני הרי זה מניחו להקריבו על ידו ומתכפר לו. רצה בשעת הפרשה ולא רצה בשעת הקרבה אלא חזר בו בעולה ושלמים מקריבין ומתכפר לו בהן אעפ"י שאינו רוצה עתה שהרי רצה בשעת הפרשה אבל בחטאת ונאשם לא נתכפר עד שירצה מתחילה ועד סוף.

עכ"ד הרמב"ם הרי דבחטאת הפפירה הוא עוקר בקרבן. בעולה ושלמים דדרון הוא אין הפפירה עוקר בהקרבת דהרי עולה דורן הוא, א"כ עיקר דבעינו רצונו הוא על הפרשה והבאה, אבל הקרבת הקרבן אין תלוי ברצונו אבל בחטאת דעיקר בא לכפר א"כ קרא דלרצונו קאי על כל מעשה הקרבה ודקדק הרמב"ם דבעינו רצונו מתחילה ועד סוף דכיון דבעינו שיהי' פפירה בזריקה ואם בשעת השחיטה לא הי' רצונו שיתכפר לו.

ממילא הוא חסרון שלא תעלה הזריקה, והא דהביא הרמב"ם קרא דעל חטאתו לא פיון כלל הרמב"ם לקרא דקרבתו על חטאתו אלא קרא דנכפר עליו הפהן על חטאתו שיהי' הפפירה לשם אותה החטא וכמו דלגבי בעלים דרשינו על חטאתו שיהי' הקרבן לשם אותו החטא פן במעשה פהו בזריקה דרשינו על חטאתו שיהי' הזריקה דוקא על אותה החטא וע"ז לא פליג לישנא קמא דרבא דאם זרוק על חטא אחר הוי שינוי כמו עם זרוק לשם בעלים אחרים דבהאי קרא דנכפר עליו דילפינו ממנו דבעינו הזריקה לשם בעלים בהאי קרא גופא כתיב על חטאתו שיהי' הזריקה לשם אותה החטא.

אלא דלישנא קמא דרבא סובר פיון דהאי דינא הוא על הזריקה א"כ בשחיטה אם חשב לשם חטא אחר ולא חשב לזרוק על חטא אחר פשר ודוקא בשוחט שלא לשם בעלים ולא חשב על הזריקה פשר, אכן רב אחא ברי' דרבא סובר פיון דבכפרה היינו בשעת הזריקה בעינו דוקא על אותה החטא, שהרי נאמר הפהן על חטאתו א"כ גם בשחט על חטא אחר: ג"כ פסול.

דליף זאת רב אחא ברי' דרבא מקרא דושחט אותה לחטאת אבל פיון דהרמב"ם הביא קרא דעל חטאתו, עכצ"ל דהי' זאת בגרסת הרמב"ם בגמ' או דסובר הרמב"ם דע"כ אין לפרש, דהלימוד מאותה לחטאת, שתהא השחיטה לשם אותה החטאת דהרי קרא דאותה איצטריך ללמוד, דאותה שלא לשמה פסולה משא"כ בשארי קרבנות, וכמו שהקשה בתוס'.

אלא דכונת הגמ' דאף שאם שחט לשם חטא אחר פסול, פיון דהזריקה בעינו לשם אותה החטא, ממילא אם ישחוט על חטא אחר פסול, אבל בשוחט סתם לשם חטאת אמרינו סתמא לשמה קאי והזביחה עושה לשם אותה חטא, ומאי דאמר רב אחא ברי' דרבא הוא להוציא מלישנא קמא דליף מדכתיב לחטאת, סתם, אף בשוחט חטאת דם לשם חטאת חלב פשר שהרי חטאת לשם חטאת נשחטה בא רב אחא ברי' דרבא ומפרש דבסתמא אם שחט סתם לשם חטאת הזריקה עושה לשם אותה החטא דסתמא לשם אותה החטא קאי אבל זה דוקא שיהיו העבודות לשם אותה החטא מקרא דהפהן על חטאתו והיינו דרב אחא ברי' דרבא סבירא לי' דכיון דאם זרק בשינוי בעלים או חטא אחר פסול, גם בשחטו בשינוי בעלים או חטא אחר אף שלא חשב על הזריקה פסול, ולפי"ז בפשטות

יש לישוב מה שהרמב"ם פסק דשינוי בעלים פוסל בשחיטה אף שלא חשב על הזריקה אף שאמר רב אשי ק"ו בשוחט שלא לשם בעלים פשר דהא רב אשי הוה סבר פלישנא קמא דרבא אבל אח"כ פשהשיב לו רב אחא ברי' דרבא פשהקשה שמעתא דרבא איה מתניתו אז גם רב אשי יודה דשינוי בעלים בשחיטה פוסל אף בלא חשב לזרוק כמו בשוחט חטאת דם לשם חטאת חלב ולא חשב על הזריקה: ואף שהרמב"ם כתב בהלכות שגגות פרק ג'.

הלכה ג'. ו"ל פבר ביארנו בהלכות פסולי המוקדשין שהמפריש חטאתו על החלב שאכל לא יביאנה על השבת שחילל או על הדם שאכל שנאמר והביא קרבנו שעירת עזים וגו' על חטאתו אשר חטא עד שיהי' קרבנו לשם חטאו, הרי שכתב שבהלכות פסוה"מ הביא קרא וקרבנו על חטאתו ולפי דברינו הביא קרא דהפהן על חטאתו.

אכן כא הרמב"ם מסיק ואם הקריב פסלה כו' ואין צ"ל שאם הפרישה אביו ומת והי' הבן מחויב באותה החטא שלא יביאנה הבן על חטאו כמו שנתבאר שם וכל הדברים האלו הלא לא נזכר כלל בהלכות פסוה"מ, וע"כ צריך לתרץ דבריו דכוננתו פינו דביארנו שם דעל חטאתו מדייק פו, ממילא יש ללמוד כל הדינים א"כ גם זה יש לפרש פינו דביארנו דהפהן צריך לזרוק על אותה החטא מקרא דעל חטאתו ממילא ילפינו לענוו הבעלים שביא דוקא על אותה החטא שלו.

והנה בתורת פהנים בפרק ט' פרשה ו' איתא מכפר עליו שתהא פפרה לשמו שלא וכפר לשנים פאחד שיהא פהן מכפר ע"י עצמו והנה פירשו דהפירוש שאם הפהן חטא מתכפר לו ע"י עצמו אם הקריב הקרבן וזה ילפינו מהפהן על חטאתו, אכן זה תמוה דהרי במנחות ע"ד.

ילפינו מקרא דוהי' לפהן פמנחה אכן לדידי נראה דכוננת התו"כ הוא פו דבשארי קרבנות איתא בקרא ונרצה לו לכפר עליו דאין הפהן מכפר ע"ו מחשבתו לכפר אלא דצריך לעשות העבודות פדין וממילא נתכפר אבל בחטאת ואשם איתא וכפר בו הפהן על חטאתו א"כ הפהן בעצמו מכפר במחשבתו שתהי' הזריקה לכפר על הבעלים, וא"כ בחטאת ואשם דבכולהו נאמר וכפר הפהן או הפהן וכפר מלבד שהפהן עושה הזריקה פדין הרי מחשבתו הוא דין בהכפרה.

ומה דאיתא בתורת פהנים שלא יכפר לשנים עיין בפירוש הראב"ד על זה שכתב דמירי בנתערב, ולדידי נראה דאשמעינו דכמו שבשינוי בקודש פסול אם שחט לשם חטאת ושלימים ה"נ כתב עליו מיותר דאף אם חשב לכפר על הבעלים עם עוד אחר ג"כ פסול.

ולפי"ז סובר הרמב"ם דהאי דינא דשחט חטאת לשם חולין אינו מרצה הדין הוא מפני זה. דהנה הא דאמרנו סתמא לשמה קאי היינו דבלא מחשבתו העבודה בעצמה מקדשת קדושת הקרבן למאי דצריך.

אכן העבודות אין מקדשין אלא הדברים שבגוף הקרבן אבל מה שהפהן צריך לחשוב לזה אין מועיל סתמא משו"ה אם הפהן זרק בסתמא אז אין מכפר שהרי חסר מה שצריך הפהן לכפר ע"ו עצמו אבל אם שחט בסתמא פשר אכן אם שחט לשם חולין נהי דילפינו מקרא דאין חולין מחללין קדשים ואין מחלל הדברים שהקדשים בעצמן מתקדשין ע"י

העבודה אבל מה שהפכה צריכה לחשוב ולכפר בעצמו ע"י הזריקה לשם אותה החטאת זה אין חילול בהקדשים רק חילול על מחשבת הפה וא"כ שוב ילפינו מק"ו קדשים מחללין היינו אם חישב בפירוש לשם חטא אחר פוסל אף בשחיטה אף שלא חשב לזרוק לשם חטא אחר חולין לא כש"כ, משו"ה אם שחט לשם חולין בחטאת אינו מרצה היינו דהפסול לא בהקדשים אף במחשבת הפה דשם אם זרק אף בסתמא אינו מכפר אבל בשארי קרבנות לא בעינו שיהי' הפה מכפר רק שתהי' הזריקה פדיו, ואם לא יעלה לבועלים הרי יהי' זה חילול בהקדשים עצמן זה ילפינו מקרא דאין חולין מחללין קדשים.

ולדברי הרמב"ם מוכח מגמ' דבקדשים אם לא יעלו לבועלים לשם חובה זה מקרי פסול, שהרי הרמב"ם גריס בגמ' עולה ששחטה על מי שאינו מחויב עולה פסולה שאין לה אדם שאין מחויב עשה הרי דקרי להו דלא עלה לבועלים לחובה פסול אכן בחטאת מה שאינה עולה לבועלים אין זה מפני החסרון בהקדשים אלא במחשבת הפה וא"כ שפיר יליף הרמב"ם דגם דין זה ששחט על מי שאין מחויב חטאת שהקרבן פשוט דילפינו מקרא דעליו ולא על חברו שמחויב קרבן כמותו היינו משום דכינו דילפינו דאין המחשבה על מי שאין מחויב כמותו מגרעת א"כ הני כמו סתמא דהעבודה בעצמה מקדשת לשם הבועלים אבל על מחשבת הפה מגרעת שפח חילול יש שלא יועיל מחשבת הפה נמצא לפי זה הא דכתב הרמב"ם דאם שחט ועשה כל העבודות בסתמא פשוט דוקא בעולה ושלמים משום דבחטאת ואשם אם זרק הפה בסתמא לא עלה לבועלים.

שהרי חסר מה שהפכה בעצמו צריכה לכפר, וע"ז אין מועיל סתמא, וכוי כמו לשם חולין. אכן בגמ' הא קאי בשעת שחיטה בשעת שחיטה ודאי פשוט, אף אם לא הי' בלבד כולל דזה גם הרמב"ם מודה דבחטאת ששחט בסתמא פשוט אכן אם הי' בלבד בשעת שחיטה שלא יהי' אחד מכל אלו היינו שיהי' לשם חולין אז אינו מכפר דזה עוקר שלא יועיל מחשבת הפה דהיא לחיובא ועל מחשבת הפה לא נוכל לילף מקרא דאין חולין מחללין קדשים דאין הפסול בקדשים רק במחשבת הפה שאין מועיל מחשבתו ואפשר פיון דבעינו רצון הבועלים מתחילה ועד סוף א"כ אף אם הבועלים חשבו בשעת שחיטה שיהי' לשם חולין הרי לא הי' רצונו שתהי' השחיטה ראוי' לכפר אז אף מפני מחשבת הבועלים לא יכפר החטאת משא"כ אם לא חשבו הבועלים כולל אף בשעת הזריקה אם הפה חשב פדיו, הקרבן פשוט ומכפר.

סימן ב סוגיא דבע"ח נידחין דף י"ב אמר ר' יוחנן בהמה של שני שנתפין הקדיש חצי וחסר ולקח חצי והקדישה קדושה ואינה קריבה ועושה תמורה ותמורתה פיוצא בה ושמע מינה תלת שמע מינה בעלי חיים נדחין וש"מ דחוי מעיקרא הנה דחוי וש"מ יש דחוי בדמים, והנה בתוס' הקשו.

פיון דכבר אמר דחוי מעיקרא הנה דחוי ממילא ידעינו דדחוי בדמים הנה דחוי דכל דחוי מעיקרא אין בו אלא קדושת דמים. והנה הרמב"ם פתב ב"ט"ו מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ד' ז"ל בהמת השנתפין שהקדיש אחד מהן חציני' שלו וחסר ולקח חציני' האחר והקדישו הרי זה קדושה וקריבה אעפ"י שמתחילתה דחוי היתה כשהקדיש חציני' אין הדחוי מעיקרו דחוי ואעפ"י שהיא קדושת דמים הואיל והיא בעלי חיים אין בעלי חיים נדחים והרי נראית כולה להקרבה לפיכך תקרב ועושה תמורה, הרי דהרמב"ם

פסק דלא כר' יוחנן וילפי זה קשה דעל מתניתן דפסחים דף צ"ז ע"ב, המפריש נקבה לפסחו תרעה עד שתסתאב ויביא בדמי' שלמים איתא ג"כ אמר רב הונא ברי' דרב יהושע ש"מ תלת, וא"כ הרמב"ם דפסק דלא כר' יוחנן הי' לי' לפסוק דלא כמתניתן והוא בעצמו בפ"ד מהלכות קרבן פסח הלכה ד' פתב המפריש נקבה לפסחו או זכר בן שתי שנים ירעה עד שיפול בו מום וימכר ויביא בדמיו פסח ואם לא נפל בו מום עד שהקריב פסחו יביא בדמיו שלמים עוד תמה המ"ל בפ"ג מהלכות שגגות דהנה בסנהדרין דף מ"ז.

אמר ר' יוחנן אכל חלב והפריש קרבן והמיר וחסר בו הואיל ונדחה ידחה ואמרנו עלה אמר רב יוסף אף אנו נמי תנינא היו בה קדשים קדשי מזבח ימותו קדשי בה"ב יפדו והנינו בה אמאי ימותו פניו דאיטול הויה להו כפרה ולסיקו לגבוה לאו משום דאמרנו הואיל ונדחו ידחו לפי זה אם סבירא לן דלא כר' יוחנן דבע"ח אין נדחין הנה לן למימר דיקרבו אחר הקטלא דכיון דאיטלו הוי להו כפרה וא"כ הרמב"ם דפסק גם בזה דלא כר' יוחנן דפסק אעפ"י שהמיר בינתים אם חזר בתשובה אעפ"י שנדחה הקרבן בינתים חזר ונראה איה פסק בהלכות ע"ז גבי עיר הנדחת דאם הי' בהן קדשי מזבח ימותו, ומה שתיירץ המ"ל דהרמב"ם ס"ל דאף דאיטול לית להו כפרה תמוה דכיון דרב אשי אמר שם אבילות מאימתי מתחילא מסתימת הגולל כפרה מאימתי הויה מפי חזו צערא דקברא פורתא הילכך הואיל ואידחו ידחו, ע"כ, חזינו דרב אשי סבירא לי' דאף דבדין קא מקטלא הויה כפרה מפי חזו צערא דקברא פורתא א"כ הי' להרמב"ם לפסוק כרב אשי דלדין דס"ל אין בע"ח נדחין לאחר שפבר נקברו יסקו קדשי המזבח לגבוה.

והנראה לי דהנה המאירי הקשה עוד על דברי הרמב"ם שפכת ז"ל ואעפ"י שהיא קדושת דמים, דאדרבה כשאין בו אלא קדושת דמים ראוי לומר שלא ידחה, ועוד הקשו למה להרמב"ם לומר שני טעמים דדיחוי מעיקרו לא הוי דיחוי ובע"ח אינו נדחין דלכאורה בחד טעמא סגי או בטעם דדיחוי מעיקרא לא הוי דיחוי או בטעמא דבע"ח אינו נדחים, ע"כ נראה לי דהרמב"ם מפרש דברי הגמרא פן דהנה הרמב"ם פתב פ"ג מהלכות פסולי המוקדשין ז"ל אבל קדשים חיים שהיו בעזרה כשנפגם לא נפסלו אלא כשיבנה המזבח יקרבו שאין בעלי חיים נדחין הקדוש בהמות עד שלא נבנה המזבח כשיבנה מקריבין שהדיחוי מעיקרא אינו דיחוי וכבר הקשה הלח"מ דתפוזק לי' מטעמא דאמר לעיל דבע"ח אין נדחין ועכצ"ל דס"ל להרמב"ם דיש שני דברים הקדושה בעצמה שעלינו לדון אם נדחתה וגוף הבע"ח אם נדחתה, אם יש חסרון בעצם הקדושה ואם הי' הדין שהדיחוי מעיקרא הוי דיחוי אף אם הי' דין שאין בע"ח נדחין אבל הקדושה היתה נדחית שהרי הקדושה בעצמה אין לה דין דבע"ח.

משו"ה אם הקדוש הבהמה בשעה שלא הי' המזבח שלם דאז הי' החסרון בהקדושה בלא טעמא דדיחוי מעיקרא לא הוי דיחוי לא הי' סגי בטעמא דאין בע"ח נדחין ואצטריך לטעמא דקדושה היתה מעיקרא דיחוי איננה נדחית והיכא שהקדוש בשעה שהי' המזבח שלם ואח"כ נפגם הקדושה אין בה חסרון ותקדושה הבהמה קדושה גמורה אף שאח"כ הי' דיחוי ולא הוי דיחוי מעיקרא אלא פניו דנתקדשה הבהמה קדושה גמורה וגוף עצם הבהמה קדוש אין בע"ח נדחין וכששוב נראתה מקודשת.

והנה בבהמה של שני שותפיו בשעה שהקדיש חצי ולא הי' עונה כולה שלו לא חלה על הבהמה קדושת הגוף רק קדושת דמים ואף דהאומר רגלה של זו עולה חל על האבר קדושת הגוף התם פינו שהבהמה כולה שלו חלה על האבר דין קדושת הגוף שמסר כל הבהמה לנה שהאבר יהי' קדוש קדושת הגוף וע"ז יש קרא דכל אשר ותן ממנו לה דאם מסר כל הבהמה שיהי' האבר קדוש עולה חל עליו קדושת עולה אבל הכא שאין הבהמה שלו לא חל על המחצית קדושת הגוף רק קדושת דמים, והנה קי"ל דהקדיש זכר לדמיו קדוש קדושת הגוף היינו דתיכף בשעה שהקדוש נתהפכו קדושת הדמים לקדושת הגוף אבל אם בשעה שהקדיש קדושת הדמים לא היתה ראוי' הקדושה להתקדש קדושת הגוף קדושת הדמים שיש בבהמה נדחתה לר"י דסבירא לי' דיחוי מעיקרא הנה דיחוי ושוב קדושת הדמים הלזו אי אפשר להתהפך להיות קדושת הגוף ומפני זה פבר אי אפשר להקריב הבהמה שכל זמן שיש עליה קדושת דמים שאינה מתהפכת לקדוש קדושת הגוף אי אפשר להקריב שדיו להקריב קדושת הגוף אבל אם יש קדושת דמים שלא נתהפכה לקדושת הגוף אין להקריב הבהמה אם דיחוי מעיקרא הוי דיחוי והרמב"ם גורם ש"מ קדושת דמים מדחה כדאימתא בתוס' גירסא זו והפירוש מה מדחה הבהמה מהקרבה זה שיש עלי' קדושת דמים.

ואין להקשות לפי דברינו מנא לן דסבירא לי' לר' יוחנן בע"ח נדחין דילמא סבירא לי' בע"ח אינו נדחין והכא הטעם דהבהמה כשלקחה והקדישה אי אפשר להקריבה משום דקדושת דמים שהיתה מקודם נדחתה ונה מדחה הבהמה מהקרבה, ונראה לי דהנה ר"י אמר חזר וילקחה והקדישה קדושה ואינה קריבה ועושה תמורה ותמורתה פיוצא בה והאי דקאמר ר"י קדושה זהו מיותר דהרי אמר דעושה תמורה ובנדאי דקדושה דאילו לא היתה קדושה לא היתה עושה תמורה ע"כ דקדושה, ע"כ דר"י אשמעינן דיש עלי' גם הקדושה שהיתה מעיקרא היינו דהקדושה שהיתה מעיקרא חצי אותה הקדושה בעצמה ישנה עתה נדחתה מהלתהפך לקדושת הגוף וא"כ אשמעינן מזה דדיחוי מעיקרא הוי דיחוי שקדושת הדמים אי אפשר להתהפך להיות קדושת הגוף משום דהיתה דיחוי וא"כ חידוש לנו ר' יוחנן עוד חידוש דהתמורה ג"כ אינה קריבה ומזה מוכח דר"י סבר ע"כ דבעלי חיים נדחין דגם גוף הבהמה נדחה מהקרבה דאילו הי' סובר ר"י דרק קדושת דמים נדחה אבל גוף הבהמה נדחה לא נדחה מהקרבה א"כ נהי דהבהמה א"א להקריב משום דקדושת דמים שיש בה ולא נתהפכה לקדושת הגוף מדחה הבהמה מהקרבה אבל התמורה תפסה רק קדושת הגוף שבהבהמה שהרי לקדושת דמים אין תמורה והתמורה תפסה רק קדושת הגוף וא"כ התמורה אמאי אינה קריבה ע"כ פינו שיש דבר המעכב להקריב נדחה גוף הבהמה נדחה מהקרבה וגם קדושת הגוף בעצמה היא דיחוי' וא"כ הקדושה באה מפת קדושה דיחוי' משו"ה גם התמורה פיוצא בה ואינה קריבה וא"כ מוכח דר"י סובר דדיחוי מעיקרא הוי דיחוי ושהבע"ח נדחין ומה הוא מדחה קדושת הדמים שיש על הבהמה דכיון דחל עלי' קדושת הדמים נדחתה הבהמה מלהתקדש קדושת הגוף גמורה.

ולפי זה הרמב"ם דפסק דלא כר' יוחנן איצטריף לו לאמר שני טעמים על מה שיכולין להקריב הבהמה וע"כ דקדושת הדמים מתהפך להיות קדושת הגוף ואף שקדושת הדמים און לה דין בע"ח אכן דיחוי מעיקרא לא הוי דיחוי ומינושב קדושת המאירי שהקשה מאי

כתב הרמב"ם אף שהיא קדושת דמום דאדרבה פשאיין בה אלא קדושת דמים ראוי לומר שלא ידחה אכן לדברינו אדרבה פיון שהיא קדושת דמים אין לה מעלה זה הטעם דאין בע"ח נדחין ואיצטריך לטעמא דדיחוי מעיקרא לא הוי דיחוי אף בקדושת דמים ועוד צריך טעם לומר נהי דקדושת הדמים אבל נימא דהבהמה נדחתה מהקרבה מטעם שהיא עלי' קדושת דמים לזה איצטריך טעם דאין בע"ח נדחין הא דאמר הרמב"ם.

עוד הואיל והיא בע"ח. שהקשו פיון דאמר הרמב"ם שדיחוי מעיקרא לא הוי דיחוי.

אפילו בקדושת דמים למה אמר הרמב"ם עוד טעם הואיל והיא בע"ח. נראה לי דהרמב"ם ס"ל דהא דאמרנו דיחוי מעיקרא לא הוי דיחוי אפילו בקדושת דמים, זה דוקא אם הקדושה הוא בע"ח.

אבל במנחה, אם קדשו יבש בכלי הלח או שקדשוהו בלילה. אז נפסלה.

וקדושה לפסל ולא לקרב. אף שזה הוי דיחוי מעיקרא.

ולא אמרינו, שאח"כ פשהניחיהו בכלי יבש, או שקדשוהו עוד הפעם ביום. תוקדש להקריב, דדיחוי מעיקרא, בדרך פשאינו בע"ח, הוי דיחוי אלא דאפשר להרמב"ם לומר גם על הא דאין הבהמה נדחית מהקרבה משום דדיחוי מעיקרא לא הוי דיחוי אבל פיון דאיצטריך הרמב"ם לומר טעם על מה דלא נדחתה הבהמה בעצמה מהקרבה מלבד הטעם שאמר על קדושת הדמים דלא נדחתה א"כ אדרבה בזה אמר הרמב"ם הטעם דאין בע"ח נדחין דהטעם הנה הוא האמת שאף אילו לא הנה דיחוי מעיקרא ג"כ אין נדחה אבל שני טעמים איצטריך להרמב"ם לאמר על הקדושה אמאי לא נדחית וגם על הבע"ח בעצמה אמאי לא נדחית.

(והנה בתוס' הכא בזבחים ד"ה ע"ב ד"ה ניתק אין לא נותק לא וכן במנחות דף ד' הקשו איהו אמרינו דהוא דנאמר באשם בא ללמוד דאשם שניתק לרע' פשר לעולה דוקא ניתק אין לא נותק לא משום דנאמר קרא הוא בהנייתו יתה הרי הא דבעינו ניתק הוא דאורייתא ונהרי בפסחים דף ע"ג איתא אמר רב הונא אמר רב אשם שניתק לרע' ושחטו סתם פשר לעולה אלמא קסבר לא בעי עקירה א"ה כי לא ניתק נמי גזירה לאחר כפירה אטו לפני כפירה הרי דמה דבעינו ניתוק אינו אלא מדרבנן ועיין שם במנחות בתוס' דרבינו שמואל לא גריס ניתק אין אלא גריס לכתחילה נמי פירוש יכול לשחטו סתם פיון דלא בעי עקירה ואמאי נקט ושחטו סתם דמשמע דיעבד דבשלמא אי הנה אמר ושחטו לשם עולה דבעי עקירה הנה ניחא דנקט דיעבד אפילו לאחר ניתוק גזירה שפא ישפח לעוקרו ומשני דכי לא בעי לעוקרו נמי אסור לכתחילה גזירה אטו לפני כפירה והקשה המושגה למלך על דברי הרמב"ם בפ"ד מהלכות פסולי המוקדשין הלכה ט"ו שכתב הרמב"ם כל אשם שניתק לרע' אם הקריבו עולה פשר ולמה לא יקרב בעצמו עולה לכתחילה גזירה לאחר כפירה אטו לפני כפירה וכיון דהרמב"ם פסק דבעינו עקירה שפרי כתב ושחטו עולה ולא חיישינו שפא ישפח מלעוקרו וא"כ למאי צריך הרמב"ם לטעמא דגזירה לאחר כפירה אטו לפני כפירה.

אכן לדידי נראה דאי אפשר כלל לפרש קושית הגמ' בפסחים דקשה להגמ' דכיון דרב הונא משמין דרב אמר דשחטו סתם פשר א"כ למאי בעי ניתוק אבל אם נימא דבעי עקירה לא קשה אמאי בעי ניתוק דהא זה פשוט להגמ' דבאשם אמרינן רועה והי' ניתקא לי' מה דאמרינן רועה עד שיפול בו מום ולא אמרו שהו' עצמו יקרב עולה אם נימא דבעינו עקירה משום דחיישינן שישפח לעוקרו וא"כ מאי קאמר שם ומנא תימרא דתנו אשם שמתו בעליו או שנתפירו בעליו ירעה עד שישתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה ר' אליעזר אומר ימות ר' יהושע אומר ימכר ויביא בדמיו עולה בדמיו אין אבל גופו לא דגור לאחר פפירה אטו לפני פפירה ולפי דבריהם דעיקר קושית הגמ' הוא רק על רב הונא דסבירא לי' דלא בעי עקירה א"ה אפילו לכתחילה אבל בלא רב הונא לא קשה דחיישינן שפא ישפח מלעוקרו א"כ מאין מוכיח ממשנה זו דגזרינן לאחר פפירה אטו לפני פפירה דילמא לא גזרינן והא דגופו לא משום דבעי עקירה וחישינן שפא ישפח מלעוקרו ונהי' לזה לא הי' לו ספק דדין הוא אצלנו דאשם שמתו בעליו או נתפירו ירעה עד שישתאב וימכר ויביאו בדמיו עולה ומה חידוש מצאו במשנה זו.

לכן נראה לי דהנה רב הונא מלבד חידושו דלא בעי עקירה האי דינא הוא חידוש דכיון דעומד לדמים של עולה אפשר לעשות גופו עולה דהדמים שעל האשם לעולה יוכלו להתהפך שיהי' גוף הקרבן לעולה ונהי' זה פשיטא לגמ' דכל העומד לדמים יוכלו לעשות גוף הדבר לזה אחרי דאנו סבירא לן דאין בע"ח נדחין וסבירא לן המקדיש זכר לדמיו קדוש קדושת הגוף הרי דאמרה התורה דמקדושת הדמים יוכל להתהפך לגוף הקדושה אלא בלא חידוש דרב הונא הי' סבר דהאי דינא דאמרה התורה דאשם שמתו בעליו ירעה עד שישתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה לא אמרה התורה שהאשם עומד לקוי המזבח דהאי דינא נאמר דמותר אשם יפלו לנדבה וכמדברשו של בני' בן יהודע מקרא דאשם לה' ולכהנים וא"כ אמרה התורה שהפסוף שלוקחים בעד האשם שפול בו מום הפסוף הוא לצבור לקיץ המזבח א"כ ההלכה נאמרה על הפסוף שנעשה מותר האשם אבל פל זמן שלא נפל בו מום ולא פדאוהו לא נאמרה ההלכה וא"כ איננו עומד כלל לדמי עולה וממילא הי' הדין אם שחטו עולה יהי' פסול שהרי שונה מאשם לעולה וא"כ בנדאי דצריף רעי' שהרי הוא עצמו פסול לעולה ובא רב הונא וחידיש דהאי דינא דאשם ירעה נאמרה ההלכה שגוף האשם שצריף לנתקו שיהי' דמיו שלו לקיץ המזבח והיכא שעשו בו מעשה ונתקוהו לדמי אז ממילא הוא עומד לגופו ופריף א"ה אשם שניתק לרעי' ההלכה עליו שחל על גופו לדמי קיץ המזבח א"כ אף לכתחילה יקריבוהו לעולה ומשני גזירה לאחר פפירה אטו לפני פפירה ובנדאי פי היכי דמועיל ניתוק דנעקר ונהי' דמיו לעולה וכשר לעולה ה"נ לפני ניתוק אם ישחטוהו לעולה ג"כ יהי' פשר לעולה דמה לי העקירה לניתוק מה לי העקירה לעולה פיון דלדברי רב הונא האי הילכתא דכל שבחטאת מתה באשם רועה הוא על גוף האשם שעומד לדמי קיץ המזבח ובנדאי דאם לא ניתק ולא שחטו לעולה אלא בסתם בנדאי דפסול זה ילפינן מקרא דהוא בהנייתו יהא דכל זמן שלא נעשה מעשה לעוקרו מאשם הוא בהנייתו ואם שחטו סתם פסול אבל אם נעשה בו מעשה או ניתוק לרעי' או שחטוהו לעולה פשר ופריף ומנא תימרא דגזרינן לאחר פפירה אטו לפני פפירה דילמא אין זה סברא ובאשם פיון דדמיו לקיץ המזבח א"כ האי הילכתא נאמרה על הפסוף דכסף אשם יובא לפהנים היינו ילקח עולות והעורות לפהנים וא"כ על

גוף האשם אף שניתק לרעי' אין חל כלל האי דינא להיות לדמי קיץ המזבח ומביא רא' דע"כ צ"ל האי סברא דגזרינו לאחר פפרה אטו לפני פפרה דהנה ר' יהושע ס"ל ימכר ויביא בדמיו עולת יחיד וא"כ בנדאי אליבא דר' יהושע חל על גוף האשם האי דינא שיהי' לדמי עולה דכיון דהוי לדמי עולת יחיד אליבא דר' יהושע סבירא להגמ' דאז אין שינוי כלל לומר שיהו דין אף בהפסד דהוי כמו בכל שינתנו להצבור.

והצבור יקרב עונה מקום דעומד לדמי ונעשה גופו לעולה וקרא דהוא בהניתו יתא לא מיעט רק דבלא מעשה עונה אשם הוא אבל כיון דניתק לרעי' ועומד הוא לדמי עולה בנדאי דאליבא דר' יהושע אם שחטו לעולה פשר לעולה וא"כ אליבא דר' יהושע יקשה דיביא גופו לעולה וע"כ אליבא דר' יהושע גזרינו לאחר פפרה אטו לפני פפרה שוב מצאתי מפניך בדברי דהרא"י רק מר' יהושע.

שהרי רש"י בלשוני הטהור פתב ו"ל אבל איהו גופא לא אמר דיקרב עולה ואף על פי שמקריבו לעצמו, והוא ממש בדברינו ודו"ק א"כ לא קשה לרב הונא אמר רב אף דסבירא לי דהאי דינא לקיץ המזבח הוא על גוף הבהמה אעפ"כ לכתחילה לא יקרב לעולה גזירה לאחר פפרה אטו לפני פפרה.

אכן הרמב"ם פסק דבעי דוקא עקירה ואף שכיין שניתק לרעי' כבר עומד הוא לדמי קיץ המזבח וכיון דקי"ל הקדיש זכר לדמיו קדוש קדושת הגוף אמאי בעי עקירה ואין לומר דכיון דמעיקרא הי' אשם ונדחה משו"ה בעי עקירה דהא רב ס"ל בע"ח אין נדחין ואף הקדושת דמים דהכא למה הי' צריף לנתק לרעי' הא האי קדושת דמים הוי דיחוי מעיקרא ועכצ"ל דאף דסבירא לי דקדושת דמים לא נדחה משום דחוי מעיקרא ובע"ח אינו נדחין אעפ"כ עקירה בעיא לנתק הדיחוי ומה שהקשה הלח"מ שם אמאי פסק הרמב"ם דבעיא עקירה הא בגמ' אמר אלא אמר רב הונא בר' דרב יהושע הכא במאי עסקינן פגון שהפרישו קודם חצות הרי דבגמ' הדר בו משנינויא דאמר לא תימא שחטו סתם אלא אימא שחטו לעולה פשר משום דר' חייא בר גמדיא אמר גזרינו מפי חבורה ואמרו פגון שנטמאו בעלים והאי הוא דבעי עקירה משום דעומד לפסח שני נראה לי דטעמא דהרמב"ם משום דרב אשי דהוא בתרא אמר רב דאמר כתנא דבי ר' ישמעאל דסבירא לי דלא בעי עקירה הרי דרב אשי סובר דרבנן פליגי עלי' דתנא דבי ר' ישמעאל וסבירא להו דבעי עקירה ואף דבגמ' דחי תירוץא דרב אשי היינו דאפשר דגם ר' ישמעאל סבירא לי דאפילו פסול הגוף בעי עיבור צורה ואמר אלא מחנרתא פדשני מעיקרא הוא לתרץ אליבא דרב דר' חייא בר גמדיא אמר אליבא דלא בעי עקירה אבל כיון דחזינו דרב אשי דהוא בתרא סובר דבעינו עקירה א"כ אף דעומד האשם שניתק לרעי' לדמי קיץ המזבח דאילו לא הי' עומד אף בדיעבד הי' פסול ע"כ דעומד וחל על גופו הדין לדמי קיץ המזבח אעפ"כ בעי עקירה דאף דס"ל דיחוי מעיקרא לא הוי דיחוי ובע"ח אינו נדחין אעפ"כ בעי לעקור הדני' ובלא עקירה לא נתהפך מקדושת דמים לקדושת הגוף אף דהקדיש זכר לדמיו קדוש קדושת הגוף היכא דהוי דחי' בעינו לעקור הדחי' וכל זמן שלא עקר לא נתהפך מקדושת דמים לקדושת הגוף.

ובנה יש לפרש דברי הרמב"ם בפ"ד מהלכות קרבן פסח הלכה ו' ו"ל מי שאבד פסחו ומצאו אחר שהפריש פסח אחר ונהרי שניהו עומדין יקריב איזה מהם שירצה לשם פסח

והשני יקרב שלמים מצאו אחר ששחט פסחו הרי זה יקרב שלמים וכן אם המיר בזה הנמצא אחר שחטיטה הרי תמורה זו תקרב שלמים אבל אם מצאו קודם שחטיטת זה שהפריש הואיל וזה הנמצא ראוי להקרב פסח וראוי להקריבו שלמים כמו שבארנו אם המיר בזה הנמצא בין קודם שחטיטת המפרש תחתיו בין אחר שחטיטה אין תמורתו קריבה אלא תרעה עד שיפול בו מום ויביא בדמי שלמים והנה על השגת הראב"ד שהשיג על הרמב"ם דסבירא לי דמי שאבד פסחו ומצאו אחר שהפריש תחתיו פסח אחר והרי שניהם עומדין יקריב איזה שירצה והשני יקרב שלמים שהשיג הראב"ד שזה שיבויש אלא ירעה עד שישתאב ויביא בדמיו שלמים וכן הוא במתניתן ע"ז תירץ הכ"מ דמתניתן אתיא כמ"ד בע"ח נדחין והרמב"ם פסק כמאן דאמר אין נדחין אבל זה לכאורה קשה כיון דהשני שנשאר אחר שחטיטה הוא שלמים א"כ אמאי אם המיר אחר שחטיטה ג"כ ירעה עד שישתאב הא כיון דהוא שלמים גם תמורתו תהי שלמים דמה דכתב הרמב"ם הטעם ז"ל הואיל וזה הנמצא ראוי להקריבו פסח וראוי להקריבו שלמים זהו דוקא קודם שחטיטה אבל לאחר שחטיטה הרי עתה הוא שלמים ואינו עומד לפסח וא"כ תמורתו דלאחר שחטיטה אמאי לא תקרב שלמים ועיין שם בכ"מ ותירוצו אינו אלא על קודם שחטיטה אבל אם המיר אחר שחטיטה אמאי לא תקרב שלמים אכן כפי מה שכתבנו למעלה דרב אשי סובר דאף דאין בע"ח נדחין אעפ"כ בעי עקירה לתמן הדיחוי א"כ אף שאם שחט לשם שלמים נעקר שם פסח דהודחה ונעשה שלמים אבל התמורה הא המיר קודם שנעקר שם הפסח דדוקא ע"י ששוחט לשם שלמים הוא עוקר אבל קודם ששוחט לשם שלמים הרי יש על זה דין פסח שהודחה וא"כ התמורה מפת קדושה דחוי ואחר שחטיטה לשם שלמים שאז נעקר הקדושה הדחוי הלא לאחר שחטיטה אין שייך תמורה.

נמצא לפי זה שבארנו דאף דסבירא לן בע"ח אין נדחים אעפ"כ בעי תיקון ונעקירה על הדחי' יתורץ קושית המ"ל שהקשה אמאי פסק הרמב"ם גבי עיר הנדחת דאם היו בה קדשי מזבח ימותו והא בסנהדרין מ"ז מוכיח מזה דאמרינן הואיל ואדחי אדחי וכיון דהרמב"ם פסק דלא אמרינן הואיל ואדחי ע"כ ה"ל נו לפסוק כיון דאקטול (וחזי צערא דקברא פורתא לרב אשי) הווי להו פפרה וליסקו לגבוה אכן לדברינו ניחא דכיון דמעיקרא היו על הקרבן פסול דזבח רשעים תועבה ונדחה הקרבן מהקרבה א"כ צריך עתה לעקור את הפסול ולהקריבו בעדו זבח כשר וא"כ אם הוא חי ונעשה תשובה אז בזה שמקריבים בעדו עוקרים את הדחי' אבל פשמת דאין פפרה למתים א"כ נשאר הדיחוי על הקרבן שאי אפשר לתקנו משו"ה ימותו והא דפשיט רב יוסף ממשנה זו דאמרינן הואיל ואידחו קאי על זה דבגמ' עשה צריכותא להנהי תרתי מימרות דר' יוחנן ונדא בהפריש קרבן ונשחטה ונדא בהפריש קרבן דבתרניהו אמר ר' יוחנן הואיל ונדחה ידחה ונעשה צריכותא דאי איתמר בנשחטה הו"א משום דאין בידו אבל בהמיר הואיל ובידו לתמן לאו דחוי הוא ואף דאין מקריבין שהרי אין מקבלין קרבן מן המומר לעכו"ם כיון דבידו לתקנו אין זה דיחוי בעצם הקרבן ומביא רב יוסף ראי' מהא מתניתן דאף שבידו לשוב אעפ"כ הנה דחי' דאם נימא דאין זה דיחוי בנדאי יקשה כיון דהנה לי' פפרה בהריגתו יסקו לגבוה דעתה אין על הקרבן דין דזבח רשעים ע"כ דאף שבידו לתמן ולשוב אעפ"כ הנה דיחוי וא"כ אף לדידן דס"ל אין בע"ח נדחין היינו דוקא היכא שבשחטיטתו לשמו הוא עוקר הדיחוי אבל פשמת שאי אפשר לתמן הדיחוי דהרי אין

כפָּרָה לַמֵּתִים נִשְׂאָר בְּדִיחוּיָו וּפְסוּל לְהִקְרֵבָה מִשׁוּ"ה יָמוּתוּ וּלְפִי"ז יֵצֵא לְנוּ דִין חֲדָשׁ דָּאָם הַפְּרִישׁ קֶרֶבָן וְהִמִּיר וְעָשָׂה תְּשׁוּבָה וְאָח"כ מֵת קוֹדֵם שֶׁהִקְרִיבוּ אֶת הַקֶּרֶבָן אִז יֵהִי הַקֶּרֶבָן פְּסוּל אִף לְדִדְדָן דִּס"ל אִין בַּע"ח גְּדַחִין פִּינוּ דְלָא נִעְקַר הַדִּיחוּי.

וּעַפ"י דְּבָרֵינוּ דְּשָׂאלַת הַדִּיחוּי הוּא עַל הַקְּדוּשָׁה וְעַל הַגּוּף עַל קְדוּשַׁת הַדָּמִים וְעַל גּוּף הַקְּדוּשָׁה וְיִתְיַשֵּׁב גַּם כֵּן הַקְּדוּשָׁה שֶׁהִקְשׁוּ עַל הַרְמַב"ם שֶׁפָּסַק בַּפ"ד מֵהַלְכוֹת קֶרֶבָן פָּסַח הַלְכָה ד' דְּהַמְפָּרִישׁ נִקְבָה לְפָסְחוֹ יִרְאֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב וְיִמְכַר וְיִבִּיא בְּדָמָיו פָּסַח וְאִם לֹא נִפְל בּוֹ מוּם עַד שֶׁהִקְרִיב פָּסְחוֹ יִבִּיא בְּדָמָיו שְׁלָמִים אֲבָל הוּא עֲצָמוֹ לֹא יִקְרַב שְׁלָמִים וְהָא בַּגְמ' דָּף צ"ח מוֹכִיחַ מִזֶּה ש"מ תִּלְתַּת דְּבַע"ח גְּדַחִין וְיֵשׁ דִּיחוּי בְּדָמִים וְדִיחוּי מֵעֵיקְרָא הָוִי דִּיחוּי, וְנִרְאֶה לִי דְהַרְמַב"ם מְפָרֵשׁ פִּירוּשׁ אַחֵר בַּגְמ' דְּהֵינָה בַּגְמ' פְּרִיתוֹת דָּף כ"ח מְטַמָּא מִקְדָּשׁ עֲשִׂיר שֶׁהַפְּרִישׁ קֵן לְכַבְשָׁתוֹ וְהֶעֱנִי הוּאִיל וְנִדְחָה וְנִדְחָה אָמַר רַב הוּנָא בְרִי דְרַב יְהוֹשֻׁעַ ש"מ תִּלְתַּת ש"מ בַּע"ח גְּדַחִין וְקְדוּשַׁת דָּמִים גְּדַחָה (מְדַחָה) וְדִיחוּי מֵעֵיקְרָא הָוִי דִּיחוּי מֵתִיב רַב עֲוֹקְבָא בַר חָמָא הַמְפָּרִישׁ נִקְבָה לְפָסְחוֹ קוֹדֵם הַפָּסַח תְּרַעָה עַד שֶׁתִּסְתָּאֵב וְיִמְכַר וְיִבִּיא בְּדָמָיו פָּסַח ר"ש אָמַר הוּא עֲצָמוֹ יִקְרַב פָּסַח ש"מ בַּע"ח אִינָן גְּדַחִין אָמַרִי דְבִי ר' אוֹשְׁעִיא כִּי אָמַרְיָנוּ לְרַבְּנָן דְּר"ש ס"ל בַּע"ח אִינָן גְּדַחִין וְהֵינָה רִש"י פִּירֵשׁ דְּהַקְּדוּשָׁה מִדְּר"ש וְכַבֵּר הַקֶּשֶׁה בְּתוֹס' מַה ס"ד דְּמַקְשָׁה אַדְּפָרִיף מְר"ש לְסַעֲיָא מְדַרְבָּנוּ.

לְכֵן נִרְאֶה לִי דְהַרְמַב"ם סוֹבֵר דְּהָא דְקָאָמַר בַּפָּסְחִים צ"ח כָּל מִתְנִיתָן דְּהַמְפָּרִישׁ נִקְבָה לְפָסְחוֹ אָמַר רַב הוּנָא בְרִי דְרַב יְהוֹשֻׁעַ ש"מ תִּלְתַּת אִין הַפִּירוּשׁ כְּמוֹ שֶׁפָּרַש"י וְתוֹס' דְּהַהוּכְחָה מְדַקְאָמַר יְרַעָה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב וְיִמְכַר וְיִפְנוּ דָּמָיו לְשְׁלָמִים וְלֹא תִקְרַב הִיא בְּעֲצָמָה שְׁלָמִים דְּהָרִי הַרְמַב"ם גָּרִים וְכֵן הוּא בַּמְשָׁנָה שֶׁבַּמְשָׁנִיּוֹת וְיִפְלוּ דָּמָיו לְגֻדְבָה וּפִירֵשׁ הַרְמַב"ם בְּפִירוּשׁוֹ לְמַשְׁנִיּוֹת שֶׁיִּפְלוּ הַדָּמִים לְעוֹלָה לְקִיץ הַמְזַבֵּחַ וּלְפִי"ז אִין הַפִּירוּשׁ דְּרַב הוּנָא בְרִי דְרַב יְהוֹשֻׁעַ מְדַיִיק ש"מ תִּלְתַּת מִזֶּה שְׂאִין הַבְּהֵמָה קְרִיבָה לְשְׁלָמִים דְּהָרִי לְמִתְנִיתָן אִין הַדָּמִים לְשְׁלָמִים אֲלֵא לְעוֹלָה וּבְנֻדָּי דְזֶה הַדִּין דִּיהִיּוּ הַדָּמִים לְעוֹלָה נֶאֱמַר רַק עַל הַדָּמִים לֹא עַל גּוּף בְּהֵמָה שְׂאִינָה רְאוּנִי לְפָסַח שֶׁיִּהְיֶה הַדָּמִים לְעוֹלָה דְזֶה נָא נֶאֱמַר כָּלֵל וּמְצִינּוּ רַק הַלְכָתָא בְּאֶשֶׁם דְּדָמִי לְקִיץ הַמְזַבֵּחַ דְּהוּי מוֹתַר אֶשֶׁם וְכֵן בְּמוֹתַר חֲטָאֵת דְּהוּי ג"כ כְּאֶשֶׁם וּבְהִנְדוּ דְּהוּי לְכַפֵּרָה כְּמוֹ מוֹתַר הָאִיפָה וּמוֹתַר גְּזִירוֹת שֵׁישׁ בְּהֵן דְּמִי חֲטָאֵת וְעַצ"ל דְּכִינּוּן דְּהַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת חָלָה עַל הַבְּהֵמָה לְגוּף וְאִין לָהּ שׁוּם אֲנָפִן לְקַרְב סְבִירָא לְתַנָּא דְכָל הֵיכָא שְׁחַל קְדוּשַׁת הַגּוּף וְאִי אֶפְשָׁר לְהַקְּדוּשָׁה שְׁתַּהֲלִי לְאִיזָה דְּבַר אָמַרְיָנוּ דְּהַדָּמִים לְקִיץ הַמְזַבֵּחַ וּלְפִי"ז מַה דְּלֹא אָמַרְיָנוּ שֶׁתִּקְרַב הַבְּהֵמָה לְשְׁלָמִים לֹא קֶשֶׁה כָּלֵל דְּאִימְתִי אָמַרְיָנוּ דְּפָסַח שְׁנֻדְחָה יֵהִי לְשְׁלָמִים זֶהוּ דוֹקָא פָּסַח דְּחוּנִי אֲבָל פָּסַח פְּסוּל דְּהַבְּהֵמָה נִקְבָה לְפָסַח הוּא פְּסוּל לֹא חָל עַל זֶה דִּין שֶׁיִּהְיֶה הַפָּסַח לְשְׁלָמִים דְּאִין פָּסַח פְּסוּל נִעְשָׂה שְׁלָמִים אִף לְדִדְדָן דִּס"ל בַּע"ח אִינָן גְּדַחִין רַק הַשְּׂאֵלָה עַל הַדָּמִים שֶׁהַדָּמִים ע"י מוּם שְׁנִפְּל בְּהַבְּהֵמָה וּפּוֹדִין אוֹתָהּ שְׂאֵז ע"י הַפְּדִיּוֹן מִסְתַּלַּק הַפְּסוּלוֹת אִם נִימָא בַּע"ח אִינָן גְּדַחִין א"כ קְדוּשַׁת הַפָּסַח שְׁחָלָה עַל הַבְּהֵמָה הָוִי קְדוּשָׁה וְאִילוּ הִי בְּצִיּוּר שֶׁהִנְקָבָה תַּתְּהַפֵּד לְזַכַּר הֵיטָה יְכוּלָה לְקַרְב א"כ חָל עַל הַבְּהֵמָה קְדוּשַׁת פָּסַח וְא"כ יֵשׁ גַּם בְּהַדָּמִים קְדוּשַׁת פָּסַח א"כ אִם נִפְלוּ מוּם בְּהַבְּהֵמָה וְנִפְדִּית שְׂאֵז מִסְתַּלַּק מִהַדָּמִים פְּסוּל מַה שֶׁהִיא נִקְבָה אִז הַדָּמִים רְאוּנִי לְפָסַח וּלְאַחַר הַפָּסַח לְשְׁלָמִים וְא"כ אִמְאִי אָמַר בְּמִתְנִיתָן יִפְלוּ הַדָּמִים לְגֻדְבָה שֶׁיִּהְיֶה לְקִיץ הַמְזַבֵּחַ לְעוֹלוֹת ע"כ דְּבַע"ח גְּדַחִים וְקְדוּשַׁת הַדָּמִים גְּדַחָה וְדִיחוּי מֵעֵיקְרָא הָוִי דִּיחוּי וְלֹא חָלָה עַל הַבְּהֵמָה כָּלֵל קְדוּשָׁה לְפָסַח שְׂאֵף שְׂאֵמְרָה הַתּוֹרָה מְדַחֲזִיא לְדָמִי

חלה קדושת הגוף היינו נוקא היכא דראוי אבל היכא דהקדושה דחוי' מעיקרא ולא הי' קדושת פסח לא לגוף ולא לדמי רק קדושת הגוף בלי שום קדושה לקרבן שם אמרינן דמותר מקדושה שאין עלי' שם אזלא לנדבה לקיץ המזבח דילפינן ממותר חטאת ואשם דלמאן דס"ל בע"ח נדחין א"כ האשם גופא אין ראוי לעולה ולדידן' בודאי אף אם ניתק לרע' ויקרבו לעולה יהי' פסול א"כ מה דאמרה התורה מותר אשם יפול לנדבה משום דהוי קדושה לכפרה וכפרה אי אפשר הוי הדין על הדמים שהמה מקדושה לכפרה שאי אפשר להיות לכפרה יפלו לקיץ המזבח ה"נ אם נתקדשה הנקבה לפסח שאי אפשר להיות פסח, הקדושה על הדמים לקיץ המזבח אבל למאן דס"ל בע"ח און נדחים.

חל קדושת הפסח על הדמים. וצריף להביא שלמים מהדמים, א"כ בכריתות פריף אדרבה מדרבנן דהרי בברייתא איתא דאם הקדיש נקבה לפסח קודם הפסח תרעה עד שתסתאב ותמכר לדמי פסח ואם נימא דבע"ח נדחין א"כ הא על הדמים לא חל כלל קדושת הפסח ואמאי תמפור לדמי פסח דאין קדושת הפסח שבהנקבה נדחתה רק מטעם הפסלות וכיון שפול מום ופדאו הדמים דאזל הפסלות נשאר הקדושה שהי' על הבהמה וא"כ תקשה מטמא מקדש עשירי שהפריש קן לכבשתו ואח"כ העני אמאי אמרינן הואיל ונדחה ידחה הא חזינו דהקדושה שהי' על הנקבה לא נדחתה מקדושת פסח וע"ז משני אמרי דבי ר' אושעיא פי אמרי לרבנן דר"ש ס"ל בע"ח אינן נדחים, ועיין בש"מ שמחזק הגירסא וצריף לומר ור"ש, לכן סובר הרמב"ם דגרסינן הא ר"ש פירוש רבנן דברייתא כר"ש ס"ל בדין זה דבע"ח אינן נדחים וכמו דבפסחים צ"ח קאמר ג"כ רב אשי אמר כו' ור"ש היא דאמר אין בע"ח נדחין א"כ ה"נ אמר דרבנן דר"ש כר"ש סברו דבע"ח אין נדחין משו"ה אם הפריש נקבה לפסחו ירעה ויהי' הדמים לפסח נמצא דהרמב"ם דפסק דבע"ח אין נדחין פסק בברייתא דביא בדמיו פסח דלא פמתניתין דאמרה יפנו הדמים לנדבה לקוץ המזבח, דמתניתין ס"ל בע"ח נדחין, והדמים יפלו לקיץ המזבח.

דלא חל כלל קדושת הפסח על הדמים אבל הרמב"ם פסק אין בע"ח נדחין משו"ה יביא בהדמים פסח. ובהאי סוגיא דפסחים צ"ח גרסינן וש"מ יש דיוחי בדמים, פירוש דזה חידוש: דאף הדמים נדחין.

מלהביא בהם פסח או שלמים, אבל בדר' יוחנן גבי בהמה של שני שותפים לא גרסינן יש דיוחי בדמים דהא ר' יוחנן לא אמר מה יעשו בהדמים של בהמה זו פשתומם. וע"כ הגירסא שם וש"מ קדושת דמים מדחה, היינו שזה שיש על הבהמה קדושת דמים מדחה שאי אפשר להקריבה שוב מצאתי שפן מפורש בפירוש הר"ח שרב הונא ברי' דרב יהושע מביא ש"מ דבע"ח נדחין כו', הוא מהא דקתני במתניתין, יפלו הדמים לנדבה ולא קתני יביא בדמיו שלמים.

מפורש כמו שביארנו. סימן ג סוגיא דהולכה שלא ברגל דף י"ד.

איבעא להו הולכה שלא ברגל שמה הולכה, או לא שמה הולכה כו'. איתמר אמר עולא אמר ר' יוחנן הולכה שלא ברגל לא שמה הולכה, והנה הרמב"ם פתב בפ"א מה' פסולי המוקדשים הלכה כ"ג ז"ל והולכה שלא ברגל אינה הולכה לפיכך פהו (גדול) שקיבל הדם ועמד במקומו וזרקו למזבח נפסל הזבח.

ע"כ, והיינו דהרמב"ם פסק דלא הוי הולכה, ואם זרק למזבח בלא הולכה פסול שביטול מצות הולכה והקשו דבגמ' מנחות דף י"ג איתא אמר ר' ינאי ליקוט לבונה בזר פסול מ"ט א"ר ירמיה משום הולכה נגעו בה קסבר הולכה שלא ברגל שמה הולכה והולכה בזר פסולה: וא"כ הרמב"ם דפסק דהולכה שלא ברגל לא הוי הולכה, הו' לו נפסוק דליקוט לבונה בזר פשר, וא"כ איך פתב בפ"א מהלכות פסולי המוקדשין דליקוט לבונה בזר פסולה, עוד הקשו איך פתב דאם זרק למזבח וביטול הולכה פסול הזבח.

הא ר"ש אות לי' דאפשר לבטל הולכה וגם לרבנן הדין פו. שהרי אמרינו לעיל דף ד' אפשר פוליהו הולכה מנא לן וכי תימא לילף מפוליהו מה לכולהו שפן עבודה שאי אפשר לבטלה, תאמר בהולכה שאפשר לבטלה ואיך פתב הרמב"ם שאם ביטל ההולכה פסול הזבח.

ונראה לי דהרמב"ם מפרש דהא דאמר בגמ', דהולכה אפשר לבטלה היינו בתחילה, דעודנה לא הובא פלל לימוד, דהולכה הויא עבודה אלא דאף שאין לימוד, עכ"פ הא צריך ע"כ להוליה דהם למזבח וא"כ אם שחט רחוק מן המזבח הלא צריך להוליה, וכפי למימר דבשביל זה שצריך להוליה.

תחשב לעבודה ויפסול אז מחשבה, ע"ז פריה מה לכולהו שאי אפשר לבטל אכל הולכה: הא אפשר לשחט קרוב למזבח, שלא יצטרף להוליה וא"כ מנא לן דמשום דמקרח להוליה נחשב עבודה, וילף מדכתיב והקריבו זו קבלת הדם, ואעפ"כ הוציא הפתוב בלשון הולכה שהרי באברים מה דכתיב והקריב הפל המזבחה הוא הולכה, א"כ אמר הפתוב, דהולכה לא תיפוק מכלל קבלה, לענין מחשבה וממילא לבתר דגלי קרא דהולכה לא תפקא מכלל קבלה, כמו דקבלה מעפכת אם לא עשה קבלה פסול הזבח ה"נ אם ביטל את ההולכה פסול הזבח: אכן ר"ש לכאורה סבר.

דהולכה אינה מעפכת, ואם ביטל את ההולכה ששחט בצד המזבח, וזרק פשר, אכן באמת גם ר"ש סובר. שבהכרח שיהי' הולכה דהנה בדף י"ג איתא אמר ר' יהודה ברי' דר' חייא שמעתי שטבילת אצבע מפגלת בחטאת הפנימית כו' לימא פתנאי דתני חדא טבילת אצבע מפגלת בחטאת ותניא אידך לא מפגלת ולא מתפגלת, מאי לאו תנאי היא.

לא הא רבנן הא ר' שמעון ע"כ, והנה רש"י פירש דהינו ר"ש דאמר הולכה לא מפגלא, והדברים תמוהים, דהא טעמא דר"ש דהולכה לא מפגלא משום דאפשר לבטלה ונהרי טבילת אצבע אי אפשר לבטלה ונהרי בהולכת חטאת הפנימית משום דאי אפשר לבטלה, גם ר"ש מודה, דמחשבה פוסלת ועיין ש"מ בהגהה שהעיר זה, ותירוצו אינו מוכן.

והנראה לי דהנה לקמן דף ט"ו איתא איתמר הולכה שלא ברגל מחלוקת ר"ש ורבנן. בהולכה רבתי דכו"ע לא פליגי דפסולה, כי פליגי בהולכה זוטית מחכועלה במערבא אלא חטאת העוף דפסולה בה מחשבה לר"ש היכי משפחת לה אי דחשיב עלה מקמה דליפוק דם לאו פלום היא.

כו' כי אתי רב פפא ורב הונא ברי' דר' יהושע מבי רב אמר היינו חוכא ובהולכה רבתי לא פליגי, והא כי פליגי בהולכה רבתי פליגי, אלא בהולכה זוטרתית כו"ע לא פליגי דפסולה, (ויש גירסא דלא פסולה) כי פליגי בהולכה רבתי, ע"כ.

והנה רש"י פירש דמעיקרא בעי לומר דר"ש נרבנו במחשב בהולכה היכא דשחט רחוק מן המזבח ובשעת הולכה חשב: גם ר"ש מודה דפסל מחשבה נרב פפא נרב הונא ברי' דרב יהושע מקשו דהא בדמתניתן אמר ר"ש אפשר שלא בהילוף והדברים תמוהים איך הנה ס"ד דר"ש מודה בשוחט רחוק מן המזבח מהני מחשבה.

ובשוחט בצד המזבח לא מהניא הא קאמר בפירושו. דטעמא דידן' משום דאפשר שלא בהילוף.

לכן נראה דפירוש הגמ' כן. דס"ד דהא דקי"ל דר"ש נרבנו פליגי בהולכה שלא ברגל, דבהולכה רבתי, בשחט רחוק מן המזבח דשם בעינו שיוליהו ברגל כו"ע מודי דאם עשה שלא ברגל ביטל את ההולכה אחרי שעשה שלא כדרך פסולי משום שביטל ההולכה הצריכה ואף דר' שמעון סבר.

דאם חשב בשעת הולכה, לא פסל, היינו דעבודה שאפשר לבטל אין מועיל בה מחשבה, אבל עבודה הויה שהרי מסקנת הגמ' דאם הוליהו זר אף ר"ש מודה דפסולה, א"כ אם הוליהו שלא ברגל פסל, כי פליגי בהולכה זותרתי דשם דרוך לזרוק תיכף ולא להוליהו ברגל ר"ש סבר דהולכה הויה עבודה שאפשר לבטל דאיהו ס"ל דהולכה שלא ברגל לא הויה הולכה, א"כ הולכה הויה עבודה כזו שאפשר לבטלה משו"ה ס"ל דאין מחשבה מועלת בהולכה אכן רבנו פליגי עלי' וס"ל דאם שחט בצד המזבח אף שעשה הולכה שלא ברגל מקריא הולכה, דס"ל הולכה שלא ברגל הויה הולכה, א"כ הולכה הויה עבודה שאי אפשר לבטלה, ופליגי בפירושו הפתוב אי האי והקריבו.

הפירוש שילוף עם הדם ברגל כמו באברים דכבר פתוב מקודם, וערוך הפהו אנתם על העצים אשר על האש, ולמאי פתוב אח"כ, והקריב הפהו את הכל כו', ע"כ דמייירי בהולכה היכא דצריך להוליהו ברגל, או דאף שבאברים מייירי בהולכה ברגל, והקריבו דכתוב בדם.

הפירוש שיקריבו הדם למזבח, בכל מאי דצריך ואף שלא ברגל וע"ז מחכו במערבא. וכדפירשו רב פפא נרב הונא ברי' דרב יהושע והא כי פליגי בהולכה רבתי פליגי, פירוש פיון דר' שמעון סבר דכיון שאפשר לבטל לאו עבודה חשובה היא.

א"כ אם שחט רחוק מן המזבח וזרק לר' שמעון יהי כשר דאף שאם הי' זר מוליהו הי' פסול, היינו דעשה הזר העבודה, אבל הכא שזרק רחוק מן המזבח ולר"ש לפום מאי דסובר עתה, הולכה שלא ברגל לא הויה הולכה.

מה עשה הוא ביטל את ההולכה ולר"ש, הא אם ביטל את ההולכה, לר"ש כשר, דכפי שמפרש השתא, ס"ל לר"ש דלזה לא ילפינו הולכה מקבלה, שפמו שקבלה מעפכת אם לא עשה פן הולכה תעכב, שהרי כפי שמפרש עתה, לר"ש, אם שחט בצד המזבח לא קים הולכה אלא בהולכה זותרתי כו"ע לא פליגי, פירוש דזה כו"ע מודו דאם לא קים פלל הולכה, אף ר"ש מודה דפסול, דילפינו מקבלה פיון דאפיק קרא להולכה בלשון קבלה, לא תפקה הולכה מקבלה כמו דקבלה אם לא עשה פסול, פן הולכה אם לא עשה פסול אלא דר"ש פליגי רק בהילוף, היינו דר"ש ס"ל, הולכה שלא ברגל הויה הולכה, א"כ אם עשה הולכה שלא ברגל ששחט בצד המזבח.

קים מצנות הולכה, דאיהו מפרש והקריבו: שיקריבו הדם למזבח. לא שילף עם הדם אבל הילוף ללף ברגל אפשר לבטל, וא"כ אין הפירוש בדברי ר"ש שעבודת הולכה אפשר לבטל, הוא אמר רק שהילוף אפשר דבטל, שאם שחט בצד המזבח ויזרוק ג"כ הוי הולכה א"כ מה שחשב בשעה שהלף שנה הי' אפשר לבטל לא הויא מחשבה בעבודה.

אבל מה שחשב בהולכה זוטרת, היינו ששחט בצד המזבח שנה אי אפשר לבטל, מודה שהויא מחשבה בעבודה לפסול. אכן רבנו סבירא להו הולכה שלא ברגל לא הויא הולכה ולדידהו.

בע"כ צריך לשחוט רחוק מעט כדי ללף, אלא דזה מודי שאם הלף קצת מה שמושיט ידו אצל המזבח פיון שנה גמר עבודת ההולכה ברגל ושם בע"כ צריך להושיט ידו גם זה הויא הולכה אבל אם עשה הכל שלא ברגל בודאי פסולה ולדידהו גם הילוף אי אפשר לבטל ולדידהו הפירוש והקריבו שילף עם הדם למזבח.

והנה בתוס' שם ד"ה תהי בה ריש לקיש הקשו מאי קאמר ריש לקיש כלום למדנו אלא משלמים: הא ריש לקיש גופא קאמר לקמן מודה ר"ש בהולכת חטאת הפנימית היינו דקשה לתוס' אמאי לא נימא כלום למדנו פיגול אלא משלמים, ובשלמים אין מפגל בהולכה, אכן לדברינו הא למסקנא גם לר"ש פיגול בהולכה, היינו אם חשב בהולכה זוטרת, א"כ גם לר"ש מפגל בחשב בהולכה אלא דמה שיכול לבטל לאו עבודה חשובה היא, אבל הכא פריך ריש לקיש, דילמא הולכה דוקא.

אם מקרב אצל המזבח, אבל טבילת אצבע הא אינו מקרב אצל המזבח, שהרי הוא רק טובל האצבע ואפשר בליקט לבונה, גם ריש לקיש מודה, שאם נימא הולכה שלא ברגל הויא הולכה נפקא מהולכה, אכן טבילת אצבע איננה בעצמה לע"ע הקרבה אל המזבח, אלא דנימא פיון דצריכה נעשית עבודה ומקריא הולכה, על זה פריך.

פיון דטבילת אצבע איננה בשלמים נימא שטבילת אצבע אינה מפגלת ומהולכה אי אפשר למילף שזהו דוקא הקרבה למזבח. לפי זה יהי הפירוש הא דמשני הא ר"ש הא רבנו דמשני פו, דאפשר דהני תנאי לא פליגו בזה, אם נימא שטבילת אצבע, מדהויא דבר המעכב פפריה נעשית עבודה חשובה בפני עצמה, פיון דכתיב בקרא אלא פלוגתיהו אי הולכה שלא ברגלו הויא הולכה דלמאן דס"ל, הולכה שלא ברגל הויא הולכה.

ילפינו טבילת אצבע, ולדידך, הפירוש והקריבו שיקריבו הדם למזבח וא"כ פיון שע"י טבילת האצבע יוכל לקרב הדם למזבח הויא הולכה. אכן אם נימא הולכה שלא ברגל לא הויא הולכה, א"כ הפירוש והקריבו שילכו עם הדם לא נוכל למילף טבילת אצבע שהרי אינו הולף.

ולפי זה יהי תלוי בהנה סברות הגמ'. למ"ד ר"ש ס"ל הולכה שלא ברגל לא הויא הולכה, א"כ הא דתני אינה מפגלת ר"ש היא, ולמסקנא דרבנו ס"ל הולכה שלא ברגל לא הויא הולכה הא דתני אינה מפגלת רבנו היא, ודחי, אף אם נימא דר"ש סבר הולכה שלא ברגל לא הוי הולכה, ג"כ קשה דמאי איריא טבילת אצבע אינה מפגלת, הא לר"ש כל שאינה על המזבח החיצון אין בה פגול ע"כ דזה בחטאת הפנימית, פיון דכתיב בה וטבל, נעשית עבודה חשובה המעכבת פפריה, וילפינו מפל העבודות וכמו דבתחילה, רצה לילף

הולכה מפל העבודות, אלא דדחי, מה להנהיג שפן אי אפשר לבטלן, אבל בלא האי סברא הוי ילפינן הולכה מפל העבודות ילפינן טבילת אצבע דמפגלת פיון דכתיב בקרא, ומעפכת פפרה משו"ה מפגלת ויתישב בזה קושית התוס' במנחות: אמאי בליקוט לבונה אמר ש"מ הולכה שלא ברגל הויא הולכה, אכן לפי הנ"ל אדרבה, מגמ' זו דאמר דטבילת אצבע בחטאת החצונות אינה מפגלת, א"כ פיון דלא פתוב בקרא בהדיא, לא נעשית עבודה א"כ טעמא דטבילת אצבע מפגלת אין הטעם משום הולכה אלא פיון דכתיב בהדיא, וטבל נעשית עבודה וממילא הויא עבודה שמעפכת פפרה וילפינן מפל העבודות, אבל טבילת אצבע בחטאת החצונות, אף דע"כ צריף לטבול, פיון דלא פתוב בהדיא לא נעשית עבודה חשובה, וא"כ גם ליקוט לבונה פיון דלא פתוב בהדיא, לא נעשית עבודה חשובה, וא"כ ר' ינאי דאמר ליקוט לבונה בזר פסולה, ע"כ משום דס"ל הולכה שלא ברגל הויא הולכה ופירוש דנהקריבו, להקריב הדם למזבח, וא"כ פיון דהליקוט הוא קירוב למזבח משום הכי בכלל הולכה היא.

ואין להקשות לר' ינאי דס"ל ליקוט לבונה בזר פסולה, הרי דס"ל דהולכה שלא ברגל הויא הולכה, א"כ אמאי אין טבילת אצבע מפגלת בחטאת החצונות, דהא ג"כ ע"כ צריף לטבול אצבעו. אכן אפשר לתרץ, כמו שפכתבנו למעלה, שיש חילוק בין אם מקרב הדבר, או שעושה המעשה שלא לקרב אלא דע"ז יהי אפשר לקרב, הטבילה באצבע אינה התקרבות ורק מעשה שעי"ז והי אפשר לקרב, זה לא ילפינן מהולכה, שהיא בעצמה הקרבה למזבח, אכן ליקוט לבונה, הלא היא הקרבה, שנוטלה להקריבה ומגביה למזבח, ועוד אפשר לומר דטעמא דאינה מפגלת טבילת אצבע בחטאות החצונות, פיון דשני קרא, ולא אמר וטבל גלוי קרא זה, שלא תהי טבילת אצבע בחטאות החצונות בכלל הולכה.

עכ"פ למסקנת הגמ' בין לר"ש בין לרבנן, הא דאמרינן הולכה לא תפקא מכלל קבלה, הוא כמו דקבלה, אם ביטלה פסול הזבח, פן אם ביטל הולכה, פסול הזבח, א"כ לרבנן דס"ל הולכה שלא ברגל, לא הויא הולכה אם שחט בצד המזבח וזרק בודאי דפסול נמצא מיושב פסק הרמב"ם שפסק דאם שחט וקבל וזרק למזבח, בלא הולכה פסול הזבח, דהרי אמרינן הולכה לא תפקא מכלל קבלה: וראי' ברורה עוד נפסק הרמב"ם, מהא דבעי למיפשט אי הולכה שלא ברגל, הויא הולכה מהא דוכן יושב, הא עומד דומיא דיושב פשר, והוצרך לשנות דשניף פורתא, ואם נימא, דאם שחט בצד המזבח ולא עשה קלל הולכה ברגל פשר, א"כ מאי קושיא דילמא, הולכה שלא ברגל לא הויא הולכה, אבל מיירי ששחט בצד המזבח וקבל מעומד וישב וזרק למזבח.

ובצד המזבח הא אין צריף להולכה ברגלי ע"כ דסבירא לגמ', דאם נימא הולכה שלא ברגל לא הוי הולכה, בע"כ צריף להולכה ברגל, ומה שיעשה הולכה זותרתי לרבנן לא הוי הולכה קלל.

והנה הרמב"ם פתב בפ"ב מהלכות פסולי המוקדשין הלכה כ"ד ו"ל האמורין ואברי העולות והקמצים והלבונה ומנחות הנשרפות אחר שנתקדשו בכלי שרת, אם זרק אחד מפל אלו על גבי האישים בין ביז, בין בכלי בין בימין בין בשמאל הרי אלו פשרים,

ע"כ, וכבר תמה הלח"מ דבפ"ק הקומץ דף כו' אפליגו רבנן ור"ש במתניתן היכא דהקטיר הקומץ בלא פלי שרת דר"ש מכשיר ורבנן פסלי, כו' הרי דהא דאיתא בבב"יתא.

הקטר חלבים ואברים שהעלן בין ביד בין בכלי בין בימין בין בשמאל פשרין, היינו דוקא לר"ש, אבל לרבנן פסול ואין לומר דהא דאיתא בבב"יתא ור"ש א"א קומץ טעון פלי שרת פיצד קומצו מפלי שרת ומקדשו בכלי שרת ומעלה ומקטירו בכלי שרת הוא לכתחילה אבל בדעיבד פשר, דמנא לי' לרבננו זה, עיין שם שהקשה עוד קושיות.

ומה שרצה הלח"מ לתרץ. דס"ל להרמב"ם.

דהא דאמרו חכמים ומעלה ומקטירו בכלי שרת לא הוי פדמשמע פשט הבב"יתא דהוי דוקא אלא דאם רצה שלא בכלי שרת ה"שאות בידו הוא מוכיח משום מאי דהקשו בפ"ק ד' דסוטה גבי מנחת סוטה, והיינו משום דהקשו אטו בכלי שרת מקטיר להו, נראה דע"כ גם הרמב"ם לא גרם לה כמו שמתקו רש"י ותוס' שהרי הרמב"ם בפ"ג מהלכות מעשה הקרבנות בהלכה י"ב בסדר מעשה המנחות פ"ב ז"ל ומלקט את כל לבונה ונותנה על הקומץ שפפלי ומעלהו על המזבח ומולחו, ונותנו על גבי האישים מפלי שרת, הרי דהרמב"ם ג"כ סובר, דלכתחילה בעינן דוקא שיקטיר מפלי השרת ואיך יגרס שם בגמ' בכלי שרת כו' אטו בכלי שרת מקטיר.

דהרי הוא בעצמו סובר דמקטיר בכלי שרת ע"כ דהרמב"ם ג"כ לא גריס שם בגמ', וא"כ יקשה מנא לי' להרמב"ם, לומר דבדעיבד פשר שלא בכלי שרת ואף בשמאל. עוד קשה, דבגמ' זבחים לקמן דף כ"ד איתא אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן כל מקום שנאמר אצבע וקהונה אינה אלא בימין כו' אלא אמר רבא.

או אצבע, או קהונה כו' והרי קבלה דכתב בה קהונה ודבר המעכב פפרה הוא ותנו קבל בשמאל פסול ור"ש מכשיר ר"ש תרתי בעי ומי בעי ר"ש תרתי והתניא ר"ש אומר כל מקום שנאמר יד אינו אלא ימין, אצבע אינה אלא ימין, אצבע לא בעי קהונה, קהונה בעי אצבע.

והרי זריקה דלא כתב בה אלא קהונה ותנו זרק בשמאל פסול ולא פליג ר"ש, אמר אפיי פליג בבב"יתא, כו' זרק בשמאל פסול ור"ש מכשיר, ע"כ, והנה רש"י פירש דר"ש לא פליג אלא אשאר זבחים.

אבל בחטאת מודה ר"ש דבעי ימין כדאמר לעיל באצבעו ונתן שלא תהא נתינה אלא בימין. וכתב בתוס' ז"ל והקשה הרב ר' יעקב מאורליינש מאי קושיא ואמאי פליג ר"ש בבב"יתא נהי דלא כתב קהונה מ"מ איתא מהקישא דזאת התורה דאמר לקמן סוף דם חטאת ובמנחות סוף התורה מה חטאת אינה באה אלא מן החולין וביום ובגידו הימנית וכו' ופריף דו הימנית מדרבה בר בר חנה נפקא כו' אי נמי סבר לה כו' דכהונה בעיא אצבע משמע בהדיא דר"ש ויליף שאר קרבנות מחטאת.

והשיב לו ר"ת דלא גרסינן והרי זריקה דאינה משנה בשום מקום אלא גרסינן והרי מליקה, כו' ועופות לא אתו בהקישא, אבל זריקה בשאר קרבנות פסול שפיר בשמאל דיליף בהקישא דזאת התורה כו' והקשה תוס' לפיר"ת דהא ע"כ אמת הוא דמכשיר ר"ש זריקה בשמאל כדמוכח בסמוך כו'.

עוד קִשָּׁה בְּחוּס', דְּהָא ע"כ מִתְנִיתָן דְּמִלְק בְּשִׂמְאֵל פְּסוּל אֲתִיָּא כר"ש, עיי"ש בְּדַבְרֵי הַתּוֹס'. וְלִי נִרְאָה, דְּהֵינָה לְרַבָּנּוּ, דס"ל דְּכָל מְקוּם דְּכִתִּיב פְּהוּנָה בְּעֵינֵי יָמִין.

א"כ יִלְפִינוּ מִחֲטָאת לְכָל מְקוּם, הִיכָא דְבַעֲיָנוּ שְׁהִפְהוּ יַעֲבֹד, דְּהוּא דוֹקָא בְּיָמִין, אֲבָל לר"ש דְּאִית לִי אֲצַבַּע דוֹקָא יָמִין. א"כ מַה דְבַעֲיָנוּ, בְּחֲטָאת דוֹקָא יָמִין הוּא דִּילְפִינוּ, דְּהִיכָא דְהַעֲבֹדָה בְּגוּפוֹ שְׁל פְּהוּ, שָׁם בְּעֵי דוֹקָא יָמִין, דְּעַבְדוּת אֲצַבַּע הִינְנוּ גוּפוֹ שְׁל פְּהוּ בְּעֵי יָמִין.

א"כ לֹא קִשָּׁה פְּלִל, נִילֵיף מִהִקְיָשָׁא דְּזוֹאת הַתּוֹרָה דְּמַה חֲטָאת בְּעֵי דוֹקָא יָמִין. ה"נ זְרִיקוֹת פֶּל הַקְּדָשִׁים יִהְיוּ דוֹקָא יָמִין, דְּהָרִי הָא דְבַעֲיָנוּ יָמִין לר"ש בְּחֲטָאת, הוּא מְשׁוּם דְּאֲצַבַּע.

בְּעֵי יָמִין. הִינְנוּ הַעֲבֹדָה שְׁנַעֲבֹדָת בְּגוּפוֹ שְׁל פְּהוּ.

בְּעֵי יָמִין. וְכָל הַקְּדָשִׁים.

שְׁזָרִיקוּתֵיהֶן בְּכָלִי. הָא אֵין עַבְדוּת הַזְּרִיקָה שְׁלָהֶם.

בְּגוּפוֹ שְׁל פְּהוּ. וא"כ לר"ש זְרִיקוֹת הַקְּדָשִׁים דְּבְכָלִי, לֹא בְּעֵי יָמִין.

אֲבָל מְלִיקָה. שְׁהִיא נַעֲשִׂית דוֹקָא בְּגוּפוֹ שְׁל פְּהוּ, שָׁם יִלְפִינוּ מִחֲטָאת דְּבַעֲיָנוּ דוֹקָא בְּיָמִין וּבְשִׂמְאֵל פְּסוּל.

אֲבָל לְרַבָּנּוּ דִּילְפִינוּ מִפְּהוּ. דְּבַעֲיָנוּ עַבְדוּת דוֹקָא יָמִין.

א"כ שְׁפִיר יִלְפִינוּ לְכָל הַעֲבֹדוֹת. שְׁיִהְיוּ דוֹקָא בְּיָמִין דְּלִדְיָהוּ.

הִדִּין דְּיָמִין הוּא פְּהוּ. עכ"פ לְרַבָּנּוּ.

הִיכָא דְּכִתוּב הַפְּהוּ. בְּעֵי דוֹקָא בְּיָמִין.

א"כ בְּמִנְחָה דְּכִתִּיב בְּוִיקְרָא (ב. ב.) וְהַקְּטִיר הַפְּהוּ אֵת אֲזַנְפְּרָתָה.

א"כ נִיבְעֵינֵי דוֹקָא יָמִין. וְאַמַּאי פְּסִק הֶרְמֵב"ם.

דְּאֵם הַקְּטִיר בְּשִׂמְאֵל פְּשֵׁר. הָא לְרַבָּנּוּ.

פֶּל הִיכָא דְּכִתִּיב הַפְּהוּ אֵינוֹ אֵלָא בְּיָמִין. וְהַנִּרְאָה, דְּהֵינָה לְכַאוּרָה עוֹד קִשָּׁה.

דְּהָא הֶרְמֵב"ם סוּתֵר דְּבָרֵי עֲצָמוֹ דְּאִיךְ פְּתַב בַּפ"ב מִהִלְכוֹת פְּסוּלֵי הַמּוֹקְדָּשִׁין הַנ"ל. דְּאֵם הַקְּטִיר בְּשִׂמְאֵל פְּשֵׁר.

הָא אִיהוּ גוּפִי' פְּתַב בְּפִי"א מִהִלְכוֹת פְּסוּלֵי הַמּוֹקְדָּשִׁין הַלְכָה ו' ו"ל הִיָּתָה הַמִּנְחָה שְׁלֹא בְּכָלִי שְׁרֵת אוֹ שְׁהִיָּתָה קוֹמְצָה שְׁלֹא בְּכָלִי שְׁרֵת. שְׁהַעֲלָהוּ לְמִזְבֵּחַ שְׁלֹא בְּכָלִי שְׁרֵת כו' פְּסוּלָה.

וא"כ הֶרְמֵב"ם סוּתֵר דְּבָרֵי עֲצָמוֹ. לְכֹן נִרְאָה לִי, דְּסוּבֵר הֶרְמֵב"ם.

פִּינוּן דְּלִמְסַקְנָא, הָא דְּטְבִילֵת אֲצַבַּע מְפִלְגָת, אֵין הַטַּעַם מְשׁוּם דְּהוּי הוֹלְכָה, דְּהוֹלְכָה שְׁלֹא בְּרָגֵל לֹא הוּי הוֹלְכָה, אֵלָא פִּינוּן דְּכִתְבַּת קְרָא וְטְבֵל, נַעֲשִׂית עַבְדוּתָהּ חֲשׁוּבָה. וּמַעֲפֵכַת פְּפָרָה.

וְכָל דְּבָר שְׁהוּיָא עַבְדוּתָהּ וּמַעֲפֵכַת פְּפָרָה, מְפָגֵל, א"כ הָא דְּנִתְיָנָה לְפָלִי בְּמִנְחָה מְפָגֵל. אֵין הַטַּעַם: מְשׁוּם דְּהוּיָא הוֹלְכָה.

או קבלה דבאמת פיון דלא דמי לעבודת הולכה, דהא הוי אשלא ברגל וקבלה. הא מעצמה
ובמנחה נותן לכלי א"כ נתונה לכלי במנחה.

לא הוי לא קבלה ולא הולכה אלא הטעם פיון דמעכב פפרה עבודה חשוכה היא, וכל
שמעכב פפרה, מפגל נהרי שחיטה לאו עבודה היא. ואעפי"כ מפגל דכל דמעכב פפרה
ואיתא בקרא.

מפגל, אכן הולכת הקומץ והלבונה למזבח. הוי ממש הולכה, כמו בדם.

וא"כ כמו בדם, בעיני דוקא, הולכה בימין ובכלי שרת ואם שינה פסול, ה"נ בהולכת
הקומץ, דוקא בימין ובכלי שרת ומנושב מה דאמר בגמ', אלא הא דאמר רבא יד יד
לקמיצה כו' מדרבה בר בר חנה נפקא חד לקומץ וחד לקודיש קומץ.

ולכאורה למה לי קרא להכי, אמאי לא נילף מקבלה, או הולכה דדם, אלא ע"כ דס"ל
להגמ', דכיון דלא דמיא לקבלה דהא התם ממילא הכא איהו קא שקיל, כדדחי בגמ' בדרף
י"ג, ואף לפירוש רש"י, שפירוש דקודיש קומץ היינו שהפנה האוחז הפלי צריף לאחוז
בימין.

ג"כ או אפשר למילף מקבלת הדם דהתם הדם בא מצואר הבהמה והכא אדם נותן והאדם
הנותן הוא המקדש והפנה האוחז הפלי, הוא רק מעשה אצטבא, והרא"י שפדיני מפגלי
הפגול הוא רק אם חישוב מי שנותן לכלי במנחה.

ולא נזכר בשום מקום שיהי' מפגל הפנה האוחז הפלי משום דלא דמי לקבלה דכיון שבא
מצואר הבהמה א"כ האדם האוחז הפלי הוא מקבל ומקדש. אבל במנחה הפנה הנותן
לכלי הוא המקדש.

אלא דאין מקדשין הקומץ בכלי המנוחת על גבי קרקע משו"ה בעי פהו שיאחו, אבל
עיקר העבודה הנתונה לכלי במנחה, וא"כ לא דמי לקבלה ואיצטריף קרא שיהי' בימין.
אבל הולכת הקומץ בכלי למזבח ברגל הוי הולכה ממש ואם פן ילפנלן מהולכת הדם.

דבעי דוקא פלי שרת ובימין, ואם שינה פסול כמו בהולכת הדם. אכן בהקטרה נהי
דמפלטג משום דהויא עבודה המעכבת פפרה וכתבא בקרא.

אבל לענין שתפסל אם עשה שלא בכלי שרת ושלא בימין אי אפשר למילף מזריקה דלא
הוי דומיא דזריקה. דזריקה הוי זריקה המשפבת, וכדאיתא בגמ' ע"ז דף נ"א דמשו"ה
ע"ז שעובדין אותה במקל אם זרק מקל לפני' פטור.

משום דלא הויא דומיא דמקדש דזריקת מקדש היתה זריקה המשפבת ומשו"ה מה
שנותן על גבי האישים לא הוי דומיא דזריקה ולא נוכל למילף מזריקה. ואף במנחת
הסולת, דהתם לכאורה זריקה המשפבת היא ג"כ לא הויא דומיא דזריקה.

משום דזריקה על המזבח. זריקה מתקיימת היא, שהרי הדם נשאר על המזבח אבל זריקת
הסולת על האישים זריקה לשריפה הויא.

ומשו"ה אי אפשר למילף מזריקת הדם. ואף דדבר המעכב פפרה הוא זהו רק לענין
מפגל.

דאף שחיטה מפגלת. אָבֵל לַעֲנֵן וְשִׁיעֵבֵב יָמִין וְכָלִי שָׁרֵת לֹא נוֹכַל לְמִילָף.

דַּהְרֵי שְׁחִיטָה מְעַכֵּב כְּפָרָה. וְאֵעִפִּי"כ יָמִין אֵין מְעַכֵּב.

וּא"כ אַף דְּלַכְתַּחֲזִילָה בְּעֵי יָמִין וְכָלִי שָׁרֵת. דַּהְרֵי כְּתוּב וְהַקְטִיר הַפֶּהֶן.

וְכָל הַיָּכָא דְּכָתִיב כֹּהֵן. בְּעֵי יָמִין.

וְכָלִי שָׁרֵת. יִלְפִינּוּ מִסְבָּרָא פִּינּוּ דְּלֹא נִגְמְרָה הַפְּפָרָה וְלֹא הָוֵי כָּכֵל הַקְטִיר.

אָבֵל שְׁנָה הַפְּתוּב לַעֲכָב אֵין כָּאֵן. וּבְזָה נִיחָא, מַה דְּאִיתָא בְּתוֹסְפָתָא דְּזַבְּחִים פ"א הַקְּוֹמֵץ וְהַלְבוּנָה וּמִנְחַת פְּהֵינִים וּמִנְחַת פֶּהֶן מְשׁוּחַ וּמִנְחַת נְסֻכִים שְׁקֻדְשׁוֹ בְּכָלִי, שְׁנִתְּנָן עַל גְּבֵי הָאִישִׁים בֵּין בֵּיַד בֵּין בְּכָלִי בֵּין בְּשִׂמְאָלוֹ וּבֵין בֵּימֵינוּ הָרִי אֵלוֹ פְּשָׁרִין, וְלַכְּאוּרָה קִשָּׁה הָא סְתָמָא דְּתוֹסְפָתָא, מְעַיְקָרָא אֲתֵיָא דְּלֹא כָּר"ש שְׁהָרִי אִיתָא שָׁם, קָבֵל בְּשִׂמְאָל קָבֵל בְּכָלִי חוּל פְּסוּל, א"כ אֲתֵיָא דְּלֹא כָּר"ש וְאֲתֵיָא כְּרַבְּנָן.

דַּאֲף דְּאֵין כְּתוּב אֲצַבַּע קָבֵל בְּשִׂמְאָל פְּסוּל, וְאִיָּד קְאָמַר כַּר"ש דְּהַקְּוֹמֵץ וְהַלְבוּנָה שְׁנִתְּנָן עַל גְּבֵי הָאִישִׁים בְּשִׂמְאָל כְּשֶׁר, אָכֵן לְדַבְּרֵינוּ פְּשׁוּט. דְּהֵיָא בְּרִייתָא הַמּוּבָאָת בְּמִנְחוֹת שָׁם אִיתָא שְׁהַעֲלֵן עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ, דְּהֵיָנוּ הוֹלְכָה דְּוָקָא לַר"ש כְּשֶׁר, דְּלִדְיָדִי גַם בְּהוֹלְכַת הַדָּם כְּשֶׁר בְּשִׂמְאָל אָבֵל בְּרִייתָא זֹו דְּתוֹסְפָתָא הָא קִתְּנֵי שְׁנִתְּנָן עַל גְּבֵי הָאִישִׁים דְּהֵיָנוּ הַקְטִירָה שְׁזָה אוֹ אֲפֹשֶׁר לְלַמּוּד מְזַרְיקַת הַדָּם, כְּמוֹ שְׁבִיאָרְנוּ לְמַעְלָה.

אַף דְּלַכְתַּחֲזִילָה בְּעוֹ דְּוָקָא יָמִין וְכָלִי שָׁרֵת, שְׁהָרִי נְאֻמַּר וְהַקְטִיר הַפֶּהֶן אָבֵל פִּינּוּ דְּאֵין כָּאֵן שְׁנָה הַפְּתוּב לַעֲכָב, בְּדִיעַבְד כְּשֶׁר, אַף שְׁנִתְּנָן בְּשִׂמְאָל וְאֵין לְהַקְשׁוֹת, הָא כְּתוּב עוֹד פְּעַם וְהַקְטִיר הַפֶּהֶן אֵת אֲזַנְפְּרָתָהּ, אָכֵן מִיָּיִרִי קָרָא בְּמִנְחַת הָעוֹמֵר, דְּבָאָה מִן הַשְּׁעוּרִים וְהָוֵי אֲמִינָא, דַּאֲף לְכַתְּחִילָה אֵין מִצְוָה שְׁיַקְטִיר בְּיָמִין, אֲשַׁמְעִינוּ קָרָא דְּכֹזָה ג"כ מִצְוָה לְכַתְּחִילָה בְּיָמִין.

וְאֵם הָוֵי כְּתוּב קָרָא. אַף בְּמִנְחַת הָעוֹמֵר, לֹא הָוֵי יִלְפִינּוּ מִנְחַת יַחִיד מְנָה, שְׁהָרִי מִנְחַת הָעוֹמֵר הָוֵי קָרְבָּן צְבוּר.

מַעֲתָה הַרְמַב"ם מְדַוְּקֵי מְאֹד, דְּפִי"א מֵהִלְכוֹת פְּסוּלֵי הַמּוֹקְדֵשִׁין כְּתוּב אוֹ שְׁהַעֲלֵה לְמִזְבֵּחַ דְּהֵיָנוּ הוֹלְכַת הַקְּוֹמֵץ לְמִזְבֵּחַ דְּהָוֵי מִמֶּשׁ כְּהוֹלְכַת הַדָּם, בְּזָה יִלְפִינּוּ מִדָּם דְּבַעֲיָנוּ דְּוָקָא בְּיָמִין וְאֵם הַעֲלָה בְּשִׂמְאָל פְּסוּל.

אָכֵן בַּפ"ב הָא כְּתוּב הַרְמַב"ם שְׁזָרַק עַל גְּבֵי הָאִישִׁים, דְּהֵיָנוּ הַקְטִירָה הַקְּוֹמֵץ וְהַלְבוּנָה בְּזָה כְּתוּב שְׂאֵם הַקְטִירָה, אַף בְּשִׂמְאָל כְּשֶׁר שְׁהָרִי הַקְטִירָה אֵי אֲפֹשֶׁר לְלַמּוּד מְזַרְיקַת הַדָּם, וְכַדְמוּכַח מִתוֹסְפָתָא דְּזַבְּחִים.

וְרֵאִיתִי שְׁהַגְּר"א צוּק"ל בְּהַגְּהוֹתֵיו לְהַתוֹסְפָתָא, מְחַק אֵת זֶה שְׁקָבֵל בְּשִׂמְאָל פְּסוּל. וְכַתּוּב שָׁם הַמַּעֲתִיק, מְשׁוּם דְּפִלְיָגִי ר"ש וְרַבְּנָן.

וְלַכְּאוּרָה אֵין טַעַם זֶה מְסַפִּיק לְמַחֲוֵן הַגִּירְסָא, שְׁהָרִי אַף אֵם ר"ש פְּלִיג. אִטּוּ אֵי אֲפֹשֶׁר שְׁהַתוֹסְפָתָא סוּבְרַת כְּרַבְּנָן אָכֵן לְדַבְּרֵינוּ נִיחָא: דְּהִי קִשָּׁה לְהַגְּר"א צוּק"ל, מַהָא דְּבִסוּף הַתוֹסְפָתָא אִיתָא דָּאֵם נָתַן הַקְּוֹמֵץ אוֹ הַלְבוּנָה עַל גְּבֵי הָאִישִׁים כְּשֶׁר.

הרי דתוספתא סברה כר"ש אכן לדברינו אין צריך למחוק ותרמב"ם בנדאי גריס אלא דבהקטרה תקומץ אף רבנן מודו דבדיעבד, אף אם נתן בשמאל פשר. ועתה עלינו לחקור אם הלבונה צריכה קדוש פלי או לא, ולכאורה אין הלבונה צריכה קדוש פלי: דהרי איתא במנחות דף ט"ז איבעא להו פיגול בהולכה מהו אמר ר' יוחנן הולכה פקמיצה וריש לקיש אמר הולכה פהקטרה כו' ת"ש בד"א פקמיצה ובמתן פלי ובהלוף מאי לאו הילוף דהקטרה, לא הילוף דמתן פלי, ופירש"י ו"ל דהויא עבודה שלימה דאין מתן פלי בעבודת לבונה: הרי דלבונה לא בעי מתן פלי, אכן לכאורה קשה דבגמ' סוטה דף י"ד איתא ונותנו (לקומץ) בכלי שרת ומקדשו בכלי שרת, למה לי הא קדשה חדא זימנא מידי דהוי אדם אע"ג דמדישתי' ספין בצנאר בהמה הדר מקדשו להו בכלי שרת הכא נמי ל"ש, א"כ כמו דהקומץ בעי קידוש פלי שרת, א"כ גם הלבונה דהוי ג"כ מתיר, מדוע לא יצטרף פלי שרת, נהי דקומץ לא בעי ללבונה, דהא דקומץ מהסולת, הוא פדי לברר חלק גבוה, וכמו דאיתא ברש"י דף י"ג ד"ה זה הפלל, ו"ל קומץ דמי לשוחט דזה נוטל ומפריש חלק לגבוה מחלק פהנים ובלבונה דבריר חלק גבוה.

שְהרי הלבונה פולה לה' משו"ה בלבונה אין צריך לקמוץ אבל קידוש פלי למה לא יצטרף ואין לחלק דמשו"ה בקומץ בעי קידוש בכלי משום דהקומץ אחר הקמיצה הוא בינו של הפהו אבל הלבונה מונחת גם אחר קמיצת הפהו את הקומץ מונחת באותה הכלי ונתקדשה עתה, אכן כבר מבואר אצלנו במקום אחר: דעיקר הקידוש הוא בשעת התינה לפלי וזה ביארנו דברי הרמב"ם שפסק פלי שרת מקדשין הפסולין לקרב וא"כ יקשה איהו פל הפסולין שפדם כמו פיגול ושללא לשמו, בחטאת וכו' הא קובל בכלי שרת, ע"כ דהתם הקבלה הי' בפסול ומה שמונח עתה בהפלי אין מקדש, וכמו דאיתא בגמ' דהווי כמו שפדרו הקוף, אבל אם אח"כ אחר הקבלה בפסול, אם יתנם לכלי שרת אז יעלו למזבח, א"כ פיון שהנים הלבונה בהפלי שרת, קודם הקמיצה א"כ אחר הקמיצה פיון דהלבונה מתרת כמו הדם, א"כ יצטרף קידוש שני ללבונה בכלי כמו הקומץ, וע"כ הא דמלקט ונותנו על הקומץ זה הוא הקידוש של הלבונה, וא"כ אמאי הילוף דמתן פלי הוי עבודה שלימה, אף לריש לקיש.

והנה הרמב"ם פ"ג מהלכות פסולי המוקדשין. הלכה ו' ו"ל והמנחות הנקמצות בארבע בקמיצה ובנתינת הקומץ בכלי שרת ובהולכת הקומץ למזבח ובזריקתו על האש. ותמה המ"ל דמשמע דמדייק הרמב"ם דדוקא בהולכת הקומץ למזבח. אבל לא בהולכה דמתן פלי ונהרי ר"ל מפרש דאף בהולכה דמתן פלי מפגל.

ואף דר"י פליג עלי' לענין דהולכה בעצמה של הקומץ מפגל. אף דלא חישב בהולכת הלבונה.

ולדידן' אין צריך לפרש בהילוף דמתן פלי, אבל בזה היינו בדין אם מפגל הולכה דמתן פלי לא מצינו דפליג ר' יוחנן על ר"ל. וא"כ מנא לי' לתרמב"ם לפסוק בזה.

דלא פריש לקיש. ונראה לי דטעמא דתרמב"ם דכפי שבארנו למעלה ר"ל ס"ל דפירושו והקריבו הוא שיקריבו הדם שיגיע למזבח.

ולדידין! אף הולכת שלא ברגל הויא הולכה א"כ כל מה שעושים פדי שיגיע הדם או הקומץ למזבח הוי הולכה.

ולדידין ליקוט לבונה אחרי שע"י שמלקטים יוכל הלבונה לבא למזבח. אף שחסר עוד קידוש בכלי הוי הולכה.

א"כ ההילוף למתן פלי. הוי ג"כ הולכה.

אבל אם נימא הולכה שנא ברגל לא הויא הולכה. א"כ הפירוש שילף ברגל עם הדם למזבח.

א"כ ההילוף למתן פלי הא לא הוי עדנה ההולכה למזבח. שיהי חסר עדנה מתן פלי.

משו"ה דוקא הולכה למזבח הוי הולכה ולא הולכה למתן פלי. ומשו"ה בכל דוכתי מזכיר רק הולכה למזבח.

ולא הולכה למתן פלי. ולפי"ז אפשר לפרש דהיא דהויא עבודה חשובה בפני עצמה ואיננה שייקא להסרת הדבר.

אז עבודה חשובה בפני עצמה היא לפגל. והיא ההולכה לתן בפלי להקדיש את הקומץ. אין זה שייף לקדושת הלבונה. וא"כ ההולכה למתן פלי של הקומץ אין שייף עדנה להשירים.

שיהי אין מתיר השירים. ולא דמי להקומץ שבזה עושה הסלת לשירים.

אבל הולכת הקומץ לפלי, אין שייף להשירים. רק לקדושת הקומץ.

היא חשובה בפני עצמה לפגל. אבל ההולכה להקטרה.

שזה הכנה להתיר השירים נחשבים עם השירים. ולהתיר השירים.

הא בעי דוקא הקטרת הלבונה. משו"ה אין מפגל.

אכן שיטת הרמב"ם בפט"ז. מהלכות פסולי המוקדשין דאם פיגל בקומץ ולא בליקוט הלבונה.

אין פיגול עד שישחשב בשניהם. בשעת קמיצת הקומץ וליקוט הלבונה או בשעת נתינת שניהן בפלי או בשעת הולכתן.

או בשעת הקטרתן וכבר תמה המ"ל שהוא סוגית הגמ' דאיתא דבקמיצה. ובמתן פלי ובהילוף לא פליגי דגם רבנן מודו דגם בחזא מפגל ונראה לי וכן מצאתי פעין זה בספר ברפת הזבח.

בשם רבו. דהרמב"ם מפרש להיפך.

דבקמיצה ובמתן פלי והילוף אף ר"מ מודה דבעי דוקא. שישחשב בשניהן.

ונראה לי דר"ל ס"ל. דכל זמן שלא נתקדש הקומץ בהפלי וגם הלבונה הקומץ והלבונה פחדא ניהו, דרק בנתינתו נתקדשו ונתברר חלק גבוה, ולא נקראו עדנה מתירים ור"מ פליג רק בחצי מתיר.

אכן בהולכה פליגי ר"י סבר דגם בהולכה אף לר"מ. בעי דוקא שפגל בשניהן.
ור"ל סבר דבהולכה. לר"מ פגל אף בתדא.

וקאמר מ"ט דר"י כל שאינה מתרת. אינה עבודה חשובה לפגל דהרמב"ם גורס.
אינה עבודה חשובה. פירוש דהיא דאינו מתיר.

אף ר"מ מודה. דעבודה כזו אינה חשובה לפגל בפני עצמה.

ופריה לר"ל דהא קתני דבהלוף לא פליגי ותירץ ר"ל בהלוף דמתן פלי. דלא נתקדשו
עודה, ושם מודה ר"מ דתרוניהו תדא נינהו אבל בהולכה להקטרה דכבר נתקדשו.

שם כבר נקרו מתירין ואף תצי מתיר מפגל. ואף דקשה הלשון דאמרין בשלמא לר"ל
איכא נמי הולכה דלבונה אפשר דהרמב"ם גריס איכא נמי הקטרה דלבונה.

פירוש ואעפ"כ סבר ר"מ דמפגלין בהקטרת הקומץ כדי א"כ הולכה נמי, אף שיש
הולכת דלבונה. לר"מ מפגלין בהולכת הקומץ.

או בהולכת דלבונה דכיון דכבר נתקדשו נעשו מתירין. ור"מ ס"ל אף תצי מתיר מפגל
איה שיהי' חזינן דהרמב"ם ס"ל.

דגם לבונה בעי מתן פלי ולפי זה מיןשב פסק שפסק דליקוט לבונה בזר פסולה. שיהי'
הקומץ שנתן הכשר לפסול נפסל וכדאיתא ברמב"ם פי"א מהלכות פסולי המוקדשין
הלכה ב' והטעם משום דהוי פגשפף מן הצואר על הרצפה.

וכדאיתא בגמ' מנחות כו'. א"כ אם ליקט זר הלבונה הפסול לא מטעם הולכה.

אלא משום דנשפף מן הצואר. שמהפלי גיטתן לפסול.

והא דבגמ' מוכיח דסבר ר' ינאי הולכה שלא ברגל הוי הולכה. משום דר' ינאי הוא אומר.

שם במנחות. דכיון שקמץ מפלי שרת מעלהו למזבח אפילו בהמינו, הרי דר' ינאי סבר
דלא בעי קידוש פלי, א"כ לר' ינאי הטעם דליקוט לבונה בזר פסול, משום הולכה, וס"ל
הולכה שלא ברגל הויא הולכה, אבל להרמב"ם הפסול, דבעי דוקא קידוש בכלי, וא"כ
אם ליקט זר.

הוי פגשפף מן הצואר. דפסול לכו"ע.

שהרי מהפלי שקמצו, בעי ללקוט לקדוש בכלי וממילא פסולה בזר וממילא מפגלת, דהרי
מעכבה פפרה. סימן ד סוגיא דטבול יום ומחוסר כפורים דף י"ז.

טבול יום מנא לן דתניא ר' סימאי אומר רמז לטבול יום שאם עבד חילל מנין ת"ל
קדושים יהיו ולא יחללו אם אינו ענין לטמא דנפיק מוינזרו תנהו ענין לטבול יום. הקשה
בתוס' פמה קושיות.

כיון דמחו"כ גליף לקמן מקרא דוכפר עליה הפהו וטהרה מפלל שיהא טמאה א"כ למה
לן קרא בטבול יום הא בטבול איכא פמה קראי דעד הערב הוא טמא. עוד בגמ' אומר
רבה למה לי דכתב רחמנא טמא וטבול יום ומחוסר כפורים צריכי כו' אלא לא לכתוב

רחמנא בטבול יום ותיתי מהנד דמאי פירכת מה להנד שפן מחוסרים מעשה סוף סוף
קלישה לה טומאתו קסבר מחוסר פיפורים דזב פזב דמי.

ע"כ, וקשה למ"ד מחוסר פיפורים דזב לאו פזב דמי. למה איצטרכי תרי קראי בטבול
ובמחוסר פיפורים לילף טבול יום ממחוסר פיפורים.

הרמב"ם פסק בפ"ג מהלכות ביאת מקדש דמחוסר פיפורים שנגנס למקדש אינו חייב
פרת. ואינו לוקה, הקשה הראב"ד דתוס' דכלים תניא פל הטמאים שנגנסו לפנים משער
נקנור אפילו הם מחוסרי פפרה הרי אלו חייבין על זדון פרת.

והנה בתוס' ה"א הביאו מתניתן דמס' פלים דאיתא בהדיא דמחוסר פיפורים שנגנס
למקדש חייב פרת. דתנו עזרת ישראל מקדשת ממנה שאין מחוסר פיפורים נכנס לשם
וחייב חטאת.

אכן ממשנה זו יש לתרץ דלא תקשה להרמב"ם דכפי גרסתינו במשנה איתא. עזרת
ישראל מקדשת ממנה שאין מחוסר פיפורים נכנס לשם וחיובין עלי' חטאת.

לפי זה הא דאמר חייבין עלי' לא קאי על מחוסר פיפורים. אלא דאמר דבשני דברים.

מקדש עזרת ישראל. א' שאין מחוסר פיפורים נכנס לשם.

ב' שחיובין על עזרת ישראל חטאת. היינו בטמא וטבול יום.

לאפוקי בעזרת נשים. שאף הטמא און חייב עלי' חטאת אבל מה שאין מחוסר פיפורים
נכנס הוי רק עשה דוישלחו.

אבל לא פרת. אכן מתוספתא ה"ל שהקשה הראב"ד.

קשה ואף שתיירץ הכ"מ בשם הר"י קורקוס דהרמב"ם ס"ל דאתיא כמ"ד מחוסר
פיפורים דזב פזב דמי. וקשה מנא לי' להרמב"ם זאת.

דילמא פיון שיש איסור אף למ"ד לאו פזב דמי פיון דמחלל עבודה. אימא שהוא בכרת.

עוד כתב הרמב"ם בפ"ד מהלכות ביאת מקדש. הלכה ד"ל וכן טמא שטבל ועבד קודם
שיצטרוב שמשו פסולה וחיוב מיתה בידי שמים כו' אבל מחוסר פיפורים שעבד אעפ"י
שעבודתו פסולה וחילל הרי זה פטור.

ועיין בראב"ד שהקשה מגמ' מפות דאיתא שם עוד טומאתו בו לרבות מחוסר פיפורים.
ועוד מבהונות של מצורע דאמרינן בזבחים עשה שיש בו פרת הוא.

אכן גושפי' זו אינו מבין, הא סתם פריה, פיון שהוא טבול יום מקרי' יש בו פרת והרי זה
גם הרמב"ם מודה. שטבול יום שנגנס לעזרת ישראל מחויב פרת.

שהרי פן כתב הרמב"ם בפ"ג מהלכות ביאת המקדש. הלכה י"ד ו"ל פללו של דבר פל
הטעון ביאת מים מן התורה חיוב פרת על ביאת המקדש ואפילו אחר שטבל עד שיצטרוב
שמשו.

ואפשר דקושית הראב"ד מתירוץ דגמ' דמשני. הואיל והותר לצרעתו הותר לקריו.

וס"ל להראב"ד דלא אמרינן הואיל ואשתי' אשתי'. אלא אם האיסורים שונים.

אבל אם אין האיסורים שונים. לא שינה לומר הואיל והותר איסור קל יותר איסור חמורה ולדברי הרמב"ם דמחוסר פפורים הותר לצרעתו רק עשה דוישלוחו. איה נימא דהותר איסור טבול יום לקריו שיש בו פרת. עוד הקשה הרמב"ם.

מתוספתא דנבחים, דמונה אותו עם אותו שבמיתה. והכ"מ הקשה מגמ' דסנהדרין פ"ג דמני בברייתא אותו שבמיתה וחשיב מחוסר פפורים בהדיהו.

וביחוד קשה גושני עצומה על הרמב"ם שהוא סותר דיברי עצמו שהרי בפ"ח מהלכות סנהדרין. מנה הרמב"ם מחוסר פפורים ששימש בין הנה דמחויבון מיתה בידי שמים והכ"מ והרמב"ם ומהר"י קורקוס תירצו דטעות סופר יש בהרמב"ם.

והנה הרמב"ם פתב בפ"ח מהלכות פסולי המוקדשין הלכה י"ד ו"ל והאוכל קדש אחר שטבל קודם שיערוב שמשו קודם שביא פפרתו לוקה כו' ולכאורה קשה פינו דסובר הרמב"ם שמחוסר פפורים פינו דילפינו טומאתו מוכפר עלי' הפהו וטהרה, הא אם לא כפר לא טהר, הני רק עשה.

דמשו"ה ס"ל דמחוכ"פ אין לוקה על ביאת מקדש, א"כ אמאי לוקה פשאכל קודש, הא הני רק עשה. ומנה לי' דלוקה.

לכן נראה לי, דהנה הרמב"ם פתב בפ"ו מהלכות איסורי מזבח, הלכה ח'. ו"ל מעלה תורה עשו חכמים בקדשים שזרעים שנטמאו אפילו זרעו היוצא מהן פסולים לנסכים שאין זריעה מועלת בקדשים, וכן העצים והלבונה אע"פ שאינן אוכלין הרי הן מתטמאין פאכולין לענין הקרבנות, ויפסלו העצים והלבונה בטומאה זו למזבח ואין מקריבין אותו. הרי דסובר הרמב"ם דדרשא זו דנהבשר לרבות עצים ולבונה הוא אסמכתא בעלמא, וכן פתב הכ"מ שהרמב"ם ס"ל דהו דרבנן וכבר הקשו עליו.

שהרי בגמ' חולין דף ל"ו, אמרינן חבת הקודש דאורייתא הוא, ועיין בתוס' זבחים דף נ"ד, שהוכחו ג"כ שהיא דאורייתא, ואף שבגמ' פסחים דף ל"ד, קרי לה מעלה, אי אפשר לומר דהוי רק מעלה דרבנן דהכי נמי מביא שם הביא פפרתו אוכל בקדשים והתם מענה דאורייתא, עכ"ד התוס', ולדידי עוד נראה דאי אפשר פלל לומר דשם בפסחים.

מביא מעלות דרבנן, דא"כ למה להביא מדינים אלו דעצים ולבונה ומחוסר פפורים שיש בקדשים מעלות דרבנן, הא בפרק חומר בקודש, שנו אחד עשר מעלות שיש לקודש. ומדוע הביא רק שתי מעלות אלו דעצים ולבונה ומחוסר פפורים.

ע"כ דהנה שתי מעלות, הוי דאורייתא, אלא דאף אם נימא דהוי מעלות דאורייתא, ג"כ קשה, דאמאי לא הביא המעלה, דקודש אסור לאונן ועוד הא שם מביא ראיות לתרין השושיא, אמאי אין מועיל זריעה לתרומה, וא"כ להביא ראיות שיש מעלות לתרומה והקודש, למה להביא ראיות ממחוסר פפורים.

הלא תרומה וקודש יש להן מעלה דאסורים לטמא וגם הלא בקודש יש מעלות דפנ"ח עכ"ס ובתרומה מתפ"ז, עוד הקשה הלחם משנה על הרמב"ם שם בפ"ו מהלכות איסורי המזבח, דאיה פתב הרמב"ם דדרשא דנהבשר הוי רק מדרבנן, הא הרמב"ם בעצמו פסק בפ"ח מהלכות פסולו המוקדשין בהלכה י"ב ו"ל והוא הדין לשאר הקרבנות שאם אכל

כזית מלבונת המנחה שנטמאה אחר שנתקדשה בפלי לוקה, הרי דס"ל דדרשא זו דהובשא הוי דרשא גמורה לרבות עצים ולבונה שאם נטמאו לוקה על אכילתו, ע"כ דברי הלח"מ, ובאמת קשה דברי הכ"מ, איך פתב בפ"ו מהלכות איסורי מזבח שנה שעצים ולבונה מקבלין טומאה הוא מדרבנן, הא הוא בעצמו פתב לפרש דברי הרמב"ם כפי"ח מהלכות פסולי המוקדשין.

שפתב דהעצים הלבונה והקטורת אין חייבין עליהן פרת לא משום פיגול ולא משום נותר ולא משום טומאת הגוף. שהפירוש בדברי הרמב"ם אין חייבין עליהן פרת.

אבל מלקות מחייבים על זה. הרי דסובר דמקבלין טומאה מדאורייתא.

והנה גם דברי הרמב"ם תמוהים מה שפסק דאין חייבין עליהן השיג הראב"ד דפסק כר"ש. ולדברי רבנו הא חייבים עליהן פרת.

ועיין שם בכ"מ שתיירץ דהרמב"ם לא פסק כרבא. דאמר מסתברא כמתלוקת בזו (בטומאת הגוף) כף מתלוקת בזו (בטומאת הבשר) מ"ט פינו דלא קרינו בי' וטומאתו עלי' ונכרתה לא קרינו והבשר אשר יגע בכל טמא, והאמר מר והבשר לרבות עצים ולבונה.

הוא לפיכך לא בעלמא. ופרשו מעלה דרבנן היא וקרא אסמכתא בעלמא, ומשום דמשמע להרמב"ם דדרשא זו דאורייתא משו"ה פסק דלא כרבא אף שהוא בתרא.

ועוד פתב דלא איפלגו ת"ק ור"ש אלא לענין מלקות. אבל פרת לכו"ע אין חייבין.

והנה על מה שאמר הכ"מ. דלא פליגו אלא לענין מלקות פבר הקשה המשנה למלך.

דהא הסוגיא מוכח דלענין פרת נחלקו והיינו דבגמ' אמר ר' יוחנן שלשה פרישות בשלמים למה כו', ואחת לדברים שאינן נאכלין לר"ש דאמר דברים שאינן נאכלין אין חייבין עליהן כו'.

הרי דפליגי לענין פרת וגם מהשאמר הכ"מ דמשו"ה פסק הרמב"ם דלא כרבא משום דמשמע לי' דדרשא דהובשא הוא דרשא גמורה ואילו הכא אמרינו והבשר לפיכך לא בעלמא. לכאורה אין בזה טעם לדחות דברי רבא.

דהרי תוס' בזבחים פירשו בטוב. דהא דקאמר דדרשא דוהבשר לפיכך לא בעלמא הוא לר"ש דס"ל דדברים שאינן נאכלין.

אין חייבין עליהן. הוא יאמר דהאי דרשא הוי אסמכתא.

אבל לת"ק דרשא גמורה היא. וא"כ בנדאי הנה לי' לפסוק כרבא.

ומה דמשמע מפל הסוגיות דהוי דאורייתא. היינו דסבירא לכל הסוגיות דהלכה כרבנן.

דאף בדברים שאינן נאכלין חייבין עליהן. והנראה לי בזה דהי' קשה להרמב"ם פינו דאף בדברים שאינן נאכלין כמו עצים ולבונה חייבין משום טומאת פרת א"כ איך אמרינו בדרף ל"ה דעל עזר כו' גידין קרנים וטלפים אין חייבין משום טומאה מ"ש מעצים ולבונה דאף שאינן נאכלים חייבים עליהם משום טומאה.

ואין לומר דעצים וילבונה קדושי קדושת הגוף להקרבה והנו לא קדושי קדושת הגוף דהרי בזמן שמחנכין הוא קרבו ואין לומר דהא דקרבי בעת שמחנכין הטעם דבעת שמחנכין אין חיוב להסירם אבל לא בתורת קרבן מקריבים אותם, דא"כ תקשה איך קאמר ר' יוחנן דאבר שאין בו פזית ועצם משלימו לכזית, חייב משום הקטרה, הא העצם לא בכלל הקטרה הוא ע"כ דכשהוא מחנכר העצם גופא בהקטרה הוא, ורק פשנפרש אין מקריבין אותו, כמו דאין מקריבין בקדושי הנאכלין את הבשר פן אמרה התורה דאף בעולה היכא שפנפרש אין מקריבין אותם, אבל קדושי קדושת הגוף, העור והעצמות והשרנים ובעי הזריקה להתיר אותם ולהוציאם ממעילה ולהוציא את העור משריפה, דהא אם אינרע פסול קודם הזריקה אף העור יצא לשריפה לכן סבירא להרמב"ם דהא דקאמר ר"ש מחויב (פרת) בדבר שדרכו לאכול ורפנו פליגי, אין הפונה דברים שאין נאכלין פלל כמו עצמות גידים, עצים וילבונה אלא כמו שליל ושליא, דאמרין דאם פיגל בנבח נתפגל השליל והשליא, דאף שאין דרו בני אדם לאכול סברי רבנו פינן דאיכא אינשי דאכלי חייבין פרת וכדאיתא בתוס' זבחים דף ל"ה ד"ה פיגל, אכן ר"ש סבר, פינן שאין דרפן לאכול, אף דאיכא אינשי דאכלי אין חייבין פרת אבל רבנו סברי, פינן דאיכא אינשי דאכלי נתרבו לכרת, אבל דבר שאין דרפן לאכול פלל כמו גידין כו' עצים וילבונה, אף דרבינו למלקות מקרא דוהבשר, לא ריבתא תורה, אלא למלקות אבל לא לכרת.

אין להקשות הא רבא אמר בדרף ל"ד, דכל היכא דלא קרינא דוטומאתו עליו ונכרתה לא קרינא והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל, אכן אין זה קוש' דהנה הלימוד דוהבשר אשר יגע, דמרבינן עצים וילבונה, שני חידושים ילפינן מזה (א) דאף שאין עצים וילבונה בני קיבול טומאה ניהו אעפ"כ אם נגעו בטמא נאסרו מלאכול, (ב) אף דאין עצים וילבונה בני אוכלה חייבים מלקות על אכילתם, והנה בגמ' ל"ד דבעי לומר דאף למ"ד אין חייבים פרת בטומאת הגוף, על בשר קודש לפני זריקה, אף דהאכילה, הלא אף קודם זריקה אכילה, אלא דנימא דעל אכילה זו פטרה התורה, א"כ באכילה כזו פטרה התורה מפרת ולא קרינא וטומאתו עליו ונכרתה, שם לא קרינא והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל, אבל בעצם וילבונה לענן פרת לא רבתה התורה, שתהא האכילה של עצים וילבונה אכילה: ורק לענן מלקות רבתה התורה שאכילת עצים וילבונה אכילה וא"כ לא שייך לומר פל היכא דלא קרינא וטומאתו עליו ונכרתה: דנוכל לומר דקרינא בעצם וילבונה אם הי' אוכלם.

וטומאתו עליו ונכרתה, רק דלא אכלם, שהרי עצים וילבונה לאו אכילה הוא ורק לענן מלקות רבתה התורה שאכילתם אכילה. ולפי זה יפרש הרמב"ם לדבריו בידי התנקה, בפירוש המשנה בדרף מ"ה דאבל העצם וילבונה דלא כמו שפירש בפירוש המשנה שלו.

דזה קאמר ר' שמעון ובהלכותיו בידי תנקה חזר בו ומפרש דר"ש קאמר דמחייב דוקא בדבר שדרכו בני אדם לאכול אבל כגון שליל ושליא אין מחייב ות"ק מחייב פינן דאיכא אינשי דאכלי.

וסוף המשנה הוא סתמא ככו"ע דעצם וילבונה וקטורת. דאין נאכלים פלל אין חייבין עליהו.

משום טומאה. היינו פרת.

אָבֿל מִלְקוֹת חַיִּיבִים עָלֵיהֶם, מִקְרָא דְוִהַבְשָׁר א"כ פֿסק הַרְמַב"ם כּת"ק דְּכִרְת אִין חַיִּיבִים
עַל עֲצִים וּלְבוּנָה וּקְטוֹרֶת לֹא מִשּׁוּם פְּגוּל נּוֹתֵר וְטָמֵא. דְּלֹא עֲדִיף מִעֲצָמוֹת וּגְיָדִין.

אָבֿל מִלְקוֹת חַיִּיבִים עָלֵיהֶן. וְהִנֵּה הָא דְאָמַר וְהַבְשָׁר לְרַבּוֹת עֲצִים לְבוּנָה יֵשׁ לְפָרֵשׁ בְּשָׁנֵי
אוֹפְנִים אוֹ דְאָמְרָה הַתּוֹרָה דְחַבַּת הַקּוֹדֶשׁ מְכַשֵּׁר דְבָרִים שְׂאִינָם מְקַבְּלִים טְוִמְאַה דְלֹא
אוֹכְלִים גִּינְהוּ לְקַבֵּל טְוִמְאַה, אוֹ דְבִאָמַת לֹא אָמְרָה הַתּוֹרָה שְׂקַבְּלוּ טְוִמְאַה רַק אָמְרָה
הַתּוֹרָה דָּאָם נִגְעַ קוֹדֶשׁ בְּטָמֵא לֹא יֵאָכֵל וְאָמְרָה הַתּוֹרָה דְדָבָר שְׂנִגְעַ בְּטָמֵא אָף שְׂלֹא קִיבֵל
טְוִמְאַה לֹא יֵאָכֵל, וְאָף אִם נִימָא דְצָרִיד שֶׁל מְנַחֲוֹת מוֹנִין בּוֹ רֵאשׁוֹן וְשֵׁנִי, הִיָּינוּ דְאָמְרִינוּ
דְצָרִיד שֶׁל מְנַחֲוֹת הָא רֵאוּי לְקַבֵּל טְוִמְאַה, רַק שְׂלֹא הִנְכָשֵׁר אָמְרִינוּ דְחַבַּת הַקּוֹדֶשׁ מְכַשֵּׁר
לְקַבֵּל טְוִמְאַה בְּלֹא הַכָּשֵׁר אָבֿל עֲצִים וּלְבוּנָה דְאִינָם כָּלֵל בְּנֵי קַבּוּל טְוִמְאַה רַבְתָּה הַתּוֹרָה
רַק דְלֹא יֵאָכֵלוּ אִם נִגְעוּ בְּטְוִמְאַה, אָבֿל לֹא שְׂיִקְבְּלוּ טְוִמְאַה: וְהִנֵּה אִם נִימָא דְעֲצִים וּלְבוּנָה
לֹא קַבְּלוּ טְוִמְאַה.

רַק גְּזֵרָה הַתּוֹרָה שְׂלֹא יֵאָכֵלוּ. לְעַנְיָן לְפִסּוּל מִהַקְרָבָה לֹא יִלְפִינוּ מִזֶּה כָּלֵל.

דְעֲצִים וּלְבוּנָה שְׂנִגְעוּ בְּטְוִמְאַה לֹא יִקְרְבוּ. דְבִשְׂלָמָא אִם נִימָא דְיִלְפִינוּ מִקְרָא דְאָמְרָה
הַתּוֹרָה דְעֲצִים וּלְבוּנָה הַקְדוּשִׁים לְקַרְבֵּי.

קַבְּלוּ טְוִמְאַה א"כ הֵם טְמֵאִים וְטָמֵא אָסוּר לְהַקְרִיב. אָבֿל אִם נִימָא דְחַדְשָׁה הַתּוֹרָה בְּעֲצִים
וּלְבוּנָה.

שְׂמִטְעַם נִגְיַעְתֶּם בְּטְוִמְאַה לֹא יֵאָכֵלוּ אָבֿל אִינָם טְמֵאִים א"כ מִהִיכִי תִיתָא לְפִנּוּסְלָם
לְהַקְרָבָה וְאִין לֹא מִטְעַם מִשְׁקָה יִשְׂרָאֵל חֲדָא דְהָאִי קָרָא דְוִקָא הִיכָא דְלֹא הִיָּתָה שְׁעַת
הַפְּנוּשָׁר כְּדֵאִיתָא בְּגַמ' מְנַחֲוֹת ו' אֵלָא אָף אִם נִימָא דְמַתְלַתָא קָרָאִי יִלְפִינוּ דְאִין לְחַלֵּק
כְּדֵאִיתָא שְׂם בְּתוּס' ו' ד"ה פְּתַב אָף דִּישׁ לֹא מִטְעַם דְגַם לְמַסְקָנָא לֹא יִלְפִינוּ מִמִּשְׁקָה יִשְׂרָאֵל
לְאָסוּר לְהַקְרָבָה רַק הִיכָא דְהִיָּתָה שְׁעַת הַפְּנוּשָׁר וְהָא דְמִיָּתִי קָרָא לְאָסוּר בְּנִעְבָּד הִיכָא
דְמַחְוִיב קְטָלָא, דְכִינּוֹן דְבַהֲמָה בְּחִי' אָסוּרָה, א"כ הִיכָא דְנִעְבָּדָה וְנִגְמַר דִּינָה לֹא הִיָּתָה שְׁעַת
הַפְּנוּשָׁר: אֵלָא אָף לְדַבְרֵי הַתּוּס' דְעַתָּה יִלְפִינוּ מִמִּשְׁקָה יִשְׂרָאֵל לְאָסוּר לְהַקְרָבָה, אָף הִיכָא
דְלֹא הִיָּתָה שְׁעַת הַפְּנוּשָׁר) הִיָּינוּ דְוִקָא.

הִיכָא דְהָאִסוּר לֹא בָּא מִטְעַם הַקְדוּשָׁה, אָבֿל הִיכָא דְבָּא מִטְעַם הַקְדוּשָׁה לֹא שְׂיָיִד לְאָסוּר
מִקְרָא דְמִשְׁקָה יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ דְמַצִּינוּ כְּמָה פְּעָמִים הַבְשָׁר אָסוּר בְּאִכְלָה וְאִעֲפִי"כ
מִקְרִיבִים: וְכִמוֹ בְּזֶרֶק דָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ שְׂלֹא בְּמִקּוּמוֹ.

וְאִם נִימָא דְקָרָא דְוִהַבְשָׁר בָּא לְרַבּוֹת דְעֲצִים וּלְבוּנָה ג"כ מְקַבְּלֵי טְוִמְאַה וְאִסוּרִם
לְהַקְרָבָה דְאוֹרִיָּתָא מִטְעַם טְוִמְאַה, אִם נִזְרְעוּ אֲזַל טְוִמְאַתֶּם וּמוֹתְרִין לְהַקְרָבָה, אָבֿל אִם
נִימָא, דְלֹא אָמְרָה הַתּוֹרָה.

דְעֲצִים וּלְבוּנָה מְקַבְּלֵי טְוִמְאַה, רַק דְאָסוּרִין לְאָכּוֹל, מִטְעַם שְׂנִגְעוּ בְּטְוִמְאַה, א"כ מַה יּוֹעִיל
שְׂנִזְרְעוּ נְהִי דְטְוִמְאַתֶּם אֲזַל, אָבֿל מַה שְׂאָסוּרִים לְאָכּוֹל, מִטְעַם שְׂנִגְעוּ בְּטְוִמְאַה בְּמָה אֲזַל.
וּבְזֶה מְבִינָר דְבָרֵי הַגַּמ' בְּפִסְחִים דְבַגְמ' קָאָמַר שְׂמִי הַחַג שְׂנִטְמָאוּ, אִין מוֹעִיל הַשְׂקָה,
וּמְבִיא רֵאִי מְהָא דְעֲצִים וּלְבוּנָה, אִם נִגְעוּ בְּטְוִמְאַה לֹא יֵאָכֵלוּ וְהָא עֲצִים וּלְבוּנָה לֹא בְּנֵי
קַבּוּלֵי טְוִמְאַה אֵלָא מְעַלָּה הֵן מְעַלָּה, פִּירוּשׁ דְהַגְמ' ס"ל דְאָמְרָה הַתּוֹרָה דְעֲצִים וּלְבוּנָה,

אף שלא קבלו טומאה, אסור לאוכלם ואף דדין זה הוא רק לגבי אכילה ולא לענין הקרבה כיון דהתורה עשתה המעלה לאכילה גזרורבנו המעלה הזו אף להקרבה.

דעצים ולבונה שנגעו בטומאה לא, א"כ מדרבנו דין הוא בדברים הקרבים, שאם נגעו בטומאה שלא יקרבו א"כ מאי יועיל שזרעם למי החג שנטמאו ופקע מהם הטומאה, אבל הלא זה שנגעו בטמא שעשו רבנו המעלה שלא יקרבו, הדין הזה לא פקע משו"ה אסורים להקרבה, וא"כ כיון שבקודש אין מועיל הזריעה, משו"ה אמרו שגם בתרומה לא יועיל הזריעה ומה מאד מדויקים דברי הרמב"ם ומתורצים כל הקושיות דנדאי דרשא והבשר לרבות עצים ולבונה.

דרשא גמורה מדאורייתא כדמוכח מפל הסוגיות ולא קשה קושית התוס' מגמ' מנחות כ"א דקאמר עצים ולבונה דקאמר יצאו עצים שאינם מקבלים טומאה, דאיסורא דעצים ולבונה אם נגעו בטומאה לאו משום דקבלו טומאה.

אלא משום שאסרה התורה לאכול קודש כזה שנגע בטומאה, ומעתה דברי הרמב"ם בפ"ו מאיסורי מזבח הלכה ח' שפתב מעלה יתרה עשו חכמים בקדשים. שזרעים שנטמאו אפינו זרעו היצא מהם פסולין לנסכים, שאין זריעה מועלת בקדשים וכן העצים והלבונה אעפ"י שאינן אוכלין.

הרי הן מתטמאין פאוקלין לענין הקרבנות ויפסלו העצים והלבונה בטומאה זו למזבח ואין מקריבין אותו היינו דס"ל להרמב"ם לפרש בגמ' דהאי דינא, דאין זריעה להקדש והאי דינא דעצים ולבונה לפסול להקריבם למזבח, חד דינא הוא, דמן התורה לא קבלו העצים והלבונה טומאה וזרעים שזרעו פקעא הטומאה ולקרבו הם כשרים רק כיון דמן התורה אסור לאוכלם כמו שאינו הי' להם טומאה, מפני הנגיעה עשו רבנו מעלתם לקרבן, כמעלת התורה לאכילה, דמן התורה זרעים קדשים שזרעו היינו מים שהשיקו אסורים לאכול, פאילו הי' להם טומאה וכן עצים ולבונה אסורים פאילו הי' להם טומאה עשו רבנו המעלה הזו בקדשים אף לענין קרבן שיהי' הפסול פאילו יש להם טומאה.

וכן יתבאר דברי הגמ' דקאמר אף אנו נמי תנינא העריב שמשו אוכל בתרומה, הביא כפרתו אוכל בקדשים, דהנה מחוסר כפורים, ילפינו מקרא דוכפר עניה הפהו וטהרה דעדיין יש בה מקצת טומאה.

אבל איסור מחוסר כפורים הוא רק לימוד שיש איסור עשה לאכול בקדשים, והנה הר"ח גרים בגמ' העריב שמשו אין. לא העריב שמשו לא, ונראה לי דהר"ח סובר דבגמ' מדייק דקתני הביא כפרתו אוכל בקדשים דומיא דהעריב שמשו אוכל בתרומה, מה התם אם אכל תרומה קודם הערב.

לוקה, שהרי טבול יום לוקה אם אכל תרומה, אף מחוסר כפורים אם אכל קודם שהביא כפרתו לוקה, וקשה הא מוכפר עלי' הפהו נוכל לילף רק עשה, ועכצ"ל, כיון דילפינו מקרא שיש עלי' עזרה מקצת טומאה א"כ מחוסר כפורים שנגע בקודש יש על זה דין דוהבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל, כדאיתא בפסחים ט"ז, א"כ מחוסר כפורים שאכל בשר קודש תיכף כשנגע נאסר לו לאכול מטעם הבשר אשר יגע בכל טמא אף דמחוסר כפורים איננו מטמא עוד.

אעפ"כ אסור לו הבשר שנגע מדין והבשר אשר יגע, אף דלא הוי טונמאה על זה א"כ שפיר קאמר, אף אנו נמי תנינא. דמה"ת אסור לאכול אם נגע מחוסר כפורים.

עשתה התורה מעלה, אף בלא טונמאה, איסור לאכול, א"כ האי דינא אי אפשר להסתלק ע"י זריעה, ואסור מן התורה לאכול ולשתות מים שנגע בהם המחוסר כפורים אף אם יזרעו. א"כ עשו רבנו האי מעלה לגבי קרבן נמי שיופסל מלהקריב דבר שנגע בטונמאה אף אם הטונמאה הלכה, כגון מי הקח שנטמאו ואח"כ השיקו, דלפי דברינו טעמא דמי הקח שנטמאו, ועצים ולבונה, דאסורי בנגעו בטונמאה, ומחוסר כפורים שלוקה על אכילת קודש חד טעמא ניהו מקרא דוהבשר אשר יגע בכל טמא ולפי זה מיושבים דברי הרמב"ם, שפסק דמחוסר כפורים שאכל קודש לוקה, אף דס"ל במחוסר כפורים שנגעו להר הבית אינו לוקה, דהכא אין המלקות מטעם טונמאת הגוף, רק מטעם והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל, דבגבס להר הבית, לא שייך זה.

והנה הרמב"ם פתב בפ"ג מהלכות ביאת מקדש הלכה י"ד ו"ל פללו של דבר כל הטעון ביאת מים מן התורה חייב כרת על ביאת מקדש ואפילו אחר שטבל עד שיעריב שמשו, וכתב ע"ז הרמב"ם ד"א דבריו סותרין זה את זה, והנה הכ"מ פירש דקושית הרמב"ם, ד שיהי הוא בעצמו פתב וכן הנוגע בכלים כו' או שנגע באדם כו' הרי זה פטור והרי אלו טעונים ביאת מים מן התורה כו'.

אכן לדידי קשה מאד דכרי הכ"מ. דאיך ניא.

דקושיתו ממאי שמסיק הרמב"ם דהנוגע בכלים שנגעו באדם. שנגע במת או שנגע באדם שנגע בכלים שנגעו במת הרי זה פטור דהרי הרמב"ם בעצמו מסיק דכאלו אין חיובין על ביאת מקדש מפני שדברים אלו דברי הלכה מפי הקבלה הן.

ואם ניא דזה קוש' קשה בכל מקום שאמר בגמ' פלל ואח"כ ממעט. כמו בפל מערבין ומשתתפין חוץ מן המום ומלח אטו קשה שהדברים סותרין זה את זה ומה לי אם נאמר בלשון חוץ מן המים ומלח או ה' אומר.

אבל מים ומלח אין משתתפין בו כיון שתיכף מפרש דעל זה לא קאי הפלל וא"כ הרי הרמב"ם אומר בפירושו פללו של דבר כל הטעון ביאת מים חייב כרת על ביאת מקדש כו' אבל הטמא בטונמאות מן המת שאין הנזיר מגלח אעפ"י שהוא טמא טונמאת שבועה הרי זה פטור על ביאת מקדש וכן הנוגע בכלים שנגעו כו' או באדם שנגע בכלים הנוגעים במת אעפ"י שהוא טמא ראשון לענין תרומה ולטמא בשר קדשים הרי זה פטור על ביאת מקדש.

שדברים אלו הלכה מפי הקבלה וא"כ הלא הרמב"ם מפרש. דמה שאמר פלנו של דבר. כל שהוא טעון ביאת מים מן התורה, חייב על ביאת מקדש צריך שיהי לזה עוד שני תנאים. שיהי הטונמאה שהנזיר מגלח עלי' ושתהי טונמאתו מפורש בתורה לא הלכה מפי הקבלה ואיך שייך על זה להקשות דבריו סותרין זה את זה, ובכך דברי הרמב"ם דתמוהים.

עוד כתב הרמב"ם בהלכה ט"ז. ו"ל המכניס שרץ וכיוצא בו במקדש או שהכניס אדם טמא למקדש הרי זה חיוב פרת שהרי טמא מקדש ה' אבל הזורק פלים טמאים למקדש אפינו הוי פלים שנגעו במת פטור מן הפרת אבל חייב מלקות שנגמר ואם לא יכבס וגו'.

מפי השמועה למדו על רחיצת גופו ענוש פרת ועל פיבוס בגדיו לוקה ארבעים והקשה ע"ז הראב"ד ו"ל א"א מאחר שעל פיבוס בגדים אין בו פרת המכניס פלי טמא למקדש למה ענוש פרת.

על כן אני אומר מה שאמר שמואל במס' עירובין המכניס טמא שרץ למקדש חיוב מלקות קאמר. ומה שאמר בסוף יראה לי שאינו לוקה אלא על בגדים שהן אב הטומאה והלא טמא שרץ אינו אב הטומאה וחיוב, סוף דבר צריך לדקדק אחריו.

והקשה ע"ז הכ"מ, למה הקשה על דברי הרמב"ם על זה שאמר, דעל פיבוס בגדים לוקה ארבעים. והקשה ע"ז א"כ המכניס פלי טמא למקדש למה ענוש פרת, הלא דברי הרמב"ם הם בתו"כ וא"כ כמו שתיירץ לעצמו פן יתירץ אליבא דהרמב"ם.

כ"ש שהמסתכל בדברי הרמב"ם יראה דקוש' מעיקרא ליתא, שהרי הוא מפרש הא דשמואל לא במכניס פלי טמא שרץ אלא אדם טמא שרץ הוא וחיוב פרת הוא בפשטא דלישנא דחייב.

עוד כתב הרמב"ם בהלכה י"ז ו"ל יראה לי שאינו לוקה אלא על בגדים שהן אב הטומאה. פגון בגדים שנגע בהן זה הטמא למת, שהן אב הטומאה כמו שיתבאר אבל בגד שהוא ראשון.

אם הכניסו למקדש אינו לוקה עליו והקשה שם הכ"מ, על דברי הראב"ד. שכתב סוף דבר צריך לדקדק אחריו איני יודע האיד' יצדק פה לשון סוף דבר ומ"ש צריך לדקדק אחריו, מה דקדוק שייך בזה, מילתא דסברא היא פניו שהקילה תורה בכלים לפוטרום מפרת פן נאמר שהקילה בכלי שהוא ראשון לפוטרו אף ממלקות.

והנראה לי לבאר דברי הראב"ד וקושיתו. דהנה בעירובין דף ק"ג איתא אומר רב טובי בר קיסנא אומר שמואל המכניס טמא שרץ למקדש חייב שרץ עצמו פטור מאי טעמא מזכר עד נקבה תשלחו מי שיש לו טהרה במקנה, יצא שרץ שאין לו טהרה, לימא מסייע לי מזכר עד נקבה תשלחו פרט לכלי חרם דברי ר' יוסי הגלילי מאי טעמא לאו משום דלית לי טהרה במקנה לא מי שנעשה אב הטומאה יצא פלי חרם שאינו נעשה אב הטומאה לימא פתנאי שרץ שנמצא במקדש פהו מוציא בהמינו שלא לשהות את הטומאה, דברי ר' יוחנן בן ברוקה ר' יהודה אומר, בצבת של עץ שלא לרבות הטומאה.

מאי לאו בהא קמפלגי דמאן דאמר תלא לשהות קסבר המכניס שרץ למקדש חייב ומאן דאמר שלא לרבות קסבר המכניס שרץ למקדש פטור לא דכו"ע חייב והקא בהא קא מיפלגי, מר סבר שהוי טומאה עדיף ומ"ס אפוש' עדיף וכתבו בתוס' ד"ה לא ו"ל ור"ח גרים דכולי עלמא פטור וקשיא לפירושו דמאי טעמא דמאן דאמר בהמינו הא בהמינו איכא איסורא דאורייתא להשהותו במקדש ע"כ, ונראה לי דהר"ח ס"ל כהרמב"ם.

דאָדעם אָף אַזוי אַראָשון לטונמאָה חייב על ביאת מקדש, ועל בגד שהיא ראשון לטונמאָה אין חייבין עליו. וא"כ הא דאמר שמואל, המכניס טמא שרץ הפירוש אדם טמא שרץ דכינון דהוא טעון ביאת מים מן התורה חייבים פרת על הכנסתו אבל פשוטל השרץ בהמנינו הא נעשה ההמנין אף ראשון לטונמאָה, ועל פלי ראשון לטונמאָה: אין חייבין על ביאת מקדש דילפינו מזכר עד נקבה פרט לכלי חרס שאין נעשה אב הטונמאָה.

והנה שם עוד בגמ'. אלא פהני תנאי דתנו מהיכן מוציאין כו' מאי לאו בהא קא מיפליגי דמאן דאמר מעזרה לא קסבר המכניס שרץ למקדש פטור ומאן דאמר מפולה עזרה קסבר חייב, אומר ר' יוחנן.

ושניהם מקרא אחד דרשו ויבאו הפהגים לפנימה בית ה' לטהר ויוציאו את כל הטונמאָה אשר מצאו בהיכל ה' לחצר בית ה' ונקבלו הלויים להוציא לנחל קדרון חוצה, מר סבר מדאשתני בעזרה בלויים טונמאָה בעזרה ליפא ומר סבר עד היכא דלא אפשר בלויים מפקי פהגים השתא דאפשר בלויים תו לא מטמאי פהגים.

ע"כ, והנה רש"י מפרש דר' יוחנן דחי דאין פאן תנאי דכו"ע המכניס שרץ חייב, ופליגי בהא אי טונמאָה בעזרה ליתא, פלומר היכא דאיתא התם לא חמירא פולי האי. אכן הר"ח מפרש דעמדה כתנאי.

והוא מפרש טונמאָה בעזרה ליתא, דס"ל אין עזרה מקבלה טונמאָה וביאור דבריו דאין טונמאָה בעזרה א"כ לא ילפינו מקרא דנלא יטמאו, איסור הכנסת טונמאָה, א"כ אין איסור להכניס טונמאָה.

דלא נאמר בה מזכר עד נקבה תשלחו. כמו שרץ אחרי שאין לו טהרה במקנה ומה שהוציאו רק משום פבוד בית ה', א"כ בעזרה דאפשר שיכנסו בלויים, לא מיהרו להוציא הפהגים ומסרו ללויים.

ומשו"ה ס"ל דאין מוציאין בשבת, אלא מבין האולם למזבח ולא מפל עזרה, דכינון דאין חייב מצות שילוח על שרץ, דהרי אין עזרה מקבלת טונמאָה ואין ע"ז איסור דלא יטמאו, דהרי אין עזרה מקבלת טונמאָה, וא"כ לא התירו שבות דשבת בשביל הוצאת השרץ ר' עקיבא דאמר שמוציאין אותו בשבת מפל מקום שחייבין עליו פרת, הוא סבר דאמרה התורה דעזרה מקבלת טונמאָה.

א"כ הכנסת השרץ למקדש בכל העזרה יש איסור דנלא יטמאו מחניהם: ומשו"ה מוציאין השרץ בשבת: מפל מקום שחייבין עליו פרת, כדי שלא לשהות הטונמאָה שמשמאָה מקדש ה' רק פינו דאפשר בעזרה בלויים, משו"ה הוציאו משם הלויים כדי שלא לטמאות יותר הפהגים.

והנה הרמב"ם וכן הראב"ד: שפסקו, דהכנסת שרץ למקדש חייבים עליו פרת. משום דס"ל דטונמאָה בעזרה איתא כפירוש הר"ח, דאמרה התורה דעזרה מקבלת טונמאָה וכשמכניסין טונמאָה לעזרה חייבין משום ולא יטמאו כפשוטו שמשמאָה מקדש ה' ומוציאין בשבת, מפל מקום שחייבין עליו פרת, אחרי שאיסור לשהות דבר המשמאָה הוא מדאורייתא, ולפי זה גבין קושית הראב"ד על הרמב"ם, דהוא ס"ל פינו דאמר הרמב"ם דבגד שהיא ראשון לטונמאָה אין חייבין מלקות על הכנסתו, דס"ל להרמב"ם, ע"כ אף

דאָמֶרֶה הַתּוֹרָה דִּטְוֹמָאָה בַּעֲזָרָה אִיתָא וְעֲזָרָה מְקַבְּלָה טְוֹמָאָה הֵינּוּ דְוָקָא מֵאֵב הַטְוֹמָאָה אָבֵל לֹא מֵרֵאשׁוֹן לְטְוֹמָאָה וְכַדְלִפְיֵינוּ מְקַרָּא דְכָל הָאוֹכֵל אוֹכְלִים וּמִשְׁקִים מְקַבְּלִים טְוֹמָאָה, מְפָלִי שֶׁהוּא רֵאשׁוֹן לְטְוֹמָאָה, אָבֵל לֹא מֵה שְׂאִינוּ אֲנִיכָל וּמִשְׁקָה, וְא"כ ע"כ דְסוֹבֵר הַרְמַב"ם מְדַאֲמֵר דְהַמְכַנִּים בְּגַד שֶׁהוּא רֵאשׁוֹן לְטְוֹמָאָה אֵין חֲזִיבִין עָלָיו מְלָקוֹת, דְכִינּוּ דְאֵין עֲזָרָה אֲנִיכָל וּמִשְׁקָה, גַּם הִיא לֹא מְקַבְּלָה טְוֹמָאָה מֵרֵאשׁוֹן לְטְוֹמָאָה וְא"כ יְקֻשָּׁה, אֲמַאי אִם נִכְנַס אָדָם שֶׁהוּא רֵאשׁוֹן לְטְוֹמָאָה חֲזִיב עַל בֵּיאַת מְקַדָּשׁ פְּרַת, לֹא מְקַרָּא דְוָלָא יִטְמָאוּ, דְהָא הוּא אֵין מְטַמָּא, וְלִמָּאן דַּס"ל דִּטְוֹמָאָה בַּעֲזָרָה אִיתָא הוּא מְפָרֵשׁ קָרָא כְּפִשׁוּטוֹ דְאֲמָרָה הַתּוֹרָה, דַּעֲזָרָה מְקַבְּלָה טְוֹמָאָה וְאִסְרָה זֹאת לַעֲשׂוֹת וְחֲזִיבָה פְּרַת אֶת הָעוֹשֶׂה וּמְטַמָּא מְקַדָּשׁ הִי, וְא"כ אֲמַאי חֲזִיב אָדָם שֶׁהוּא רֵאשׁוֹן לְטְוֹמָאָה ע"כ לֹא מְקַרָּא דְוָלָא יִטְמָאוּ אֲלֵא חֲזִיבּוּ מְקַרָּא, דָּאִם בְּשָׂרוֹ לֹא יִרְחֵץ וְנִשְׂא עוֹנוֹת וְא"כ דְוָקָא אִם לֹא טָבֵל, אָבֵל אִם טָבֵל, דְאֵז אֵין לְחֲזִיבּוּ מְקַרָּא דָּאִם לֹא יִרְחֵץ, אֲמַאי חֲזִיב פְּרַת, וְזֹאת הִיא הַשְּׁגַת הַרְאָב"ד עַל דְבָרֵי הַרְמַב"ם שֶׁפָּתַב, שֶׁפָּלֵל הוּא שֶׁפָּלֵל הִטְעוֹן בֵּיאַת מִים חֲזִיב פְּרַת עַל בֵּיאַת מְקַדָּשׁ.

אֲפִי לְאַחַר בֵּיאַת מִים קוֹדֵם הָעֵרֵב שֶׁמָּשׂוּ ע"ז פְּתַב דְבָרֵינוּ סוֹתְרִין לְדְבָרֵינוּ דַּס"ל דְרֵאשׁוֹן לְטְוֹמָאָה אֵין מְטַמָּא מְקַדָּשׁ, וְלִפִּי זֶה יִתְבָּאֵר הַשְּׁגוֹת הַרְאָב"ד עַל דְבָרֵי הַרְמַב"ם בְּהַלְכָה ט"ז, שֶׁפָּתַב הַרְמַב"ם הַמְכַנִּים שְׂרָץ וְכִיּוֹצֵא בּוֹ כו' אָבֵל הַזּוֹרֵק פְּלִים טְמָאִים לְמְקַדָּשׁ, אֲפִילוֹ הֵינּוּ כְּנִים שֶׁנִּגְעוּ בַּמַּת פְּטוּר מִן הַפְּרַת אָבֵל חֲזִיב מְלָקוֹת שֶׁנִּצְאָמֵר אִם לֹא נִכְבָּס וְגו' מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לְמַדּוֹ עַל רְחִיצַת גּוֹפּוֹ עֲנוּשׁ פְּרַת וְעַל כִּיבּוּס בְּגָדָיו לּוֹקָה, וְהַקְּשָׁה הַרְאָב"ד.

מֵאַחַר שֶׁעַל כִּיבּוּס בְּגָדִים אֵין בּוֹ פְּרַת א"כ הַמְכַנִּים פְּלִי טְמָא לְמְקַדָּשׁ לְמָה עֲנוּשׁ פְּרַת, ע"כ אֲנִי אוֹמֵר מֵה שֶׁאֲמַר שְׂמוּאֵל בְּמַס' עִירוּבִין, הַמְכַנִּים טְמָא שְׂרָץ לְמְקַדָּשׁ חֲזִיב מְלָקוֹת קֶאֱמֵר וּמֵה שֶׁאֲמַר בְּסוּף יִרְאָה לִי שְׂאִינוּ לּוֹקָה אֲלֵא עַל בְּגָדִים שֶׁהֵן אֵב הַטְוֹמָאָה וְהִלֵּא טְמָא שְׂרָץ אוֹנוֹ אֵב הַטְוֹמָאָה וְחֲזִיב, סוּף דְבָר צָרִיךְ לְדַקְדַּק אַחֲרָיו, וְהַקְּשָׁה הַכ"מ לְמָה הַקְּשָׁה עַל דְבָרֵי הַרְמַב"ם הִלֵּא דְבָרֵי הַרְמַב"ם הֵם בְּתוֹ"כ גַּם מֵאֵי הַקְּשָׁה עַל הַרְמַב"ם מֵהַמְכַנִּים פְּלִי טְמָא, הֵא הַרְמַב"ם מְפָרֵשׁ שֶׁהַכְּנִים אָדָם טְמָא שְׂרָץ, אֲכַן לְדְבָרֵינוּ קוֹשִׁיַת הַרְאָב"ד עַל הַרְמַב"ם אֲלִימָתָא, דְכִינּוּ דְהַרְמַב"ם סוֹבֵר דְאֵין רֵאשׁוֹן לְטְוֹמָאָה מְטַמָּא מְקַדָּשׁ ה' א"כ אֵי אֲפֻשֶׁר לְחֲזִיב אֶת מִי שֶׁהַכְּנִים אָדָם טְמָא שְׂרָץ שֶׁהִי בְּזֶה שֶׁהַכְּנִים אֶת הָאָדָם הַטְמָא שְׂרָץ הִלֵּא הַמְכַנִּים לֹא טִימָא אֶת מְקַדָּשׁ ה', דְבִשְׂלָמָא אִם נִימָא דְגַם רֵאשׁוֹן לְטְוֹמָאָה מְטַמָּא מְקַדָּשׁ א"כ הָאָדָם הַמְכַנִּים טְמָא מְקַדָּשׁ ה', שֶׁהַכְּנִים דְבָר הַמְטַמָּא אָבֵל אִם נִימָא דְרֵאשׁוֹן לְטְוֹמָאָה אֵין מְטַמָּא א"כ נֵהִי שֶׁאָדָם טְמָא שְׂרָץ אִם נִכְנַס הוּא בַּעֲצָמוֹ עֵבֵר עַל קָרָא, דְוּבְשָׂרוֹ לֹא יִרְחֵץ, אָבֵל הַמְכַנִּים הִלֵּא לֹא עֵבֵר עַל זֶה וְאֲמַאי חֲזִיב, וְאֲפֻשֶׁר דְעֵבֵר מִשּׁוּם לְפָנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מְכַשּׁוֹל אָבֵל מְלָקוֹת אֵין עָלָיו אַחֲרֵי שֶׁרֵאשׁוֹן לְטְוֹמָאָה אֵין מְטַמָּא אֶת מְקַדָּשׁ ה'.

וְהַרְאָב"ד בַּעֲצָמוֹ סוֹבֵר דְכָל דְיִלְפִינוּ מְזָכֵר עַד נִקְבָּה תְּשַׁלְּחוּ, פִּינוּ שִׁישׁ חֲזִיב וְשִׁלּוּחַ מִמִּילָא חֲזִיב פְּרַת, וְאִם הַכְּנִים בְּגָדִים שֶׁהֵן אֵב הַטְוֹמָאָה דְזֶה יִלְפִינוּ מְזָכֵר עַד נִקְבָּה חֲזִיב פְּרַת אֲפִי עַל בְּגָדִים אָבֵל בְּרֵאשׁוֹן לְטְוֹמָאָה אִם נִכְנַס אָדָם חֲזִיב פְּרַת שֶׁגַם רֵאשׁוֹן לְטְוֹמָאָה מְטַמָּא מְקַדָּשׁ ה'.

אֲכַן אִם הַכְּנִים בְּגָדִים שֶׁהֵן רֵאשׁוֹן לְטְוֹמָאָה אֲפִי שֶׁגַם הֵם מְטַמָּאִים גְּלִי קָרָא דְכִבּוּס בְּגָדִים, הֵינּוּ אָדָם שֶׁאֲכַל נִבְלַת עוֹף הַטְּהוֹר וּבְגָדִים שֶׁעָלָיו הֵא הֵינּוּ רֵאשׁוֹן לְטְוֹמָאָה גְּלִי קָרָא דְעַל

בגדים שֶׁהוּן ראשון לטומאה אין חייב פֶּרת על טומאָם מקדש ה', ומשו"ה לדידן' מה שאמר שמואל המכניס טמא שרץ, אפֿשר לפרש אף על בגדים וחייב מלקות קאמר, דבגדים שֶׁהוּן רק ראשון לטומאה אין עליהם פֶּרת, אָבֵל הרמב"ם שהוא סובר, דעל בגדים שֶׁהוּן ראשון לטומאה, פֿטור לגמרי, ועל בגדים שֶׁהוּן אב הטומאה.

חייב רק מלקות. הקשה הרמב"ד, איך יפרנס להא דאמר שמואל המכניס טמא שרץ חייב, וזהו דקאמר סוף דבר צריך לדקדק אחריו כי דינין דאית נ"י דעל בגדים שֶׁהוּן אב הטומאה חייב מלקות, ועל בגדים שֶׁהוּן ראשון לטומאה פֿטור לגמרי, ואָדָם הטעון ביאת מים, חייב פֶּרת, אף לאחר שטבלו אי אפֿשר להלום אותם, אָכֵן הרמב"ם ס"ל פֿינן דחזינו, דאמרה תורה, דאָדָם בנגיעה לא מטמא אלא דוקא בביאה, כדילפינן מקרא דבכל קודש לא תגע, ואל המקדש לא תבוא, כדאיתא ברמב"ם בפ"ג מהלכות ביאת מקדש הלכה י"א, וכן קי"ל דהנכנס דרך אחריו פֿטור הרי שאמרה התורה, דאָדָם אין מטמא המקדש, מפני טומאתו אלא הוא מטמא המקדש בביאתו בטומאה, א"כ לא קשה קושית הרמב"ד, אמאי מחייב פֶּרת, היכא דטעון ביאת מים, אף לאחר שטבלו פֿינן דאמר קרא, אַל המקדש לא תבא עד מלאת ימי טהרה, הרי אמרה התורה, דטבול יום אָדָם, מטמא מקדש ה', בזה שנכנס למקדש, שביאתו אסורה, ובאיסורו בלא יבא, הוא מטמא המקדש, אָבֵל בגדים, אף שֶׁהוּן אב הטומאה כמו כלים הנוגעים בַּמַּת, על טומאתו שטמאו מקדש, אין חייבין פֶּרת אלא מלקות, כדילפינן מקרא דאם בשרו לא ירחץ, דדוקא על גופו חייב פֶּרת ועל בגדיו בלאו, וכינן דאיסור הכנסת בגדים לא מקרא דלא יבא, אלא מלא יטמאו, משו"ה הכניס ראשון לטומאה, אין לוקה, אָבֵל אָדָם שהוא ראשון לטומאתו, דאיסורו דלא יבא, מטמא המקדש אף אם נכנס ראשון לטומאה, או הכניסו אָדָם אחר, חייב משום טומאה דמקדש ה' שביאתו בטומאה מטמא מקדש ה', אָכֵן מְחַנְסֵר פְּפוּרִים, שאיסור הכנסתו ילפינן רק מקרא דוכפר הפהו וטהרה, אָבֵל כָּל זֶמֶן שְׁלֵא כּוֹפֵר לֹא טְהַרָה עֲדָנָה לְבֹא לְמִקְדָּשׁ וְלִיגַע בְּקוֹדֶשׁ הָיָה רַק לְאוּ הִבָּא מְכַלֵּל עֲשֵׂה, וקי"ל דלאו הִבָּא מְכַלֵּל עֲשֵׂה הָיָה רַק עֲשֵׂה, ואין לוקין.

ועפ"י סברתינו דבאָדָם אמרה התורה, שרק ביאתו באיסור המטמא את המקדש לא טומאתו. יש לתרץ דברי רש"י בעירובין דף ה"ל אהא דאמר שמואל המכניס טמא שרץ למקדש חייב.

כתב רש"י ז"ל המכניס טמא שרץ כלי שנטמא בשרץ חייב חטאת בשוגג וכרת על זדונו, משום כי את מקדש ה' טמא, עכ"ל רש"י. והקשה הגר"א בהגהותיו הוא ט"ס דבהדיא אמרינן בתו"כ, דאינו אלא חייב מלקות בארבעים ונהביאו רש"י בעצמו שם י"ז ט"ז וכ"כ הרמב"ד בפ"ג מהלכות ביאת מקדש וכ"ה בירושלמי נזיר פֿרָק כ"ג, עכ"ד הגהת הגר"א, לכן נראה לי דרש"י סובר, דהא דקאמר קרא, דעל פֿיבוס בגדיו, אינו אלא בארבעים הוא דוקא בבגדיו וכמו דמצינו בבית המנוגע, דאם נכנסו כלים בבית המנוגע אף בגדים נטמאו מיד, וכן אָדָם שנכנס נטמא מיד, אָבֵל אם נשא האָדָם את בגדיו, נעשו טפלים לו ואינם טמאים.

אֵלָא אַם שְׁהָה כְּדִי אֲכִילַת פָּרְס, ה"נ כִּינּוּן דְּאָדָם הַנִּכְנָס בְּטוֹמְאָה לְמַקְדָּשׁ ה' אִין חִיבּוּ מִשׁוּם טוֹמְאָה אֵלָא מִשׁוּם בִּיאָתוֹ, כֹּן בְּגָדִים שְׁעָלִיו, אִין חִיבּוּב מִטַּעַם טוֹמְאָתוֹ, אֵלָא מִטַּעַם בִּיאָתוֹ בְּטוֹמְאָה.

וְאַמְרָה הַתּוֹרָה דְּעַל בִּיאַת בְּגָדִים, אִין חִיבּוּבִין אֵלָא מִלְּקוּת אַרְבָּעִים, אַבָּל אַם הַכְּנִיס בְּגָדִים טְמֵאִים לְמַקְדָּשׁ שְׁלֵא בְּדַרְךָ לְבִישָׁה אֶז חִיבּוּבִין עַל הַכְּנִסַת בְּגָדִים טְמֵאִים כְּרַת, אַף עַל בְּגָדִים שְׁהֵם רֵאשׁוֹן לְטוֹמְאָה.

אֵלָא דִּישׁ עֲדָנָה עַל הַרְמַב"ם קוֹשֵׁית הַמְּשֻׁנָה לְמַלְךָ, שְׁהִקְשָׁה אִיף קְאָמַר הַרְמַב"ם דְּעַל בְּגָד שְׁהוּא רֵאשׁוֹן לְטוֹמְאָה אִין חִיבּוּבִין מִלְּקוּת וְאִמְתִּי חִיבּוּבִין מִלְּקוּת עַל בְּגָדִים, דְּוָקֵא אַם הֵם אַב הַטוֹמְאָה כְּמוֹ פְּלִים שְׁנִגְעוּ בְּמַת, ע"ז הַקְּשָׁה הַמְּשֻׁנָה לְמַלְךָ.

הָא קָרָא קָאִי עַל הַפְּסוּק מִקְוֶדִים דְּוָהֵאוּכָל גְּבֻלָה יִכְבֵּס בְּגָדִיו, וְע"ז קְאָמַר וְאִם לֹא יִכְבֵּס וּבִשְׂרוּ לֹא יִרְחֵץ א"כ קָאִי קָרָא בְּבְגָדִים שְׁנִשָּׂא אָדָם הָאוּכָל גְּבֻלַת עוֹף טְהוֹר שְׁהָאָדָם אַב הַטוֹמְאָה וְהַבְּגָדִים הֵם רֵאשׁוֹן לְטוֹמְאָה, וְע"ז אָמַר קָרָא, דְּעַל כִּיבּוּס בְּגָדִיו בְּאַרְבָּעִים וְא"כ קָשָׁה עַל הַרְמַב"ם דְּאִית לִי דְּעַל בְּגָדִים שְׁהֵם אִיף רֵאשׁוֹן לְטוֹמְאָה אִין לִוְקִין, וְלִכְאוּרָה הִיא קוֹשֵׁיהָ עֲצוּמָה.

וְנִרְאָה לִי דְּהַרְמַב"ם ס"ל, דְּהִנֵּה מְצִינוּ שְׁאַמְרָה הַתּוֹרָה בְּאִינָה דְּבָרִים, שְׁבִשְׁעַת חִיבּוּרוֹ, חָל עָלָיו הַדִּין דְּהַנּוֹגֵעַ בּוֹ כְּאִילוֹ נִגַע בְּהַדְּבָר שְׁהוּא נוֹגֵעַ בּוֹ, כְּמוֹ הַנּוֹגֵעַ בְּאָדָם שְׁנִגְעַת בְּמַת, וְכֹן מְצִינוּ שְׁהַנּוֹשֵׂא אֶת הַגְּבִילָה.

בְּשַׁעָה שְׁהוּא נוֹשֵׂא, אֶז נִחְשָׁב כְּאֵב הַטוֹמְאָה לְגַבֵּי פְּלִים, וְאִם פִּירֵשׁ אֶז אִין מְטַמֵּא פְּלִים. וְרַק בְּשַׁעַת חִיבּוּרוֹ אֶז הוּא מְטַמֵּא פְּלִים וְכֹן הֵאֵי דִּינָא, הוּא בְּנוֹגֵעַ בְּמִשְׁכַּב הַגָּב.

דְּבִשְׁעַת חִיבּוּרוֹ מְטַמֵּא פְּלִים. וְעִיּוֹן בְּר"ש פֶּרֶק ה' דְּזַבִּים מְשֻׁנָה א' שְׁמַבִּיא תוֹסַפְתָּא, ז"ל פְּלִים הַנּוֹגֵעִים בְּזָב וְנִזְבָּה גְּדָה וְיִוְלָדָת וּמְצוּרַע מְשֻׁכָּב וּמוֹשָׁב מְטַמֵּאִים שְׁנִימִים וּפּוֹסְלִין אֶחָד עִי"ש שְׁהַר"ש פִּירֵשׁ שְׁהוּא רַק מְדַרְבָּנּוּ.

אֶכּוֹן הַמְּשֻׁנָה לְמַלְךָ בַּפ"ו מִהֵלְכוֹת מְטַמֵּאִי מְשֻׁכָּב וּמוֹשָׁב, בִּינָר דְּבָרֵי הַר"ש, שְׁהוּא מְדַאֲוֵרִיתָא בְּשַׁעַת חִיבּוּרוֹ הוּי כְּאֵב הַטוֹמְאָה, לְדַבָּר שְׁהוּא נְמוּף מֵהֵם, הִינּוּ לְאוּכְלִין וְאִיף שְׁיִהְי' אֶפִּילוֹ אִם נִפְרֵשׁ שְׁנָה דְּאוֹרֵייתָא.

אַבָּל עַכ"פּ בְּהַרְבֵּה מְקוֹמוֹת עֲשֻׁתָה הַתּוֹרָה אֶת הַמְּחַנְבֵּר לוֹ כְּמוֹהוּ לְכַמָּה דְּבָרִים. וְהִנֵּה הָא דְּאִמְרִינוּ דְּאָדָם הָאוּכָל גְּבֻלַת טְהוֹר.

שְׁמַטְמֵא בְּגָדִים (וְכֹן עַל הַנֶּף דְּמְטַמֵּאִי בְּגָדִים בְּשַׁעַת חִיבּוּרוֹ כְּמוֹ נוֹשֵׂא גְּבֻלַת בְּהֵמָה וְכו') לְאוֹ דְּוָקֵא בְּגָדִים. אֵלָא כָּל הַפְּלִים שְׁנִגְעִים בְּהוֹן מְטַמֵּאִין.

וְא"כ הֵאֵי דִּינָא דְּמְטַמֵּאִי בְּגָדִים, אֶפְשָׁר לוֹמַר שְׁנָה מִדִּין כָּל הַפְּלִים. דְּמְטַמֵּאִי בְּשַׁעַת חִיבּוּרוֹ אַבָּל אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר כֹּן, שְׁהֵרִי הַפְּלִים מְטַמֵּאִין דְּוָקֵא אִם נִגַע בְּהוֹן, אַבָּל אִם יִגְעוּ פְּלִים שְׁנִגְעַת בְּהוֹן, בְּשַׁעַר פְּלִים לֹא יִטְמָאוּ וְאִילוֹ בְּגָדִים.

אַף עֲשֻׁרָה בְּגָדִים זֶה עַל גַּבֵּי זֶה, שְׁנִשָּׂא בְּשַׁעָה שְׁאֵכַל אוֹ נִשָּׂא אֶת הַגְּבֻלָה טְמֵאִים. ע"כ דְּהֵאֵי דִּינָא דְּמְטַמֵּאִי פְּלִים, אֵלוֹ שְׁהִצְרִיכּוֹן הַתּוֹרָה כְּפּוּס בְּגָדִים, הוּא עֲנִין חֲדָשׁ, וְכַדְיָלִיף זֶה בְּתו"כ מְקָרָא דְּנִטְמָא, דְּבִשְׁעַת חִיבּוּרוֹ לְגְבֻלָה, בְּשַׁעָה שְׁאוּכָל גְּבֻלַת עוֹף טְהוֹר.

או נושא את הנבלה הוא אב הטומאה, בשעת מעשה ומטמא פלים אבל מה שהצריכה התורה בפוס בגדים, הוא שעשתה התורה בגדים שנושא חבור וטפל אליו אף אם היו עשירה בגדים זה על גבי זה, הרי שעשתה התורה בגדים חבור לו וכן מפורש בב"ב דף ט דטומאת בגדים הוא משום טומאה בחיבורו והנה הא דאמרה התורה בהרבה דברים, שהנגיעה עושה לחבור.

אפשר לפרש בשני אופנים או דאמרה התורה החידוש הזה. בדבר המטמא, שטומאתו יוצאת ע"י החיבור על דבר שנוגע בהחבור, או שאמרה התורה החידוש בדבר הנוגע בהטומאה, שהוא נעשה בשעת מעשה, כדבר שנוגע בו בהטומאה.

ונראה לי ברור, שהחידוש הוא בדבר הנוגע, שהרי בגזיר דף מ"ב אמרינו, דגזיר שנטמא אין עליו חיוב בעד שנטמא עוד פעם, משום שפכר נתחלל ואם הי' מת על פתיחו, והושיטו לו עוד מת ונגע בו אין לוקין על זה שפכר הוא מחולל, אבל אם פורש ונגע אח"כ במת לוקין, משום שהוא עתה טומאה בחיבורו שנטמא יותר, ואם נימא דהאי חידוש הוא בהטומאה, שהמת מטמא ע"י דבר הנוגע בו יותר מזה שנטמא הדבר הנוגע בו אחר שפירש, א"כ על הגזיר לא נוסף טומאה בזה שנתחבר במת, ע"כ דהאי חידוש דטומאה בחיבורו הוא בדבר הנוגע שבשעת חיבורו למת הוא מטמא יותר, וכן יש לדקדק קצת, מתוך פירוש הרא"ש בפ"ה דזבים משנה יוד, שכתב דמשו"ה אדם הנוגע במשכב הזב מטמא בגדים וכלים ואין פלים הנוגעים במשכב הזב, מטמאים פלים שאין פלי מטמא פלי ואם נימא דדין החבור הוא בהטומאה, הרי משכב ומושב מטמא פלי, וא"כ נימא דעל ידי חבור הפלים.

הוא מטמא לכלי הנוגע בכלי שנגע בו. משמע דס"ל דהאי דינא דחבור נאמר בדבר הנוגע, ואמרינו דאין הפלי שנגע בהמשכב, נעשה אב לטמא פלי אבל לאוכלים דמוכי נעשים אב, והאוכל ראשון, וכמו שפירש הרא"ש: עכ"פ מדין דגזיר.

הטמא שנגע במת דלוקה. משום שנתוסף עליו טומאה ע"כ שהדין הוא בהחבור א"כ כשאמרה התורה דהבגדים של אוכל הנבלה, טמאים אפילו עשירה זה על גבי זה, א"כ אפשר לומר דהרמב"ם יספור: שהבגדים בשעת חיבורו.

לאדם האוכל נבלה: המה אב הטומאה, ואם התרו בו. על שהכניס בגדיו בשעה שאכל הנבלה, לוקה, על זה שאז הי' אב הטומאה, אבל אם פכר אכל את הנבלה והכניס אח"כ את הבגדים: שאז המה פכר ראשון לטומאה: אחרי שהוא פורש ממטמאים ולא מצינו עליהם דין חבור לא ילקה, עכ"פ מפל הנ"ל מוכח דהראב"ד ס"ל, פינן דילפינו מזכר עד נקבה תשלחו, היכא שהם הפנים אב הטומאה חיוב פרת אם הפנים למקדש, ומיעוטא דבגדים מפרת הוא דוקא היכא דאין העשה דתשלחו, היכא דלא הוי אב הטומאה, אכן הרמב"ם ס"ל דאף אלו שילפינו מעשה דתשלחו, הוי רק עשה, והיכא דהוי רק עשה, אין חייבין פרת, וכן מחוסר פורים.

דילפינו רק מקרא דנכפר, הוי רק עשה ואין חייבין על ביאת מקדש, ולהרמב"ם, מאן דיליף מנכפר וס"ל מחוסר פורים דזב לא כזב דמי, איהו ס"ל, דקרא דובכל קודש לא תגע, ואל המקדש לא תבוא, קאי רק על זה דעד מלאת ימי טהרה, דכיון שפלאו ימי' אין

בַּה אִסּוּר דְּאֵל הַמְקַדֵּשׁ לֹא תָבוֹא, וְרַק אַחֲ"כ גְּלִי עוֹד קָרָא דְּוִנְכֶפֶר וְטְהָרָה, דְּאִם מְחֻסְרָה כְּפָרָה עוֹד בַּה מְקַצֵּת טְוּמָאָה, וְאֲ"כ יֵשׁ שְׁלֵשָׁה מְדַרְגּוֹת, הֵיכָא דְּלֹא טְבִלָּה יֵשׁ פְּרַת, וְשָׁם פְּתוּב וְטְוּמָאָתָה עֲלֵי, שְׁפָתַב הֶרְמֵב"ם בְּהִלְכוֹת פְּסוּלֵי הַמְּוִקְדָּשִׁין פִּי"ח, הִלְכָה י"ד.

דְּפִירוּשׁ וְטְוּמָאָתָה עֲלֵי שְׁכַל טְוּמָאָתוֹ עֲנִיו, וְאֲ"כ מְקָרָא זֶה לֹא נוֹכַל לְמִילָף, לְטַבּוֹל יוֹם שְׁיִהְיִי אִסּוּר לְהַקְרִיב. וְלִפְנֵי לְמַקְדָּשׁ, שְׁהָרִי אִין כָּל טְוּמָאָתוֹ עֲלִיו, וּמְכַשׁ"כ דְּלֹא נוֹכַל לְמִילָף.

מְחֻסְרֵי כְּפוּרִים, מְקָרָא זֶה, אַף דִּינְדְּעִינוּ מְכַמָּה קָרָאִי, שְׁטַבּוֹל יוֹם עוֹד טְמֵא, כְּמוֹ שְׁהַקְשׁוּ בְּתוֹס', אֲכַן אֲלִיבָא דְּהֶרְמֵב"ם לֹא קָשָׁה כָּלֵל, שְׁהָרִי קָרָא דְּטְמֵא מִיְיָרִי דְּוִקָא בְּכַל טְוּמָאָתוֹ עֲלִיו, לְהַכִּי יִלְפִינוּ מְקָרָא דְּקְדוּשִׁים יְהִיו וְלֹא יִחַלְלוּ דְּאִמְרָה הַתּוֹרָה דְּוִקָא קְדוּשׁ אִין מְחַלֵּל אֲבָל מִי שְׁאִינוּ קְדוּשׁ.

אַף שְׁיֵשׁ בּוֹ רַק מְקַצֵּת טְוּמָאָה שְׁאִינוּ קְדוּשׁ, עֲלִיו נֶאֱמַר וְלֹא יִחַלְלוּ, וְאִם הַקְרִיב חִלְלָה, נִמְצָא דְּלִמְ"ד מְחֻסְרֵי כְּפוּרִים לֹא כְּזָב, יִלְפִינוּ טְבּוֹל יוֹם וּמְחֻסְרֵי כְּפוּרִים. מְחַד קָרָא דְּקְדוּשִׁים יְהִיו וְלֹא יִחַלְלוּ.

דְּאִמְרָה הַתּוֹרָה. מִי שְׁאִינוּ קְדוּשׁ לְגַמְרִי, הוּא מְחַלֵּל עֲבוּדָתוֹ וְזֶה יִלְפִינוּ לְגַבֵּי טְבּוֹל יוֹם, מְכַל הַנְּהָר קָרָאִי דְּמִיְיָתִי בְּתוֹס', דְּהוּא טְמֵא, וְכֵן מְחֻסְרֵי כְּפוּרִים יִלְפִינוּ מְקָרָא דְּוִנְכֶפֶר עֲלֵי וְטְהָרָה.

מְכַלֵּל שְׁמֻחְסוֹר כְּפוּרִים לֹא טְהַר עֲדָנָה, וּמִמִּילָא אִינוּ קְדוּשׁ וְאִם עֲבַד עֲבַר בְּלֹא דְּוִלָא יִחַלְלוּ, וְאֲ"כ לְמְ"ד לֹא כְּזָב דְּמִי: אִין לְנוּ כָּלֵל שְׁנֵי פְּסוּקִים לְטַבּוֹל יוֹם וּמְחֻסְרֵי כְּפוּרִים אֲלֵא תַרְוַנְיָהוּ מְחַד קָרָא יִלְפִינוּ.

אֲכַן מֵאֵן דְּאִמְרֵי מְחֻסְרֵי כְּפוּרִים דְּזָב כְּזָב דְּמִי. אִיהוּ ס"ל דְּקָרָא דְּוִאֵל הַמְקַדֵּשׁ לֹא תָבוֹא, קָאִי עַל הַסּוּף דְּהִינְנוּ דְּאִמְרָה הַתּוֹרָה דִּיּוֹלְדָת לֹא תָבֵא אֵל הַמְקַדֵּשׁ, עַד שְׁיִמְלֵאוּ יְמֵי וְתִבְיָא לְאַחַר מְלֵאת קְרַבְנָה וְאִז תַּטְהַר, אֲ"כ הָרִי קָרָא מְפֻנְרֵשׁ דְּאִסּוּר לְמְחֻסְרֵי כְּפוּרִים לְבֵא אֵל הַמְקַדֵּשׁ, וּמִמִּילָא יִדְעִינוּ מְקָרָא זֶה.

דְּמְחַלֵּל עֲבוּדָה הֵן טְבּוֹל יוֹם דְּמְחֻסְרֵי כְּפוּרִים: וְהֵן מְחֻסְרֵי כְּפוּרִים בְּעֲצָמוֹ, שְׁהָרִי פְּסָלְתוּ הַתּוֹרָה מְעֲבוּדָה וְהָיִי כְּזָב, וּכְמוֹ דְּיִלְפִינוּ מְקָרָא. דְּכָל עֲרַל לֹא יָבֵא אֵל מְקַדָּשִׁי, דְּעֲרַל מְחַלֵּל עֲבוּדָה, דְּכִינּוּן שְׁפָסָלְתוּ הַתּוֹרָה הוּא כְּמוֹ זָר, דְּמְחַלֵּל עֲבוּדָה, אֲ"כ הֵלֵא אִית לָן קָרָא דְּמְחֻסְרֵי כְּפוּרִים מְחַלֵּל עֲבוּדָה וְהָא דְּאִצְטְרִיף עוֹד קָרָא דְּקְדוּשִׁים תְּהִיו לְטַבּוֹל יוֹם, שָׁם קָאִי לְטַבּוֹל יוֹם כְּזָב שְׁאִינוּ מְחֻסְרֵי כְּפוּרִים, כְּמוֹ טְמֵא שְׁרִץ דְּלֹא נוֹכַל לְמִילָף מְקָרָא דְּלֹא תָבֵא דְּשָׁם הָא מִיְיָרִי הֵיכָא דְּטְוּמָאָה יִנְצָא מְגוּפּוֹ.

נִמְצָא דְּלִמְ"ד מְחֻסְרֵי כְּפוּרִים כְּזָב דְּמִי, לְדִידִי' יֵשׁ תְּלִתָא קָרָאִי הֵיכָא דְּכָל טְוּמָאָתוֹ עֲלִיו, דְּמְחֻסְרֵי כְּפוּרִים. וְהֵיכָא שְׁהוּא מְחֻסְרֵי כְּפוּרִים מְקָרָא דְּלֹא תָבֵא, וְטְבּוֹל יוֹם מְקָרָא דְּקְדוּשִׁים יְהִיו, אֲכַן לְמְ"ד לֹא כְּזָב דְּמִי אִין כָּאֵן רַק לִיְמוֹד אֲחַד בְּטְבּוֹל יוֹם וּמְחֻסְרֵי כְּפוּרִים וּמְתוּרְרִין קוּשְׁיוֹת הַתּוֹס' אִמָּאִי לֹא יִלְיָף לְטְבּוֹל יוֹם מְקָרָא דְּטְמֵא הוּא הַטְבּוֹל יוֹם, כְּמוֹ דְּיִלְיָף מוֹכְפֶר עֲלֵי הַפְּהוּ, וְקוּשְׁיִתְיָנוּ לְמְ"ד לֹא כְּזָב דְּמִי, אִמָּאִי אִיְצְטְרִיכָא תְּרִי קָרָאִי, וְלִפִּי הַנְּ"ל לֹא קָשָׁה דְּמָה דְּטוּ"י טְמֵא הוּא, לֹא נוֹכַל לְמִילָף.

מקרא דטמא דשם הא נאמר וטומאתו עליו דמזירי בכל טומאתו עליו, ורק מקרא דקדושים יהיו ילפינו בין לטבול יום בין למחוסר כפורים. והנה התוס' בד"ה קסבר רבה בזבחים דף י"ז.

הקשו עוד מקרא, איך נוכל לומר דמחוסר כפורים, אין בו פרת הא ילפינו מקרא דעוד טומאתו בו. לרבות מחוסר כפורים.

ונראה לי, דלקאורה יש להקשות למה לן קרא דזכר עלי' הפהו וטהרה ללמוד למחוסר כפורים. הא נוכל למילף מקרא דעוד טומאתו בו, כמו דאיתא בגזיר דף מ"ה ובמכות דף ח', דאתי לרבות מחוסר כפורים.

לכן נראה לי לבאר סוגית הגמ' בגזיר דף מ"ד, דאיתא שם אמר אביי אשכחתינהו לחבריה דרב נתן בר הושעיא דיתבין וקאמרין ובא לפני ה' אל פתח אנהל מועד ונתנם אל הפהו, אימתי הוא בזמן שטבל ועשה הערב שמש לא אלמא קסבר טבול יום דזב כזב דמי, ואמינא להו אלא מעתה גבי גזיר טמא דכתיב יביא שתי תורים אל הפהו אל פתח אנהל מועד אימתי הוא בא בזמן שטבל ועשה הערב שמש מפדי שערי נקנור היכא קיימי בשערי לוי' והתניא טמא מת מותר לכנס במחנה לוי' ולא טמא מת בלבד, אפילו מת עצמו שנאמר ויקח משה את עצמות יוסף עמו מאי עמו, עמו במחיצתו.

אלא לעולם טבול יום דזב כזב דמי ואפ"ה פינו דמחוסר פרה לא עייל ואי במחנה לוי' קאי אמאי קרי לי' אנהל מועד למימרא מה התם מחוסר פרה לא עיילא אף למחנה לוי' מחוסר פרה לא עייל והתם מנא לן דתניא טמא יהי לרבות טבול יום עוד טומאתו בו לרבות מחוסר כפורים ע"כ סוגית הגמ', והנה רש"י מפרשי דמחוסר פרה אסור לכנס במחנה לוי', והקשה רש"י, והא מצורעין נכנסין בשערי נקנור ששם מזין על הבהונות, הא לא קשיא דביאה במקצת לא שמה ביאה, והדברים תמוהים מאד.

דהא ביאה במקצת הוא. מה שמכניסין הבהונות לפנימו לא יטמאו מחניהם לחייב אם נכנס שלא למחנה שלו והרמב"ם פתב בהלכה ח' דלוקה משום לא יבוא אל תוך המחנה ועל לאו דלא יטמאו פתב, דלוקה הנכנס למחנה שכינה.

לכן נראה לי דאדרבה הרמב"ם פסק כר' שמעון ולא כר' יהודה דלר' יהודה פינו דכתיב במצורע ביד ישב, ממילא אם נכנס לערי ישראל, לוקה משום ולא יטמאו מחניהם דאם נכנס לערי ישראל הוא מטמא המחנה, אכן הרמב"ם מפרש דהא דאמר ר' שמעון אין צריף אין הפונה דאין צריף לקרא דבדד ישב דרק ילפינו מן לימוד דיאמר טמאי מת אל יאמר זב כו' דא"כ לא הי' זב ומצורע לוקה דהרי קיי"ל אין עונשין ואין מזהירין מן הדין א"כ גם ר"ש סמוך אקרא דבדד ישב, דאין כל הטמאים משתלחין למחנה אחת ואח"כ ילפינו מסברא איזה טמא חמור, ודברי הרמב"ם שכתוב שם הלכה ב' דילפינו מקרא דמצורע בגד ישב שלא יהיו כל הטמאין יושבין במחנה אחת ואח"כ ילפינו.

שכל החמור מחבירו משתלח לעוד מחנה, זהו הלשון בספרי פ' נשא פמוכא בכ"מ שם, וס"ל להרמב"ם דדרשות הספרי ודרשת ר"ש חדא נינהו, והנה מהאי קרא דכל צרוע כו' דילפינו דשילוח המצורע חוץ למחנה שלישית, ושילוח הזב חוץ למחנה שני', ושילוח

הטמא חוץ למחנה שכינה ילפינו רק עשה ולא מלקות, ולא ילפינו מקרא ונלא יטמאו דהוא קאי רק על מחנה שכינה, אבל על השאר מחנות אין לוקין משום לאו דלא יטמאו אלא משו"ה לוקין.

אם נכנס הזב להר הבית פדכתב הרמב"ם בהלכה ח' ו"ל הטמא המשולח מהר הבית אם נכנס עובר בלא תעשה שנגמר ויצא אל מחוץ למחנה לא יבא אל תוך המחנה ויצא מחוץ למחנה מחנה שכינה ולא יבא אל תוך המחנה זה מחנה לוי' והיגיו דאמר קרא דאלו המשולחים ממחנה שכינה אסור לפנס למחנה שמשולחין משם, וממילא ילפינו.

דאם נכנסו למתנות אלו, שאצל מחנה שכינה, עוברין בל"ת והנה לפי זה, אין לנו לימוד לחייב מלקות על טמא מת, שנגנס למחנה שכינה שהרי עליו לא נאמר לא יבא אל תוך המחנה אלא דעליו ועל כל הטמאים אם נכנסו למחנה שכינה עוברים בלאו דלא יטמאו מחניהם שנה מחנה שכינה כמו שכתב הרמב"ם בהלכה יוד ו"ל וכשם ששילוח טמאים מן המקדש בעשה פך אם נכנסו עוברים בל"ת שנגמר ולא יטמאו מחניהם זה מחנה שכינה אכן האי לאו דלא יבא אל תוך המחנה לא נאמר, אלא במקום שאצל מחנה שכינה, כמו שמדייק הרמב"ם לשונו, הטמא המשולח מהר הבית אם נכנס עובר בל"ת כו' אבל אם נכנס המצורע לשארי מקומות ערי ישראל הני רק עשה, ואין לוקין.

וכמו שכתב הרמב"ם ו"ל, אבל אם נכנס לשאר הערים המוקפות חומה אעפ"י שאינו רשאי שנגמר בךד ישב, אינו לוקה: שאינם אצל המקדש, שעליהם נאמר, ויצא אל מחוץ למחנה כו' וא"כ מפרש הרמב"ם, תנאי הוא דלר' יהודה דאמר דהלקימו מולא יטמאו מחניהם א"כ ס"ל דכל מחנות ישראל מתטמאים ממי שאסור לו לפנס א"כ מצורע שנגנס לפנים ממחיצתו, אפילו לערי ישראל המוקפות חומה לוקה, שהרי טמא המחנה אבל לר' שמעון קרא דמצורע בךד ישב הוא רק עשה דאיסור לטמאות, הוא דוקא במחנה שכינה, א"כ קרא דמצורע בךד ישב.

הוא רק עשה אבל זה דוקא בשארי עירות המוקפות חומה, אבל בירושלם אשר היא אצל מחנה שכינה שם לוקה משום לא יבא אל תוך המחנה. לפי זה לא קשה קושית הרמב"ם ד על הרמב"ם, איך כתב דמחוסר פפורים שנגנס לעזרת ישראל אין לוקה, הא תוספתא מפרשת דכל טמאים שנגנסו לפנים משערי נקנור אפילו הם מחוסרי פפורה: הרי הם אלו חייבין על זדון פרת, אכן לפי הנ"ל לא קשה דתוספתא זו, היא התוספתא שהובאה בפסחים דף ס"ז, דמצורע שנגנס לפנים ממחיצתו בארבעים, ולפנים ממחיצתו ולא קתני לירושלם, הרי דאפילו נכנס לערים המוקפים חומה, לוקה, וע"כ פיון שיש עליו עשה.

דבךד ישב, ממילא הוא בכלל ולא יטמאו, כר' יהודה דס"ל פיון דאמרה התורה. שילוח, ממילא הוא בכלל לא יטמאו.

וממילא פיון דגם מחוסר פפורים, הוא בעשה דשילוח.

מקרא דוכפר הפהו וטהרה, ממילא לר' יהודה הוא בכלל ונלא יטמאו. ועל טומאת מחנה הוא בכרת אכן הרמב"ם דפסק כרב הסדא וכו' שמעון.

דמְצוּרַע וְשֵׁאִין בּוּ רַק עֲשֵׂה בְּעָרִים הַמְּוֹקָפִים. אִין לֹוּקָה, דְּמָה דְּמַחְוִיב עֲשֵׂה אִינְוּוּ בְּכָלִל דְּוֹלָא יִטְמָא א"כ אַף בְּמַחְוֹסֵר פְּפוּרִים אַף וְשֵׁשׁ עֲשֵׂה וְשֵׁלָא יִכְנֹס לְמַקְדָּשׁ, מְקָרָא דְּוֹכְפֵר עֲלֵי' הַפְּהֵן וְטְהָרָה אִין לְנוּ לִימּוּד וְשִׁבְבִיאָתוּ הוּא מְטַמָּא דְּוֹנְקָא הֵימָּן וְשֵׁשׁ לָאוּ, דְּלָא יָבֵא, אַמְרָה הַתּוֹרָה וְשִׁמְטָמָא אַבְּל הֵיכָא דְּהוּי רַק עֲשֵׂה אִין לְנוּ לִימּוּד וְשִׁמְטָמָא וְאִם אִינוּ מְטַמָּא הוּי רַק אִיסוּר עֲשֵׂה מִשׁו"ה פְּתַב הַרְמַב"ם, רַק מִפִּין אוֹתוּ מִפְּת מְרָדוֹת אַבְּל אִין לֹוּקִין כִּינּוּן וְשֵׁהוּא רַק עֲשֵׂה.

סִימָן ה' סוּגְיָא דִּיצִיאָה וְלִינָה אִי פּוֹסֵל בְּקִדּוּשׁ יְדִים וְרַגְלִים דְּף כ. אִיבְעִיָא לְהוּ יְצִיאָה מְהוּ וְשִׁתּוּעִיל בְּקִדּוּשׁ יְדִים וְרַגְלִים אִם תְּמַצָּא לֹוּמֵר לִינָה לָא פְּסָלָה דְּלָא פְּרִישׁ אַבְּל יְצִיאָה דְּפָרִישׁ אִסוּחָא מִסְּחָא דְּעֵתִין' אוּ דְּלָמָּא כִּינּוּן דְּבִידּוּ לְחִזּוֹר לָא מִסַּח.

וְהִנֵּה מְדַקְאָמֵר אַת"ל לִינָה דְּלָא פְּסָלָה, מְשַׁמַּע דָּאִם נִימָא לִינָה פְּסָלָה, בְּוֹדָאִי דִּיצִיאָה פְּסָלָה וְא"כ הַרְמַב"ם דְּפָסַק לִינָה פְּסָלָה בְּוֹדָאִי דִּיצִיאָה פְּסָלָה, וְהִקְשָׁה לְקוּטֵי הַלְכוֹת א"כ אַמָּאִי פְּסַק הַרְמַב"ם דְּהוּי סָפַק אִם יְצִיאָה פְּסָלָה הִי' לוּ לְפָסוּק דְּבְּוֹדָאִי פְּסָלָה יְצִיאָה וְתִיגְרַץ דְּמוּכַח מְגַמְרָא דְּהִיאִבְעִיָא אַף לְרַבִּי דְּסַבִּירָה לִי' לִינָה פְּסָלָה.

דַּאִל"כ כְּשִׁפְשֵׁט מִבְּרִייתָא דִּיצִיאָה חוּץ לְמַחֲצֵת הָעֶזְרָה לְפִי שַׁעַה טְעוּן קִדּוּשׁ יְדִים וְרַגְלִים לְשִׁנֵּי דְּאַתָּא כְּרַבִּי, וְהָא דְּקָאָמֵר אַת"ל לִינָה לָא פְּסָלָה הוּא לְאַפּוּקִי מְהִירוּשְׁלָמִי דַּס"ל דַּאִת"ל לִינָה נָא פְּסָלָה, יְצִיאָה וְדָאִי לָא פְּסָלָה, וְכַמוּבָן הוּא דְּוֹחַק גְּדוּל, דְּש"ס דִּילָן רוּצָה לְאַפּוּקִי מִירוּשְׁלָמִי.

וּבְשִׁבִיל זֶה אֹמֵר אַת"ל לִינָה דְּלָא פְּסָלָה, הִי' לִי' לֹוּמֵר דַּאִת"ל פְּסָלָה וְאַת"ל לָא פְּסָלָה יְצִיאָה מְהוּ וְשִׁתּוּעִיל. עֵינִין תּוֹס' שְׁמַקְשָׁה עַל רַש"י דַּס"ל דְּבָכָל הַקְּדוּשִׁים פּוֹסֵל יְצִיאָה וּמַקְשָׁה מְבַלְלָה חוּץ לְחֹומַת הָעֶזְרָה, דְּפִלְגִי ר"י וְר"ל, וְאַף לְר"י הַפּוֹסֵל רַק מִשׁוּם עֲבוּדָה בְּחוּץ וְכֹן גַּבִּי שְׁחִיטַת הַלְחָם דְּלָא קִדּוּשׁ לְפָסוּל בִּינְצָא אַף שְׁנַתְקַדָּשׁ בְּתַנּוּר לְכַאֲרָה עוֹד קָשָׁה אִיךָ פְּסַק הַרְמַב"ם דְּמִי כִּיּוֹר פְּסוּל בְּהוּ לִינָה כְּמוֹ שְׁכַתָּב בַּפ"ג מְהִלְכוֹת בֵּית הַבְּחִירָה וּבַפ"ה מְהִלְכוֹת בֵּיאַת מְקַדָּשׁ דְּהָרִי אַמְרִינוּ לְקַמְן בְּדָף כ"א.

בְּשִׁלְמָא לְרַבָּא דְּמוּקִי לְהֵהִיא כַּר' אֱלֵיעֶזֶר ב"ר שְׁמַעוֹן הָא כְּרַבִּי. וּפִירַש"י דְּלְרַבָּא דְּמוּקִי לְהָא דַּר' יוֹחָנָן (דְּאָמֵר הַמְּקַדָּשׁ יְדִיו לְתַרוּמַת הַדָּשָׁן לְמַחֵר אִין צָרִיךְ לְקַדָּשׁ) אִיכָּא לְמִימֵר דְּלָא חָשׁ לְשִׁיקוּעוֹ, דָּאִין לִינָה פּוֹסֵלַת בְּמִי כִּיּוֹר וְא"כ הַרְמַב"ם דְּפָסַק כַּר' יוֹחָנָן דָּאִם קִידָּשׁ לְתַרוּמַת הַדָּשָׁן אִין צָרִיךְ לְקַדָּשׁ.

וּבְוֹדָאִי פְּסַק כְּרַבָּא, דְּהֵטַעַם דְּרָאָה ר' יוֹחָנָן דְּכַרְוִי בְּתַחֲזִילַת עֲבוּדָה וְלָא בְּסוּף עֲבוּדָה, הִי' לְהַרְמַב"ם לְפָסוּק דָּאִין לִינָה מוּעֵלַת בְּמִי כִּיּוֹר וּלְכַה"פ סָפַק, כְּדַמְסַפְקָאֵל ר"י מְשַׁמֵּן דְּאִילְפָא אֱלִיבָא דַּמ"ד אִין לִינָה מוּעֵלַת בְּקִדּוּשׁ יְדִים וְרַגְלִים מִי כִּיּוֹר מְהוּ וְשִׁפְסָלוּ בְּלִינָה וְאִיךָ פְּסַק הַרְמַב"ם לְוֹדָאִי דְּפּוֹסֵל לִינָה בְּמִי כִּיּוֹר.

וְהַנְּרָאָה לִי, דְּהִנֵּה הַרְמַב"ם פְּתַב בַּפ"ק מְהִלְכוֹת תְּמִידִין וּמוֹסָפִין דְּתַרוּמַת הַדָּשָׁן הִיְתָה תְּמִיד עַד עֲלוֹת הַשַּׁחַר מְלַבֵּד בִּיּוֹה"כ וְרַגְלִים וְא"כ כִּינּוּן דְּכָבֵר עֶבֶר זְמַן לִינָה, א"כ מָאִי תְּמָה מְהָא דְּאָמֵר ר' יוֹחָנָן הַמְּקַדָּשׁ יְדִיו לְתַרוּמַת הַדָּשָׁן, אִין צָרִיךְ לְמַחֵר לְקַדָּשׁ.

הא זמן לינה הוא עלות השחר ונדלמא מיירי בכל יום ואפשר, דאם מיירי בכל יום אין זה חידוש וע"כ דר' יוחנן מיירי ביוה"כ או פרגלים אכן קשה דברי הרמב"ם בפ"ה מהלכות ביאת מקדש הלכה ט'.

שכתב ז"ל קידוש ידיו לתרומת הדשן אעפ"י שהוא מקדש קודם שתעלה השמש אינו צריך לחזור ולקדש אחר שהאיר היום שהרי בתחילת העבודה קידש עכ"ל. ולכאורה פינון דלינה הוא עלות השחר כמו דאיתא לקמן נ"ו, א"כ לא הי' להרמב"ם לומר אעפ"י שהוא מקדש קודם שתעלה השמש הי' להרמב"ם לומר קודם שתעלה השחר, ועיין בקורן אורה שג"כ העיר בזה.

ונראה לי דהנה התוס' בב"מ הקשה בדף ק"י בד"ה יצא בלינה. דמתניתן קתני דשכיר שעות דלינה גובה פל הלילה וכל היום ואינו עובר בכל תלין בעמוד השחר דלינה משמע כל הלילה וזה השכירות לא לן כל הלילה וגבי קידוש ידים ורגלים ומי פיור משמע דעמוד השחר פוסל בלינה, אפילו לא התחיל לינה אלא לאחר תחילת הלילה.

ונראה לי. דהנה בשכיר פתוב ביומו תמן שכרו ושכיר שעות דיום גובה פל היום ותו לא.

אבל בלינה לא משום דכבר עבר על ביומו ומשום לא תבא עליו השמש, אכן שכיר שעות דלינה. מה שעבר הלילה אין עובר משום ביומו, שהרי היום הולך אחר הלילה.

א"כ פל היום הוא יומו, אכן בקדשים הא איתא בתולין שבקדשים הלילה הולך אחר היום ופירש"י בתולין דף פ"ג ד"ה בקדשים ז"ל דכתיב ביום קרבנו יאכל לא יניח ממנו עד פוקר אלמא לילה שאחריו קרי יום קרבנו עד פוקר ע"כ, והנה לקמן דף נ"ו איתא אמר רב יצחק בר אבדימי מנין לדם שנפסל בשקיעת החמה שנאמר ביום הקריבו את זבח ביום שאמה זובח אמה מקריב.

והנה רש"י פירש לענין דאין מועיל הלנה בראש המזבח לאכשורי, אכן התוס' הקשו דהא איפא מאן דאמר לינה מועלת בראשו של מזבח. ע"כ פירושו בתוס' דאתא ביום יתירא לרבי.

דאף בשקיעת החמה נפסל, דהנה אמינא דעד צאת הכוכבים ימא הוא קמ"ל קרא מיותר פינון ששקעה חמה כבר יום אחר הוא. ואיתא לקמן בפרייתא דמחשבין בדמן משתשקע החמה ובבשרן ובאימוריהן משיעלה עמוד השחר אף דבקרא דמחשבת פגול כתיב ביום השלישי והכא אחר שקיעת החמה, עדינה לאו יום אחר הוא, עכ"ז הויא מחשבת פאלו חשב על יום אחר פינון שהתורה עשאנו ליום אחרי ממילא יש לו דין דיום השלישי הפתוב בפגול.

וכן תניא פותי' דר"י דאם חישב לאור שלישי הני פגול אף שעדינה אין יום אחר הוא שהרי בקדשים לילה הולך אחר היום, פינון שאסרה התורה לאכול ממילא הני יום אחר א"כ היכא שהעלה את הפיור בלינה, ולא שקעו אף אם הני אמינא דלא ילין כל הלילה משמע, אבל עכ"פ עמוד השחר, עשה אותו התורה ליום שני.

א"כ קדושה מיום זה נפסל ביום שני. כמו דאמרנו ביום שאמה זובח אמה מקריב.

וכינן שְׁעֵבֶר הַיּוֹם נִפְסַל הַקְּדוּשָׁה, וְעֲמוּד הַשַּׁחַר בְּנֹדָאֵי עוֹשֶׂה לַיּוֹם אַחַר וּא"כ הַקְּדוּשָׁה שֶׁל יוֹם זֶה נִפְסַל בְּיוֹם שְׁנֵי. וְהֵנָּה כְּמוֹ שְׁאָמַר רַב יִצְחָק בַּר אֲבוּדִימִי, דְּאִף דְּלִשְׁאָרֵי דְּבָרִים עַד צֵאת הַכִּכְבִּים יִמָּא, בְּקִדְּשִׁים גְּלִי קָרָא דְּבַעֲיָנָן יוֹם מִמֶּשׁ, א"כ גַּם בַּבֶּקֶר, כִּינָן דְּכַתִּיב קָרָא יוֹם יִתְיָרָה, כְּמוֹ דְּיִלְפִינָן לְעָרְב, דְּמִשְׁקִיעַת הַחֲמָה לְאוּ יוֹם הוּא כֵּן בַּבֶּקֶר אִף דְּלִשְׁאָרֵי דְּבָרִים מִן עֲמוּד הַשַּׁחַר יִמָּא הוּא לְקַרְבָּנוֹת בְּעֵינָן וְנִקָּא יוֹם מִמֶּשׁ הֵינָנו הָאִיר כֹּל הַמְּזֻרַח עַד שְׁבַחְבְּרוֹן וְעוֹד מוֹכַח הוּא דְּהֵנָּה קִי"ל דְּמִשְׁקִיעַת הַחֲמָה מִתְחִיל בֵּין הַשְּׁמֹשׁוֹת וְהוּי סְפִיקָא דִּילְמָא לִילָה הוּא וּא"כ הָא קָמִי שְׁמֵיָא גְּלִיָּא.

וְאִם גִּימָא דְּקָמִי שְׁמֵיָא גְּלִיָּא דְּלִילָה הוּא לְמָה אֲצַטְרִיף יוֹם יִתְיָרָא אִטּוּ אֲצַטְרִיף קָרָא לְסְפִיקָא, וּא"כ גִּילְף מְזָה דְּבֵין הַשְּׁמֹשׁוֹת מִשְׁתַּשְׁקַע הַחֲמָה לְאוּ לִילָה הוּא מִשׁו"ה אֲיִצְטְרִיף קָרָא לְקַרְבָּן לְפָסוּל מִשְׁקִיעַת הַחֲמָה, אֲכֹן לְפִי דְּבַרְיָנוּ גִיחָא.

דְּאֲפִשְׁר לִזְמַר. דְּבֵין הַשְּׁמֹשׁוֹת לִילָה הוּא וְקָרָא אֲיִצְטְרִיף לְשַׁחַרִּית דְּאַחַר עֲמוּד הַשַּׁחַר, עוֹד פָּסַל לְקַרְבָּן.

דְּבַעֲיָנָן יוֹם מִמֶּשׁ. מִשׁו"ה מִן עֲמוּד הַשַּׁחַר עַד הָאִיר כֹּל הַמְּזֻרַח, אִף דְּלִשְׁאָרֵי דְּבָרִים הֵנָּה יוֹם לְגַבֵּי קַרְבָּן בְּעֵינָן יוֹם מִמֶּשׁ, וְרַק תְּרוּמַת הַדָּשָׁן דְּכַתִּיב בָּהּ תָּן בְּקֹר לְבָקֶר שֶׁל לִילָה, כְּשֶׁר בְּכָל יוֹם מִעֲמוּד הַשַּׁחַר וּמִסַּר הַכֶּתֹּב לְחֻכְמִים וּבְרַגְלִים וּבִיּוֹה"כ, עוֹד מְקַדִּימִין.

וְהֵנָּה אִף דְּיִלְפִינָן דְּבְּקִדְּשִׁים לְזִבְיָחָה בְּעֵינָן יוֹם מִמֶּשׁ, אַעֲפִי"כ לִינַת הַלֵּילָה, בְּנֹדָאֵי עוֹשֶׂה לַיּוֹם אַחַר, אֲבָל גַּם מִעֲמוּד הַשַּׁחַר, עַד הָאִיר כֹּל הַמְּזֻרַח. ג"כ עוֹשֶׂה לַיּוֹם אַחֲרֵי כְּמוֹ דְּדָם נִפְסַל מִשְׁקִיעַת הַחֲמָה בְּתוֹרַת נֹדָאֵי וְנַעֲשֶׂה פְּגוּל, אִף שְׁאֲפִשְׁר שְׁבִין הַשְּׁמֹשׁוֹת הוּא יִמָּא.

לְקַרְבָּן נֹדָאֵי אַחַר שְׁקִיעַת הַחֲמָה הוּא יוֹם אַחֲרֵי א"כ הֵנָּה לָנוּ לִזְמַר, דְּאִם קִידֵּשׁ יָדָיו לְתְּרוּמַת הַדָּשָׁן. לְאַחַר שְׁעֵלָה עֲמוּד הַשַּׁחַר.

אֲבָל קוֹדֵם שְׁהָאִיר הַיּוֹם מִה שְׁהָאִיר הַיּוֹם עוֹשֶׂהוּ לַיּוֹם אַחַר, וְאִין קְדוּשַׁת יוֹם זֶה מוֹעִיל לַיּוֹם שְׁנֵי הֵינָנו אַחַר שְׁהָאִיר הַמְּזֻרַח אֲבָל כִּינָן שְׁקִידֵּשׁ מִתְחַלֵּת עֲבוּדָה וּפְסוּל דְּקִידוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם תְּלוּי לְרַאב"ש, בְּגִישַׁת הָעֲבוּדָה, וְכִינָן דְּתַחֲלִיל עֲבוּדָה הִיא, הָאִיר הַמְּזֻרַח, אִין עוֹשֶׂה לְגִישָׁה חֲדָשָׁה מִשׁו"ה לֹא נִפְסַל בְּזָה שְׁהָאִיר הַיּוֹם.

אֲכֹן לְרַבֵּי הִי צְרִיף לְפָסוּל דְּלִדְיָדִין הַפְּסוּל. כְּמוֹ שְׁאָרֵי הַקְּדוּשִׁים.

אִף כִּינָן דְּלִינָה בְּקִידוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם. הוּא דְּרַבְּנָן.

לֹא פָּסְלוּ רַבְּנָן, מְקַרִּיאת הַגְּבֵר עַד צַפְרָא. וְלְפִי דְּבַרְיָנוּ מוֹכֵן טַעְמָא דְּר' חִיָּיא בַּר יוֹסֵף דְּאָמַר מִי כִּיּוֹר נִפְסְלִין לְמַתִּירִין כְּמַתִּירִין, וְלְכַאוּרָה אִין לְזָה בִּיאוֹר.

דְּהָא לִינָה עוֹשֶׂה עֲמוּד הַשַּׁחַר, אֲכֹן לְדְּבַרְיָנוּ כִּינָן דְּהִטְעַם הוּא מִשׁוּם קְדוּשַׁת דָּאִין הַקְּדוּשָׁה שֶׁל יוֹם זֶה. מוֹעִיל לַיּוֹם שְׁנֵי.

א"כ ס"ל לר' חִיָּיא בַּר יוֹסֵף דְּגַם הַקְּדוּשָׁה שֶׁל מִי כִּיּוֹר שְׁנַתְּקֵדְשׁוּ לְהַקְדִּישׁ לְיָדַיִם וְרַגְלַיִם לְעֲבוּדָה אִין הַקְּדוּשָׁה מוֹעִיל לְקִדְּשׁ לְמַתִּירִין דְּלְמַתִּירִין אַחַר שְׁקִיעַת הַחֲמָה יוֹם אַחַר הוּא וְנִפְסְלָה קְדוּשַׁת הַיָּמִים לְקִדְּשׁ לְמַתִּירִין בְּיוֹם שְׁנֵי, אֲכֹן רַב חֲסֵדָא ס"ל דְּכָל גִּישַׁת הָעֲבוּדָה שֶׁל כֹּל הַיּוֹם עַד לְמַחַר לְתְּרוּמַת הַדָּשָׁן.

חָדָא גִישָׁה הוּא, וְלֹא שִׁינָה לֹמֵר לְמַתִּירִין פְּמַתִּירִין, דְּאִין הַקְּדוּשָׁה לְמַתוּרִין, אֲלֵא לְגִישַׁת
הָעֲבוּדָה וּלְפִי"ז יְהִי הַפְּרִוּשׁ בְּדַבְרֵי הַגַּמ' לְקַמְן. דְּאָמַר ור' יוֹחָנָן אָמַר פִּיּוּר פִּינָן שִׁשְׁקֵעוּ
שׁוֹב אִינוּ מַעֲלָהוּ, לְמִימְרָא דְלַעֲבוּדַת לִילָה נְמִי לֹא חֲזִי וְהָאֵמַר רַב אֲסִי אָמַר ר' יוֹחָנָן
מִשְׁמִי' דְּאִילְפָא פִּיּוּר שְׁלֵא שְׁקֵעוּ מִבְּעָרְבַּ מְקַדְשׁ מִמְּנֵוּ לַעֲבוּדַת לִילָה וּלְמַחֵר אִינוּ מְקַדְשׁ,
מֵאִי אִינוּ מַעֲלָהוּ דְקָאֵמַר לַעֲבוּדַת יוֹם אֲבָל לַעֲבוּדַת לִילָה חֲזִי אִי הֲכִי הֵינְנוּ דר' חֲזִיָּא בַר
יוֹסֵף, אִיפָא בִּינְיָהוּ גִזְרַת שְׁיָקוּעַ, וְהָא"ר יוֹחָנָן קִידְשׁ יָדִיו לְתַרּוּמַת הַדָּשָׁן לְמַחֵר אִין צָרִיף
לְקַדְשׁ שְׁפָכְרָ קִידְשׁ מִתְחַלַּת עֲבוּדָה.

בְּשִׁלְמָא לְרַבָּא דְמוֹקִי לְהֵיָא כְּרַאב"ש הָא פְּרַבִּי אֲלֵא לְאַבְיֵי דְמוֹקִים לְהָ פְּרַבִּי קִשְׂיָא דר'
אֲדַרְבֵּי מ"ש הֵתָם דְּמִשְׁקַע לִי וּמ"ש הֵכָא דְלֹא מִשְׁקַע לִי דְמַסְלֵק לִי וְהֵדַר מִשְׁקַע לִי אִי
הֲכִי לְמַחֵר אִינוּ מְקַדְשׁ (אֲמַאי אִין צָרִיף לְקַדְשׁ) לְמִימְרָא דְלַמַּתִּירִין מְחֲזִי חֲזִי הֵינְנוּ דְרַב
חֲסָדָא אִיפָא בִּינְיָהוּ מְצוֹת שְׁיָקוּעַ ע"כ.

וְהֵיָה רַש"י מְפָרֵשׁ דְּמַעֲיָקְרָא פִּי אָמַר אִיפָא בִּינְיָהוּ גִזְרַת שְׁיָקוּעַ פְּכָר הֵדַר מִמָּה דְהָנִי אָמַר
מַעֲיָקְרָא דְלִילָה פּוֹסְלוֹ לַעֲבוּדַת יוֹם. אֲלֵא ס"ל פְּרַב חֲסָדָא.

דְּלִילָה אִין פּוֹסְלוֹ לַעֲבוּדַת יוֹם. אֲלֵא שְׁמָא לֹא יַחְזוֹר וַיִּשְׁקֵעוּ וְנִמְצָא עֲמוּד הַשַּׁחַר פּוֹסְלוֹ
לַעֲבוּדַת מַחֵר, וְהֵדַבֵּר תְּמוּהָ דְקָאֵמַר אִי הֲכִי הֵינְנוּ דר' חֲזִיָּא בַר יוֹסֵף.

וּמִשְׁנֵי אִיפָא בִּינְיָהוּ, וְאִין פְּוֹנְנָתוֹ לר' חֲזִיָּא בַר יוֹסֵף. א"כ הִי לֹו תִיכְף לֹמֵר דְּפִלִּיג אר'
חֲזִיָּא בַר יוֹסֵף.

וְלֹמֵר אֲלֵא טַעְמָא דר' יוֹחָנָן מְפַנֵּי גִזְרַת שְׁיָקוּעַ אֲכַן הַתּוֹס' מְפָרְשׁוּ דְלֹא הֵדַר בִּי עֲדָנָה
וּס"ל דר' יוֹחָנָן ס"ל כר' חֲזִיָּא בַר יוֹסֵף דְּלַמַּתִּירִין פְּסוּל, א"כ מֵאִי מְקַשָּׁה מְהָא דְלַמַּחֵר
אִינוּ מְקַדְשׁ הֵלֵא לר' אָמַר אַבְיֵי, דְּקִידְשׁ יָדִים וְרַגְלִים אִין פּוֹסְלוֹ מְקַרִּיָּאֵת הַגָּבֵר עַד צָפְרָא.

אֲבָל מִי הַפִּיּוּר נְפֹסְלוֹ. וְא"כ הָא דְאָמַר ר' אֲסִי אָמַר ר' יוֹחָנָן מִשְׁמִי' דְּאִילְפָא דְכִיּוֹר שְׁלֵא
שְׁקֵעוּ מִבְּעָרְבַּ מְקַדְשׁ מִמְּנֵוּ לַעֲבוּדַת לִילָה וּלְמַחֵר אִינוּ מְקַדְשׁ, מֵאִי קִשְׂיָה דִילְמָא לְשַׁחַר
נְפֹסְלוֹ בְּלִינָה אִם לֹא שְׁקֵעוּ מִבְּעָרְבַּ.

וְאִף אִם יִשְׁקֵעוּ קוֹדֵם עֲמוּר הַשַּׁחַר יְפֹסְלוֹ לְמַתִּירִין וְכִמוֹ דְּאִיתָא שָׁם בְּדָף כ. דְּקָאֵמַר וְהֵוִינָן
בְּהָ לְמַחֵר אִינוּ מְקַדְשׁ, כו' אוֹ דִילְמָא אֲפֹסְלוֹ בְּלִינָה, לְכַן נִרְאָה לִי דְפָרִיף וְהָאֵמַר ר' יוֹחָנָן
קִידְשׁ יָדִיו לְתַרּוּמַת הַדָּשָׁן.

לְמַחֵר א"צ לְקַדְשׁ שְׁפָכְרָ קִידְשׁ מִתְחַלַּת עֲבוּדָה וְלֹא אָמַר ר' יוֹחָנָן דְּצָרִיף לְשַׁקֵּעַ אִתְּ"כ
אֵת הַפִּיּוּר. בְּשִׁלְמָא לְרַבָּא דְאָמַר דְּמוֹקִים לְהֵיָא כְּרַאב"ש פְּרִוּשׁ דְּס"ל לר' יוֹחָנָן דְּפּוֹסְלוֹ
לִינָה בְּמִי פִיּוּר אֲלֵא דְקַדְוֶשֶׁת הַפִּיּוּר הָנִי לְקַדְוֶשֶׁת יָדִים וְרַגְלִים, וּבְקַדְוֶשֶׁת יָדִים וְרַגְלִים.

הַגִּישָׁה הֵדִין בְּקִידְוֶשֶׁת יָדִים וְרַגְלִים, וְלֹא הַיּוֹם א"כ הֵדִין דְּלִינָה דְּפּוֹסְלוֹ בְּקִידְוֶשֶׁת יָדִים
וְרַגְלִים הוּא הָעֵת שְׁתַּמִּיד מִתְחִיל הַגִּישָׁה וְהֵינְנוּ אַחַר עֲלוֹת הַשַּׁחַר. א"כ בְּמִי פִיּוּר פְּסוּל
לִינָה אִף עֲלוֹת הַשַּׁחַר וְלֹא יוֹם פְּכַבְל הַקְּרַבָּנוֹת, א"כ אוֹר הַיּוֹם אִין עוֹשָׂה לִינָה בְּקִידְוֶשֶׁת
יָדִים וְרַגְלִים נִיחָא דר' יוֹחָנָן אָמַר קִידְשׁ יָדִיו לְתַרּוּמַת תְּרִשָׁן אִין צָרִיף לְקַדְשׁ וְלֹא אָמַר
שְׁצָרִיף לְשַׁקֵּעוּ, שְׁהָרִי אַחַר עֲלוֹת הַשַּׁחַר אִין עוֹד לִינָה נְמִי פִיּוּר, דְּלַגְבֵּי קִידְוֶשֶׁת יָדִים

ורגלים אין תלוי הלינה ביום אלא בהגישה ותחלת עבודת הגישה בכל יום הוא לתרומת הדשן.

אחר עלות השחר. א"כ ניתקא דלא אמר ר' יוחנן דצריף לשקע אבל לאבני דמוקי פרבי ולרבי הא תלוי לינת מי הפיור פכל הדברים הנפסלים בלינה, ורבי דאמר מי פיור נפסלין בלינה היינו פל הדברים הפסולין בקדשים וא"כ כמו בקדשים יש שתי לינות.

לינת עצמוד השחר דהא כתיב לא ילין ועוד יש לינה היינו מן עצמוד השחר עד שיאיר היום ויאיר פל המזרח. דעשאתו התורה לזה הזמן ליום אחר כמו שביארנו למעלה, דכמו שפסל בשקיעת החמה, פן לגבי זביחה בעינו דוקא יום ממש א"כ האיר המזרח עושה ליום אחר א"כ יפסול היכא שהעלהו, לאחר עלות השחר.

דהאיר המזרח עושה ליום אחר, ואין קדושת יום זה פשר ליום שני. ומשני דמשקע לי ולפי דברינו פל מה שהגיה הרש"ך תיבות אמאי אין צריף לקדש למותר הוא, רק תחת דהגירסא אי הכי למחר אינו מקדש צריף לגרוס אי הכי למחר מקדש, פירוש פיון דאמרת דמשקעהו, ע"כ יהי ראוי לעבודת מחר היינו למתירין וכיון דלרבי תלוי הקדוש, בדיני לינה פכל הקדשים.

א"כ כמו דבכל הקדשים קדושת לילה פסולה ליום, דכמו שביארנו במקום אחר הא דפריף בגמ' מנחות דף ק. לקדוש ולפסול היינו דקדושת לילה פסולה, ומשום"ה אם העלה הפיור בלילה פסול לר' חייא בר יוסף אף משקעו אח"כ דכיון דסבירא לי למתירין פמתירין א"כ להקדושה דמתירין קדושת הלילה פסול, אף דאין פאן משום לא ילין כמו שפכתו בתוס' במ' הג"ל פיון שלא הנה פל הלילה עכ"פ קדושת הלילה פוסלת, א"כ מעלות השחר עד אור היום שהוא למתירין לאור יום, פסולה הקדושה למתירין דמחר, ושוב לא יועיל מה שישקע אח"כ דאם יפסל אין מועיל השיקוע וא"כ ע"כ דר' יוחנן דאמר קודש ידיו לתרומת הדשן ממי פיור ע"כ דהעלה את הפיור וא"כ לר' חייא בר יוסף לא יועיל אף שישקע שהרי נפסל הקדושה למתירין בזה שהנה בעת שאינו יום, וא"כ ע"כ דסבר דאם ישקע למחר מקדש, ע"כ דלמתירין ג"כ אין נפסל אלא או בעצמוד השחר או באור היום וכיון דבעצמוד השחר הי' שקוע וגם אח"כ שקעוהו, ובעת אור היום הי' ג"כ שקוע לא נפסל, ע"כ דסובר כר' חסדא, א"כ היינו דרב חסדא, בשלמא לרבא אין צריף לומר דסבר כרב חסדא דאפשר דסבר כר' חייא בר יוסף ואעפ"כ היכא דהעלה לתרומת הדשן ולא שקע פשר משום דאף דלמתירין נפסל מי פיור בשקיעת החמה משום דגישת המתירין פלטה בשקיעת החמה, ולא שייף לומר דהקרבת אימורין עזנה גישת המתירין, דאינם שייכים לעבודת המתירין.

אבל תחלת עבודת היום היינו תרומת הדשן. היא הגישה למתירין, דזהו ההתחלה, ומשום"ה לדידן' אף שמתירין קודם האיר היום פסולין.

מי פיור אין נפסלין דתחלת הגישה הוא אלא לרבי דלדידן' מי הפיור נפסלין בלינה פכל הקרבנות א"כ לר' חייא בר יוסף יפסלו אם היתה קדושה שלהם, מעצמוד השחר עד שהאיר היום דלמתירין עזנה לאו יום הוא ע"כ דר' יוחנן סבר כר' חסדא, ומשני דבאמת לאבני סבר כרב חסדא ואיכא ביניהו מצות שיקוע, היינו לר' יוחנן מצוה לשקעו מקודם

פֶּן יִשְׁכַּח וְלֹא יִשְׁקַע בְּעֵלוֹת הַשַּׁחַר וְלִרְב חֲסֵדָא אֵין חַיִּיב הַמְצָנָה לִשְׁקַע קוֹדֵם דְּלֹא חִיְיִשִּׁינֵן
שְׂיִשְׁכַּח לִשְׁקַע בְּעֵלוֹת הַשַּׁחַר וְהָא דְאָמַר לְעֵיל גְּזֵירַת שְׂיָקוּעַ וְהִכָּא אָמַר מְצוֹת שְׂיָקוּעַ
דְּלְעֵיל קָאֵי אֲלִיבָא דְר' חִיָּיא בְר' יוֹסֵף וּבְנֵי דְלִכוּ"ע הַחַיִּיב לִשְׁקַע בְּעוֹד יוֹם וְאֵי אֲפָשָׁר
לְהַעֲלוֹת בְּלִילָה, דְּהַעֲלָאָה בְּלִילָה, דְּהָגֵי קַדְוִשְׁתַּת הַלִּילָה פּוֹסְלַת לְמַתִּירֵין.

וּא"כ בְּלִילָה בְּנֵדָאֵי גַם אֲלִיבָא דְר' חִיָּיא בְר' יוֹסֵף אָסוּר לְהַעֲלוֹת, שְׂאָם הַעֲלָה כְּבָר נִפְסַל
הַפִּיּוֹר לְעַבְדוּת יוֹם. וְע"כ הָא דְאָמַר ר"י פִּיּוֹר שְׂשָׁקְעוּ שׁוּב אֵינּוּ מְעַלְהוּ.

הַפְּנִיָּה שְׂשָׁקְעוּ מִבְּעוֹד יוֹם וְעֵדָנָה יוֹם הוּא, וְאֵעִפִּי"כ אָסֵר ר' יוֹחָנָן, לְעֵלוֹתוֹ לְעַבְדוּת יוֹם
אֵעִפִּי"כ שְׂעֵדָנָה יוֹם הוּא, וְאֵין לֹאמַר דְּחִיְיִשִּׁינֵן פֶּן יִשְׁכַּח אַח"כ לִשְׁקַעְהוּ, דְּהָא כָּל הַיּוֹם ג"כ
נִימָא שְׂאָסוּר לְהַעֲלוֹת הַפִּיּוֹר, וְאֵינָה זְמַן יֵשׁ שְׂמִחְוִיב לִשְׁקַע הֲלֹא רַק רְגַע אֶחָד קוֹדֵם
שְׂקִיעַת הַחֶמֶה, וּא"כ כִּינֵן דְּעֵדָנָה יוֹם הוּא אֲמַאי אָמַר אֵינוֹ מְעַלְהוּ וְעַכְצ"ל כִּינֵן דְּאָסֵר
שְׂשָׁקְעַת הוּא מְעַלְהוּ חִיְיִשִּׁינֵן פֶּן יַעֲלֵהוּ גַם בְּלִילָה אַחַר שְׂיָקוּעַ, א"כ הָגֵי רַק גְּזֵירָה, גְּזֵירָה
מִשׁוּם שְׂיָקוּעַ שְׂיָהֵי' תִּיְקַף לְלִילָה.

אֲבָל עֵתָה דְּסִבְר כַּר' חֲסֵדָא א"כ קָאֵי הַשְׂיָקוּעַ מִבְּעַרְבֵי א"כ ר' יוֹחָנָן ס"ל דְּמְצָנָה לִשְׁקוּעַ
עוֹד קוֹדֵם הַשְׂקִיעָה, כְּדֵי שְׂיִזְכָּר גַּם בְּלִילָה לִשְׁקַע קוֹדֵם עֲלוֹת הַשַּׁחַר, וְרַב חֲסֵדָא לֹא
סִבְר לְמַצְוֹת שְׂיָקוּעַ, וְרַק קוֹדֵם עֲלוֹת הַשַּׁחַר צָרִיף לִשְׁקוּעַ כְּדֵי שְׂלֵא יִפְסַל בְּלִינָה.

וּלְפִי זֶה שְׂפִיר פָּסַק הַרְמַב"ם כְּרָבָא. אֲלִיבָא דְר' יוֹחָנָן.

דְּקִידוּשׁ יְדִים וְרַגְלִים. תְּלִיא בְּהַגִּישָׁה.

וְכַרְב חֲסֵדָא, דְּאָר לְמַתִּירֵין לֹא נִפְסְלוּ מִי הַפִּיּוֹר אֲלֵא בְּעַמּוּד הַשַּׁחַר. אֲבָל אִזְר' הַיּוֹם לֹא
פָּסַל.

דְּקִידוּשׁ יְדִים וְרַגְלִים תְּלִיא הַקְּדוּשָׁה. בְּתַחֲלִיל הַגִּישָׁה, וּמַתְרוּמַת הַדָּשָׁן כְּבָר הָגֵי הַתְּחֵלַת
הַגִּישָׁה.

מִשׁו"ה.

אָר דְּקִידוּשׁ קוֹדֵם אִזְר' הַיּוֹם. שְׂהוּא הָאִיר הַמְּזַרְחֵי אֵין צָרִיף לְחַזוֹר וּלְקַדְדָּשׁ.

וְגַם מִי הַפִּיּוֹר. צָרִיף רַק לִשְׁקַעוּ.

קוֹדֵם עֲלוֹת הַשַּׁחַר, דְּעֵיִקֵר תְּרוּמַת הַדָּשָׁן, הוּא אַחַר עֲלוֹת הַשַּׁחַר. וְאֲפָשָׁר דְּאָר לר' יוֹחָנָן
אִם קִידְשׁ יְדִיו.

בִּיּוֹה"כ"פ מַחְצוֹת וּבְרַגְלִים מְאֻשְׁמוּרָה רֵאשׁוּנָה אֵין צָרִיף לְחַזוֹר וּלְקַדְדָּשׁ הַיְדִים וְרַגְלִים.
דְּכִינֵן דְּאִמְרָה תוֹרָה תֵּן בּוֹקֵר לְבּוֹקֵרוֹ שְׂל לִילָה, וּמִסֵּר הַכְּתוּב לְחַכְמִים דְּבָעַת הַצְּנוּרָה
אֲפָשָׁר לְעֲשׂוֹת הַבּוֹקֵר.

אָר מְאֻשְׁמוּרָה רֵאשׁוּנָה. וְזֶה יְהִי תַחֲלִיל הַגִּישָׁה.

זֶהוּ דְּוָקָא הַיְדִים וְרַגְלִים אֲפָשָׁר לְקַדְדָּשׁ מַחְצוֹת שְׂיָהֵי' כְּבָר הַגִּישָׁה. אֲבָל לְעֲשׂוֹת שְׂיָנוּי
כְּמִי הַפִּיּוֹר.

אֵי אֲפָשָׁר. וּמִי הַפִּיּוֹר יִנְפְסְלוּ בְּעַמּוּד הַשַּׁחַר.

כְּמוֹ בְּכָל יוֹם. דְּעִמּוּד הַשַּׁחַר לְהִסְתַּחֲלַת הַקְּדוּשָׁה לְגִישָׁה.

וְצ"ע בְּזוֹה. אִיךָ יְהִי הַדִּין בִּיּוֹה"כ וּבְרַגְלִים.

וְהִנֵּה הַתּוֹס' הַקָּשׁוּ עַל פִּירֵש"י דס"ל דְּבָכָל הַקְּדוּשִׁים קְדוּשַׁת הַפְּלִי מוֹעִיל לְפִסְוֹל בִּיּוֹצָא, וְע"כ מְפָרֵשׁ. דְּהַאִיבְעִי רַק אִי הָיִי הַסָּחַת הַדַּעַת.

אָכֵן רִש"י מְדַבֵּר. מְדַקְאָמַר אַת"ל לִינְהָ לָא פְּסָלָה מִשְׁמַע דָּאָם נִימָא לִינְהָ פְּסָלָה כְּרַבִּי.

דְּדִין הוּא בְּהִיזְדִים וְרַגְלִים, דְּקְדוּשָׁתוֹן נְפָסֵל ע"י לִינְהָ וּלְרַבָּא אֲלִיבָא דְרַבִּי גַם בְּהַקְדוּשָׁה יְדִים וְרַגְלִים הַלִּינְהָ דְאוּרִייתָא בְּוֹדָאֵי דִי צִיָּאָה פּוֹסֵל, וְע"כ פִּינּוֹן דְּלִינְהָ פּוֹסֵל אִין סָפֵק דִּי צִיָּאָה ג"כ פּוֹסֵל.

וּמִשׁוּ"ה פִּירֵש"י דְּגַם בְּכָל הַקְּדוּשִׁים פּוֹסֵל יְצִיָּאָה. וְמָה שֶׁהַקָּשָׁה בְּתוֹס' מְהָא דְאָמַר ר' יוֹחָנָן בִּפ"ק דְּמִנְחוֹת, בְּלָלָה זָר חוּץ לְחֹמַת הָעִזְזָרָה פְּסוּלָה וּר"ל אָמַר דְּכָשְׂרָה אֲלֵמָא דְאָף לִר"י לָא פְּסֵל אֲלָא מִשׁוּם דְּבָלָל בְּחוּץ וְלֹא חֲשׂוּב יּוֹצָא.

לְעַנ"ד דְּלֹא קָשָׁה מִיָּדִי, דְּנָהִי שְׂאָם הִי' מְקַדְּשׁ אֶת הַמִּנְחָה בְּכָלִי שְׂרַת בְּפָנִים. הִיָּתָה פְּסוּלָה, אָבָל הֲלֵא אִין לָנוּ קָרָא.

דְּבַעֲיָנוּ דוֹקָא לְהַקְדִישָׁה וְהָרִי שְׁתִּי הַלְחָם וְלָחֵם הַפָּנִים. לִישְׁתּוֹן וְעַרִיכְתּוֹן בְּחוּץ א"כ אִילוּ לֹא הִי' הַחַיִּיב לְבָלָל דוֹקָא בְּפָנִים, הָיִי בּוֹלְלִין בְּחוּץ שְׂלֵא בְּכָלִי שְׂרַת.

אָבָל פִּינּוֹן דס"ל לִר"י אַחֲרֵי דְבָלִילָה עֲבוּדָה הִיא. בְּעֵי דוֹקָא קְדוּשַׁת פְּלִי שְׂרַת וּמִשׁוּ"ה בְּעֵי דוֹקָא בְּפָנִים, פִּינּוֹן דְּמַעֲשָׂה הַבְּלִילָה דִין הוּא בְּעֵי דוֹקָא פְּלִי.

וְכִינּוֹן דְּבַעֲיָ פְּלִי בְּעֵי דוֹקָא קְדוּשַׁת פְּלִי. הִיָּנּוּ שְׂתִּהֵי' בְּכָלִי שְׂרַת בְּפָנִים.

וְכֵן מָה שֶׁהַקָּשָׁה תּוֹס' מְהָא דְשְׁתִּי הַלְחָם לֹא קָדִישׁ לְפִסְוֹל בִּיּוֹצָא. אֲלָא בְּשַׁחֲיִטַת הַזְּבַח, אַע"ג דְּכָבֵר נִתְקַדְּשׁ בְּכָלִי, הָכָא ג"כ דְּאָף אִם אָפָה בַּתְּנוּרָה בְּפָנִים.

נִתְקַדְּשׁוּ הַלְחָם לְפִסְוֹל בִּיּוֹצָא. אָבָל אִין עֵיכּוּב דוֹקָא לְאַפּוֹת בְּפָנִים.

וְאִם אָפָה אֶת הַלְחָם שְׂנָא בְּפָנִים, לֹא נִתְקַדְּשׁוּ וְרַק בְּשַׁחֲיִטַת הַזְּבַח נִתְקַדְּשׁוּ אָבָל אִם אָפָה בַּתְּנוּרָה בְּפָנִים, נִתְקַדְּשׁוּ לְפִסְוֹל בִּיּוֹצָא אִף שְׂלֵא בְּזִמְנָן.

כְּמִבּוֹאָר אֲצִלְנוּ בְּסוּגִיָּא דְלָחֵם הַפָּנִים. וְשְׁתִּי הַלְחָם.

לִישְׁתּוֹן וְעַרִיכְתּוֹן בְּחוּץ. וְאַפִּיָּתוֹן בְּפָנִים וּבִיָּאָרְנוּ דְלָפְסֵל בִּיּוֹצָא אִף שְׂלֵא בְּזִמְנָן מְקַדְּשׁ, אָבָל לְפִסְוֹל בְּלִינְהָ פִינּוֹן דְּלֹא זִמְנָן לְקָרֵב אִין נְפָסֵלִין בְּלִינְהָ.

וְאַפְשָׁר עוֹד לְהוֹסִיף עַל דְּבָרֵינוּ שֶׁם דָּאָם הִי' הַחַיִּיב מִן הַתּוֹרָה, לְאַפּוֹת דוֹקָא בְּקְדוּשָׁה, לְקַדְּשֵׁם, א"כ בְּוֹדָאֵי דְהָיִי נְפָסֵלִין בְּלִינְהָ הִיָּנּוּ דְקְדוּשַׁת יוֹם זֶה, אִין מוֹעִיל לְיוֹם שְׁנִי, אָבָל פִּינּוֹן דְּאִין הַקְּדוּשָׁה הַחַיִּיב לְאַפּוֹת בַּתְּנוּרָה אִף אִם אָפָה בַּתְּנוּרָה, לְפִסְוֹל בִּיּוֹצָא.

אָבָל פִּינּוֹן דְּאִין זִמְנָן לְקָרֵב לֹא נְפָסֵלוּ בְּלִינְהָ. וְאַפְשָׁר נִתְרַץ בְּזוֹה עוֹד קוּשְׁי', דְלִכְאוּרָה פִּינּוֹן דְּאָמַר רַבָּא בְּזָבְחִים פ"ז.

דְּאִין שׁוֹלְחָן פּוֹסֵל בְּלִינְהָ. וּבְעֵי מְזַבַּח מְהוּ שְׂיִפְסוֹל בְּלִינְהָ.

לשולחן מדמינו לה. או לקרקע.

ומשמע מפירש"י דהטעם דשולחן אין פוסל בלינה, הוא משום פלי שרת. א"כ גילף משולחן לכל פלי שרת דלא יפסלו בלינה דהא ילפינו משולחן לכלי שרת דקומצין מכלי שעל גבי קרקע, ואם נימא דשולחן יש לו דינים אחרים.

איה גילף משולחן ע"כ דמשולחן ילפינו לשארי פלי שרת, א"כ כמו דשולחן. אין פוסל בלינה.

נימא דגם פלי שרת לא יפסלו בלינה. ואף דמשמע בתוס' חצונות, הובא בספר ברפת הגבח דדוקא שולחן אין פוסל בלינה קשה מנא לן לחלק, וא"כ מי פיור דבכלי שרת נינהו אמאי יפסלו בלינה וכו' קשה ממי החג שהי' ממלאן, שלא במקודשת שלא יפסלו בלינה, הא התם אפשר למלאותו במקודשת ובה יהיו.

אכן לדברנו שם בסוגיא הנ"ל. כפי שביארנו.

דהלכה כר"י ורבה. דפליגי עלי' דרב חסדא, וסברי דהיכא דלא הגיע זמן אין נפסליו בלינה א"כ אפשר בלחם הפנים דאימתי מקרי הגעת הזמן שלחם, בסלוק הבזיכין אבל קל זמן.

שלא סלקו הבזיכין עדיין לא הגיע הזמן שלחם, ומשו"ה אם הניחן על השולחן ומים רבים. לא נפסליו בלינה אבל בכל פלי שרת שהגיע הזמן נפסליו בלינה, אכן רבא ס"ל כרב חסדא דאף אם לא הגיע הזמן פוסל לינה.

א"כ לדידך' ע"כ דעל השולחן אין נפסל בלינה. ומה שמקשה בתוס' מהא דתנו במעילה, הוכשרו לפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה, ולא קתני לפסול בינצא.

נראה לי דמשו"ה לא קתני לפסול בינצא, דהתם מני פרים הנשחרפים ושעירי הנשחרפים, והתם דינם לצאת משו"ה לא קתני לפסול בינצא, עכ"פ סובר רש"י, דאם נימא דלינה פוסל בנדאי דיציאה פוסל, והנה הא דקאמר את"ל לינה אין פוסל אין הפונה דלינה אין פוסלת, רק אם נימא כרבי, דהא דפוסל לינה בקידוש ידים ורגלים תלי ביום דביום אחר, נפסלו הקדושה שעל הידים, בנדאי כמו דפוסל יציאה בכל קרבן, פוסל גם בקידוש ידים ורגלים אכן אם נימא, דלינה בקידוש ידים ורגלים אין פוסל כמו בכל קרבן אלא תליא בגישה, בזה מיבעיא אם יצא, נפסק הגישה, והווי כפר גישה אחרת, או פינן דלא אסח דעתך, לא הוי גישה חדשה.

אבל לרבי כמו דביום פוסל פון יציאה פוסל. ובזה יש לתרץ.

הקושץ' שהקשה בליקוטי הלכות, אמאי לא משני הא דאיתא בבבביתא אם לפי שעה טעון קידוש ידים ורגלים. דאתיא כרבי.

אכן לדברינו ניח דהנה בירושלמי יומא פ"ב. דאמר את"ל לינה לא פסלה, בנדאי דאין פוסל יציאה ואדרבה הבעיא אליבא דמ"ד לינה (לא) פסלה.

אכן שם בגמ' ירושלמי קאי על בבביתא דנטמא ידיו מטבילין ואין צריך לקדוש, יצאו הרי הן בקדושתן ובגמ' דילן אמר יצאו ידיו לא מיבעי לן, פי מבעי לן יצא גופו. והנה אם

נימא דפסול הלינה בקידוש ידים ורגלים תלוי בהיום, כמו בכל הקדשים דביום אחר נפסל הקדושה שהיו בהימים ורגלים.

א"כ כמו בכל הקדשים אם יצא הדבר לחוץ נפסל ה"נ אם יצאו הידים נפסלה קדושתם. אף אם פסול הלינה אין תלוי בהיום, דהלינה בעצמה אין פוסלת, ורק הגישה השני' פוסלת אז אם יצאו ידיו, והוא לא יצא לא הוי גישה אחרת, משו"ה אמר אם יצאו ידיו לא מיבעי לן, דקאי אם נימא דלינה אינה פוסלת בעצמה ורק הלינה תלוי בהגישה, קאמר דיצאו ידיו לא מיבעי לן.

א"כ הירושלמי דקאי על הברייתא אמר דברייתא אתיא כמ"ד דאין לינה פוסלת בקידוש ידים ורגלים משו"ה יצאו ידיו לא מיבעי לן, דהוי גישתא חדא. אבל למ"ד לינה בעצמה פוסלת.

אם יצאו ידיו נפסלו. ולפי זה מתנרצת קושית הלכות אמאי לא אמר דברייתא דאיתא יצא חוץ למחיצת העזרה טעון קידוש ידים ורגלים, דאתיא פריבי.

אכן לדברינו אי אפשר לומר דאתיא פריבי, דאם פריבי מאו אירא יצא כל גופו, טעון קידוש ידים ורגלים, אפילו יצאו ידיו בלבד טעון קידוש. וע"כ דאתיא כראב"ש.

ולפי זה לא קשה, אמאי פסק הרמב"ם דיציאה שתועיל בקידוש ידים ורגלים הוי ספק. הא הוא פסק דלינה מועלת בקידוש ידים ורגלים אכן לדברינו פינו דהרמב"ם פסק דאין הלינה פוסלת משום יום, אלא משום גישה חדשה כרבא אליבא דר' יוחנן, א"כ לדידן' האיבעיא, אי יציאה לחוץ הוי גישה חדשה דאסח דעתן' או לא, אבל ביצאו ידיו לא מיבעי לי, אחר שיהא פסק דאין לינת היום פוסלת, ואין דין הלינה בקידוש ידים ורגלים, כמו שארי קרבנות תלוי בהגישה ויצאו ידיו בנדאי לא הויגישה חדשה.

סימן ו סוגיא שמע מינה דם המובלע באברים דם הוא דף כ"ו. היא בפנים ורגלה בחוץ כו' קבל ואח"כ חתף פסולה ש"מ דם המובלע באברים דם הוא דילמא משום שמנונית שמענת מינה בשר קדשים קלים שיצא לפני זריקת דם פסול דילמא בקדשי קדשים, ע"כ, פתבו התוס' בד"ה ש"מ ז"ל פירש בקונטרס ונפקא מינה לחייב פרת על אכילתו ואי אפשר לומר פן דהא קיי"ל בכריתות דדם אברים בלאו ואין לפרש דמירי הכא להתחייב עליו משום דם קודם שיפריש מן האבר דפשיטא דשרי באכילה כדפרשנו בחולין מפמה ראיות כו'.

והנה התוס' בחולין י"ד ד"ה ונסבין הוכיחו דדם האברים כל זמן שלא פירש מותר לאוכלו מהא דאמר בפרק כל הבשר דף קי"א שהיו אוכלין כבד עד שלא נפלט דמו דחלטו לי בחלא ואיהו שרי וחליני' שרי ואמר נמי כפר שחתף עני' בשר אסור לאוכלה אבל הבשר עצמו מותר ובפרק מפנין גבי בשר תפל אסור לטלטלו אמרינו דבר אנוא שרי משום דחזי לאומצא ולקמן בשמעתינן אמר השוחט לחולה בשבת מותר לבריא בחנומצא ע"כ, אכן הרמב"ם פתב בפ"ו מהלכות מאכלות אסורות הלכה י"ב ז"ל והרוצה לאכול בשר חי מולחו ופה יפה ומדיחו יפה יפה ואח"כ יאכל הרי דס"ל דם האברים שלא פירש אסור והוא בעצמו כתב שאם חלטו בחומץ מותר לאוכלו כשהוא חי וכבר הביא הכ"מ ד' מהר"י ו' חביב, הקשה שדבריו סותרין זא"ז, ומירץ דבחי א"צ להשהות

במלחו והקשה הכ"מ הא הרמב"ם כתב ומולחו יפה יפה הרי שהצריך מליחה יפה עוד בהלכה ט' שכתב הרמב"ם השובר מפרקתה של בהמה לנדם שתצא נפשה הרי הדם נבלע באברים ואסור לאכול ממנה בשר חי ואפילו חלטו עכ"ל עכ"פ הא סובר הרמב"ם דבלא שבר מפרקתה מותר לאכול בשר חי, והתם ע"כ מייירי בלא מליחה, שהרי מסיק הרמב"ם אלא פיצד יעשה יחתוך חתיכה וימלח יפה יפה ואח"כ יבשל הרי דאינו לא שבר מפרקתה הי' מותר לאכול בשר חי בלי מליחה רק בחליטה לבד הרי מוכח דדם האברים שלא פירש מותר וא"כ הוא סותר דברי עצמו ומה שכתב הכ"מ דהרמב"ם סובר דדם האברים שלא פירש אם ראוי לפרוש אסור אבל אם אין ראוי לפרוש מותר ואם חלטו בחומץ דאין ראוי לפרוש מותר דוחק הוא דהרי מקרא דכל דם ילפינו דדם האברים אסור ואם הפירשו בפשה שהם באברים אסור אף שלא פירשו.

מה ני ראוי ליפרוש אל או ראוי לפרושי ואולי ס"ל דכל זמן שראוי נפרוש מדרבנן אסור. ונראה לי דהנה במנחות איתא אמר זעירי אמר ר' חנינא דם שבשולו אין עובר עליו ורב יהודה אמר זעירי דם שמלחו אין עובר עליו, אכן הרמב"ם השמיט כל זה ולא עוד אלא שמוכח מהרמב"ם דס"ל דם שבשולו עובר עליו כמו שמוכיח הלח"מ שם הלכה ו', ונראה לי דהנה באמת טעמא בעי מנא לן דדם שמלחו אינו עובר עליו לכוונראה דס"ל לזעירי דטעמא דר' חנינא דאמר דם שבשולו אין עובר עליו משום דס"ל פינן דקיי"ל בבכורות דף י"ז דבעינן זבח ונסכים שלא נשתנה, א"כ פינן שבשולו נשתנה מבריתו, וכינן שנשתנה מבריתו אינו מכפר ובדם מחויב דוקא בדם שראוי לכפר, שוב מצאתי ברא"ש ב"ב דף צ"ז דמשו"ה יין מבושל פסול לנסכים.

משום דנשתנה מבריתו, ומשו"ה ס"ל דלקידוש פשר יין מבושל אף דס"ל אין מקדשין אלא על יין שראוי לנסף על גבי המזבח, היינו דהסרון בהיין מטעם גריעותא אבל בבשול דאין הסרון מטעם גריעותא אלא מטעם שינוי מבריתו, פשר לקידוש הרי חזינו דבשול מיקרי נשתנה מבריתו, וכן הוא בע"ז דבעי למימר דמשו"ה אסרו בשול של עפוש"ם משום דנשתנה מבריתו, ומשו"ה אמר זעירי דאף דם שמלחו אינו עובר עליו דדם ע"י מלח משתנה וא"כ פינן דר' יהודה אף שאמר משמי' דזעירא דדם שמלחו אינו עובר עליו, פינן דר' יהודה.

בעצמו אמר אברים שצלאן, והעלן לגבי מזבח, אין בהם משום ריח ניחוח הרי דבלא טעמא דריח ניחוח הי' פשרין האברין לגבי המזבח, ואם נימא דרב יהודה ג"כ ס"ל, דאם נשתנה פסול לגבי מזבח, א"כ אברים שצלאן יהיו פסולין לגבי מזבח דכבר נשתנו ואינם בכלל זבח, ע"כ דרב יהודה דידי' פליג על זעירי ואיהו ס"ל דמה שנשתנה אינו פסול אלא בעיקר הזבח היינו אם השעיר הי' בן הנדמה פגון רחל בן עז בן רחל דבעינן אחד המיוחד ובא מששת ימי בראשית אבל אחר שנשחט לא איכפת לן אם נשתנה מבריתו משו"ה לרב יהודה אם נמלח הדם.

פשר לכפרה וממילא עוברין וס"ל להרמב"ם כמו שפרש"י, לקמן בסוגיא דאם בשולו צלול. גם לר' חנינא עובר עליו והא דאמר ר' חנינא אין עובר עליו מייירי שע"י הבשול נקרב, ומייירי בחטאת הפנימית משום דכתיב בהו וטבל והא דאמר פאן בחטאת הפנימית, קאי אדר' חנינא דס"ל להרמב"ם דאין לומר דקאי דוקא, בהקפה בחמה, כמו שפירשו

בתוס' ומשום דהקרא דא"כ איך אמר ר' יוחנן הואיל ונדחה ידחה, אם נימא דקראש בחמה ומשום דהדר לבריתו, ולא נשתנה איצטריף ר' יוחנן לטעמא דהואיל ונדחה ידחה, דאם הקפה באור דלא הד כל דם פטור דהא אמרינן לקמן דף ל"ד כל שבידו לא הוי דיחוי, וא"כ בהקפה בחמה לא הוי דיחוי, והנה תוס' הקשו שם מענביו מרובין מעליו, דאין ממעטין ביו"ט דקרי לי דיחוי אף שבידו למעט, ובמנחות נ"ט ד"ה כל הקשו מהא דזבחים נ"ט כל הקדשים שהיו עד שלא נפגם המזבח, ונפגם המזבח פסולין והא בידו לתמן המזבח אכן צריף לומר דהיכא דהמעשה שצריף לתמן הוא מעשה שינוי הדבר, דמזבח פגום איננו מזבח וא"כ צריף לעשות מזבח וכן היכא דענביו מרובין מעליו דאז איננו הדס, וצריף לעשותו הדם בזה לא שיניף לומר כל שבידו דאף שבידו הוי דיחוי ורק היכא דהמעשה איננו שינוי כלל, כגון נשפך הדם על הרצפה, דלאו שינוי בהדם הוא, וכן היכא שהי' מונח לבונה על מנחת חוטא, דנא שינוי בהמנחה היא רק שאסור להקריב, וכן היכא שנתנו בכלי חול דאין שינוי בעצם הדם, וא"כ המעשה איננו חידוש שם אמרינן כל שבידו לא הוי דיחוי, אבל היכא דהמעשה לשנות והוי חידוש בזה אף שבידו הוי דיחוי, ואם נימא דהא דאמר ר' יוחנן דם שקראש ואכלו פטור משום דנדחה מיירי בקראש ע"י חמה וקרישה ע"י חמה, לא הוי שינוי מבריתו משום דהדר, א"כ אמאי הוי דיחוי הא בידו למרס, ולחזור לאופן שיהי' ראוי לטבול: ע"כ דקרישה הוי שינוי בעצם הדם, אף בקראש ע"י חמה משום דדם שקראש (אף מעצמן) הוי אוקל כדאיתא בתוספתא, דם שקראש הוי אוקל ואם חישב עליו למשקה לא הוי משקה א"כ סבירא לן דמה שנשתנה מבריתו לא הוי פסול להקרבה.

ורק בחטאת הפנימית דאינו ראוי לטבול שם אמר ר' יוחנן דפטור דאינו ראוי לכפרה משום דאינו ראוי לטבול, ואף שבידו למרס, (אם קראש מעצמו) פיון דהוי שינוי בעצם הדם אף אם בידו הוי דיחוי א"כ ר' חנינא דאמר דם שבשלו אין עובר עליו מיירי דוקא בחטאת הפנימית וטעמא דידי' לא כסברת ר' זעירא, משום שינוי אלא משום דאין ראוי לטבול אבל בצלול גם ר' חנינא מודה דעובר עליו וכמו שפרש"י וא"כ למסקנא דרבא אמר אף בחטאת הפנימית ואכלו חיוב הואיל וינגדו ראוי בחטאת החיצונית וכמו דאמר ר' פפא דאף דם חמור שקראש חייב הואיל וינגדו ראוי בחטאת החיצונית (פירושווא"כ חזינו דעדנה דם הוא) א"כ רבא ורב פפא דבתראי נינהו סברי דדם שבשלו: אף בקראש עובר עליו משו"ה לא הביא הרמב"ם כלל, להא דר' חנינא ור' זעירא ורק לדינא דרב יהודה דאברים שצלאן והעלן דאין בהם משום ריח גחוח.

אכן אף שהרמב"ם פסק דם שבשלו עובר עליו, הרמב"ם ג"כ סובר דבעינן ראוי לכפרה אלא דהרמב"ם סובר דדם שבשלו ראוי לכפרה. דמה שנשתנה מבריתו אינו חסרון אלא בעצם הזבח, או בהנסכים, אבל זה גם הרמב"ם מודה דבעינן שיהי' דם, לפי"ז הא דהרמב"ם סובר: דם האברים שלא פירש אסור שהרי פסק הרוצה לאכול בשר חי מולחו יפה לא קשה מהא שפסק בעצמו, דאם חלוטו בחומץ מותר לאכול חי וגם לבשלו, דהרמב"ם מפרש הא דמועיל חליטה.

אין הפירוש כמו שמפרשי כל הראשונים. דהחומץ מצמית את הדם אלא פירוש אחר שהרי פתב הרמב"ם בהלכה ז' ז"נ הפכד אם חתכה והשליכה לתוך החומץ או לתוך מים

רוֹתְחִין עַד שֶׁתִּתְּלַבֵּן הָרִי זֹו מְוֹתֶרֶת לְבַשֵּׁל אוֹתָהּ, א"כ הֶרְמַב"ם שָׁנָה לְנוּ פִירוּשׁ אַחַר דְּהָא דְמוֹעִיל חֲלִיטָה בְּחֻמְיָן הוּא מְשׁוּם דְּדָם הָרִי דְּוִקָא פְּשֵׁהוּא אָדוּם, וְכַדְאֲמַרִּינוּ בְּחֻלְיָן.

כָּל מַרְאֵה אֲדָמוּמִית מְכַפְרִין וְכֵן גַּבֵּי נִדְהָ קִי"ל דְּוִקָא אִם הוּא אָדוּם. הָרִי דָם, פְּדִילְפִינוּ מְקָרָא וְיִרְאוּ מוֹאֵב אֵת הַמַּיִם אֲדָנוּמִים כְּדָם א"כ דָם שְׁנִיתְהוּוּ לְכֵן אֵינָם רְאוּיִם לְכַפְרָה וְנָא דָם הוּא, וְכִינּוּן דְּחֻמְיָן מְשֻׁנָּה הַדָּם שְׁבַחְתִּיכָה שְׁמִתְלַבֵּן, מִשׁו"ה מְוֹתֶר לְאֶכּוּל וּלְבַשֵּׁל אַח"כ שְׁהַדָּם נִתְהַפֵּף וְהִי לְלָבָן וְכַבֵּר אֲזַל מִינָה דִּין דָּם.

אֵלָא דִּיקָשָׁה פִּינוּן דְּטַעֲמָא דְמוֹעִיל חֲלִיטָה בְּחֻמְיָן מְשׁוּם דְּהַדָּם מִתְהַפֵּף לְלָבָן וְאֲזַל מִינָה דִּין דָּם, א"כ גַּבֵּי הַשׁוֹבֵר מְפָרְקָתָהּ שֶׁל בְּהֵמָה אֲמַאי אֲסוּר לְחֻלְטָה בְּחֻמְיָן סוּף סוּף הֲלֵא הַדָּם יִתְהַפֵּף וְיִהְיֶה לְלָבָן, וְנִרְאֵה לִי דְהִנֵּה לְכַאוּרָה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת הָא דְאִיתָא בְּכַוּרוֹת דְּרַף ו' דְּהַקְשָׁה שָׁם לָמָּה לֵן קָרָא לְאֶסְוֹר חֲלָב טְמֵאָה, תִּפּוּק לִי מִהַטְמָאִים לְאֶסְוֹר צִירוּ וְרוֹטְבוּ וְקִיפָה שְׁלֵהֶם וּמְשַׁנֵּי אִיְצִטְרִיף סד"א הוֹאִיל דְּבַבְהֵמָה טְהוּרָה נְמִי חִידוּשׁ הוּא.

דְּאָמַר מַר דָּם נְעַפֵּר וְנַעֲשֶׂה חֲלָב וְכִינּוּן דְּחִידוּשׁ הוּא בְּבַהֲמָה טְמֵאָה נְמִי לְשִׁתְּרִי, וְלִדְכַרִּינוּ מַאי חִידוּשׁ הוּא הָא פִּינוּן דְּנַעֲשֶׂה לְכֵן לָאו דָּם הוּא אוּלָם זֶה יִקָּשָׁה לְכו"ע דְּהָא הֶרְבֵּה פּוֹסְקִים דְּדָם שְׁבַשְׁלוּ מְוֹתֶר מִטַּעַם דְּאִינוּ רְאוּיִ לְכַפְרָה וְהָא בְּוִדְאֵי פִינוּן דְּנַעֲפֵר וְנַעֲשֶׂה חֲלָב בְּוִדְאֵי דְאִינוּ רְאוּיִ לְכַפְרָה דְאִין לָהּ שִׁינּוּי גְדוּל מְבָרִיתוּ כְּזֶה וְכַמּוּבָן זֶה דְּחֻסְק גְדוּל לְתַרְזֵן דְּכִינּוּן דְּכֵן טְבַעוּ הָרִי כְּבָרִיתוּ דְּהָא גַם בְּנִדְמָה אַף שֶׁהוּא דְרַף בְּרִיתוּ, מְקָרוּ שִׁינּוּי א"כ לְגַבֵּי דָם, בְּוִדְאֵי דְהָרִי שִׁינּוּי עכ"פ לְפִי דְבָרִינוּ לְהֶרְמַב"ם דְּהַהִיָּתֶר מְשׁוּם דְּנִתְלַבֵּן בְּוִדְאֵי דְקָשָׁה דְּהָא חֲלָב נִתְלַבֵּן וְא"כ אִיזוּ חִידוּשׁ הוּא מַה שְׁחֲלָב מְוֹתֶר הָא עֲתָה נִתְלַבֵּן, וְנִרְאֵה לִי דְהִנֵּה בְּכַרִּיתוֹת דְּרַף כ"ב אִיתָא אִיזְהוּ דָם הַקְנָה שֶׁהַנְּשָׂמָה תְּלוּי' בּו ר' יוֹחֲנָן אָמַר כָּל זְמַן שְׁמַקְלַח (לְאִפּוּקֵי הַשׁוֹמֵת בְּתַחֲזִילָה וּבְסוּף) ר"ל מְטִיפָה הַמְשַׁחֲרַת וְאִילָף כו' הַקִּיז דָּם לְבַהֲמָה וְקִיבֵל דְמָה בְּשַׁנֵּי פּוֹסוֹת ר"ל אָמַר חִיּוּב שְׁתִּים וּר' יוֹחֲנָן אָמַר אִינוּ חִיּוּב אֵלָא חֲטָאֵת אַחַת וּפִירוּשׁוֹ בְּתוֹס' דְּמִיָּרִי בְּשִׁתֵּי הָעֲלָמוֹת דְּבָכּוּס רֵאשׁוֹן יֵשׁ דָּם קִילוּחַ וּבָכּוּס שְׁנִי זֶה שְׁאֵחַר קִילוּחַ לר"ל גַּם עָלְיוּ חִיּוּבִין.

אֲכֵן הֶרְמַב"ם בּפ"ו מֵהַלְכוֹת שְׁגָגוֹת הִלְכָה ג' פְּתַב ז"ל הַקִּיז דָּם לְבַהֲמָתוֹ וְקִיבֵלוּ בּב' פּוֹסוֹת וְשִׁמְעוּן בְּהַעֲלָם א' אִינוּ מְבִיא אֵלָא חֲטָאֵת אַחַת וְכַבֵּר הַקְשׁוֹ דְּמְשַׁמַּע שְׁפָסַק כּר"ל דָּאִם הִי בְּשִׁתֵּי הָעֲלָמוֹת חִיּוּב שְׁתִּים וְהָא קִי"ל כּר"י לְגַבֵּי ר"ל וְאִם הוּא מְפָרֵשׁ דְּמַחְלָקוֹתֶם בְּהַעֲלָמָה אַחַת וּפְסַק כּר' יוֹחֲנָן וְקָשָׁה מ"ט דר"ל, וְעֵינֵין בּלח"מ שֶׁהַקְשָׁה אִם נִימָא כְּפִירוּשׁ הַתּוֹס' דְּמִיָּרִי בְּשָׂאִין בְּהַפּוֹס הַשְּׁנִי מִדָּם הַקִּילוּחַ מַאי בְּעֵי ר' יִרְמִי' מַר' זִירָא.

וְעוֹד לָמָּה הִנְצָרְכוּ ר"י וּר"ל לְחֻלּוֹק עוֹד גַּבֵּי קִיבֵל דְמָה בְּשִׁתֵּי פּוֹסוֹת הָא כְּבָר אֲפִלְגוּ גַבֵּי בְּהֵיָא דְדָם שֶׁהַנְּשָׂמָה תְּלוּי' בּו לְכֵן מְפָרֵשׁ הַלח"מ דְּבָכּוּס רֵאשׁוֹן מְעוֹרֵב בּו מְטָפָה הַמְשַׁחֲרַת אֲבָל בְּכּוּס שְׁנֵי כְּוִלוּ דָם מְחֻיָּב וְכִינּוּן דְּכּוּס רֵאשׁוֹן מְעוֹרֵב דָּם פְּטוּר וּבָכּוּס שְׁנֵי לר"ל כְּוִלוּ חִיּוּב וְאִין מְעוֹרֵב דָּם פְּטוּר הָרִי כְּשִׁנֵּי מִינֵין: וְכַמּוּבָן דְּבָרֵי הַלח"מ תְּמוּהִים דְּלִפִּי"ז הָא דר"י ס"ל דְאִין חִיּוּב אֵלָא אַחַת מְשׁוּם דְּגַם בְּכּוּס הַשְּׁנֵי מְעוֹרֵב פְּטוּר אֲבָל אִילוּ לֹא הִי בְּכּוּס שְׁנֵי מְעוֹרֵב פְּטוּר הִי גַם ר"י מוֹדֵה דְחִיּוּב שְׁתֵּי חֲטָאוֹת א"כ אִם שְׁתָּה דָם שְׁנִיתְעָרֵב מְעַט פְּטוּר וְאִח"כ יֵאכֵל דָּם שְׁכָּוִלוּ חִיּוּב וְכֵן אִם אֲכָל חֲלָב שֶׁהִי בּו מְעַט חֲלָב טְהוּר וְאִח"כ אֲכָל חֲלָב שְׁאִין בּו תְּעָרֹבֶת חֲלָב טְהוּר יִתְחַיֵּיב שְׁתֵּי חֲטָאוֹת וְזֶה לֹא

שִׁמְעֵנוּ דְאִטּוּ מִשּׁוּם שְׁנֵתְעָרַב פְּטוּר אִם אֵין בְּהַפְטוּר פְּדֵי לְבַטְלוֹ אֵיךְ יֵהי' בְּשִׁבִיל זֶה מִין אַחֵר.

וְנִרְאֶה לִי דִהְיֶה בְּסִנְהֶדְרִין דְּף נ"ט אֵיתָא רַק חֲזוּק לְבִלְתִּי אֲכֹל הַדָּם פִּי הַדָּם הוּא הַנְּפֶשׁ וְרַבְּנֵי הַהוּא לְדָם הַקְּזָה שְׁהַנְּשִׁמָּה יוֹצֵאָה בּוֹ הוּא דְאֵתָא וּפְרַשׁ"י דְלֹא תִימָא אֲזַהְרַת דָּם גְּבִי וְזִבְחָתָּ מִבְּקָרָךְ וּמִצֹּאֲנָךְ כְּתוּב דָּם שְׁחִיטָה הוּא דְהוּי דָּם אֲכֹן אֲפִשֶׁר עוֹד לֹאמַר דְּכִינּוֹן דְּגַבֵּי דָּם פְּתִיב וְאֲנָכִי נִתְתִּיו עַל הַמְּזִבְחַת לְכַפֵּר א"כ דְּוָקָא דָּם הָרְאוּי לְכַפֵּרָה הוּי דָּם, אֲבָל דָּם שְׂיֵצֵא מִחַיִּים שְׂאִינְנוּ רְאוּי לְכַפֵּרָה לֹא, לְהִכִּי אֲשַׁמְעִינוּ קָרָא דְרַאף דָּם הַיּוֹצֵא מִחַיִּים אָף שְׂאִינּוּ רְאוּי לְכַפֵּרָה אֲמָרָה הַתּוֹרָה רַק חֲזוּק לְבִלְתִּי אֲכֹל הַדָּם פִּי הַדָּם הוּא הַנְּפֶשׁ וְלֹא תֹאכַל הַנְּפֶשׁ עִם הַבֶּשֶׂר.

וְהֵיךְ בְּתוֹס' הֵכָא בְּזִבְחִים הַקְּשׁוּ עַל רַשׁ"י דְּפִיֶּרֶשׁ הָא דְאֵיתָא בְּגַמ' ש"מ דָּם הַמְּוֹבָלֵעַ בְּאַבְרִים דָּם הוּא, דְּפִרַשׁ"י דְּכִרְתָּ נְמִי לְחַיִּיב וּע"ז הַקְּשָׁה בְּתוֹס' דְּהָא קִי"ל דָּם הָאֲבָרִים בְּלֹאוּ, א"כ כְּפִי הַנְּרָאָה סְבָרִי הַתּוֹס' דְּדָם שְׁהַנְּשִׁמָּה יוֹצֵאָה בּוֹ, וְדָם הָאֲבָרִים חֲדָא נִיגְהוּ: אֲלֵא דְדָם הָאֲבָרִים הוּא שְׁנִשְׁאָר בְּאַבְרִים וְדָם שְׁהַנְּשִׁמָּה יוֹצֵאָה בּוֹ הֵם הַדָּם שְׁנִפְרָשׁוּ בְּעַת שְׁהִיָּתָה הַבְּהֵמָה מִחַיִּים וּא"כ קְשָׁה הָא דַּס"ל ל'ר' יוֹחֲנָן דְּדוֹקָא כֹּל זְמַן שְׁמַקְלַח הוּי דָּם הַנְּפֶשׁ אֲבָל מַה שְׁשׁוֹתָת אֵינּוּ דָּם הַנְּפֶשׁ הָא עַכ"פ דָּם הוּא וַיֵּצֵא מִחַיִּים ע"כ דְּדָם הָאֲבָרִים דָּם אַחֵר הוּא, שְׁזַהּוּ דָּם שְׁתַּמִּיד נִשְׁאָר בְּאַבְרִים, כְּשִׁשׁוֹחֲטִין וְאֵינְנוּ יוֹצֵא אֲלֵא ע"י פְּעוּלָה כְּמוֹ מְלִיחָה וְצִלִּי, וְהַדָּם הַזֶּה אֵינְנוּ הַנְּשִׁמָּה שֶׁל הַבְּעַל חֵי אֲבָל הַנְּפֶשׁ שֶׁל הַבְּעַל הַחֵי, הוּא הַדָּם כְּשִׁשׁוֹחֲטִין אוֹ נוֹחֲרִין אֶת הַבְּעַל חֵי.

יּוֹצֵא הַדָּם וְזַהּוּ הַדָּם שְׁנִנְאָמַר עָלָיו דְּמוֹ בְּנִפְשׁוֹ, הוּא, וְהוּא נִיָּתָן עַל הַמְּזִבְחַת לְכַפֵּרָה, וְעָלָיו חַיִּיבִין כְּרַת, אֲבָל הַדָּם הַנְּשִׁאָר בְּאַבְרִים הוּא אֵינְנוּ נִשְׁמַת הַבְּעַל חֵי, אֲלֵא דְאֲמָרָה הַתּוֹרָה כֹּל דָּם לֹא תֹאכְלוּ דְלוֹקִין אָף עַל זֶה הַדָּם, אֲבָל אֵינְנוּ זֶה הַדָּם שְׁחַיִּיבִין עָלָיו כְּרַת וּא"כ קוֹשִׁית תּוֹס', עַל רַשׁ"י.

דְּפִיֶּרֶשׁ עַל הָא דְאֵמַר בְּגַמ' ש"מ דָּם הַמְּוֹבָלֵעַ בְּאַבְרִים דָּם הוּא וְכִרְתָּ לְחַיִּיב, וְהַקְּשָׁה תּוֹס' מִדָּם הָאֲבָרִים, שְׂאִין חַיִּיבִין כְּרַת אֲלֵא מְלָקוּת, לְפִי זֶה לֹא קְשָׁה דְהָא הֵכָא קִיָּמִינוּ בְּדָם שְׁמַקְבְּלִין לְזִרוּק עַל הַמְּזִבְחַת וְהוּא דָּם שְׁהוּא נִפְשׁ הַבְּעַל חֵי שְׂיֵצֵא בְּעַת הַשְּׁחִיטָה מִכֹּל הָאֲבָרִים דָּאֵם הִי' יוֹצֵא דָּם הָאֲבָרִים הָא דָּם הָאֲבָרִים אֵינְנוּ רְאוּי לְכַפֵּרָה אֲלֵא כְּשִׁשׁוֹחֲטִין אֶת הַבְּעַל חֵי יוֹצֵא מִכֹּל הָאֲבָרִים דָּם שְׁהוּא נִפְשׁוֹ שֶׁל הַבְּעַל חֵי, וְעַל הַדָּם הַזֶּה, אִם דָּם מְוֹבָלֵעַ בְּאַבְרִים דָּם הוּא.

עָלָיו מְחַיִּיבִין כְּרַת. וְהֵיךְ הָרַמְבַּ"ם כְּתִיב בְּפִי"ו מִהֲלֹכוֹת מֵאֲכֹלוֹת אֲסוּרוֹת, הֲלֹכָה ג' ז"ל אֵין חַיִּיבִין כְּרַת כּו' וְעַל דָּם הַקְּזָה כֹּל זְמַן שְׁהוּא מְקַלַּח וַיּוֹצֵא אֲבָל הַדָּם הַשְּׁוֹתָת בְּתַחֲלַת הַקְּזָה קוֹדֵם שְׁיִתְחִיל לְקַלַּח, וְדָם הַשְּׁוֹתָת בְּסוּף הַקְּזָה כְּשִׁמְתַחֲלִיל הַדָּם לְפָסוּק אֵין חַיִּיבִין עָלָיו.

דְּהָרִי הוּא כְּדָם הָאֲבָרִים שְׁדָם הַקְּלוּחַ הוּא דָּם שְׁהַנְּפֶשׁ יוֹצֵאָה בּוֹ וְהֵיךְ לְכַאוּרָה ר"י וְרִישׁ לְקִישׁ פְּלִיגִי אֵי דָּם הַשְּׁוֹתָת בְּתַחֲלָה וּבְסוּף הוּא דָּם הָאֲבָרִים, אוֹ שְׁהוּא דָּם הַנְּפֶשׁ. אֲכֹן אֲפִשֶׁר לֹאמַר.

דגם ריש לקיש מודה, שדמים השותת. הוא דם פנה שבשחיטה לא הי' יוצא ורק ע"י פת החיוני הוא יוצא.

אלא דריש לקיש ס"ל פיון שיוצא מחיים גם זה הוא דם שהנפש יוצא. נהי דאם הי' שוחטין את הבעל חי אז לא הי' הדם יוצא, ואין הנשמה תלוי' בו אבל פשי' יוצא מחיים גם על ידו הנפש, ועליו אמרה תורה לבלתי אכול הדם.

כי הדם הוא הנפש דמיי' בדם הקנה, שע"ז שיוצא הדם יוצא הנפש. אכן ר"י ס"ל דלא רבתי התורה, אלא לדם שהוא נפש אבל לא הדם, שבשביל יציאתו יוצא הנפש, נמצא לריש לקיש יש שני חיובים בדם, יש חיוב פרת בדם שהיא נפשו של הבעל חי ויש חיוב בדם זו שע"י יציאתו מחיים, יוצא הנפש.

והנה רבינו גרשם מבאר. דהא דאמר קבל דמה בשני כוסות, דבכוס ראשון שהקלוט רחוק מקבל אף הדם של הקלוט.

שהוא אוזו הכוס ברחוק. אבל בכוס שני שהקלוט חלש, מקרב הכוס להבהמה, ומקבל הרבה מן הדם השותת, מעתה לריש לקיש מחייב שתי חטאות, שיש שני מיני דמים ושני מיני חיובים, אכן לר' יוחנן בין על הראשון בין על האחרון החיוב רק משום דם שהוא נפש הבעל חי, משו"ה בהעלם אחד אינו מחויבין אלא חטאת אחד, והרמב"ם פסק כר' יוחנן דבהעלם אחד אין מחויבין אלא חטאת אחד, ולדברי הרמב"ם צריך עוד לומר, דבכוס שני שמתחלה מקלח ואח"כ שותת השתייה אינו מערב, ועומד דם קלוט בפני עצמו ודם ששמת בפני עצמו וכמו דאמרינו ביומא דאם נתן דם השעיר לתוך דם הפר צריך עוד לתת לתוך כוס שני, כדי שיתערב.

משו"ה לר"ל חייב שתיים בהעלם אחד ולר"י בשתי העלמות ג"כ חייב שתיים דנה עומד בפני עצמו ונה עומד בפני עצמו ודוק. והנה מהאי קרא דנלא תאכל הנפש עם הבשר, לפי' לאבר מן החי, משום דאבר מן החי הוא ג"כ נפש הבעל חי והנה הרמב"ם פתב דאבר מן החי שיש בו בשר גידים ועצמות, אין מחויבין אלא אם אכלו כולו.

אבל אבר שאין בו גידין ועצמות, והני אבר שלם כמו הלשון והכוליא, אף אם חתף פזית ג"כ מחויב והטעם הוא פשוט דעצם אם חסר ממנו כבר הוא חסרון בקל העצם, דעצם חשיבותו מה שהוא שלם נמצא דאם הוא אבר שיש בו בשר וגידין ועצם, יהי צריך שיהי' בו ג"כ חתוכה מעצם וחתיכה מעצם הוא חסרון ואיננו נפש אבל חתיכה מלשון אין בהחתיכה שום חסרון, משו"ה מחויב שהוא אנוכל נפש והנה בדם מן החי, שאסרה התורה לבלתי אכול הדם, כי הדם הוא הנפש אף אם יתלבן ג"כ יהי' אסור שהרי הוא נפש והתורה אסרה לאכול, את הדם מן החי מפני שהוא הנפש, וא"כ אף אם נעפר ונתלבן, ואזל מיני' שם דם.

אבל מה שהוא נפש לא אזל מיני', משו"ה ניחא מה דאמר בבכורות דחלב חידוש הוא דדם נעפר ונעשה חלב והקשינו הא פיון דנתלבן, לאו דם הוא, אכן לדברי' אימתי מועיל מה שיתלבן הדם, דוקא בדם האברים דלאו נפש הוא ורק משום דם אסור היכא דנתלבן איננו דם אבל דם מן החי אף אם יתלבן לא אזל מיני' הדין דאמר קרא לבלתי

אֶכּוֹל הַדָּם כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ, מִשּׁוֹ"ה הֵכָא חֵלֵב שֶׁהוּא מְוֹתֵר שֶׁהוּא יוֹצֵא מִן דָּם הַנֶּפֶשׁ שְׁנַעֲפֹר וְנַעֲשֶׂה חֵלֵב אֶפְיָלוּ בְּנִתְלַבֵּן אֶסוּר, וְהִיתֵר חֵלֵב חִידוּשׁ.

כִּי זֶה הוּא בְּדָם הַנֶּפֶשׁ אֲכֹן דָּם שֶׁהַנֶּפֶשׁ יוֹצֵאָה בּוֹ, לְאַחַר שְׁחִיטָה, שְׁפָפִי שְׂבִיאוֹרְנוּ. הוּא הַדָּם הַיּוֹצֵא בְּעֵת הַשְׁחִיטָה מִכָּל הָאֲבָרִים אִם גִּימָא דָּם הַמְּוֹבְלָע בְּאֲבָרִים לְאוֹ דָּם הוּא, הַתִּירְתוּ הַשְׁחִיטָה, כְּמוֹ שֶׁהַתִּירָה הַשְׁחִיטָה אֶת הָאֲבָרִים וְכָל זְמַן שֶׁהוּא מְוֹבְלָע בְּאֲבָרִים לְאוֹ דָּם הוּא, וְהִרִי הוּא כָּל אֲבָרֵי הַבְּהֵמָה שֶׁהַתִּירָה הַשְׁחִיטָה אִסוּר נֶפֶשׁ, אֲכֹן בִּיצִיאַת הַדָּם מִן הָאֲבָרִים.

הַדָּם הַזֶּה שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ. וְרֵאוּ לְכַפֵּרָה חֲיִיבִים עָלָיו פֶּרֶת.

מִשּׁוּם שְׁנִיטָתוֹ לְכַפֵּר אֲבָל אִם יִתְלַבֵּן דְּשׁוּב אֵינְנוּ דָּם מְוֹתֵר, אֲכֹן אִם גִּימָא דָּם הַמְּוֹבְלָע בְּאֲבָרִים דָּם הוּא וְחֲיִיבִים עָלָיו פֶּרֶת עַל דָּם שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ, א"כ לֹא הַתּוֹרָה הַשְׁחִיטָה אֶת הַדָּם וּא"כ אִף אִם יִתְלַבֵּן, יֵהִי אֶסוּר מִשּׁוּם כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ (וְאִם גִּימָא דָּם הַמְּוֹבְלָע בְּאֲבָרִים דָּם הוּא הֵינְנוּ הַדָּם שֶׁיוֹצֵא בְּלִי פְעוּלָה אִף קוֹדֵם שֶׁיוֹצֵא יֵשׁ עָלָיו אִסוּר דָּם, וְהַשְׁחִיטָה לֹא הַתִּירָה הַדָּם הַזֶּה.

בַּע"כ נִצְטַרֵף לֹמֵר. דְּהָא דְאָמַר זְעִירֵי דָּם שְׂבִשְׁלוּ אֵין עוֹבֵר עָלָיו, מִשּׁוּם דְּאֵין רְאוּי לְכַפֵּרָה הֵינְנוּ דְאִסוּר דָּם בְּעֵי דְנוֹקָא שְׂיֵהֵי' כְּנִגְדוֹ רְאוּי לְכַפֵּר.

אֲבָל אִסוּר דְּלֹא תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם הַבֶּשֶׂר יֵשׁ עָלָיו, וְרַק דָּם הָאֲבָרִים שְׂאֵין יוֹצֵא אֶלָּא ע"י פְּעוּלָה עָלֵיהֶם אֵין אִסוּר דְּלֹא תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ, וְאִסוּרֵם מִשּׁוּם דָּם אִם אֵינֶם רְאוּיִים לְכַפֵּרָה. לֹא מִטַּעַם שֶׁהֵם דָּם הָאֲבָרִים הֵינְנוּ שְׂבִשְׁלָם מְוֹתֵרִים לְגַמְרֵי, אֲבָל דָּם הַשְׁחִיטָה, אֵין עוֹבֵר מִשּׁוּם דָּם, אֲבָל עוֹבֵר מִשּׁוּם לֹא תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם הַבֶּשֶׂר כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ אֲכֹן אִם גִּימָא דָּם הַמְּוֹבְלָע בְּאֲבָרִים לְאוֹ דָּם הוּא מְוֹתֵר (לְגַמְרֵי) א"כ זֶהוּ הָא דְמַבְעָאֵי לְגַמ', הַשּׁוֹבֵר מִפְּרֻקְתָּהּ שֶׁל בְּהֵמָה דְאֵז הַדָּם שֶׁהִי יוֹצֵא שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ נִבְלָע בְּבֶשֶׂר וְאֵין יוֹצֵא, אִם גִּימָא דָּם הַמְּוֹבְלָע בְּאֲבָרִים דָּם הוּא, א"כ יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם אִסוּר נֶפֶשׁ, שְׁלֹא הַתִּירָה הַשְׁחִיטָה אֶת הַדָּם הַזֶּה, וּבְאִסוּרוֹ הַקּוֹדֵם עוֹמֵד, וּא"כ יֵהִי אֶסוּר לְאֶכְלוֹ בְּאִנְיָא אֶלָּא ע"י מְלִיחָה אוֹ צֵלִי, שְׂאֵז יוֹצֵא הַדָּם אֲבָל בְּחִלְטָה אֶסוּר שְׂאֵף אִם יִתְלַבֵּן יֵהִי אֶסוּר, שֶׁהִרִי הַנֶּפֶשׁ הוּא, אֲבָל אִם גִּימָא דָּם הַמְּוֹבְלָע בְּאֲבָרִים לְאוֹ דָּם הוּא, א"כ הַדָּם בְּכָלֵל כָּל הָאֲבָרִים שֶׁהַתִּירָה הַשְׁחִיטָה.

אֶת אִסוּר הַנֶּפֶשׁ. וְאֵימְתִי חַל עָלָיו אִסוּר דָּם בִּיצִיאָתוֹ, וְכִינּוּ דְנִחְלֵט וְנִתְלַבֵּן יֵהִי מְוֹתֵר, א"כ הַשּׁוֹבֵר מִפְּרֻקְתָּהּ שֶׁל בְּהֵמָה וְהִי מְוֹתֵר לְאֶכְלוֹ ע"י חִלְטָה, דְּכִינּוּ דְנַעֲשֶׂה לְבֹן לְאוֹ דָּם הוּא וְנִשְׂאֵר בְּתִיקוֹ, וּא"כ הַדִּין הַזֶּה אֵי דָּם הַמְּוֹבְלָע בְּאֲבָרִים דָּם הוּא, אוֹ לֹא, נִשְׂאֵר בְּתִיקוֹ וּמִשּׁוֹ"ה פֶּסֶק הֶרֶמְב"ם דְּלֹאֲכֹל בְּשֶׂר חֵי צָרִיף דְּנוֹקָא מְלִיחָה יִפְהָ יִפְהָ מִשּׁוּם הָאֵי סְפִיקָא דְאִם גִּימָא דָּם הַמְּוֹבְלָע בְּאֲבָרִים דָּם הוּא אֶסוּר לְאֶכְלוֹ הָאֲבָר קוֹדֵם שֶׁיוֹצֵא דָּמוֹ, אֲבָל אִם גִּימָא דָּם הַמְּוֹבְלָע בְּאֲבָרִים לְאוֹ דָּם הוּא, מְוֹתֵר לְאֶכְלוֹ הַבֶּשֶׂר הַחַי.

וּעִפִּי"ז מִיְנֻשְׁבִּי מְוֹשֵׁת הֶרֶאֱב"ד שֶׁהַקְּשָׁה עַל הֶרֶמְב"ם שֶׁפָּתַב בַּפ"ו מִהֲלֻכוֹת מֵאֲכֻלוֹת אֶסוּרוֹת הִלְכָה י"ג דְּחֻתִּיקָה שֶׁהָאֲדִימָה בְּתוֹף הַחֹמֶץ הִיא וְהַחֹמֶץ אֶסוּרִין עַד שֶׁיִּמְלַח אוֹתָהּ יִפְהָ יִפְהָ, וְכַתֵּב הֶרֶאֱב"ד הִבִּיאוּ הַמַּגְדוֹל עוֹז ז"ל וְמָה שֶׁפָּתַב הוּא אֵינּוּ פְלוּם שְׂאֵחַר שְׁחֻלְטוֹ וְלֹא הוֹכֵשֶׁר שׁוּב אֵין לוֹ הַכֶּשֶׁר כְּאִילוֹ נִתְבַּשֵּׁל עִם דָּמוֹ עַכ"ל וְלִפִּי דְבָרֵינוּ אֲזִלִּי

הַרְמַב"ם וְהֶרָאב"ד לְטַעְמֵיהוּ דְהֶרָאב"ד ס"ל דְמוֹתָר לְאֹכֹל בְּשֵׁר חַי, אֲפִילוּ בְּלֹא מְלִיחָה דְדָם הָאֲבָרִים שְׁלֵא פִירֵשׁ מוֹתָר וּכְמוֹ שֶׁהִשְׁיֵג עַל הַרְמַב"ם בְּהִלְכָה י"ב שְׁפֹתֵב הַרְמַב"ם ז"ל וְהוֹרָצָה לְאֹכֹל בְּשֵׁר חַי מוֹלְחוֹ יָפָה כו', ע"ז הִשְׁיֵג הֶרָאב"ד ז"ל לְבִשְׁר חַי אֵינוֹ צָרִיף מְלִיחָה דְדָם הָאֲבָרִים שְׁלֵא פִירֵשׁ מוֹתָר עכ"ל, וּא"כ לְדִידֵינִי הָא דְמוֹעִיל חֲלִיטָה הוּא כְּדִי שְׁלֵא וְצֵא הַדָּם דְּהַחֲנוּמֵץ צוֹמֵת וּא"כ הַחֲתִיכָה שְׁהֶאֱדִימָה, בְּתוּף הַחֲנוּמֵץ דְּהַחֲנוּמֵץ פִּירֵשׁ הַדָּם מִמְקוֹם לְמְקוֹם וְלֹא הוֹעִיל לְצַמְתוֹ פְּלוֹ, אֲבָל עכ"פ הוֹעִיל לְהַפְרִישׁוֹ מִמְקוֹם לְמְקוֹם, אֲסוּר אַח"כ לְמִלְחוֹ וּלְבִשְׁלוֹ אוֹ לְצִלוֹתוֹ, דְּכִינּוֹן דְּכָבֵר הַחֲלִיט בְּחֲנוּמֵץ אֲפִשְׁר דְּהוֹעִיל הַחֲנוּמֵץ לְצַמְתוֹ שְׁלֵא יֵצֵא דְמוֹ ע"י מְלִיחָה וְצִלְנִי מִשׁו"ה אֲסוּר.

אֲכֹן הַרְמַב"ם לְטַעְמֵי דס"ל דְּבִשְׁר חַי בְּדְמוֹ אֲסוּר לְאֹכֹל, וּא"כ מוֹעִיל חֲנוּמֵץ לֹא לְצַמּוֹת שְׁלֵא יֵצֵא דָם אֲלֵא לְלַבֵּן הַדָּם וּא"כ חֲתִיכָה שְׁחֲזִינוּ שְׁהֶאֱדִימָה בְּתוּף הַחֲנוּמֵץ הָרִי חֲזִינוּ דְלֹא הוֹעִיל לָהּ הַחֲנוּמֵץ לְלַבֵּן.

וּא"כ הִיא אֲסוּרָה לְאֹכֹל חַי, וְכֹן הַחֲנוּמֵץ אֲסוּר שְׁבֵה יֵצֵא דָם שְׁלֵא נִתְלַבֵּן, אֲבָל אִם יִמְלַחְוָה אוֹ יִצְלוּהָ, מוֹתָרֵת דְּלֵהֲצִית שְׁלֵא יֵצֵא הַדָּם אִין הַחֲנוּמֵץ פּוֹעֵל כָּלָל. וְעפ"י דְּרַפְּנִינוּ שְׁחֲלַקְנוּ בֵּין דָּם הָאֲבָרִים לְדָם הַנְּפֶשׁ.

יֵשׁ לִישָׁב דְּבָרֵי הָרֵא"ש שֶׁהֵב"ח הַקֶּשֶׁה עָלָיו בְּסִימָן ס"ז, דְּהוּא ס"ל דְּדָם הָאֲבָרִים כָּל זְמַן שְׁלֵא פִירֵשׁ מוֹתָר אִף שְׁפִירֵשׁ בְּתוּף הַחֲתִיכָה מִמְקוֹם לְמְקוֹם וּס"ל דְּבִשְׁר צָלִי אִף שְׁלֵא נִגְמַר צִלְתוֹ מוֹתָר אִף דְּפִירֵשׁ בְּפָנִים מִמְקוֹם לְמְקוֹם, מוֹתָר כִּינּוֹן שְׁלֵא פִירֵשׁ לְחוּץ א"כ לְדִידֵינִי אֲמַאי אֲסוּר גְּבִי הַשׁוֹבֵר מִפְּרָקְתָהּ לְאֹכֹל בְּשֵׁר תִי אִף שְׁהַחֲשֵׁשׁ שְׁלֵא יֵצֵא הַדָּם, הָא הֵנִי רַק פִּירֵשׁ מִמְקוֹם לְמְקוֹם, אֲכֹן לְדְבָרֵינוּ אֲפִשְׁר לֹאמַר דְּהָרֵא"ש ס"ל דְּדָם הָאֲבָרִים אֲסָרָה תוֹרָה בְּעֵת שִׁיֵּצֵא הַדָּם אֲבָל דָּם הַנְּפֶשׁ שְׁאֲסָרָה הַתוֹרָה לְאֹכֹל הַנְּפֶשׁ הַדָּם הַזֶּה אֲסוּר אִף שְׁלֵא פִירֵשׁ, וּא"כ הַשׁוֹבֵר מִפְּרָקְתָהּ הֲלֵא שָׁם אֵינוֹ יוֹצֵא דָם הַנְּפֶשׁ וְדָם הַנְּפֶשׁ אֲסוּר בְּכָל מְקוֹם אִף אִם מוֹבָלַע בְּאֲבָרִים וְאוֹלֵי זֶה כְּנֻת הַש"ף בִּיּו"ד סִימָן ע"ו שְׁפֹתֵב פּוֹרֵשׁ מְחִיִּים שְׁאֵנִי, וְאִין כְּנֻתוֹ דְּפִירֵשׁ מְחִיִּים יֵשׁ לוֹ דִּין אַחֲרֵי מִפִּירֵשׁ מִמְקוֹם לְמְקוֹם לֹאח"כ, אֲלֵא כְּנֻתוֹ דְּשָׁם נִבְלַע שֶׁהִי יוֹצֵא לְאַחַר שְׁחִיטָה שְׁזָה הֵנִי דָם הַנְּפֶשׁ וְכֹן בְּשָׂרָא דְאַסְמִיק הֵינֵנוּ שְׁהַכּוֹ אֵת הַבְּהֵמָה וְעִי"ז נִבְלַע הַדָּם.

הַדָּם הוּא דָם הַנְּפֶשׁ, שְׁהוּא אֲסוּר אִף אִם הוּא בְּאֲבָרִים, וְהָרֵא"ש לֹא ס"ל כְּהַרְמַב"ם שְׁתְּלוּי זֶה בְּזָה, הֵינֵנוּ אִם נִימָא דָם הַמּוֹבָלַע בְּאֲבָרִים דָּם הוּא, לְגַבִּי דָם הַנְּפֶשׁ, אִז יֵהִי אֲסוּר גַּם דָּם הָאֲבָרִים, הָרֵא"ש סְבוּר דְּדָם הָאֲבָרִים אֲסוּר דוֹקָא פִּירֵשׁ לְחוּץ אֲבָל דָּם הַנְּפֶשׁ דְּאִסוּרוֹ מִשׁוּם נְפֶשׁ, אִף אִם לֹא פִירֵשׁ אֲסוּר.

וְהִנֵּה יִשְׁבְּנוּ קוֹשֵׁיַת הַתּוֹס', עַל הַרְמַב"ם דס"ל דְּדָם הָאֲבָרִים שְׁלֵא פִירֵשׁ אֲסוּר לְאֹכֹל. מֵהָא דְמוֹעִיל חֲלִיטָה בְּחֲנוּמֵץ, דְּהַרְמַב"ם יֵשׁ לוֹ דְרַף אַחַר, בְּטַעְמָא דְחֲלִיטָה בְּחֲנוּמֵץ אֲכֹן עוֹד יִקְשֶׁה מֵהָא דְאָמַר שְׁמוּאֵל כְּפָר שְׁחֲתוּף עֲלֵי בְּשֵׁר אֲסוּר לְאֹנְקְלָה הָרִי דְלִשְׁמוּאֵל עוֹד דָּם בְּהַחֲתִיכָה וְאֵעפ"י כִּי מוֹתָר לְאֹנְקְלָה, וְהַקּוֹשֵׁיַת הַזֹּאת הִיא גַּם עַל הַרְמַב"ם, שְׁהוּא כְּתִב דְּלְאֹכֹל בְּשֵׁר צָרִיף מְלִיחָה יָפָה וְאַח"כ מוֹתָר לְאֹנְקְלָה חִיל אִף לְבִשְׁל כְּעֵי דוֹקָא שְׁיִזְרַקְנָה לְתוּף רוֹתְחִין אֲבָל לֹא לְפוֹשְׁרִין כְּדִי שְׁיִתְלַבֵּן מִיָּד וְלֹא יֵצֵא הָרִי דְאִף שְׁמִלְחוֹ יָפָה עֲדָנָה נִשְׂאָר דָּם בְּהַחֲתִיכָה וּא"כ אִיף מוֹתָר לְאֹכֹל חַי, הָא עֲדָנָה נִשְׂאָר דָּם בְּהַחֲתִיכָה אוּלָם

נראה לי דבאמת יש להקשות זה לכולי עלמא כיון דשמואל ס"ל דכפר שחתכו עלי' בשר אסור לאוכלה.

הרי דלשמואל עוד נשאר דם בהחתיכה והוא נדאי פירש ממקום למקום, דהרי הצלי מעורר הדם לצאת וא"כ ע"כ דסובר שמואל דדם שפירש ממקום למקום אין אסור עדנה משום דם וא"כ איך אמר שמואל משום ר' חייא דהשובר מפרקתה של בהמה אסור לאכול ממנה, ומספקא לגמ', דאף לדידן' בעצמו אסור.

והא הדם הוי רק פירש ממקום למקום, ובשלמא אליבא דהרא"ש חלקנו בין דם הנפש לדם האברים. אבל הא כל הפוסקים שלא חילקו בזה איך יתרוצו משמואל אדשמואל, לכן נראה לי, דהנה רבא הוה אכיל לי' וקרו לי' חמר בשרא, הרי דהדם הינצא אחר צלי' יש לו טעם בשר לא טעם דם.

דהדם הנשאר הוא כבד שצאי' יוצא בצלי', וטעמו כטעם בשרא אלא דשמואל ס"ל דאף דטעמו כטעם בשרא, עדנה דם הוא, וכיון דטעמו כטעם בשרא, והוא עם בשר מין בשאינו מינו, דאסור דוקא בנותן טעם.

אבל אם אין נותן טעם מותר א"כ כל זמן שהדם בהבשר. מותר לאכול הבשר דהדם שנשאר באחרונה, שאין יוצא ע"י צלי', אין אסור הבשר, שאין נותן בו טעם אבל אם חתכו על הכפר, דטעם הדם אף אם הוא טעם בשרא, טעם אחר הוא מטעם הכפר, משו"ה אסור הכפר לאכול, דיהיב בי' טעמא אכן רבא ס"ל דכל מה שנשאר אחר צלי' איננו כלל דם, אלא בשרא.

וחשש הרמב"ם דילמא מליחה אין מועיל כמו צלי', ואפשר שנשאר עוד דם. שאף לרבא אף שיש לו טעם בשרא, עדנה דם הוא, משו"ה פסק דאף אם מלחו יפה, ומותר לאכלו חי, משום דהדם יש לו טעם בשר.

ואיננו נותן טעם בבשר. אבל בהמים הוא נתן טעם משו"ה הצריף לזרקו, לתוף רותחין שיתלבן, וכיון שמתלבן מותר, כשיטתו דכל דם האברים שנתלבן מותר, דיצא מתורת דם ואפשר לומר ולישב דברי הרמב"ם והראב"ד בפ"א מהלכות פסולי אמנות דשין הלכה ט"ו, שכתב הרמב"ם ז"ל שחטה והיא כולה בפנים ואח"כ הוציאה רגלה לחוץ.

כו' ובקדשים קלים אין צריף לחתוף. אלא מחזיר רגלה לפנים, ומקבל שבשר קדשים קלים.

שיצא סודם זריקה כשר ע"כ, והקשה הראב"ד אפילו אחר זריקה אעפ"י שיצא חוץ לעזרה, שהרי נאכל בכל העיר, עכ"ל ועיין שם בכ"מ שתיגרז דמירי חוץ לירושלם. וכבר הקשה ע"ז הלח"מ, ותמה ע"ז למה לן לתרץ על קושית הראב"ד.

דמאי קושני' היא זו. הא הרמב"ם לרבנותא נקט קודם זריקה.

דאף לריש לקיש אסור משום דעדנה לא הגיע זמנה לצאת. אנו סבירא לן כר' יוחנן, דאף אם יצא קודם זריקה, כשר משום דסופה לצאת, ולדעתי הראב"ד הקשה קושני' עצומה.

על הרמב"ם. דלמה כתב הרמב"ם דמתחזיר רגלה לפניו, למה צריך להתחזיר רגלה, וילעבב הקבלה יקבל הדם ואח"כ יחזיר הרגל, דאף אם התחזיר הרגל, לאחר זריקה פשוט שיהי הדם אסור רק משום שמנונית.

ולדעתי מה שאמרו בגמ' דילמא משום שמנונית אין הפירוש דהאיסור שמנונית של הרגל שיתערב בהדם, אלא דהפונה בגמ', דאף אם נימא דם המונבלע באברים לאו דם הוא. יש לו דין שמנונית.

ונאסר ביוצא משום שמנונית בקדשי קדשים ואח"כ פשיטא אמה התורה דהאי שמנונית פשיטא נעשה דם איסור יוצא לא אצל מיני, וכל זה בקדשי קדשים אבל בקדשי קלים דאין בשמנוניתה איסור יוצא למה הצריך הרמב"ם שיתחזיר רגלה ואח"כ יקבל יקבל ואח"כ יחזיר רגלה אכן לדברינו אולי הרמב"ם וקראב"ד לטעמיהו, דהנה ביארנו דבשעת שחיטה יוצא דם הנפוש דרוך האברים והנה הרמב"ם הא פסק דספק הוא אם דם המונבלע באברים דם הוא או לא.

והנה אם נימא דדם המונבלע באברים דם הוא. א"כ הרגל שיתחזירו פבר יש בו דם שואסר משום יוצא ולכאורה איהו פשוט בקדשים קלים, הא הדם פסול הוא, דדם אף בקדשים קלים נפסל ביוצא.

אכן כיון דמה שנתערב דם פסולין בדם פשוט אסור לזרוק הוא רק מדרבנן כמו דאיתא לקמן בכל הזבחים. משום דילמא יהי רוב, א"כ האיסור בנתערב דם פסולין הוא מדרבנן והוא ספק מדרבנן, דדילמא דם המונבלע באברים לאו דם הוא.

משו"ה בקדשים קלים אין צריך לחתוף דכיון דכבר יצא אבל לכתחילה כיון דכל דם הנפוש יוצא דרוך האברים. א"כ הרי סובב הדם בכל הגוף, א"כ כל זמן שרגלה בחוץ מסבב דם הנפוש דרוך הרגל ומערב דם פסול הנה בדם הפשוט ואף שהוא ספק אסור לכתחילה, להביא הקדשים האלו לבית הפסול, משו"ה הצריך הרמב"ם להתחזיר הרגל לפניו קודם קבלה דהרמב"ם לטעמיהו דהאי בעיא אם דם המונבלע באברים דם הוא או לא, נשאר בספק דמשו"ה השובר מפרקתה של בהמה אסור לאכול באומצא משום דילמא דם המונבלע באברים דם הוא וכדס"ל דאסור לאכול בשר חי בלי מליחה, אכן קראב"ד לטעמיהו דמתר לאכול בשר חי בלי מליחה דס"ל דם המונבלע באברים לאו דם הוא וס"ל דטעם השובר מפרקתה של בהמה דאסור משום טעמים אחרים דכיון שנתעורר הדם והוא דם הנפוש שנוצר אינו יוצא אלא בחיתוף, וכמו שהביא המגדול עוז בשם קראב"ד על דברי הרמב"ם גבי חתיכה שהאדימה דכיון דאסמיק בחיות נבלע עד שאינו יוצא וא"כ לדידה גם גבי השובר מפרקתה הטעם דנבלע הדם שהוא דם הנפוש ואינו יוצא עוד כדרך שאר הדמים וא"כ לדידה גבי קדשים קלים שיוצא דרוך הרגל שהיא בחוץ אין איסור דעזנה לאו דם הוא.

ומשום שמנונית הא אין בקדשים קלים. משו"ה הקשה למה יכניסנה קודם קבלה כיון דאף אם יכניסנה לאחר זריקה ג"כ פשוט אין טעם לגזור שיכניסנה קודם קבלה, דבשלמא אם היתה נשאת הרגל לאחר זריקה אסורה, הי' גם קראב"ד מודה דלכתחילה צריך להכניס שמה תהי' בעת הזריקה בחוץ ע"כ צריך להכניסה תיכף, אבל קראב"ד ס"ל

דבֿשֿר קִדְשִׁים קלים שְׂיֻצָא חוּץ לְעִזְרָה אַף אִם נִשְׁאַרְהָ אַחַר זְרִיקָה פְּשִׁיר מְשׁוּם לְדִידִיָּה
אִין צְרִיָּה כָּלֵל לְהַחֲזִיר רְגֵלָה לַפְּנִים אֲלָא צְרִיָּה תִּיְכַף לְקַבֵּל כְּדִי שְׂיֻקַּבֵּל כָּל דְּמָה.

וְאַפְשִׁיר דְּהִגְרָסָא בְּהִרְאָבֿ"ד לְאַחַר קַבְּלָה. סִימָן ז' סוּגְיָא דְּחוּמְתָהּ עַד שְׂמַגִּיעַ לְעֻצָּם דְּרָפ"כ"ו
חֲתָהּ וְאַחֲ"כּ קַבֵּל (הֵיכָא דְּרַגְלָה בַּחוּץ) כְּשֶׁרָה וְכוּ' חוּמְתָהּ בְּאַבְרַר עַד שְׂמַגִּיעַ לְעֻצָּם וְכוּ'
שְׂמַעְתָּ מִיָּנָה בְּשֶׁר קִדְשִׁים קלים שְׂיֻצָא לַפְּנִי זְרִיקַת דָּם פְּסוּל דְּיִלְמָא בְּקִדְשֵׁי קִדְשִׁים, כְּתַב
הֶרְמֵב"ם בַּפ"א מֵהִלְכוֹת פְּסוּלֵי הַמְּוֹקְדָשִׁין הֶלְכָה ט"ו ו"ל שְׂחֻטָּה וְהִיא פְּנִיָּה בַּפְּנִים וְאַחֲ"כּ
הוֹצִיָּאה רְגֵלָה לְחוּץ חוּמְתָהּ הַבְּשִׁיר עַד שְׂמַגִּיעַ לְעֻצָּם וְאַחֲ"כּ מְקַבֵּל הַדָּם.

וְאִם קִיבֵּל וְאַחֲ"כּ חֲתָהּ פְּסוּל מִפְּנֵי שְׂמֻנוּנִית הַבְּשִׁיר שְׂבַחוּץ עַכ"ל, וְכַתְּבַר ע"ז הֶרְאָבֿ"ד
ז"ל א"א לֹא יִדְעָתִי זֶה מֵהוּ שֶׁהִיוּצָא בְּקִדְשֵׁי קִדְשִׁים בֵּין לַפְּנֵי קַבְּלָה בֵּין לְאַחַר קַבְּלָה
נִפְסֵל, וְלִעֲנָנֵי טוּמְאָה בְּפָרֶק כִּיצַד צוּלִין בְּעֵינָא וְלֹא אִיפְשָׁטָא הִילְכָף טַמּוּי נְמִי מִטְמִי לִי
לְמָה שְׂבַפְּנִים דְּחַבּוּרֵי אֲנֻכְלִין כְּמָאן דְּמִפְּרָתִי דְּמִי וְרַבִּינָא דְּהוּא בְּתָרָא הֵכִי ס"ל בַּמַּס'
חֻלְיִין בְּפָרֶק בְּהֵמָה הַמְּקֻשָּׁה וְשִׂמְעָתָא דְּזַבְּחִים דְּלֹא כְּרַבִּינָא הוּא וְלֹא חֲנִינֵשׁ לְטוּמְאָה וְכוּ'
עַכ"ל הֶרְאָבֿ"ד וְכַתְּבַר ע"ז הַכ"מ דִּי"ל דְּסַבְּר רַבּוּנֵי דְּבְּעֵינָא דְּכִיצַד צוּלִין כִּינֵן דְּלֹא אִפְשָׁיטָא
נְקֻטִינֵן לְקוּלָא כִּינֵן דְּרַבְּנֵן הוּא עַכ"ל, וְכַתְּבַר ע"ז הַמְּשֻׁנָה לְמִלְכָּה ז"ל וְהִנֵּה דְּבָרֵי מְרֻן
פְּשׁוּטִים הֵם שְׂפֵן כְּתַב רַבִּינוּ בַּפ"ח מֵהִלְכוֹת אַבוֹת הַטוּמְאָה הֶלְכָה ה' דְּבְּעֵינָא זֹו דְּכִיצַד
צוּלִין נְקֻטִינֵן לְקוּלָא מְשׁוּם דְּמִיִּדֵי דְּרַבְּנֵן וְתַמְהֵנִי מֵהֶרְאָבֿ"ד אִיָּה הַשִּׁיג לְרַבִּינוּ מֵאַחַר
שֶׁהוּא כְּתַב בְּפִירוּשׁ דְּנְקֻטִינֵן לְקוּלָא, וְאִם הֶרְאָבֿ"ד סוֹבֵר דְּמְשׁוּם חוּמְרָא דְּקִדְשִׁים נְקֻטִינֵן
לְחוּמְרָא הִי לֹו לְהַשִּׁיגוּ בַּפ"ח מֵהִלְכוֹת אַבוֹת הַטוּמְאָה עַכ"ל אֲכֹן דְּבָרֵי הַמְּשֻׁנָה לְמִלְכָּה
תְּמוּהִים שְׂהָרִי כְּתַב הֶרְמֵב"ם שֶׁם בַּפ"ח הֶלְכָה ה' ז"ל בְּשֶׁר קִדְשׁ שְׂיֻצָא חוּץ לְמַחֲצִיתוֹ
הָרִי הוּא סָפֵק אִם מְטַמָּא אֶת הַיְּדִים אוֹ לֹא לְפִיכָף אוֹנוּ מְטַמָּא שְׂפָפֵק טוּמְאָת הַיְּדִים טְהוּר
כְּמוֹ שְׂיִתְבָּאָר, הָרִי דְּדִקְדֻקָּה הֶרְמֵב"ם דְּדוּקָא טוּמְאָת הַיְּדִים טְהוּר מְשׁוּם שְׂקִי"ל סָפֵק יְדִים
לִיטְמָא וְלִיטְמָא וְלִיטְמָא טְהוּר אֲבָל הַבְּשִׁיר כִּינֵן שֶׁהוּא סָפֵק אֲסוּר דְּסָפֵק טוּמְאָת בְּשִׁיר טְמָא,
וּמְשׁוּ"ה כְּתַב דְּבִשְׁר פְּסַח שְׂיֻצָא חוּץ לְבֵית הָרִי הוּא טְהוּר בְּנֵי חַבּוּרָה זְרִיזִין הֵן.

אֲבָל אִם לֹא הִי הַטַּעַם הִי הַסָּפֵק אֲסוּר וְאַף דְּהַמְּשֻׁנָה לְמִלְכָּה שֶׁם דְּחַק לְתַרְזֵן זֶה אַף אִם
סָפֵק טוּמְאָה טְהוּר, לֹא מְשַׁמַּע כֵּן דְּהָרִי הֶרְמֵב"ם כְּתַב רַק דְּטוּמְאָת הַיְּדִים טְהוּר שְׂאִין
סָפִיקוּ בְּקִדְשׁ דְּהָרִי בְּמִקְדָּשׁ לֹא גָזְרוּ כָּלֵל עַל טוּמְאָת הַיְּדִים אַף לְקִדְשִׁים, וְכִמוֹ שְׂפַתְּב
הֶרְמֵב"ם שֶׁם בְּהֶלְכָה ו' ז"נ אִין טוּמְאָת יְדִים בְּמִקְדָּשׁ שְׂבַשְׁעָה שְׂגָזְרוּ טוּמְאָה עַל הַיְּדִים
לֹא גָזְרוּ בְּמִקְדָּשׁ אֲלָא הַנּוֹגַע בְּאֻנְכְלִין טְמֵאִים וְכִיּוּצָא בְּהֵם בֵּין שְׂנַגַּע בְּמִקְדָּשׁ בֵּין שְׂנַגַּע
חוּץ לְמִקְדָּשׁ וְנִגַּע בְּקִדְשִׁים בְּמִקְדָּשׁ לֹא טְמָאן, וְא"כּ גְּזִירַת טוּמְאָת הַיְּדִים שְׂחוּץ לְמִקְדָּשׁ
גָּזְרוּ דוּקָא בְּנֻדָּאֵי אֲבָל לֹא בְּסָפֵק וּס"ל דְּגַם סָפִיקָא דְּדִינָא טְהוּר בְּטוּמְאָת הַיְּדִים אֲבָל
טוּמְאָוֹת שְׂבַבְּשִׁיר כִּינֵן דְּכַתִּיב בְּקָרָא וְהַבְּשִׁיר כָּל טְהוּר יֹאכֵל בְּשִׁיר וְנָדָאֵי טְהוּר הוּא דְּאוּכֵל
בְּשִׁיר הָא סָפֵק טְהוּר לֹא יֹאכֵל, א"כּ סָפֵק טְמָא אֲסוּר מִדְּאוּרִיָּתָא.

א"כּ אַף סָפֵק דְּרַבְּנֵן אֲסוּר בְּקִדְשִׁים דְּאִימְתִי אֲמַרִּינֵן סָפֵק דְּרַבְּנֵן לְקוּלָא בְּכָל הָאִיסוּרִין
דְּלְהֶרְמֵב"ם סָפֵק מִן הַתּוֹרָה מוֹתֵר אַף דְּרַבְּנֵן גָּזְרוּ אֲבָל בְּסָפֵק לֹא גָזְרוּ, אֲבָל בְּסָפֵק טוּמְאָת
בְּשִׁיר כִּינֵן דְּבִאִיסוּרֵי טוּמְאָה מִן הַתּוֹרָה מִדְּאוּרִיָּתָא אֲסוּר, בְּסָפֵק טוּמְאָה דְּרַבְּנֵן הֵיכָא
דְּהַסָּפֵק בְּהַבְּשִׁיר מִ סָפִיקָא דְּרַבְּנֵן אֲסוּר, מְשׁוּ"ה טוּמְאָת יוּצָא בְּהַבְּשִׁיר כִּינֵן שְׂמֵדְרַבְּנֵן הָרִי
סָפֵק טוּמְאָה סָפִיקָא לְחוּמְרָא.

ועפ"י דברינו יש לישוב קושית התוס' בקולין דף ב' דאיתא התם דטמא לא ושחוט
במקדשין שפא ונגע בפשר ואם שחט ואמר ברי לי שלא נגעתי בשר. וכולן ושחטו
ואחרים רואין אותן שחטתן פשרה, ופריה בגמ' בבב' לי סגי ומשני דליתן' קמן דנישילי
והקשה בתוס' והא עזרה רה"ר הוא כדאמר בפ"ק דפסחים והי' לנו לטהר מספק, אכן
לדברינו לא קשה דהנה שם בסוטה דף ה"ל איתא אמר רב גידל אמר רב דבר שיש בו
דעת לשאל ואין בו דעת לשאל מהאי קרא נפקא והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל
נדאי טמא הוא דלא יאכל הא ספק טמא וספק טהור יאכל אימא סיפא והבשר כל טהור
יאכל נדאי טהור הוא דאוכל בשר הא ספק טמא וספק טהור לא יאכל אלא ש"מ פאן
שוש בו דעת לשאל פאן שאין בו דעת לשאל ואיצטריך דרב גידל אמר רב ואיצטריך
למגמר מסוטה, דאי מדרב הנה אמינא בין ברה"ר בין ברה"י איצטריך למגמר מסוטה.

ואי מסוטה הנה אמינא עד דאיכא דעת נוגע ומגיע צריכא ע"כ, לפי זה ספקא דאין בו
דעת לשאל דטהרה התורה אף בקדשים ילפינו מק"ו לשארי טומאות, אבל ספק ר"ה
דאילו לא הוי פתיב בסוטה הוי אמרינו בכל התורה לקולא.

דהרי קי"ל ספק לקולא רק דילפינו מסוטה לטמא אמרינו דלא ילפינו מסוטה ספק ר"ה,
אבל ספק יש בו דעת לשאל בקדשים דבגופו פתיב. דדוקא נדאי טהור הוא דיאכל הא
ספק לא, בזה אף ספק ר"ה אסור דהרי לא נוכל למילף מסוטה ומשארי איסורים
לקדשים דהתם הספק מותר ובקדשים ספק טומאה לא יאכל, ואף דילפינו מקדשים דלא
בעינו דעת נוגע ומגיע היינו פינו דילפינו דבקדשים ג"כ ספק דבר שאין בו דעת נשאל
התורה התורה א"כ גילוי מילתא הוא דאף אם איכא דעת מי שנגע בו הטומאה הוי ג"כ
יש בו דעת לשאל וגילוי מילתא הוא, אבל היתר ספק טומאה בר"ה דיסודו הוא מטעם
דכל הספיקות מדבריהן, וכמו שכתב הרמב"ם בפ"ק ט"ז מהלכות אבות הטומאה
בקדשים דגלי רחמנא דדוקא נדאי טהור הוא דיאכל אף בר"ה.

לא הוי נדאי טהור וספק ר"ה אם הספק בגברא או בבשר לא יאכל, ועפ"י"ז אפשר לישוב
סוגית הגמ' בפסחים דף י"ט דאיתא תנו התם על מחט שנמצאת בבשר שהספין והידיים
טהורות והבשר טמא נמצאת בפרש הפל טהור אמר ר' עקיבא זכינו שאין טומאת ידיים
במקדש, ונימא שאין טומאת ידיים וכלים במקדש אמר ר' יהודה אמר רב ואיתימא ר'
יוסי ב"ר חנינא ידיים קודם גזירת פלים נשנו אמר רבא והא תרניהו בו ביום גזרו דתנו
הספר והידיים והטבול יום והאן כליין והכלים שנשטמו במשקין אנא אמר רבא הנח
לטומאת ספין דאפילו בקולין נמי לא מטמא האי ספין דנגע במאי אילימא דנגע בבשר
הא אין אן כל מטמא פלי ואלא דנגע במחט והא אין פלי מטמא פלי, האי מחט מאי עבידתן'
אי נימא ספק מחט וכו' אמר ר' יהודה אמר רב פגון שאבדה לו מחט טמא מת והפירה
בבשר ר' יוסי ב"ל אבין אמר פגון שהיתה פרה חסומה ובאה מחוץ לירושלם וכו' ולרב
דאמר פגון שאבדה לו מחט טמא מת והפירה בבשר פינו דאמר מר בחלל חרב חרב הרי
הוא פחלל אדם וכלים נמי לטמא אמר רב אשי זאת אומרת עזרה ר"ה היא והוי לי ספק
טומאה בר"ה וכל ספק טומאה בר"ה ספקו טהור ע"כ, והנה האי סוגיא תמוה מאד
דקאמר שאין טומאת ידיים במקדש והקשה בתוס' ממאי הי' נטמא ותרצו בתוס' כשגזרו
על הידיים גזרו אז אף על הידיים שנגעו בראשון וידיים שנגעו במחט יש בהן דין דטומאת

היָדִים, וְקִשָּׁה הָא סָפֵק יָדִים טְהוּרִין וְהִכָּא הוּוּ סָפֵק אִם נִגְעוּ הַיָּדִים בְּמַחֲט וּסְפֵק טוּמְאַת
הַיָּדִים הָא טְהוּר וְעוֹד פִּינּוּ דְעֵזְרָה ר"ה א"כ אִם יֵשׁ סָפֵק אִם נִטְמָא הַיָּדִים הָוֵי סָפֵק טוּמְאַת
בְּר"ה וְעוֹד הָא דְקָאָמַר וְנִימָא שְׂאִין טוּמְאַת יָדִים וְכָלִים בְּמִקְדָּשׁ וְהִקְשָׁה ג"כ בְּתוֹס' מָמָה
הִי לְכָלִים לְטַמָּא וְתִירְצוּ דְהִי לְהָן לְטַמָּא מִחֲמַת מִשְׁקִין וּר"ע לְטַעְמֵי דְטוּמְאַת מִשְׁקִין מִן
הַתּוֹרָה וְא"כ גַּם מִשְׁקֵי בֵּית מִטְבַּחְיָא טַמְאִין, וְקִשָּׁה מֵאִין הִי סוּבַר בְּתַחֲלָה דְמִיָּירֵי שְׂיֵשׁ
מִשְׁקִין לְהַקְשׁוֹת וְנִימָא שְׂאִין גְּזֵרַת כָּלִים הִלָּא בְּמַתְנִיתִין קְתוּבָה שְׁנַמְצָא בְּבִשְׂרָא וּמִשְׁקִין
מָאן דְכָר שְׂמִי וְעוֹד קִשָּׁה לְדַבְרֵי הַרְמָב"ם שְׁפָתַב בַּפ"ו מֵהַלְכוֹת טוּמְאַת אוֹכְלִין דְמִשְׁקָה
בֵּית מִטְבַּחְיָא הִלְכָה שְׂאִין מְקַבֵּל טוּמְאַת אַף לְמ"ד מִשְׁקָה מְקַבֵּל טוּמְאַת וְא"כ דִּילְמָא סוּבַר
ר"ע דְמִשְׁקָה בֵּית מִטְבַּחְיָא אִין מִטְמָא וְאִפְשָׁר לְפִי הַמְסַקְנָא דְסוּבַר דְמִיָּירֵי בְּכָרָה שֶׁל זְבָחֵי
שְׁלָמִים שְׁהַעֲבִירָה בְּנֶהָר וּמִשְׁקָה טוֹפֵחַ עָלֶיהָן מִשׁוּ"ה פְּרִיף דִּילְמָא נִגַּע הַסִּפִּין בְּמִשְׁקָה
טוֹפֵחַ, אֲכַן לְפִי זֶה יִקְשָׁה קוֹשְׁתָנוּ הִרְאִשׁוּנָה הָא מִשְׁקִין לֹא נִזְכָּר בְּמִשְׁנָה וְא"כ נִימָא
בְּמִקוּם הַשְּׁחִיטָה לֹא הִי מִשְׁקָה וְעוֹד אִם סָפֵק אִם הִי שֵׁם מִשְׁקָה א"כ הָוֵי סָפֵק טוּמְאַת
בְּר"ה, וְעוֹד אִם הַקּוֹשֵׁי פִינּוּ דְהַעֲבִירָה בְּנֶהָר וּמִשְׁקָה טוֹפֵחַ עָלֶיהָ א"כ מֵאִי מִשְׁנֵי רַבְּנָן הִנַּח
לְטוּמְאַת סִפִּין דְאַפְּלִי בְּחֻלְיִין נָמִי לֹא מִטְמָא הֵאֵי סִפִּין דְנִגַּע בְּמֵאִי הָא סִפִּין נִגַּע בְּמִשְׁקִין
שְׁנַגַּע בְּבִשְׂרָא וְהָוֵי הַסִּפִּין כָּלִי שְׁנַטְמָא בְּמִשְׁקִין וְאִם רַבָּא בָּא לְתַרְזֵי דְמִיָּירֵי שְׂאִין כָּאן
מִשְׁקִין דְלֹא כְמוֹ שְׂהִי סוּבַר בְּתַחֲלָה, א"כ עוֹקֵר הַתִּירוֹץ חֹסֵר מִן הַסִּפֵּר שְׂהִי לְרַבָּא לֹאמַר
אַלָּא אָמַר רַבָּא הַב"ע דְאִין כָּאן מִשְׁקִין בְּבֵית הַשְּׁחִיטָה.

אֲכַן לְפִי דְבַרְיֵינוּ מִיָּנֻשְׁב דְהִנֵּה הִיכָא דְגִזְרוּ רַבְּנָן טוּמְאַת בְּמִקְדָּשׁ מִמִּילָא אַף סָפֵק, טַמָּא.
וְטוּמְאַת בְּשֵׁר אִם הָוֵי סָפֵק טוּמְאַת אַף בְּר"ה טַמָּא מִן הַתּוֹרָה שְׁהָרֵי כְּתִיב טְהוּר וְדָאִי הוּא
דִּיאַכְל אֲבָל לֹא סָפֵק, אֲכַן אִם הַסִּפֵּק בְּמָה שְׂאִינוּ בְּשֵׁר וְלֹא בְּגוֹף הָאֲדָם הָוֵי דִּינוּ כְּכָל
הַטוּמְאוֹת שְׁסָפֵק טְהוּר, וּמִמִּילָא אִינוּ מִטְמָא קְדָשִׁים וְהִנֵּה דְבַר שְׁנוּלֵד בּוּ סָפֵק בְּנֹדָאֵי אוּן
זֶה מִשְׁמֶרֶת אֲכַן אַף שְׁפָתוֹב בְּקִרְא מִשְׁמֶרֶת וּבְעֵינֵי לְשִׁמּוֹר קְדָשִׁים וְאַף כָּלִי קְדָשִׁים מְסָפֵק
טוּמְאַת וְאַף בְּר"ה הַחַיִּיב לְשִׁמּוֹר מְסָפֵק טוּמְאַת, אֲבָל אִם לֹא שְׁמַר לֹא נִפְסַל בְּשִׁבִיל זֶה
דְהָרֵי הִסְפַּח הַדַּעַת הוּא פְּסוּל מִשׁוּם טוּמְאַת, וּבְר"ה הָא סָפֵק טוּמְאַת טְהוּר, א"כ אַף אִם
הַסִּיחַ דַּעַתוֹ מִשְׁמֶרֶת כָּלִים הַטְּהוּרִים לְקְדָשִׁים טְהוּר מִן הַתּוֹרָה, אֲכַן רַבְּנָן גִּזְרוּ עַל כָּלִים
שְׁהַסִּיחַ דַּעַתוֹ מֵהֶם דְמִדְרַבְּנָן כָּלִים שְׁהַסִּיחַ דַּעַתוֹ טַמְאִים לְקְדָשִׁים וּמִפְּנֵי זֶה הַפְּלֵל אֲמַרְיָן
בְּגַדֵי אוֹכְלֵי תְרוּמָה מְדַרְס לְאוֹכְלֵי קוֹדֶשׁ וְדִינָא דְאִין אֲדָם מִשְׁמַר בְּיַד חֲבֵרוֹ דְאִיתָא בְּחֻגֵיגָה
דַּף כ' וְהֵתָם הָא מִיָּירֵי אַף בְּר"ה אַף דְהָוֵי סָפֵק טוּמְאַת בְּר"ה אַעֲפִי"כ גִּזְרוּ רַבְּנָן דְבַעֲיָן
מִשְׁמֶרֶת בְּכָלִים הַטְּהוּרִים לְקְדָשׁ וְאִם חֹסֵר מִשְׁמֶרֶת אַף בְּר"ה טַמָּא, וְעֵינֵי בְּרַמְב"ם בְּפָרָק
י"ח מֵהַלְכוֹת אַבוֹת הַטוּמְאַת הִלְכָה ח' שְׁפָתַב ז"ל הַנִּיחַ כָּלִי אוֹ שְׁכַחוּ בְּר"ה וְאֵעֲפִי"י שְׁעֵבַר
הַלִּילָה טְהוּר וְכו' וּמִפְּנֵי מַה לֹא הִחְמִירוּ בְּשׁוֹכַח וּמִנִּיחַ כְּפִאֲבָד מִפְּנֵי דְבַר שְׂאִינוּ מִצּוֹי
תְּמִיד לֹא גִזְרוּ עָלָיו, ע"כ, הָרֵי דְנָתַן טַעַם מִפְּנֵי מַה לֹא אָסְרוּ, וְלִכְאוּרָה הָא אֲדַרְבֵּה צָרִיף
טַעַם מִפְּנֵי מַה אָסְרוּ, אֲלָא דְכִינּוּ דְגִזְרוּ רַבְּנָן דְבַעֲיָן שְׂיֵהָא שְׂמוֹר א"כ אַף בְּר"ה טַמָּא
מְסָפֵק, וְלְפִי זֶה הָא דְקָאָמַר זְכִינוּ שְׂאִין טוּמְאַת יָדִים בְּמִקְדָּשׁ הַהוֹכַחַה דְרַבְּנָן לֹא גִזְרוּ כְּלָל
עַל טוּמְאוֹת הַיָּדִים בְּמִקְדָּשׁ, א"כ אַף אִם הִי הַסִּפֵּק שְׂמָא נִגַּע אַף בְּהַבְּשָׂר הָיוּ טַמְא מְסָפֵק
דְבְּמִקְדָּשׁ כָּל סָפֵק דְרַבְּנָן טַמָּא, אַף בְּיָדִים, אִם הָיוּ גּוֹזְרִין שְׂיֵהָל לְהַיָּדִים דִּין מִשְׁמֶרֶת
וּמִטַּעַם מִשׁוּם שְׁהַיָּדִים עֲסָקְנִיּוֹת וְשְׂמָא נִגְעוּ טַמְאִין הַיָּדִים אַף סָפֵק הִי טַמָּא בְּמִקְדָּשׁ, ע"כ
דְטוּמְאַת הַיָּדִים לֹא גִזְרוּ כְּלָל בְּמִקְדָּשׁ, וּפְרִיף אַח"כ וְנִימָא שְׂאִין טוּמְאַת יָדִים וְכָלִים

במקדש ואמר רב ידים קודם גזירת פלים נשנו, פירוש דרב לטעמי' דס"ל דהבמ"ע פגון שהי' מחט טמא מת והפירה בפשר וכיון דרחמנא אמר בכלל חרב חרב הרי הוא פחלל א"כ אם הי' נוגע הספין בהמחט הי' נטמא וזה לשון רש"י ונימא נמי זכינן שאין טומאת פלים במקדש מדרבנן בדבר דאין מטמא מן התורה דאילו בחולין גזור רבנן טומאה ואע"ג דמדאורייתא טהור פדתנן גבי י"ח דבר והאוכלים והפלים שנטמאו במשקין והכא קתני והספין טהור עכ"ל רש"י, וכונת רש"י דקושית הגמ' זכינן שרבנן במקדש לא גזרו טומאות דרבנן שגזרו על הפלים, שאילו הי' במקדש חלין גזירות דרבנן כמו שהתחילו לגזור בי"ח דבר גזירות על טהרת הפלים והי' הגזירה חלה גם על פלים שבמקדש, א"כ אחר פשגזרו לגבי קודש דבעינו דוקא משמרת שיהי' שמור הי' הדין היכא שספק אם נטמא אף שהספק בר"ה הי' הפלי טמא במקדש שהרי מדרבנן בעינו משמרת גבי פלים והיכא שנולד ספק לא הוי משמרת, וא"כ הי' טמא הספין שטמא נגע במחט, ומשו"ה אליבא דרב מוכח דכל הגזירות שגזרו רבנן על פלים לא גזרו במקדש משום דתחלת גזירה שהיתה על טהרת פלים כמו הפלים שנטמאו במשקין לא גזרו אז במקדש כמו דלא גזרו על טהרת הידים, ומאז כל הגזירות שגזרו על פלים מדרבנן לא גזרו במקדש, ומן התורה דוקא טומאת פשר בעינו שיהי' נדאי טהור וכן טומאת גברי אבל טומאת פלים ספק ר"ה טהור, והא דלא קאמר זכינן שאין טומאת פלים במקדש משום דידיים קודם גזירת פלים הי' והזכיר דבר הראשון אבל גם טומאת פלים בכלל דלא גזרו במקדש, אכן רבא סובר דלא איירי במחט טמא מת אלא במחט סתם דלטומאת מת לא חיישינן דלא שכיחא אבל במקדש גזרו על טומאת פלים, ורק על טומאת ידים לא גזרו במקדש, עכ"פ במקדש היכא דהוי ספק בטומאת פשר אף בספיקא דרבנן טמא מספק, וביניצא דספק אם גזרו רבנן טמא מספק טומאת הפשר, וא"כ שפיר הקשה הרמב"ד הא פאן שיצא הרגל לחוץ נטמא משום טומאת יוצא, וא"כ לרבינא דס"ל חבורי אונקליו פמאן דמפרתי דמי ולא הוי טומאת בית הסתרים נטמא כל הפשר אכן לכאורה.

גם בלא דין דרבינא דחבורי אונקליו פמאן דמפרתי דמו יש להקשות פיון דקי"ל בשעת פרישתו מאביהו מקבלי טומאה מאביהו א"כ בשעה שיחתכו יקבל הפשר טומאה מהרגל ולתרוץ דמחמוך בקל פחו, הנה פשטות דברי הרמב"ם בפרק ג' מהלכות פלים הלכה ט' שכתב אבל בגד שנטמא במדרס וקרע ממנו שלש אצבעות על שלש אצבעות אותו הקרע טהור מן המדרס אבל טמא מגע מדרס שבשעת פרישתו מן הגבד הגדול נטמא במגע הרי דלא חילק הרמב"ם וואף בנתזין בקל פחו מקבל טומאה מן הגבד בשעת פרישתו שהרי כתב הרמב"ם וקרע ממנו, דבשלמא למאן דס"ל דבנתיזין בקל פחו אין מקבל טומאה מאביו, לא קשה מהמשנה דהרי במשנה הגירסא שלשה על שלשה שנחלק טהור מן המדרס אבל טמא מגע מדרס שעל זה הקשה ר' יוסי וכי באינה מדרס נגע וכו' ועל זה אמר עולא ל"ש אלא שלשה שנחלק אבל שלש על שלש הבאות מבגד גדול בשעת פרישתו מאביהו מקבלות טומאה מאביהו וא"כ הא דנחלק אפשר לפרש שחתמו בנחת בספין ולא הי' נתיז בקל פחו אבל קריעה הא לכאורה פשקורעין הוא בכח, וא"כ הרמב"ם שכתב שקרע שלש אצבעות פשטות הדברים מראין דאף אם קרע בכח בשעת הפרישה מקבל טומאה, ודוסק לחלק בין קרע בקל כח לקרע סתם, ואם נימא דס"ל להרמב"ם דאף דנתיז בקל כח בשעת פרישה מקבל טומאה לא וקשה עליו מה שכתב

בְּפָרֶק י"ג מֵהַלְכוֹת טוֹמְאָת אוֹכְלֵי הַלֶּכֶה י"ד בְּהַמְמַחֵק אֶת הַפְּרִיָּשָׁה דָּאֵם גִּיתָז הַמִּים בְּכָל פֶּחֶן לֹא הוֹכְשָׁרָה, הֵתָם הָא מְקוֹדָם שְׂיִצְאוּ לֹא הַכְּשִׁירוּ וּבִשְׁעַת פְּרִישְׁתָּן אִין מְכַשְׁרוּ, וְכֹן בְּאַבְר הַמְדוֹלְדֵל פִּינוּן דְּקוֹדָם הַפְּרִישָׁה אִין בְּהֵן טוֹמְאָה בִּשְׁעַת הַפְּרִישָׁה דָּאֵז נְטָמָא אִין מְטָמְאִין וְכִמוּ שְׂכַתְבוּ בְּתוֹס' חוֹלִין בְּדָף ע"ג בּוּד"ה בִּשְׁעַת פְּרִישְׁתָּן אֲבָל הֵיכָא דָּאֵף קוֹדָם הַפְּרִישָׁה יֵשׁ טוֹמְאָה וְרַק אִין מְטָמְאִין מְשׁוּם טוֹמְאָת בֵּית הַסְּתָרִים בְּכַה"ג אֵף בְּנִתְזִין בְּכָל פֶּחֶן.

מִשְׁמַע דְּסוּבְר הַרְמַב"ם דְּבִשְׁעַת פְּרִישָׁה מְטָמָא, וְא"כ לְכַאוּרָה יִקְשָׁה אֵף אִם גִּימָא דָּאִין הַלֶּכֶה פְּרַבִּינָא גִּימָא בִּשְׁעַת הַפְּרִישָׁה מִן הַרְגֵל יֵטְמָא הַבְּשָׂר. אֲכֹן זֶה אֲפֻשָׁר לְתַרְזֵי דִישְׁעָעָה שְׂיִחְתוּדָה הַטָּמָא מְעַט מְעַט וְכִמוּ שְׂכַתְבוּ בְּתוֹס' מְנַחוֹת דָּף כ"ד ד"ה וְעֶשְׂאוּ, מִשׁוּ"ה הַקְּוִשָׁיָא רַק אִם גִּימָא פְּרַבִּינָא דְחַבּוּרֵי אֹנְכְלִין כְּמָאן דְּמַפְרְתֵי דְמִי א"כ תִּיקְרַף כְּשִׂיָּצָא הַרְגֵל לְחוּץ נְטָמָא וְטִימָא הַבְּשָׂר, אֲכֹן הַתִּירוּץ דְּהַרְמַב"ם לֹא סָבַר פְּנִתֵי דְרַבִּינָא אֲפֻשָׁר דְּנִכּוֹן הוּא, אֲכֹן הַלְתָּם מְשֻׁנָּה הַכְּרִיחַ זֶה דְּהַרְמַב"ם לֹא סָבַר פְּנִתֵי דְרַבִּינָא, מְדַכְתֵּב הַרְמַב"ם בְּהַלְכוֹת קָרְבָן פֶּסַח פ"ט אֲבָר שְׂיִצְאָא מְקַצְתוּ חוּתוּף הַבְּשָׂר וַיּוֹרֵד עַד שְׁמַגִּיעַ לְעֶצֶם וְלְרַבִּינָא אוֹקְמוּהָ בְּגַמ' דְּפָרֶק פִּיצַד צוֹלִין דְּלִית בֵּי פְּנִית וְלִמ"ד כְּבִיָּצָה דְּלִית בֵּי כְּבִיָּצָה, וְכָל פִּי הָאִי הִי לְרַבִּינוּ ז"ל לְפָרֵשׁ וְלֹא פִּירֵשׁ אֲלָא פִּתְבַּ מְשֻׁנָּה כְּצוּרְתָהּ מִשְׁמַע דְּלִית לִי לְרַבִּינָא, וְכַתֵּב ע"ז הַמְשֻׁנָּה לְמִלְךָ ז"ל וְאֲנִי תְמִיָּה עַל הָרַב דְּמָאִי דְּאוֹקִימְתֵי דְּלִית בֵּי פְּנִית הוּא לְפִי הַס"ד דְּגִזְרוּ טוֹמְאָה עַל הַיּוֹצֵא אֵף לְפִי הָאָמֵת דְּקו"ל דְּאִינוּ מְטָמָא מִתְּנִיתִין דְּאַבְר שְׂיִצְאָא מְקַצְתוּ אִיתָא כְּפִשְׁטָה וּמִיָּירֵי אֵף אִם יֵשׁ בּוּ כְּבִיָּצָה עַכ"ל הַמְשֻׁנָּה לְמִלְךָ, וְהַמְשֻׁנָּה לְמִלְךָ לְטַעְמֵי דַס"ל דְּקו"ל דְּלֹא גִזְרוּ טוֹמְאָה עַל הַיּוֹצֵא, אֲבָל לְפִי מַה שְׂבִיָּאֲרוּנוּ דְּהַרְמַב"ם ס"ל דְּגִזְרוּ טוֹמְאָה עַל הַיּוֹצֵא א"כ מִשְׁמַע כְּדַבְרֵי הַלַּח"מ דְּרָאֵי מְדַלָּא פִּתְבַּ הַרְמַב"ם דְּמִיָּירֵי דְּלִית בֵּי כְּבִיָּצָה מִשְׁמַע דְּלֹא פֶּסַק פְּרַבִּינָא וְאֵף דְּמַסְקֵנָתָהּ גַּמ' דְּעַל פֶּסַח לֹא גִזְרוּ מְשׁוּם יוֹצֵא, אֲכֹן הָא שָׁם בְּמִתְנִיתִין מְסִיק וּבְמִקְדָּשִׁין קוֹצֵץ וַיּוֹרֵד וְכֹן הַרְמַב"ם שָׁם הָא מִיָּירֵי בְּאַבְר שֶׁל מְוִקְדָּשִׁין וְהֵתָם הָא גִזְרוּ בִּיּוֹצֵא, וְא"כ מִשְׁמַע דְּלֹא ס"ל פְּרַבִּינָא אֲכֹן אִין הַכְּרִחַ כָּל כָּף דְּהָרֵי עַכ"פ הִי לְהַרְמַב"ם לְפָרֵשׁ דְּכִיצַד הוּא עוֹשֶׂה חוּתוּף בְּשָׂר שְׂיִוִּצָא פְּחוֹת מְכַבִּיָּצָה וּמְשַׁלִּיף דַּל"כ הָא נְטָמָא בִּשְׁעַת הַפְּרִישָׁה, וְאֵף אִם גִּימָא כְּתוֹס' דְּמוֹעֵל בְּנִיתָז בְּכָל פֶּחוֹ גַּם כֹּן הִי לְהַרְמַב"ם לְפָרֵשׁ וְע"כ צ"ל דְּלֹא נִחִית הַרְמַב"ם לְשִׁנוֹת דִּינֵי טוֹמְאָה, הִיָּינוּ אִיף לְהַנְצִיל מִהַטְּוִמְאָה, א"כ גַּם אִם סָבַר פְּרַבִּינָא לֹא קִשָּׁה דְּמִיָּירֵי דְּלִית בֵּי כְּבִיָּצָה, וְלֹא בִּיָּאֵר הַרְמַב"ם מְשׁוּם דְּלֹא מִיָּירֵי בְּדִינֵי אִיף נִיצַל מִן הַטְּוִמְאָה וְא"כ אִין הוֹכְחָה דְּהַרְמַב"ם לֹא סָבִירָא לִי פְּרַבִּינָא, וְגַם בְּטַעְמָא שְׂכַתְבוּ דְּהַרְמַב"ם פֶּסַק דְּלֹא פְּרַבִּינָא יֵשׁ לְדוֹן דְּטַעְמָא דְּכַתֵּב הַכ"מ מְשׁוּם דְּסִתְמָא דְּשְׁמַעְתָּא דְּזַבְּחִים גְּבִי הִיא בְּפָנִים וְרַגְלָהּ בְּחוּץ דְּלֹא פְּרַבִּינָא הִנֵּה הָא הֵתָם לֹא הָוִי סִתְמָא דְּגַמ' אֲלָא ר' אֲמִי אָמַר ר' אֶלְעָזָר, וְא"כ הִלָּא רַבִּינָא בְּתָרָא הוּא וְצָרִיכִין לְפִסּוּק פְּרַבִּינָא, וְהָא דְּמִבִּיא הַגַּמ' דְּבָרֵי ר"א אֵף אִם גִּימָא דְּהָדִין דְּלֹא כו"א דְּהָרֵי מִיָּירֵי בְּקִדְּשֵׁי קְדָשִׁים, וְק"ק פּוֹסֵל יְצִיאָה וּמְטָמָא אֲכֹן הָא נ"מ לְעַנְנֵן אִם זָרַק הַדָּם, וְגַם נ"מ אִם מַה שְׂבַחוּץ לֹא הָוִי פְּנִית בְּשָׂר, וְהַעֲצָם פִּינוּן דְּאוֹתוֹ הַמְּעַט אִין בְּשָׂר וְאִין פְּנִית בְּשָׂר לֹא הָוִי שְׂמִיּוּשׁ נוֹתֵר, אֲבָל הַרְמַב"ם שְׂכַתֵּב רַגְלָהּ בְּחוּץ וְהַרְגֵל הָא אִית בֵּי פְּנִית, א"כ שְׁפִיר הַקְּשָׁה הַרָּאב"ד דְּיֵטְמָא מְשׁוּם יוֹצֵא וְיֵטְמָא לְכָל הַבְּשָׂר, וּמַה שְׂכַתֵּב הַמְשֻׁנָּה לְמִלְךָ דְּמִשׁוּ"ה הַלֶּכֶה דְּלֹא פְּרַבִּינָא, מְשׁוּם דְּהַסְּוִגָּא בְּהַעוֹר וְהַרְוֹטֵב דְּאִמְרִינוּן הַחוּתוּף בְּשָׂר מְאַבְר מִן הַחֵי דְּמוֹקֵי לֵה כו"מ דְּאָמַר דְּטוֹמְאָת בֵּית הַסְּתָרִים מְטָמָא

איטא דלא פּרבינא, הנה אף אם נימא דנא פּרבינא הא קשה אמאי לא משני דבשעת פּרישת התכת פּשר מן האבר מקבל טומאה והתוס' בחולין ע"ב ובמנחות דף כ"ד תירצו דמירי (הינינו דבעי לאוקי) אפילו בנתיזין בכל כחן ובספין רחבה, אכן הרשב"א כתב פגון שלא נשאר עליו פּשר ושוב אין לו דין דאבר מן החי והקשה המשנה למלך בפכ"ג מהלכות פלים ו"ל ודבריו תמוהים בעיני דתירוצן זה לא מהני אלא לקושני דאמאי לא אמרינן בשעת פּרישתן מקבלות טומאה אבל לרבינא דאחר חיבורי אונקלין פמאן דמפרתי דמי מה וישיענו מה שלא נשאר פּשר והלא אף בשלא חתכה טמא וכאיטא בפּרק המקשה עכ"ל, אכן אפּשר לומר סברת הרשב"א דעד פאן לא קאמר רבינא דחיבורי אונקלין פמאן דמפרתי דמי, וקאמר בגמ' משום דעומד לחתיכה היינו דוקא אם היו חותכים היו מקבלים טומאה מנגיעתם זה בזה חשבינן להו פמחולקין לענין זה, אבל אם הי' חותכים לא הי' מקבלין טומאה זה מזה, אי אפּשר לומר שעטה בעת שמחנברים יטמאו מחמת דעומדים לחלק, וא"כ בבפּשר שעל אבר מן החי, פּינן שאם יחטכו אז יהי האבר טהור מטומאתו שְהרי אין בו פּשר פּדי להעלות ארוכה, א"כ אי אפּשר לומר שבשעת חיבורו יטמאו משום שעומד לחלק אבל לר"מ הבפּשר בעצמו בעת שיש עליו דין אבר מן החי הוא מקבל טומאת אונקל כמו שלשה על שלשה שחלק ודוק.

ולפי זה גם מסוגיא דהעור והרוטב אין להוכיח דאין הלכה פּרבינא. פסקא ב' אכן נראה לי דאף אם נימא דהרמב"ם סובר פּרבינא יש לתרץ קושנית הרמב"ם ד, דהנה בחולין דף ב' הפל שוחטין ושחיטתן פּשרה פּריה הפל שוחטין לכתחילה ושחיטתן פּשרה דיעבד ומשני אמר רבה בר עולא הכי קתני הפל שוחטין ואפילו טמא בחולין וכו' ובמוקדשים לא ישחוט שְמא יגע בפּשר ואם שחט ואמר פּרי שלא נגעתי שחיטתו פּשרה וכתב הגרי"ם פּ בהגהתו ו"ל לאו דוקא דהא עזרה ר"ה היא וספיקו טהור, תוס' נדה ה' ד"ה ואם אפּשר וכו' עכ"ל ההגהה, והנה אין פּונת התוס' דאין צריך לומר פּלל שְהרי מסיק וכו' ושחיטתו ואחרים רואין אותן שחיטתן פּשרה אהייא וכו' אלא אטמא במוקדשים בפּרי לי סגי דליתן קמן דנישניילי, ע"כ, הרי דאם לא ראוהו אחרים ואיננו קמן אז הבפּשר אסור שְמא נגע, ועכצ"ל דכונת התוס' ובדאי פּן פּונת הגרי"ם דאין צריך לומר פּרי שלא נגעתי אלא פּינן דטעם הספק אף שעזרה ר"ה, אעפ"כ טומאה מספק משום דרוב פּעמים לא יכול ליתזהר מליגע, א"כ צריך השוחט לומר שהו' באופן שהוא ספק השקול לו אם נגע או לא, ואין צריך לומר שבפּרי שלא נגע רק צריך לומר שלא הי' באופן שרוב הוא שנגע עכ"פ זה מוכח מגמ' דאם לא אמר פּלום טמא מספק לפי דברי התוס' מטעם דרוב פּעמים לא יכול ליתזהר מליגע, ולפי דברינו למעלה דספק טומאת פּשר קדשים פּיש בו דעת לשאול בעינן, ודאי טהור יאכל פּשר, וא"כ קשה על הרמב"ם שכתב בפ"א מהלכות פּסולי הפוקדשין דטמא לא ישחוט גזירה שְמא יגע בפּשר ואם עבר ושחט הגזכח פּשר, ולא זכר פּלל דבעינן דוקא שיאמר פּרי לי שלא נגעתי או שאחרים רואים אותו, אבל בלא זה הבפּשר פּסול פּדמוכח בגמ', והתימא שלא העירו בזה מפרשי הרמב"ם ונראה לי דהנה התוס' בחולין שם ד"ה ובמוקדשין לא ישחוט שְמא יגע בפּשר כתבו ו"ל אע"ג דאמרינן לקמן דמפרסת הרי היא כחי' לכל דברי חז"ל שנינו שְמא יגע אחר פּירכוס, א"כ דוקא לענין העמדה והערכה היא כחי' אבל לענין טומאה פּינן ששחט שנים או רוב שנים מקבלות טומאה דחשיב אונקל פּדאמר בהעור והרוטב לקמן השוחט בהמה טמאה לעכו"ם

ומפרפסת מטמא טומאת אונקלין אבל לא טומאת נבילות עכ"ל התוס', והנה לכאורה התוס' מספקי אי מפרפסת מקבלות טומאה, ולכאורה היא מפורש לקמן דף קכ"א אמר ר' אסי שזנין ישראל בטמאה ועפ"ם בטהורה צריכין מחשבה והכשר ממקום אחר (ומה דאיתא בגמ' הכשר מים מחק השיטה מקובצת והדין עמו פינן דבעינן הכשר מים בעינן גם הכשר טומאה שיעגע בטומאה) עכ"פ היא מוכח דמפרפסת מקבלות טומאה אם נגעה בטומאה, והנראה לי דהנה הרמב"ם פתב בפרק ג' מטומאת אונקלין הלכה ה' ז"ל החותף בשור מאבר מן החי של בהמה ואחר כך חושב עליו צריך הכשר חושב עליו ואח"כ חתכו אינו צריך הכשר מפני שטמא טומאה חמורה כגבלה וכל הטמא טומאה חמורה אינו צריך הכשר עכ"ל, וכתב ע"ז הראב"ד ז"ל א"א טעה בכל זה שאין סופו לטמא טומאה חמורה אעפ"י שעל גב אביו הי' מטמא כששימש מעשה עץ שימש ומה שאמרו חושב עליו ואחר כך חתכו טמא מוקים לה בשוקו כחבורו אם האבר נטמא וכל זה אליבא דר"מ דאמר טומאת בית הסתרים מטמא כל זה מן הגמ' אבל הוא תפס התוספתא שמצא עכ"ל הראב"ד, והנה בפרק העור והרוטב דף קכ"ח ע"ב שהביא הכ"מ אמר לי רבי אסי לר' זירא טומאת בית הסתרים היא וטומאת בית הסתרים לא מטמא א"ל שאילתא לר' אבא בר ממל וא"ל ר' אבא בר ממל דאמר טומאת בית הסתרים מטמאה, א"ל ולא זימנין סגי אין אמרה קמי' ואמרי לי' שאני לר"מ בין טומאה דבעיא הכשר לטומאה דלא בעיא הכשר אמר רבא ומאי קושיא דילמא בשוקו כשר אמר לי' רבא בר רב חנן לרבא למה לי הכשר הרי מטמא טומאה חמורה אגב אביו א"ל כששימש מעשה עץ שימש, הרי מפורש כדברי הראב"ד, וכתב ע"ז הכ"מ ז"ל ואני אומר שעם היות כי באמת קושיותיו על הרמב"ם חזקות אין לחשדו שתפס התוספתא שמצא ונעלמו ממנו דברי הגמ' או לא חשש להם, ולכן נראה לי לישוב דעת רבינו דיש לומר דס"ל כדא"ל רב חנן לרבא למה לי הכשר הרי מטמא טומאה חמורה אגב אביו וא"כ אין צריך לאוקמי' כר"מ דכר"ע (צ"ל כר"י) אתיא דכיון דמטמא טומאה חמורה אגב אביו אין צריך לא הכשר מים ונא הכשר שרץ וכו' ואע"ג דשני לי' רבא כששימש מעשה עץ שימש שינויא בעלמא הוא.

ולא סמכינן עלה עכ"ל הכ"מ והדברים תמוהים דמאין להרמב"ם לומר דלא כרבא ולומר דרבא בר חנן לא קיבלה, עוד כתב הכ"מ דטעם הרמב"ם משום דקי"ל פעולא דאמר בשעת פרישתו מאביו מקבל טומאה מאביו והנה אמוראי דאוקמא כר"מ לא שמיעא להו דעולא דאמר בשעת פרישה מאביו מקבל טומאה מאביו עכ"ד הכ"מ, ולא ירדתי לסוף דעת מרן הכ"מ דהנה אף לפי דברי עולא דבשעת פרישה מאביו מקבל טומאה מאביו עכ"פ היא בעי הכשר מים שיקבל הכשר טומאה מאביו היינו מהאבר, וא"כ קשה על הרמב"ם איך קאמר דאינו צריך הכשר היא עכ"פ בעי הכשר מים ובלא הכשר היא אין יכול לקבל טומאה והרי בפירוש אמרו בגמ' דמייירי כשהוכשר, ומה שהקשה בתוס' שם בחוליו דף קכ"ט ד"ה למה לי הכשר והיא מטמא טומאה חמורה אגב אביו ז"ל תימא אמאי נא פריף למה לאוקמי' כר"מ היא מטמא טומאה חמורה אגב אביו ואין צריך לא הכשר מים ולא הכשר שרץ עכ"ל התוס', אפשר לתרץ דמה דפריף רבא בר חנן לרבא למה לי הכשר הרי הכל בכלל דפריף למה לאוקמי' כר"מ משום דקשני' טומאת בית הסתרים היא ואין מקבל טומאה ולמה לאוקי כשהוכשר היא היכא דמטמא טומאה חמורה אין צריך לא הכשר טומאה ולא הכשר מים, עכ"פ כששני לו רבא כששימש מעשה עץ

שִׁימַשׁ וְלֹא הָיָה הַכֹּהֵן דִּין דְּמִטְמֵא טַוּמְאָה תְּמוּרָה בְּעֵי הַכֹּשֶׁר טַוּמְאָה וְהַכֹּשֶׁר מִיָּמָּה, א"כ אִם אֵין נִימָא בְּעוֹלָא דְּבִשְׁעַת פְּרִישְׁתּוֹ מְקַבֵּל טַוּמְאָה מֵאֲבִיו עכ"פ הַכֹּשֶׁר בְּעֵי וְאִיךָ פְּתַב הַרְמַב"ם דְּאִין צְרִיךְ הַכֹּשֶׁר, ע"כ דְּסִבְרַה הַרְמַב"ם דְּמִקְרִי מְטַמֵּא טַוּמְאָה תְּמוּרָה אֲגַב אֲבִיו.

וְזֶה הָא נֶגְדַה הַגַּמ', וְאִם הַכ"מ מִחֻזִּיק בְּתִירוּצוֹ דְּרַבָּא שְׁיִנְוּוּא בְּעֵלְמָא הוּא דְּמִשְׁנֵי אֲבָל אֲנִן לֹא ס"ל דְּמַעְשָׂה עֵץ שִׁימַשׁ א"כ מָה הוֹסִיף הַכ"מ בְּתִירוּצוֹ דְּהִנְהוּ אֲמַרוּאֵי לֹא שְׁמִיעָה לְהוּ דְּעוֹלָא, פִּינִן דַּע"כ צְרִיךְ לִזְמַר דְּמִקְרִי מְטַמֵּא טַוּמְאָה תְּמוּרָה א"כ אִין צְרִיךְ לְקַבֵּל טַוּמְאָה מֵאֲבִיו, וְדַבְרֵי הַכ"מ תְּמוּהִים מְאֹד, וְנִרְאָה לִי דְּהִנְהוּ הָאֵי דְּקָאֵמַר רַבָּא כְּשִׁשְׁיִמַשׁ מַעְשָׂה עֵץ שִׁימַשׁ זֶה לֹא מְקַרְיָא מְטַמֵּא טַוּמְאָה תְּמוּרָה אֲגַב אֲבִיו לְכַאוּרָה אֲפֹשֶׁר לִזְמַר דְּכֻנְתַּהּ הַגַּמ' פִּינִן דְּהַאֲבָר גַּם בְּלֹא בְּשׁוֹר מְטַמֵּא דְּדִין אֲבָר מִן הַחֵי הוּא רַק עֲצָמוֹת וְגִידִין א"כ הַאֲבָר מְטַמֵּא בְּלֹא הַבְּשָׂר, וְהַבְּשָׂר אִין מְבִיא טַוּמְאָה לְהַאֲבָר א"כ הַבְּשָׂר לֹא הִי מְטַמֵּא טַוּמְאָה תְּמוּרָה, דְּהַבְּשָׂר לֹא הִי בְּכָלֵל אֲבָר מִן הַחֵי אִי אֲפֹשֶׁר לִזְמַר כֵּן שְׁהִי הַרְמַב"ם פְּתַב בַּפ"ב מֵהַלְכוֹת טַוּמְאָה הַמֵּת הִלְכָה ג' דְּטַוּמְאָה אֲבָר הוּא בְּשׁוֹר גִּידִים וְעֲצָמוֹת, וְכֵן בַּפ"ד מֵאֲבוֹת הַטַוּמְאָה גְּבִי שְׁרָץ פְּתַב דְּאֲבָר הוּא בְּשׁוֹר גִּידִין וְעֲצָמוֹת וְהִנְהוּ הַכ"מ בַּפ"ב מֵהַלְכוֹת טַוּמְאָה הַמֵּת הַקְּשָׁה עַל הַרְמַב"ם שְׁפַתְבּוֹ דְּאֲבָר הוּא בְּשׁוֹר גִּידִין וְעֲצָמוֹת הָא בַּגַּמ' דָּף קכ"ח ר' יוֹסִי הַגְּלִילִי סִבְרַה דְּאִי לְשׁוֹן שְׁיִשׁ בּוֹ רַק בְּשׁוֹר בְּעֵלְמָא פִּינִן שְׁאִין עוֹשֶׂה חֲלִיפִין מְקַרְיָא אֲבָר ור"ע סִבְרַה דְּבַעֲיִנִן גִּידִים וְעֲצָמוֹת, וְרַבִּי סִבְרַה דְּבַעֲיִנִן בְּשׁוֹר גִּידִין וְעֲצָמוֹת וְאֲמַרִּינִן דְּאִיכָא בֵּין רַבִּי לר"ע רַכּוּבָה הַנִּמְכָּרַת עִם הַרְאֵשׁ דְּלַרְבִּי אִין מְטַמֵּא וְלר"ע מְטַמֵּא, וְלר' יוֹסִי הַגְּלִילִי בְּנֻדָּאֵי דְּמְטַמֵּא רַכּוּבָה שְׁהִי אִין לָהּ חֲלִיפִין, וְא"כ פִּינִן שר"ע נָא מְצַרִּיךְ בְּשׁוֹר אֲמַאי פִּסְקֵי דְּצְרִיךְ בְּשׁוֹר, וְעוֹד הָא ר"ע ור' יוֹסִי הַגְּלִילִי לַגְּבִי רַבִּי הָיָה תְּרֵי לַגְּבִי חַד וְנִשְׁאָר בַּצ"ע, אֲכֹן לְדִידֵי נִרְאָה פְּשׁוּט דְּהִנְהוּ הַתּוֹס' הִבִּיאוּ שְׁיִשׁ שְׁנֵי גִרְסוֹת, יֵשׁ גִּרְסָא בֵּין רַבִּי לר"ע אִיכָא בִּינֵיהוּ בְּשׁוֹר, וְיֵשׁ גִּרְסָא בֵּין רַבִּי לר"ע אִיכָא בִּינֵיהוּ רַכּוּבָה, וְכַתְּבוּ הַתּוֹס' דְּהַגִּרְסָא אִיכָא בִּינֵיהוּ רַכּוּבָה דְּכֵן נִרְאָה דְּמִשׁוּ"ה לֹא בְּעֵי ר"ע בְּשׁוֹר דְּאִיכָא אֲבָר בְּבַהֲמָה דְּהִינְוּוּ רַכּוּבָה שְׁאִין עָלְיוּ בְּשׁוֹר וְרַבִּי לֹא אֲזַל בְּתַר רֹב אֲבָרִים וְלֹא מְטַמֵּא אֲפִילוּ בְּרַכּוּבָה גּוֹפָא וְרַבִּי"א פִּירֵשׁ דְּבְּרַכּוּבָה לֹא פְּלִיגִי פִּינִן שְׁנַבְרָאֵת כֶּף בְּלֹא בְּשׁוֹר לֹא גִרַע מִשְׁאָר אֲבָרִים, וְלְדִידֵי הַדְּבָרִים תְּמוּהִים מְאֹד נִהִי דְּעוֹר הַרַכּוּבָה לֹא הָיָה בְּשׁוֹר דְּמוֹקְמִינִן דְּמִתְּנִיתִין דְּאֵלוּ שְׁעוֹרוֹתֵיהֶן כְּבִשְׁרוֹן יַחֲזִידָאָה הִיא, אֲבָל עכ"פ הָא יֵשׁ בְּרַכּוּבָה מוֹחַ וּמוֹת הוּא אֲקַרִּי בְּשׁוֹר שְׁהִי נִמְנִין עַל מוֹחַ שְׁפָרָאֵשׁ, וְהָא דְּאִין נִמְנִין עַל מוֹחַ שְׁבַקְוֹלִיָּה מִשׁוּם דְּאִסוּר לְשַׁבֵּר הַעֲצָם וְא"כ הָרִי רַכּוּבָה יֵשׁ בָּהּ בְּשׁוֹר גִּידִים וְעֲצָמוֹת: וְלַכַּאוּרָה צְרִיךְ לְגַרְסֵי אִיכָא בִּינֵיהוּ בְּשׁוֹר הִינְוּוּ דְּלר"ע אִין צְרִיךְ בְּשׁוֹר דְּמִקְרִי אֲבָר אִיךָ בְּלֹא בְּשׁוֹר וְלַרְבִּי לֹא נִקְרָא אֲבָר אֲלֵא א"כ יֵשׁ בּוֹ בְּשׁוֹר, עכ"פ בֵּין לְהָאֵי לִישְׁנָא בֵּין לְהָאֵי לִישְׁנָא לר"ע אִין צְרִיךְ כָּלֵל בְּשׁוֹר וְא"כ מִתְּנִיתִין רַב"ק דְּכָלִים דָּאֵם אִין עַל הַאֲבָר בְּשׁוֹר פְּרָאוֹי אִין מְטַמֵּא מִשׁוּם אֲבָר אִיתָא פְּרַבִּי דְּבַעֲיִנִן דְּוִקָא בְּשׁוֹר וְא"כ סְתָם מִתְּנִיתִין פְּרַבִּי וְא"כ בְּעֵינִן לְפָסוּק פְּסָתָם, וְכֵן מוֹכַח מִסְּוִיָּא דְּחֻלְיִן דָּף קכ"ה דְּבַעֲיִנִן דְּוִקָא שְׁיִשׁ עָלְיוּ בְּשׁוֹר פְּרָאוֹי וְאִם חָסַר הַבְּשָׂר תְּלִיָּא אִם מוֹחַ שְׁבַפְנִים מַעְלָה אַרוּכָה מִבְּחוּץ, הָרִי דְּסוֹגֵיַת הַגַּמ' ס"ל דְּבַעֲיִנִן דְּוִקָא בְּשׁוֹר, וְהָאֵי דִּינָא דְּבַעֲיִנִן דְּוִקָא שְׁיִעֲלָה אַרוּכָה מִבְּחוּץ הִינְוּוּ מְטַעַם דָּאֵם אִין מַעְלָה א"כ אִין עָלְיוּ בְּשׁוֹר פְּרָאוֹי וְא"כ דְּבָרֵי הַרְמַב"ם לְפָסוּק דָּאֵם אִין בְּשׁוֹר עִם הַאֲבָר לֹא מְקַרְיָא אֲבָר מוֹכִיחִים מִסְּוִיָּתַתּוּ הַגַּמ' דְּהִלְכָה פְּסָתָם מִתְּנִיתִין דְּבַעֲיִן גַּם בְּשׁוֹר, לְפִי זֶה עַכְצ"ל הָא דְּאֵמַר כְּשִׁשְׁיִמַשׁ מַעְשָׂה עֵץ, כְּפִירוּשׁ הַתּוֹס' דְּהַכּוּנְהוּ דְּמִתְּחִילָה מָה שְׁהִי

מטמא טומאה חמורה הי' מטעם אבר מן החי ועתה פשנתה פבר נשתנה ואיננו אבר מן החי וכן פירש רש"י ו"ל שנתקב ונמנה הגידין והעצמות לעשות אבר והן פועל והשתא אתעביד אכל ופנים חדשות בא לכאן ולא דמי לנבלות עוף טהור שהיא מטמא אדם ע"י אכילה עכ"ל רש"י ולפי זה קשה א"כ איך פסק הרמב"ם בפ"ק ג' מטומאת אוכלין דישראל ששחט בהמה טמאה לנכרי ושחט בה שנים או רוב שנים הרי זו מטמאה טומאת אוכלין כל זמן שהיא מפרקסת ואין צריכה מחשבה שהרי ישראל שחטה לאכילת עפ"ם ואין לה מחשבה גדולה מזו ואינה צריכה הכשר לפי שסופה לטמא טומאה חמורה עכ"ל הרמב"ם, ולפי זה יקשה הא מפרקסת הרי היא פחי לכל דברי' וסופה לטמא טומאה חמורה כשתמות וא"כ הרי חזינו דמיתה הוי שינוי ובנדאי דמיתה מקרי פנים חדשות בא לכאן, וא"כ הרי מה שתטמא אח"כ הרי זה יהי' בעת שהיא מתה, עתה הרי היא חי', ונהרי בגמ' מדמה דין דסופה לטמאלנה שהיתה פבר מטמאה וא"כ לענין מה שהיתה מטמאה טומאה חמורה אמרינו פינו דעתה הוא פנים חדשות לא מדמינו ולא דינינו לה בדין שהיתה מטמאה טומאה חמורה פינו שעתה בא לה פנים חדשות, א"כ גם בשחט ישראל בטמאה אמאי תטמא טומאת אוכלין מפני שסופה לטמא הא פנים חדשות יבאו לה כשתטמא דאז תהי' מתה ועתה היא חי' לכל דברי' ואין לתרץ דהא בנבלה גם בעת שתטמא תטמא משום אכל דהא אם אין ראוי לגר אין קרוי' נבלה וא"כ לא הוי פנים חדשות, אבל באבר מן החי נימא דאין צריכין לדין דראוי' לגר, אכן הלא קיי"ל דעד שתפסול מלאכול לפלב ואין צריכין לדין שתהי' ראוי' לגר, ועוד לכאורה אם נימא דצריכה בשר א"כ אפשר דגם באבר מן החי בעינו ראוי לגר לענין אכילה, אף דאבר מן החי אסור לגר אבל מה דבעינו שלא יהי' נסרח בזה גם באבר מן החי בעינו: ועוד הא מוכח מהרמב"ם דאף אם אין דמיון פלל ג"כ מיקרי שיהי' עליו דין טומאה חמורה, דהנה הרמב"ם הא פתב דבהמה טהורה ששחטה עפ"ם לישראל וכן בהמה טמאה ששחטה ישראל לעפ"ם כל זמן שהיא מפרקסת מטמאה טומאת אוכלין הואיל וסופה לטמא טומאה חמורה, והקשה הכ"מ בפ"ג מטומאת אוכלין הלכה ד' פינו דבגמ' אמר ר' אסי שונין ישראל בטמאה ונכרי בטמאה צריכין מחשבה והכשר ממקום אחר (ומה דאיתא בגמ' דילן הכשר,, מים" מחק בשיטה מקובצת דאם צריף הכשר מים גם הכשר טומאה צריף) הכשר למה לי' סופו לטמא טומאה חמורה וכל שסופו לטמא טומאה חמורה לא בעי הכשר וכו' אמר חזקני' הואיל ויכול לגוררו ולהעמידה על פחות מפזית, ופירש"י אמר חזקני' שאני מתגיתין דמפרקסת קיימינו וכו' ויש לתמוה למה פסק רבינו שאינה צריכה הכשר ויש לומר דסבר דהא פליגא אההיא דפרק דם שחיטה שכתבתי בסמוך, דאע"ג דלא הוי פזית מיקרי סופו לטמא טומאה חמורה הואיל וחזי לאצטרופי וכההיא קיי"ל דסתם גמ' קאמר לה עכ"ל הכ"מ, וכונת הכ"מ על הא דמביא הרמב"ם לעיל שאם חי' על חצי פזית נבלת עוף הטהור בפפרים ונבלת בהמה טמאה בכל מקום און צריכין הכשר מטעם פינו דאילו מצטרף החצי זית לעוד חצי זית הי' מטמא טומאה חמורה, אכן מזה אין עוד ראי' גמורה דההיא סוגיא פליגא אהא דאמר חזקני' הואיל ויכול לגוררה ולהעמידה על פחות מפזית דהא חזקני' מייירי דעודה מפרקסת ועדנה אינה מטמאה והוא יכול להעמידה על פחות מפזית שלא תבא לטומאה חמורה דתעמוד על פחות מפזית קודם שתמות, אבל בחי' שב על חצי זית שהי' פבר נבלה והי' עליו טומאה מה שחסר

מפוזת בשביל זה לא מקרי אין סופו נטמא טומאה חמורה שהרי אפשר לצרף לכזית, וע"כ צריך נפרש הא דאמר הואיל ויכול לגררו שלא תבא לידי טומאה דהא פריך על הא דאמר ר' אסי דישאל בטימאה צריך הכשר מהא דאמר ר' יוסי דמפני מה אמרו נבלת עוף טהור צריכה מחשבה ואינה צריכה הכשר מפני שסופה לטמא טומאה חמורה והלא גם בנבלת העוף אפשר לעשות שלא יבא לטומאה חמורה היינו שיעמידה על פחות מפוזת ע"כ דכוננת הגמ' דשאני גבי נבלת עוף טהור שפכר באה לדין זה שאם יאכלנה יטמא אבל במפרפסת כיון דלא מתה עדנה אפשר להעמידה שלא תבא לדין טומאה חמורה וא"כ אפשר דבחיצי זית שפכר היתה נבלה אף חזקת' מודה דאין צריכה הכשר וא"כ אין ראי' מדין דחיצי זית נבלה שחישב שאין צריכה הכשר לדחות דברי חזקת', אכן יש להוכיח מדין זה שפכת הרמב"ם בפ"ג מהלכות טומאות אוכלין הלכה ט' ו"ל החותם בשר מאדם חי להאכילו לכלב אם חישב עליו למאכל אדם הרי זה צריך מחשבה ואין צריך הכשר, והקשה הראב"ד ו"ל א"א זה שביבש שצריך הכשר, וכתב ע"ז הכ"מ ו"ל ביאור הדברים דתנו בפרק ג' דעוקצין החותם מן האדם פלומר מן האדם הסי צריך מחשבה והכשר ע"כ השיג על רבינו שפכת שאין צריך הכשר ולדעת רבינו יש לומר דרבינו איירי שחתכו להאכילו לכלב ומשו"ה אין צריך הכשר וכו' מפני שפכר דם שחיטה דף כ"א אמר מר אוציא דם מהלכי שמים שיש בהם טומאה חמורה ואין בהם טומאה קלה ורמינהו החותם מן האדם הסי צריך מחשבה ואין צריך הכשר וקשיא לן מחשבה למה לי תעשה חתיכה שלו מחשבה ואר"ל בחותכו לפלג ומחשבה לפלג לאו מחשבה היא ולא והתנו פלג אמרו בטומאה פל המיוחד לאכול אדם טמא עד שיפסול מאכילת פלג ההוא לאסיק טומאה מיני' דכיון דמעיקרא הוי חזי לאדם לאסוקי מטומאה עד שיפסול מאכילת פלג הכא לאחתי' לה טומאה אי חזי לאדם חזי לכלב אי לא חזי לאדם לא חזי לכלב ע"כ בגמ', ועפ"י הדברים הוכרח רבינו לפרש דהא דתנו בפ"ג דעוקצין החותם מן האדם צריך מחשבה והכשר לאו בחותם לאדם היא דהא היא אינה צריכה מחשבה וכן ליפא לאוקמי בחותם לפלג דהיא אינה צריכה הכשר וכו' הילכך ע"כ צריך לומר דלישנא דחותם לאו דוקא אלא לומר שנתתם שלא ע"י אדם וזהו שפכת רבינו (מה שכתוב בגרסא שלפנינו בהכ"מ רש"י הוא ט"ס וצריך ולגרס רבינו) גבי צריכים מחשבה והכשר בשר הפורש מן הסי האדם ולא פכת חותם אלא פכת פורש במקום חותם עכ"ד הכ"מ, והנה שם ברש"י פכת דהגרסא, ורמינהו החותם מן האדם צריך מחשבה והכשר, אכן גרסת הרמב"ם הא מוכח שגורם צריך מחשבה ואין צריכה הכשר ועכצ"ל כמו שחילק הכ"מ דמתניתין דעוקצין דאיתא החותם מן הסי צריך מחשבה והכשר מיירי שלא חתם לכלב אלא לרפואה וכיוצא בה היינו שחתם להיזק או בלי דעת דאין מחשבה פלג וכמו שפכת הרמב"ם שם שבשר הפורש מן הסי צריכה מחשבה והכשר אבל הדבר צריך ביאור מאי חילק בין חותם סתם לחותם להאכיל לכלב כיון דמחשבה לפלג לאו מחשבה היא להעלות לה טומאה, וגם אמאי אין צריך הכשר הא בשר הפורש מן הסי אין מטמא טומאה חמורה.

ועכצ"ל דאדם בכלל מיקרי סופו לטמא טומאה חמורה שהרי פשימות יטמא גם בחייו מיקרי סופו לטמא טומאה חמורה אלא דבחייו אין מועיל מחשבה דאין עומד לאכילה,

ומחשבה לאוכל חי לאו מחשבה היא, אכן אם בעת שחותף שאז אפשר לחול מחשבה אז חל הדין דסופו לטמא טומאה חמורה.

אף זה הדין דמשום סופו לטמא טומאה חמורה, יטמא בלא הכשר זה דוקא אם בעת שפירש הי' ממין האוכלין וכדאיתא בפסגיא זו דחותף בשר מאבר מן החי דאם חישוב בעת שפירש נפירש צריף הכשר אף שהי' מטמא טומאה חמורה ונהרי חזינו דבגמ' מדמה מה שהי' מטמא טומאה חמורה בעת שהי' הבשר מחונפר לאבר מן החי לדין דסופו לטמא טומאה חמורה, ואעפ"כ לא פריף רק אמאי צריף הכשר, אבל על זה שאם חתף ואח"כ חישוב צריף הכשר ומחשבה לא פריף, וכן הא פסק הרמב"ם דאם חתף הבשר מן האבר ואח"כ חישוב דצריף הכשר פיון דבעת הפרישה מן האבר לא הי' ממין האוכל וא"כ אם נפירש בשר מן החי בלי מחשבה פלל לא הי' הבשר ממין האוכל ולא חל עליו הדין דסופו לטמא טומאה חמורה שאין בשר מן החי אוכלי אבל בחישוב להאכילו לכלב אף שאין מקבל טומאה דהרי לאחותי טומאה בעינו שיהי' ראוי לאדם אעפ"כ מין אוכל הוא דאם מה שאין ראוי לאדם אלא לכלב לאו אוכל הוא אמאי לא נחית טומאה אם נפסל מאכילת אדם, ע"כ דגם אם ראוי לכלב מקרי אוכל רק שאמרה תורה דין בפולות טומאה דבעינו שיהי' ראוי לאדם משום זה אם בעת שפירש מן האדם לא הי' מחשבה פלל ולא נעשה הבשר מין אוכל לא חל עליו פל הדין דסופו לטמא טומאה חמורה וזה הדין דמתניתין דהחותף בשר מן החי צריף מחשבה והכשר וכמו שכתב הרמב"ם דאם נפירש בשר מן החי צריף מחשבה והכשר אבל אם בעת שפירש חישוב להאכיל לכלב חל בשעת פרישה דין דסופו לטמא טומאה חמורה דצריף מחשבה (להאכיל לאדם) ואין צריף הכשר משום דבא מדבר שסופו לטמא טומאה חמורה וא"כ מהאי סוגיא מוכח דלא פחזקי' שאמר במפרקס דלא הוי סופו לטמא טומאה חמורה משום שאפשר לגרר שלא תבא לטומאה חמורה.

דהרי האי בשר שפירש מן החי פבר עשאווה שלא תבא לטומאה חמורה שיהי' בשר הפורש מן החי אין מטמא טומאה חמורה ואעפ"כ אין צריף הכשר מכש"כ היכא דלא עשאווה לאין סופה לטמא טומאה חמורה היינו בעודה מפרקסת דיש עליו דין דסופה לטמא טומאה חמורה, וק"ו הוא מה התם שמתחלה הי' אפשר שנא תבא, שתפירש, ופירשוה בעודו חי שיהי' עתה בנדאי דלא תבא לטומאה חמורה ואעפ"כ אין צריף הכשר פיון שהי' אפשר שתבא.

מכש"כ במפרקסת דמטמאה שאפשר שתבא ולא יגררוה לפחות מפנית מכש"כ שמטמא טומאת אוכלין מדין סופו לטמא טומאה חמורה משו"ה הרמב"ם לטעמי' דגרסי צריף מחשבה ואין צריף הכשר.

דמוכח דהאי סוגיא סברה דלא פחזקי', פסק דלא פחזקי', אף שאפשר שלא תבא, שיגררוה, פיון שעומדת לטומאה חמורה חל עליו דין דסופו לטמא טומאה חמורה, והא דהרמב"ם גורס בגמ' צריף מחשבה ואין צריף הכשר ולא גורס גירסת רש"י שמחק הגרסא וגורס צריף מחשבה והכשר ולכאורה עוד מוכח פגרסת רש"י דאף דלפי שהכ"מ מבאר מייירי מתניתין בחותף שלא בכונה וכמו שכתב הרמב"ם בשר שפירש, וברייטא דמיייתי בגמ' מייירי בחותף לכלב וכמו שפירשו דחותף לכלב יש עליו דין אוכל, עכ"פ

יקשה פינון דעיקר קושית הגמ' להוכיח דגם אדם מטמא טומאת אוכלין ע"י מחשבה א"כ למה הקשה מברייתא הוי להקשות ממתניתין דהחיות מן החי צריף מחשבה והכשר.

ע"כ מחשבה מועלת לטמא טומאת אוכלין אף באדם. ובכל דוכתי קי"ל דמתניתין אלימא להקשות אכן פדדייקינו מוכח בכגרות הרמב"ם, וכן היא גרסת רבינו גרשום דהקושני' מברייתא דצריף מחשבה ואין צריף הכשר, דאם הקושני' ממתניתין דצריף מחשבה והכשר, א"כ כל השקלא וטריא דבגמ' דמקשה וקשיא לו למה לו מחשבה תהוי חתיכה מחשבה זה אין ענין כלל להקושני' דחזינו דאדם ג"כ מטמא טומאת אוכלין שהרי צריף הכשר והכשר הוא טומאה קלה, וגם מאי קאמר מ"מ קתני מחשבה ומחשבה לטומאה קלה הלא הי' יותר להקשות הא הדין דצריף הכשר הוא לטומאה קלה דלטומאה חמורה אין צריף הכשר והו"ל למיפרף קתני מיהא צריף מחשבה והכשר והמחשבה והכשר הא לטומאה קלה ואמאי שביק הכשר ופריף רק ממחשבה, ואין לומר דפריף ממחשבה משום דהוי רישא שהרי פינון דחד דבור הוא צריף מחשבה והכשר אין שייף לומר דתיבה מחשבה הוי רישא, עכצ"ל דמתניתין דאיתא צריף מחשבה והכשר אין להקשות כלל דכינון דצריף מחשבה והכשר א"כ עתה במחשבתו עושה זאת לאוכל, א"כ הוי פשליא שחשב עלי' דטומאת האוכלין לא הוי מטעם אדם רק שע"י מחשבה עושה זאת למאכל ולא נחשב כלל לבשר אדם אלא כמו שחישב על דבר שאינו מאכל ובמחשבתו עושה למאכל, אבל ברייתא דאיתא דאין צריף הכשר דזה שאין צריף הכשר הוא ע"כ מטעם שיש על זה דין בשר אדם שסופו לטמא טומאה חמורה הרי דיש עננה לזה דין בשר אדם ואעפ"כ מטמא טומאת אוכלין הרי שיש בזה הדבר שנוחשב עפ"י דין לבשר אדם ואעפ"כ מטמא טומאה קלה ומשו"ה הוצרך לבאר דין דצריף מחשבה דזהו רק לאחזתי דין מין אוכל אבל לא אוכל מפש ויש על זה דין בשר אדם שהרי משום זה אין צריף הכשר ואעפ"כ יש בו דין טומאה קלה משו"ה פריף פינון דקתני אין צריף הכשר א"כ יש לזה דין סופו לטמא טומאה חמורה ואעפ"כ צריף מחשבה ומחשבה הא לטומאה קלה ומשני דזה דוקא בחייו אבל לאחר מיתה אין לו טומאה קלה שיהי' לו דין טומאת אוכלין ודין בשר אדם ופריף א"כ בבהמה נמי לאחר מיתה אין דין טומאת אוכלין שייטמא משום אוכלין ומשני דמייירי דיש חצי זית בשר גבלה וצריף אוכלין לביצה, והנה הרמב"ם כתב שם בפ"ג מהלכות טומאת אוכלין הלכה ז' ו"ל פחות מפזית מבשר המת שהשלים עליו כפיצה משאר אוכלין הפל צריף מחשבה שהרי בטל הפל אצל כל אדם ואין הפל צריף הכשר מפני בשר המת שבכללו, והשיג הראב"ד ו"ל מגמרא דכריתות נראה שאפילו חישוב עליו אינו פלום דבטלה דעתו אצל כל אדם וכתב הפוסק משנה ו"ל ואני אומר שאין זה מוכח ויש מקום לפירוש רבינו אכן לכאורה פירוש הרמב"ם תמוה פינון שהוא מפרש דאם פחות מפזית מבשר המת שהשלים עליו כפיצה משאר אוכלין הפל צריף מחשבה ואין צריף הכשר, עכ"פ אם חישוב אין צריף הכשר א"כ מאו תירץ בגמ' על הקושני' שהקשה הא מצינו גם בבשר אדם מת טומאה קלה כמו בבהמה מתה, וא"כ לדברי הרמב"ם הקושני' במקומה עומדת הא מצינו היכא דחישוב שטמא טומאה קלה כמו בבשר בהמה טמאה ועדנה מיקרי בשר אדם שהרי אין צריף הכשר, ואפשר לישוב לדעת הרמב"ם דהפירוש בגמ' פן דבשר בהמה טמאה אם חישוב על פחות מפזית נעשה הפחות מפזית אוכל ואם צירף עוד לו עד ביצה אוכלין הרי מטמא טומאת אוכלין

א"כ הפחות מכונית חל עליו דין טומאה קלה אלא שאין מטמא דכל זמן שחסר שיעור כפיצה אין לו דין מטמא אבל בשר המת פחות מכונית אם חישוב לאכילה בטלה דעתו אצל כל אדם שאין אוכלין בשר המת ואין חל דין טומאת אוכלין ורק אם צירף עוד אוכלין וחישוב אז לאכול חל דין אוכל דעם צירוף עוד האוכלין מועיל המחשבה שיהי' גם הבשר של המת אוכל דביחד עם שאר האוכלין יש שאוכלין, א"כ אין לבשר המת לבדו דין טומאה קלה, רק בצירוף אוכלין אחרים, אבל בשר נבלה אם חישוב עליו נעשה כפר אוכל ויש לו טומאה קלה היינו טומאת אוכלין והא דבעי עוד צירוף דחסר דין מטמא דבעינן שיעור כפיצה לטמא, אבל בשר המת בלי צירוף אוכלין אין חל המחשבה, ואם אחר המחשבה על בשר המת וצירף לו אוכלין לא יטמא דאין על בשר המת לבדו דין טומאת אוכלין כלל, דמחשבתו לאכול בשר המת לבדו לאו כלום דבטלה דעתו אצל כל אדם, כן אפשר לישוב דעת הרמב"ם.

עכ"פ לפי גרסת הרמב"ם דגרים החותף מן האדם צריך מחשבה ואין צריך הכשר מוכח דהאי סוגיא דלא כחזקת דאמר מפני שאפשר לעשות שלא יהא מטמא טומאה חמורה, אין דינו כסופו לטמא טומאה חמורה דהא אף אם עשאו לאין מטמא טומאה חמורה אעפ"כ דינו כמו שהי' בתחלה שהי' סופו לטמא טומאה חמורה והבשר שחתף מן האדם החי יש לו דין סופו לטמא טומאה חמורה, ועוד זאת יש ללמוד דאף אם נשתנה שמתחלה הי' חי ואח"כ איננו חי אעפ"כ מקרי סופו לטמא טומאה חמורה אף דיטמא טומאה חמורה בשעה שיהי' מת, ועתה הוא חי ובודאי דבין חי למת הוא יותר שינוי ממה שנסתנה חתיכת בשר שנסתף מן אבר מן החי שבתחלה הי' טומאת בשר מטעם אבר, ועתה הבשר אינו אבר הכא בחתיכת הבשר מן החי שהי' סופו למות ועתה לא הי' מיתה שהרי בשר הנחתף מן החי לא מיקרו מת, ע"כ הא דהוי בעי למימר גבי מפרקסת דמיקריסופו לטמא טומאה חמורה אף דלחזקת' פינון שאפשר שלא יטמא לא מיקרי סופו לטמא טומאה חמורה דס"ל לחזקת' פינון שאפשר להיות שינוי לא מקרי סופו לטמא טומאה חמורה דחזקת' לטעמי' הא סבר דמפרקסת אינה פחי שהרי בשר אבר הפורש מן המפרקסת אין עליהם דין דאבר מן החי כמו שסובר שם חזקת' א"כ בין מפרקסת למתה אין שינוי דפרקוס אתחלתא דמיתה הוא ולא הוי שינוי ואעפ"כ סובר דאין לזה דין דסופו לטמא טומאה חמורה פינון שאפשר בשינוי, והא דאיתא במתניתין דישאל בלשון ונעפ"ם בטהורה ששחטו מטמאין טומאת אוכלין, הא אמר רב אסי ורב זירא דצריכה הכשר טומאה ממקום אחר, וכינון דלחזקת' לאו חיל מפרקסת, משו"ה מקבלות טומאה, ולר' זירא ור' אסי ולחזקת' הפירוש מטמאה טומאת אוכלין אם נגע בהן טומאה והי' הכשר מים אכן לר' יוחנן דאיהו סבירא נ"ל מפרקסת היא כחיל אבר ובשר הפורש ממנה יש גי דין אבר מן החי פינון דהיא כחיל אינה מקבלות טומאת אוכלין, וע"כ הא דאיתא במתניתין ישאל ששחט בהמה טמאה לעפ"ם ונעפ"ם ששחט בהמה טהורה לישאל מטמאה טומאת אוכלין משום דסופה לטמא טומאה חמורה וכל שסופה לטמא טומאה חמורה מטמאה טומאת אוכלין בלי הכשר וטומאה אף שהיא עזנה חיל לכל דברי' וכדחזינון בזבחים דלר"מ אף שיעור המשלח מטמא בלי הכשר מים וטומאה דאיתא בזבחים דף ק"ה ת"ר פרים ופרה ושעור המשלח השורפן והמוציאן מטמא בגדים, והו' עצמן אין וטמאין בגדים אבל מטמאין אוכלין ומשקין דברי ר"מ וחכ"א פרה ופרים

מטמאין אַן־אָלן ומשקין שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח אֵינוֹ מְטַמֵּא שֶׁהוּא חַי וְהַחַי אֵינוֹ מְטַמֵּא אַן־אָלן ומשקין, בְּשֶׁלֶמָא לר' מֵאִיר בְּדַתְנֵי דְבִי ר' יִשְׁמַעְאֵל דְּתַנָּא דְבִי ר' יִשְׁמַעְאֵל עַל כָּל זָרַע זָרַע מֵה זָרַע שְׂאִין סוֹפֵן לְטַמֵּא טוֹמְאָת אֹכְלִין וצָרִיכִין הַכָּשֶׁר אַף כֹּל שְׂאִין סוֹפֵן לְטַמֵּא טוֹמְאָה חֲמוּרָה צָרִיכִין הַכָּשֶׁר יִצְאָה נְבִלַת עוֹף טְהוֹר הוֹאִיל שְׁסוּפָה לְטַמֵּא טוֹמְאָה חֲמוּרָה אֵין צָרִיכָה הַכָּשֶׁר אֲלָא לְרַבָּנָן אֵי אֵית לְהוּ דְתַנָּא דְבִי ר' יִשְׁמַעְאֵל אֲפִילוּ שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח אֵי לֵית לְהוּ אֲפִילוּ פֶּרָה וּפְרִים נְמִי, הֲרִי דָאָם נִימָא דְשְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח סוֹפּוֹ לְטַמֵּא טוֹמְאָה חֲמוּרָה מְטַמֵּא טוֹמְאָת אֹכְלִין בְּלִי הַכָּשֶׁר אַף שֶׁהוּא חַי וְאַף דְבַגְמִ' מְסִיק פִּי אֲתָא רַב דִּימִי אָמַר אָמְרִי בְּמַעְרְבָא צָרִיכִין הַכָּשֶׁר טוֹמְאָה מִמָּקוֹם אַחַר וּפִירִשׁ"י פֶּרָה וּפְרִים בְּנֵי קַבְלוֹת טוֹמְאָה נִינְהוּ מְטַמֵּאִין בְּלִי הַכָּשֶׁר פִּינּוֹן דְחִזִּי לְטוֹמְאָה אֲבָל שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח דְבַע"ח נִינְהוּ וְלֹא חִזִּי לְטוֹמְאָה מִשׁו"ה לְרַבָּנָן לֹא מְטַמֵּא, הִנֵּה הֶרְמַב"ם לֹא ס"ל הֵיא פִּירוּשָׁא בְּגַמ' שְׁהֲרִי פָּסֵק דְּפֶרָה וּפְרִים אֵין מְטַמֵּאִין בְּלֹא הַכָּשֶׁר, וְטַעְמָא דְהֶרְמַב"ם נְבָאָר לְהֵלּוֹ, אֲבָל עַכ"פּ הָא מְסוּגִיתָּהּ גַּמ' מוֹכַח דְמָה שְׁסוּפּוֹ לְטַמֵּא טוֹמְאָה חֲמוּרָה אַף בְּבַע"ח מְטַמֵּא טוֹמְאָת אֹכְלִין בְּלִי הַכָּשֶׁר, וַא"כ לר' יוֹחָנָן אַף דְמִפְרָכְסַת הֵיא כַחֲלִי לְכָל דְבָרֵי מְטַמֵּא טוֹמְאָת אֹכְלִין בְּלִי הַכָּשֶׁר מִשׁוּם שְׁסוּפָה לְטַמֵּא טוֹמְאָה חֲמוּרָה וַא"כ מוֹכַח דָּאָף אִם יֵהִי שְׁיִנּוּי הֲוֵי עַל זֶה דִּין דְסוּפּוֹ לְטַמֵּא טוֹמְאָה חֲמוּרָה דְהֲרִי מְחִיִּים לְמִיתָה הֲוֵי שְׁיִנּוּי גְדוֹל מִשׁו"ה פָּסֵק הֶרְמַב"ם גְּבִי חֲתַף בְּשֶׁר מֵאֲבָר מִן הַחַי דָּאָם חֲזִיב וְאַחַר כֶּף חֲתַף אֵין צָרִיף הַכָּשֶׁר דָּאָף דְהֲוֵי שְׁיִנּוּי שְׁבַעַת הַחֲבוּר בְּאֲבָר הִי עַל זֶה דִּין אֲבָר מִן הַחַי וְעַתָּה אֵין עַל זֶה דִּין אֲבָר מִן הַחַי דְהֲרִי מוֹכַח מֵהָא דְחֲתַף מִן הָאֲדָם דְמִיקְרֵי סוּפּוֹ לְטַמֵּא טוֹמְאָה חֲמוּרָה מִשׁוּם שְׁכַשְׁמִוּת יֵהִי מְטַמֵּא מִשׁו"ה אַף אִם נְחֲתַף מְחִיִּים מְטַמֵּא בְּלִי הַכָּשֶׁר וְכֵן מְשַׁחִיטת יִשְׂרָאֵל בְּטַמְאָה לְעַכְפּו"ם וְעַכְפּו"ם לְיִשְׂרָאֵל בְּטַמְאָה אַף דְעַתָּה הֵיא מְפָרְכְסַת וְהֵיא כַחֲלִי לְכָל דְבָרֵי, וְלֹא קָשָׁה מֵהַסְּגִיָּא דְפָרָק הָעוֹר וְהָרוֹטְב דָּף קַכ"ח דָּאָמַר פְּשִׁימָשׁ מַעֲשָׂה עֵץ שְׁיַמֵּשׁ דְהֵתָם הַסְּגִיָּא אֲלִיבָא דְרַב אֲסִי ור' זִירָא דְאֵינְהוּ סְבִירָא לְהוּ כְּנֻתִי דְחֻזְקִי דְעַכְפּו"ם בְּטַמְאָה וְיִשְׂרָאֵל בְּטַמְאָה שְׁשַׁחְטוּ צָרִיכִין הַכָּשֶׁר טוֹמְאָה א"כ לֹא סְבִירָא לְהוּ הֵיא שְׁיַשׁ שְׁיִנּוּי מְקַרֵּי סוּפּוֹ לְטַמֵּא טוֹמְאָה חֲמוּרָה וְסְבִירָא לְהוּ מְפָרְכְסַת אֵינְהָ כַחֲלִי כְּחֻזְקִי מִשׁו"ה בְּשֶׁר שְׁנַחְתַּף מֵאֲבָר מִן הַחַי לֹא הֲוֵי דִין שְׁהִי מְטַמֵּא טוֹמְאָה חֲמוּרָה שְׁהֲרִי יֵשׁ שְׁיִנּוּי דְכַשְׁמִשׁ שְׁיַמֵּשׁ בְּתוֹר אֲבָר מִן הַחַי, אֲכֵן הַתּוֹסְפָתָא שְׁכַתְב הֶרְאָב"ד שְׁמַצָּא הֶרְמַב"ם הֵיא סְבִירָא לְהָא כַר' אוֹשִׁיעָא דְמִיִּתִּי בְּגַמ' תִּיּוֹבְתָא לְחֻזְקִי וְסְבִירָה דְמִפְרָכְסַת הוּא חִי וַא"כ הָא דְעַכְפּו"ם בְּטַמְאָה וְיִשְׂרָאֵל בְּטַמְאָה מְטַמֵּא טוֹמְאָת אֹכְלִין הוּא בְּלֹא הַכָּשֶׁר דְאֵינְהָ מְקַבְּלַת טוֹמְאָה וְרַק מִשׁוּם דְסוּפָה לְטַמֵּא טוֹמְאָה חֲמוּרָה מְטַמֵּא טוֹמְאָת אֹכְלִין אֲפִילוּ כְּשֶׁהֵיא עוֹדָנָה חִי רַק שְׁנַעֲשָׂה בָּהּ מַעֲשָׂה דְמַבִּיאָה לְאֲכִילָה, וְשַׁחִיטת יִשְׂרָאֵל בְּטַמְאָה פִּינּוֹן דְלִישְׂרָאֵל יֵשׁ דִּין שְׁחִיטָה וְכֵן עַכְפּו"ם בְּטַמְאָה לְיִשְׂרָאֵל נַעֲשָׂה בָּהּ מַעֲשָׂה לְהַחֲשִׁיבָה לִידֵי אֹכְלִין וּמַחֲשִׁבָה מְטַמֵּא טוֹמְאָת אֹכְלִין שְׁלֹא בְּהַכָּשֶׁר מִשׁו"ה דְחִי הֵיא סוּגִיָּא דְהָעוֹר וְהָרוֹטְב דְמִפְרָשׁ דְצָרִיכָה מְחַשְׁבָה וְהַכָּשֶׁר בְּחֲתַף בְּשֶׁר מֵאֲבָר מִן הַחַי דְהֵיא סוּגִיָּא אֲזִלָּא אֲלִיבָא דְרַב אֲסִי ור' זִירָא דְסְבִירִי כְּחֻזְקִי וְהֶרְמַב"ם סָמַף עַל הַתּוֹסְפָתָא דְאֵינְהָ סְבִירָא כַר' יוֹחָנָן וְכַדָּאָמַר שָׁם בְּגַמ' בְּחֻזְלִין דָּף קַכ"א דָּאָמַר ר' אֶלְעָזָר נְקוּט לְהָא דַר' יוֹחָנָן בִּינְדָף דְתַנִּי ר' אוֹשִׁיעָא כְּנֻתִי וְכו' הֲרִי דְהַתּוֹסְפָתָא סְבִירָא כְּנֻתִי דַר' יוֹחָנָן דְנָא כְּחֻזְקִי ור' זִירָא ור' אֲסִי מִשׁו"ה סָמַף הֶרְמַב"ם עַל הַתּוֹסְפָתָא שְׁמַצָּא כְּמוֹ שְׁכַתְב הֶרְאָב"ד לְפִי זֶה הָא דְהַתּוֹס' בְּחֻזְלִין דָּף ב' כְּתָבוּ שְׁנֵי תִירוּצִים אִם נִגַע הֵטַמָּא בְּהַבְּשֶׁר בַּעַת שְׁשַׁחַט וְהֵיא

מִפְרָכָסֶת אִם נִטְמָאָה וְהִקְשִׁינוּ הֲאֵ מוֹכַח דְּמִפְרָכָסֶת מְקַבְּלַת טְוִמָּאָה שְׁהֵרִי אָמַר ר' זִירָא וְר' אָסִי דִּישְׂרָאֵל בְּטִמְאָה וְעָכוּ"ם בְּטִהוֹרָה שְׁשַׁחְטוּ צְרִיכִין הִכְשֵׁר טְוִמָּאָה, אָכֵן לְדַבְרֵינוּ ר' זִירָא וְר' אָסִי לְטַעְמֵיהוּ דְּאִינְהוּ סְבִירָא לְהוּ פְּחוּזְקִי לְדִידְהוּ מִפְרָכָסֶת אִינְהוּ פְּחִי וְאִם נִגְע בָּהּ טְוִמָּאָה מְקַבְּלַת טְוִמָּאָה אָכֵן לר' יוֹחֲנָן דְּאִינְהוּ סְבִירָא לִיָּה דְּמִפְרָכָסֶת הִיא פְּחִי אִם יִגְע בָּהּ טְוִמָּאָה לֹא תִטְמָא פִּינּוֹן שְׁהִיא חִי' וְחִי אִינְהוּ מְקַבְּלַת טְוִמָּאָה וְלִפִּי זֶה רַבָּה בַּר עֲוֹלָא דְּמִפְרָשׁ לְמַתְנִיתִין דְּדוֹקָא בְּאוֹמַר בְּרִי לִי שְׁלֹא נִגְעַתִּי אוֹ שְׁאַחֲרִים רוֹאִין אוֹתָן, אָבֵל בְּסִתְמָא אִם שְׁחַט טְמָא טְמָאָה מְסַפֵּק שְׁמָא נִגְע אִינְהוּ יְסַבֵּר פְּחוּזְקִי וְר' זִירָא וְר' אָסִי דְּמִפְרָכָסֶת כְּבָר אִינְהוּ חִי' מִשׁוּ"ה אִם נִגְע בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה הִבְהֵמָה טְמָאָה וּמְסַפֵּק ג"כ טְמָאָה, אָכֵן הֶרְמַב"ם שְׁפָסֵק מִפְרָכָסֶת הֵרִי הִיא פְּחִי לְכָל דְּבָרֵי וְאָבֵר וּבְשַׁר הַפּוֹרֵשׁ מִמֶּנָּה יֵשׁ דִּין דְּאָבֵר מִן הַחִי מִשׁוּ"ה לֹא הִצְרִיף שְׁיֵאמַר בְּרִי לִי שְׁלֹא נִגְעַתִּי דְּאָרְף אִם נִגְע פִּינּוֹן שְׁהִיא מִפְרָכָסֶת הִיא חִי' וְאִינְהוּ מְקַבְּלַת טְוִמָּאָה וְטַעַם שְׁלֹא יִשְׁחֹט הִטְמָא הוּא רַק מִשׁוּם גְּזִירָה שְׁמָא יִגְע בְּבְשַׁר אַחַר אוֹ בְּזוֹ אַחַר שְׁתַּמּוֹת מִשׁוּ"ה לֹא הִצְרִיף שְׁיֵאמַר בְּרִי לִי שְׁלֹא נִגְעַתִּי רַק כְּתֹב שְׁטָמָא לֹא יִשְׁחֹט גְּזִירָה שְׁמַע יִגְע בְּבְשַׁר וְהִינּוּ אִם יִשְׁחֹט יִגְע בְּבְשַׁר אַחַר שְׁלֹא קַדְשִׁים, אוֹ בְּזוֹ הִבְהֵמָה אַחַר שְׁתַּמּוֹת, וְהָא דְקָאֵמַר בְּגַמ' כּוֹלְהוּ כְּרַבָּה בַּר עֲוֹלָא לֹא אָמַרִי, לְהֵרֵף לִישְׁנָא דְּאִמְרַת הֵכָא עֵינְקֵר וְכוּ' וְלֹא אָמַר דְּסְבִירָא לְהוּ דְּאָרְף אִם נִגְע בְּהַבְשַׁר אִין הַבְשַׁר טְמָא מִשׁוּם דְּאָרְף אִם נִימָא כֵּן הִלֵּא אֶפְשַׁר לְפָרֵשׁ בְּמַתְנִיתִין דְּלֹא יִשְׁחֹט שְׁמָא יִגְע אַחַר כֵּן אֵלֵא דִּיקְשָׁה לִישְׁנָא וְכוֹלֵן שְׁשַׁחְטוּ וְהֵאֵ לִישְׁנָא הָא קָשָׁה גַם לֵאבִי וְרַבָּא וְרַב אִשִּׁי מִשׁוּ"ה אִי צְרִיף לְטַעְמָא דְּלְהֵרֵף לִישְׁנָא וְכוּ' פְּסָקָא ג' אֵלֵא דְּלְכַאוּרָה מַה שְׁבִינְאָרְנוּ דְּלְהֶרְמַב"ם אִם נִגְע טְוִמָּאָה בְּמִפְרָכָסֶת בְּשַׁחַט יִשְׂרָאֵל בְּטִמְאָה לְעָכוּ"ם וְכֵן עָכוּ"ם בְּטִהוֹרָה לִישְׂרָאֵל וּגְבִי קַדְשִׁים לֹא תִקְבֵּל הִבְהֵמָה טְוִמָּאָה דְּמִפְרָכָסֶת הֵרִי הִיא כַּחֲחִי, לְכַאוּרָה זֶה נִסְתֵּר מִדְּבָרֵי הֶרְמַב"ם בְּפ"ב מִהִלְכוֹת טְוִמָּאָת אוֹכְלִין הִלְכָה ו' שְׁפַתְבּוֹ ו"ל שְׁחַט בְּהֵמָה חִי' נְעוּף וְאֵעָפ"י שְׁמִפְרָכָסִין מְקַבְּלִין טְוִמָּאָה הֵרִי דִּס"ל לְהֶרְמַב"ם דְּאָרְף מִפְרָכָסֶת מְקַבְּלַת טְוִמָּאָה, אָכֵנְהָ הֶרְמַב"ם כְּתֹב בְּפ"ג מִהִלְכוֹת טְוִמָּאָת אוֹכְלִין דְּאִם נָחַר בְּהֵמָה אִינְהוּ מְטַמָּא טְוִמָּאָת אוֹכְלִין מִשְׁמַע דְּאִינְהוּ מְקַבְּלַת טְוִמָּאָה וְכֵן הוּא לְשׁוֹן הַבְּרִייתָא בְּגַמ' נָחַר אִין בָּהּ טְוִמָּאָה שְׁלֹא פְּלוּם מִשְׁמַע דְּאִינְהוּ מְקַבְּלַת טְוִמָּאָה פִּינּוֹן שְׁהִיא מִפְרָכָסֶת, וְהִקְשָׁה הֶרְאָב"ד פִּינּוֹן שְׁהִיא מִפְרָכָסֶת אִמָּאִי לֹא תִטְמָא וְתִירֵץ הֶרְאָב"ד שְׁנַחֲרִיהָ אִין נִיכֵר וְשַׁחֲטָה נִיכְרַת לֹא הִבְנִיתִי דְּהֵרִי נַחֲרִיהָ ג"כ מְנַבֵּר שְׁחַתְּהוּ הַסִּימָנִין מִלְמַעְלָה לְמַטָּה נְעוּד הָא בְּגַמ' אָמַר דְּאָרְף אִם שְׁקָה אוֹ דָּרַס אִינְהוּ מְטַמָּאָה וְהֵתָם הָא הַשְׁחִיטָה נִיכְרַת, וּבְמַה נִיכְרַת שְׁחִיטָה יוֹתֵר מְנַחֲרִיהָ, וְעַכְצ"ל דְּמִפְרָכָסֶת הֵרִי הִיא כַּחֲחִי וְשַׁחֲטָה עָכוּ"ם בְּטִהוֹרָה לִישְׂרָאֵל טְוִמָּאָתָה מְפִנִי שְׁסוּפָה לְטַמָּא טְוִמָּאָה חִמּוּרָה.

אֵלֵא דְּצְרִיכָה מַעֲשָׂה לְעִשׂוֹתָהּ אִנְכֹל וְכִינּוֹן שְׁהִי דְּרָף שְׁחִיטָה וּבְטִהוֹרָה הִיא יֵשׁ שְׁחִיטָה א"כ מְקַרִי מַעֲשָׂה הַמְבִיאָה לִיְדֵי אִנְכֹל, וְכֵן יִשְׂרָאֵל בְּטִהוֹרָה אָבֵל בְּנַחֲרִיהָ אוֹ בְּשְׁקָה וְדָרַס דְּלֹא הוּי מַעֲשָׂה הַשְׁחִיטָה לֹא נַעֲשָׂה מִין אִנְכֹל, א"כ אֶפְשַׁר לֹאמַר דְּהָא דְּכְתֹב הֶרְמַב"ם דְּאִם שְׁחַט בְּהֵמָה חִי' נְעוּף וּמִפְרָכָסִין מְקַבְּלִין טְוִמָּאָה מִיְרִי בְּשַׁחַט יִשְׂרָאֵל בְּהֵמָה חִי' נְעוּף הַטְּהוֹרִין פִּינּוֹן דְּהַשְׁחִיטָה כְּבָר הִתִּירָה לְאָכֹל וְאִין צְרִיף עוּד שׁוּם מַעֲשָׂה הֵיטֵר לְאָכִילָה זֶה עוֹשָׂה אוֹתָהּ לְמוֹכְשֵׁרַת לְקַבֵּל טְוִמָּאָה אִף שְׁמִפְרָכָסֶת שְׁהֵיטֵר הָאָכִילָה מוֹצִיאָה מִדִּין חִי', אָבֵל יִשְׂרָאֵל בְּטִמְאָה וְעָכוּ"ם בְּטִהוֹרָה וְכֵן יִשְׂרָאֵל בְּקַדְשִׁים דְּחָסֵר עֲדָנָה הֵיטֵר אָכִילָה שְׁהֵרִי כֹל זְמַן שְׁלֹא נִזְרַק הַדָּם אִין לָהּ הֵיטֵר אָכִילָה, שׁוּב עַל דִּינָא קִיָּמָא דְּמִפְרָכָסֶת אִינְהוּ

מקבלת טומאה פניו שהיא פחי, ואף שלכאורה זה חידוש לחלק פו, אכן מצאתי און לסברא זו בדברי הרשב"א בחידושו לב"ק ע"ז ו"ל פרה מטמאה טומאת אונקלין הואיל והיתה לה שעת הפושר מדקתני שהיתה לה משמע שעתה אינה בת פדי והקשו בתוס' מאי איריא היתה והלא השתא נמי בת פדי היא לר"ש דבריש פרק אין מעמידין ובפרק קמא דשבועות משמע דס"ל לר"ש פרה קדשי בדיק הבית והתם בפרק קמא דשבועות אמרינן לר"ש קדשי בדיק הבית לא הוי בכלל העמדה והערכה ומירצו דתדא ועוד קאמר דלדידי אפילו השתא בת פדי ועוד דאפילו לדידכו דבעיתו העמדה והערכה מטמאה טומאת אונקלין הואיל והיתה לה שעת הפושר כשהיתה בת פדי בעודה מפרכסת, ואפילו לדברי המפרשים שלא אמרו שחט בה שנים או רוב שנים ועדיין היא מפרכסת הרי היא כחי' לכל דברי' אלא כששחט ישראל בטמאה או עפו"ם בטורה דלאו בר שחיטה היא אבל ישראל בטורה מכי שחט רוב שנים הרי היא כמתה גמורה ואפילו מפרכסת, וכמו שכתבתי בריש פרק פיוסי הדם, ושחיטת פרה ישראל בטורה היא אפ"ה כל שהוא מפרכסת הרי היא בכלל העמדה והערכה דכל שאין השחיטה מתרת באכילה אין שחיטת שנים מוציאה מידי חיותה דלא אמרה שנים (פירוש דשנים משוי למתה) אלא מפני שאותה שחיטה מתרת לאכילה בין לישראל בין לשאינו ישראל וכיון שפן כמנחא בדיקולא הא שחיטה שאינה לאכילה בשעת שחיטה אין מוציאה מודי חיותה כל זמן שהיא מפרכסת זה כשיטת התוס' עכ"ד הרשב"א.

ולכאורה דברי הרשב"א תמוהים דהרי עיקר החידוש דהיכא ששחט ישראל בכשרה הוי כמתה הוא פדי לתרץ דלא יקשה מאי קאמר בחולין דף פ"ג ולפרקינהו וליכסינהו בעינו העמדה והערכה ועל זה קשה הא מפרכסת היא פחי ומשו"ה תירצו בתוס' פניו דטהורה הבהמה וישראל שחטה לא הוי פחי פניו דנשחטה פהלקתה, וכן כתב הרשב"א בעצמו שם בחולין וכן בשבועות דף י"א פריף נשחטה תפדה הא בעי העמדה והערכה, ויקשה הא מפרכסת היא כחי' וא"כ בת העמדה והערכה הוא וע"ז מתרצו בתוס' דהיכא דטהורה ונשחטה פהלקתה לא הוי כחי' וכמו שכתב שם הרשב"א בחולין דתוס' מתרצו על הקוש' בשבועות דפריף נשחטה תפדה הא בעי העמדה והערכה, ולדברי הרשב"א בב"ק דהיכא דבשעת שחיטה לא הותרה הא אף ישראל בטורה לאו ח' היא, אכן צריף לחלק לדברי הרשב"א דבחולין הא מירי ששחט בדיק הבית קודם פדי' וא"כ הא ע"כ עומדת לפדי' וכיון דלר"ש כל העומד לפדות פדוי דמי אם נימא דיפדוה הרי הוא פבר פדוי וא"כ הוי שחיטה שהתירה לאכילה, וכן בשבועות פריף פניו שנשחטה שלא במקומה אם לא יפדוה תתסר, א"כ עומדת לפדי' א"כ אם נימא דתפדה מעיקרא פדוי היא והתירתה השחיטה וא"כ איננה בכלל העמדה והערכה ואף דמעיקרא עוד לא אמר דאיתא כר"ש אפ"ה פריף דהוי ס"ל כל העומד לפדות פדוי דמי, וכמו דפירשו התוס' בחולין דף פ"ג דמעיקרא כשפריף ופרקינהו הי' סבר כר"ש דכל העומד לפדות פדוי דמי, אכן בב"ק על הא דפרה מטמאה טומאת אונקלין הואיל והי' לה שעת הפושר הא מירי נשחטה פדיו פרה ועומדת לשרפה לשם פרה ולא התירתה השחיטה לאכילה ואף דהי' לה שעת הפושר היינו שפיון שאפשר הי' לפדותה אם יהי' נאה ממנה זה מועיל לעגנו שתקרא שעת הפושר פניו שאפשר לפדות אבל כל זמן שלא מצא נאה אינה עומדת לפדיון וא"כ לא היתה השחיטה לאכילה שתוציאה מידי חיה פניו שמפרכסת היא כחי' לכל דברי'.

ולפי זה אפֿשֿר לומר דגם רבֿה בר עֿולא סבר דמפֿרפֿסת היא כחי פֿרכי יוחנן ואעפֿי"כ סוֹבֿר שאם יגע טמא בקדושים קוֹדֿם הִזְרִיקָה מטמא דיוק המִתְנִיתִין כר"ש דְּכָל הָעוֹמֵד לזרוק פֿזרוק דְּמִי וא"כ שְׁחִיטָת קְדוּשִׁים מְכַשֶּׁרֶת הַבְּהֵמָה לְאֲכִילָה אִף דְּחִסֵּר עוֹד זְרִיקָה כָּל הָעוֹמֵד לזרוק פֿזרוק דְּמִי משו"ה מְקַבְּלֵת טוֹמְאָה, אֲכַן הֶרְמַב"ם סוֹבֿר כָּל הָעוֹמֵד לזרוק לֹא פֿזרוק דְּמִי א"כ לֹא הִתִּיר אוֹתָהּ הַשְּׁחִיטָה לְאֲכִילָה שְׁהִרִי חִסֵּר עֲדָנָה הִזְרִיקָה וְכָל שְׁהִשְׁחִיטָה אִין מִתִּיר אוֹתָהּ לְאֲכִילָה בְּדִינָא קַיִימָא דְּמַפְרָפֶסֶת הִיא כחי משו"ה אִף אִם נִגַּע טמא בְּבִשָּׁר הַבְּהֵמָה כָּל זְמַן שֶׁהוּא מַפְרָפֶסֶת קוֹדֿם הִזְרִיקָה אִינְהּ מְקַבְּלֵת טוֹמְאָה, משו"ה לֹא הִבִּיא הֶרְמַב"ם דְּבַעֲיָנָן שִׁיאֵמֵר בְּרִי שְׁלֵא נִגַּעְתִּי, וּלְפִי זֶה לֹא קָשָׁה נְמִי קוֹשֵׁיִת הֶרְאָב"ד עַל הֶרְמַב"ם בְּדִינָא דְּרַגְלָה בְּחוּץ שֶׁהַקְּשָׁה הֶרְאָב"ד פִּינוֹן דִּיצָא הֶרְגֵּל וּנְפִסֵּל מִשׁוּם יוֹצֵא בְּקְדוּשֵׁי קְדוּשִׁים א"כ תְּטַמָּא כָּל הַבְּהֵמָה מִשׁוּם הֶרְגֵּל לְרַבִּינוּ דִּס"ל חִיבּוּרִי אֲוֹכְלִין כִּמְאֵן דְּמִפְרָתִי דְּמִי, אֲכַן לְדַבְּרִינוּ לֹא קָשָׁה לְהֶרְמַב"ם דְּבִשְׁעָה שֶׁהוּא מְקַבֵּל הַדָּם הֵא הַבְּהֵמָה מַפְרָפֶסֶת (דְּרַוְבָּא דְּרַוְבָּא הַבְּהֵמָה מַפְרָפֶסֶת לְאַחַר שְׁחִיטָה) וְאִזּוּ הַבְּהֵמָה הִיא כחי לְדִידוֹן דְּחִסֵּר עֲדָנָה הִזְרִיקָה וְלֹא הִתִּיר אוֹתָהּ הַשְּׁחִיטָה וּלְדִידוֹן כָּל הָעוֹמֵד לזרוק לֹא פֿזרוק דְּמִי וְתִיכְף אֵחֵר הַקְּבֵלָה קוֹדֿם שֶׁתִּצָּא נִפְשָׁה וְקוֹדֿם הִזְרִיקָה יַחְתּוּף הֶרְגֵּל דְּהֵא לְאַחַר קְבֵלָה אֲפִילוֹ אִם נִשְׁאַר רַק כּוֹזֵית זוֹרְקִין אֵת הַדָּם דְּבִשְׁעָה שֶׁהִיא חִי אִין עֲלִיו דִּין דְּהַבְּשָׁר אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל טְמָא, אֲכַן הֶרְאָב"ד הֵא ס"ל דְּמַפְרָפֶסֶת אִינְהּ כחי לְעִנְיָן קְבֵלָת טוֹמְאָה וְתִמָּה אִמְאִי בְּנִחְרָה אִין בָּהּ טוֹמְאָה וְכֵתֵב מִשׁוּם דָּאִין נִיפֵר א"כ הִיכָא שֶׁהִיא שׁוֹחֲטָה וְנִיפֵר הַשְּׁחִיטָה מְקַבְּלֵת טוֹמְאָה משו"ה הַקְּשָׁה שֶׁהֶרְגֵּל שִׁיצָא יְטַמָּא כָּל הַבְּהֵמָה.

פֿסְקָא ד אֲכַן אִף שְׁבִיאָרְנוּ דְּהִיכָא דְּנִשְׁחַטָה כְּהִלְכָתָהּ הַשְּׁחִיטָה הִתִּיר אוֹתָהּ לְאֲכִילָה ומשו"ה הִתִּיר אֲכִילָה יוֹצֵאָה מִדִּין מַפְרָפֶסֶת, הִנֵּה לְהֶרְמַב"ם עֵכָז"ל דְּלֹא הִתְרַה עֲדָנָה, דְּהִנֵּה הֶרְמַב"ם פֿתֵב בִּפ"ט מֵהִלְכוֹת מְלָכִים הִלְכָה י"ב ז"ל הַשׁוֹחֵט אֵת הַבְּהֵמָה אֲפִילוֹ שְׁחַט בָּהּ שְׁנֵי הַסִּימָנִין כָּל זְמַן שֶׁהִיא מַפְרָפֶסֶת אֲבָר וּבִשָּׁר הַפּוֹרְשִׁין מִמֶּנָּה אֲסוּרִין לְבָנֵי נֹחַ מִשׁוּם אֲבָר מִן הַחִי, וְכִבֵּר הִבִּיא הַכ"מ שֶׁהֶרְשֵׁב"א הַקְּשָׁה עַל דְּבָרֵי הֶרְמַב"ם שְׁהִרִי בְּדָף ל"ג בְּחֻלּוֹין וְכֹן בְּדָף קכ"א אִיתָא בְּרִייתָא מִפּוֹרְשֵׁת דְּאַחַד יִשְׂרָאֵל אֲחַד עֶכָו"ם מוֹתְרִין בָּהּ וְכִמּוֹ דְּמַפְרָשׁ בְּדָף ל"ג דְּמִי אִיכָא מִיָּדֵי דְּלִישְׂרָאֵל שְׁרִי וְלַעֲפו"ם אֲסוּר, וְכִינוֹן דְּלִישְׂרָאֵל שְׁרִי לַעֲפו"ם נְמִי שְׁרִי וְהִנֵּה הַלַּח"מ פֿתֵב שֶׁהֶרְמַב"ם דְּחָאָה מֵהִלְכָה מִשׁוּם דְּטַעֲמָא דְּהִיא בְּרִייתָא מִשׁוּם דְּלִיכָא מִיָּדֵי דְּלִישְׂרָאֵל שְׁרִי וְלַעֲפו"ם אֲסוּר וּבְפֶרֶק אַרְבַּע מִיתוֹת אֲמָרוּ גְבִי יַפֿת תְּנָאֵר שְׁאֵנִי עֶכָו"ם דְּלֹא בְּנֵי כִּיבוּשׁ נִינְהוּ וְכִי הִיא גְּוֹנֵי מְצִינָן לומר הֵכָא שְׁאֵנִי עֶכָו"ם דְּלֹא בְּנֵי שְׁחִיטָה נִינְהוּ וְאֵע"ג דְּלִישְׂרָאֵל שְׁרִי לַעֲפו"ם אֲסוּר וְהִתּוֹ הַקְּשׁוֹ זֶה בְּפֶרֶק הַשׁוֹחֵט דָּף ל"ג וְתִיַרְצוּ לְקוֹשְׂיָא זֹו, אֲבָל רַבִּינוּ סוֹבֿר דְּהֵם סוּגְיָת חִלּוּקוֹת עֵכ"ד הַלַּח"מ, וְהִנֵּה מַה שֶׁפֿתֵב הַלַּח"מ שֶׁהִתּוֹס' תִּיַרְצוּ לְקוֹשְׂיָא זֹו הִנֵּה הַתּוֹס' לֹא תִיַרְצוּ וְנִשְׁאַרוּ בְּקוֹשְׂיָא אֲכַן עַל כָּל זֶה קָשָׁה לִי לומר דְּמַפְנֵי זֶה דְּחָה הֶרְמַב"ם לְבְּרִייתָא מֵהִלְכָה דְּלַע"ד לֹא קָשָׁה כָּלל סוּגְיָא דְּסוּגְיָתִין עַל סוּגְיָא דְּחֻלּוֹין דְּהִנֵּה בְּסוּגְיָתִין הֵא דְּאֵמֵר לִיכָא מִיָּדֵי דְּלִישְׂרָאֵל שְׁרִי וְלַעֲפו"ם אֲסוּר לֹא קָאִי עַל חֲתִיכַת הַהִיתֵר שֶׁמוֹתְרַת לִישְׂרָאֵל אֲלֵא עַל הַדִּין שֶׁיִּשְׂרָאֵל מוֹתֵר בִּיפֿת תְּנָאֵר וְעֶכָו"ם אֲסוּר בִּיפֿת תְּנָאֵר וְע"ז מִשְׁנֵי מִשׁוּם דְּלֹא בְּנֵי כִּיבוּשׁ נִינְהוּ וְכִמּוֹ שֶׁפֿתֵב רש"י דְּלֹא נִתְּנָה לָהֶם הָאֲרִץ לְכַבּוּשׁ אֲבָל לִישְׂרָאֵל נִתְּנָה לְכַבּוּשׁ וְא"כ יִשְׂרָאֵל מוֹתֵר בִּיפֿת תְּנָאֵר ע"י הִיתֵר דְּכַבּוּשׁ וְעֶכָו"ם אִין לוֹ דִּין הַכַּבּוּשׁ, וְאֲפֿשֿר עוֹד לומר דְּהַטַּעַם דְּהֵא עֶכָו"ם אִין קוֹנִין זֶה מִזֵּה וְאִין לַעֲפו"ם קִנְיָן בְּמַה שֶׁכּוּבֵשׁ

אֵלָא לְמַעֲשָׂה יָדְיוֹ אָבֵל לֹא קִנְיָן הַגּוֹף מִשָּׂא"כ יִשְׂרָאֵל קוֹנֶה קִנְיָן הַגּוֹף וְאֵ"כ הַיְתֵר הַתּוֹרָה בִּיפֶת תְּנוּאָה לְיִשְׂרָאֵל מִשּׁוּם דְּקוֹנֶה קִנְיָן הַגּוֹף, אָבֵל אִם קוֹנֶה רַק לְמַעֲשָׂה יָדְיוֹ גַּם יִשְׂרָאֵל אֲסוּר וְעַכּוּ"ם אִף בְּכִיבוּשׁ אֵין קוֹנֶה רַק לְמַעֲשָׂה יָדְיוֹ, וְאִף שְׁפֹתַב הַרְמַב"ם בַּפ"ט מֵהִלְכוֹת עֲבָדִים דְּמִלְךָ עַכּוּ"ם שֶׁהֵבִיא שְׂבִיל וּמְכָרָה הָרִי דִּינוֹ דִּין עֶבֶד פְּנֻעֵי לְכָל דְּבָר הֵינּוּ מִשּׁוּם דְּיִשְׂרָאֵל קוֹנֶה אוֹתוֹ לְגוֹפוֹ (וְדוֹקָא ע"י טְבִילָה) וְכִמוֹ שְׁפֹתַב בְּהִלְכָה ה' וְעֵינֵן שָׁם בַּכ"מ אָבֵל אֵין הָעַכּוּ"ם קוֹנֶה, וְאֵעֲפִי"כ אִם הִ' הַדִּין שָׂאֵם יִשְׂרָאֵל שְׂפֹתַב יֶפֶת תְּנוּאָה כָּל יִשְׂרָאֵל מְוֹתְרִין א"כ הִיפֶת תְּנוּאָה הַזֹּאת מְוֹתְרֵת לְכָל יִשְׂרָאֵל הַיְתֵה מְוֹתְרֵת גַּם לְנִכְרֵי דְכָל דְּבָר שְׁמֹתָר לְיִשְׂרָאֵל הַתֵּר גַּם לְנִכְרֵי אָבֵל הָא יֶפֶת תְּנוּאָה לֹא הוֹתְרָה אֵלָא לְהַכּוּבֵשׁ וְכִדְאֻמְרִינֵן שְׂלֹא יִקַּח אַחַת לּוֹ וְאַחַת לְאָבִיו, וְעוֹד הָא אִם עַכּוּ"ם כְּבֹשׁ יֶפֶת תְּנוּאָה גַּם הַיִּשְׂרָאֵל אֲסוּר בָּהּ, א"כ בְּסִנְהֶדְרִין דְּקָאִי אִם הָעַכּוּ"ם יְכַבּוּשׁ יֶפֶת תְּנוּאָה ע"ז אֻמְרִינֵן דְּלֹא שְׂיִיף מִי אֵיכָא מִיָּדִי דְּלִישְׂרָאֵל שְׂרִי וְלְעַכּוּ"ם אֲסוּר דְּלַעֲנֵן דִּין הַכּוּבוּשׁ הָא עַכּוּ"ם לָאוּ בְּנֵי כְּבוּשׁ נִינְהוּ וְלַעֲנֵן הִיפֶת תְּנוּאָה הַזֹּאת שְׁפֹתַב הָעַכּוּ"ם הָא גַּם לְיִשְׂרָאֵל אֲסוּר בָּהּ, וּבְנֻדָּי דְּגַם סוּגְיָא דְּחֻלּוּן סְבָרָא כֹּן שְׁהָרִי אִם שְׁחִטָּה עַכּוּ"ם טְהוּרָה בְּנֻדָּי דְּאֲסוּרָה לְעַכּוּ"ם אִף דְּיִשְׂרָאֵל שְׁשֻׁחַט מְוֹתָר מִשּׁוּם דְּעַכּוּ"ם לָאוּ בְּנֵי שְׁחִיטָה נִינְהוּ וְזֵהוּ מִמֶּשׁ דִּין דְּסִנְהֶדְרִין דְּשָׂאלַת הַמִּי אֵיכָא מִיָּדִי הוּא עַל הַדִּין דְּיִשְׂרָאֵל לְכַבּוּשׁ יֶפֶת תְּנוּאָה וְעַכּוּ"ם אֲסוּר, אָבֵל הַסּוּגְיָא בְּחֻלּוּן קָאִי אִם יִשְׂרָאֵל שְׁחִטָּה וְנִחְתָּד הַבְּשָׂר מִמֶּנָּה בְּעוֹדָה חַיָּה שְׂאֵז הַחֲתִיכָתַב בְּשָׂר הַזֵּה מְוֹתָר לְכָל יִשְׂרָאֵל כִּינּוֹן שְׁחֲתִיכָה הַזֹּאת מְוֹתְרֵת לְכָל יִשְׂרָאֵל מְוֹתְרֵת הַחֲתִיכָה הַזֹּאת גַּם לְעַכּוּ"ם שֶׁהַיְתֵר שְׂיֵשׁ עַל הַחֲתִיכָה לְיִשְׂרָאֵל מִתִּיר אוֹתָהּ אִף לְהָעַכּוּ"ם וְע"ז לֹא אֻמְרִינֵן דְּלָאוּ בְּנֵי שְׁחִיטָה נִינְהוּ דְּעַכ"פ מַה שֶׁהִיא מְוֹתְרֵת לְיִשְׂרָאֵל מִתִּיר אוֹתָהּ לְעַכּוּ"ם, וּבְכֹן לְדַעֲתֵי אֵי אֲפֻשָׁר כָּלֵל לֹמַר דְּהַרְמַב"ם דְּחָה מְפֻנֵי זֵה דְּשֹׁאֵנִי עַכּוּ"ם דְּלָאוּ בְּנֵי שְׁחִיטָה נִינְהוּ לְבַרְיֵיתָא מֵהִלְכָה דַּע"כ גַּם בְּרֵייתָא סְבָרָה זֹאת סְבָרַת דְּלָאוּ בְּנֵי שְׁחִיטָה נִינְהוּ שְׁהָרִי בְּהָדָּ בְּרֵייתָא גּוּפָא בְּדָף קכ"א אֵיתָא דָּאֵם שְׁחִטָּה עַכּוּ"ם בְּטְהוּרָה דְּאָבֵר וּבְשָׂר הַפּוֹרֵשׁ מִמֶּנָּה בְּעוֹדָה מְפָרְקֶסֶת אֲסוּרָה לְבְנֵי נֹחַ אִף אַחַר שְׁתַּצָּא נַפְשָׁהּ אִף דְּהָדָּ בְּרֵייתָא סְבָרָה דָּאֵם שְׁחִטָּה יִשְׂרָאֵל בְּטְהוּרָה אָבֵר וּבְשָׂר הַפּוֹרֵשׁ מִמֶּנָּה בְּעוֹדָה מְפָרְקֶסֶת מְוֹתָר גַּם לְעַכּוּ"ם אַחַר שְׁתַּצָּא נַפְשָׁהּ, וְע"כ הַטַּעַם שָׂאֵם שְׁחִטָּה עַכּוּ"ם לֹא אֻמְרִינֵן מִי אֵיכָא מִיָּדִי, מִשּׁוּם דְּלָאוּ בְּנֵי שְׁחִיטָה נִינְהוּ וְא"כ אֵין שְׁחִיטָתָם מוֹצִיא מִיָּדִי אָבֵר מִן הַחֲתִיכָתַב יִשְׂרָאֵל דְּמִתִּיר הַבְּשָׂר הַזֵּה לְיִשְׂרָאֵל מִתִּיר גַּם לְעַכּוּ"ם לְכֹן נִרְאֶה לִי דְּכּוֹנֶנֶת הַרְמַב"ם כֹּן דְּהִנֵּה הַתּוֹס' שָׁם בְּחֻלּוּן דָּף ל"ג פִּירְשׁוּ דְּהֵיכָא דְּלִישְׂרָאֵל אֲסוּר מִשּׁוּם אֵינָהּ אֲסוּר אִף אֲסוּר אַחַר שְׂלֹא אָבֵר מִן הַחֲתִיכָתַב אִם רַק מִשּׁוּם עֲשָׂה דְּאֵינּוּ זְבוּחַ לְעַכּוּ"ם אֲסוּר מִשּׁוּם אָבֵר מִן הַחֲתִיכָתַב וְלֹא שְׂיִיף לֹמַר מִי אֵיכָא מִיָּדִי דְּלִישְׂרָאֵל שְׂרִי כִּינּוֹן שְׂלֹא הוֹתְרָה לְיִשְׂרָאֵל מִמִּילָא לְעַכּוּ"ם נִשְׂאָר בְּאֲסוּרָא דִּידְנִי מִשּׁוּם אָבֵר מִן הַחֲתִיכָתַב מִשּׁוּם הָא כָּל זְמַן שֶׁהִבְהִמָּה עוֹד לֹא יֵצֵא נַפְשָׁהּ שְׂאֲסוּרָה לְיִשְׂרָאֵל מִן הַתּוֹרָה מִשּׁוּם לֹא תֹאכַל עַל הַדָּם וְכִמוֹ שְׁפֹתַב הַרְמַב"ם בַּפ"א מֵהִלְכוֹת שְׁחִיטָה שֶׁהָאוֹכַל קוֹדֵם שְׁתַּצָּא הַנֶּפֶשׁ עוֹבֵר בַּל"ת וְהָא שְׂאֵין לֹקִין עַל זֵה מִשּׁוּם דְּהוּי לָאוּ שְׁבִכְלֻת א"כ סוּבֵר הַרְמַב"ם דְּכָל זְמַן שְׂלֹא יֵצֵא נַפְשׁ הַבְּהִמָּה שְׂלֹא הוֹתְרָה עֲדָנָה לְיִשְׂרָאֵל לְכֹן נֹחַ בְּאֲסוּרָא קִיָּמָא וְאֲסוּר בְּשָׂר הַפּוֹרֵשׁ בְּעוֹדָה מְפָרְקֶסֶת מִשּׁוּם אָבֵר מִן הַחֲתִיכָתַב אַחַר שְׂיִצָּא הַנֶּפֶשׁ הַבְּהִמָּה שְׂאֵז לְיִשְׂרָאֵל הוֹתָר אִף בְּשָׂר שְׁפִירֵשׁ בְּעוֹדָה מְפָרְקֶסֶת הוֹתְרָה גַּם לְכֹן נֹחַ וְיִהְיֶה הַפִּירֵשׁ בְּדַבְרֵי הַרְמַב"ם דְּכָל זְמַן שֶׁהִיא מְפָרְקֶסֶת שְׂלֹא הוֹתְרָה עֲדָנָה אֲזִי אָבֵר וּבְשָׂר הַפּוֹרֵשׁ מִמֶּנָּה בְּעוֹדָה מְפָרְקֶסֶת אֲסוּר לְכֹן נֹחַ מִשּׁוּם אָבֵר מִן

החי אבל אחר שתצא נפשה דבשר הפורש בעודה מפרקסת מותר לישראל מותר גם לעפ"ם משום מי איכא מידי, והרמב"ם מדייק דכל זמן שהיא מפרקסת אסור אבל לא אחר שתצא נפשה, אכן בהלכה י"ג דשם קאי הרמב"ם בטמאה דעל ישראל אין איסור אבר מן החי ובעפ"ם יש איסור אף בטמאה שם פתב דאבר ובשר הפורשין מן המפרקסת אעפ"י ששחט ישראל הרי זה אסור לבגוי נח משום אבר מן החי דהא בטמאה אין שחיטת ישראל מתיר.

אכן אעפ"י שפתבנו שגם בישראל בטהורה אין השחיטה מתרת לאכילה קודם שתצא נפשה, אעפ"י כ אם נגע טומאה בה מטמאה שהרי השחיטה התירטה לאכילה שאין צריך עוד מעשה שהרי לר"ש אף אם חסר מעשה משום דין דכל העומד, מוציאה מדין חי, א"כ מכש"כ לדין היכא דלא חסר מעשה, ועוד האי דינא דלא תאכלו על הדם הוא דין על גברא שנא ואכל קודם שיצא הנפש ולא אסור חפצא ואף שמשום זה לא שייך ענדה דין דמי איכא מידי דלישראל שריא, אבל עכ"פ כפר אונקל מקריא פיון שאין איסור בחפצא, משא"כ בקרבן שקודם הזריקה יש איסור בהבשר מדין איסור חפצא, ודוק.

סימן ח סוגיא דפסול מהו שיעשה שירים דף ל"ד בעי מינן ריש לקיש מר' יוחנן פסול מהו שיעשה שירים אמר לי' אין עושה שירים אלא חוץ לזמנו וחוץ למקומו, הואיל ומרצה לפגולו ע"כ.

במס' מעילה אמר בדרף ה. דדוקא שארי הפסולים אין עושין שירים אבל טמא הואיל ומרצה בצבור עושה שירים.

והנה התוס' הקא בד"ה פסול פתבו ז"ל בפסול שקבל לא מיבעיא דהתנן יחזור הכשר ויקבל אלא בפסול שזרק כדפירש בקונטרס וממתניתין ליכא למיזק קבלו אין זרקו לא דאיכא לדחוי' כדאמרין בפרקין דלעיל לא תימא זרקו לא אלא אימא שחטו לא ומיהו למאן דאמר שלא במקומו כמקומו דמי מוכח לעיל דהוא הדין בזרק הפסול שיחזור הכשר ויקבל ע"כ.

והנה הרמב"ם בפ"א מהלכות פסולי המוקדשין הלכה כ"ח. פתב ז"ל קיבל הפסול אם נשאר דם הנפש חוזר הכשר ומקבל ומוליה זורק שאין הפסולין לעבודה עושין הדם הנשאר שירים חוץ מן הטמא הואיל והוא ראוי לעבודה בקרבן הבא בטומאה כמו שביארנו עושה שירים כפיצד קיבל הטמא אעפ"י שקיבל אחריו הכשר דם הנפש וזרקו נפסל הזבח שזה שקיבל הכשר באחרונה שירים ואינו פלום עכ"ל.

וכתב על זה הראב"ד ז"ל אמר אברהם סבור אני שטעה בזה שהוא סבור פשאמרו כוס עושה חבירו דחוי או שירים בקבלה בלבד אמרו אפילו בלא זריקה ואינו כן שאין השאר לא דחוי ולא שירים עד שיזרק מן האחר ואפילו קיבל הכשר תחלה וכ"ש פסול עכ"ל.

וכתב על זה הכ"מ ז"ל ואני אומר שגם רבינו סובר כן וכשפתב פאן פיצד קיבל הטמא קובל זרק קאמר וסמך על מה שפתב בפ"ג מה' מעילה קיבלו הפסולים את הדם וזרקוהו וזרקו הכשרים לעבודה וקיבלו שאר דם הנפש וזרקוהו אין מועלין בבשרן שאין הפסולין עושים שאר דם הנפש שירים חוץ מן הטמא כפיצד קיבל הטמא וזרק אעפ"י

שחזר הכָּשֶׁר וְקִיבֵל שְׁאֵר דָּם הַנֶּפֶשׁ וְזָרְקוּ הָרִי אֵלָיו לֹא הָיְתָה לָהֶם שְׁעַת הַיּוֹמֵר עַכ"ד
הכ"מ.

אָכֵן כַּמּוּבָן הַדְּבָר קִשְׁיָה מְאֹד דְּהַרְמַב"ם יִכְתּוּב קִיבֵל וְכִנְנָתוֹ יִהְיֶה קִיבֵל וְנִרְקָה וְעוֹד יִקְשֶׁה
כִּינּוּן דְּעֵיקָר שְׁעוֹשֶׂה שִׁירָיִים וּפּוֹסֵל הִיא הַזְרִיקָה א"כ לָמָּה נִקְטַף לָל הַרְמַב"ם קִיבֵל הו"ל
לְאֵמֵר זָרְק הַפְּסוּל אִם יֵשׁ דָּם הַנֶּפֶשׁ כּוֹ הַטְּמֵא שְׁזָרְק.

וְעוֹד צָרִיף עֲדָנָה בִּיאוּר דְּהָא בְּהַלְכָּה כ"ז. קְאָמֵר הַרְמַב"ם בְּפִירוּשׁ דְּאָחָד מִן הַפְּסוּלִין
לְעִבּוּדָה שְׁקִיבֵל אוֹ שְׁהוּלִיף אוֹ שְׁזָרְקוּ פְּהֵלְכָתוֹ נְפֹסֵל הַזְּבַח הָרִי דְּגַם בְּחֻדָּא בְּקַבְלָה לְבַדָּה
פּוֹסֵל, וְאִין לּוֹמֵר דְּמִיָּירִי בְּשִׂאִין יוֹתֵר דָּם הַנֶּפֶשׁ, שְׁהָרִי כְּתֵב הַרְמַב"ם וְזָרְק פְּהֵלְכָתוֹ וְכַתֵּב
הכ"מ דְּדוֹקָא אִם זָרְקוּ פְּהֵלְכָתוֹ פּוֹסֵל אֲבָל זָרְק שְׁלֵא פְּהֵלְכָתוֹ אִין פּוֹסֵל וְאִם מִיָּירִי שְׂאִין
יוֹתֵר דָּם הַנֶּפֶשׁ א"כ אַף אִם זָרְק שְׁנָא פְּהֵלְכָתוֹ יוֹפְסֵל.

וְעוֹד קִשְׁיָה הָא הַרְמַב"ם ב'פ' י"ד פְּסוּה"מ בְּהַלְכָּה ב' כְּתֵב בְּכָל הַפְּסוּלִין שְׂאִם עֲשָׂאֵן הַפְּסוּל
לְעִבּוּדָה שְׁלֵא לְשִׂמְן בֵּין קִיבֵל בֵּין הוּלִיף בֵּין זָרְק פְּסֵל הַזְּבַח. וְאֵעִפ"י שְׁחִזֵּר הַכָּשֶׁר וְקִיבֵל
דָּם הַנֶּפֶשׁ וְזָרְק כְּפָר נְפֹסֵל הַזְּבַח, הָרִי דְּאַף בְּכָל הַפְּסוּלִין פּוֹסֵל אַף בְּעִשָׂה חֻדָּא מְהַעֲבֹדוֹת,
וְדָבָרִי הַכ"מ דְּפִירֵשׁ דְּהַטְעַם מְשׁוּם מַחְשָׁבָה שְׁלֵא לְשִׂמְנָה תְּמוּהָ, שְׁהָרִי כְּתֵב וְאִין הַטְעַם
מְפָנִי הַמַּחְשָׁבָה.

וְכֵן יִקְשֶׁה דְּהֵכָא קְאָמֵר הַרְמַב"ם בְּקִיבֵל הַפְּסוּל דְּלַכְתַּחְלָה מְקַבֵּל הַכָּשֶׁר וְזוֹרְק וְאִילוּ
בְּהֵלְכוֹת מְעִילָה קְאָמֵר הַרְמַב"ם שְׂאִם קִיבֵל הַפְּסוּל וְזָרְק אִם חִזֵּר הַכָּשֶׁר וְקִיבֵל וְזָרְק אִין
מוֹעֲלִין. הָרִי דְּהַזְּבַח פְּסוּל שְׂאִילוּ הִי כָּשֶׁר לֹא אִיִּצְטָרִיף לּוֹמֵר דְּאִין מוֹעֲלִין.

וְכֵמוֹ שְׁמַדִּיקָא בְּגַמ' מְעִילָה, וְאִם הֵכָא ג"כ הַפִּירוּשׁ בְּדָבָרִי הַרְמַב"ם דְּקִיבֵל וְזָרְק. אִיף
קְאָמֵר דְּלַכְתַּחְלָה חִזֵּר הַכָּשֶׁר וּמְקַבֵּל וּמוֹכַח דְּכָשֶׁר לְגַמְרִי וְשִׂם קְאָמֵר רַק בְּדִיעֲבַד,
וּמְשַׁמַּע דְּפְסוּל רַק שְׂאִין מוֹעֲלִין.

מְשַׁמַּע דְּמִיָּירִי הֵכָא בְּקִיבֵל לְבַד וְקִשְׁיָה קְוֹשֵׁת הַרְאָב"ד בְּכוּס דְּוִקָא הַזְרִיקָה עוֹשֶׂה
שִׁירָיִים. וְהָרִי בְּפְסוּל מִיָּירִי דּוּמְיָא דְּכוּס.

וְגַם קִשְׁיָה קְוֹשֵׁת הַתּוֹס' דְּהֵכָא בְּמַתְנִיתִין אִיתָא בְּפִירוּשׁ בְּכָל הַפְּסוּלִין שְׁקַבְלוּ שְׂאִם יֵשׁ
דָּם הַנֶּפֶשׁ יִחְזוֹר וְיִקְבֵּל וְאִפְּלוּ בְּטְמֵא, וְעוֹד קִשְׁיָה דְּבַגְמ' מְעִילָה דָּף ה' אִיתָא אֲמַר רַבִּי
אִסִּי אִם כֵּן לָמָּה לְמִיתְנִי תְּרַתִּי אֲלֵא לְעוֹלָם דְּמְעִילָה דְּוִקָא וְהָא קַמ"ל (דְּקַתְנִי קַבְלוּהוּ
פְּסוּלִין וְזָרְקוּהוּ) דְּפְסוּל עוֹשֶׂה שִׁירָיִים אַע"ג דְּקִיבֵל פְּסוּל וְזָרְק וְקִיבֵל כָּשֶׁר וְזָרְק לֹא
פְּלוּם הוּא, מ"ט דְּשִׁירָיִים נִינְהוּ (וּמִיָּירִי בְּטְמֵא).

הָרִי דְּדוֹקָא מְשׁוּם דְּקִיבֵל הַטְּמֵא וְזָרְק מְשׁוּ"ה אִין מוֹעֲלֵל מְאִי שְׁיִקְבֵּל הַכָּשֶׁר אַחֲרָיו וְיִזְרוּק.
אֲבָל אִילוּ הִי מְקַבֵּל וְלֹא זוֹרְק.

אִז הִי הָדִין אַף אִם הִי מְקַבֵּל הַטְּמֵא, אִם אַחֲרָיו יִקְבֵּל הַכָּשֶׁר וְיִזְרוּק יִהְיֶה כָּשֶׁר. וְכֵמוֹ
שְׁפִירֵשׁוּ שְׂם בְּתוֹס'.

וּלְתַרְזֵן כָּל זֶה נִרְאֶה לִי דְּהַנְּהַ תְּתוֹס' בְּדָף כ"ו. בַּד"ה נְאִי שְׁלֵא בְּמִקּוּמוֹ כְּמִקּוּמוֹ דְּמִי, הַקְּשׁוּ
כִּינּוּן דְּגַם שְׁלֵא בְּמִקּוּמוֹ הָרִי זָרִיקָה א"כ אִיף אִיתָא לְקַמְן ב'פ' הַתְּעַרְוּבָת דְּהַנְּתַנִּין לְמַטָּה
שְׁנַתְּעַרְבוּ בְּנִיתְנִין לְמַעְלָה ר"א אוֹמֵר יִתֵּן לְמַעְלָה וְרוֹאֶה אֲנִי אֶת הַנְּתַנִּין לְמַטָּה כְּאִילוּ הֵן

מים, ואם שלא במקומו הוי זריקה אמאי יחזור ויתן למטה הרי כבר נתפפר ותיכצו ו"ל וי"ל פינון דאית לי רואין פאילו הן מים לא הוי פמכופר ולא יהיב לי לשם פפרת התחתון ומיהו קשה לרפנו דלית להו רואין משמע התם דלרבנו יחזור ויתן למטה דקתני נתן למעלה ולא נמלה אלו ואלו מודים שיחזור ויתן למטה ע"כ.

ונראה לתרין דברי התוס' דהא זריקה יש בה שני ענינים (א) שמכפרת (ב) שמתרת הקרבן לאכילה, ואת האימורין להקטרה, והנה בנתן שלא במקומו איתא שם בגמ' דמועיל רק לכפרה, ולא להתיר בשר לאכילה, ונראה לי דאף להקטיר אימורין אין מועיל, שהרי בדרף פ"ד.

חשיב בין הנה שאם עלו לא ירדו הניתנין למטה שנתנו למעלה ולמעלה שנתנו למטה: וע"כ דקאי על אימורין שדוקא בדיעבד אם עלו לא ירדו אבל לכתחלה לא יעלו דהא על הדם לא קאי האי דין דאם עלו לא ירדו.

דרך הראוי לא ישים אם עלו לא ירדו ובדם מה שפשר בניתנין למעלה שנתנו למטה הוא משום דשלא במקומו פמקומו דמי ומועיל לכפר, אבל לא להתיר לא את הבשר באכילה ולא את האימורין להקטיר.

ורק אם עלו האימורין לא ירדו. והנה בזרק שלא נשמה איתא לעיל דף ו' איבעי להו פיפרו על מה שפאו או לא פיפרו אמר רב שישא ברי' דרב אידא מסתברא דלא פיפרו דאי ס"ד פיפרו שני למה הוא בא כו', נמצא דאם זרק שלא לשמה, הזריקה לא באה לכפרה רק להתיר הקרבן לאכילה והאימורין להקטירו והא דאיתא הכא בדרף כ"ו מי איפא זריקה דלא מכפרת ושריא בשר באכילה פורש רש"י פגון הו בתרייתא דלאו לכפרה אתיא דהא איכפר בקמיייתא וכונת רש"י כמו דאיתא שם בדרף ו' רב אשי אמר רב שישא ברי' דרב אידי הכי קא קשיא לי אי אמרת בשלמא לא פיפרו שלא לשמו מפת לשמו קאתי ושני למה הוא לכפר אלא אי אמרת פיפרו שני למה הוא בא, היינו דבשלמא בתחלה אם נימא שלא פיפר לא קשיא למה הוא בא פינון שהקרבן עמד לכפר אבל אם כבר פיפר אי אפשר לעשות קרבן שני, ה"נ אם שלא במקומו מכפר, אי אפשר לעשות זריקה שאינה מכפרת, עכ"פ אם זרק שלא לשמה אינה מכפרת נמצא הא דאמרינו נתן שלא במקומו מכפר דוקא אם נתן לשמה.

אבל אם נתן שלא לשמה דאין מכפרת אין מועיל הזריקה, דהרי להתיר בשר אונה באה דהא היא שלא במקומו ולכפר לא באה דהא זרקה שלא לשמה בכה"ג לא הוי זריקה א"כ אם נתן למעלה לשם דם הניתנין למעלה הרי זרק את דם העולה שהיא למטה זרקה למעלה לשם חטאת בכה"ג לא הוי פלל זריקה.

שהרי לא פיפרה משום שלא לשמה ולא התירה משום שאין זה מקומה בכה"ג יחזור ויתן למטה: אף אם נתן למטה מקודם דהיינו דמי החטאת נתן למטה. ועוד התוס' הא פתבו דלר"א דאית לי רואין ניקח מה שיחזור ויתן למטה משום דאית לי רואין פאילו הן מים: ולכאורה לא דמי דר"א מתיר לתן ולחשוב לשם מים אבל בסתמא הא לא נתן לשם מים וע"כ צריך לומר דכיון דנתן לשם דם של מקום האחר הרי פאילו חשב בפירוש שלא יעלה לשם אלו וכאילו חשב בפירוש שהדם שחיון זה מקומם יהיו פאילו הן מים

וא"כ אף בדמי החטאת הוי פאילו חשב לשם חולין והוי פאילו הי' בלבו שלא יעלה, דאינו מרצה וא"כ דנקא במקומו פשר אבל שלא במקומו דאין מתיר הבשר, ואינו מכפר, לא הוי זריקה פלל ואפשר דלגבי הדם שאין מכונן לזורקם הוי פמתעסק ואף דרבנן סברי דאסור לזרקם ולחשוב לשם מים וכדומה אעפ"כאם עשה פן גם רבנן מודו דלא הוי זריקה דהוי רק פמתעסק בעלמא.

והנה לקמן פריד מיתבי חישוב ליתן את הניתנין למעלה למטה למטה למעלה לאלתר פשר חזר וחישוב חוץ למקומו פסול ואין בו פרת חוץ לזמנו פיגול וחיבין עליו פרת למחר פסול חזר וחישוב בין חוץ לזמנו בין חוץ למקומו פסול ואין בו פרת ואי שלא במקומו במקומו דמי האי פסול פיגול הוא אמר מר זוטרא זריקה דשריא בשר באכילה מיתבי לידי פיגול דלא שריא בשר באכילה לא מתיא לידי פיגול א"ל רב אשי למר זוטרא מנא לה הא דכתיב ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו פיגול יהי מי שפיגולו גרם לו יצא זה שאין פיגולו גרם לו אלא איסור דבר אחר גרם לו אי הכי איפסול נמי לא ליפסול אמר רב נחמן בר יצחק מידי דהוי אמתשבת הינוח ואלקבא דר' יהודה ע"כ.

והנה הרמב"ם בפט"ז מהלכות פסולי המוקדשין פתב לדינים אילו שאם חישוב אלו המתשבות פסול ואינו פיגול, והשיג ע"ז הרמב"ם דזוה שייבוש והינינו דכיון דבגמ' פריד אי הכי איפסולי נמי לא ליפסול ומשני דאלקבא דר' יהודה הוא דס"ל דמתשבת הינוח פוסל א"כ לדין דמתשבת הינוח אונן פוסל, הי' להרמב"ם לפסוק דאם חישוב מתשבות אלו על הדמים הניתנין למטה חישוב ליתנם למעלה, למחר כו' דכשר, ואי פסק הרמב"ם דפסול, ומה שכתב הפסוק משנה דכונת הגמ' דכי היכי דאשפחן לר' יהודה דמתשבת הינוח דאע"ג דנא הוי פיגול מיהא מיפסיל ה"נ לרבנן דחשב על הדם הניתנין למטה ליתן למחר למעלה אעפ"י שאינו פיגול מיפסיל, הדברים תמוהים דהא דלר' יהודה במתשבת הינוח דאינו מפגל.

משום דאף אם הי' מניח למחר לא הי' הקרבן פיגול היום אלא פסול, ואם אכל מהקרבן בליה אף דכבר נפסל הדם אין הקרבן פיגול ומה שלמחר הי' נותר הקרבן אינו מטעם שהניח הדם אלא משום דהקרבן בעצמו נעשה נותר אבל מחמת מתשבתו היינו מחמת הנחת הדם למחר לא נעשה הקרבן איסור פרת.

משו"ה לר' יהודה בחישוב להניח למחר רק פסול ואינו פיגול דלר' יהודה המתשבה פאילו היתה המעשה בפועל ואילו היתה המעשה בפועל היינו שהניח הדם ואכל מן הקרבן טרם ענות השחר לא הי' מחוייב פרת רק פסול אבל לרבנן במחשב לזרוק הדם למחר שלא במקומו דהטעם דילפינו מן והאכל יאכל דמתשבה על זריקה שאינה מתרת לאו מתשבה לפגל נימא דאף לפסול אין מועיל, דהא לרבנן לא סבירא להו דמתשבה פמעשה חוץ ממחשבת הזמן ומחשבת חוץ למקומו, וא"כ קשה אמאי פסק הרמב"ם דאם חישוב ליתן את הניתנין למטה למעלה למחר פסול.

והנראה לי דהנה יש לעיין הא דאמרנו דילפינו מקרא דואם האכל יאכל דזריקה שלא במקומו אין מפגל במחשבת הזמן איך הנה הדין במחשבת חוץ למקומו אם יפסול או לא, היינו פיון דהמיעוט קאי על מחשבת הזמן אפשר דעל מחשבת חוץ למקומו לא נאמרה, ויהנה הדין דאף אם חשב חוץ למקומו פשר, או דהמיעוט הוא על מחשבת הזמן

ומינין' ילפינו למחשבת חוץ למקומו, ועוד את"ל דעל מחשבת חוץ למקומו לא נאמר וחוץ למקומו פוסל אף בזריקה שאינה מתרת בשור באכילה, אם לילך מינה מחשבת הזמן לפסול ממה מציינו ממחשבת חוץ למקומו, וכהא דאמרין בדרף י"א.

דאף דאמר ר' שמעון כל שאינו על מזבח החיצון פשלמים אין חייבין משום פיגול מודה הוא שמחשבת הזמן פוסל. ויש להוכיח זה מסוגיא דמנחות דף נ"ט.

דאיתא התם תנו רבנן לא ישים עלי' שמן ואם שם פסל, יכול לא יתן עליה לבונה ואם נתן פסול ת"ל כי חטאת יכול אף בשמן תלמוד לומר היא ומה ראית לפסול בשמן ולהכשיר בלבונה, פוסל אנו בשמן שאי אפשר ללקטן מכשיר אני בלבונה שאפשר ללקטתה בעי רבה בר רב הונא מר' יוחנן נתן עלי' לבונה שחוקה מהו משום דאפשר ללקטתה והא לא אפשר או דילמא משום דלא מפלעא והא נמי לא מפלעא כו' מאי הוי עלה אמר רב נחמן בר יצחק תניא מנחת חוטא ומנחת קנאות שנתן עליה לבונה מלקט את הלבונה וכשרה ואם עד שלא ליקט הלבונה חישב עלי' בין חוץ למקומו בין חוץ לזמנו פסול ואין בו פרת כו' ופירש"י בד"ה משליקט ז"ל אלמא מדקאמר כל זמן שהלבונה בתוכה פסולה היא ש"מ בליקטה תליא מילתא לפי זה מסקנת הגמ' דבליקטה תליא מילתא וא"כ לבונה שחוקה פסולה המנחה אכן הרמב"ם בפ"א מהלכות פסולי המוקדשין הלכה יוד כתב שאם היתה שחוקה הרי זו פסולה מספק וכבר הקשה זאת הפוסק משנה ותירץ דהרמב"ם לא גריס בגמ' מאי הוי עלה וברייטא דמייתי ר"נ בר יצחק מילתא באפי נפשי היא דמייתי לה לאקשוני' עלה ואמאי פסלה במחשבה דחוי הוא ואינה ענין לבעיא דילן עכ"ד הכ"מ, אכן אין התירוץ מוכן דעכ"פ מדלא מפגלה המחשבה ע"כ דבעת שעלי' הלבונה פסולה.

לכן נראה לי דהנה בגמ' איתא ותהוי פד' ואמאי פסלה במחשבה דחוי הוא אמר אפיי חטאת קרייה רחמנא רבא אמר הא מני חנן המצרי הוא דלית לי' דחוי כו' רב אשו אמר כל שבידו לא הוי דחוי, ואיתא בתוס' אמאי פסלה מחשבה נא גרסינן כו' דאפסול מחשבה לא פריד מידי דאי משליקט לבונה אמאי לא תפסול כו' אם עד שלא ליקט לבונה דקתני פסול ואין בו פרת ההוא לא משום מחשבה הוא אלא מפני שהקמיצה פסולה היא בעוד הלבונה עני' פדקתני אם שם שמן פסולה כו' ודבר תימא הוא מאי פריד ותהוי דחוי הא בהדיא דריש לה מברייטא מדכתוב חטאת ורבא נמי למה דחק לתרץ חנן המצרי הוא עכ"ד התוס'.

אכן רש"י הא פירש דהקושיא אמאי פסלה מחשבה. ולפי פירוש התוס' דאם עד שלא ליקט הלבונה אין הפסול מטעם מחשבה, א"כ למה נקט כלל חישב כיון שאין המחשבה פוסלת ואם בא לאשמעינן דאין בה פרת במחשבת חוץ לזמן, עכ"פ מחשבת חוץ למקומו למה נקט ע"כ דהקמיצה כשרה ורק המחשבה פוסלת, ולפי זה נראה לי לפרש דאדרבה רב נחמן בר יצחק בא להוכיח דכשרה אף בעוד הלבונה עלי', והא דאיתא ותהוי פד' ואמאי פסלה במחשבה כל זה מדברי רב נחמן בר יצחק.

דהנה בברייטא איתא דמקרא דחטאת ילפינו שאם שם לבונה לא פסלה, אבל זה נוכל לפרש דדוקא אם ליקט אז הוכשרה, וקרא דחטאת בא למילף שלא נימא שנפסלה לגמרי אבל כל זמן שהלבונה בתוכה זה לא גזע מקרא דחטאת ובא רב נחמן בר יצחק להוכיח

דע"כ אף בעת שהלבונה עליה פשרה ואם קמץ והקטיר המנחה פשרה אלא דעבר על איסור דלא ישום עלי לבונה דכיון דאיתא בפרויטא דאם חישב פסולה מזה הא מוכח דהקמיצה פשרה דאם נימא דהקמיצה פסולה לא שניף לומר דפסולה מטעם המחשבה ע"כ דהקמיצה בלא מחשבה פשרה אף בעת שהלבונה עלי.

והא דאין מפגל מחשבת הזמן לחייב פרת הוא מקרא דלא ירצה דאימתי מועיל מחשבת פיגול לחייב פרת דוקא אם ההרצאה לרצון. היינו שבלא איסור פיגול לא הי' איסור לרצות.

אבל אם אף בלא מחשבת הזמן הי' אסור לרצות אף אם המנחה פשרה אין מועיל מחשבת הזמן לחייב פרת וכמו דאיתא ברש"י ד"ה ואין בו פרת דילפינו דאין בו פרת מקרא דלא ירצה וסובר הרמב"ם דמזה ילפינו היכא דאסור לרצות אף בלא מחשבת הזמן אז אין בו פרת אף שאם עברוהקטיר המנחה פשרה.

אבל אם נימא דאם הקטיר בעת שהיתה הלבונה המנחה פסולה א"כ בעת שהמנחה עלי הקמיצה לא תהוי קמיצה והמחשבה לא תפסול וא"כ ותהוי פף ואמאי פסלה מחשבה דחוי הוא כל זה מדברי רב נחמן ב"ר יצחק ותהוי פף פירוש אם נימא דפסולה א"כ בעת שהלבונה עני' תהוי פפף ולא תהי' הקמיצה קמיצה ואמאי פסלה מחשבה, קושני' שני' אמאי פסלה המחשבה בעת שהלבונה עני', ע"כ דהמנחה פשרה רק הוא עובר על נא ישום בעת העבודות וכיון דאין פסול בגוף המנחה רק איסור גבירא ולא הוי בתורת ירצה אף בלא מחשבת הזמן, הקמיצה וההקטרה פשרים רק דבאופן כזה אין מועיל מחשבת הזמן לחייב פרת, ואין להקשות כיון דהנה בהמנחה לבונה הא חסר הקומץ דהא אם קמץ ועלה בידו צרור או קורט לבונה פסולה, אפשר דזה הדין הוא דוקא אם הוא דבר שיש בו ממש כמו קורט או צרור, אבל אם הוא כמו קמח אין פוסל מטעם חסר דהוי דבר שאין בו חשיבות ואם ימצא איזה אבק משהו בהמנחה לא יפסל הקומץ, וא"כ הפסול רק משום לבונה, ועוד אפשר שאם נתן לבונה שחוקה על המנחה ונשאר כדי קמיצה שלא עירב לבונה ובהקומץ אין לבונה ואעפ"כ לא דמי לאם נתן שמן על שירי' דאף קודם הקטרה פשר דהתם בעת הקמיצה לא הנה מעורב בהמנחה לבונה.

אבל הכא כיון דבהמנחה היתה הלבונה בעת הקמיצה א"כ קמץ על המנחה הלבונה אם לא ילקוט יהיה הקטרה על שיריים עם הלבונה ועובר בלא ישום אף על ההקטרה אבל אם קמץ בעת שלא היה בהשיריים שמן או לבונה אז כיון דאין הקמיצה על הלבונה גם הקטרת הקומץ לא הוי על הלבונה, עכ"פ הכא ע"כ מוכח דבלא איסור הלבונה אין חסרון בהקומץ ומביא רב נחמן בר יצחק ראי' דהמנחה איננה פסולה, דאם היא פסולה אין הקמיצה קמיצה ואין המחשבה מחשבה כלל אף לפסול ומברייתא מוכח דהוי קמיצה והמחשבה פוסלת ע"כ דכשרה היא אף בעת שהלבונה עלי, ודחי אב"י דמקרא דמחטאת ילפינו שאף שעתה פסולה היא, ואם יקטיר בפסול תהי' המנחה פסולה אעפ"כ הקמיצה פשרה והמחשבה פוסלת דגלי קרא דחטאת דאף בעוד שהלבונה מועילה הקמיצה ופוסלת המחשבה, ור"ב אמר חנו המצרי היא וכיון דאין דחוי ועיקר פסלות שייכא בעת הקטרה.

אם בעת ההקטרה הסיר הפסול פשרה המנחה, והקמיצה מועלת והמתשבה פוסלת אף בעת הפסול אם אפשר שתהי' ההקטרה בכשרות ורב אשי שני דכל שבידו אין דחוי ומשום זה מועלת הקמיצה ופוסלת המתשבה משום שבידו להכשיר ההקטרה היינו ללקוט.

אבל אם בעת שהיתה הלבונה עלי' פסולה, וא"כ דחו פשטות רב נחמן בר יצחק ונשארה האיבעיא בני פשיטות משו"ה כתב הרמב"ם דהדבר ספק אם פסולה, אם הלבונה שחוקה דאז אין בידו ללקוט, או דהטעם משום דבלוועה.

עכ"פ חזינו לפי סברת רנב"י. דאף אם אין מתשבת הזמן מפגל לחייב פרת, כדילפינו מקרא דלא ירצה, אעפי"כ מתשבת שלא למקומו פוסל ומתשבת הזמן ג"כ פוסל אף שאינו מחייב פרת מטעם דמיעוט דלא ירצה הוא רק נמעט מפרת.

א"כ גם הלימוד מקרא דואם האכל יאכל ביום השלישי דמנה ילפינו דזריקה שלא במקומה אינה מפגלת דתליא בהכשר הבשר לא בענין הפפרה ואעפי"כ מתשבת שלא במקומו ופסול וכן מתשבת הזמן ופסול דאין המיעוט אלא לפטור מן הפרת, ולא לאמר שאין המתשבה פוסלת כלל, וא"כ קשה מאי קאמר אי הכי איפסולי נמי לא לפסול הא אפשר לומר כמו לימוד דלא ירצה הוא רק למעט היכא שאסור לרצות נמעט רק מפרת אבל פוסל פן לימוד דואם האכל יאכל ביום השלישי דבעי דוקא זריקה שמתרת הבשר הוא ג"כ רק למעט מפרת ולא לומר שאין המתשבה פוסלת, ואם נאמר דהסוגיות פליגי סובר הרמב"ם שיש לפסוק פסוגיא דמנחות שהרבה אמוראים נשנו שם, אכן אפשר דהאי סוגיא קאי אליבא דשמואל דאיהו אמר לקמן בדרף כ"ח.

תרי קראי פתיבי ופריש אביי אליבא דידי' דקרא דפרשת קדושים דנהאם האכל יאכל ביום השלישי אם אינו ענין לחוץ לזמנו תנהו ענין לחוץ למקומו א"כ מקרא דואם האכל יאכל ילפינו גם לחוץ למקומו א"כ גם מתשבת חוץ למקומו אמרה התורה דאינה פוסלת דוקא אם חישב על זריקה שמתרת בשר באכילה משו"ה פרי' איפסולי נמי לא ליפסול ומשו"ה הוצרך לתרץ דהטעם משום מתשבת הינוח ואליבא דר' יהודה אכן לרבא דתריין דכולהו מקרא אריכא אתיין א"כ קרא דנהאכל קאי רק על מתשבת חוץ לזמנו ומתשבת חוץ למקומו ילפינו מקרא דפיגול זה חוץ למקומו א"כ מיעוטא דנהאכל יאכל הוא דוקא על מתשבת חוץ לזמנו אבל חוץ למקומו פוסלת המתשבה אף בזריקה שאין מתרת בשר באכילה דעל מתשבת חוץ למקומו אין לנו מיעוטא וכיון דמתשבת חוץ למקומו פוסלת מכש"כ מתשבת חוץ לזמנו דפוסל ומיעוטא דנהאכל יאכל הוי רק לפוטרו מפרת ולא למעט הפסול משו"ה כתב הרמב"ם דאם חישב ליתן הנתיבין למעלה למטה למחר פסול ואין בו פרת.

ורבא אמר דשלישי דפרשה קדושים מיבעאי לי' למקום שהוא משולש בדם ובשר ואימורין ופירש רש"י דפרט למחשב לאכול בהיכל דלא הוי מתשבת שלא במקומו, ולפי זה לכאורה קשה דנמצא דגם רבא דריש דואם האכל יאכל קאי על חוץ למקומו, אכן כבר הקשו בתוס' הרבה קושיות על זה וכתבו בתוס' דבא למעט שאם עמד בחוץ לעזרה וחישב והקשו על זה ג"כ.

ונראה לי דהרמב"ם יפרש על זה דהנה הרמב"ם פתב בפי"ז מהלכות פסוה"מ הלכה ד.
ז"ל הנה עומד בעזרה וחישוב מחשבת הזמן בחטאת הפנימית בדבר הנעשה בפנים אינו
פיגול חשב בדבר הנעשה בחוץ הרי זה פיגול כו' הי' עומד בהיכל ואמר הרני מזה לשפוף
שירינים למחר אינו פיגול שהרי חישוב בפנים בדבר הנעשה בחוץ וכתב על זה הכ"מ ז"ל
כפ"ב דמנחות ואיתי נמי בפרק ב"ש ע"כ, והנה שם איתא ר' אליעזר אומר משום ר'
יוסי הגלילי פיגול בדבר הנעשה בחוץ פיגול, פיגול בדבר הנעשה בפנים לא פיגול כו' אמר
ר' יהושע בן לוי מאי קרא פאשר יורם משור זבת השלמים וכי מה למדנו משור זבח
השלמים מעתה אלא מקיש פר פהן משיח לשור זבח השלמים מה שור זבח השלמים עד
שיהא כל מעשיו ומחשבותיו על מזבח החיצון ע"כ, והנה אליבא דר' יוסי הגלילי אף אם
יחשוב בפנים על דבר הנעשה בפנים ג"כ לא יפסול שהרי אמר ר' יוסי הגלילי דדוקא
אם פיגול בדבר הנעשה בחוץ פיגול אבל בדבר הנעשה בפנים לא פיגול ולא פירש שזה
דוקא אם עמד בחוץ וכן אמר ר' יהושע בן לוי עד שיהו מעשיו ומחשבותיו על מזבח
החיצון א"כ אין פיגול בדבר הנעשה בפנים וא"כ הרמב"ם דפסק דגם במתנות הנעשות
בפנים הוי פיגול שהרי פתב בהלכה ב' ז"ל חשב בראשונה מחשבת הזמן ושתק בשאר
או שנתן כולן פתקנו חוץ מאחרונה שנתן במחשבת הזמן הרי זה פסול ואינו פיגול עד
שיזה במחשבת הזמן שהרי כולם במתנה אחת הן עכ"ד הרמב"ם הרי דאם הנה כל
המתנות שבפנים במחשבת הזמן הוי פיגול, וכן פתב בהלכה ג.

שטבילת אצבע מפגלת בחטאת הפנימיות, וע"כ הרמב"ם סובר דדוקא אם לא היו במקום
אחד המחשבה והעבודה היינו אם עמד בחוץ וחישוב על מעשה פנים או אם עמד בפנים
וחישוב על מעשה חוץ אינה מפגלת אבל אם עמד בפנים וחישוב על מעשה פנים הוי פיגול
ונה דלא כר' יוסי הגלילי דלדידן לא הוי פיגול אלא בדבר הנעשה בחוץ דהרי ר' יוסי
הגלילי נקט סתמא דבדבר הנעשה בפנים לא פיגול ולא פירש דדוקא אם עמד בחוץ,
ומשפחת פיגול בפנים שעמד בפנים וחישוב על מעשה פנים, למאן דאית לי' מתיר מפגל
את המתיר משפחת לה שהיזה אחת להזות השני' חוץ לזמנה.

ולדידן דס"ל כרב חסדא בדרף י"ד במנחות דאין מתיר מפגל את המתיר הא סבירא לן
דטבילת אצבע מפגלת ומשפחת שבכל טבילת אצבע חישוב להזות אחר זמן ועוד אפשר
שאם שחט בהיכל כמו דאיתא בזבחים ס"ג דשלמים ששחטן בהיכל כשריו, וחישוב בעת
שחטטה להזות למחר.

דעמד בפנים וחישוב על מעשה פנים. אף לכאורה דוקא שלמים פשר בהיכל דלא בעי
ירף המזבח צפונה אבל בחטאת אפשר דפסיל בהיכל דלא הוי ירף המזבח אף אפשר כמו
דכשר בראש המזבח כן פשר בהיכל בצד צפון.

וצריך עיון בזה, עוד יש לעיין אם עמד בהיכל ושחט בספין ארנפה בצד המזבח אפשר
פינו דהי' עומד אז בפנים אם חשב על מעשה פנים הוי פיגול שהרי עמד בפנים ועבד
עבודה אז וחישוב על מעשה פנים אכן אפשר דהדין הוא בהעבודה שתהי' עבודה פנים
והשחיטה עבודה חוץ היא, ויש לעיין בזה.

עכ"פ הרמב"ם סובר דדוקא אם הי' עומד בחוץ וחישוב על עבודת פנים או עמד בפנים וחישוב על עבודת חוץ אז אינו פיגול אבל אם עבד בפנים וחישוב על מעשה פנים כגון בטבילת אצבע חישוב על הזי' הוי פיגול וזה דלא כר"י הגלילי.

לכן נראה לי דהרמב"ם מפרש דהאי קרא דעד שיהא משולש. אשמעינן דאם עבד בחוץ וחישוב על עבודת פנים, פנין דפנים אין משולש בפשר ובדם ואימורין לא הוי מחשבה לפגל וכן אם בשלמים חשב להזות בפנים למחר לא הוי מחשבת הזמן, ואף דמחשבה הזאת אינה פוסלת שהרי הדם שנתנין בחוץ אם חישוב נתן בפנים אינו פוסל אכן הוי לפינו מק"ו כדאיתא לקמן בדרף פ"ב.

והיא מחשבה בפנים פוסלת מק"ו ומה במקום שלא פסל דם שבחוץ את שבפנים מחשבה פוסלת בחוץ מקום שפסל דם שבפנים את דם שבחוץ איני דין שתהא מחשבה פוסלת בפנים, ועיין בתוס' ד"ה מחשבה שהקשו ו"ל תימא מה לחוץ שפן פוסל בו שאר קדשים תאמר בפנים שלא פסל בו אלא חטאת ועוד מה לחוץ שפן פסל בו בשר תאמר בפנים שלא פסל בו אלא דם ועוד מה לחוץ שפן נפסל בכל ענין דם היוצא תאמר בפנים דאין נפסל עכ"ל התוס'.

ונראה נ"י דהאי ק"ו לא קאי על אם חישוב להכניס אלא הק"ו קאי אם חישוב להכניס לכפר. ונעבד הק"ו, ומה חוץ שאף אם הוציא דם החטאת וכופר היינו שהיזה ע"מ לכפר לא פסול, דאין מעשה ההזאה בחוץ לכפר, נחשבת כלום שתהא פהזאה לפסול, אפילו בחטאת, אעפ"כ אם הפנים דם החטאת, וכיפר בפנים אחשבי' התורה להזאת הפנים שתהא פוסל בחטאת, אעפ"כ אם חישוב לאכל בחוץ, אחשבי' רחמנא להאכילה, שהמחשבה פוסלת אם חישוב לאכל בחוץ, פוסל ע"י מחשבתו, דאכילה בחוץ הוי אכילה וממילא פוסל ע"י מחשבה, א"כ אם חישוב להזות למחר בפנים פנין דחשבי' רחמנא לכפרת הפנים לפסול ע"י מעשה אם הפנים מדמים החצונים מכש"כ אם חושב להזות למחר בפנים פנין דהוי כפירה מכש"כ שתפסול שתהא כמחשבת זריקה חוץ לזמנו.

ע"ז אמר דילפינו שלשי שיהא מקום משולש דגלתה התורה בשלמים דאם חישוב לכפר בפנים פשר אף שבמעשה חישוב התורה הפירה בפנים משו"ה בחטאת אם כפר בפנים פסול, אעפ"כ במחשבה חישוב לכפר בהיכל למחר לא הוי מחשבה משום דאם עומד בחוץ אין מועיל מחשבת הפירה בפנים.

וכיון דחזינו דאמרה התורה דבדמים החצונים אין המחשבה על כפרת פנים מחשבה, אמרינו הטעם דבעינו שיהו מעשה העבודה והמחשבה על למחר במקום אחד, וא"כ מחשבה בפנים על עבודת חוץ ג"כ אין מועיל.

והיינו דקאמר ג"כ בדרף ל"ו. ולפלוג בנתנים בפנים שנתנו בחוץ (פירוש שישוב לתן בחוץ) ונתתנין בחוץ שנתנו בפנים (ג"כ במחשבה) קסבר ר' יהודה בעינו מקום משולש בדם ובשר ואימורין היינו פנין דגלתה התורה בשלמים דאין מחשבה מועלת לכפר למחר בפנים, אף דחשוב כפירה אף לגבי דמים החצונים, שהרי בחטאת פסול אם כיפר בפנים, גלתה התורה דבעינו דוקא, שתהא העבודה והמחשבה במקום אחד, לפי זה גם קרא דפ'

קדושים, דואם האכל יאכל ביום השלישי ג"כ לענין מחשבת הזמן, וקרא דשם דמסיק פגיגול, דאמרינו פגיגול זה חוץ למקומו ג"כ קאי לזה, שאם חישוב בפשלים לכפר בפנים. לא נפסל מפני מחשבת חוץ למקומו וא"כ גם במחשבת חוץ למקומו אם יחשוב על עבודות ההיכל, בחטאות הפנימיות בעמדו בעזרה בשעת שחיטה לזרוק הדם חוץ למקומו לא תפסול המחשבה.

מצינו שיש דברים שתלוי העיקר בכפרה כמו בזריקה שלא במקומה, תלוי אם היא זריקה דמכפרת, ואם זרק שלא לשמה, לא הוי זריקה כיון דאינה מתרת בפשר באכילה, ורק לכפרה אתיא אם אינה מכפרת לא הוי זריקה, אכן במחשבת חוץ למקומה וחוץ לזמנה, ילפינו מואם האכל יאכל, דעיקר תלוי במתרת בפשר לאכילה ומשו"ה אף אם חישוב שלא לשמה, אף דאינה מכפרת אעפ"כ אם חישוב מחשבת הזמן הוי פגיגול וחיובין פרת, כיון דהויא זריקה דמתרת בפשר באכילה.

והנה בעבודות הפסולין דמחללין כתיב ולא יחללו קדשי בני ישראל, א"כ תליא הפסול שהם פוסלין הקרבן, א"כ תלוי העיקר אם עשו עבודה שפיהו הי' מכשיר הקרבן לאכילה, אז הם פוסלים אבל אם עשו עבודה כזו, שפיהו אין מכשיר הקרבן.

אז הם אין פוסלים. בזה מנושב קושית התוס' בד"ה הקא במאי עסקינן דיהבי פסול, והקשו תימא א"כ אפילו נתן במקומו נמי אכן לפי דברינו נא קשה דאם יהבי במקומו, שעשה הפסול עבודה כזו שאיני הי' עושה אותה פהו פשר, הי' מכשיר הקרבן לאכילה אז אמרה תורה שהפסול עושה פסול, ואז נפסל הקרבן בין בקבלה, בין בהולכה, בין בזריקה.

פירוש אם קבל הדם, אף דקבלת הדם אין מכשיר את הקרבן אבל מכשיר בכהו פשר את הדם לזריקה, וא"כ פסל את הדם, ואם אח"כ זרק אותה פהו פשר פוסל הקרבן שהרי זרקו על המזבח דם שפסלוהו, ואילו הי' הדם פשר היתה הזריקה מועלת להכשיר הקרבן, ממולא דם שקבל הפסול פוסל הקרבן אף אם זרק פהו פשר, פן אם הוליד דם שקבל פשר, אף אם אח"כ זרק פהו פשר, שהרי פהו פשר בהולכה מכשיר הדם וא"כ הפסול פוסל.

אבל אם הפסול יהי' שלא במקומו, כגון שנתן את הניתנין למטה, נתן למענה, אין פוסל כלל, כיון דהזריקה הזאת אילו הי' עושה אותה פהו פשר לא הי' מכשיר הפשר, דרק לכפרה מועילה, אם נתן זר שלא במקומו לא פסל כלל.

וכן אם חשב בעבודתו מחשבה שאילו הי' פהו פשר עושה עבודה במחשבה כזאת. לא הי' מכשיר הקרבן לאכילה, אם עשה זאת הפסול אין פוסל.

ומה מדויק לפי זה לשון הרמב"ם שכתב בפ"ד מהלכות פסולי המוקדשין, הלכה ב. ז"ל ואין המחשבה מועלת אלא ממי שהוא ראוי לעבודה כו' כיצד אחד מן הפסולין לעבודה שקיבל הדם, או הוליד או זרק.

וחשב בעת העבודה מחשבת מקום או מחשבת הזמן לא פסל במחשבתו לפי שאינו ראוי לעבודה. ואותו הדם שקבל או זרק מקצתו ישפף לאמה, ואם נשאר דם הנפש יחזור

הראוי לעבודה ויקבל במחשבה נכונה אבל אם חישב הפסול בשעת שחיטה פסול במחשבתו שהשחיטה כשרה בפסולין כמו שבארנו יש קרבנות שאם נעשו שלא לשמן כשרין כמו שיתבאר, לפיכך אם קבל הדם פהו זה שאינו ראוי לעבודה או הולכו או זרקו פסל הזבח כאילו עשהו לשמו שהוא פסול, ואעפ"י שיש דם הנפש וחסר הכשר וקיבל וזרק כבר נפסל הזבח ולא מפני מחשבת שינוי השם פסל אותו אלא מפני שהוא פסול לעבודה כמו שבארנו עכ"ד הרמב"ם, ועיין בכ"מ שכתב שמשום הכי פסול משום דמחשבת שלא לשמו פסל בעלמא.

והדברים תמוהים שהרי שפתי הרמב"ם ברור מנלן שלא מפני מחשבת שינוי השם פסל. אכן לדברינו מבוארים ומגויקים דברי הרמב"ם, דהיכי דנעשה עבודת הפסול באופן שאם עשה פהו כשר הנה מכשיר הקרבן אז עבודת הפסול פוסלת העבודה, ומחלל הקרבן ואז אף אם יקח הכשר ויקבל דם הנפש ויחזור ויזרוק יהי הקרבן פסול, שהרי פסלתו עבודת הפסול, ובזה אין חילוק בין שארי הפסולין דטמא.

אכן אם הפסול עשה עבודה שפהו כשר לא הי' מכשיר הקרבן אז אין עבודת הפסול נחשבת לכלום ונשאר הקרבן בל פסול וממילא אם קבל הכשר וזרק הקרבן כשר ובזה ג"כ אין חילוק בין שארי הפסולין לטמא: משו"ה קאמר הרמב"ם שאם קבל הפסול או הוליד או זרק במחשבת המקום או הזמן, והדם נזרק למזבח, לא נפסל הקרבן.

אחרי דכהן כשר לא הי' מכשיר את הקרבן אבל אם הפסול קבל או הוליד במחשבת שלא לשמה, שאז אם הי' עושה זאת פהו הכשר לעבודה הי' מכשיר הקרבן לאכול ממילא הפסול פוסל ע"ו הקבלה או ההולכה את הדם ואם נזרק הדם הנה הזריקה פוסלת הקרבן וכן אם זרק פסול במחשבת שלא לשמה שהיא זריקה שפהו כשר הי' מכשיר הקרבן ע"י הזריקה דהרי הקרבנות (חוץ מחטאת ופסח) כשרין בשלא לשמה.

משו"ה אם זרק הפסול חילל את הקרבן. ואף אם יקבל כשר דם הנפש ויזרוק כבר הקרבן יש עליו פסול מפני שעשה עבודה פזו שהכשר הי' מכשיר בהנה קרבנו דשלא לשמה מכשיר.

לפי זה לא קשה קושית התוס' בדה"ל ד"ד. אם נימא דבקבלה בלבד עושה הפסול שירייה, דהתנן יחזור הכשר ויקבל וכן מהא דהביא בתוס' ראי' דלמ"ד שלא במקומו כמקומו דמי, מוכח דאף אם זרק הפסול יחזור הכשר ויקבל ויזרוק ויכשיר הקרבן דלדברינו אין ראי' פלל דהא במתניתין מייגרי שקבלו במחשבת חוץ לזמנו או חוץ למקומו.

וכן אם זרק בפסול שלא במקומו. בקל זה אם הכשר הי' עושה לא הי' מכשיר הקרבן.

משו"ה אין הפסול לא פוסל ולא עושה שירייה. לפי זה שפיר אמר הרמב"ם דאף אם קיבל הפסול או הטמא בלא מחשבה פוסל, אכן יש חילוקים בפסולו, בקבלה אין הכשר מכשיר את הקרבן, ורק מכשיר הדם שקבל לזרוק, שם הפסול אין פוסל הקרבן, ורק הדם הוא פוסל, אכן בזרק הפסול, אז הכשר הוא זריקתו מכשיר הקרבן, א"כ הפסול שזרק פוסל את הקרבן, אבל על השירייה שבצואר הבהמה אין הזריקה מועלת, שהרי אין השירייה שבצואר הבהמה נחשבים לשירייה שהרי הם הולכים לאמה ולא ליסוד, אלא שאם זרק הכשר דם כשר, נשאר הדם שבצואר הבהמה, ואי אפשר לעשות ע"י

זריקה אחרת פניו שפבר היתה זריקה, אין זריקה אחר זריקה אבל על הדם שנשא בצואר הבהמה אין הזריקה מועלת ממילא אין זריקת הפסול פוסלת.

אכן לענין עשית שיריים הדם שבצואר הבהמה, דוקא יש לחשוב שהקבלה עושה שיריים, לדם שנשא בצואר הבהמה שבזה שהיא מקבל הדם ולא יותר הרי הוא בזה מדקה הדם הנשא ונעשו שיריים והא דכשר אין עושה שיריים, כמו שהקשה הראב"ד דכשר לפסול שאין עושה שיריים ע"י הקבלה בלבד, אדרבה הכשר אין עושה שיריים שהרי הדין הוא שצריך לקבל את כל הדם, א"כ אף שעמה קבל רק את הדם שבפוס ולא הנשא בצואר, אין הדם נעשו דחין פניו שמחוייב הוא עדנה לקבל יותר, אכן אם הוא מקבל במחשבת חוץ למקומו וכדומה שאז אין החיוב בקבלה הזו לקבל יותר אז נעשו הדם שיריים, ואף אם יחזור ויקבל בלא מחשבה לא יוכלו ונעשה הדם שיריים כי בעת שקבל הדם ולא הי' אז עניו חיוב לקבל יותר הדם נעשו הדם שיריים.

ובזה יובן מה דאמר בגמ' אין עושה שיריים אלא במחשבת חוץ לזמנו וחוץ למקומו הואיל ומרצה לפיגולו ולכאורה למה לן הטעם הועיל ומרצה לפיגולו אם נימא דקאי בזרק, אף אם אין הדם שיריים.

עכ"פ הוי זריקה ונפסל פבר הקרבן לפיגול, איך יוכלו א"כ איסור הפיגול אכן אליבא דהרמב"ם דמייירי בקבלה ולא זרק אילו היתה קבלה במחשבת חוץ לזמנו, אין עושה שיריים, הי' שופך הדם שקבל במחשבה וחוץ ומקבל דם הנפס.

אבל פניו דקבלה במחשבה בכהן כשר מרצה לפיגולו, א"כ הוי קבלה חשוכה וקבלה כזו שאין עליו חיוב לקבלו יותר נעשו הדם שבצואר ע"י הקבלה שיריים ואין יכול לקבל יותר דדם שהוא שיריים.

לא הוי מינייהו לא קבלה ולא זריקה. אבל אם קבל כשר וא"כ הוליד במחשבת פסול ולא זרק, אז ישפך הדם ויקבל דם הנפס.

שקבלת כשר אין עושה שיריים אחרי שיש חיוב לקבל עוד היינו לקבל את כל הדם. ומה שהקשה הראב"ד דהרי בשני פוסות הזריקה עושה לשיריים.

שם הדין דאם זרק נעשה הדם שבפוס שיריים ובשני פוסות פניו דזרק מזה, ואין עליו מצוה לזרוק מפוס שני נעשה הכוס השני דחוי: אבל דם שבצואר בהמה, בכשר לא הקבלה עושה שיריים שיש עליו עוד חיוב לקבל דם הנשא ולא הזריקה עושה שיריים שהזריקה איננה שייכא לדם שבצואר בהמה שאיננה עושה לשיריים.

אלא אילו היתה זריקה, אי אפשר לעשות עוד זריקה וממילא נשפכים לאמה. והנה אם קבל פסול שאין עושה שיריים בקבלתו היינו שארי פסולין שאין קבלתם נחשבת לעשות שיריים הדם שנשא בצואר הבהמה נשא כשר.

אבל הדם שבפוס חילל ופסול, ואם א"כ זרקו מהדם הזה, פניו דהזריקה היא להכשיר הקרבן ע"י דם כזה פוסלת הזריקה את הקרבן. אבל את הדם שבצואר הבהמה לא פסל.

והנה אף דאמר ר' יהושע אם אין בשר אין דם, אעפ"כ היכא שיש הבשר בעולם בדיעבד אם זרק אף באופן שהבשר פסול כגון שיצא לחוץ הניא זריקה. אכן להוציא מידי מעילה

יש אופנים שמוציא מידי מעילה, היכא דהוי פסול מחמת דבר אחר, ויש אופנים שהפסול בגוף ואין מוציא מידי מעילה ואם יצא בשר לחוץ קודם זריקה, אם יצא מקצת סוכר ר' עקיבא דאף הבשר שיצא יצאו מידי מעילה.

ויש שסוברים שר' עקיבא אף ביצא פולו מוציא מידי מעילה. ורב גידל אמר דאין זריקת פיגול מוציא מידי מעילה, והרבה שקלו וטרו בזה.

ולכאורה, הא אין להבשר היתר, ומה חידוש הוא זה, ע"כ הא דאמר פל שלא היה לו שעת היתר לאו בכל גונוי אומר, אלא היכא דהזריקה לא עשתה היתר פלל אבל היכא דעשתה הזריקה היתר אכילה ורק האיסור משום דבר אחר, בזה היתה הזריקה מוציאה מידי מעילה, אף שהבשר אסור, ובגזירה המגנה קודם הקטרה מיבועי לגמ' אי מוציאה מידי מעילה.

והנה דפליגי על רב גידל, אינהו סברי דזריקת פיגול אף שאין להבשר, היתר אכילה לפניהם, אעפ"כ הזריקה הוציאה מידי פיגול דאיסור הפיגול הוי כמו איסור דבר אחר גרם נו, אלא דרב גידל סובר פנין דזריקה היא פסולה, איננה פועלת להוציא מידי מעולה.

מעתה מבוארים דברי הרמב"ם בפ"א מהלכות פסוה"מ הלכה כ"ח פתב דאם קובל שאינו טמא, אז אם נשאר דם הנפש חוזר לכתחילה הפשר ומקבל וזרק ונהקרבן פשר, דפסול אין עושה שיריים, ומה שחילל הוא רק הדם שקיבל, אבל אם קבל הטמא ע"י קבלתו נשאר הדם שבצואר הבהמה שיריים.

ואף אם יקבל הכשר יתר הדם ויזרוק לאו פלום הוא, שאין הזריקה משיריים זריקה, ומה שאמר בהלכה כ"ז. דאם קבל או הוליה או זרק פוסל, היינו היכא דאח"כ היתה זריקה מן הדם שקבל הפסול נפסל הגזבח, פתב הרמב"ם דוקא אם זרק פהלקתו אז פוסל הפסול בזריקתו, אבל אם זרק שלא פהלקתו, היינו שלא במקומו.

או במחשבת פסול אין הפסול פוסל, פנין דאין הכשר מכשיר הקרבן לאכילה, בזריקה פזאת אין הפסול פוסל. ופי"ד פתב הרמב"ם דחם קבל או הוליה או זרק במחשבה הפוסלת את הקרבן אין הפסול פוסל, ולא עושה שיריים (אף הטמא), אבל במחשבה שלא לשמה דהכשר מכשיר את הקרבן, אזי הפסול פוסל, כמו שביארנו למעלה, ובפ"ג ממעילה פתב, דאם קבל הפסול וזרקו.

אף שאין הפסול עושה שיריים, אבל פנין שזרקו, הרי פסל בזריקתו את הקרבן אבל רק הקרבן פסל אבל הדם הנשאר בצואר הבהמה לא פסל לא ע"י הזריקה, שהרי בכשר אין הזריקה מכשרת הדם שבצואר ממילא אין הפסול פוסל ע"ו זריקתו, ולא הקבלה של הפסול חשובה נעשות את הדם שיריים.

משו"ה אם חזר הכשר וקיבל הדם הנשאר בצואר הבהמה וזרקו אף שהקרבן פסול מפני זריקת הפסול אעפ"כ הועילה הזריקה של הדם שקבל וזרק הכשר להוציא מידי מעילה, פנין שפסול הזר הני פסול מחמת דבר אחר, אבל אם קבל הטמא וזרק וחזר הכשר וקבל וזרק אין מועיל להוציא מידי מעילה, דכיון דעשה הטמא הדם שבצואר הבהמה שיריים, אין זריקת שיריים פלום.

וְהָא דְנִקְט הַרְמַב"ם קָבַל הַטְמָא וְזָרַק דְלִדְבָרֵי הַרְמַב"ם אַף בְּקָבַל בְּלִבְד עוֹשֶׂה שִׁירָיִים, הִנֵּה מְלַבֵּד דְאֶפְשָׁר לומר. דְכִינּוּן דְבִשְׁאָר פְּסוּלִין נִקְט דְנִקְא וְזָרַק, דְבִלְא זְרִיקָה הִיא לְכַתְחִילָה מְקַבֵּל הַכָּשֵׁר וְזוּרַק, וְהִיא הַקְרָבָן כְּשֶׁר נִקְט נְמִי בְּטְמָא וְזָרַק.

מְלַבֵּד זֹאת הִנֵּה הַרְמַב"ם נִקְט לִישָׁנָא דְמִתְנִיתִין בְּמַעֲלָה לֵה דְאִיתָא קָבַל וְרַק דְמוֹקֵי בַגְמ' דָּף ה. בְּטְמָא וְהָא דְבְּמִתְנִיתִין נִקְט תְּרוּנְהוּ.

נִרְאֶה לִי דְהַרְמַב"ם מְפָרֵשׁ בַּגְמ', דְפָרִיז שֶׁם לְמָה לְמִתְנֵי תְרִיתִי, וּמְשַׁנֵּי שֶׁם בַּגְמ' הָא קַמ"ל דְפְסוּל עוֹשֶׂה שִׁירָיִים, אַע"ג דְקָבַל פְּסוּל וְזָרַק וְקָבַל כְּשֶׁר וְזָרַק לְאוּ פְלוּם הוּא, מ"ט דְשִׁירָיִים נִיגְהוּ (בְּטְמָא), נִרְאֶה לִי דְאֶדְרְבָה שֶׁם הַפִּירוּשׁ לְהִיפּוּד דְהִנֵּה שֶׁם בְּעַמּוּד א.

אִיתָא וְאִיזוּ הִיא שְׂלֵא הִיא לֵה שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר לְפָהֲנִים שְׁנַשְׁחָטָה חוּץ לְזַמְנָה וְחוּץ לְמַקוּמָה וְשִׁקְבּוּ פְסוּלִין וְזָרְקוּ אֵת דְמָה ה"ד אִילִימָא דְזָרְקוּהוּ פְסוּלִין וְקָבְלוּהוּ פְסוּלִין לְמָה עַד דְאִיפָא תְרִיתִי אֶלָּא לְאוּ דְקָבְלוּהוּ פְסוּלִין וְזָרְקוּהוּ כְּשֶׁרִין וְקָתְנֵי מוּעֲלִין בּוּ וּש"מ הִיתֵר זְרִיקָה שְׁנִינּוּ, וּפְיָרֵשׁ בְּתוּס' דְהָרָא' הִיא כּוּ דְנִקְא שְׁקִיבּוּ פְסוּלִין.

וְזָרְקוּ פְסוּלִין. אֲבָל אִם קָבַל כְּשֶׁר אַף שְׁזָרַק פְּסוּל אִין מוּעֲלִין שְׁהוּתֵר זְרִיקָה מְפִקְנָה מִיַּדִּי מַעֲלָה, לְפִי זֶה מְאִי דְשִׁנֵּי לְקַמֵּן בַּגְמ' הוּא ג"כ דְנִקְא קִיבְלוּ פְסוּלִין וְזָרְקוּ פְסוּלִין הוּא דְמוּעֲלִין, דְמִיָּרִי בְּטְמָא כְּמוֹ שְׁפִירוּשׁוֹ רַש"י וְתוּס'.

וְאִף אִם יְקַבֵּל אַח"כ הַכָּשֵׁר דִּם הַנְּפֵשׁ. וְיִזְרֹק לֹא יֵהִי פְלוּם דְכָבֵר בְּקָבַלֵת הַטְמָא נַעֲשֶׂה הַדָּם שְׁבַצְנָאָר שִׁירָיִים וְזָרִיקֵת שִׁירָיִים לְאוּ פְלוּם הִיא.

אֲבָל אִם קָבַל כְּשֶׁר וְזָרַק פְּסוּל הִיָּנּוּ הַטְמָא, כִּינּוּן שְׁבִיָּאָרְנוּ דְכָשֵׁר אִין עוֹשֶׂה שִׁירָיִים. א"כ מֵה שְׁזָרַק הַטְמָא פְּסַל אֵת הַקְרָבָן אֲבָל הַדָּם שְׁבַצְנָאָר לֹא פְּסַל.

וּא"כ אַף שְׁלַכְתְּחִילָה לֹא יִחְזוֹר הַכָּשֵׁר וְיִקַּבֵּל אֵת הַדָּם וְיִזְרֹק מְשׁוּם דְהִנְבַּח כְּבֵר נְפִסַּל בְּזָרִיקֵת הַטְמָא. אִם עָבַר הַכָּשֵׁר וְקִיבֵּל דִּם הַנְּפֵשׁ וְזָרַק הִנְיָא זְרִיקָה מְעַלְיָא וּמוֹצִיא אֵת הַכָּשֵׁר מִיַּדִּי מַעֲלָה כִּינּוּן דְפְסָלוֹת שְׁהַפְּסוּל פּוֹסֵל בְּזָרִיקָתוֹ.

הוּא פְּסוּלוֹ מִחֲמַת דְכָבֵר אַחֵר, הִנְיָא זְרִיקָה לְהוֹצִיא מִיַּדִּי מַעֲלָה. סִימָן ט סְגִיָּא דְהִנְיָתְנִין עַל מְזַבְּחַת הַחֲצוֹן שְׁנִתְנָן בְּמִתְנָה אַחַת כִּיפֵר.

בְּזַבְּחִים דָּף ל"ו תְּנִי רַבְּנָן מַנִּין לְנִיתְנִין עַל מְזַבְּחַת הַחֲצוֹן שְׁנִתְנָן בְּמִתְנָה אַחַת שְׁכִיפֵר תְּלַמוּד לומר וְדָם זְבָחִיָּהּ יִשְׁפֹּף, וְהִיא לְהִכִּי הוּא דְאִתָּא וְכו' וְאִכְתִּי לְהִכִּי הוּא דְאִתָּא מִיבְעָאֵי לְכַדְתְּנָא מַנִּין לְנִיתְנִין בְּזָרִיקָה שְׁנִתְנֵי בְשִׁפְיָהּ יָצָא ת"ל וְדָם זְבָחִיָּהּ יִשְׁפֹּף סָבֵר לֵה כֵר' עֲקִיבָא דְאָמַר לֹא זְרִיקָה בְּכָלֵל שְׁפִיכָה וְלֹא שְׁפִיכָה בְּכָלֵל זְרִיקָה דְתִנּוּ בְּרַף בְּרַפְתַּת הַפְּסַח פְּטַר שֶׁל זָבַח שֶׁל זָבַח לֹא פְטַר אֵת הַפְּסַח ר' עֲקִיבָא אָמַר לֹא זֹו פּוֹטְרַת אֵת זֹו וְלֹא זֹו פּוֹטְרַת אֵת זֹו, אִפְתִּי מִיבְעָאֵי לְכַדְתְּנֵי ר' יִשְׁמַעֲאֵל אָמַר מִתּוֹף שְׁנִתְנָא אַף בְּכוֹר כְּשֶׁב וְכו' לְמַדְנֵי לְבָכוֹר שְׁטַעוֹן מִתֵּן דְמִים וְאִימּוּרִים לְגַבִּי מְזַבְּחַת מַעֲשֶׂר וּפְסַח מַנִּין תְּלַמוּד לומר וְדָם זְבָחִיָּהּ יִשְׁפֹּף סָבֵר לֵה כֵר' יוֹסִי הַגְּלִילִי דְאָמַר דְמוֹ לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא דְמָם חֲלָבּוֹ לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא חֲלָבּוֹם לְיָמֵד עַל בְּכוֹר וּמַעֲשֶׂר וּפְסַח שְׁטַעוֹן מִתֵּן דְמִים וְאִימּוּרִים לְגַבִּי מְזַבְּחַת, וְר' יִשְׁמַעֲאֵל הִיא קְרָא מְפִיק לִי לְהִכִּי וְלְהִכִּי (פְּיָרֵשׁ רַש"י דְרִישׁ לְנִיתְנִין בְּזָרִיקָה שְׁנִתְנֵי בְשִׁפְיָהּ יָצָא וְדִרִישׁ לְפְסַח דְבִשְׁפִיכָה) תְּרִי תְּנָאֵי אֶלִיבָא דֵר' יִשְׁמַעֲאֵל ע"כ.

והנה הרמב"ם בפ"ה מהלכות מעשה הקרבנות הלכה י"ז פתב ו"ל הבכור והמעשר והפסח דם פל אחד מהו טעון מתנה אחת בשפיכה פנגד היסוד וכו' ומנין שאין טעונין אנה מתנה אחת שהרי נאמר בבכור ואת דמם תזרוק על המזבח מפי השמועה למדו שהיה הדין במעשר ובפסח שנותן דמן מתנה אחת בבכור עכ"ל הרמב"ם, וכבר תמה הלחם משנה ו"ל דברי רבינו ו"ל תמוהין דנראה דפסק כר' יוסי הגלילי (היינו דילפינו למעשר ופסח שטעון מתן דם למזבח מקרא דנאת דמם תזרוק) ור' יוסי הגלילי אית לי דכולהו בזריקה וכו' הא איתא מפונש בפסחים ס"ד ו"ל הגמ' מאן תנא פסח בזריקה אמר רב חסדא ר' יוסי הגלילי דתניא ר' יוסי הגלילי אומר את דמם תזרוק על המזבח דמו לא נאמר אלא דמם, הרי דגמ' סברי דאם גילף מקרא דתזרוק דמם טעון זריקה לא שפיכה, עוד הקשה פיון שהרמב"ם פסק בפ"ח מהלכות חמץ ומצה ה"ז כר' עקיבא דלא זו פוטרת את זו ולא זו פוטרת את זו וא"כ ס"ל דאין זריקה בכלל שפיכה ואיך פסק הרמב"ם בפ"ב מהלכות פסוה"מ דהנתינין בזריקה שנתנו בשפיכה יצא.

עוד הקשה הכ"מ פיון דבגמ' אמר דמאן דילף מקרא דדם זבחיך ישפך דין דאם נתן במתנה אחת שפיכה, לא ילף מהאי קרא לנתינין בזריקה שנתנו בשפיכה יצא ואיך הרמב"ם בכ"ב מהלכות פסולי המוקדשין פתב ללמוד דאם נתנו במתנה אחת פיפה, וגם דין דנתינין בזריקה שנתנו בשפיכה יצא תרונהו מקרא דדם זבחיך ישפך הא בגמ' אמר ור' ישמעאל מפיך להכי ולהכי תרי תנאי אליבא דר' ישמעאל, וגם הא פריף וקא מיבעא וכו' ומשני סבר לה כר' עקיבא הרי דאין ללמוד שני הלמודים מקרא אחד.

ונראה לי דהנה התוס' בזבחים דף ל"ז הקשו דסוגיא דזבחים סתרה לסוגיא דפסחים דף ק"כ דסוגיא דזבחים סברא דתנא דאות לי' אליבא דר' ישמעאל דפסח בשפיכה לית לי' דנתינין בזריקה שנתנו בשפיכה יצא ותרי תנאי אליבא דר' ישמעאל ואילו בפסחים מוכח דר' ישמעאל אית לי' פסח בשפיכה ונתינין בזריקה שנתנו בשפיכה יצא, לכן נראה דהנה הגמ' תלי דמשו"ה ס"ל לר' ישמעאל דבירף ברפת הפסח פטר של זבח משום דזריקה בכלל שפיכה, ולכאורה מאי ענין זה לזה אטו ברכה שמברכין אשר קדשנו במצותיו וצננו לאכול את הפסח הוא על מצות השפיכה הא השפיכה עושה הפהו והאכילה אוכלין הבעלים ומאי ענין זה לזה, לכן נראה לי דכונת הגמ' כן דר' ישמעאל סבירא לי' דקרא דדם זבחיך ישפך קאי על פסח א"כ פסח קרוי זבח אנה פסח יש לו בערב הפסח דין יתר שבערב הפסח הוא מקודש יותר מדין פסח וא"כ בזה שהפסח מצותו בשפיכה בזה פוטר גם מצות הזבח שבו ומשום מצות הזבח הא צריף זריקה, ע"כ דזריקה בכלל שפיכה, ובזה ששופך דמו קנים גם מצות זריקה וא"כ פשיברף על הפסח הא בירף גם על מצות הזבח שיש בפסח גופא ומשו"ה בירף על הפסח פטר גם את הזבח שהרי פסח יש בו ג"כ מצות זבח אבל אם בירף על הזבח הרי עוד לא בירף על מצות הפסח שעל הפסח הא יש מצוה יתרה מצות פסח משו"ה בירף על הזבח לא פטר את הפסח.

אכן ר"ע לא סבירא לי' דלימוד פסח בשפיכה מקרא דידם זבחיך ישפך א"כ לר"ע לא פסח בכלל זבח ולא זבח בכלל פסח דפסח מין אחר הוא וא"כ לא זו פוטרת את זו ולא זו פוטרת את זו דאין ברפת הפסח פוטרת את של זבח ולא של זבח פוטר את הפסח

דְּשִׁנֵי מִינִים נִינְהוּ וּמִמִּילָא אִין לְנוּ לְיִמוּד דְּזִרְיָקָה בְּכֻלָּל שְׂפִיכָה שְׂפִסְסַח יֵשׁ עָלֵיוּ מְצֻנֹת שְׂפִיכָה וְלֹא זִרְיָקָה שְׂאִינְגוּ בְּכֻלָּל זָבַח.

וְאֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ גַּם הִירוּשְׁלָמִי שֶׁהֵבִיא הַתּוֹסֵף שֵׁם בְּפִסְחִים דְּף קכ"א ג"כ כְּהִבְבְּלִי וְזֶה לְשׁוֹן הִירוּשְׁלָמִי א"ר זְעִירָא דְלֹא בְרַף בְּרַפְתַּת הַפִּסְחָא לֹא פִטְרָא שֶׁל זָבַח וְשֶׁל זָבַח פִּטְרָא שֶׁל פִּסְחָא שֶׁהַפִּסְחָא בְּכֻלָּל הַזָּבַח א"ר מְנָא הַפִּסְחָא עֵיקָר וְהַזָּבַח טְפִילָה עכ"ל הִירוּשְׁלָמִי, וְעֵינֵינוּ בְּמִפְרָשִׁים שֶׁכְּתִבוּ דְפִירוּשׁ דִּר' זְעִירָא אָמַר דְלֹא פִירוּשׁ שְׂלֵא כְּמַתְנִיתוּ, וְהוּא תְּמוּדָה שִׂיאֵמַר בְּלִשׁוֹן דְלֹא הֵינְנוּ דְלֹא כְּמַתְנִיתוּ, אֲכֹן לְדַבְרֵינוּ הַפִּירוּשׁ כֵּן אָמַר ר' זְעִירָא דְלֹא בְרַף בְּרַפְתַּת הַפִּסְחָא (פִּירוּשׁ אִם לֹא בְרַף בְּרַפְתַּת הַפִּסְחָא) לֹא פִטְרָא שֶׁל זָבַח וּפִירוּשׁ לֹא פִטְרָא הַבְּרָכָה שֶׁבִירַף עַל שֶׁל זָבַח) וְשֶׁל זָבַח פִּטְרָא שֶׁל פִּסְחָא (פִּירוּשׁ הַבְּרָכָה שֶׁצָּרִיף לְבִירַף עַל שֶׁל זָבַח פִּטְרָא הַבְּרָכָה שֶׁבִירַף עַל שֶׁל פִּסְחָא) שֶׁהַפִּסְחָא בְּכֻלָּל זָבַח וּא"כ כְּשֶׁמְבָרַף עַל שֶׁל פִּסְחָא הָרִי בִירַף גַּם עַל מְצֻנֹת הַזָּבַח שֶׁהָרִי הַפִּסְחָא הוּא ג"כ זָבַח וּר' מְנָא הוֹסִיף דְכִינּוּן הַפִּסְחָא עֵיקָר וְהַזָּבַח טְפִילָה א"כ הָעֵיקָר פּוֹטֵר אֶת הַטְּפִילָה, אֲבָל דְּנֻקָּא מְשׁוּם שֶׁהֵם מִין אֶחָד וְכִמוּ שִׂישׁ מְרֻבּוּתָא דְסוּבְרִים דְהִסְעוּדָה אִין פּוֹטֵר רַק מִינֵי מְאָכְל אֲבָל לֹא מִינֵי מְשַׁקָּה אֲכֹן לְפִי דְבִרְנוּ יִקְשָׁה כִּינּוּן דִּר' עֵקִיבָא אִין דּוֹרֵשׁ קִרְא דּוֹדֵם זָבַחִי יִשְׁפֹּף א"כ לְדִידִיָּה מְנָא לֹן דְפִסְחָא בְּשְׂפִיכָה, וְאֶפְשָׁר דְבִאֲמַת לר"ע פִּסְחָא בְּזִרְיָקָה וְלֹא בְּשְׂפִיכָה.

אֲכֹן הֶרְמַב"ם הָא פִּסְקֵי כִר' עֵקִיבָא דְלֹא זֹו פּוֹטֵרֵת אֶת זֹו וְאֶעֱפִי"כ הָא פְּתַב בְּפ"ה מֵהִלְכוֹת מַעֲשֵׂה הַקְּרָבָנוֹת דְפִסְחָא בְּשְׂפִיכָה כְּמוֹ שֶׁהִבְאֵתִי לְמַעֲלָה, אֲכֹן דְבִרְי הֶרְמַב"ם סוֹתֵרִים לְכַאוּרָה זֶה אֶת זֶה כְּמוֹ שֶׁהִקְשָׁה הַלַּח"מ דְהָרִי הֵקָא הָא פְּתַב הֶרְמַב"ם דְבִכּוֹר וּמַעֲשֵׂר וּפִסְחָא דְמֵן טְעוֹן שְׂפִיכָה, וְאִילוּ בְּפ"ו מֵהִלְכוֹת בְּכוֹרוֹת פְּתַב הֶרְמַב"ם ז"ל וְזוֹרְקִין אֶת דְמוֹ זִרְיָקָה אַחַת כְּנֻגַד הִסּוּד הָרִי דְבִכּוֹר טְעוֹן זִרְיָקָה וְתִירוּץ הַלַּח"מ דְהָרְמַב"ם סְבִירָא לִי דְפִסְחָא בְּזִרְיָקָה, וְיֵמָה שֶׁפְּתַב בְּשְׂפִיכָה כְּנֻגַתוֹ דְלָקַל הַפְּחוֹת בְּשְׂפִיכָה יֵצֵא, דְחֻוּק מְאֹד דְהָרִי כְּבָר פְּתַב הֶרְמַב"ם דְכָל הַנִּיחָתֵינוּ בְּזִרְיָקָה שְׂנִתְנָן בְּשְׂפִיכָה יֵצֵא וְלָמָּה לֹו לְכַתּוּב בְּפִסְחָא מַעֲשֵׂר וּבְכּוֹר דִּיֵּצֵא בְּשְׂפִיכָה וְגַם אִיף פְּתַב טְעוֹן מַתְנָה אַחַת בְּשְׂפִיכָה דְטְעוֹן מַשְׁמַע דְלַכְתּוּבִילָה טְעוֹן שְׂפִיכָה.

לְכֹן נִרְאֵה לִי דְהֶרְמַב"ם מְפָרֵשׁ דְשְׂפִיכָה הַכּוֹנֵנָה שְׂשׁוּפָה וּמְעַרְהָ אֶת כָּל הַדָּם דְזֶהוּ פִירוּשׁ בְּכָל מְקוֹם שְׂפִיכָה שְׂשׁוּפָה הַכָּל וְהִנֵּה בְּגַמ' זָבַחִים דְף ל"ד אִיתָא מִנֵּין לְחֻטָּאת שֶׁקִּבֵּל דְמָה בְּאַרְבַּעַת כּוֹסוֹת וְנָתַן מַתְנָה אַחַת מְזָה וּמַתְנָה אַחַת מְזָה שֶׁכּוֹלֵן גְּשֶׁפְכִין לִיסוּד תְּלִמוּד לּוֹמַר וְאֶת כָּל דְמָה יִשְׁפֹּף וְכו' רַב"ש אָמַר מִנֵּין לְחֻטָּאת שֶׁקִּבֵּל דְמָה בְּאַרְבַּע כּוֹסוֹת וְנָתַן ד' מַתְנֹת מְכוּס אַחַר שֶׁכּוֹלֵן גְּשֶׁפְכִין לִיסוּד תְּלִמוּד לּוֹמַר וְאֶת כָּל דְמָה יִשְׁפֹּף ע"כ, וְלַכְאוּרָה קִשְׁיָה כִּינּוּן דְאִילוּ הָיוּ כְּתוּב רַק קִרְא דְאֶת דְמוֹ יִשְׁפֹּף הו"א כְּמוֹ הָא דְכְּתִיב וְזָרְקוּ אֶת הַדָּם הֲלֹא אִין הִדִּין שֶׁצָּרִיף לְזָרוּק אֶת כָּל הַדָּם רַק דִּין הוּא שֶׁצָּרִיף זִרְיָקָה מִן הַדָּם כֵּן אִילוּ הִי כְּתוּב רַק קִרְא דְנָאֵת דְמוֹ יִשְׁפֹּף הו"א דְאִין צָרִיף לַעֲשׂוֹת שְׂפִיכָה עַל כָּל הַדָּם רַק דְמַהֲדָם צָרִיף לַעֲשׂוֹת שְׂפִיכָה לִיסוּד, א"כ אִיִּצְטָרִיף קִרְא דְנָאֵת כָּל הַדָּם יִשְׁפֹּף שֶׁצָּרִיף לְשְׂפֹף כָּל הַדָּם לִיסוּד וּא"כ זֶה דְנֻקָּא הַכּוּם שֶׁמְמַנּוּ נָתַן הָאַרְבַּע מַתְנֹת, וְעַכְצ"ל דְלֹא דְמִי דְקִרְא כְּתִיב וְזָרְקוּ בְּנֵי אֱהָרֹן הַצְּוִי עַל הַזִּרְיָקָה שֶׁצָּרִיף לַעֲשׂוֹת זִרְיָקָה מִדָּם וּא"כ בְּנֻדָּי דְאִין צָרִיף רַק לַעֲשׂוֹת זִרְיָקָה מְקַצֵּת הַדָּם אֲבָל כִּינּוּן דְכְּתִיב וְאֶת דְמוֹ יִשְׁפֹּף א"כ דִּין הַתּוֹרָה הוּא עַל הַדָּם שֶׁהִדָּם צָרִיף שְׂפִיכָה א"כ כָּל הַדָּם צָרִיף שְׂפִיכָה לִיסוּד אִם הִי כְּתִיב רַק וְאֶת

דמו וְשִׁפָּה, וּמִדְּכַתִּיב וְאֵת כָּל־הַדָּם לְרַבּוֹת בָּא אֶפְיָלוּ אִם נָתַן הָאֲרָבַע מִתְּנוֹת מִפּוֹס אֶחָד צָרִיף לְשִׁפּוֹה כָּל הַכּוֹסוֹת בִּיסוּד לְרַאב"ש, וְלִרְבִּנָּן בָּא לְרַבּוֹת אִף אִם נָתַן מְשָׁלוּשָׁה כּוֹסוֹת הַמִּתְּנוֹת וְשִׁאִינָן מְעַפְּבוֹת כַּפָּרָה ג"כ וְנִשְׁפָּכִין לִיסוּד לְפִי זֶה בְּבִכּוֹר וּמַעֲשֵׂר וּפְסַח אִף אִם יִלְפִינּוּ מִקְרָא דְנֹאת דָּמָם תִּזְרוֹק צָרִיף לְשִׁפּוֹה אֵת כָּל הַדָּם לְמִזְבֵּחַ הַיְיָנוּ לְעֵרוֹת אֵת כָּל הַדָּם לְמִזְבֵּחַ וְלֹא לְהַגִּיחַ שִׁירֵיָיִם אֲלֵא לְזָרוֹק בְּפַעַם אַחַת הַכֹּל, נִמְצָא דְבִין אִם יִלְפִינּוּ מִתּוֹן דָּם בְּמַעֲשֵׂר וּפְסַח מִקְרָא דּוֹדָם זְבַחִיף יִשְׁפָּה בֵּין אִם יִלְפִינּוּ מִקְרָא דְנֹאת דָּמָם תִּזְרוֹק, הַדִּין הוּא בְּהַדָּם שֶׁצָּרִיף לְעֵרוֹת הַכֹּל בְּפַעַם אַחַת וְלֹא לְהַגִּיחַ שִׁירֵיָיִם אֲלֵא אִם יִלְפִינּוּ מִקְרָא דְנֹאת דָּמָם תִּזְרוֹק צָרִיף לְעֵשׂוֹת הַשְּׁפִיכָה.

הַיְיָנוּ לְעֵרוֹת הַכֹּל ע"י זְרִיקָה בְּרַחוּק מְקוֹם, וְאִם יִלְפִינּוּ מִקְרָא דָּדָם זְבַחִיף יִשְׁפָּה צָרִיף לְשִׁפּוֹה הַכֹּל בְּקִירוֹב מְקוֹם דָּרָף שְׁפִיכָה לֹא בְּדָרָף זְרִיקָה, וְכֵן מוֹכַח בְּקִרְאָה שֶׁהָרִי קו"ל פֶּסַח בְּשְׁפִיכָה וּקְרָא בַד"ה ל"ה אֵי תֵא וְיִשְׁחַטּוּ הַפֶּסַח וְיִזְרְקוּ הַפְּהַגִּים אֵת הַדָּם מִיָּדָם, הָרִי דְנֹאֲמַר בְּפֶסַח לְשׁוֹן זְרִיקָה וּבְזֶה מִיָּנֹשֶׁב דְּבָרֵי הַרְמַב"ם דְּלֹא סְתָרִי אֶהְדָּדִי מֵהַ שְׁפִיכָה הַרְמַב"ם בַּפ"ה מֵהַלְכוֹת מַעַה"ק הַבְּכּוֹר הַמַּעֲשֵׂר וְהַפֶּסַח דָּם כָּל אֶחָד מֵהֶן טְעוֹן מִתְּנָה אַחַת בְּשְׁפִיכָה כְּנֶגֶד הִיסוּד כְּתַב הַרְמַב"ם דְּהַדָּם טְעוֹן מִתְּנָה וּמִתְּנָה הוּא בְּכַח דְּהָרִי כְּשִׁשׁוֹפָה הוּא מְעַרָה הַפְּלִי וְהַדָּם הוֹלֵף מֵאֲלִיו וְלְשׁוֹן מִתְּנָה הוּא ע"י זְרִיקָה אֲלֵא שֶׁשׁוֹפָה הַכֹּל ע"י הַזְרִיקָה וְזֶהוּ דְקֹאֲמַר שֶׁהַדָּם נִתְּנָן ע"ו מִתְּנָה אַחַת שֶׁשׁוֹפָה הַכֹּל כְּנֶגֶד הִיסוּד אֲבָל הַשְּׁפִיכָה הַזֹּאת נִתְּנָת ע"י זְרִיקָה, וּבְזֶה מִיָּנֹשֶׁב לְשׁוֹן הַרְמַב"ם שֶׁהָרִי בַּפ"א מֵהַלְכוֹת פֶּסַח כְּתַב הַרְמַב"ם הַלְכָה ו' ז"ל דָּם הַפֶּסַח טְעוֹן שְׁפִיכָה כְּנֶגֶד הִיסוּד וְאַחַר שֶׁשׁוֹפְכִין אֵת דָּמוֹ וְכו' וְאֵילוּ שֶׁם בְּהַלְכָה י"ח כְּפֶתַח ז"ל שְׁחִיטַת הַפֶּסַח וְזְרִיקַת דָּמוֹ הָרִי דְנֹקֵט לְשׁוֹן זְרִיקָה, וְכֵן כְּתַב כַּמָּה פְּעָמִים שׁוֹחֲטִין וְזוֹרְקִין עֵינֵן בַּפ"ב וְלֹא כְּתַב לְשׁוֹן שְׁפִיכָה אֲלֵא אִף דְטְעוֹן שְׁפִיכָה כָּל דָּמוֹ בְּבַת אַחַת הַשְּׁפִיכָה הַזֹּאת צָרִיף לְעֵשׂוֹת ע"י זְרִיקָה, דְּהַרְמַב"ם פֶּסַח כַּר' יוֹסִי הַגְּלִילִי דִּילִיף דִּין מִתּוֹן דָּם שֶׁל פֶּסַח מִקְרָא דְנֹאת דָּמָם תִּזְרוֹק, וְכֵן הוּא לְשׁוֹן הַמְּשֻׁנָּה בְּפֶסַחִים ס"ד כִּהֵן הַקְּרוֹב אֲצֵל הַמִּזְבֵּחַ זוֹרְקוֹ זְרִיקָה אַחַת כְּנֶגֶד הִיסוּד הַיְיָנוּ שֶׁזוֹרֵק אֵת הַבְּזוֹף זְרִיקָה אַחַת כְּנֶגֶד הִיסוּד, וְע"ז אָמַר מְקַבֵּל אֵת הַמֶּלֶא וּמַחֲזִיר הַרִיקוֹן וְקֹאֲמַר דְּמִתְּנִיתִין כַּר' יוֹסִי הַגְּלִילִי דְפֶסַח בְּזְרִיקָה הַיְיָנוּ שֶׁזוֹרֵק כָּל הַדָּם בְּבַת אַחַת ע"י זְרִיקָה, וְאִף דְפֶסַח הָא הוּא ג"כ זְבַח וְזָבַח הָא צָרִיף שִׁירֵיָיִם, אֲכֵן הָא שִׁירֵיָיִם אֵין מְעַבֵּב דְעוֹקַר מְעַבֵּב הַכַּפָּרָה אֲבָל הַשִּׁירֵיָיִם אֵין מְעַבֵּב מִשׁו"ה אִף דְפֶסַח הוּא זָבַח אַעפ"י"כ דִּי בְּשְׁפִיכָה שֶׁהוּא מְצוֹת הַפֶּסַח אִף שֶׁאֵין לוֹ שִׁירֵיָיִם, וְכֵן הָא דְאָמַר הַרְמַב"ם בַּפ"ו מֵהַלְכוֹת בְּכוֹרוֹת שֶׁהַמַּעֲשֵׂר זוֹרְקִין אֵת דָּמוֹ זְרִיקָה אַחַת הוּא ג"כ הַיְיָנוּ הָף שֶׁאָמַר בַּפ"ה מֵהַלְכוֹת מַעֲשֵׂה הַקְּרָבּוֹת שֶׁהַבְּכּוֹר הַמַּעֲשֵׂר וְהַפֶּסַח דָּם כָּל אֶחָד טְעוֹן מִתְּנָה אַחַת בְּשְׁפִיכָה כְּנֶגֶד הִיסוּד, הַיְיָנוּ דַע"י הַזְרִיקָה שׁוֹפָה הַכֹּל וְאֵין מִגִּיחַ שִׁירֵיָיִם.

וְהִנֵּה בְּפֶסַחִים דָּף פ"ט אֵי תֵא אֲלֵא (מִשׁוּם הָכִי אֵין יָכוֹל לְהַבִּיא שְׁלָמִים וְלְהַתְּנוֹת אִם הוּא מְחֻיָּב פֶּסַח יְהִי פֶסַח) מִשׁוּם דְאֵילוּ פֶסַח בְּשְׁפִיכָה וְאֵילוּ שְׁלָמִים בְּזְרִיקָה וּפְרִיף מֵאֵי נִפְקָא מִיָּנָה וְהָא תְּנִיא כָּל הַנִּתְּנִין לְזְרִיקָה שְׁנִתְּנָן בְּשְׁפִיכָה וְצֵא אֵימַר דְאָמְרִינָן דָּאֵי עֵבִיד לְכַתְּחֵלָה נְמִי וְלְכֹאֲרָה קָשָׁה כִּינּוֹן דְּלַהֲס"ד הִי סְבַר כִּינּוֹן דְּבְדִיעֵבַד כְּשֵׁר אִף שֶׁהוּא דוֹקָא בְּדִיעֵבַד אַעפ"י"כ הַקָּשָׁה דְנִתְּנִי וְנִתְּנִי א"כ אֵמַאי נָא הַקָּשָׁה מַעֲקִירָא דְמִשְׁנֵי דְמִשׁוּם הָכִי אֵי אֶפְשָׁר לְהַבִּיא שְׁלָמִים וְלְהַתְּנוֹת מִשׁוּם סְמִיכָה הִי לְהַקְשׁוֹת הָא סְמִיכָה אֵין מְעַבֵּב בְּדִיעֵבַד, וְעַכְצ"ל דָּגַם בַּס"ד יָדַע דָּאִם מְבַטֵּל מְצוֹת סְמִיכָה בְּקוּם עֲשֵׂה אֵי אֶפְשָׁר לְהַבִּיא

וילהתנות שאם אין מחייב פסח יהי' שלמים שהרי מבטל מצות סמיכה דכתיב וסמך ושחט
א"כ אסור לשחוט בלא סמיכה ועובר על מצות סמיכה בקום ועשה אלא דהמקשה הי'
סבור פיון דילפינו מקרא דודם זבחיך ישפך דכל הנותנין בזריקה שנתנו בשפיכה יצא
אשמעינו קרא דאם נתן בשפיכה יצא גם מצות זריקה דזריקה בכלל שפיכה, אכן
למסקנא מסיק דאין זריקה בכלל שפיכה רק בדיעבד יצא אף אם שפך בבת אחת אף
שהחסיר שלא יהי' שירינים הוי אמינא פיון שאי אפשר להיות שירינים אחר השפיכה על
המזבח א"כ אף שאין השירינים מעפבי זה דוקא אם בשעת הנתונה על המזבח הי' ראוי
לשירינים.

אבל אם שפך בבת אחת שאין ראוי לשירינים וכמו דאם אין ראוי לביקה בילה מעפבת
ה"נ באין ראוי לשירינים מעפבי קמ"ל קרא דאין מעכב, שוב מצאתו מפניך פדברי.
בר"ח פסחים קכ"א.

ד"ה ברה"ז ק"ל הפסח דמו בשפיכה פדתנו פהו הקרוב אצל המזבח זורקו זריקה
אחת פנגד היסוד עכ"ל, ולכאורה דבריו תמוהים דהרי בגמ' אמר מאן תנא פסח בזריקה,
הרי דמתניתין סברא פסח בזריקה, אכן מוכח דסובר הר"ח פדברינו דמתניתין סברא
ג"כ פסח בשפיכה היינו ששופך הפל בבת אחת ואין משייר אלא דמתניתין סברא
דשפיכה מה ששופך הפל, צריף להיות ע"י זריקה, ב"ה שהנחני בדרף אמת.

ועפ"י דברינו יש לנישב דברי הרמב"ם בפ"ב מהלכות פסולי המוקדשין הלכה י"ב
שכתב שאם נתערבו הנתנין למעלה בנתנין למטה ונתן למעלה ושאל יתן למטה והקשה
הלח"מ הא בגמ' זבחים דף פ"א הקשו למ"ד דסוף חטאת ועולה ישפכו לאמה דמקום
עולה לאו מקום שירינים מברייתא דאמרה נתן למעלה אלו ואלו מודים שיחזור ויתן
למטה ואלו ואלו עולין לו מאי לאו דאיכערוב חטאת ועולה וכיון דיהיב למעלה הוי להו
שירינים וקתני אלו ואלו עולין לו וכו' והוצרך לתרץ דאיכערוב חטאת החיצונה בשירינים
וא"כ רבינו ז"ל דפסק דמקום עולה לאו מקום שירינים שכ"כ לעול אפילו נתערב שירי
חטאת וכו' ואיך פתב פאן דיתן למטה דהיינו קושיא דפריף בגמ' דהם דברים סותרים
דלפ"ז משמע דמקום עולה מקום שירינים וצ"ע, עכ"ד הלח"מ.

ונראה לי דהנה שם בגמ' זבחים בדרף פ"א איתא אמר אבני לא שנו אלא תחלת חטאת
אבל סוף חטאת ועולה דברי הפל מקום עולה מקום שירינים א"ל רב יוסף הכי אמר רב
יהודה שירינים צריכין אצטבא וכן אמר ריש לקיש לא שנו אלא תחלת חטאת ועולה אבל
סוף חטאת ועולה דברי הפל מקום עולה מקום שירינים א"ר יוחנן ואיתימא ר"א עדיין
היא מחלוקת ע"כ, והנה התוס' בדרף ע"ו ד"ה ואי קודם מתן שבע הקשו איך אמר ר"א
אם נתערבו מתן אחת במתן ארבע ונתנו במתן ארבע הא הוי להו שירינים ועבר משום
בל תקטירו ותירצו חז תירוץ דר"א לטעמך דאית לי רואין פאילו מים ועוד פיון דשירי
הדם ליסוד משו"ה פי יהיב למעלה לא עבר על בל תקטירו, אכן קשה לפי זה איך סבר
ר' יוחנן דאם נתערב סוף חטאת ועולה ישפך לאמה נהי דמקום עולה לאו מקום שירינים
אבל איזה איסור יש בדבר אם יתן במקום עולה גם את השירינים ואח"כ יתן למטה, גם
תירוץ הראשון של התוס' קשה פיון דדין הוא שצריף שפיכת פל השירינים ליסוד מה
מועיל שרואין פאילו מים עכ"פ הא עובר בנדים שנוטל השירינים ושופכן לשם מים

והתורה אמרה שאת השירים צריכין לשפוף ליסוד, לכן נראה דע"כ מוכח מר"א דהא דאמרה התורה שיש חיוב לשפוף הדם ליסוד הוא דוקא אם בעת שנתן הזריקה היו השירים ראויין לשפוף אבל אם בעת הזריקה היו השירים בתערובות לא חל עליהם המצוה לשפוף ליסוד וא"כ האיסור רק משום לא תוסיף בזה סבירא לר"א דרואין פאלו הם מים עכ"פ מוכח מר"א דאם היו השירים בתערובות לא חל עליהם דין דנאת דמו ישפוף ולענן דינא אם יש על השירים איסור לזרקן על המזבח משום דכל שממנו לאישים הרי הוא בל תקטירו אם נימא דמקום עולה מקום שירים א"כ גם השירים דינו לבא על המזבח וא"כ על השונים אין דין דכל שממנו לאישים הרי הוא בל תקטירו דהרי גם השירים עוד דין לבא על המזבח אבל אם נימא שירים צריכין אצטבא א"כ השירים אין דינו לבא על המזבח שהרי האצטבא לאו מזבח הוא ובנדאי הא דאמר שמואל הניחנין למעלה שנתנו למטה דנתפפרו בעלים אם נתן ליסוד לא יצא דיסוד המזבח לאו מזבח הוא וא"כ אם נתן השירים למעלה או למטה במקום עולה עבר קרא דכל שממנו לאישים הוא בל תקטירו, והאיסור הזה הוא אף אם היו בתערובות, והנה אב"י דאית לי' סוף חטאת ועולה דברי הפל מקום עולה מקום שירים ומותר לתן, לכאורה קשה הא עולה בתחלתה צריכה זריקה, וסוף חטאת צריכה שפיקה ואיך יתן הא משגי מדיו, וצריכה לומר דאב"י סבירא לי' כס"ד דגמ' בפסחים שהבאנו דכיון דהניחנין בזריקה שנתנו בשפיקה יצא הוא אף לכתחילה וכמו דאית לר' ישמעאל דזריקה בכלל שפיקה א"כ אפשר ליתן בשפיקה ויצא בין ידי עולה בין סוף חטאת היינו השירים לפי זה הא דאמר ר' יוחנן עדיין היא מחלוקת אין צריכה לומר דר' יוחנן סבירא לי' כרב יהודה דשירים צריכין אצטבא אלא דר' יוחנן סבירא לי' כמסקנתהגמ' בפסחים דהא דהניחנין בזריקה שנתנו בשפיקה יצא הוא רק בדיעבד ולא כר' ישמעאל דאמר דזריקה בכלל שפיקה ומותר אף לכתחילה אלא רק דאמרה התורה דבדיעבד אם נתנו בשפיקה והגיע הדם על המזבח יצא אף אם הגיע ע"ו השפיקה אבל לכתחילה אסור לעשות כן א"כ אף אם מקום עולה מקום שירים אסור לעשות משום דעולה בזריקה ושירים בשפיקה וכדאמר בפסחים דמשו"ה אי אפשר להביא פסח ולהתנות דאם אין מחוייב פסח הוא שלמים משום דשלמים בזריקה ופסח בשפיקה, ולפי זה מה שהקשה שם מהא דנתן למעלה ולא נמלה אלו מודים שייחזר ויתן למטה לא הקשה כלל על ר' יוחנן דאפשר דגם ר' יוחנן מודה דמקום עולה מקום שירים וא"כ אין כאן איסור משום בל תקטירו ומשום דנותן השירים בזריקה אין כאן איסור שהרי כיון שהשירים היו בתערובות בעת זריקת החטאת לא חל עליהם דין ומצות דנאת דמו ישפוף, וכדמוכח מר' אליעזר ומשום איסור דכל שממנו לאישים הרי הוא בל תקטירו אין כאן פיון דמקום עולה מקום שירים א"כ שירים למזבח אזלי ור' יוחנן שאמר עדיין הוא מחלוקת הוא רק בנתערב סוף חטאת בעולה שפיקה על השירים דין דנאת דמו ישפוף וא"כ אסור לתן בזריקה אבל לר' יהודה דאמר שירים צריכין אצטבא א"כ שירים יש עליהן איסור דכל שממנו לאישים הוא בל תקטירו ואיסור חל אף לתערובות לדידי' מקשה מנתן למעלה ולא נמלה לפי זה הרמב"ם פסק כר' יוחנן דהאיסור רק משום דין דשירים בשפיקה וזה הדין חל רק אם לא היו בתערובות משו"ה אם נתן למעלה ולא נמלה מותר לתן למטה אבל אם נתערב סוף חטאת שפיקה חל הדין דנאת דמו ישפוף משו"ה ישפוף לאמה שאי אפשר לתן על

המנוח לא בזריקה משום השירים ולא בשפיכה משום העולה, לפי זה לא קשה על הרמב"ם שכתב הלימודים דהנתינין בזריקה שנתנו בשפיכה יצא וגם אם נתנו במתנה אחת יצא מקרא דדם זבחה ישפך ובגמ' הא פריה והאי קרא להכי הוא דאמתא ופירושו להאי דינא שאם נתן מתנה אחת שפיפר) הא איצטריה להאי דהנתינין בזריקה שנתנו בשפיכה יצא, אכן לדברינו הסוגיא בזבחים סברי דזריקה בכלל שפיכה א"כ שפיכה עדיף מזריקה, א"כ אף דאמר קרא דאם נתנו בשפיכה ישפך הכל בפעם אחד יצא הוא דוקא אם עשה שפיכה שהיא יותר חשובה מזריקה שהרי זריקה בכלל שפיכה א"כ אם שפך אף בפעם אחד יצא אבל זריקה דאיננה חשובה כל פך בעי דוקא פדין כל אחד ומשני סבירא כר' עקיבא דאמר לא זריקה בכלל שפיכה ולא שפיכה בכלל זריקה ונתינין בזריקה שנתנו בשפיכה לא יצא, אכן כל זה רק אם נימא דאם הנתינין בזריקה שנתנו בשפיכה יצא הוא משום דזריקה בכלל שפיכה ופריה ור' ישמעאל מפיך להכי ולהכי פירוש פיון דלר' ישמעאל ילפינו דפסח בשפיכה מקרא דדם זבחה ישפך נהי דילפינו דזריקה בכלל שפוכה ופסח הוא זבח ובזה ששופכין את דמו יצא מצות זריקה שזה עיקר הפפירה אעפ"כ מנא לן דנתינין בזריקה שנתנו בשפיכה היינו ששפך כל הדם יצא דילמא פיון דהחסיר מצות שירים לא יצא פיון שבשעת השפיכה לא הי' ראוי לשירים אף שאין שירים מעכבים אם אין ראוי לביקלה מעכב ואף דפסח הוא זבח ואעפ"כ אמרה תורה יצא מצות זריקה מפני שעשה עיקר הפפירה פדין אפשר דרק בפסח גלתה התורה משום שעשה השפיכה הצריכה שהיא עיקר הפפירה.

אבל בשארי הקרבנות מנא לן שאם החסיר מצות השירים בשעת הפפירה דיצא ואף דבעיקר הפפירה פיון דחזינו דאמרה התורה שפסח הוא זבח ואעפ"כ במצות השפיכה יצא גם מצות הזריקה סבירא ללמוד דזריקה בכלל שפיכה אף בשארי קרבנות ואם שפך מקצת הדם יצא זריקה.

אבל אם שפך כל הדם מנא לן ומשני תרי תנאי אליבא דר' ישמעאל והאי תנא דאמר דכל הנתינין בזריקה אף אם שפך הכל יצא יספור דפסח בשפיכה לא ילפינו מקרא דדם זבחה ישפך, אכן כל זה דמקרא דדם זבחה ישפך לא נוכל למילף שני לימודים שנתנין בזריקה שנתנו בשפיכה יצא וגם לימוד דנתן מתנה אחת פופר הוא אם נימא דשפיכה עדיף מזריקה שזריקה בכלל שפיכה אבל למסקנת הגמ' בפסחים דמקרא דהנתינין בזריקה שנתנו בשפיכה יצא דוקא בדיעבד אבל לכתחילה עבר בעשה א"כ הנתינין בזריקה שנתנו בשפיכה שפך הכל הוא שינה בשני דברים א) שלא נתן בזריקה ב) שנתנו רק פעם אחד אעפ"כ יצא א"כ היכא שנתנו זריקה רק פעם אחד שלא שינה אלא בדבר אחד מכש"כ דיצא, א"כ הרמב"ם שפסק פמסקנת הגמ' דפסחים דנתינין בזריקה שנתנו בשפיכה הוא דוקא בדיעבד א"כ אם שפך בפעם אחד יצא מכש"כ בן דוקא בפעם אחת דכיפר.

סימן י סוגיא אין לה דבר שנעשית מצותה ומועלין בה בזבחים דף מ"ו אין לה דבר שנעשית מצותה ומועלין בה ולא והרי תרומת הדשן משום דהוי תרומת הדשן ובגדי פהונה שני כתובים הבאים פאחד וכל שני כתובים הבאים פאחד אין מלמדין וכו' הניחא למ"ד אין מלמדין אלא למ"ד מלמדין מאי איכא למימר תרי מעוטה פתיבי הכא פתיב

הַעֲרוּפָה וְהֵתֵם כְּתוּב וּשְׁמִי ע"כ, וְעֵינַי תּוֹס' שֶׁהִקְשׁוּ דְבַמְעִילָה דָּף י"א אֵימָא דִּישׁוּן מְזַבֵּחַ הַפְּנִימִי וְהַמְּנוּרָה לֹא נִהְיִין וְלֹא מוֹעֲלִין וְאֵימָא שֵׁם בַּגְמ' בְּשִׁלְמָא מְזַבֵּחַ הַחִיצוֹן דְּכַתִּיב וְשִׁמוּ אֱלָא מְזַבֵּחַ הַפְּנִימִי מְנָא לֵן מִשְׁמַע דּוֹשְׁמוּ דְרִישׁ דָּאִין מוֹעֲלִין וּבְשִׁמְעַתְתָּא אֲדַרְבֵּי מוּכַח מוֹשְׁמוּ דְמוֹעֲלִין וְתִירְצוּ בְּתוֹס' ו"ל דְּהֵתֵם מִשְׁמַע דְּלֹא מוֹעֲלִין בְּדִישׁוּן הַפְּנִימִי שֶׁהִדִּישׁוּן מוֹצִיאֵו מִיַּדִּי מְעִילָה אֲבָל קוֹדֵם דִּישׁוּן מוֹעֲלִין א"כ אִיכָּא מְצוּנָה לְדִישׁוּן וְעַל זֶה קֹאֲמַר בְּשִׁלְמָא חִיצוֹן דְּכַתִּיב וְשִׁמוּ וְלִכְדָּ מְצוּנָה לְדִישׁוּן וּמ"מ אַף לְאַחַר הֲרָמָה אִיכָּא מְעִילָה כְּדִדְרָשִׁינָן בְּסוּף תְּמוּרָה דָּף ל"ד וְשִׁמוּ בְּנִחַת וְשִׁמוּ כְּלוּ וְשִׁמוּ שְׁלֵא יִפְזַר אֱלָא פְּנִימִי מְנָא לֵן דְּמְצוּנָה לְדִישׁוּן שְׁאֵתָה אֹמַר שֶׁהִדִּישׁוּן מוֹצִיאֵו מִיַּדִּי מְעִילָה וְכו' אֲכַן הַתּוֹס' מְעִילָה דָּף י"א ד"ה בְּשִׁלְמָא הִקְשׁוּ דְהָא קְטַרְתַּת מִשְׁתַּעֲלָה תְּמוּרָתוֹ אִין מוֹעֲלִין בּוּ.

הַרִי דָּאִף קוֹדֵם הַדִּישׁוּן אִין מוֹעֲלִין עוֹד הִקְשׁוּ דְלֵהֲבִיא רֵאִי דְמְזַבֵּחַ הַחִיצוֹן צְרִיף דִּישׁוּן הו"ל לְהֲבִיא קְרָא דוֹהָרִים אֵת הַדִּישׁוּן. וְהִנֵּה הֲרַמְבַּ"ם פְּתַב בַּפ"ב מֵהַלְכוֹת תְּמִידִין וּמוֹסָפִין הִלְכָה ט"ו ו"ל וְאֵעִפ"י שְׁאִין הוֹצְאָתוֹ לְחוּץ עֲבוּדָה אִין בְּעֵלֵי מוּמִין מוֹצִיאִין וְכִשְׁמוֹצִיאִין אוֹתוֹ מְחוּץ לְעִיר מְנִיחִין אוֹתוֹ בְּמָקוֹם שְׁאִין הָרוּחוֹת מְנַשְׁבוֹת בּוּ בְּחֻזְקָה וְלֹא חֲזִירִים גּוֹרְפִין אוֹתוֹ וְלֹא יִפְזַרְנוּ שֵׁם שְׁנֹאֲמַר וְשִׁמוּ שְׁיִנְיָחוּ בְּנִחַת וְאִסוּר לְהַנּוֹת בּוּ, וְהִקְשָׁה הֲרַאב"ד ו"ל זֶה לֹא נֹאֲמַר אֱלָא עַל תְּרוּמַת הַדִּישׁוּן וְאִין מְעִילָה אֱלָא בְּתְרוּמַת הַדִּישׁוּן וְכַתְּבַ ע"ז הַכ"מ טַעְמוֹ שֶׁל הֲרַאב"ד מִשׁוּם דְּכִי כְּתִיב וְשִׁמוּ בְּתְרוּמַת הַדִּישׁוּן כְּתִיב שֶׁהִכְהֵן תּוֹרֵם בְּכָל יוֹם שְׁחֵרִית וְנוֹתְנוּ אֲצֵל הַמְּזַבֵּחַ כְּמוֹ שֶׁכְּתִיב רַבִּינוּ לְעִיל בְּפֶרֶק זֶה הֲרַמַּת הַדִּישׁוֹן מְעַל הַמְּזַבֵּחַ מְצוֹת עֲשֵׂה וְעַל דִּישׁוֹן זֶה הוּא שְׁאֲמָרוּ שֶׁהוּא אִסוּר בְּהִנְאָה וּמוֹעֲלִין בּוּ לֹא עַל שְׁאֲרַ הַדִּישׁוֹן שְׁנֹשְׁאָר שֵׁם שְׁמוֹרִידִין לְמַטָּה וּמוֹצִיאִין אוֹתוֹ חוּץ לְעִיר וְכַתְּבַ הַר"י קַרְקוֹס ו"ל נִרְאֵה לְדִין הִנְאָה לְמַד רַבִּינוּ מֵהֵיכָא דְפֶרֶק ב' דְּמְעִילָה שְׁנֹחֲלִקוּ רַב וּר' יוֹחָנָן בְּנֵהֲנָה מֵאֲפֹר שְׁעַל תְּפוּס לְאַחַר שֶׁהִרִימוּ הַדִּישׁוֹן דַּר' יוֹחָנָן סָבַר דְּמוֹעֲלִין וְרַב סָבַר שְׁאִין מוֹעֲלִין וְהִלְכָה כַר' יוֹחָנָן וְכַן פֶּסֶק רַבִּינוּ בְּהַלְכוֹת מְעִינָה עַכ"ד הַכ"מ, וְהַדְּבָרִים תְּמוּהִים מְאֹד דְּמִשְׁמַע מֵהַכ"מ דְּכִינּוּן דָּאֲמַר ר' יוֹחָנָן דְּנֵהֲנָה מֵאֲפֹר שְׁעַל גְּבִי תְּפוּס מוֹעֲלִין בּוּ א"כ אַף לְאַחַר שֶׁהוֹצִיא אֵת הַדִּישׁוֹן וְהִנִּיחוֹ מוֹעֲלִין בּוּ וְסָבִירָא לְפִי זֶה לְהֲרַמְבַּ"ם דְּמִקְרָא דּוֹשְׁמוּ דִּילְפִינּוּ לְתְרוּמַת הַדִּישׁוֹן דְּמוֹעֲלִין יְלְפִינּוּ ג"כ לְהַדִּישׁוֹן שְׁמוֹצִיאִין מְחוּץ לְעִיר שְׁמוֹעֲלִין, וְהוּא תְּמוּהָ מְאֹד שֶׁהִרִי כְּפָה מְשֻׁנוֹת נִשְׁנוּ דְּמוֹעֲלִין עַד שֶׁתְּצַא לְבֵית הַדִּישׁוֹן אֲבָל לְאַחַר שֶׁיֵּצֵא לְבֵית הַדִּישׁוֹן אִין מוֹעֲלִין בּוּ, וְכַן פְּתַב הֲרַמְבַּ"ם בַּפ"ב מֵהַלְכוֹת מְעִילָה הִלְכָה ב' ו"ל כָּל קַדְשֵׁי קַדְשִׁים מוֹעֲלִין בְּהֵם מִשְׁהוֹקְדָּשׁוֹ עַד שֶׁיִּזְרַק הַדָּם גְּזַרְק הַדָּם מוֹעֲלִין בְּדָבָר שְׁכּוּלוֹ לְאִישִׁים עַד שֶׁיִּשְׁרַף וְיֵצֵא לְבֵית הַדִּישׁוֹן הַרִי מְפָרֵשׁ שֶׁבְּכָל הַדִּישׁוֹן שְׁמוֹצִיאִין מְחוּץ לְעִיר אִין מוֹעֲלִין.

וְע"כ מִקְרָא דּוֹשְׁמוּ דִּילְפִינּוּ דְתְרוּמַת הַדִּישׁוֹן מוֹעֲלִין אַף לְאַחַר שֶׁהִנִּיחוֹ הוּא דְּוָקָא בְּתְרוּמַת הַדִּישׁוֹן וְא"כ אִיף יְלִיף מִקְרָא זֶה לְאַסוּר כָּל הַדִּישׁוֹן. וְאִם יְלְפִינּוּ זֶה מִקְרָא דּוֹשְׁמוּ לְאִסוּר הִנְאָה לְיְלִיף מִיַּנְי' גַּם לְאִסוּר מְעִילָה.

וְהַנְּרָאֵה לִי דְהִנֵּה קִי"ל דְּכָל הַנְּקַבְרִין לֹא יִשְׁרְפוּ וְהִקְשׁוּ כִינּוּן דְּקִי"ל חֲמִץ בְּפֶסַח הַשְּׁבֻעָתוֹ בְּכָל דָּבָר וְא"כ אֲמַאי אֲמַרִינּוּ דְלִכְתָּחִילָה חֲמִץ בְּפֶסַח שׁוֹרְפֵן הָא קִי"ל כָּל הַנְּקַבְרִין נָא וְשִׁרְפוּ עֵינַי בַּמ"א או"ח סִימָן תמ"ה שְׁתִּירְצוּ דְהָא דְהַנְּקַבְרִין לֹא יִשְׁרְפוּ הִינּוּ לֹא יִשְׁרוּף לְנִהוּג בּוּ דִין נִשְׁרְפִין לְהַנּוֹת בְּאֲפֶרֶן אֲבָל אִם רָצָה לְשִׁרְפוּ שְׁלֵא לְהַנּוֹת בְּאֲפֹר שְׁרִי, וְהַדְּבָרִים תְּמוּהִים דַּא"כ לְמָה אֲמַר הַנְּקַבְרִין לֹא יִשְׁרְפוּ הָא אֲמַר דְּנְקַבְרִים אֲפֶרֶן אִסוּר

וא"כ עוקר האיסור שאסור להנות מהאפר ולקמה אומר הנקברין לא ישרפו, ובנדאי דהפונה דאסור נשרוף פן יבא להנות מהאפר, וא"כ קשה איך קאמר הרמב"ם דלכתחילה תמזן בפסח ישראל.

והנראה לי דהנה איתא בתמורה דף ל"ד פל הנשרפין אפרן מותר ואפר אשרה לעולם אסור ופירשו בתוס' שם בדף ל"ג ד"ה הנשרפין ז"ל דנשרפין פנין שצנה הפתוב לשרפו אחר שעשה פאליו נעשה מצנתו וכו' ה"נ פנין שנעשה מצנתו הלא איסורי' והא דאמר אפר אשרה אסורה לעולם אעפ"י שהזקיק הפתיב לשורפה היינו משום דכתיב לא ידבק בידך מאומה מן החרם אבל הנקברין דלא הטענו הפתוב לשורפן משו"ה איסורי'הו לעולם עכ"ד התוס', וקשה לי לפי זה מאי קאמר למ"ד שני פתובים הפאים פאחד מלמדין מאו איכא למימר האיכא פתוב שלישי דנעשית מצנתה ואעפ"י כ באיסורא קנימא ואין לומר דבעו למילף לענן מעולה שיהיו שני פתובים הפאים פאחד ומועליו, דהא עגלה הערופה לאחר עריפה אין מועליו רק אסורה בהנאה, ועיין בתוס' זכחים דף ע"ב ד"ה אלא דבמתניתן דע"ז דחשיב אלו שאוסרין בכל שהיא חשיב רק אלו שאינן קדשים והתם קא חשיב עגלה ערופה הרי דאיסורא דעגלה ערופה לא הוי מטעם קדשים וא"כ פי קא חשיב אלו שנעשית מצנתה ואסורין וחשיב עגלה ערופה הפונה דאסורה ואין מועליו, וכן הקשה שם בתוס' דאמאי לא חשיב אברי שעיר המשפלת (פירוש דאינן קדשים) למאן דס"ל דאברי שעיר המשפלת אסור להנות בהן משום גזירה הרי דאפילו למ"ד אברי שעיר המשפלת אסורין בהנאה אעפ"י כ אין מועליו דעתם פבר אינן קדשים ואיסורן רק מקרא דגזירה וא"כ במעילה דף י"א דחשיב אברי שעיר המשפלת הרי דחשיב אף מה שאין מועליו, מאי פריה למ"ד שני פתובים הפאים פאחד מלמדין מאי איכא למימר לחשוב נמי אשרה דנעשית מצנתה ואעפ"י כ אסורה, וע"כ נראה לי דהא דדין הוא דדבר שנעשה מצנתו הותר אין הפונה דהמצנה מתרת אלא דאמרינו פנין דנעשית מצנתה אמרינו דהאיסור שאסרה התורה מקודם הוא עד שתעשה המצנה אבל פנין דנעשית המצנה בטלה איסור דאמרינו דהאיסור שמקודם לא אסרה התורה אלא עד שתהי' המצנה נמצא אם יש על זה עוד איסור שהאיסור אי אפשר לומר שאותו אסרתו התורה רק עד שתהי' המצנה שאותו איסור הוא כזה שלא נתנה התורה בו מצנה בנדאי דלא יועיל אף אם תעשה המצנה, ומאיסור זה שנתנה התורה מצנה אפשר לומר שנסתלק האיסור אבל האיסור השני שעליו לא נתנה התורה מצנה האיסור ההוא נשאר: והנה עבודה זרה הא איננה מהנשרפין א"כ איסור הנאה דעבודה זרה אי אפשר לומר שאיננו רק עד שתעשה מצנה שהרי ע"ז איננה מהנשרפין, וא"כ איסור על זה נשאר תמיד, והנה באשריה הוסיפה התורה עוד מצנה בביעורה לשורף אותה וא"כ אף אם נימא דאיסור של אשרה הוא רק עד שתשרף ותעשה מצנתה, אבל איסור עבודה זרה במה פקע וא"כ אפר אשרה משום הכי לעולם אסור, משום שנשאר על האפר איסור דעבודה זרה שעליו לא נתנה התורה מצנה.

שוב מצאתי ראי' לדברי מדברי הרשב"א בריש קידושין שהקשה אמאי המקדש באיסורי הנאה אינה מקודשת תתקדש בנה שהאפר מותר, ואין לומר דמייירי שאין האפר שנה פרוטה הא המקדש בעור הנדחת אינה מקודשת והא עיר הנדחת בנדאי דשנה האפר פרוטה.

והקשו על הרשב"א הא בעיר הנדחת פתוב לא ידבק בידה מאומה מן החרם, אכן לדברינו הדברים ברורים דהא דאמר רחמנא בעור הנדחת לא ידבק בידה מאומה מן החרם היינו כל זמן שהיא חרם אבל כיון דשארפיה ונעשית מצותה הותר חרמה ועתה איננה חרם והא דאפר אשינה לעולם אסור משום דע"ז איננה מהנשרפין ואף לאחר ששארפיה היא עדנה חרם אבל עיר הנדחת אין איסורה אלא עד שתשרף וכיון ששארפיה הותרה דעתה איננה חרם, והא דקאמר בגמ' חולין דף פ"ט א"ר אמר ר' זעירא ואיתימא רבה בר רמא מכסין בעפר עיר הנדחת ופריה אמאי איסורי הנאה נינהי הרשב"א לא פירש כמו פרש"י קס"ד בעפר שריפתה דלהרשב"א עפר שריפתה מותר אלא ס"ד דמייירי בעפר שהי' בעיר הנדחת שמילא אחד קונפתו עפר וע"ז פריה הא איסורי הנאה נינהו והא דלא משגי דמייירי דאפר שריפתה פשוט דלא קשה דא"כ הי' לו לומר מכסין באפר עיר הנדחת ואף דסבירא לב"ה מצוינו אפר ששרפיה עפר אבל בלשון חכמים ובפרט בדברי האמוראים אפר לא מקרו עפר ועוד אפר פשיטא שמוותר משו"ה הוצרה לשנות בעפר עפרה וכיון דבעי עוד תלישה ואינו בכלל קביצה מותר וזה דבר חדש שהוצרה להשמיענו אבל אפר שריפת עיר הנדחת פשיטא דמותר וזה בכלל כל הנשרפין אפרו מותר.

והנה בחמץ בפסח אי אפשר לומר אפילו לר' יהודה דס"ל חמץ בפסח בשריפה דמשו"ה אסרה התורה בהנאה משום דבעי שריפה שיהי חמצו של עפול"ם ושל הפקר אסור בהנאה אף דאין עליו מצות שריפה שיהי אמרה התורה ושלף אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל הפקר ואף שבידו לשורפו מותר להשהות ע"כ דמה דאסרה התורה חמץ בפסח אין הפירוש דאסרה את החמץ עד שישורף דהרי חמץ של הפקר אסרה התורה אף כשישורף יהי האפר אסור שיהי בחמץ של הפקר לא נתנה התורה מצות שריפה וא"כ האפר של חמץ של הפקר בודאי דאסור וא"כ לא עדיף חמץ של ישראל מחמץ של עפול"ם והפקר כיון דחזינו דאסור שאסרה התורה את החמץ בפסח בשל הפקר אינו פדי שמתעשה מצות השריפה א"כ בודאי דאף חמץ של ישראל איסורו לאו מטעם מצות השריפה כמו ערלה וכלאי הפסח אלא איסור הנאה מעצמה א"כ בחמץ בפסח אף לר' יהודה אף דסבירא לי' שחמץ מהנשרפין אעפ"כ האפר אסור ולר' יהודה פי קתני בפרייתא כל הנשרפין אפרו מותר הוי חוץ מחמץ בפסח כמו דלרבנן אפר אשינה אסור וברייתא דקתני רק אפר אשינה לעולם אסור ולא קתני חמץ בפסח אפרו אסור דברייתא רבנן היא דס"ל חמץ בפסח הוי מהנקברים דהשבתתו בכל דבר, אכן במתניתין דתמורה שם לא גרסינן הנשרפין אפרו מותר כמו דאיתא בתוס' שם דאפשר דלא גרסינן וכן במשנה שלנו אין שם הגירסא דנשרפין אפרו מותר.

והנה בגמ' שם בתמורה פריה ונשרפין דהקדש אפרו מותר והתניא כל הנשרפין אפרם מותר חוץ מאפר אשינה ואפר הקדש לעולם אסור, ופירש הגר"א פירוש וכיון דאיכא נשרפין דאפרו אסור היכא אתי למשרי' ויהא רשאי לשרוף הנקברין ויאמרו דאפרו דהלו אסור, פן הוצרה לפרש קושית הגמ' דאל"כ היכו קתני דנשרפין דהקדש אפרו מותר, ואפשר לומר ג"כ משום דקתני כל הנקברין לא ישורפו משמע כל הגי דחשיב במתניתין אף קדשים שהפילו וכו' ואם איתא דנשרפין דהקדש אפרו אסור לא אתי למשרי', עכ"ד קדשו של הגר"א, וכיון דחזינו דאם הי' הדין בהקדש דאף שנשרפו אפרו אסור ממילא הי' מותר לשרוף אף את הנקברין דהקדש, מעתה לא קשה על הרמב"ם

בינון שפסק דחמץ השבתתו בכל דבר הו"ל חמץ מהנקברין ונהרי כל הנקברין לא ישרפו
אבל לדברינו לא קשה שטעמא דנקברין לא ישרפו משום דיסברו שמהמה מהנשרפין
והנשרפין אפרו מותר ויבא להנות מאפרן אבל אם הי' הדין דאף אם הו' בשריפה אעפ"כ
אפרן אסור לא יבואו לטעות דאף אם המה מנקברין מותר לשורפם, כמו בהקדש דאילו
הי' הדין דאפר הקדש אסור הי' מותר לשורף אף הנקברין מעתה בחמץ בפסח דאף אם
הי' הדין דחמץ בפסח בשריפה הי' אפרן אסור כמו חמץ של עכו"ם ושל הפקר א"כ
מותר לשורף חמץ בפסח מה תאמר פן יטעו ויסברו דחמץ בפסח מן הנשרפין אף אם
יטעו לא יבואו להתיר האפר דלא גרע מחמץ של עכו"ם משו"ה חמץ בפסח מותר לשורף
אף לרבנן ועוד ראי לדברינו דאף לר' יהודה דס"ל חמץ בפסח מהנשרפין אעפ"כ אפרן
אסור דאם לר' יהודה אפרן מותר למה לרבנן לומר לר' יהודה כל דין שאמה דן תחילתו
להחמיר וסופו להקל משום דאם לא מצא עצים הו"ל למימר בכל דין שאמה דן הוא
להקל שנהרי לפי דברים שאמה אומר שריפה יהי האפר מותר ולפי דברינו דחמץ
השבתתו בכל דבר האפר אסור ע"כ דאף לר' יהודה חמץ בפסח האפר אסור מן התורה
וצריך לומר לפי דברינו דערלה וכלאי הפך של הפקר שביד ישראל המצונה לשורפם
דאם נימא דעל ערלה של הפקר אין מצונה לשורפם א"כ ערלה של הפקר שנסרפו אפרן
אסור הרי דאין האיסור בשביל שריפה דהרי על פלאי הפך וערלה של עכו"ם והפקר
לא נתנה התורה מצונה ואעפ"כ אסורין בהנאה ועכצ"ל דאם יהיו בידי ישראל ערלה
של עכו"ם יצטרף לשורפן אם העכו"ם מסר לידו לעשות כחפצו.

והנה הרמב"ם הא כתב שאין הוצאת הדשן עבודה והקשה ע"ז המ"ל שם בהלכה י' איך
כתב הרמב"ם דהוצאת הדשן לאו עבודה היא דמנא לי' הא ועוד דהא משמע בגמ' דלר"י
אליבא דת"ק הוצאה הוי עבודה, עוד תמה ז"ל דבירושלמי רפ"ב דיומא נחלקו ר' יוחנן
וריש לקיש בזר שתרם דר' יוחנן מחיוב מיתה ור"ל פוטר משום דכתיב עבודת מתנה
יצא זה שהוא בהרמה ואחר זה אמר הוציא שאר הדשן בפלוגתא דר' יוחנן ור"ל ואמרו
דמחלוקת זו אתא כת"ק דאמר אחרים פחותים מהם ברם כמ"ד אחרים לרבות בעלי
מומין הוא זר הוא בעל מום, ע"כ, הרי דכו"ע הוצאת הדשן עבודה.

וכתב המשנה למלך דהכריח זה הדין להרמב"ם משום דבתלמוד דידן אמרינן כל עבודה
שיש אחרי' עבודה אין הזר חיוב עלי' ועל זה הוקשה דהיכי אמרינן דהרמת הדשן חייב
עני' ונאפילו מאן דפטר הוא משום דעבודת סילוק תיפוק לי' משום דיש אחרי' עבודה
דהיינו הוצאת הדשן ובדין זה דכל עבודה שיש אחרי' עבודה דאין הזר מחויב עלי' נא
מצינו מי שיחלוק, ומפח קושיא זו הנכרח רבינו לומר דהוצאה לאו עבודה היא וכו'
ומיהו אחר כל אלה הדברים עדיין אין דעתי מתישבת בכל זה משום דא"כ דברי
הירושלמי אין להם מובן פלל דאיך חייבו בתרומת הדשן וחרו וחיבו בהוצאת הדשן
ולפי סברת רבינו הם תרתי דסתי אהדדי ולומר דהירושלמי לית לי' דין זה דבעינן
עבודה תמה ומשו"ה חייבו בתרומהו אף תלמודא דידן דאית לי' דין זה דעבודה תמה ע"כ
אית לי' דהוצאה לאו עבודה היא מדחיבו בהרמת הדשן זה לא ניתן להאמר משום דדין
זה דבעינן עבודה תמה ולא עבודה שיש אחרי' עבודה הוא משנה ערוכה בפך אחרון
דזבחים, סוף דבר סברת רבינו לא יכלתי להולמה עד יערה ה' את רוחו עלינו ויפתח
עינינו במאור תורתו עכ"ל של המשנה למלך.

אכן מה שכתב המשנה למלך דמשו"ה סובר הרמב"ם דע"כ הוצאה לאו עבודה היא מדסייב לוי בהרמת הדשן ואם נימא דהוצאת הדשן עבודה היא א"כ ההרמה איננה עבודה תמה וידין זה דבעינו עבודה תמה הא לא נחלק לוי ורק בדין דבעינו עבודת מתנה ולא עבודת סילוק בזה סבירא ללוי דדוקא במבית לפרוכת הוא הדין דבעינו דוקא עבודת מתנה ולא עבודת סילוק אבל בכל עבודת דבר המזבח אף עבודת סילוק ע"כ דהוצאת הדשן לאו עבודה היא אכן בזה עוד אין זה תירוץ להקושטא איהו מחייבין על הרמת הדשן הא יש אחריו הוצאת הדשן דאף אם נימא דהוצאת הדשן לאו עבודה היא עכ"פ מצוה היא ונהרי בגמ' יומא דף כ"ד איתא זר שסיידר המנורה לחיוב איפא נתינת פתילה נמן פתילה לחיוב איפא הדלקה הדליק לחייב הדלקה לאו עבודה היא הרי דאף שהדלקה לאו עבודה היא, ונהרמב"ם ס"ל דאף אם הדליק זר פשר ואף לכתחילה פשר זר להדליקו כמו שכתב הרמב"ם בפ"ט מהלכות ביאת המקדש ואעפ"כ אף שזר פשר ידלקה אעפ"כ במה שנתן שמו שזה מהעבודות אין זר מחויב מפני שיש אחריו מצות ההדלקה הרי דלא מקרי עבודה תמה אף שאין אחריו עבודה רק מצוה אף שפשרה המצוה בזר לא מקרי העבודה שלפני עבודה תמה מכש"כ דקשה בהרמת הדשן שלכאורה איננה עבודה תמה אחריו שיש אחריו הוצאת הדשן אף שאיננה עבודה עכ"פ מצוה היא ואסור לבע"מ להוציא בנדאי דעבודת הרמה שלפני לאו עבודה תמה היא.

אכן הא דסבר הרמב"ם דהוצאת הדשן לאו עבודה הוא אפשר דהרמב"ם סובר דזה מוכח מגמ' דילן דהרי איתא ביומא דף כ"ג ת"ר ופשט ולבש בגדים אחרים והוציא את הדשן שומעני פדך יום הכיפורים שפושט בגדי קדש ולובש בגדי חול ת"ל ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים מקיש בגדים שלובש לבגדים שפשט מה להלן בגדי קדש אף פאן בגדי קדש א"כ מה תלמוד לומר אחרים פחותים מהן ר' אליעזר אומר אחרים והוציא לימד על הפהנים בעלי מומין שפשרין להוציא הדשן וכו' אמר ריש לקיש כמחלוקת בהוצאה פה מחלוקת בהרמה ור' יוחנן אמר מחלוקת בהוצאה אבל בהרמה דברי הפל עבודה היא מאי טעמא דריש לקיש אמר לה אי ס"ד עבודה היא יש לה עבודה שפשרה בשני כלים ור' יוחנן אמר גלי רחמנא בכתנות ומכנסים והוא הדין למצנפת ואפט, ע"כ, והנה חזינו דריש לקיש ס"ל דבין הוצאה ובין הרמה לאו עבודה היא ואעפ"כ לת"ק בעלי מומין פסולין לזה, ור"י חזינו דפליג בהרמה אבל בהוצאה לא חזינו דפליג על ריש לקיש וא"כ פיון דריש לקיש בנדאי סבירא לי' דלאו עבודה היא ור' יוחנן לא מצינו דפליג בזה על ריש לקיש, א"כ סבר הרמב"ם דעל הוצאה דלא מצינו דפליג ר' יוחנן בזה הלכה פריש לקיש דהוצאה לאו עבודה היא אף דאמר בגמ' אבל בהרמה ד"ה עבודה הוא דמשמע דהא דפליגי ת"ק ור' אליעזר פליגי בהוצאה אי עבודה הוא הרמב"ם מפרש דהפירוש הכי אבל בהרמה ד"ה שבע מום פסול דהא הרמה עבודה היא, ואין לומר מדלר' יוחנן צריכה ארבעה פנים א"כ ראי' דעבודה היא אין זה ראי' דהרי לר' יוחנן אף לר' אליעזר צריכה ארבעה פנים דהרי על דרשא דמקיש בגדים שלובש לבגדים שפושט לא פליג אעפ"כ אית לי' לר' אליעזר דלאו עבודה היא מדכשרה בבבלי מומין א"כ גם לת"ק לאו עבודה ורק דס"ל דאין לנו לימוד להכשיר בבע"מ ועוד סובר הרמב"ם ראי' דהוצאה לתלמוד דיין לאו עבודה היא מהא גופא דאמר בדרף כ"ד אמר רב ארבע עבודות זר חייב עליהן מיתה זריקה ונהקטרה וניסוף המים וניסוף היין ולוי אמר אף תרומת הדשן

ואם נימא דאף לגמ' דילן הוצאת הדשן עבודה היא א"כ אמאי אמר לוי אף תרומת הדשן הי' לו לומר תרומת הדשן והוצאת הדשן, ע"כ דגמ' דילן סבר דהוצאת הדשן לאו עבודה היא וטעמא דהא מילתא דעבודה משקריא רק קודם המזבח שמביא לידי מזבח ועל המזבח אכל המצוה שחויז למזבח לאו עבודה היא דרבי רחמנא רק לכל דבר המזבח וצורך המזבח פעבודת המזבח דמי אכל מה שאיננו לא דבר המזבח ולא מבית לפרוכת לאו עבודה היא.

אכן יש נענין מהו דין התורה בהוצאת הדשן אם הדין הוא בהדשן שאמרה התורה שצריך הדשן להוציא חויז לעיר או דהדין הוא בהמזבח שצריך לדשנו ולהרחיק הדשן שנקלט מהמזבח עד חויז לעיר אם נימא דהאי דין הוא בדדשון המזבח שצריך לדשנו ולהוציא חויז למחנה א"כ יוכל לומר דזה ג"כ דבר המזבח שפן אמרה התורה דכשמדשנין אותו צריכין להוציא דשנו הרחק ממנו חויז למחנה אבל אם הדין הוא בהדשן אין זה שייך למזבח, ואם נימא דהוצאת הדשן הוא דין בדדשון המזבח לא קשה כלל אמאי הרמת הדשן הוי עבודה תמה הא יש אחר' הוצאת הדשן דהוצאת הדשן לא שייך כלל לעבודת הרמת הדשן דעבודת הרמת הדשן הוא מצוה עבודה על המזבח בהדשן ובזה תמה העבודה שבהדשן והוצאה הוא עבודה בדדשון המזבח, אבל אם נימא דהוצאת הדשן דין הוא בהדשן א"כ יש לומר דהרמת הדשן הוא דין על כל הדשן כמי שמרימין תרומה מפרי שהתרומה על כל הפרי כן תרומת הדשן הוא על כל הדשן וזה מכשירו להוצאתו או דתרומת הדשן איננו על כל הדשן אלא דאמרה התורה מדשן שמונח על המזבח מזה תשח קומץ ותשים אצל המזבח ויתר הדשן תוציא מחויז למחנה אם נימא דהרמת הדשן הוא על כל הדשן א"כ הרמה לאו עבודה תמה שיש אחר' עבודה הוצאת הדשן אבל אם נימא דאין הרמת הדשן על כל הדשן אלא מצוה בפני עצמה היא שאמרה התורה מזה הדשן שמונח על המזבח תשח קומץ דשן ותשים אצל המזבח ובקומץ הזה תמה העבודה, ויתר הדשן דין אחר בו שאותו צריך להוציא מחויז למחנה א"כ בנדאי הרמת הדשן עבודה תמה היא ומה שיש עוד הוצאת הדשן זאת המצוה איננה בתרומת הדשן אלא ביתר הדשן.

והנה במעילה דף ט' איתא הנהגה מאפר תפוח שעל גבי המזבח רב אמר אין מועלין בו ור' יוחנן אמר מועלי' בו לפני תרומת הדשן כולי עלמא לא פליגי דמועלין בו כי פליגי לאחר תרומת הדשן רב אמר אין מועלין בו הרי נעשית מצנתו ור' יוחנן אמר כיון דכתוב ולבש הפהו מדו בד כיון שצריך לבגדי כהונה בקדושת' קאי והנה ר' יוחנן מדסבר דכיון דצריך בגדי כהונה ע"כ דהדשן בקדושת' קאי ע"כ דסובר ר' יוחנן דדין דהוצאת הדשן שאמרה התורה דין הוא בהדשן שצריך להוציאו בכגדי כהונה, דאם נימא דהאי דונא דהוצאת הדשן הוא דין בדדשון המזבח א"כ אין מזה ראי' דהדשן קאי בקדושת' ומועלין בו הא המצוה להוציא מחויז למחנה בכגדי כהונה איננה משום הדש אלא משום דישון המזבח ע"כ דלר' יוחנן הוצאת הדשן הוא דין בהדשן שצריך להוציאו מחויז למחנה אכן רב סבר דדין דהוצאת הדשן הוא דין בדדשון המזבח ומצית הדשן נגמרה בהרמת הדשן ואין במצות הדשן שוב מצוה והא דצריך להוציא מחויז למחנה הוא דין בדדשון המזבח, והנה רב ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן דדין הוצאת הדשן הוא בהדשן לא בהמזבח ומדחזינן סתמא דגמ' ביומא דקאמר לוי אף תרומת הדשן ולא קאמר רק משום דלוי סבירא לי'

דבִּמְזַבַּח רַבִּי אֵף עֲבוּדַת סִילּוּק אֲבָל בְּדִין זֶה דְּעֲבוּדָה תִּמָּה לֹא פְּלִיג לְוֵי דְאֵף בְּמִזְבֵּחַ בְּעֵינֵי דְנוֹקָא עֲבוּדָה תִּמָּה שְׁהָרִי קֵאָמַר אֲלֵיבָא דְלוֹי אָמַר קָרָא וּלְמַבִּית לְפָרוּכַת וְעַבְדְתֵם אֵל מַבִּית לְפָרוּכַת הוּא דְעֲבוּדַת מַתְנָה וְלֹא עֲבוּדַת סִילּוּק הָא בַּחוּץ אֲפִילוּ עֲבוּדַת סִילּוּק אִי הָכִי וְעַבְדְתֵם נְמִי אֵל מַבִּית לְפָרוּכַת הוּא דְעֲבוּדָה תִּמָּה הָא בַּחוּץ אֲפִינוּ עֲבוּדָה שְׂיֵשׁ אַחֲרֵי עֲבוּדָה וְעַבְדְתֵם הִדֵּר עֲרַבִי קָרָא ע"כ, הָרִי דְבָזָה גַּם לְוֵי מוֹדָה דְאֵף בְּמִזְבֵּחַ בְּעֵינֵי עֲבוּדָה תִּמָּה וְא"כ פִּינוּ דְבָזָה קִי"ל כִּר' יוֹחֲנָן דְּמַצְנֹת הוּצְאָת הַדְּשָׁן הוּא בְּהַדְּשָׁן א"כ אִם נִימָא דְהִרְמַת הַדְּשָׁן הוּא עַל כָּל הַדְּשָׁן א"כ הִרְמַת הַדְּשָׁן הִיא אֵינְנָה עֲבוּדָה תִּמָּה שְׁהָרִי יֵשׁ אַחֲרֵי מַצְנֹת הוּצְאָת הַדְּשָׁן, ע"כ דִּגְמ' דִּילָן סְבָרָה דְהִרְמַת הַדְּשָׁן אֵינְנָה עַל כָּל הַדְּשָׁן רַק דְאִמְרָה הַתּוֹרָה מֵהַדְּשָׁן הַמְּוַנַּח עַל הַתּוֹפּוֹת תְּרִים דְשָׁן וְתַנּוּחַ אֲצֵל הַמִּזְבֵּחַ וְיִתֵּר הַדְּשָׁן הַמְּצָנָה שְׁתּוּצִיא מַחוּץ לְמַחְנָה לְפִי זֶה אִין הִרְמַת הַדְּשָׁן שְׂיִיכָה כָּלֵל לְמַצְנֹת הוּצְאָת הַדְּשָׁן דְתַרּוּמָה דְשָׁן אַחַר וּבְיִתֵּר הַדְּשָׁן מַצְנָה אַחֲרֵת, אֲכַן רַב הָא סְבָר דְּמַצְנֹת הִרְמַת הַדְּשָׁן הוּא עַל כָּל הַדְּשָׁן שְׂבָזָה נְעֻשִׁית מַצְנֹתָה שֶׁל הַדְּשָׁן וְהוּצְאָת הַדְּשָׁן הוּא מַצְנֹת דִּישׁוֹן הַמִּזְבֵּחַ שְׂאִמְרָה הַתּוֹרָה שְׁכֹן תְּדִשָׁן הַמִּזְבֵּחַ שְׁתַּרְחִיק אֵת דְשָׁנוּ לְמַחוּץ לְמַחְנָה דָּאִם הִי דִין בְּהַדְּשָׁן הָרִי לֹא נְעֻשִׁית עֲדָנָה מַצְנֹתָה.

מֵעַתָּה לְפִי גַּם' דִּילָן לְוֵי סְבָר דְנוֹקָא הִרְמַת הַדְּשָׁן שְׁהִיא עֲבוּדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ רַבִּינוּ מִלְּקַל דְּבַר הַמִּזְבֵּחַ שְׁזָר חֲטִיב אֲבָל הוּצְאָת הַדְּשָׁן שְׂאֵינְנוּ דְּבַר הַמִּזְבֵּחַ וְלֹא מַבִּית לְפָרוּכַת אִין זָר חֲטִיב עַלִּי' שְׂדָבָר שְׂאֵינְנוּ מַבִּית לְפָרוּכַת וְלֹא דְבַר הַמִּזְבֵּחַ לָאוּ עֲבוּדָה הִיא וְרַב אֵף דְּסִבִּירָא לִי דְהוּצְאָת הַדְּשָׁן הוּא דְבַר הַמִּזְבֵּחַ שְׁהִדִין הוּא בְּדִישׁוֹן הַמִּזְבֵּחַ וְאֵפִי"כ פְּטַר בֵּין עַל הַהִרְמָה בֵּין עַל הַהוּצְאָה דְעֲבוּדַת סִילּוּק הוּא, אֲכַן הִירוּשְׁלַמִי סוֹבֵר כְּרַב דְּהוּצְאָת הַדְּשָׁן מִמִּזְבֵּחַ הַחִיצוֹן דִּין הוּא בְּדִישׁוֹן הַמִּזְבֵּחַ דְאִנְפוֹן הַדִּישׁוֹן שֶׁל הַמִּזְבֵּחַ הוּא לְהוּצִיא אֵת הַדְּשָׁן הִרְחַק מִמֶּנּוּ חוּץ לְמַחְנָה א"כ לְמָאן דַּס"ל שְׂמַחְוִיבִין בְּמִזְבֵּחַ אֵף בְּעֲבוּדַת סִילּוּק א"כ עַל הַהִרְמָה מְחַוִּיבִין שְׁהִיא עֲבוּדָה תִּמָּה שְׁנַגְמַר עִי"ז מַצְנֹת הַדְּשָׁן וְעַל הַהוּצְאָה מְחַוִּיבִין דְעֲבוּדָה הִיא לְרַב שְׁהָרִי הִיא דְבַר הַמִּזְבֵּחַ מַצְנֹת דִּישׁוֹן הַמִּזְבֵּחַ, מִשׁו"ה קֵאָמַר פִּירוּשְׁלַמִי דָּאִם הוּצִיא הַדְּשָׁן תְּלוּי בְּפִלּוּגְתָא דְמָאן דַּס"ל דְּמַחְוִיבִין בְּמִזְבֵּחַ אֵף עַל מַצְנֹת סִילּוּק מְחַוִּיבִין בְּהוּצְאָת הַדְּשָׁן, אֲבָל לְגַמ' דִּילָן דְּהַמְצָנָה בְּהַדְּשָׁן וְלֹא דְבַר הַמִּזְבֵּחַ הִיא לָאוּ עֲבוּדָה הִיא, מִשׁו"ה אָמַר לְוֵי דְרַק תְּרוּמַת־הַדְּשָׁן מְחַוִּיבִין וְלֹא הוּצְאָת הַדְּשָׁן.

וְעֵינֵי בַתּוֹס' שֵׁם ד"ה וְכוּלָן, דְּמִפְרֵשׁ קוֹשְׁיַת הַגַּמ' דְּפָרִיף עַל הָא דְקַתְנִי גַחְלַת שְׂפָקְעָה מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יַחְזִיר (מִשׁוּם דָּאִין מֵעֲלִין עַל הַמִּזְבֵּחַ דְּבַר שְׂאִין בּוּ הַקְטָרָה מֵעֲלִיא) הָא עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ יַחְזִיר בְּשִׁלְמָא לִר' יוֹחֲנָן נִיחָא אֵלָא לְרַב קִשְׁיָא, וּפִירֵשׁ הַשָּׂר מְקוּצִי דִּמִּשׁו"ה צָרִיף לְהַחְזִיר לִר' יוֹחֲנָן מִשׁוּם דְּרַחֲמֵנָא אָמַר וְהוּצִיא אֵת כָּל הַדְּשָׁן, וְלִכְאוּרָה לְפִי זֶה יַחְזִיר אֵף לְרַב דְאֵטוּ פְּלִיג רַב עַל קָרָא דְוְהוּצִיא אֵת כָּל הַדְּשָׁן אֲכַן לְדַבְרֵינוּ הַדְּבָרִים מְבֹנְאָרִים, דְּהִנֵּה עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ טַעֲמָא דְצָרִיף לְהַחְזִיר גַּחְלַת וּלְמַסְקָנָא אֲפָר כְּדִי שְׂיֵהָא מוּכָן לְהוּצִיא אֲבָל אִם יֵהִי רַחוּק יִשְׁלִיכְנוּ הָרוּחַ וְיִפּוּל מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וּבְשִׁלְמָא לִר' יוֹחֲנָן דְּהִדִין הוּא בְּהַדְּשָׁן שְׂצָרִיף לְהוּצִיא מַחוּץ לְמַחְנָה הִינְנוּ לְקַחוּ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְלְהוּצִיאֵוּ אֲבָל אִם נָפַל לְאַרְץ נִדְחָה מִמְצָנָה הַלְזוּ שְׁפִיר צָרִיף לְהַחְזִיר דְהָרִי הַמְצָנָה הוּא לְהוּצִיא כָּל הַדְּשָׁן מִהַמִּזְבֵּחַ נְחוּץ לְמַחְנָה מִשׁוּם קָרָא דְוְהוּצִיא אֵת כָּל הַדְּשָׁן, אֲבָל לְרַב דְהָאִי קָרָא דְוְהוּצִיא אֵת כָּל הַדְּשָׁן הוּא דִין בְּמִזְבֵּחַ שְׂצָרִיף לְדִשְׁנוּ בְּאִנְפוֹן הַזֶּה א"כ נְהִי דְאִמְרָה הַתּוֹרָה דְכִשְׂאֲתָהּ מְדִשָׁן הַמִּזְבֵּחַ שְׂיִדְשָׁנוּ בְּאִנְפוֹן זֶה לְהוּצִיא כָּל הַדְּשָׁן מַחוּץ לְמַחְנָה, אֲבָל אִם

מעצמו חפזר הרוח את האפר מעל המזבח מה איכפת לן המצנה להוציא את כל הדשן הוא בדישון המזבח ולא בהאפר ואם הגחלת שפקעה ועומדת ליפול אין צריף פלל להחזיר משא"כ לר' יוחנן צריף לראות שלא תפול פדי לעשות בה פדינא להוציאה מהמזבח אל מחוץ למחנה.

והנה הרמב"ם פתב בפ"ב מהלכות תמידין ומוספין הלכה י' ו"ל הרמת הדשן מעל המזבח בכל יום מצות עשה שנאמר והרים את הדשן והיא עבודה מעבודת פהונה ובגדי פהונה שתורם את הדשן יהיו פחותין מן הבגדים שמשמש בהם בשאר עבודות שנאמר ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים והוציא את הדשן (מה דאיתא ברמב"ם והרים טעות סופר הוא וצריף לומר והוציא את הדשן כי בקרא לא נאמר והרים רק והוציא) אינו אומר אחרים שיהיו בגדי חול אלא שיהיו פחותין מן הראשונים לפי שאינו דרף ארץ שימזוג פוס לרבו בבגדים שבישל בהם קדירה לרבו.

וכבר תמה בכ"מ דהא האי קרא ונלפש בגדים אחרים פתיב בהוצאת הדשן ואיך הביא הרמב"ם לדין דהרמת הדשן, ומה שפתב בכ"מ דדין הרמב"ם הוא מדכתוב ילבש לרבות השחקים, והרמב"ם מפרש פאותו פירוש שפרש"י דכתוב ילבש דנוקא שחקים, משום דבגדים שבישל בהם קדירה לרבו אל ימזוג פוס לרבו הוא תמוה דהרי הרמב"ם מפרש בפירושו לימודו מקרא ונלפש בגדים אחרים.

ונראה לי, דהנה מה שהקשו על הרמב"ם יש להקשות בגמ' דקאמר ריש לקיש פמחלוקת בהוצאה (דר' אליעזר סבירא לי' מדכתוב אחרים והוציא לימד על בע"מ שפכשר להוצאה) פה מחלוקת בהרמה פירוש דלר"א בע"מ פשר להרמה, ולפי זה ג"כ קשה פינו דלר' אליעזר בעי קרא דבעל מום פשר להוצאה מנא לן דכשר גם בהרמה, וע"כ צריף לומר דסבירא לריש לקיש דדרשינן סמוכים ואקיש רחמנא הרמה להוצאה מה הוצאה פשר בבעל מום מקרא דאחרים אף הרמה נמי פשר בבעל מום, אכן ר' יוחנן דחי דאין סבירא לומר דאקשינהו רחמנא לזה דכינו דהרמה עבודה על המזבח אי אפשר לומר שבעל מום יגש אל המזבח לעבוד עבודת המזבח ורק בהוצאה גלי קרא דלאו עבודת מזבח היא אנא עבודת הדשן, נמצא דבדבר שאפשר ללמוד זה מזה גם ר' יוחנן מודי דאקיש רחמנא הוצאת הדשן להרמה, א"כ לרבנן דסבירא להו דאחרים הפירוש פחותים מהם גם ר' יוחנן מודה דאקיש רחמנא הרמה להוצאה בבגדים פחותים והטעם פדתני ר' ישמעאל משום דהוי מעשה הוצאה בישול קדירה לרבו, אף הרמה שג"כ צריף להוציא את הרמת הדשן אצל המזבח צריף בגדים פחותין דאקיש רחמנא ובה הסבירא נותנת דאפשר להקיש מטעם סבירא זו, משא"כ לענין בע"מ לר"א אין סבירא להקיש דאין בע"מ קרב נעבוד עבודה על המזבח.

ולפי זה מפרש הרמב"ם גמ' דאמר על מתניתין דדשון מזבח הפנימי לא נהניו ולא מועלין, בשלמא מזבח החיצון דכתיב ושמו, דלכאורה אין לזה ביאור פמו שהקשו בתוס', אכן הרמב"ם מפרש לה פפשוטו דזה ילפינן מדאקיש רחמנא הוצאה להרמה א"כ על תרניהו נאמר הדין דנשמו על הרמת הדשן אצל המזבח ועל הוצאת הדשן נאמר ושמו במקום הדשן מחוץ למחנה דאקשינהו רחמנא זה לזה, אכן הפירוש דנשמו שיהי' שם פמו שהי' מקודם והנה הדשן פל זמן שלא יצא חוץ למחנה אפתי בקדושת' קאי ומועלין

בו וא"כ מה שמרים הדשן אף דהתורה חידשה על דשן זה עוד מצוה לשמו אצל המזבח
אבל נא נפק על ידי זה משאר הדשן כמו שאר הדשן כל זמן שנא יצא לחוץ למחנה
מועלין בו ה"נ האי דשן אף שנתחדשה עניו מצוה אחרת לשמו אצל המזבח לא יצא עי"ז
מפלל כל הדשן שכל זמן שלא יצא אל מחוץ למחנה בקדושתו הקודמת קאי, וכמו
אשירה דאף שחידש בה רחמנא מצות שריפה לא יצא עי"ז מדין עבודה נרה שהי' עליו
ואסורה אף לאחר שריפה ה"נ בתרומת הדשן אף שנתחדש עליו מצוה לשומה אצל
המזבח לא יצאה מפלל שאר הדשן ואף שממנה פקע מצות הוצאה לחוץ אבל האי דין
דנעשית מצותה הוא דוקא בזה שנעשית המצוה לא אם תפקע ולומר דמקודם הי' איסורא
משום מצות ההרמה אי אפשר לומר שהרי אין זה דשן אחר ועל כל הדשן אי אפשר
לומר דאיסורא עד ההרמה שהרי אין ההרמה על כל הדשן לר' יוחנן אלא דאילו נא הי'
כתוב ושמו הוי אמרינן דהאיסור שעל הדשן מקודם הוא עד שתושם במקומם א"כ הדשן
שמחוץ למחנה מתיר מצות הנחתה ותרומת הדשן הנחה שלה אצל המזבח אבל פיו
דכתיב ושמו שטעונה גניזה במקומה א"כ אין ההנחה עושה היתר א"כ תרומת הדשן
כשאומר קרא ושמו היא נשאת כמקודם ומקודם הרי יש בה מעונה שהרי חסר עליו
הוצאת הדשן וכל הדשן הוא איסורא עד שתצא לבית הדשן א"כ האי דשן שהרים לא
בטל מעליו האיסור הקודם שהי' לה שקדושתה עד שתצא לבית הדשן ואף שממנה פקע
המצוה אבל לא נעשית ואינה יוצאת מקדושתה ומועלין בה אבל כשמקשינן הוצאת
הדשן לדין דנשמו הרי הדשן הזה כבר יצאה מקדושתה ואין מועלין בה משיצאה לבית
הדשן וא"כ כשילפינן מהאי קרא דנשמו דמקשינן אותה לתרומת הדשן דדין הוא דצריכה
שימה במקום ההוא והוא גניזה ילפינן לאיסור הנאה ולא למעילה שכתב קודם השימה
יצאתה מקדושתה ומעילתה, וסובר הרמב"ם דע"כ האי דינא הוא ג"כ בהדשן דהרי
הגירסא בפסחים על הא דאיתא שם אפר הקדש לעולם אסור דאמר רב שמעי' באותן
שטעונין גניזה דאם קאי רק על תרומת הדשן הי' לר' שמעי' למימר בתרומת הדשן
וברייתא לא הי' צריך לומר אפר הקדש אם מיירי דוקא בתרומת הדשן ובזה מיושב
קושית תוס' בפסחים דף כ"ז ד"ה ורמינהו דאמאי לא משני בעצי שלמים מזה מוכח פיו
דקתני בברייתא ואפר הקדש לעולם אסור אי אפשר לאוקים בעצי שלמים דא"כ איך
אמר ואפר הקדש לעולם אסור הי' לו לומר ואפר עצי שלמים ומדקתני סתם אפר הקדש
ע"כ דקאי לא על דבר אחד בלבד ואף דמתרץ רמי בר חמי כגון שנפלה דליקה מאלי'
הפירוש כל הקדש שלא מעלו בשריפתה כגון שנפלה דליקה מאלי' אסור האפר אבל
איך נוקי בעצי שלמים דא"כ הדין הזה דוקא בשלמים ולא בכל הקדש וא"כ כשמשני
רב שמעי' באותן שטעונין גניזה אי אפשר לפרש דמיירי בתרומת הדשן דא"כ לא הי'
לומר בברייתא בסתמא אפר הקדש אבל אם נימא דקאי על כל הדשן המוציא מהמזבח
קאי הברייתא על המתניתין דמעילה דחשיב כל הקרבנות דמועלין עד שתצא לבית הדשן
ומפרש בברייתא דאעפי"כ האפר לעולם אסור משום דחייבה התורה גניזה מקרא דנשמו
ע"כ דאף דקרא דנשמו נאמר בתרומת הדשן אקשי' רחמנא דשן של הוצאה להדשן
של ההרמה דגם על זה יש דין דנשמו, ואף דבסוף תמורה איתא בגמ' בגירסא רב שמעי'
אמר כי תגיא האי מתניתין בתרומת הדשן הביא רבינו גרשום ל"א דגרסינן באותן
שטעונין גניזה, וכמו שהוכחנו דע"כ צריך לגרוס פן דאל"כ יקשה אמאי לא משני בעצי

שְׁלָמִים דְּמוּקֵי רַב פֶּפֶא מְקוּדָם בְּעֵינֵי דְרָמוּ בַר חֲמָא בְּעֵצֵי שְׁלָמִים וְעַל זֶה פְּרִיָהּ וְכָל הֵיכָא דְמַעַל הַמַּסִּיק נִפְקֵי לְחֻלְיִין וְהָא תַנְיָא כֹּל הַנְּשַׁרְפִין אֶפְרֹן מוֹתֵר חוּץ מֵעֵצֵי אֲשִׁירָה וְאֶפְרֹן הַקֹּדֶשׁ לְעוֹלָם אֲסוּר וְכִינּוּן דְקֵאֵי עַל אֵיבְעִית רְמֵי בַר חֲמָא וְאוּקְמַתָּא דְרַב פֶּפֶא, מָה הַקֹּשָׁה מָהָא דְקַתְנֵי וְאֶפְרֹן הַקֹּדֶשׁ לְעוֹלָם אֲסוּר הָרֵי בְּפִשׁוּט כְּמוֹ שְׁתִּירָץ רַב פֶּפֶא מְקוּדָם וְלָמָּה לְרַמֵּי בַר חֲמָא לְתַרְץ תִּירוּץ אַחַר וּבְנֻדָּאֵי דְבָזָה לֹא שִׁינְיָה לְוַמֵּר הֵנִי מְצִי לְמִימַר וּמְתַרְץ תִּירוּץ יוֹתֵר עֲדִיף דְהָרֵי מִיְיָרֵי בְּעֵצֵי שְׁלָמִים מְקוּדָם וּבָזָה מְפָרֵשׁ אֵיבְעִית דְרַמֵּי בַר חֲמָא ע"כ כִּינּוּן דְקַתְנֵי סְתָמָא אֵי אֶפְשָׁר לְפָרְשָׁה רַק בְּעֵצֵי שְׁלָמִים וְא"כ גַּם בְּתַרוּמַת הַדָּשָׁן אֵי אֶפְשָׁר לְאוּקְמֵי.

וּבָזָה יֵשׁ לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי הַגַּמ' בְּתַמוּדָה דְאֵיתָא שָׁם וְנִשְׁרָפִין הַקֹּדֶשׁ אֶפְרֹן מוֹתֵר וְהָא תַנְיָא כֹּל הַנְּשַׁרְפִים אֶפְרֹן מוֹתֵר חוּץ מֵאֶפְרֹן אֲשִׁירָה וְאֶפְרֹן הַקֹּדֶשׁ לְעוֹלָם אֲסוּר וּמִיַּעֲרִיב הוּא דְלֹא מַעֲרִיב לְהוּ מִשּׁוּם דְאֲשִׁירָה יֵשׁ לָהּ בְּטִילָה בְּעַפְו"ם וְהַקֹּדֶשׁ אֵין לוֹ בְּטִילָה עוֹלָמִית קַתְנֵי מִיָּהָא אֶפְרֹן הַקֹּדֶשׁ לְעוֹלָם אֲסוּר, וְלִכְאוּרָה הָאֵי דְאָמַר וּמַעֲרִיב הוּא דְלֹא מַעֲרִיב אֵין זֶה שִׁיכּוֹת כֹּלֵל לְהַקְנוּשְׁיָא וְרַק לְפָרֵשׁ הַבְּרִיָּיתָא וְאִמָּאֵי עֲרִיב זֶה בְּתוּדָה הַקְנוּשְׁיָא, אֲכַן לְדַבְרֵינוּ עֵיקַר הַקְנוּשְׁיָא מְנָה דְנוּדָּאֵי הֵנִי אֶפְשָׁר לְאוּקְמֵי בְּעֵצֵי שְׁלָמִים אֲבָל כִּינּוּן דְבְּאֲשִׁירָה לֹא קַתְנֵי לְעוֹלָם מִשּׁוּם שִׁישׁ אֲשׁוּרָה שְׁמוֹתָת ע"ו הַשְׁרִיפָה הֵינּוּ אִם עַפְו"ם שְׁרָפָה וּבְטִילָה, א"כ אֵיךְ נִימָא דְכָל אֶפְרֹן הַקֹּדֶשׁ מוֹתֵר וְרַק עֵצֵי שְׁלָמִים שְׁנִשְׁרָפוּ אֲסוּרִין א"כ אֶפְרֹן הַקֹּדֶשׁ יוֹתֵר דְרַכִּים שְׁמוֹתָרִין אֶפְרֹן מֵאֲשִׁירָה וְאִמָּאֵי קַתְנֵי דְאֶפְרֹן הַקֹּדֶשׁ לְעוֹלָם אֲסוּר ע"כ דְרוּב אֶפְרֹן הַקֹּדֶשׁ אֲסוּר וּמִשּׁוּ"ה מְשַׁנֵּי רַב שְׁמַעֲיָא בְּאוּתָן שְׁטַעוּנִין גְּנִיזָה דְזָה עוֹקַר הָאֶפְרֹן שְׁבַה־הַקֹּדֶשׁ הֵינּוּ בְּכָל הַקְרַבְנוֹת וְתַמִּיד בְּכָל יוֹם יֵשׁ דָּשָׁן (וּכְפִי שְׁבִיָּאֲרָנוּ דְקֵאֵי עַל מַתְנֵיתָיו דְמִיְיָרֵי בְּקַרְבָּנוֹת) וְקֵאֲמַר דְאוּתָן לְעוֹלָם אֲסוּרִין וְאֵין בָּהוּן הֵיִתֵר.

אֲכַן כֹּל זֶה בְּמַזְבֵּחַ הַחִיצוֹן דְבוּ נֶאֱמַר וְהוֹצִיא וְא"כ יֵשׁ מְצָנָה בְּדָשָׁנוּ לְהוֹצִיא אֶל בֵּית הַדָּשָׁן אֲבָל דִּישׁוֹן מַזְבֵּחַ הַפְּנִימִי אֵינוּ אֶלָּא בְּשִׁבְלֵי הַמַּזְבֵּחַ מִשּׁוּ"ה תוֹכַף שְׁנַעֲשֶׂה מְצוֹתוֹ שְׁעֵלָה תִמְרָתוֹ שֶׁל הַקְטָרֶת נַעֲשֶׂה מְצוֹתָהּ וְאֵין מוֹעֲלִין בָּהּ, וְדִישׁוֹן מַזְבֵּחַ הַפְּנִימִי לֹא הוֹקֵשׁ לְדִישׁוֹן שֶׁל מַזְבֵּחַ הַחִיצוֹן, וּלְפִי זֶה פְּרִיָהּ בַּגַּמ' בְּשִׁלְמָא מַזְבֵּחַ הַחִיצוֹן יְדַעֲיָנוּ דְהַדָּשָׁן אַף לְאַחַר דְנַעֲשִׂית מְצוֹתָהּ הֵינּוּ שִׁיִּצְאָתָהּ לְבֵית הַדָּשָׁן אַעפ"כ אֲסוּרָה בְּהִנָּאָה מִשּׁוּם דְכְּתוּב וּשְׁמוֹ, וְכַמוֹ שְׁפִירָשְׁנוּ דְהוֹקֵשׁ הַדָּשָׁן שֶׁל הַהוֹצָאָה לְהַדָּשָׁן שֶׁל הַהֲרָמָה דְצָרִיף גְּנִיזָה כֹּל אַחַד בְּמִקְוָמָה, אֲבָל דִּישׁוֹן מַזְבֵּחַ הַפְּנִימִי מְנָא לֹן דְאֲסוּר בְּהִנָּאָה, נִימָא כִּינּוּן דְנַעֲשִׂית מְצוֹתָהּ הוֹתָרָה אַף בְּהִנָּאָה וּע"ז מְשַׁנֵּי דִילִיף מִן וְהַסִּיר בָּאִם אֵינוּ עֲנִין כְּדֵאִיתָא בַּגַּמ' וְא"כ דְבָרֵי הַרְמַב"ם שְׁפַתְבּ שְׁהַדָּשָׁן כְּלוֹ אֲסוּר בְּהִנָּאָה דְטַעוּן גְּנִיזָה מוּכַח מִדְּבָרֵי הַגַּמ' וּמֵהָאֵי קָרָא דְוָשְׁמוּ יִלְפִינוּ שְׁנִשְׁאָרִים בְּקַדוּשְׁתָּן שְׁקוּדָם הַשִּׁימָה תְּרוּמַת הַדָּשָׁן נִשְׁאָרִים בְּקַדוּשְׁתָּן שִׁישׁ בָּהוּן מַעֲלָה וְהַדָּשָׁן כְּלוֹ דְנַעֲשִׂית כְּבָר מְצוֹתָהּ ע"ו הוֹצָאָתָהּ יִלְפִינוּ מוּשְׁמוּ דְאֲסוּר בְּהִנָּאָה דְלָדִין דְוָשְׁמוּ אִיתְקַשׁ הַדָּשָׁן שֶׁל הַהוֹצָאָה לְהַדָּשָׁן שֶׁל הַרְמָה וַיֵּשׁ עוֹד לְהַמְתִּיק הַדְּבָרִים דְהִנָּה אַף דִּילְפִינוּ מִהַקְשִׁיא דִין הוֹצָאָתָהּ הַדָּשָׁן לְתַרוּמַת הַדָּשָׁן אֲבָל עכ"פ לְעִנְיָן בְּגָדִים הָא כְּתִיב בְּהוֹצֵאוֹ הוּא דְוָקָא בְּהוֹצָאָתָהּ הַדָּשָׁן אֲבָל כְּתִיב בְּגָדֵי פְהוֹנָה מְקָרָא דְבְּגָדִים, וּלְפִי זֶה דִין דְבְּעֵי בְּגָדֵי פְהוֹנָה הוּא דְוָקָא בְּהוֹצָאָתָהּ הַדָּשָׁן אֲבָל כְּתִיב בְּגָדֵי פְהוֹנָה מְקָרָא וְהָרִים וּשְׁמוּ דְבְּנֻדָּאֵי אַף עַל דִּין דְוָשְׁמוּ בְּעִנְיָן בְּגָדֵי פְהוֹנָה הָתָם מִשּׁוּם שֶׁהוּא בְּפָנִים הֵינּוּ בְּעִזָּרָה וְאֶצֶל הַמַּזְבֵּחַ הֵנִי עֲבוּדָה וּבְעִנְיָן בְּגָדֵי פְהוֹנָה אַף עַל הָאֵי דִין דְוָשְׁמוּ אֶצֶל הַמַּזְבֵּחַ, אֲבָל הַנְּחַת וְשִׁמַּת הַדָּשָׁן

במקום טהור לא בעיני בגדי כהונה דרך על הוצאת הדשן אמר קרא ולבש בגדים דילפינו
שזה בגדי כהונה ולא נוכל למילף לזה דיהני טעון בגדי כהונה דחויז מפנים לא ילפינו.

נמצא דתרומת הדשן בקדושתו קאי עד השימה והשימה אינה מתרת שהרי היא אוסרת
ממילא מועלין בתרומת הדשן אבל הדשן דילפינו רק מקרא דולבש בגדים והוציא על
שימת הדשן מחויז למחנה במקום טהור לא בעיני בגדים וא"כ הדשן אסתלק קדושה
בשעת הוצאה כדאימא בכולהו משניות דמועלין עד שתצא לבית הדשן ולא קאמר עד
שיושם בבית הדשן וילפינו רק השישא מתרומת הדשן כמו דהתם אמר קרא ושמו הכא
נמי בהוצאת הדשן אל מחויז למחנה אל מקום טהור בעיניו ושמו במקום הטהור וא"כ
הדשן ילפינו מקרא דושמו דטעון גניזה ואסור בהנאה, אבל בתרומת הדשן דבקדושתו
קאי עד שיושם אצל המזבח השימה פיון שהיא אוסרת בהנאה איננה מתרת ומפקעת
מקדושתה הראשונה שהי' בה מעילה עד שתצא לבית הדשן וכיון דלא הופקעה
מקדושתה ע"י זה גם מצות השימה איננה מתרת שהרי היא אוסרת וממילא איננה מתרת
רק נשארת בקדושתה הראשונה.

סימן י"ב סוגיא דמזבח שנופגם כל הקדשים שנושחטו פסולים. דף נ"ט.

מזבח שנופגם כל הקדשים שנושחטו שם פסולין וכו' שנאמר וזבחת עליו את עולותיה
ואת שלמיה וכי עליו אתה זובח אלא בזמן שהוא שלם ולא בזמן שהוא חסר, והקשה
בתוס' ד"ה עד ז"ל וא"ת פיון דהני מחוסר זמן וכו' אמאי אמר ר' יוחנן בפ' השוחט
והמעלה לקמן דף ק"ז דהמעלה בחויז בזמן הזה חייב דקדושה ראשונה קידשה לעתיד
לבא הא אינה ראוי' לפתח אנהל ויתנו נמי בפרק בתרא לקמן אותו ואת בנו ומחוסר זמן
אינו אפילו בל"ת לרבנן וא"כ לר' יוחנן אמאי מחייב משום שחויטי חויז, ותו הא עדיפא
מינה אמרינו ביומא ערק שני שעירי דף ס"ג דשלמים ששחטן בחויז קודם פתיחת דלתות
ההיכל פטור דאינה ראוי' לבוא אל פתח אנהל מועד דמחוסר מעשה וכ"ש זה וכו' ונראה
לתרץ דר' יוחנן דמחייב לקמן מעלה בחויז מייירי בהעלאת קטורת דלא מחוסר מעשה
כדאמר בשמעתינו מזבח שנועקר מקטיריו קטורת במקומו א"נ בהעלאת מנחה שקמצה
בכלי שרת בפנים אע"פ שאין בית דזבחים דוקא בעי מזבח דכתיב וזבחת עליו וגיחא
השפתא הא דנקיט ר' יוחנן מעלה בזמן הזה ולא נקיט שוחט בזמן הזה וכו' עכ"ד התוס'.

אכן הרמב"ם פ"ט מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ט"ו ז"ל מי ששחט קדשים
בזמן הזה והעלם חויז לעזרה חייב מפני שהוא ראוי' לקרב בפנים שהרי מותר להקריב
קרבו ואע"פ שאין בית מפני בקדושה ראשונה קדשה לשענתה וקדשה לעתיד לבא עכ"ד,
ועליו קשה קושית התוס' והרי הרמב"ם פסק להאי דינא דמזבח שנופגם נפסלו כל
הקדשים בפ"ג מהלכות פסולי המוקדשין בהלכה כ"ג וכן פסק בפ"ח מהלכות מעשה
הקרבנות (בהלכה י"ב) הא דהשוחט שלמים בחויז קודם שנופתחו דלתות ההיכל פטור
שהרי הו' מחוסרין מעשה וא"כ איך פתב להא דהשוחט והמעלה בזמן הזה בחויז חייב
הא פיון דנפגם ונעקר בעוה"ר המזבח וא"כ מחוסרין מעשה, ונראה לי דהנה הרמב"ם
פ"ט בפ"ו מהלכות בית הבחירה הלכה ט"ו וז"ל לפיכך מקריבין הקרבנות כולן אע"פ
שאין בית פני ואוכלין קדשי קדשים בכל העזרה אע"פ שהיא חריבה ואינה מוקפת

במחיצות ואוכלין קדשים קלים בכל ירושלים אע"פ שאין שם חומות שהקדושה ראשונה קדושה לשעתימה וקדושה לעתיד לבא.

והשיג ע"ז הרמב"ד ז"ל א"א סברת עצמו היא זו ולא ידעתי מאין לו ובכמה מקומות במשנה אם אין מקדש ירקבו ובגמ' אמר דנפול מחיצות אלמא למ"ד קדושה ראשונה לא קדושה לעתיד לבא לא חלק בין מקדש לירושלים עכ"ל, וכתב ע"ז הכ"מ ז"ל ומ"ש הרמב"ד ובכמה מקומות במשנה אם אין מקדש ירקבו ובגמ' אמרו דנפול מחיצות אלמא למ"ד קדושה ראשונה לא קדושה לעתיד לבא לא חלק בין מקדש וירושלים לשאר א"י י"ל אין משם ראי' דכינון דחזינון דר' הושע דהלכתא פותי' סבר דקדושה לעתיד לבא ולא הזכיר אלא ירושלים ומקדש ממילא אית לן למשמע דבהני דוקא קאמרי לא בשאר א"י ונתן רבינו טעם לדבר.

אף הנה מקומות דקתני אם אין שם מקדש ירקבו קשה ואין לומר דאמי דלא פהלקתא שהרי רבינו פסק פן בפ"ז מהלכות מעשור שני וצע"ג עכ"ד הכ"מ, וגם מהא דכתב הרמב"ם בפ"ז מהלכות מעשור שני הלכה ט"ז וז"ל מעשור שני בטל ברוב באיזה מעשור אמרו במעשור שנקנס לירושלים ויצא ונפלו מחיצות שהרי אין שם מחיצות להחזירו לשם.

הרי דסובר הרמב"ם דאם אין מחיצות בטלה הקדושה, וגם קשה הא פתב הרמב"ם בהלכה הנ"ל בהלכות בית הבחירה דמותר לאכול אף בלי מחיצות ואיך קאמר דלהחזירו אי אפשר מפני שאין שם מחיצות.

והמשנה למלך פתב ז"ל פתב מרן אף הני מקומות דקתני אם אין מקדש ירקבו קשו וכו' ועיין במ"ש רבינו לעיל רפ"ב מהלכות מעשור שני שפתב דמעשור שני אינו נאכל היום בירושלים משום דבעינו שיהי' הבית בנוי דומיא דבכור וכ"כ הטור יורה דעה סימן של"א דהי' ראוי' לאוכלו בירושלים אע"פ שאין חומה דקדושת העיר והבית לא בטלה אלא שאי אפשר לאוכלו פיון שאין מנזב דאתקש לבכור וא"כ לא קשיא כלל לרבינו ממה ששנינו במשנה אין שם מקדש ירקבו ושהיא דהנהב דנפול מחיצות המענין היטב בדברי רבינו ספ"ו מהלכות מעשור שני שהביא דין זה יתיישב לו קושיא זו עכ"ד, והנה מה שתיגרץ דהטעם משום הכי אם אין מקדש ירקבו משום דאין מנזב ואי אפשר להקריב בכור, עודנה לא עלתה ארוכה להקושיא, דא"כ הי' לו להרמב"ם לומר אם אין מנזב ירקבו והוא אמר אם אין מקדש וא"כ קשה הא מקריבין אע"פ שאין בית וא"כ אין תלוי במקדש אלא במנזב והרמב"ם פתב בפ"ב מהלכות מעשור שני ז"ל אבל אין נאכל בירושלים אלא בפני הבית ואם תלוי במנזב הי' לו לומר אין נאכל אלא בפני המנזב, גם מ"ש דעל הקושיא מההיא דהנהב דנפול מחיצות דהמענין היטב בדברי רבינו ספ"ו מהלכות מעשור שני שהביא דין זה יתיישב לו קושיא זו בעניי אחרי שהמ"ל לא ביאר לנו אין אנו יודעים תירוצו.

לכן נראה לי דהנה התוס' בזבחים דף ס"א ד"ה קודם שיעמידו המשכן כתבו ז"ל פרש"י לאו דוקא קודם אלא לאחר שהעמידו הפל המשכן והמנזב דאין לפרש קודם שהעמידו המנזב במקומו אוכלין קדשי קדשים הלא תחילה נוסעין בני גרשון ומעמידין המשכן

ואח"כ בני קהת מעמידין המזבח ואם שינו הסדר והעמידו המזבח תחלה האיה שחטו קדשים קודם העמדת המשכן הא אמרו שלמים ששחטו קודם פתיחת ההיכל פסולין.

וי"ל שלמים דוקא כתיב בהו ושחטו פתח אוהל מועד כל זה פרש"י וק"ל הא תנו גבי תמיד (דף ל"ב תמיד) לא הי' שוחט עד שישמע שער הגדול שנפתח אלמא ילפינן שאר קרבנות שאין שוחטין משלמים ואין נראה לומר דהיינו מדרבנן דהא בהקישא דזאת התורה גילף לפסולא משלמים וגם אין לומר דבשלמים גופיהו אינו פוסל אלא מדרבנן דלא שנה עליו הפתוח לעכב דהא אמרינן פ' שני שעירי (יומא דף ס"ב) דשלמים ששחטו בחוץ קודם שנפתחו דלתות ההיכל פטור אלמא מן התורה אין ראוי לפתח אוהל מועד דפסול דרבנן חייב בחוץ ואפי' בפסול דאורייתא חייב בחוץ היכא דאם עלו לא ירדו כדמוכח פ"ק השוחט והמעלה (לקמן ק"ט) וזה הוכחה דשא"ר קדשים נמי פסולים בפנים קודם פתיחת דלתות דאי פשרין א"כ בשלמים אם עלו לא ירדו דקרו פסולי בקדש היכא דאית ליה הכשירא בעלמא א"כ הא דבשלמים אם עלו לא ירדו אמאי פטור בחוץ אלא ודאי דבשא"ר קדשים נמי פסולין וכו', והנראה לתרץ דעת רש"י דס"ל דדוקא בשלמים הדין דאם שחטו קודם שנפתחו דלתות ההיכל פסולין ולא קשה כל הנך קושיות, וקושיא הא' שהקשה בתוס' ממתניתין דתמיד דלא הי' שוחט עד שישמע קול שער הגדול שנפתח, לא קשיא ואדרבה מדברי הרמב"ם מוכח דס"ל דשא"ר קרבנות פשרים לשחוט אף אם לא נפתחו הדלתות, שהרי הרמב"ם פ"ב ב"פ"ו מהלכות תמידין ומוספין הלכה א' פ"ב ז"ל ובשעת פתיחת השער שוחטין התמיד עכ"ל, ואם הי' סובר הרמב"ם דדוקא אחר שנפתחו דלתות ההיכל פשר לשחוט את העולה א"כ הי' לו לומר ואחר פתיחת השער שוחטין התמיד דהרי אם שחטו בשעת פתיחת השער הא אפשר שתקדם השחיטה להפתחה, ונראה לי דהרמב"ם למד זאת דהשחיטה הי' בעת פתיחת השער דהרי שינו במשנה שהי' שוחט בשעה שישמע קול השער שנפתח והנה דלתות ההיכל היו שני שערים הפנימיים והחיצוניים ומוכח במתניתין פ"ק רביעי דמדות שהיו שניהם שוים ממש ומשמע ממתניתין דלרבנן הי' פותח מקודם את הפנימיות ולר' יהודה הי' פותח מקודם את החיצוניות ואחר כך הפנימיות דלרבנן הי' נכנס להיכל לפתוח וע"כ דהי' פותח את הפנימי ונכנס לחצון לפתוח אכן לר' יהודה הי' עומד בין שני השערים והי' פותח את החיצונות מבפנים ואת הפנימיות מבחוץ.

משמע מלשון זה דהחיצונות מקודם וא"כ קשה הא שני הפתחים היו שערים גדולים וא"כ איה שחט בשעה שהי' ששומע שער הגדול שנפתח דמשמע הראשון הא עוד סגור השער הגדול השני והרי לא קתני במתניתין עד שהי' שומע קול שער הגדול השני שנפתח הרי מפניך במשנה דהי' שוחט בשעת פתיחת השערים היינו כשנפתח שער גדול אחד אף ששער גדול אחד סגור, א"כ מזה מוכח דשחיטת התמיד פשר אף שאין ההיכל פתוח עודנה וטעמא דאין שוחט עד שישמע קול שער הגדול שנפתח.

שהרי דישון מזבח הפנימי קודם לזריקת הדם, א"כ אם הי' שוחט קודם שנפתח השער. א"כ ויצטרף לחכות מן השחיטה עד הזריקה, שיצטרפו נפתוח השער, ואח"כ לדשון המזבח ויוכל למשנה זמן רב, ולפעמים לא יפתחו תיכף ויקדש הדם ויהי' פסול, משו"ה אף בשעה שישמע קול שער אחד שנפתח והוא שוחט והמדשן שנכנס תיכף מדשן בשעה

שהוא עסוק בשחיטה היינו השחיטה הקבלה וההולכה ומיכר אחר הדישון זורק את הדם, נמצא דטעמא דשוחט בשעת פתיחת השערים כדי שלא ינמשך זמן הרבה בין שחיטה לזריקה, אבל השחיטה בעצמה של העולה פשרה אף קודם פתיחת דלתות ההיכל פדברי רש"י דדוקא שלמים ששחטו קודם פתיחת דלתות ההיכל פסולין, ולאו כל הקרבנות.

ומה שהקשה עוד בתוס' דאם נימא דבשאר קרבנות פשר אם נשחטו קודם שגפתחו דלתות ההיכל א"כ אף בשלמים אם נא ענו ירדו דקרו פסולי בקדש היכא דאית לי' הכשרא בעלמא, א"כ אמאי בשלמים ששחטו בחוץ קודם שגפתחו דלתות ההיכל פטור משום דשלמים ששחטו קודם שגפתחו דלתות ההיכל פסולין הא היכא דאם עלו לא ירדו חייב עליהן בחוץ, אכן הא התוס' לעיל בדרף נ"ט כתבו דזה דוקא בהעלאה היכא דהשחיטה נעשית פהלקתה מחייב בהעלאה, אבל היכא דאין השחיטה פהלקתה, אין מתקבל בפנים, אכן לדידי נראה דאף היכא דהשחיטה לא נעשית פהלקתה היינו דשחטו קודם שגפתחו דלתות ההיכל על השחיטה פטור ועל העלאה חייב, דהאי דינא דאמרה תורה לא יביאנו לעשות דמזה ילפינו בדרף ק"ט דאף על קדשים פסולין אלה שאם עלו נא ירדו אם עשאן בחוץ חייב נאמר בקרא דמיירי בהעלאה דבניקרא י"ז פסוק ח' ואליהם תאמר וכו' אשר יעלה עולה או זבח ואל פתח אהל מועד לא יביאנו לעשות אותו, אבל בקרא דמחייב בשוחט היינו בפסוק ג' וד' דמיירי בשחיטת קדשים בחוץ פתיב ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן, שם לא פתיב לעשות והיינו דהנה בהעלאה, הא דקי"ל אם עלו לא ירדו יש להסתפק מה אמרה תורה, אם הדין הוא דלא ירדו, אבל אין זה הקטרה או דאם עלו נא ירדו משום דבדיעבד הוי הקטרה, אכן מדאמרינו בזבחים מ"ג דאם משלה בהן האור אז אף אם מחצה מהקומץ מונח אארעא פיון דמחצה העלה לגבי מזבח ומשלה בהן האור מסיקנא לכולה, ע"כ דאמרה התורה דאם הקטיר הוי הקטרה מעליא א"כ בהקטרה אם יעשה תהי' הקטרה פשרה, חייב עני' בחוץ, אבל בשחיטה וכן בזריקה השחיטה והזריקה היא פסולה ולא נתכשרה, א"כ אף למ"ד בדם אם עלו לא ירדו אבל הוא השחיטה והזריקה היא פסולה והתורה אמרה רק אם יהי' יכול לעשות הקטרה פשרה, אז מחויב בפסולין אם העלו בחוץ שיהי' מתקבל בפנים, היינו שבפנים אפשר לעשות הקטרה פשרה.

דהרי אם יקטור תהי' הקטרה פשרה, אבל בשחיטה הלא השחיטה תהי' פסולה, משו"ה בשחיטה אין כלל הדין דאם שחט בחוץ שחיטה שאם עלו לא ירדו מחויב וחייב בשחיטה הוא דוקא היכא דהוי שחיטה פשרה משו"ה שלמים ששחטו בחוץ קודם שגפתחו דלתות ההיכל יהי' הדין דאם הקטיר החלב אם עלו לא ירדו ואעפ"כ פטור על השחיטה בחוץ, שיהי' השחיטה נשאת בפסול וגם הא בהשחיטה אין קרא דאם שחט פסולין שאם עלו לא ירדו יתחייב, משו"ה פטור על שחיטת שלמים בחוץ קודם שגפתחו דלתות ההיכל, אבל אם יקטיר אח"כ בחוץ מאותן השלמים עצמן ששחטו קודם שגפתחו דלתות ההיכל יהי' מחויב שיהי' ההקטרה אם יקטיר אותם בפנים יתקבלו מפני שבשאר קרבנות פשר קודם שגפתחו דלתות ההיכל, וכאשר תמשול בהם האור תהי' הקטרה פשרה, א"כ אפשר להביאם בפנים לעשות אותם קרבן וגם בהקטרה הא פתוב קרא דלעשות.

ומה ש'הקשה עוד בתוס' דגילף מזאת התורה לפסול בכל הקרבנות ששחטן קודם פתיחת דלתות ההיכל, אכן האי דינא דשלמים ששחטו קודם פתיחת ההיכל פסולין הפסול משום דבעינו לכשרותן ולהקדשן קדושת ההיכל לקדושת העזרה א"כ אין להקיש קדשי קדשים דדוקא קדשים קלים דקלישא קדושתן איצטרכו למדשן ע"י קדושת ההיכל אבל קדשי קדשים קדושתן מעצמן חמירא ולא בעי למדשן ע"י קדושת ההיכל ועוד הא קדשי קדשים תלוין בקדושת גרף המזבח, אבל קדשים קלים אין גרף המזבח מקדשן בשטת שחיטה משו"ה בעי קדושת ההיכל וראנ' לדבר דהטעם דבעי פתיחת דלתות ההיכל לקדשן דמועיל להשחיטה קדושת ההיכל שנה דוקא בפתיחה, דהרי אמרינו בנבחים ס"ג דשלמים ששחטן בהיכל כשרין משום דכתוב פתח אהל מועד ולא יהי טפל חמור מן העיקר ובמנחה אמר במנחות משו"ה פשר בקמצה בהיכל שפן מצינו בסילוק בזיכין, וכתבו בתוס' שם ד"ה מנחה ז"ל וא"ת אמאי לא קאמר כדי שלא יהי טפול חמור מן העיקר כדאמרינו בסמוך גבי שלמים ששחטן בהיכל וגבי פהנים נכנסים בהיכל ואוכלים קדשו קדשים ושירי מנחות י"ל דהתם פתיב פתח אהל מועד בחצר אהל מועד שנייך למימר שלא יהי טפל חמור מן העיקר לפי שתלה הפתח באהל מועד ע"כ, הרי מפורש יוצא משם דגבי שלמים היינו קדשים קלים תלה הפתח באהל מועד אבל קדשי קדשים לא תלה הפתח באהל מועד ואם ניאא דמהאי קרא דפתח אהל מועד ילפינו לכל הקרבנות דבעינו דוקא פתיחת דלתות ההיכל א"כ הרי כל הקרבנות תלוים באהל מועד ואף מנחה בכלל שהרי בהקישא דזאת התורה איתקש גם מנחה א"כ גם מנחה תלוין באהל מועד ע"כ כדברינו דאין ללמוד זאת בהיקש הנה דדוקא קדשים קלים תלוים בקדושת אהל מועד אבל לא קדשי קדשים.

והנה האי דינא דבעינו בקדשים קלים דוקא פתיחת ההיכל נאמר רק בשחיטה אבל בהקטרה בנדאי דלא ילפינו משחיטה שהרי שחיטה עבודה דמעפכת פפרה ומפגלת אבל הקטרה אינה מעפכת פפרה ואינה מפגלת.

אכן זריקה אפשר דילפינו משחיטה כמו דשחיטה בעי דוקא קדושת אהל מועד ע"י הפתיחה כן הזריקה, ואף דמצינו דקאמר בגמ' בתחלת זבחים לענין שלא לשמה דפוסל בשחיטה ורוצה ללמוד בזריקה משחיטה, וקאמר מה לשחיטה שפן פוסלת שלא לשם אוכלין וכן לענין מקטיר בחוץ בדר ק"ז איתא דאין ללמוד לחיוב על הזריקה בחוץ משחיטה דמה לשחיטה שפן נפסלה שלא לשם אוכלין בפסח.

התם לענין חומר העבודה דמצינו דשחיטה היא בדבר זה חמורה מזריקה שפוסלת שלא לשם אוכלין בפסח א"כ אף דינדענו שפוסל שחיטה שלא לשמה הי' אפשר לומר דזריקה אין פוסל, וכן אם חייבה התורה בשוחט בחוץ אין ללמוד לחייב על זריקה דאפשר פיון דלא חמירא העבודה של הזריקה כמו השחוט שהרי אין פוסלת שלא לאוכלין בפסח אפשר דעלנ' לא חייב רחמנא זריקה בחוץ משו"ה בעי קרא, אבל לדין דאינה עבודה תכשיר הקרבן פיון דשחיטה דלא בעי פונה ואעפ"כ בעי דוקא קדושת אהל מועד א"כ זריקה דבעי יותר הכשר בנדאי דיש ללמוד דגם הזריקה בעי דוקא קדושת אהל מועד ע"י פתיחת דלתות ההיכל.

עוד נראה דזריקה בעינינו דוקא בשעשה שההיכל פתוח שהרי פתוח בויקרא י"ז פסוק ו' ונרק הדם פתח אהל מועד הרי דבעינן זריקה בפתח אהל מועד ומיירי שם בשלמים. והנה מוכח דהא דבעינן פתיחת דלתות ההיכל אין הטעם דבעינן שלא יהי' ההיכל מוגף אלא אף אם אין היכל כלל ג"כ פסול משום האי דינא דבעינן פתיחת דלתות ההיכל דהרי בדרך נ"ה איתא דקודם שהעמידו המשפונג"כ פסול משום דבעינן פתיחת דלתות ההיכל הרי דאם אין היכל ג"כ פסול בשלמים מטעם זה דבעינן פתיחת דלתות ההיכל, היינו דחסר בגין קדושת ההיכל לפי זה לא קשה מהא דאמר הרמב"ם בפ"ו מהלכות בית הבחירה מקריבין הקרבנות פולן אעפ"י שאין בית, ואעפ"י כ"כ פסק במעשר דאין אוכלין אלא בפני הבית מטעם דאיתקש לבכור, אכן לדברינו לא קשה דהא בכור קדשים קלים וא"כ לשחוט בכור ולזרוק דמו בעי דוקא פתיחת דלתות ההיכל, והא דאמר הרמב"ם מקריבין כל הקרבנות אע"פ שאין בית היינו שאם נשחט הבכור ונזרק דמו בעת שהי' הבית ופתיחת דלתותיו ואם"כ נחרב הבית מקריבין אימורין דעל הקטרה לא בעינן פתיחת דלתות ההיכל אבל שחיטת וזריקת דם הבכור בעי דוקא פתיחת דלתות ההיכל וקדשים קלים אם אין בית פנוי אף שהמזבח כהלכתו אין שוחטין אותו ואין זורקין את דמו, והנה אכילת בכור איתקש לדמו שהרי פתיב את דמם תזרוק ובשרם יהי' לה' א"כ בעת שאי אפשר לזרוק את הדם היינו בעת שנגרר הבית.

אף ש'ה מזבח קיים אין אוכלין את בשרו דאיתקש בשרו לדמו ואף בכור שגזרק דמו קודם שנגרר הבית אין אוכלין בשרו פינו דעתה אי אפשר לזרוק כדאמר בגמ' זבחים דף ס' ואף דהגרסא בגמ' זבחים מה דמו במזבח, הגרסא בתמורה דף כ"א פגון שגזרק דמו של בכור בפני הבית וחרב הבית נעדיין בשרו קיים פינו דאילו איתא לדם לאו בר זריקה הוא, ולא גריס התם מה דמו במזבח דהבית גופא מעכב דתלוי בקדושת פתח אהל מועד, ותרוניהו בעינן מזבח, דאם אין מזבח אין זריקה, ובית בעינן דאם אין קדושת אהל מועד אין זורקין ואתקש בשרו: דבשעשה שאי אפשר לזרוק אין אוכלין את בשרו: אכן הקטרה מקטירין אם יש מזבח אף שאין בית אף בקדשים קלים.

ואף שראיתי שהלקוטי הלכות תמה על זה בזבח תודה, שכתב דלכאורה משמע דהקטרת אברים דינו כמו קטרת דאין פגימת המזבח פוסל בו וכן דעת התוס' בד"ה עד שלא נבנה בסוה"ד (בתוס' שם אין מוכח כלל) וגם בדרך ס"ב ד"ה מאי קסבר בסוה"ד אכן הדבר קשה מאד, דעל אכילת בשר הקפידה התורה שיהי' דוקא מזבח שלם וקדלקמן בסוגיא ועל הקטרת אברים שהיא אכילת מזבח גופא יהי' מותר אפי' כשנפגם ונחסר המזבח לגמרי ועוד דהא בקרא פתוח ואת דמם תזרוק ואת חלבם תקטיר ובשרם והי' לה' ואמרין לקמן דאיתקש בשרו לדמו דבעינן שיהי' מזבח והיינו משום דכתוב בחד קרא וא"כ כ"ש דהקטרה דכתיב מקודם בקרא בודאי דאיתקש לדמו דבעינן שיהי' מזבח.

ולכאורה קושיתו היא קושיה חזקה גם על דברינו. דאיך אמרינן דאם אין בית אין אכילת בשר בכור דאיתקש בשרו לדמו והקטרה יקריבו אע"פ שאין בית הא בקרא איתקש דהא פתוח ואת חלבם תקטיר, אף באמת נראה לי דהא דקאמר בגמ' דאיתקש בשרו לדמו אין הטעם משום דכתוב בחד קרא.

אֵלָא פּוֹנֵת הַגַּמ' דְּהֵתָם בְּמִדְבָּר י"ח בְּפִסּוּק ט"ו אַמְרָה הַתּוֹרָה כֹּל פֶּטֶר רַחֵם לְכֹל בְּשׂוֹר
אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ לָהּ בְּאֶדָם וּבִבְהֵמָה יְהִי לָהּ. א"כ כִּבְרַת אַמְרָה תּוֹרָה שְׂבִיבָה הַבְּכוֹר הוּא לִפְהוּ
א"כ הַפֶּסוּק י"ח דְּכַתִּיב וּבְשָׂרָם וְהִי לָהּ מִיּוֹתֵר, ע"כ דְּסִמְכָא הַתּוֹרָה קָרָא דְבְשָׂרָם יְהִי
לָהּ לְמַעַלְהָ לְפִסּוּק אֵת דָּמָם תִּזְרוֹק עַל הַמִּזְבֵּחַ וְאֵת חֲלָבָם תִּקְטִיר, לְאַקּוּשֵׁי דְאִימְתֵי יְהִי
בְשָׂרָם לָהּ דְנוֹקָא בְּעַת שְׂוִיכָל לְהִיּוֹת זְרִיקָה וְהַקְטָרָה וְאִם אִין בֵּית דָּאז אִין זְרִיקָה אַף
בְשָׂרָם לֹא תֵאכֹל אֲבָל קָרָא דְנוֹת חֲלָבָם תִּקְטִיר אִינְנוּ מִיּוֹתֵר דְהָא בְּעֵי לְהַשְׂמִיעָה דְבְכוֹר
צָרִיף מִתַּן אִימּוּרֵי לְמִזְבֵּחַ א"כ לֹא אִימְתֵר וְלֹא אִתְקוּשׁ, מִשׁו"ה אַף דְזְרִיקָה בְּעֵי דְנוֹקָא
פְתִיחַת הַהִיכָל אֲבָל חֲלָב לְהַקְטִיר פִּינוּ דְזְרִיקָה דְנוֹקָא בְּיוֹם וְהַקְטָרָה בְּלִילָה חֲזִינוּ דְלֹא
אִתְקוּשׁ לְהַדְדִי, א"כ מְעַצְמִינוּ לֹא נִקִּישׁ אוֹתָם לְהַדְדִי, אֲבָל קָרָא דְבְשָׂרָם יְהִי לָהּ.

דְאִימְתֵר, בַּע"כ דְהַקִּישׁוּ הַפְתוּב אַף דְלֹאכִילָה בְּלִילָה לֹא אִתְקוּשׁ לְעִנְיָן קִיּוּם הַבֵּית וְהַמִּזְבֵּחַ
אִקִּישׁ רַחֲמָנָא מִדְמִינוּתֵר וְאִף דְמִרְיָבֵי דְבְשָׂרָם יִלְפִינוּ עוֹד לְבְכוֹר בַּע"מ, אֲבָל עֵיקַר קָרָא
הָא קָאִי לְבְכוֹר תָּם, שְׂהֵרִי פְתוּב פְּחֻזָּה הַתְּנוּפָה וּלְזָה הָנִי מִיּוֹתֵר דְכִבְרַת כְּתִיב בְּפִסּוּק ט"ו
כֹּל פֶּטֶר רַחֵם לְכֹל בְּשׂוֹר אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ לָהּ בְּאֶדָם וּבִבְהֵמָה יְהִי לָהּ: וְאִמְרִינוּ דְלֵהֲכִי פְתִיבֵי
לְאַקּוּשֵׁי דָאָם אִי אֲפִשֵׁר לְהִיּוֹת זְרִיקָה אַף בְּאִכִּילָה אֲסוּר, לְפִי זֶה לֹא קָשָׁה כֹּלָל עַל
הַרְמַב"ם אִיף פְתַב דְמִקְרִיבִין אַע"פ שְׂאִין בֵּית.

וְכַתֵּב דְאִין אוֹכְלִין מְעַשֵׂר שְׁנֵי אֵלָא בְּפִנֵי הַבֵּית אֲכַן לְדְבָרֵינוּ לֹא קָשָׁיָא כֹּלָל דְאִתְקַשׁ
מְעַשֵׂר שְׁנֵי לְאִכִּילַת בְּכוֹר, וְאִכִּילַת בְּכוֹר לְזְרִיקַת דָּם הַבְּכוֹר בְּעִינָן דְנוֹקָא בְּפִנֵי הַבֵּית,
הִינְנוּ אַף שְׂיַשׁ מִזְבֵּחַ פִּינוּ דְאִין פְתִיחַת דְלַתוֹת הַהִיכָל אִין זוֹרְקִין אֵת דָּמוּ.

דְבְכוֹר דְקִדְשִׁים קְלִים הוּא בְּעֵי דְנוֹקָא קְדוּשַׁת פְּתַח הַהִיכָל לְשַׁחֲטוֹתוֹ וְלְזְרִיקַתוֹ. וְהָא דְכַתֵּב
הַרְמַב"ם דְאוֹכְלִין מְעַשֵׂר שְׁנֵי בִירוּשָׁלַם אַעפ"י שְׂאִין חוּמָה וְהוּא בְּעַצְמוֹ פְתַב בַּפ"ו
מֵהִלְכוֹת מְעַשֵׂר שְׁנֵי דְמְעַשֵׂר שְׁנֵי שְׁנַכְנַס לִירוּשָׁלַם וְיָצָא וְנָפַל מְחִיצוֹת שְׂאִין לְהֵם מִתִּירִין
שְׂאִי אֲפִשֵׁר לְהַכְנִיסֵם לִירוּשָׁלַם שְׂאִין מְחִיצוֹת, נִרְאָה לִי דְדְבָרֵי הַרְמַב"ם הִיא גַּמ'
מְפּוֹרָשַׁת כְּדְבָרֵי דְהִנָּה בַב"מ דָּף נ"ג אִיתָא מְעַשֵׂר שְׁנֵי בְטַל בְּרוּב וּבְאִיזָה מְעַשֵׂר שְׁנֵי
אֲמָרוּ בְּמְעַשֵׂר שְׂאִין בּוּ שְׁנָה פְרוּטָה שְׁנַכְנַס לִירוּשָׁלַם וְיָצָא וְכו' וּפְרִיף וְאִמְאִי לְהַדְר
וּלְעִיָּלִי, בְּשִׁנְטָמָא, וּלְפָרְקִי, אֲנָא בְּלָקוּחַ בְּכֶסֶף מְעַשֵׂר וְכו' אֵלָא לְעוֹלָם בְּטָהוֹר וּמֵאִי יָצָא
דְנָפוּל מְחִיצוֹת וְהָאֵמֵר רַבָּא מְחִיצָה לְאֲכוּל דְאוֹרְיִיתָא מְחִיצוֹת לְקַלּוּט דְרַבְּנָן וְכִי גִזְרוּ
רַבְּנָן כִּי אִיתְגַּהוּ לְמְחִיצוֹת, כִּי לִיתְגַּהוּ לְמְחִיצוֹת לֹא גִזְרוּ רַבְּנָן, לֹא פְלוּג רַבְּנָן בֵּין אִתְגַּהוּ
לְמְחִיצוֹת בֵּין לִיתְגַּהוּ לְמְחִיצוֹת וְהַקְשָׁה בְּתוֹס' ד"ה לֹא פְלוּג ז"ל תִּימָא דְבְסוּף פָּרַק חֲלָק
סְגֵהֲדִין דָּף קי"ג מְשִׁנֵי כִי גִזְרוּ רַבְּנָן כִּי אִיתְגַּהוּ לְמְחִיצוֹת וְלֹא קֵאֲמֵר דְלֹא פְלוּג רַבְּנָן
כְּדָאֵמֵר הָכָא וְלֹא קָשָׁה מִיּוֹדֵי דְהֵתָם קָאִי אִמְאִי דְאֵמֵר אֵלָא דְעִיר הַגְּדֻחַת וְאִסְקוּהָ לִירוּשָׁלַם
וְהִי שָׁם בְּשַׁעַת גָּמֵר הִדִּין לְתֵאכִיל דְהָא קְלוּטָה מְחִיצוֹת וְהִי שְׁלַל יְרוּשָׁלַם בְּשַׁעַת גָּמֵר
דִּין וְכו' וּמְסִיק לְעוֹלָם בְּטָהוֹר וְאִסְקוּהוּ לִירוּשָׁלַם וְנִגְמֵר הִדִּין דְעִיר הַגְּדֻחַת וְדָקָא קָשָׁיָא
לָהּ לְתֵאכִיל כְּגוֹן דְנָפוּל מְחִיצוֹת אַחַר גָּמֵר הִדִּין וְכְדְרַבָּא דְאֵמֵר מְחִיצָה לְקַלּוּט דְרַבְּנָן שְׁלֹא
לְפָדוֹת אֲפִילוּ נָפוּל מְחִיצָה דְנָא פְלוּג רַבְּנָן כְּדָאֵמֵר בְּשִׁמְעֵתִין דְכִינוּ דְלִקְלוּט לֹא הָנִי אֵלָא
מְדְרַבְּנָן מִן הַתּוֹרָה חָל עָלֵיו גָּמֵר דִּין אֲפִילוּ לֹא נָפוּל מְחִיצָה כֹּלָל פִּינוּ שְׂיָכוּל לְאֹכְלוּ אִם
יִרְצָה וְלֹא מִקְרִי שְׂצִיל יְרוּשָׁלַם פִּינוּ שְׂיָכוּל לְהוֹצִיא וּלְפָדוֹתוֹ אֵלָא דְרַבְּנָן אִמּוֹר מְחִיצָה
לְקַלּוּט אֲפִילוּ לְקָרוֹתוֹ שְׁלַל יְרוּשָׁלַם וְלְאֲכוּל דְהַעֲמִידוּ דְבָרֵיהֶם עַל דִּין תּוֹרָה אִתָּא מְסִינִים

פי גזרו רבנו היכא דאיתנהו למחיצות פירוש לא העמידו דבריהם על דין תורה למקרי שלל ירושלם ולאכול אלא פי איתנהו למחיצות ולא נפול כלל, אבל נפול מחיצות אחר גמר דין לא גזרו רבנו להעמיד דבריהם על דין תורה לקרות שלל ירושלם ולאכול, עכ"ד התוס'.

ודברי התוס' תמוהים מאי שניף העמידו חכמים דבריהם על דין תורה לקרות שלל ירושלם ולאכול אף שמן התורה אסור לאכול. דכיון דמן התורה המחיצות אין קולטות הרי לא נעשו שלל ירושלם ועודנה הטה שלל עיר הנדחת ואסורים לאכול, וא"כ איך יתירו רבנו לאכול: הא אין פח ביז חכמים לעקור דבר מן התורה בקום ועשה ואיך התירו לאכול דבר שהוא אסור מן התורה: מטעם שלל עיר הנדחת אכן אמרתי אפשר כיון דרבנו אסרו להוציא מירושלם א"כ אי אפשר לקיים מצות הקבוצ לתוך רחובה דאיסור דרבנו שאסרו להוציא עושה שלא אפשר לקבוצ והיכא דאי אפשר לקבוצ אז אין איסור כדאיתא בגמ' חולין דף פ"ט אמר רבה בר ירמיה מנסין בעפר עיר הנדחת ואמאי איסוריהנאה ניהו, אמר ר' זעירי לא נצרכה אלא לעפר עפרה דכתיב ואת כל שללה תקבוצ אל תוך רחובה ושרפת מי שאינו מחוסר אלא קביצה ושרפה יצא זה שמתחוסר תלישה קביצה ושרפה ע"כ, הרי דהיכא דאי אפשר לקבוצ מותר וא"כ אפשר לומר כיון דמדרבנו אסור להוציא הוי אינו ראוי מדאורייתא לקבוצ וזה מותר בהנאה, שוב מצאתי בשיטה מקובצת בשם תו' שאנץ סברא זו דכיון דמדרבנו אסרו להוציא הוי אין ראוי לקבוצ, ואף דהרא"י שהביא בתוס' שאנץ מהא דמקדש אשה בחמץ בשעה דרבנו אין חוששין לקדושין, הרי דאיסור דרבנו עושה לאין ראוי לא דמי כלל לזה, דהתם בקדושין בעינו שנה פסח וכיון דמדרבנו אסור לאו שנה פסח הוא אבל הכא דאין זה ענין לשנה פסח, לכאורה האיסור דרבנו אין יכול לעשות לאין ראוי שיותר על ידי זה, אכן אף שאין ראי' אעפ"כ נוכל לומר כיון שיש פח ביז חכמים לעקור דבר מן התורה בשב ואל תעשה ממילא בטלה מצות עשה דתקבוצ א"כ לפי זה יקשה א"כ אף בנפול לאחר גמר דין כיון דגם עתה לדברי התוס' אסור לפדות דהא התוס' לא ס"ל כתירוץ תוס' שאנץ דאם נפול מחיצות מותר להוציא דא"כ לא היו צריכים לומר העמידוהו על דין אורה, משמע דתוס' ס"ל דגם עתה אסור להוציא וא"כ מאי שניף לא העמידו דבריהם על דין תורה, דהרי כיון שאסור להוציא ממילא הוא דין תורה, שמתר לאכול דאי אפשר לקבוצ לתוך העיר.

גם תירוץ התוס' שאנץ קשה מאד דכיון דלפדותה אסור א"כ אינה תועלת יהי שביאה לעיר הנדחת, הא שם יהיו המע"ש בגבולין ויהיו אסורים לאכול ולפדות, וכי בשביל שהיתה בירושלם הותרה, אכן הרמב"ם מפרש דגמ' בסנהדרין הוי שני תירוצים, חד תירוץ דנפול מחיצות הוא אף אם נימא מחיצה לקלוט דאורייתא, ועוד תירוץ כדרכא, ולא איצטריכו לתרץ דנפול מחיצות דהרמב"ם סבירא לי' דמעיקרא כי פריה נר' חסדא דס"ל דעיסה של מעשה שני לד"ה בגבולין פטורין מן החלה, א"כ בגבולין מעשה שני כודאי לאו לךם הוא א"כ איך קתני במתניתין דמע"ש שבעור הנדחת וגזוז הא מעשה שני בגבולין לאו שללה הוי כיון דבגבולין לאו לךם הוא וירושלם הא אין נעשות עור הנדחת ואם אסקוה לירושלם הא קלטוה מחיצות ועתה לאו שלל העיר היא והי' סבור דקליטת מחיצות דאורייתא היינו שוש שני דינים דין לאכול בירושלם זה מותר אף שאין

מחיצות, אבל יש עוד דין קליטת מחיצות ואם קלטוה מחיצות דירושלם אסור להוציאה חוץ לירושלם מן התורה וכל עניו מעשר הזה דנקה במחיצות אף דמותר לאכול מעשר שני בלי מחיצות אבל אם קלטו מחיצות את מעשר שני נעשה עליהם דין שאין לאוכלם בלי מחיצות, וכמו עולת במת יחיד שהכניסוה לפנים שאסור נשחטה חוץ למחיצות והיא סבור שדין זה דאורייתא וא"כ פריה אם הכניסוה לירושלם.

הלא קלטוה מחיצות ועכשיו הוא שלל לירושלם, וע"ז משני דנפול מחצות וא"כ מותר לאכול המעשר שני דהרי אוכלין אעפ"י שאין חומה ועתה לא עיסת גבולין היא אלא עיסת ירושלים ודין קליטה אין להמעשר שהעלו המע"ש לירושלם בעת שלא היו להם מחיצות, זה התירוץ היא אף אם נספור קליטת מחיצות דאורייתא, ועוד תירוץ פדרכא דאמר מחיצות לאכול פירוש מה שהמחיצות מקדשין את המקום שמותר לאכול זה דאורייתא, ובנדאי דבשעה שקדשו את ירושלם הי' צריף להיות לה מחיצה, ועוד יש לפרש הא דאמר רבא מחיצה לאכול דאורייתא הפונה מה שאסור לאכול חוץ מהמחיצה זהו דאורייתא שהרי חוץ למחיצה אותו המקום לא נתקדש, וחוץ לירושלם אסור לאכול מעשר שני וקדשים קלים, אבל מה שאסור להוציא חוץ למקום המחיצות זהו מדרכבנו, אבל פי נפול מחיצות לא גזרו רבנן להוציא חוץ למקום המחיצות וע"כ צריף לומר דהאי מחיצות דאמר רבא אין פונתו דנקה המחיצות אלא מקום המחיצות, דאם נימא דהמחיצות דנקה ולא מקום המחיצות, א"כ למה לו לומר פי נפול מחיצות לא גזרו הא ממילא אין פאן מחיצות ע"כ דכוננתי' לאו דנקה המחיצות אלא מקום המחיצות וא"כ אמר רבא דמה שאסור לאכול חוץ להמחיצות היינו בהמקום שחוץ להמחיצות זהו דאורייתא דהא המקום שחוץ להמחיצות לא נתקדש, אבל מה שאסור להוציא חוץ למקום המחיצות ולפדות הוא דרכבנו ואם נפול המחיצות (ולא קלטום המחיצות להמע"ש) לא גזרו ומותר להוציא חוץ למקום המחיצות ולפדות שם אבל מה שאסור לאכול חוץ להמחיצות פינון שהוא דאורייתא אף אם נפול המחיצה אסור לאכול חוץ להמחיצה שהרי לא נתקדש שם וכן מציינו בגמ' בסוף זבחים לשון מחיצה בדמים דשם אין הפירוש מחיצות אלא מקום הבהל במזבח, אבל מה שהמחיצה קולטת זהו מדרכבנו, דמן התורה אין שום דין קליטה וממילא עיסה של מע"ש בירושלים (אף אם יש מחיצות) מן התורה לא שייך קליטה ומשו"ה נאסרו המע"ש מדין עיר הנדחת, דנא נעשו שלל לירושלם אחר שדין הקליטה הוא רק מדרכבנו והא דמסיק וכי גזור רבנן הוא סוף דברי רבא דסובר מחיצה לקלוט דרכבנו דכי גזור רבנן פי אתניהו למחיצות גזרו רבנן דמחיצה קולטת שאין להוציאה ולא לאכול בלי מחיצות אבל פי ליתניהו למחיצות נא גזור רבנן ומותר לאכול בלי מחיצות ואף להוציא מותר דכיון דאין מחיצות לא שייך קליטה ולאכול הא מותר חף שאין מחיצות והי' סבור בב"מ שם דאף לדין זה אמר רבא דאף פירות שהיו בירושלם ויצאו ונפול מחיצות אז מותר לאכול אף בלי מחיצות וא"כ אפשר להחזירם למקומם ולאכלם בירושלם וע"ז משני לא פלוג רבנן פינון שאלו פירות מעשר שני היו בירושלם ויצאו והיו עליהם אסור לאכול ולפדות עד שיכנסו לירושלם לתוך המחיצות לא פלוג רבנן ואלו נשאר באיסורם דאין לאוכלם אנא פשיבנו חומות לירושלם.

ואפשר דאם לא יצאו מירושלם קודם שנפול אף שלקטוהו מחיצות פנין דלא חל על הפירות דין איסור ועתה נפול המחיצות לא גזור רבנן ומותר לאונקלם בירושלם, אבל אם יצאו קודם שנפול שחל עליהם שם איסור לאכול בלי מחיצות אז אף שנפלו פטורים משו"ה קאמר יצא, ובזה פליגי לישנא קמא קאמר מה יצא דנפול מחיצות, ואף דרבא אמר פי ליתניהו למחיצות לא גזור רבנן היינו אותם פירות של מעשר שני שבשעה שנכנסו כבר נפלו מחיצות ולא היה עליהם קליטה, אבל אותם פירות שהיה עליהם דין קליטה שנכנסו לירושלם בעת שהיו מחיצות לא פלוג רבנן וקלטום המחיצות ואסורין לאכול בלי מחיצות אף שלא יצאו מקודם, אכן רב הונא ב"ר יהודה אמר רב ששת חדא קתני מע"ש שאין בו שנה פרוטה שנכנס לירושלם ויצא איהו סבור דאף הפירות שהיו בירושלם בעת שהיו מחיצות ונפלו המחיצות מותרים שלא הי' עליהם עוד דין איסור אבל אם יצאו שחל עליהם דין איסור מלאכול בני מחיצות אף שנפול המחיצות אסורים לאונקלם שאין להחזירם לירושלם אחרי שאין שם מחיצות (דלא פלוג רבנן) ומעתה לא קשה כלל על הרמב"ם איהו אמר שאוכלין מע"ש אף אם אין שם מחיצות והוא בעצמו אמר שמעשר שנכנס לירושלם ויצאו ונפול המחיצות אין להחזירם לירושלם מפני שאין שם מחיצות, לא קשה כלל דזהו דברי רבא דאמר דמחיצה לקלוט היינו לאכול דוקא במחיצות זהו דין דרבנן וכי גזור רבנן היכא דאיתניהו למחיצות אבל ליתניהו למחיצות אין פאן קליטה אף מדרבנן ומותר לאכול אף בלי מחיצה.

אכן אם היו בירושלם בעת שהיו מחיצות וקלטו אותן המחיצות ונפלו שחל עליהם הדין והאיסור לאכול בלי מחיצות לא פלוג רבנן והמה אסורים לאכול אף בירושלם שהרי אין מחיצות ואסורים לפדות, ואף שמן התורה מותר לאונקלם אף בלי מחיצות אבל פנין דדין דבר שיש לו מתירין הוא רק מדרבנן ומדרבנן אסורים דלא פלוג, משו"ה בטלין ברוב דלא הוי דבר שיש לו מתירין אחרי דמדרבנן קלטום המחיצות שאסור לאונקלם בלי מחיצות, ואולי אפשר דזה גם כן פונת המשנה למלך.

והנה הרמב"ם פתב בפ"ח מהלכות מעשה הקרבנות הלכה י"א ו"ל שני שעירי יום הכפורים ששחטם בחוץ אם עד שלא התנדו עליהם חייב פרת על שניהם הואיל וראוין לבא לפני השם לוידי וואם אחר שהתנדו פטור על המשפלת שהרי אינו ראוי לבא לפני השם עכ"ל והשיג הראב"ד א"א אני שונה בברייתא עד שלא הגריל על שניהם חייב על שניהם ופירוש רב חסדא הואיל וראוים לשעיר הנעשה בחוץ משהגריל עליהם חייב על של שם ופטור על של עצאזל אלמא אפינו קודם שהתנדו פנין שהגריל וענה עליו הגורל לעצאזל פטור עליו בחוץ אעפ"י שעתיד להתנדות עליו שאין ראוי לבא לפתח אהל מועד ויהא מיוחד לשם אלא שיהא ראוי לזריקה ולהקטרה שנאמר לה, וחי ראשי שמעמא דזבחים הטעמו שלא ירד לפרושה ומצאה משופשת עכ"ד.

וכתב ע"ז הלח"מ ו"ל בפרק בתרא דזבחים דף קי"ב אמר במתניתין דשעיר המשפלת ששחטו בחוץ מקרא דפתח אהל מועד לא הביאו נא חייב הפתוח אלא הראוי לבא אל פתח אהל מועד מה שאין כן בשעיר המשפלת שאינו ראוי להביא והקשו בגמ' דף קי"ג ורמינהו אי קרבן וכו' יצאו קדשי בדיק הבית שאין ראוי וכו' אוציא את אנו ונא אוציא שעיר המשפלת ת"ל לה' להוציא שעיר המשפלת כלומר א"כ קשה מתניתין וברייתא

אֶהְדִּי דַמְתַּנִּיתָן אֶמְרָה דְשַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח מִפִּיק מִקְרָא דּוּאֵל פְּתַח אֹהֶל מוֹעֵד מְשׁוּם דְאִינוּ
רְאוּי לְהִבְאֵה דְשַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח דְמַהְהוּא קְרָא לֹא נִפְיָק אֱלֵא קְדָשִׁי בְדַק הַבֵּית מְשׁוּם דְאִין
רְאוּי לְהִבְאֵה אֲבָל שַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח רְאוּי לְהִבְאֵה הוּא וְלֹא נִתְמַעַט אֱלֵא מִקְרָא דְלֵה' וְתִנְרָצוּ
בַגְמ' לֹא קִשְׂיָא פְּאֵן קוֹנְדָם הַגְרָלָה פְּאֵן אַחַר הַגְרָלָה פְּלוֹמֵר מִתְנִיתָן דְמִיעֵט קְרָא דּוּאֵל פְּתַח
אֹהֶל מוֹעֵד הוּא אַחַר הַגְרָלָה וְלִכְף מִיעוּטוֹ מִהֶתָּם דְאִינוּ רְאוּי לְהִבְאֵה אֲבָל בְּרִייתָא אֲיִירִי
קוֹנְדָם הַגְרָלָה דְרְאוּי לְהִבְאֵה וְלִהַגְרָלָה וְלִכְף הַנְּצָרָה לְמַעַט מִקְרָא דְלֵה' וּמִקְשׁוֹ אַחַר הַגְרָלָה
נְמִי הָא אִיפָא וְיִדּוּי פְּלוֹמֵר וְהִיכִי מִיעֵטוֹ קְרָא דּוּאֵל פְּתַח אֹהֶל מוֹעֵד הָא רְאוּי לְהִבְאֵה נְעֻנִין
וְיִדּוּי וְתִרְצוּ אֱלֵא אֶמֶר ר' מְנִי לֹא קִשְׂיָא פְּאֵן קוֹנְדָם וְיִדּוּי פְּאֵן לְאַחַר וְיִדּוּי, פְּלוֹמֵר דַּמְתַּנִּיתָן
דְמִיעֵטוֹ מִקְרָא דּוּאֵל פְּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הִבִּיאוּ הָנִי אַחַר וְיִדּוּי וּבְרִייתָא מִיִּירִי קוֹנְדָם וְיִדּוּי
וְרְאוּי לְהִבְאֵה לְעֻנִין וְיִדּוּי וְלִכְף הַנְּצָרָה לְמַעַטוֹ מִקְרָא דְלֵה', וְכו' וְנִמְצָא פְּסָקוֹן שְׁל דְבָרִים
דְהַדְבָר תְּלוּי בְהַגְרָלָה וְלֹא בְּוִדּוּי דְבְּוִדּוּי פְּטוֹר בֵּין קוֹנְדָם בֵּין אַחַר וְיִדּוּי, קוֹנְדָם וְיִדּוּי
מִקְרָא דְלֵה' דְמִבִּיא הַבְּרִייתָא וְאַחַר וְיִדּוּי דְאִין רְאוּי לְהִבְאֵה פְּדַמְעֵטוֹ מִתְנִיתָן וְזֵה דְרָכּוֹ
שְׁל הַר"א ז"ל בְּהַשְׁגוֹת וּמִפְּנֵי כֵן הִשְׁיֵג עַל רַבִּינוּ ז"ל וְכַתֵּב דְשַׁמְעָתָא דְזִבְחִים הִטְעָהוּ וְכו'
וְהַרְבַּ כ"מ נִרְאָה דְהַלִּיץ בְּעַד רַבִּינוּ ז"ל דְגִרְסָתוֹ בַּגְמ' הוּא הִיפָּהּ מִגִּירְסַת רַש"י וְהַתּוֹס'
וְהַר"א דְגוֹרֵס יְכוֹל שְׁאֲנִי מוֹצֵא שַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח פְּלוֹמֵר מְשׁוּם דְאִינוּ רְאוּי לְהִבְאֵה לֵה'
לְהִבִּיא שַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח דְחִיב שַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח וְהַשְׁתָּא הָנִי הַקְּשִׂיא שְׁהַקְשׁוּ בַּגְמ'
מִמִּתְנִיתָן לְהַבְּרִייתָא דְהֵם חוֹלְקִים בְּעֻנִין הַדִּין וְלֹא הָנִי הַקְּשִׂיא שְׁחוֹלְקִים בְּעֻנִין הַדְּרָשָׁה
אֱלֵא בְּדִינָא דַּמְתַּנִּיתָן פְּטָרָה שַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח וּבְרִייתָא חִיבָה שַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח וְתִנְרָצוּ
דְמִסְקָנָא דַּמְתַּנִּיתָן דְפְּטָרָה הָנִי אַחַר וְיִדּוּי וּבְרִייתָא דְחִיבָה הָנִי קוֹנְדָם וְיִדּוּי, וְכֵן רְאִיתִי
לְמַהר"מ מְטָרָאנִי ז"ל שֶׁהַזְכִּיר בְּסִפְרָא קְרִיַת סִפְרָא גִירְסָא זֹו וְתַמִּיָּה אֲנִי עֲלִיהֶם דְאִין לֵה'
מְקוֹם לְגִירְסָא זֹו פְּלֵל דְפָּרַק שְׁנֵי שַׁעִירִים וּבִפ"ק דְתַמּוּרָה הַקְשׁוּ עַל מַה שְׁאֶמְרָה דְלֵה'
לְרַבּוֹת מִהָּךְ בְּרִייתָא דְלֵה' לְהוֹצִיא שַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח דְמִשְׁמַע דְלֵה' לְמַעַט וְתִרְצוּ מְעַנִּינָא
דְקָרָא דּוּאֵל פְּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לְרַבּוֹת וְלִכּוֹן אֲתָא לֵה' לְמַעַט, אֲבָל הֶתָּם דְאִשָּׁה לְהוֹצִיא ע"כ
אֲתָא לֵה' לְרַבּוֹת א"כ מִשְׁמַע בְּהַדְּיָא דְלֵה' לְהוֹצִיא שַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח אֲתִי וְכו' וְתוֹ קִשְׂיָא
אִי לְפִי דְבָרֵי רַבִּינוּ ז"ל מ"ש הַבְּרִייתָא בְּפָרַק שְׁנֵי שַׁעִירִים קוֹנְדָם שְׁהַגְרִיל עֲלֵיהֶם חִיב
עַל שְׁנֵיהֶם הָנִי קוֹנְדָם וְיִדּוּי וְקָרִי לְוִיָּדּוּי הַגְרָלָה פְּדַכְתֵּב הַרְבַּ בְּעַל כ"מ א"כ מֵאִי הָאִי
דְקָאֶמֶר רַב חֲסָדָא לְמֵאִי חֲזִי לְשַׁעִיר הַנְּעֻשָׂה בְּחוּץ וְהָא אַחַר הַגְרָלָה חֲזִי לְמִילְתֵּי דְהֵינּוּ
לְשַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח וּמ"מ חִיב מְשׁוּם דְרְאוּי לְהִבְאֵה לְעֻנִין וְיִדּוּי, וְלִזְהָ לֹא יִדְעָתִי טַעְמּוֹ שְׁל
רַבִּינוּ עַכ"ד הַלַּח"מ.

וְנִרְאָה לִי דְהֵנָּה לְהַרְמַב"ם הִי קִשְׂיָה לְפָרֵשׁ כְּמוֹ שְׁפִירוּשׁ רַש"י דְקוֹשְׁיַת הַגְמ' מִמִּתְנִיתָן
עַל בְּרִייתָא דַּמְתַּנִּיתָן אֶמְרָה דְשַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח מִפִּיק מִקְרָא דּוּאֵל פְּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא
הִבִּיאוּ וּבְרִייתָא אֶמְרָה דְמִפִּיק מִקְרָא דְלֵה', דֵּא"כ מֵאִי תִרְצוּ דְקוֹנְדָם וְיִדּוּי מִפִּיק מִקְרָא
דְלֵה' וְלֹאֲחַר וְיִדּוּי מִפִּיק מִקְרָא דּוּאֵל פְּתַח אֹהֶל מוֹעֵד, וּמִתְנִיתָן מִיִּירִי בְּשַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח
לְאַחַר וְיִדּוּי שְׁפָטְרוּ מִקְרָא דּוּאֵל פְּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הִבִּיאוּ דֵּא"כ יִקְשָׁה לְמָה נִקִּיט
בְּמִתְנִיתָן דְשַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח פְּטוֹר לְאַחַר וְיִדּוּי וּמִקְרָא דּוּאֵל פְּתַח אֹהֶל מוֹעֵד, תִּפּוּק לִי
דְאָף דְקוֹנְדָם וְיִדּוּי הוּא פְּטוֹר מִקְרָא דְלֵה' וֵא"כ מְכַש"כ לְאַחַר וְיִדּוּי דְפְּטוֹר וְלְמָה נִקִּיט
מִתְנִיתָן דְפְּטוֹר לְאַחַר וְיִדּוּי דְוָקָא הֲלֵא אָף קוֹנְדָם וְיִדּוּי פְּטוֹר וְהַתְמַמְיָה עַל רַש"י וְתוֹס'
שְׁפִירוּשׁוֹ פֵּן, וְלִכּוֹן נִרְאָה לִי דְהַרְמַב"ם מְפָרֵשׁ דְזֹאת הִיא קוֹשְׁיַת הַגְמ' דַּמְתַּנִּיתָן אֶמְרָה

דפטור דשעיר המשפלת הוא משום דאין ראוי ל'בא אל פתח אהל מועד, משמע דכל זמן שהוא ראוי ל'בא אל פתח אהל מועד אף על השעיר המשפלת מחויבים אם העלו בחוץ, ובריינתא קתני דאף שראוי ל'בא אל פתח אהל מועד אעפי"כ פטור אם העלו בחוץ משום דאין מיוחד ל'בא לשם, ומשני פאן קודם הגרלה פירוש הא דאיתא במתניתין דאם ראוי ל'בא אל פתח אהל מועד אז מחויב על שעיר המשפלת הוא קודם הגרלה דיוכל ל'בא אל פתח אהל מועד מיוחד לה היינו שיהי' שעיר לה' אבל לאחר הגרלה דאז אין מיוחד ל'בא לה' היינו אף דעודנה ראוי ל'בא אל פתח אהל מועד אעפי"כ פינו דאין מיוחד לה' פטורין עליו, ופריף לאחר הגרלה אמאי פטור הא ראוי ל'בא אל פתח אהל מועד מיוחד לה' שיהי' וידוי של שעיר המשפלת מכפר א"כ הרי זה קרבנו מה שהוא עומד להתנדות עליו שנה הקרבנות היינו שנה מתכפר כל הקהל ישראל כדקי"ל וידוי של שעיר המשפלת מכפר, ומשני אלא אמר ר' מני פאן קודם וידוי פירוש מה דאיתא במתניתין דאם עומד לפתח אהל מועד גם בשעיר המשפלת חייב הוא קודם וידוי דאז עמידתו לפתח אהל מועד הוא לה' שיהי' תנדו עליו מחויב, ומשו"ה קתני במתניתין דאימתי פטורין עליו על שעיר המשפלת אם העלו בחוץ, אם אינו עומד לפתח אהל מועד, אבל אם עומד לפתח היינו כל זמן שלא התנדו עליו מחויב, ובריינתא דקתני דאף אם עומד לפתח אהל מועד פטורין עליו הוא לאחר וידוי דהרי אף לאחר וידוי הוא עודנה צריף להיות באהל מועד שיהי' שילוחו צריף להיות דוקא שיקחהו משלחו מפתח אהל מועד שיהי' אם נטמא משלחו נכנס טמא לעזרה ומשלחו כדאיתא ביומא ס"ו ואם נימא דלא בעינן שיקחהו משלחו מהעזרה למה מותר להמשלח ל'בא אל המקדש טמא יכול אחר להוציא את השעיר חוץ לעזרה ומשם יקחהו המשלח, ע"כ דצריף המשלח לקחהו מעזרה ונדחה טומאה מפני זה כדכתיב בקרא יעמד חי לפני ה' לכפר עליו (מזה ילפינן דצריף להיות בשעת מתן דמים של חבירו) לשלח אותו לעזאזל וקמ"ל בריינתא דאף שהוא עוד ראוי לבוא אל פתח אהל מועד כדי שהמשלח יקחהו משם.

אבל פינו דמהשהוא בא עתה לפתח אהל מועד אינו מיוחד לה' אלא לשלחו לעזאזל, על עמידת פתח אהל מועד זה שאינו אלא כדי לשלחו לעזאזל פטור, אבל עמידתו קודם הוידוי הוא לשם שיהי' בזה הוא מכפר, וכן הא דבפרק שני שעירים איתא עד שלא הגריל חייב על שניהם משהגריל עליהם חייב על של שם פטור על של לעזאזל, אפשר ג"כ לפרש דחייב דוקא אם עמידתו הוא לעזאזל.

והיינו דבכל מקום קרי לי' שעור המשפלת, והכא קרי לי' לעזאזל, וע"כ לפי המסקנא דבגמ' דזבחים דקודם וידוי חייב לפירוש הרמב"ם צריף לומר דעיקר הבריינתא דבמס' יומא דף ס"ב הוא לאשמעינן שקודם הגרלה חייב על שניהם, אבל לאחר הגרלה על העמידה להשם הוא מחויב ופטור על זה שעומד לעזאזל והיינו לאחר וידוי.

אכן לכאורה קשה לי בין לפירוש רש"י בין לפירוש הרמב"ם דקודם הגרלה לפי מאי דשני מעיקרא קודם הגרלה לפירוש רש"י דקודם הגרלה ראוי ל'בא אל פתח הגרלה ואשמעינן דפטור, משום דאין מיוחד לה' קודם הגרלה, הא עודנה לאו שעיר המשפלת הוא ואיף שניף לומר דקודם הגרלה פטורין על שעור המשפלת הא קודם הגרלה לאו שעיר המשפלת הוא ועכצ"ל לפירוש רש"י דטעם דפטור אשמעינן דקודם הגרלה פטור

על שניהם משום דאין מְנוּחָדִין לה' ומשום זה אין מְנוּחָדִין שְהָרִי אַחַר יְכוּל לְהִיּוֹת שְפִיר
הַמְשַׁתְּלַח, וְאַשְׁמוּעִינָן קָרָא דָאָם שְחַט שְנֵינְהֶם בְּחוּץ פְטוּר מְשׁוּם דְאָחַד יְהִי שְעִיר
הַמְשַׁתְּלַח וּ"כ אֵין מְנוּחָדִין לה', וְהָאִי סוּגְיָא הָוִי סָבַר דְלֹא אֲמַרִינָן הוּאִיל וְרֵאוּנָן לְשְעִיר
הַנְּעֻשָׁה בְּחוּץ מְטַעַם דְאֵין עוֹמְדִין לְהִיּוֹת שְעִיר הַנְּעֻשָׁה בְּחוּץ, וְכַמּוֹ שְפִירָשׁוּ בְתוּסָ' זְבָחִים
דְּף קו"ג ד"ה פֶּאן קוֹדֵם הַגְרָלָה דְסוּגְיָא דְיוֹמָא דְאָמַר רַב חֲסֵדָא דְקוֹדֵם הַגְרָלָה מְחוּבָב
מְטַעַם דְרֵאוּנָן לְשְעִיר הַנְּעֻשָׁה בְּחוּץ הוּא לְפִי הַמְסַקְנָא דְהָכָא דְאֵינְרִי קוֹדֵם וְיָדוּי, אָבַל
בְּתוּלָה דְמִתְרַץ פֶּאן קוֹדֵם הַגְרָלָה סָבַר דְלֹא אֲמַרִינָן הוּאִיל וְרֵאוּנָן לְשְעִיר הַנְּעֻשָׁה בְּחוּץ,
וּ"כ קִשְׁיָה מָאָד מְאִי אֵינְרֵא דְפְטָרָה הַבְרֵייתָא מְטַעַם שְאֲפִשְׁר שְיִהְיִי שְעִיר הַמְשַׁתְּלַח, אָף
אִם יְהִי בְּנֻדָאִי שְעִיר הַפְּנִים וְאֵעֵפִי"כ אֵין מְחוּבָב שְהָרִי עוֹדְנָה מְחוּסַר הַגְרָלָה כְּדְפְרִיף
בְיוֹמָא דְף ס"ב עַד שְלֹא הַגְרִיל חֲזִיב עַל שְנֵינְהֶם, לְמֵאִי חֲזִי הָרִי דְאָף אִם יְהִי שְעִיר הַנְּעֻשָׁה
בְּפְנִים פְטוּר שְהָרִי מְחוּסַר עוֹדְנָה הַגְרָלָה, וְכֵן לְפִירוּשׁ הַרְמָב"ם דְמְפָרֵשׁ דְקוֹדֵם הַגְרָלָה
מְחוּבָב וְקִשְׁיָה מְאִי שְיִיף לֹמַר קוֹדֵם הַגְרָלָה מְחוּבָב עַל שְעִיר הַמְשַׁתְּלַח, הָא קוֹדֵם הַגְרָלָה
עוֹדְנָה לָאו שְעִיר הַמְשַׁתְּלַח הוּא, וְע"כ צְרִיף לֹמַר דְקמ"ל דְאָף שְאָחַד מִהֵן שְעִיר
הַמְשַׁתְּלַח הוּא אֵעֵפִי"כ מְחוּבָב מְשׁוּם דְרֵאוּי לְבֵא אֶל פְּתַח אֹהֶל מוֹעֵד, וְזֶה אֵי אֲפִשְׁר דְמָה
הוּא רֵאוּי לְבֵא לְפְתַח אֹהֶל מוֹעֵד שְיִגְרְלוּ עֲלֵיהֶם, דְהָרִי בְגמ' יוֹמָא פְרִיף עַד שְלֹא הַגְרִיל
לְמֵאִי חֲזִי וְהָא חֲזִי לְבֵא לְפְתַח אֹהֶל מוֹעֵד לְהַגְרָלָה, וְע"כ דְבִשְבִיל הַגְרָלָה לֹא מְקַרִי רֵאוּי
לְפְתַח אֹהֶל מוֹעֵד דְהַגְרָלָה לָאו קְרָבָן הוּא, וְרַק וְיָדוּי שְהוּא מְכַפֵּר ע"י וְיָדוּי מְקַרִי רֵאוּי
לְפְתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֵה' דְזֶה הוּא קְרָבָנוּ אַחֲרֵי שְזָאת הִיא הַפְּפָרָה, אָבַל הַגְרָלָה לָאו פְפָרָה
הִיא וּבִשְבִיל זֶה אֵין נִקְרָא רֵאוּי לְבֵא לְפְתַח אֹהֶל מוֹעֵד לְשֵׁם, וְע"כ מְשׁוּם דְרֵאוּי לְבֵא
לְפְתַח אֹהֶל מוֹעֵד שְאֲפִשְׁר לְהִיּוֹת שְעִיר הַנְּעֻשָׁה בְּפְנִים.

אוּ מְשׁוּם דְרֵאוּי לְשְעִיר הַנְּעֻשָׁה בְּחוּץ, וּ"כ וְקִשְׁיָה מְאִי קָאָמַר דְטַעֲמָא דְשְעִיר הַמְשַׁתְּלַח
בְּעֵי מְשׁוּם דְרֵאוּי לְשְעוֹר הַנְּעֻשָׁה בְּחוּץ הָא גַם שְעִיר הַנְּעֻשָׁה בְּפְנִים צְרִיף לְטַעֲמָא, שְהָרִי
בְגמ' יוֹמָא אָמַר קוֹדֵם הַגְרָלָה לְמֵאִי חֲזִי וְקָאָמַר מְשׁוּם דְרֵאוּי לְשְעִיר הַנְּעֻשָׁה בְּחוּץ הָרִי
דְגַם זֶה דְהוּא שְעִיר הַנְּעֻשָׁה בְּפְנִים בְּעֵי טַעֲמָא אֲמַאי מְחוּבָבִין עֲלֵיו פִּינוּן דְמְחוּסַר הַגְרָלָה
וְהוּי מְחוּסַר מַעֲשָׂה בְּגוּפוֹ.

וְעַכְצ"ל מְזָאת הַסּוּגְיָא חֲדוּשׁ, דְהָא דְאָמַר רַב חֲסֵדָא בְיוֹמָא דְף ס"ב דְעַד שְלֹא הַגְרִיל
מְחוּבָבִין עַל שְנֵינְהֶם לֹא טַעֲמָא דְרֵאוּנָן לְהִיּוֹת שְעִיר הַנְּעֻשָׁה בְּפְנִים דְלְזֶה מְחוּסַר מַעֲשָׂה
וְכִינוּן דְמְחוּסַר מַעֲשָׂה פְטוּרִין עֲלֵיו וּבְעֵינָן דְנוֹקָא הַטַּעַם מְשׁוּם דְרֵאוּנָן לְשְעִיר הַנְּעֻשָׁה
בְּחוּץ, זֶהוּ דְנוֹקָא בְשַׁחֲטָה דְבִשְחִיטָה לֹא כְתִיב לְעֲשׂוֹת רַק לֹא יִבְיָאֲנוּ אֶל פְּתַח אֹהֶל מוֹעֵד
לְהַקְרִיב קְרָבָן בְּעֵינָן דְנוֹקָא שְיִהְיִי רֵאוּי לְהַקְרִיב קְרָבָן וְלֹא יְהִי מְחוּסַר מַעֲשָׂה בְּגוּפוֹ,
אָבַל אִם אֵין רֵאוּי לְהַקְרִיבוּ וּבְעֵינָן עוֹד מַעֲשָׂה בְּגוּפוֹ מְשׁוּם דְכְתִיב בְּגוּפִי דְהוּי כְּמַעֲשָׂה
בְּגוּפוֹ אֵין מְחוּבָבִין עֲלֵיו בְּחוּץ.

אָבַל בְּהַעֲלָאָה דְשֵׁם מְחוּבָבִין אָף בְּפְסוּלִין דְרַבְתָּה הַתּוֹרָה מְקַרָא דְלְעֲשׂוֹת וְכַפִּי שְבִיָאֲרָנוּ
עוֹדְנָה פְסוּל הוּא, וְעַל פְסוּל פְטוּרִין אִם הַקְרִיבָן בְּחוּץ וְאֵעֵפִי"כ חֲזִיבּוּ רַחֲמָנָא עַל הַעֲלָאָה
פְסוּלִין מְטַעַם דָאָם הַעֲלָהוּ וְהַקְטִירוּ נִכְשָׁר וְהוּי הַקְטָרָה כְּשֶׁרָה דְפָקַע הָאִסּוּר וְאָף מֵה
שְלֹא עָלָה מְעֵלִין וְאֵין לָהּ מְחוּסַר מַעֲשָׂה גְדוּל מְזָה דְבְּעֵי עוֹד הַקְטָרָה לְהַכְשִׁירוּ וְהוּי בְּנֻדָאִי

מחוסר מעשה בגופו ואעפ"כ חייבה התורה על העלאתו בחוץ מקרא דלעשות הרי בהעלאתו חייבה התורה, כיון שאפשר לעשות שיהי' הקטרה אף דמחוסר מעשה.

א"כ הא דאמר רב חסדא דמחוסר מעשה פטור על השחיטה ומזה יליף רבינו לשלמים ששחטן קודם פתיחת דלתות ההיכל פטור משום דמחוסר מעשה, זהו דוקא בשחיטה דלא פתיב בה לעשות ובחייב בחוץ הוא דוקא אם ראוי להקריבו קרבן, אבל בהעלאתו אם אפשר לעשות שיהי' הקטרה אף דמחוסר מעשה חייבין אם העלן בחוץ.

משום הכי ביומא דאיתא שני שעירים ששחטן בחוץ דמייירי בשחיטה, פריף שפיר למאי חזי דהרי עודנה חסר הגרלה משו"ה אף דראונו לשעיר הנעשה בפנים פטור על השחיטה בחוץ והחייב משום דראונו לשעיר הנעשה, אכן הסוגיא בזבחים דאיתא במתנין ששהקריב אחד מהן בחוץ דקאי לענין הקרבה שם שעיר הנעשה בפנים מחויבין עליו בוידי אף דמחוסר הגרלה והוי כמחוסר מעשה בגופו, הרי רבתי התורה לעשות דאם אפשר רק לעשות שיוקשר מחויבין על הקרבה בחוץ ומחויב על הקרבת שני השעירים קודם הגרלה אף שאחד מהן שעיר המשתלח כיון דראוי להיות עליו גורל לה' וראוי לעשות לה' מחויבין עליו אם הקריבו בחוץ.

באנו לדון דהא דאמרינו שלמים ששחטן בחוץ קודם פתיחת דלתות ההיכל פטורין עליהן הוא דוקא בשחיטה אבל בהקרבה אין מועיל מחוסר מעשה בגופו, ואף שמחוסר מעשה בגופו אם אפשר להכשירו ע"ו מעשה מחויבין עליו.

מעשה מיושב הקושא על הא דאמר ר' יוחנן המעלה בחוץ בזמן הזה חייב, והא מחוסר מעשה שהרי מזבח שנפגם כל הקדשים שנשחטו פסולין, אכן לדברינו לא קשה כלל דבהקטרה דכתיב לעשות ורבתי תורה דמחויבים אף אם מחוסר מעשה א"כ אם העלה בזמן הזה הלא הא יכולין לעשות היינו לבנות המזבח משו"ה אם העלו בחוץ מחויב והא הקרבן אין פסולו בגופו שהרי אף לר' יוחנן קדשים שהקדישן בעת שלא נבנה המזבח לא נדחו ומה שמחוסר מעשה לענין הקטרה אין מועיל לפטור, ודוקא לענין שחיטה הדין לפטור מה דמחוסר מעשה, אבל לא בהקטרה ומשו"ה פסק הרמב"ם להא דר' יוחנן אף שפסק דמזבח שנפגם כל הקדשים שנשחטו פסולין, ולשון הרמב"ם מדויק מאד שכתב מי ששחט קדשים בזמן הזה והעלם חוץ לעזרה חייב, וכתב ע"ז המשנה למלה ז"ל ויש לדקדק דלמה נקייט דין זה בשוחט ומעלה באחד מהם לבד חייב ואפשר לומר דהאי והעלה הפונה היא או העלה אלא שראיתי שבדין ט"ז כתב השוחט וכו' וכן המעלה הרי שהזכיר השתי חלוקות בפירוש וא"כ הוא מי ששחט וכן מי שהעלה חייב אשר ע"כ נראה לי דכולה חדא מילתא הוא ודוק עכ"ל המ"ל.

ולכאורה לא ביאר המ"ל טעמא דהאי מילתא ולמה אין מחויב אלא חדא, ואם אין מחויב אלא חדא למה איצטרף למימר מי ששחט קדשים בזמן הזה הוי לי לכתוב מי שהעלה חוץ לעזרה בזמן הזה אכן לדברינו יתבארו הדברים, דהנה הרמב"ם פתב בפ"ח מהלכות מעשה הקרבנות הלכה י"ז ז"ל השוחט בחוץ בליה חייב הואיל והשחיטה בליה כשרה בחוץ וכן אם העלה בליה מזה ששחט בחוץ בליה חייב על העלאתו, אבל אם שחט בפנים בליה והעלה בחוץ פטור שלא העלה אלא דבר פסול שאין לה שחיטה פשירה בליה במקדש.

וְכַתֵּב עַל זֶה הַרְאָב"ד ו"ל א"א בְּחַיֵי רֵאשֵׁי אֵין צוֹרֵת הַהִלְכָה פְּפִירוּשׁוֹ וְלֹא פְּטַעְמוֹ שֶׁשְׁשׁוּחַט בְּלִילָה בְּחוּץ וְהַעֲלָה בְּחוּץ חַיִּיב שֶׁהָרִי פְּשׁוּחַט בְּחוּץ בַּיּוֹם וְהַעֲלָה בְּחוּץ הֲלֹא כָּבֵר גִּפְסֵל בְּשַׁחֲטָה וְאֵפ"י שֶׁפְּכָר גִּפְסֵל בְּזִבְחַת בְּשַׁחֲטָתוֹ וְאֵפ"י כִּי חַיִּיב עַל הַעֲלָאתוֹ מֵהַ לֵי חַד פְּסוּלָא בְּחוּץ מֵהַ לֵי תָרִי פְּסוּלָא בְּחוּץ אָבֵל אִם שֶׁחַט בְּפָנִים בְּלִילָה וְהַעֲלָה בְּחוּץ בַּיּוֹם פְּטוּר אִף בְּהַעֲלָאָה שֶׁפְּכָר גִּפְסֵל מִשׁוֹם לִילָה שֶׁהוּא פְּסוּל אַחֵר שֶׁלֹּא מִפְּסוּלֵי חוּץ אָבֵל שֶׁחַט בְּחוּץ בְּלִילָה וְהַעֲלָה בְּחוּץ בְּלִילָה לַד"ה פְּטוּר עַכ"ל הַרְאָב"ד.

וְכַתֵּב ע"ז הַכ"מ ו"ל וְאִינוּ יוֹדַע מֵהַ עוֹל מִצָּא בְּדַבְרֵי רַבֵּינוּ פִּי רַחֵק מִעֲלֵיו דְּפִשְׁטָא דְּמִילְתָא מִשְׁמַע דְּטָפִי עֲדִיף לְמִימַר דְּסִיפָא אֲלִילָה דְּרִישָׁא קָאִי מְלַמֵּימַר דְּסִיפָא לֹא הָוִי בְּגוּוֹנֵי דְּרִישָׁא עַכ"ל.

אָכֵן לְדִידֵי גִרְאָה דְּהַרְאָב"ד הַקְּשָׁה לְשִׁיטְתוֹ שְׁנֵי קוֹשְׁיֹת חִזְקוֹת דְּכִינוּ דְּאִמְרֵינוּ שְׁלָמִים שֶׁשֶׁחֲטָן בְּחוּץ קוֹדֵם פְּתִיחַת דְּלַתוֹת הַהִיכָל פְּטוּר עֲלִיהֶן הָרִי חֲזִינוּ דְּכִינוּ דְּאִין פְּתוּחַ הַהִיכָל הָוִי הַשְּׁלָמִים אִין רְאוּיִן לְבֹא אֶל פְּתַח אֹהֶל מוֹעֵד א"כ הָא בְּלִילָה הָא אִין הַקְּרָבֵן רְאוּי לְבֹא אֶל פְּתַח אֹהֶל מוֹעֵד, דְּמָה דְּבְּלִילָה פְּסוּל שַׁחֲטָה הָרִי בְּשִׁבִיל זֶה אִין הַקְּדָשִׁים רְאוּיִן לְבֹא אֶל פְּתַח אֹהֶל מוֹעֵד, וְאִף דְּאִמְרֵינוּ דְּלִילָה אִין מְחֻסָּר זְמַן הֵינּוּ דְּאִין עַל זֶה דִּין דְּמְחֻסָּר זְמַן, אָבֵל עַכ"פֿ אִין רְאוּי עֵתָה לְבֹא וְהָוִי חֲסָרוֹן בְּלִילָה בְּכָל הַקְּדָשִׁים וְאִף דְּאִמְרֵינוּ גַּבֵּי שְׁנֵי שְׁעִירֵי יוֹם הַכַּפּוּרִים דְּמִשׁוּ"ה מְחֻיָּבִין עַד שֶׁלֹּא הִגְרִיל אִם שֶׁחֲטָן בְּחוּץ מִשׁוֹם דְּרְאוּיִן לְשַׁעֵיר הַנֶּעֱשֶׂה בְּחוּץ אִף דְּמְחֻסָּר עֲבוֹדַת הַיּוֹם וְאִמְרֵינוּ שֶׁם בְּיוֹמָא אִין מְחֻסָּר זְמַן לְבוֹ בַּיּוֹם, הַתָּם הַשְּׁעִירִים אִין בְּהֵם חֲסָרוֹן וְהֲלֹא הֵמָּה רְאוּיִן לְבֹא לְשַׁעֵיר הַנֶּעֱשֶׂה בְּחוּץ וְמָה דְּמְחֻסָּרֵי עֲבוֹדַת הַיּוֹם אִין זֶה חֲסָרוֹן בְּגוּפֵן, וּמִשׁוֹם מְחֻסָּר זְמַן לֹא שְׁיָיִף דְּהָוִי רְאוּי בּוֹ בַּיּוֹם אָבֵל לִילָה הָא עֵתָה קְרָבֵן פְּסוּל לְבֹא, וְא"כ עֵתָה אִין רְאוּי לְהַתְּקַבֵּל בְּפָנִים.

וְא"כ שַׁחֲטָה בְּלִילָה בְּחוּץ אִין מְחֻיָּב עֲלִיהֶן. וְאִף הַרְמַב"ם סְבִירָא לִי הֵאֵי סְבִירָא אֶלְא שֶׁפְּכַת הַטַּעַם דְּשַׁחֲטָה בְּחוּץ הִיא שַׁחֲטָה פְּשָׁרָה וְהַתּוֹרָה אִמְרָה דְּדָבָר שֶׁהוּא רְאוּי לְבֹא לְפָנִים (אִף לְמַחַר בּוֹ בַּיּוֹם) לֹא תַעֲשֶׂה שַׁחֲטָה בְּחוּץ וְכִדְסָבֵר הַרְמַב"ם גַּבֵּי שֶׁחַט הָעוֹף בְּחוּץ וְהַעֲלָהוּ בְּחוּץ חַיִּיב שְׁתִּים, כְּתִב הַרְמַב"ם דְּהַטַּעַם שֶׁחַיִּיבָה הַתּוֹרָה בְּשַׁחַט עוֹף אִף דְּהַכְּשָׁרוֹ בְּפָנִים בְּמִלִּיקָה פִּינוּ דְּשַׁחֲטָה בְּחוּץ פְּשָׁרָה חַיִּיבָה הַתּוֹרָה עַל שַׁחֲטָה בְּחוּץ עַל קְדָשִׁים שֶׁרְאוּיִן לְהַתְּקַבֵּל בְּפָנִים מִשׁוּ"ה אִף דְּעֵתָה אִין הַקְּרָבֵן מִתְּקַבֵּל בְּפָנִים מִשׁוֹם דְּהוּא לִילָה פִּינוּ דְּשַׁחֲטָה פְּשָׁרָה בְּחוּץ בְּלִילָה חַיִּיב, אָכֵן הַרְאָב"ד גַּם שֶׁם מִיָּאֵן הֵאֵי טַעְמָא שֶׁהָרִי כְּתִב עַל זֶה ו"ל א"א זֶה הַטַּעַם אִין בּוֹ טַעַם אֶלְא שֶׁלֹּא חַיִּיב הַפְּתוּב בְּעוֹף אֶלְא מָה שֶׁחַיִּיב בְּבִהְמָה וְא"כ לְהַרְאָב"ד אִין לָנוּ רְאוּי לֹא מִיָּאֵן לֹא מִיָּאֵן פִּינוּ שֶׁשַׁחֲטָה פְּשָׁרָה בְּחוּץ אִף שֶׁעֵתָה אִין קְרָבֵן מִתְּקַבֵּל בְּפָנִים יְהִי חַיִּיב מִשׁוּ"ה ס"ל לְהַרְאָב"ד דְּאִם שֶׁחַט קְרָבֵן בְּלִילָה בְּחוּץ פְּטוּר, עוֹד הַקְּשָׁה עַל הַהַקְּרָבָה בְּחוּץ בְּלִילָה פִּינוּ דְּבְּלִילָה אִין מִתְּקַבֵּל הַקְּרָבָה לֹא יְחַיִּיב בְּחוּץ אִם הַעֲלָה בְּלִילָה, אָכֵן זֶה לְכַאוּרָה קִשָּׁה הָא הַעֲלָאתָ אִימּוּרִין וְעוֹלָה פְּשָׁרָה בְּלִילָה בְּפָנִים וּמֵאֵי הַקְּשָׁה הַרְאָב"ד וְצָרִיף לֹא מִיָּאֵן דְּהַרְאָב"ד סְבִירָא נִי' דְּהַקְּטָרָה בְּלִילָה פְּסוּלָה דְּהָרִי כְּתוּב בַּיּוֹם צוֹתוֹ, וְהֵא דְּבָשָׂר עוֹלָה וְאִימּוּרִין פְּשָׁרִין בְּלִילָה דְּכִינוּ דְּהַזְרִיקָה וְהַשְּׁחִיטָה כְּבָר נַעֲשׂוּ עַל הַקְּרָבֵן כְּבָר הַתְּחִילָה הַהַקְּרָבָה וְלִגְמוֹר הַהַקְּרָבָה פְּשָׁרָה אִף בְּלִילָה, אָבֵל הַקְּרָבָה בְּעֲצָמָה פְּסוּלָה בְּלִילָה דְּהָרִי קוֹמֵץ וּמְנַחַת כְּהִנֵּה פְּסוּלִין בְּלִילָה, וְרָאִי לְדָבָר

דהקטרת בשר עולה ואימורין הוי גמר מתחלת הקרבת הקרבן היינו השחיטה והזריקה, שהרי אמרינו במנחות דף ע"ב נקצר ביום כשר וכו' ואי סלקא דעתך נקצר שלא כמצותה כשר אמאי דחי שבת נקצר מערב שבת וכו' סבר לה פאינד דר' שמעון בא וראה כמה חביבה מצוה בשעתה שהרי הקטר חלבים פשרים כל הלילה ולא הי' ממתין להו עד שתחשף ור' אלעזר ב"ר שמעון לא שמיע לי' הא אלא שאני התם שהרי דחתם שחיטה את השבת ע"כ והנה מאי תירוצי הוא זה אטו בשביל שנדחה שבת מפני שחיטת הקרבן הוול השבת לענין הקטרה.

אטו בשבת שמלו בו התינוק יהי לגבי קולות לגבי שאר מלאכות, ע"כ דהקטר הוא גמר העבודה מתחלתה שהוא השחיטה, וקאמר הא דאמרינו שמונת להקריב אברים ופדרים בשבת אף שפשרין כל הלילה, משום דכבר התחיל עבודת הקרבן לדחות השבת הותר אף לגמור היינו להקטיר האברים משום חביבה מצוה בשעתה.

אבל להתחיל דבר שאסור לעשות בשבת משום חביבה מצוה בשעתה נא דחינו אם נקצר ביום כשר לפי זה הא דכשר הקטרת אברים ופדרים בלילה הוא משום שזה גמר השחיטה, א"כ הקטרה שאיננה גמר השחיטה פסולה בלילה, משו"ה הקשה הראב"ד הקא דשחט בחוץ דלא הוי התחלת עבודה הקטרה בלילה לא יחייב עלי' דהקטרה בעצמה איננה בלילה, אכן הרמב"ם פיון דחזינו דגם הוא סבירא לי' דהא דאינה ראוי' להתקבל בפנים היא סבירא לפטור אלא טעמא בשחיטה דבחוץ כשרה שחיטה בלילה לפי זה בהקטרה דבחוץ אין הקטרה יקשה הא אין הקטרה בפנים בלילה ובחוץ הא לא שייך לומר הקטרה בחוץ בלילה כשרה ואפשר דהרמב"ם לא סבירא לי' סברת הראב"ד וס"ל פיון דאברים ופדרים כשרים בלילה משום הכי מחויב בחוץ.

אף דבפנים הוי גמר עבודה, או דס"ל פיון דהקטרה חייב רחמנא אף בפסולין היכא דאסור להקריבם משום דאפשר להכשירם אם עבר והקטיר א"כ בהקטרה מחויב בכל גונו, פיון שאפשר להקטיר ביום ואין הפסול בגוף הקרבן עכ"פ חזינו מדברי הרמב"ם דאם הי' הפסול בפנים אם שחטן בלילה אז אם הקטיר בחוץ אין מחויב שלא העלה אלא דבר פסולו אבל אם הפסול הי' בחוץ אם שחט בלילה מחויב ואף לדברי הראב"ד אף שעל השחיטה אין מחויב.

אם הקטיר מהבהמה הזאת בחוץ ביום אף לדברי הראב"ד מחויב דאין הפסלות שבחוץ מועיל לפטור, לפי זה אם שחט בהמה אף עתה בפנים ואח"כ העלה בחוץ פיון דנפגם המזבח פסול בכל הקרבנות ודין הוא בהם אם עלו ירדו.

יפטר עוף על העלאה שהרי העלה דבר פסול וכיון דקדושה של העזרה לא בטלה א"כ לזה הוי בפנים שאם נפסל בה קרבן אין מחויבים על העלאה, וכן אם ישחט עתה במקום המקדש בלילה ואח"כ יעלה בחוץ ביום יפטר, אבל אם שחט קדשים בזמן הזה והעלה אותן בחוץ (והאי בחוץ קאי גם על השחיטה היינו ששניהם היו בחוץ) אז אף שעל השחיטה פטור דהרי מחוסר מעשה של בגזן המזבח, על העלאה יתחייב שהרי העלאה בעצמה מחויב אף אם מחוסר מעשה והא שנפסקה ע"י השחיטה אין מועיל לפטור שהרי הפסול של חוץ אין פוטר.

משו"ה אם הייתה השחיטה בחוץ והעלאתה בחוץ מחויב בזמן הגה תדא, רק על העלאתה, דעל העלאתה מחויבין אף שמתחפר מעשה דבגנן המזבח, ובשלמים חסר שני הבנינים בגנן הבית ובגנן המזבח, ואפי"כ מחויב על העלאתה פנין שאם היו בונים את הבית והמזבח הי'הקרפון פשר, א"כ ראוי להתקבל בפנים ובהקטרה מחויב אף שמתחפר מעשה, אבל על השחיטה פטור בכל הקדשים פנין דנפגם המזבח בעוה"ר אין מתקבל בפנים בלי מעשה עד שיבנה המקדש במהרה בימינו.

סימן י"ג סוגיא עולת העוף שששאה למעשה. דף ס"ו עולת העוף שששאה למעלה כמעשה עולה, לשם עולה פשירה כו' עשאה למטה כמעשה פולן פסולה, והנה הרמב"ם כתב פ"ז מהלכות פסולי המוקדשין הלכה ו', ו"ל וכן עולת העוף שששאה למטה, אפילו מלק סימן אחד למטה וסימן אחד למעלה פסולה, והנה מדברי הרמב"ם מוכח דדוקא אם מלק סימן אחד שלם למטה פסולה, אבל אם מלק מיעוט הסימן למטה וגמרו למעלה פשר, אכן הרשב"א כתב בחולין דף כ"ט ו"ל לא נחלקו אלא כגון ששחט מיעוט סימנין בחוץ וגמרו בפנים דלא בעי מעשה גמור וה"ה במולק בעולת העוף מיעוט סימנין למטה וגמרה למליקה למעלה, הרי דאם נספור דאם שחט מיעוט סימנין בחוץ וגמרו בפנים, פסול, ה"ה בעולת העוף, אם מלק מיעוט למטה וגמרו למעלה פסול, וא"כ הרמב"ם שכתב בפ"א מהלכות פסולי המוקדשין הלכה י"ח ו"ל שחט מיעוט סימנין בחוץ וגמרו בפנים או ששחט מיעוטן בדרום וגמרו בצפון פסולין שישנה לשחיטה מתחלתה ועד סוף, אמאי כתב במליקה דדוקא אם מלק סימן אחד בעולה למטה פסולה, אבל אם מלק מיעוט הסימן למטה פשרה, ומ"ש מדרום, דאף מיעוט סימנין בדרום פסולה והנה הרמב"ם כתב בפ"ז מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ו' ו"ל חטאת העוף פיצד נעשית מולק אותה בקרון דרומית מערבות כמו שביארנו ויורד בצפון עד שיחתוך הסימנין או רוב אחד מהן ואונו מבדיל הראש מן הגוף.

וכתב על זה הלחם משנה משמע דרבינו ו"ל פליג ק דברי רש"י ו"ל דקאמר בפ"ק דחולין (דף כ"א) בחטאת העוף טפי משחיטת סימן אחד הוי הבדלה פנין דעוף הכשרו בסימן אחד כל מאי דעביד טפי הוי הבדלה אבל רבינו ו"ל שכתב עד שיחתוך הסימנין או רוב אחד מהן כו' דאע"ג דשוחט שני סימנין לא הוי הבדלה דלא מקרי הבדלה אלא הראש בעצמו והגוף בעצמו ומבעיא לי ברייתא דקאמרה בפ"ק דחולין דף כ"א מה הקטרה הראש בעצמו והגוף בעצמו אף מליקה הראש בעצמו והגוף בפני עצמו וכדכתב סמ"ק ו"ל אבל קשה על רבינו ו"ל ברייתא דקאמרה מה להלן מולק ואינו מבדיל בסימן אחד, וכן ר"א ב"ר שמעון אמר אי מה להלן בסימן אחד משמע דבסימן אחד הוי בחטאת העוף מליקה ויותר הוי הבדלה וע"ק דשם אמרו אי הכי עור נמי כל המעכב בשחיטה מעכב בהבדלה והא מיעוט סימנין אלא כל שישנו בשחיטה ישנו בהבדלה משמע דשחיטת שני הסימנין לחודייהו מקרי הבדלה ולא איכפת לן בעור ולא בהסרת הראש מהגוף, אלא מילתא דשייכא בשחיטה דוקא, ותו קשיא דאמרינן התם על ברייתא דקאמרה דבעולה דשוחט שנים או רוב הוי שנים כרבנן, משמע דמאי דאמרי רבנן הקטרת הראש בעצמו והגוף בעצמו לאו דוקא מבדיל הראש מהגוף אלא שנים דוקא כפרש"י ו"ל התם, ויש לומר דרבינו ו"ל סובר דהיא ברייתא איכא תלתא חלוקות דרבנן סברי דבעינן הבדלה גמורה הראש מהגוף.

וְזֶה שְׁאֲמָרוּ מֶה הַקְטָרָה הָרִאשׁ בְּעֶצְמוֹ וְהַגּוֹף בְּעֶצְמוֹ וְר' יִשְׁמַעֵאל סָבַר דְּלֹא בְּעֵינָן אֵלָא שְׁחִיטַת שְׁנַיִם דְּנוֹקָא. וְלֹא דָרַשׁ וּמְלַק וְהַקְטִיר כַּדְפַרשׁ"י ו"ל דְּאֲדַרְבָּנָן סְמִיךְ, אֵלָא וְהַקְרִיבוּ דְרִישׁ וְכִינּוּן דְּחִלְקוּ הַפְּתוּב מַחֲטָאֵת וְדַאי דְמוֹקְמִינּוּ לָהּ שְׁנַיִם, וְזֶהוּ שְׁאֲמַר מֶה לְהֵלֵן בְּסִימָן אֶחָד אַף כַּאֲן בְּסִימָן אֶחָד.

ת"ל וְהַקְרִיבוּ, וְרַאב"ש סָבַר אֵית לִי דְרוּב שְׁנַיִם דְּנוֹקָא וְלֹא שְׁנַיִם, וּמִתְיַשְׁבָּה בְּרִינְיָתָא יוֹתֵר לְפִי פִירוּשׁ זֶה, מִפִּירוּשׁ רִשׁ"י ו"ל, דְּלִישְׁנָא דְהַקְטַרְתָּ הָרִאשׁ בְּעֶצְמוֹ וְהַגּוֹף בְּעֶצְמוֹ מִשְׁמַע הַבְּדִלָה גְמוּרָה, וְכֵן לֹא צָרִיךְ לומר דר' יִשְׁמַעֵאל סְמִיךְ אֵת"ק.

אֵלָא מִן הַקְרִיבוּ לְחוּדֵי דְרִישׁ וּרְבִינוּ ו"ל פֶּסֶק כַּת"ק דְּאָמַר דְּבְעֵינָן הַבְּדִלָה גְמוּרָה וְהָא דְאָמַר אִי רַבָּנָן שְׁנַיִם דְּנוֹקָא וְכֵן מֶה דְאָמַר שָׁם וְהָא מִיְעוּט סִימָנִין לְרַבָּנָן דְּלֹא מְעַכְבָּא בְּשְׁחִיטָה, וּמְעַכְבִּין בְּהַבְּדִלָה סוּבַר רַבִּינוּ ו"ל דְּהָהוּא רַבָּנָן לָאו תַּנָּא קַמָּא הוּא דַּלְת"ק הַבְּדִלָה גְמוּרָה הָרִאשׁ מִהַגּוֹף צָרִיךְ, אֵלָא הֵךְ רַבָּנָן הֵוִי ר' יִשְׁמַעֵאל דְאֵית לִי שְׁנַיִם כְּדַכְתִּיבְנָא, וְקָרִי נִי רַבָּנָן מִשׁוּם דְּבַמְנַחֲחוּת סוּף פ' הַתּוֹדָה.

מִשְׁמַע דר"ע נִמִי אֵית לִי הֵכִי, דְּדַרְשִׁישׁ דְּרִשְׁא דְמַחֲוִלִין וּבִיּוֹם וּבְיָדֵי הִימְנִיַת, מַחֲטָאֵת דְּהִיא דְרִשְׁא הֵוִי בֵּין בְּעוֹלַת הָעוֹף בֵּין בְּעוֹלַת בְּהֵמָה, עַכ"ד הַלַּח"מ. וְדַבְרֵי הַלַּח"מ נָא הַבְּנִתִי, דְּמָה עֲנִין מֶה דַּס"ל לר' עֲקִיבָא דִּילְפִי בֵּין נְעוּלָה בֵּין לַחֲטָאֵת, מִזֹּאת הַתּוֹרָה לְעֲנִין דְאִין בָּא אֵלָא מִן אֵלָא מִן הַחֲוֹלִין לְדַרְשִׁישׁ דְּנוֹמְלַק וְהַקְטִיר, דְּכַפִּי שְׁפִירוּשׁ הַלַּח"מ אֵית לִיָּה לַת"ק דְּמַקְרָא דְנוֹמְלַק וְהַקְטִיר יְלַפִּינוּ שְׁצָרִיךְ שְׁיִהְיֵ הָרִאשׁ בְּפָנֵי עֶצְמוֹ וְהַגּוֹף בְּפָנֵי עֶצְמוֹ בְּמִלְקָה, וְאֵעִפִּי"כ אִיצְטְרִיךְ קָרָא דְוְהַקְרִיבוּ, דְאִי לֹא וְהַקְרִיבוּ הֵוִי אֲמִינָא דְקָרָא דְנוֹמְלַק וְהַקְטִיר, קָאִי רַק עַל שְׁתֵּהֵי הַמְּלִיקָה בְּרִאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ, כְּדָאֵמַר לְקַמָּן בַּגְמ' דָּף כ"ב, וְהָא דְאִיצְטְרִיךְ לְקָרָא דְנוֹמְלַק וְהַקְטִיר, דְאִי מִן הַקְרִיבוּ הֵוִי אֲמִינָא דְחִלּוּק רַק בְּזֶה שְׁיִצְטְרִיךְ רַק רוּב שְׁנַיִם, אֲבָל לֹא שְׁיִהְיֵ הַגּוֹף בְּפָנֵי עֶצְמוֹ וְהָרִאשׁ בְּעֶצְמוֹ וְא"כ דִּילְמָא ר"ע ס"ל דְכַמְשִׁפֵּט קָאִי שְׁיִהְיֵ מִמּוֹל הָעוֹרָה, כַּר' יִשְׁמַעֵאל וְדַרְשׁ וּמְלַק וְהַקְטִיר שְׁיִהְיֵ הָרִאשׁ בְּעֶצְמוֹ וְהַגּוֹף בְּפָנֵי עֶצְמוֹ, וְהַקְרִיבוּ שְׁלֹא נִימָא דְנוֹמְלַק וְהַקְטִיר קָאִי רַק שְׁתֵּהֵי הַקְטָרָה בְּרִאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ וְא"כ בְּנִדְאִי דִיקָשָׁה אִיךְ קָרִי לר' יִשְׁמַעֵאל רַבָּנָן כִּינּוּן דַּר' עֲקִיבָא מְצִי סָבַר בְּדַרְשִׁישׁ דְּנוֹמְלַק וְהַקְטִיר, דְּבַעו מְלַבַּד הַסִּמָּן שְׁיִהְיֵ הָרִאשׁ בְּפָנֵי עֶצְמוֹ וְהַגּוֹף בְּפָנֵי עֶצְמוֹ.

עוֹד הַקָּשָׁה בְּלִיקוּטֵי הַלְכוֹת בְּזִבְחַתּוֹדָה, דְּהָא אֵיתָא שָׁם בַּגְמ' חֲוֹלִין דָּף כ"ב דְּהוֹתָזוּ רִאשִׁיָּהוּן אַעֲפ"י שְׁמַפְרָכְסִין טְמֵאִין וְאָמַר ר"ל הוֹתָזוּ מִמֶּשׁ וּמִדְּמִי בַּגְמ' לְהַבְּדִלַת עוֹלָה, וְאֵעִפִּי"כ כְּתַב הַרְמְב"ם אֲפִילוּ מְחֻבְּרִין בְּעוֹר.

עוֹד הַקָּשָׁה הַלַּח"מ בַּפ"ו הַלְכָה כ"ג ו"ל בְּסוּף פֶּרֶק קְדָשֵׁי קְדָשִׁים, מִשְׁמַע שְׁאֲחַר שְׁיִחְתּוּךְ סִימָן אֶחָד בְּחֲטָאֵת הָעוֹף וּשְׁנַיִם בְּעוֹלָה יִחְתּוּךְ רוּב בְּשָׂר וְאִיכָּא מ"ד הֵתָם דְרוּב בְּשָׂר מְעַכְבַּ וּלְכוּ"ע אֲמָרִינוּ דְלַכְתַּחֲלָה צָרִיךְ שְׁיִחְתּוּךְ רוּב בְּשָׂר, וְאָמְרוּ שָׁם מְכַלל דְּבְעֵינָן רוּב בְּשָׂר לְכַתַּחֲלָה, וְלֹא יִדְעָתִי לְמָה לֹא הִזְכִּיר זֶה רַבִּינוּ ו"ל.

וְלִישַׁב אֵלּוּ הַפְּלִיאוֹת נִרְאָה לִי, דְּהִנֵּה בְּזִבְחִים דָּף ס"ה דְאֵיתָא שָׁם, מִתְנִיתוּן דְלֹא כַּרְבֵּא"ש, דְּתַנָּיָא אָמַר רַאב"ש שְׁמַעְתִּי שְׁמַבְדִּילִין בְּחֲטָאֵת הָעוֹף מֵאוּ בִּינְיָהוּ אָמַר רַב חֲסֵדָא מִיְצוּי חֲטָאֵת אִיכָּא בִּינְיָהוּ, ת"ק סָבַר מִיְצוּי חֲטָאֵת מְעַכְבַּ, וְכִינּוּן דְּמִיְצוּי דָּם קַעֲבִיד מְעַשָּׂה עוֹלָה בְּחֲטָאֵת הָעוֹף וְרַאב"ש סָבַר מִיְצוּי חֲטָאֵת הָעוֹף לֹא מְעַכְבַּ, וּמַחֲתוּךְ בְּשָׂר בְּעִלְמָא הוּא,

רָבָא אָמַר שְׁהִי בְּסִימָן שְׁנֵי בְּעוֹלַת הָעוֹף מְעַכְבֵּי אֵינְהוּ, תַּנָּא קַמָּא סְבַר שְׁהִינִי בְּסִימָן שְׁנֵי בְּעוֹלַת הָעוֹף לֹא מְעַכְבֵּי וְאֵע"ג דְּשְׁהִינִי קַעְבִּיד מַעֲשֵׂה עוֹלָה בְּחֹטְאָת, וּר' אֲלִיעֶזֶר בַּר שְׁמַעוֹן סְבַר מְעַכְבֵּי וְכִינּוּן דְּשְׁהִינִי מְחַתֵּף בְּשֵׁר בְּעֵלְמָא הוּא, אַבְיִי אָמַר רֹב בְּשֵׁר מְעַכְבֵּי אֵינְהוּ, מְפָלֵל דְּבַעֲיָנָן רֹב בְּשֵׁר בְּתַחֲלָה אִין, וְהַתְנִיא פִּיצַד מוֹלְקִין חֹטְאָת הָעוֹף, חוֹתֵף שְׂדֵרָה וּמְפָרְקָתָה בְּלֹא רֹב בְּשֵׁר, עַד שְׁמַגִּיעַלְוֹשֵׁט אוֹ לְקַנָּה הַגִּיעַ לְקַנָּה אוֹ לְוֹשֵׁט חוֹתֵף סִימָן אֶחָד אוֹ רֹבּוֹ, וּבְעוֹלָה שְׁנַיִם אוֹ רֹב שְׁנַיִם, אֲמַרוּהָ קַמִּי דַּר' יְרֵמְיָא אָמַר לֹא שְׁמִיעָא לְהוּ הָא דְאָמַר ר' שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיקִים מְשׁוּם ר"א בֶּן פְּדַת מְשׁוּם ר"א בֶּן שְׁמוּעַ אֲמַר הִי ר' אֲלִיעֶזֶר בַּר שְׁמַעוֹן שְׁמַעְתִּי בְּחֹטְאָת הָעוֹף שְׁמַבְדִּילִין וּמֵאִי לֹא יַבְדִּיל אִין צָרִיף לְהַבְדִּיל, אָמַר לִי רַב אֶחָד בְּרִי דְרָבָא לְרַב אֲשׁוּ אֶלָּא מַעֲתָה גַבִּי בּוֹר דְּכַתִּיב וְלֹא יִכְסְנוּ הַ"נ דְּאִין צָרִיף לְכַסּוֹת, הִכִּי הַשְׁתָּא הָתָם כִּינּוּן דְּכַתִּיב בְּעַל הַבּוֹר יִשְׁלַם, עָלְיוּ הוּא דְרַמִּי לְכַסּוֹנִי.

אָבֵל הָכָא מְפָדִי כְּתוּב וְהִקְרִיבוּ חֵלֶק הַכְּתוּב בֵּין חֹטְאָת הָעוֹף לְעוֹלַת הָעוֹף לֹא יַבְדִּיל לְמָה לִי ש"מ אִין צָרִיף לְהַבְדִּיל, ע"כ וְהִקְשָׁה בְּתוֹס' ד"ה וּר' אֲלִיעֶזֶר, ו"ל וְקִשְׁיָה דְבַפ"ק דְּחֻלְיִין דְּדַרְיָשׁ רַאב"ש כְּמִשְׁפֵּט חֹטְאָת הָעוֹף מָה לְהֵלֵן כְּשֵׁהוּא אֶחָדוּ הָרֵאשׁ בְּגוּף וּמִזָּה וְיִלִּיף מִינָהּ בְּעוֹלַת הָעוֹף שְׁאִין חוֹתֵף אֶלָּא בְּרֹב שְׁנַיִם הִיא יְלִיף הָא אִי בְּעֵי מְבַדִּיל בְּחֹטְאָת הָעוֹף.

וְהִינּוּ יְכוּלִים לְפָרֵשׁ כְּשֵׁהוּא אֶחָדוּ הָרֵאשׁ בְּגוּף אִם יְרָצָה כו'. אָבֵל קִשְׁיָה מְבַרְיָתָא דְהָתָם לְעִיל דְּקַתְנֵי שְׁנַיִם אוֹ רֹב שְׁנַיִם וּמְפָרֵשׁ הָתָם לְרַבָּנָן רֹב שְׁנַיִם לְרַאב"ש נוֹקְמֵי כְּוֹלָה כְּרַאב"ש דְּאִי בְּעֵי שְׁנַיִם.

וְאִי וְאִי בְּעֵי רֹב שְׁנַיִם לְכֹן פִּירֵשׁ בְּתוֹס', דְּתַרִּי תַנָּאִי אֱלִיבָא דְרַאב"ש. וְדוֹקָא ר"ש בֶּן אֱלִיקוּם דְּלַקְמָן אִית הָּ סְבַר לְרַאב"ש דִּיכּוּל לְהַבְדִּיל כָּל הַשְּׁנַיִם.

וְהַשְׁיִטָּה מְקוֹנְבָצָת הַרְבָּה לְהַקְשׁוֹת עַל דְּבָרֵי הַגַּמ' דְּקָאָמַר מְפָדִי כְּתִיב וְהִקְרִיבוּ חֵלֶק הַכְּתוּב בֵּין עוֹנַת הָעוֹף לְחֹטְאָת הָעוֹף. לֹא יַבְדִּיל לְמָה לִי דְהָא אִילּוּ לֹא הִי כְּתוּב בְּחֹטְאָת קְרָא דְלֹא יַבְדִּיל מֵאִין הִינּוּ יוֹדְעִים דְּבְעוֹלָה עֲבָדִינוּ שְׁנֵי סִימָנִין וּבְחֹטְאָת סִימָן אֶחָד אִיפּוּף אֲנָא דִּילְמָא קְרָא קְרָא וְהִקְרִיבוּ לְחֵלֶק, הוּא דְבְּחֹטְאָת בְּעֵי שְׁנֵי סִימָנִין.

וּבְעוֹלָה רַק סִימָן אֶחָד. וְא"כ הָא אִינְצֵרְטִיף קְרָא.

דְּלֹא יַבְדִּיל דְּבְּחֹטְאָת אִין מְבַדִּיל וּבְעוֹלָה מְבַדִּיל וְאִין לּוֹמַר דְּבְּעוֹלָה יְדַעֲיָנָן דְּבַעֲיָנָן שְׁנֵי סִימָנִין דְּנִמְלֵק וְהַקְטִיר מָה הַקְטִירָה הָרֵאשׁ בְּעַצְמוֹ וְהַגּוּף בְּעַצְמוֹ אִף מְלִיקָה כֹּן הָא רַאב"ש לִית לִי הָּ דְרָשָׁא.

דְּהָא אָמַר כְּמִשְׁפֵּט חֹטְאָת הָעוֹף מָה חֹטְאָת הָעוֹף כְּשֵׁהוּא אֶחָדוּ הָרֵאשׁ בְּגוּף מִזָּה. וְהַנְרָאָה לִי דְהַנָּה הָא דְאָמַר מָה הַקְטִירָה הָרֵאשׁ בְּעַצְמוֹ וְהַגּוּף בְּעַצְמוֹ.

אִף מְלִיקָה הַגּוּף בְּעַצְמוֹ. וְהָרֵאשׁ בְּעַצְמוֹ.

אִין הַפְּנֻגָה דְכִמוּ בְּהַקְטִירָה בְּעֵינָן. שְׁיִהִי פְרוּד הַגּוּף מִן הָרֵאשׁ אֶלָּא כְּמוּ בְּהַקְטִירָה בְּעוֹלָה דְּבַעֲיָנָן לְהַקְרִיב אֶת הַגּוּף וְהָרֵאשׁ דִּין הוּא שְׁיִהִיו מְפֻרְדִּין הָרֵאשׁ וְהַגּוּף כֹּן בְּמִלְיקָה שְׁהִדִּין בְּמִלְיקָה הוּא עַל הַסִּימָנִין בְּעֵינָן שְׁמִלְיקַת הַסִּימָנִין יִהְיוּ בְּאִנְפֹן שְׁהַמְלִיקָה תְּפֻרְדֵּן הַסִּימָנִין הָרֵאשׁ מִהַגּוּף דְּסִימָנִין שְׁנִשְׁאָרִין אֶצְל הָרֵאשׁ יִהְיוּ פְרוּדִין מִהַסִּימָנִין שְׁנִשְׁאָרוּ אֶצְל הַגּוּף

ובהקטרה בהראש' פיון דכתיב שני פעמים והקטיר, שהרי הדין הוא שיהיה שני הקטרות, ה"נ בהמליקה.

שדין המליקה הוא על סימנין בעיניו שיהיו פרודים בשעת מליקה, סימני הראש מהנשא מיהם אצל הגוף. וראב"ש אפשר דגם הוא סובר זה הדין, דדרשינו ומלק והקטיר אלא דראב"ש סובר פיון דפסוק אחד, דכמשפט דס"ל דהפירוש כמשפט חטאת העוף משמע דאין צריך שיהיו פרודות, שהרי בחטאת לא נאמר ומלק והקטיר ודרשינו והקריבו חלק הפתוב א"כ בחטאת העוף אסור להפריד סימנין הראש, מסימניו של הגוף שהרי פתוב והקריבו וחד פסוק.

משנה עולת העוף לחטאת. א"כ סבירא לי' לראב"ש דאמרינו מסבירא דבנדאי בעולת העוף בעיניו שיהיו הדין לשני סימניו.

כאילו הם פרודות, היינו שיהי' בהם רוב מחותף שאז רובו ככולו ובה שנה מליקה להקטרה בהדין שיהיו כאילו הם פרודות אבל בזה שותה התורה מליקת עולת העוף לחטאת העוף לענין זה הדין.

שיהי' אחוז הראש בגוף ולענין דין אחוז אף אם מקצת סימניו לא נחתכו. ג"כ מקרי אחוז הראש בגוף.

ואף שאין דומה לחטאת העוף דבחטאת העוף, הדין הוא בסימן אחד, שהרי חלק הפתוב עולת העוף מחטאת העוף, אבל לענין הדין שיהי' אחוז, שנה היינו שישארו מקצת סימניו וגם לענין זה לא דמי המליקה להקטרה.

דבהקטרה בעולת העוף פרוז הראש לגמרי מן הגוף מדין התורה ובמליקה של עולת העוף, לא נפרדו לגמרי שהרי מיעוט צריך להשאיר, אעפי"כ בזה שנה שפיון שרוב נחתכו יש לזה דין כאילו הן פרודות, הסימניו שנשארו אצל הראש מהסימניו שנשארו אצל הגוף שהרי הדין הוא דרובו ככולו.

והנה רב חסדא ורבא סברי דקרא דלא יבדיל בחטאת קאי על הסימניו. דהכל קאי לענין המליקה וא"כ בעולה דין הוא לרבנן שיבדיל הסימניו הראש מהגוף ובחטאת נאמר לא יבדיל אכן ראב"ש סובר דבדיעבד, אם הבדיל בחטאת לא פסל, דכיון דלרב חסדא מיצוי חטאת העוף אין מעכב, הרי כבר גמר הפשרה, והוי מחתף בעלמא וכן רבא סבר.

דאף דנאמר בחטאת העוף לא יבדיל וקאי על הסימניו אם הבדיל לאחר ששהי' פיון דראב"ש סבר דשהי' פוסל בעולת העוף בין סימן לסימן. א"כ מה שהיה ואח"כ הבדיל הא לא מעשה עולת העוף דבעולה אם הי' עושה שהי' הא פוסל, וא"כ אף שנאמר בחטאת העוף לא יבדיל ואסור להבדיל, אבל הא לא שנה הפתוב, לעכב אלא דמשו"ה פוסל אם עשה מעשה עולת העוף, בחטאת דזה פוסל הן אם עשה מעשה חטאת העוף בעולת העוף, והן אם עשה מעשה עולת העוף בחטאת והנה התוס' ד"ה הבדיל הקשה בחטאת ניחא כדרשינו בת"כ חטאת היא שאם מלקה שלא לשמה פסולה והוא הדין כל ששינה בה פסולה אבל בעולה קשה מנא לן ע"כ דהתוס'.

וּנְרָאָה לִי דְמִקְרָא דְהוּא דְרָשִׁינָן בְּחֻטָּאת שְׂאֵם עֲשֵׂה בֵּהּ מַעֲשֵׂה עוֹלָה פְּסוּלָה הוּן בְּמַחְשְׁבָהּ וְהוּן בְּמַעֲשֵׂה שְׁהַתּוֹרָה אֲמָרָה חֻטָּאת הִיא שְׂיֵהִיו מַעֲשֵׂיָהּ וּמַחְשְׁבֹתָהּ חֻטָּאת לֹא עוֹלָה, וְהִנֵּה בְּעוֹלָה נְמִי פְתִיב בְּקַפִּיטָל א' פְּסוּק י"ז עוֹלָה הוּא אֲלָא דָאִין לְדָרוּשׁ מַעוֹלָה הוּא שְׂיֵהִנִּי הִדִּין גַּם בְּמַחְשְׁבֹתָהּ שְׂלֵא תֵהִי לְשֵׁם חֻטָּאת, שְׁהֵרִי בְּחֻטָּאת נְאֻמְר אֹתָהּ יִלְפִינָן מִזֵּה דְדוֹקָא חֻטָּאת פְּסוּלָה שְׂלֵא לְשִׁמָּה אֲבָל שְׁאָרֵי קַרְבָּנוֹת פְּשָׁרִים שְׂלֵא לְשִׁמָּה, וּכְמוֹ דָאִיתָא דָף ה' אֲבָל לְעִנְיָן מַעֲשֵׂה שְׁל עוֹלָה יִלְפִינָן מִקְרָא דְעוֹלָה הוּא שְׂיֵהִיו מַעֲשֵׂי מַעֲשֵׂה עוֹלָה לֹא מַעֲשֵׂה חֻטָּאת וְאִין לְהַקְשׁוֹת הָא קְרָא דְעוֹלָה הוּא קָאִי לְאַחַר הַקְטָרָה וְהוּא לְעֲצָמוֹ שְׂלֵא הוֹקְטָרוֹ פְּשָׁרֵי כְּדָאֻמְר כְּדָאֻמְר בְּגַמ' לְגַבֵּי אֲשֵׁם אֲכֹן לְפִי זֶה יְקֻשָּׁה גַם גַּבֵּי חֻטָּאת הָעוֹף הָא קְרָא דְחֻטָּאת הָעוֹף שְׁנָאֻמְר חֻטָּאת הוּא, נְאֻמְר לְאַחַר מִיּוֹצִי וְהִלָּא יֵשׁ מ"ד דְּמִיּוֹצִי חֻטָּאת הָעוֹף אִינוֹ מְעַכְב, וְא"כ אִיךָ יִלְפִינָן מִזֵּה, דְּחֻטָּאת הָעוֹף שְׁעֲשֵׂאָהּ שְׂלֵא לְשִׁמָּה פְּסוּלָה, הָא הוּא עֲצָמוֹ שְׂלֵא מִיּוֹצֵה פְּשָׁר וְע"כ דְּרַק בְּאֲשֵׁם שְׂשֵׁם נוֹכַל לֹמְר דְּקְרָא דְהוּא קָאִי לְהָא דְאֲשֵׁם שְׁנִיתִק לְרַעִי, שְׁם אֲמָרִינָן דְּהָאִי הוּא לֹא קָאִי לִילָף לְעִנְיָן אִם עֲשֵׂה בְּמַחְשְׁבָתָהּ שְׂלֵא לְשִׁמָּה, וְאֲמָרִינָן דְּהָאִי הוּא קָאִי לְעִנְיָן אִם נִיתִק לְרַעִי, אֲבָל בְּחֻטָּאת הָעוֹף דָאִין לְנו עַל מַה לְדָרוּשׁ דְּרָשִׁינָן דְּהָאִי הוּא, קָאִי שְׁדוֹקָא אִם נַעֲשֵׂה בּוֹ הַמְלִיקָה כְּדִין, וְלֹא חֹשֵׁב מַחְשְׁבָהּ הַפּוֹסְלָת, וְלֹא שְׂיֵנָה מַעֲשֵׂה לְעוֹלָת הָעוֹף אֲזַ פְּשָׁר, כֹּן בְּעוֹלָת הָעוֹף כִּינָן דָאִין מַה לְדָרוּשׁ דְּרָשִׁינָן.

דְּעוֹלָת הָעוֹף דְּוֹקָא אִם לֹא שְׂיֵנָה מַעֲשֵׂי לְחֻטָּאת הָעוֹף הִינָנו הַמְלִיקָה, וְהִנָּאָה לֹא עֲשֵׂאָהּ כְּמַעֲשֵׂה חֻטָּאת, וְאִף דְלֹא נוֹכַל לְדָרוּשׁ בְּעוֹלָה לְעִנְיָן שְׂלֵא תַפְסֵל מַחְשְׁבָהּ שְׂלֵא לְשִׁמָּה, כְּדִילְפִינָן מִקְרָא דְאֹתָהּ לְחֻטָּאת, דְּוֹקָא בְּחֻטָּאת פְּסוּל שְׂלֵא לְשִׁמָּה, אֲבָל לְמַעֲשֵׂה שְׁפִיר דְּרָשִׁינָנו, שְׂאֵם שְׂיֵנָה מַעֲשֵׂה עוֹלָת הָעוֹף.

וְעֲשֵׂה מַעֲשֵׂה חֻטָּאת הָעוֹף פּוֹסֵל אֲבָל אִם שְׁהָה בְּחֻטָּאת וְאִם ח"כ הַבְּדִיל: אִף שְׁעֵבֵר עַל לֹא יְבַדִּיל כִּינָן דְלֹא הָוִי מַעֲשֵׂה עוֹלָת הָעוֹף מִשׁוּם הָכִי פְּשָׁר בְּדִיעֵבֵד. אֲכֹן אַבְיִי שְׁנִי רֹבַב בְּשָׁר מְעַכְב אִיכָא בִינֵיהוּ, וְהִנֵּה רַש"י וְתוֹס' פִּירְשׁוּ, דְקָאִי גַם לְאַבְיִי מַחְלֹקֶת ת"ק וְרַאב"ש בְּהַבְּדִיל הַסִּימָנִין אֲלָא דְפְלִיגִי בְּחֻטָּאת רֹבַב בְּשָׁר אִי מְעַכְב בְּחֻטָּאת הָעוֹף, וּפִירְשׁוּ דִלַת"ק חֻטָּאת רֹבַב בְּשָׁר לֹא מְעַכְב, וְא"כ אֲסוּר לְהַבְּדִיל בְּחֻטָּאת הָעוֹף, שְׁהֵרִי כִינָן שְׁלַפְעָמִים לֹא יַחְתּוּף רֹבַב בְּשָׁר, וְיַעֲשֵׂה הַבְּדִילָתָה שְׁנִי סִימָנִין בְּלֹא שְׁהִי וְא"כ עֲשֵׂה מַעֲשֵׂה עוֹלָת הָעוֹף בְּחֻטָּאת, וְרַאב"ש סָבֵר מְעַכְב, וְא"כ יַעֲשֵׂה עַל פְּרָחֵף חֻטָּאת רֹבַב בְּשָׁר, קוֹדֵם שְׂיִמְלֹק הַסִּימָן הַשְּׁנִי, וְא"כ יֵהִי שְׁהִי וְלֹא הָוִי מַעֲשֵׂה עוֹלָת הָעוֹף בְּחֻטָּאת, וְלִפִּי"ז הִי לְאַבְיִי ג"כ נִפְרָשׁ כְּמוֹ שְׁפִירֵשׁ רַב חֲסָדָא, דִלַת"ק כִּינָן דְּמִיּוֹצִי דֵם מְעַכְב קָא עֵבִיד מַעֲשֵׂה עוֹלָה בְּחֻטָּאת וְרַאב"ש סָבֵר לֹא מְעַכְב וּמַחְתּוּף בְּשָׁר בְּעֵלְמָא, וְרַבָּא מְפָרֵשׁ דְלְרַבָּנָן שְׁהִי בְּסִימָן שְׁנִי בְּעוֹלָת הָעוֹף לֹא מְעַכְב וְקָא עֵבִיד מַעֲשֵׂה עוֹלָה בְּחֻטָּאת, וְרַאב"ש סָבֵר, מְעַכְב וְכִינָן דְשְׁהִי מַחְתּוּף בְּשָׁר בְּעֵלְמָא הוּא, ה"נ הָוִי לִיהָ לְאַבְיִי, לְפָרֵשׁ דְּכָרִיו.

דִלַת"ק סָבֵר לֹא מְעַכְב רֹבַב בְּשָׁר, וְקָא עֵבִיד מַעֲשֵׂה עוֹלָה בְּחֻטָּאת, וְרַאב"ש סָבֵר מְעַכְב, וְכִינָן דְעֵבִיד רֹבַב בְּשָׁר. הָוִי שְׁהִי לְרַש"י אוֹ כְּפִירְשׁוּ בְּתוֹס', דְכָבֵר מֵתָה, וְאִף בְּהַבְּדִילָה לְאַבְיִי, הִיכָא דְמֵתָה אִין מְקַיָּים מִצְוֹת הַבְּדִילָה בְּעוֹלָה, וּמִמִּילָא בְּחֻטָּאת, מַחְתּוּף בְּשָׁר בְּעֵלְמָא.

משום זה סוּכַר הַרְמַב"ם פִּירוּשׁ אַחַר בְּדַבְרֵי הַגַּמ', דְּהַנָּה רַב חֲסֵדָא וְרַבָּא מְפָרְשׁוּ הָא דְאִיתָא בְּמִתְנִיתֵן הַבְּדִיל בְּחֻטָּאת וְלֹא הַבְּדִיל בְּעוֹלָה, קָאִי עַל מְלִיקַת סִימָנִין דְּאִם בְּחֻטָּאת הָעוֹף מְלַק שְׁנֵי סִימָנִין, אִו בְּעוֹלַת הָעוֹף סִימָן אֶחָד פְּסוּל, וּר"א בַר"ש קָאִי עַל מְלִיקַת הַסִּימָנִין, דַּס"ל מְבַדִּילִין בְּחֻטָּאת הָעוֹף שְׁנֵי סִימָנִין ע"ז אָמַר אַבְיִי, דְּפְלִיגֵי בְּהַבְּדִילַת הָרוֹב בְּשֵׁר, עַל זֶה אָמַר ת"ק.

דְּאִם הַבְּדִיל בְּחֻטָּאת רוֹב בְּשֵׁר מְעַכֵּב שְׁפוּסֵל, וּבְעוֹלָה אִם לֹא הַבְּדִיל רוֹב הַבְּשֵׁר אִז פְּסוּל וְע"ז קָאִי הַתַּנָּא דְּמִתְנִיתֵין, דְּאָמַר אִם הַבְּדִיל בְּחֻטָּאת, הֵינְנוּ אִם הַבְּדִיל רוֹב בְּשֵׁר. דְּמַקְרִי הַבְּדִילָה.

דְּהָא רַבּוּ פְּכוּלוּ וְלֹא הַבְּדִיל רוֹב בְּשֵׁר בְּעוֹלָה פְּסוּל, דְּקָרָא דְּאָמַר לֹא יַבְדִּיל לֹא קָאִי עַל הַסִּימָנִין אֲלֵא קָאִי עַל הָעוֹף, שְׁלֵא יַבְדִּילוּ וּמַהוּ הַהַבְּדִילָה שְׁלוּ, זֶה שְׁתַּלּוּי בּוֹ הַחַיּוֹת. דְּהָרִי סִימָנִין.

אִף אִם נִחְתְּכוּ כּוֹנֵן. עֲדִינֵן מַקְרִי חֵי.

אֲכַן רוֹב בְּשֵׁר מַקְרִי מְתָה. וּקְרָא דְּוַהֲקָרִיבוּ לְתַנָּא דְּמִתְנִיתֵן.

קָאִי עַל קְרָא דְּלֹא יַבְדִּיל. וּבְחֻטָּאת אִין מְבַדִּילִין.

וְחֵלַק הַפְּתוּב. דְּבְעוֹלָה מְבַדִּילֵן, וְאִם חֲתוּד רוֹב בְּשֵׁר פִּינּוּ דְּרַבּוּ פְּכוּלוּ.

מַקְרִי הַבְּדִילָה וְהֵאִי מְעַכֵּב. הוּא בְּשִׁנְיָהֶם בְּעוֹלָה אִם לֹא הַבְּדִיל.

וּבְחֻטָּאת אִם הַבְּדִיל. אֲכַן רַאב"ש סְבִירָא לִי דְּלֹא יַבְדִּיל קָאִי עַל סִימָנִין.

דְּבְחֻטָּאת לֹא יַבְדִּיל הַסִּימָנִין. וּקְרָא דְּוַהֲקָרִיבוּ בָּא לְהוֹדִיעַ.

שְׁבַחֲחֻטָּאת בְּעֵי הַבְּדִילָה אֲבָל רוֹב בְּשֵׁר אִין מְעַכֵּב בְּדִיעֵבַד. דְּלַכְתַּחֲזִילָה בְּעֵי רוֹב בְּשֵׁר.

בְּעוֹלָה וְכֵן בְּחֻטָּאת מְבַדִּילִין לַכְתַּחֲזִילָה. וּפְרִיז מְפָלֵל דְּלַכְתַּחֲזִילָה בְּעוּ הַבְּדִילָה רוֹב בְּשֵׁר.

דְּלַרַב חֲסֵדָא וְרַבָּא. מַה דְּאָמַר רַאב"ש.

מְבַדִּילִין בְּחֻטָּאת הָעוֹף. דַּס"ל דְּקָאִי עַל סִימָנִין.

הַפִּירוּשׁ מְבַדִּילִין. שְׁאִם הַבְּדִיל לֹא פְּסוּל.

אֲבָל לְאַבְיִי, הֵלֵא הַפִּירוּשׁ שְׁמַעְתִּי שְׁמַבְדִּילִין, (אֵת הָעוֹף) בְּחֻטָּאת הָעוֹף. א"כ בְּעֵי רוֹב בְּשֵׁר לַכְתַּחֲזִילָה.

וּמִשְׁנֵי אִין הָכִי נִמְי דְּלַרַאב"ש, גַּם בְּחֻטָּאת הָעוֹף בְּעֵינָן לַכְתַּחֲזִילָה רוֹב בְּשֵׁר. דְּהֵאִי קְרָא דְּלֹא יַבְדִּיל אֲלֵיבָא דְּרַאב"ש.

קָאִי עַל סִימָנִין. אֲבָל לְעַנְיָן רוֹב בְּשֵׁר לֹא מִיָּרִי קְרָא.

וּלְכַתַּחֲזִילָה. (מְדַרְבְּנוּ) בְּעֵינָן רוֹב בְּשֵׁר בֵּין בְּחֻטָּאת בֵּין בְּעוֹלָה, אֲכַן לְתַנָּא דְּמִתְנִיתֵן, קְרָא דְּלֹא יַבְדִּיל, קָאִי עַל הָעוֹף, שְׁלֵא יַבְדִּילוּ הָרַאשׁ מִן הַגּוֹף.

הֵינְנוּ שְׁלֵא יַחְתְּכוּ רוֹב בְּשֵׁר דְּאִז הָוִי רַבּוּ פְּכוּלוּ. וּבְעוֹלָה אָמַר קְרָא.

דְּוַהֲקָרִיבוּ לְחֵלַק. דְּבְעוֹלָה יַבְדִּילוּ בְּשַׁעַת מְלִיקָה.

ואם חתף רוב בְּשֵׁר הָיִי כְּמוֹבְדֵל, דְּרַנְבוּ כְּכֹלֹו וְהָא דְּבַעוּלָה בְּעֵי שְׁנֵי סִימְנִין הוּא מְקַרָּא
דְּנִמְלָק וְהַקְטִיר, מָה הַקְטִירָה מְנוֹבְדֵל הָרֵאשׁ מִן הַגּוֹף שְׁהָרֵי הָיִי שְׁנֵי הַקְטִירוֹת. ה"נ בְּמִלִּיקָה.
דִּין הוּא שְׁהַמְלִיקָה תְּהִי שְׁיֵהִי מְנוֹבְדֵלִין בְּסִימְנִין שֶׁל הָרֵאשׁ מִן הַסְּמִנִין הַנְּשֹׂאָרִים מִן
הַגּוֹף. נִמְצָא לְתַנָּא דְּמַתְנִיתוּן.

בְּנֻדָּאֵי דְּבַחְטָאֵת הָעוֹף אָסוּר לְחַתְנוּף רֹב בְּשֵׁר. שְׁהָרֵי זֶה יֵהִי הַבְּדֵלָה.
וְתַנָּא דִּידָן הָא סָבַר. אִם הַבְּדֵיל בְּחַטָּאֵת.

(הֵינְנוּ רֹב הַבְּשֵׁר) מְעַכְבּ וּפְסוּל בְּדִיעֵבַד. אָכֵן ר"ש בֶּן אֱלִיָּקִים חִידֵשׁ.
דְּזֶה גַם רַאב"ש סְבִירָא לִי. דְּקָרָא דְּלֹא יְבַדִּיל.

קָאֵי עַל הָעוֹף שְׁלֹא יְבַדִּילוּ אוֹתוֹ שְׁלֹא יִחַתְכוּ רֹב בְּשֵׁר, אֲלֵא דְרַאב"ש סָבַר. דְּהַפְּירוּשׁ
אִין צְרִיף לְהַבְּדֵיל.

וְלִדְיָדִי' קָרָא דְּוְהַקְרִיבוּ. קָאֵי עַל זֶה דְּיִלְפִינּוּ מוּמְלָק וְהַקְטִיר.

שְׁיֵהִי מְנוֹבְדֵלִין סִימְנֵי הָרֵאשׁ מִן הַגּוֹף. ע"ז נֶאֱמַר וְהַקְרִיבוּ דְּבַחְטָאֵת, צְרִיף שְׁיֵהִי' סִימֵן
אָחַד.

שְׁצָרִיף לְהֵיּוֹת חֲלוּק מְמִלִּיקַת עוֹלַת הָעוֹף. וּמְקַרָּא דְּכַמְשֵׁפֵט יִלְפִינּוּ שְׁצָרִיף בְּעוֹלָה.

שְׁיֵהִי' אָחוּז הָרֵאשׁ בְּגוֹף בְּמִלִּיקָה הֵינְנוּ שְׁיִחַתְנוּף בְּחַטָּאֵת הָעוֹף רַב רֹב הַסִּימְנִין. וּבְחַטָּאֵת
רַב סִימֵן אָחַד.

דְּלַרַאב"ש.

קָרָא דְּוְהַקְרִיבוּ קָאֵי לְחַלְק. שְׁבַמְלִיקַת חַטָּאֵת לֹא יֵהִי הַדִּין לְהַסִּימְנִין, שְׁהֵמָּה חֲלוּקִין
הַסִּימְנִין שְׁאֲצֵל הָרֵאשׁ, מִן הַנְּשֹׂאָר אֲצֵל הַגּוֹף וּקְרָא דְּלֹא יְבַדִּיל הוּא שְׁאִין צְרִיף לְחַלְק
אֵת הָעוֹף, וּפְרִיף רַב אָחַד בְּרִי' דְּרַבָּא, א"כ גַּם בְּבוּר נִימָא דְּלֹא יְכַסְנוּ, הַפְּירוּשׁ שְׁאִין
צְרִיף לְכַסּוֹת, וּשְׁנֵי לִי' רַב אִשׁוּ הֵתָם פִּינּוּן דְּכַתִּיב בְּעַל הַבוּר וְשִׁלֵּם יְדַעִינוּ דְּהַפְּירוּשׁ דְּלֹא
יְכַסְנוּ, הֵינְנוּ שְׁמַחְנוּיָב לְכַסּוֹת, אֲבָל הֵכָא אִי אֲפֹשֶׁר לְפָרֵשׁ דְּקָאֵי עַל הַסִּימְנִין דְּזֶה יְדַעִינוּ
מִדְּכַתִּיב וְהַקְרִיבוּ חֲלָק הַכְּתוּב, דָּאֵף דְּבַעוֹלַת הָעוֹף, בְּעֵינֵי שְׁיֵהִי לְהַסִּימְנִין דִּין כְּאִינוּ הֵם
בְּפִנֵי עַצְמָם, הַסִּימְנִין שְׁנֹשֶׂאָר אֲצֵל הָרֵאשׁ מִהַסִּימְנִין שְׁנֹשֶׂאָר אֲצֵל הַגּוֹף.

(הֵינְנוּ שְׁיִחַתְנוּף רֹבָם דְּרַנְבוּ כְּכֹלֹו בְּחַטָּאֵת בְּעֵינֵי, שְׁלֹא יֵהִי בְּאִנְפֵי שְׁיֵהִי' הַדִּין שְׁהֵם זֶה
בְּפִנֵי עַצְמוֹ אֲלֵא שְׁסִימֵן אָחַד יֵהִי שְׁלֵם וְרַב סִימֵן אָחַד יִחַתְנוּף א"כ אִי אֲפֹשֶׁר לֹאמַר דְּקָאֵי
לֹא יְבַדִּיל בְּחַטָּאֵת עַל הַסִּימְנִין, דְּהָא כְּבָר אֲשַׁמְעִינוּ קְרָא, דְּבַחְטָאֵת חוֹתְף רַב סִימֵן אָחַד
א"כ קָאֵי לֹא יְבַדִּיל עַל הָעוֹף, וְאִין לָנוּ רַאִי' שְׁהַפְּירוּשׁ שְׁאָסוּר לְהַבְּדֵיל דְּבְבוּר הָא מוּכַח
שְׁהַפְּירוּשׁ אִם לֹא כִּיֶּסָה יִשְׁלֵם, אֲבָל הֵכָא אִילוּ הִי' קָאֵי עַל סִימְנִין, הִי' מוּכַח דְּאָסוּר
לְהַבְּדֵיל, אֲבָל עַל סִימְנִין אִי אֲפֹשֶׁר לְפָרֵשׁ דְּכָבֵר יְדַעִינוּ.

מוּוְהַקְרִיבוּ, דְּבַחְטָאֵת אָסוּר לַעֲשׂוֹת שְׁיֵהִי' הַדִּין כְּמוֹ בְּעוֹלָה, הֵינְנוּ שְׁיֵהִי רֹב שְׁנֵימֵי, דְּהָרֵי
חֲלָק הַכְּתוּב וְא"כ קָאֵי לֹא יְבַדִּיל, עַל הָעוֹף שְׁאִין צְרִיף לְהַבְּדֵילוּ, וְכִינּוּ דְּאִין לָנוּ רַאִי'
מְפָרְשֵׁינוּ, דְּאִין צְרִיף לְהַבְּדֵיל, דְּבִלָּא רַאִי' נָא מְפָרְשֵׁינוּ, שְׁאָסוּר לְבָדוּל שְׁצָרִיף רַאִי'
לְאָסוּר, וְעֵינֵי רַש"י שֶׁג"כ מְפָרֵשׁ.

דְּהַאי לְמַה לִּי הוּא כְּמוֹ מַאי הִיא. וְאִין הַפּוֹ' לְדַבְּרֵי הַרְמַב"ם בְּגֵדֵר הוֹכְחָה, אֲלֵא פִּינּוּ דְאִין לָנוּ רַאִי אִית לִי לְרַאב"ש.

דְּהַפִּירוּשׁ אִין צְרִיף לְהַבְדִּיל, וּמְדַרְבְּנָן מְבַדִּילִין הֵיִינוּ שְׁחוּתְכִין רֹב בְּשׁוֹר נְמָצָא דְרַב אַחָא בְרִי' דְרַבָּא, וְרַב אֲשֵׁי ג"כ סְבָרֵי כְּנִתְלִי דְאַבְיֵי, דְּהַפִּירוּשׁ בְּרַאב"ש מְבַדִּילִין בְּחֻטָּאת הָעוֹף. הֵיִינוּ שְׁבַחֲטָאת הָעוֹף חוּתְכִין רֹב בְּשׁוֹר, וְנִמְצָא דִידָן דְאַמֵּר הַבְּדִיל בְּחֻטָּאת פְּסוּל, שְׂאָם חֲתַף רֹב בְּשׁוֹר בְּחֻטָּאת פְּסוּל, נְמָצָא דְשִׁפִּיר לֹא הִזְכִּיר כָּלֵל הַרְמַב"ם רֹב בְּשׁוֹר בְּחֻטָּאת שְׁהֵרִי אֲדַרְבֵּה הִזְכִּיר לְפְסוּל, שְׁהֵרִי אָמַר שְׂאָם הַבְּדִיל בְּחֻטָּאת הָעוֹף פְּסוּל וּלְפִי זֶה הָא דְאַמֵּר בְּבְרִייתָא דְכִיצַד מוֹלְקִין חֻטָּאת הָעוֹף כו', וּבְעוֹלָה שְׁנַיִם אוֹ רֹב שְׁנַיִם דַּע"כ הִיא בְּרִייתָא כְּרַאב"ש דְּהָא אָמַר דְּחוּתְכִין בְּחֻטָּאת הָעוֹף רֹב בְּשׁוֹר, דְּלִמְנָא דְמִתְנִיתוּן בְּזַבְּחִים.

שְׁהוּא ת"ק דְּבְרִייתָא בְּחוּלִין אִם חֲתַף רֹב בְּשׁוֹר פְּסוּל, שְׁזֵהוּ הַבְּדִילָה וַא"כ מַאי דְאַמֵּר שְׁנַיִם הֵיִינוּ שְׁיִהְיִי נִרְאָה כְּשְׁנַיִם, כְּמוֹ דְאִיתָא בְּגַמ' חוּלִין, דַּף כ"א ו"ל הַגַּמ' וְאִיבְעִית אִימָא הָא וְהָא רַאב"ש וּמַאי שְׁנַיִם שְׁדוּמִין לְשְׁנַיִם וְהָא דְאַמֵּר מְעַיקְרָא שְׁנַיִם לְרַבְּנָן, דְּהֵי בְּעֵי לְאוּקְמֵי בְּרִייתָא כְּרַבְּנָן אִף דְאִיתָא בְּהַ בְּחֻטָּאת הָעוֹף חוּתְכִין סִימָן אֶחָד וְרֹב בְּשׁוֹר עֲמוּ הוּא אֲלֵיבָא דְרַב חֲסֵדָא וְרַבָּא וּכְנִתְהוּ סְבָרָא הִיא סוּגְיָא דְקָרָא דְלֹא יְבַדִּיל קָאִי עַל חֲתִיכַת שְׁנֵי הַסִּימָנִין, וְשִׁלָּא יַחְתּוּף בְּחֻטָּאת שְׁנֵי הַסִּימָנִין וּמִתְנִיתוּן דְּהַבְּדִיל בְּחֻטָּאת הַפִּירוּשׁ שְׁהַבְּדִיל הַסִּימָנִין אֲבָל לְאַבְיֵי וְרַב אַחָא בְרִי' דְרַבָּא וְרַב אֲשֵׁי דְבִתְרָא הוּא הַפִּירוּשׁ בְּמִתְנִיתוּן הַבְּדִיל בְּחֻטָּאת שְׁהַפְרִיד הָעוֹף הִרְאֵשׁ מִן הַגּוֹף אוֹ בְּרֹב בְּשׁוֹר פִּינּוּ דְרַבּוֹ כְּכּוּלוּ, שְׁהֵרִי בְּשִׁבִיל זֶה מִתְהַ.

פְּסוּל בְּנֻדָּא דְלֹא אִתָּא בְּרִייתָא זֹו כְּרַבְּנָן וְאִתָּא רַב כְּרַאב"ש דְּלִדְיָדִי' לְמַסְקַנַת רַב אֲשֵׁי, לֹא יְבַדִּיל אִין צְרִיף לְהַבְּדִיל וּמְדַרְבְּנָן מְבַדִּילִין בְּחֻטָּאת הָעוֹף הִרְאֵשׁ מִן הַגּוֹף, הֵיִינוּ שְׁחוּתְכִין רֹב בְּשׁוֹר, אֲבָל סִימָן אֶחָד אִין חוּתְכִין שְׁהֵרִי בְּזֵה חֲלָק הַפְּתוּב חֻטָּאת הָעוֹף מִן עוֹלַת הָעוֹף דְּלִדְיָדִי' וְהַקְרִיבוּ קָאִי עַל מְלִיקַת סִימָנִין.

נְמָצָא דְהַרְמַב"ם דְּפִסְק פְּאַבְיֵי וְרַב אַחָא בְרִי' דְרַבָּא וְרַב אֲשֵׁי, דְּהָא דְאַמֵּר בְּמִתְנִיתוּן. הַבְּדִיל בְּחֻטָּאת וְלֹא הַבְּדִיל בְּעוֹלָה, קָאִי עַל הִרְאֵשׁ מִן הַגּוֹף וְרֹב בְּשׁוֹר פִּינּוּ דְרַבּוֹ כְּכּוּלוּ.

הָא הֵי הַבְּדִילָה, א"כ לֹא קָשָׁה כָּלֵל אִמָּאִי לֹא הִזְכִּיר הַרְמַב"ם רֹב בְּשׁוֹר דְּהָא לְדִידָן אֲסוּר בְּחֻטָּאת לְהַבְּדִיל וּלְפִי זֶה לֹא קָשָׁה כָּלֵל ג"כ אִמָּאִי כְּתַב הַרְמַב"ם דְּבַחֲטָאת חוּתְכִין שְׁנֵי סִימָנִין אִם רוּצָה, וּמִגַּמ' חוּלִין הָא מוּכַח דְּבַחֲטָאת אֲסוּר לְחִתּוּף יוֹתֵר מִסִּימָן אֶחָד דְּזֵה דוּקָא לְרַאב"ש וּר' יִשְׁמַעֵאל דְּקָרָא דְּוַהֲקְרִיבוּ לְחֲלָק קָאִי עַל מְלִיקַת הַסִּימָנִים דְּבַחֲטָאת לֹא יַעֲשֶׂה כְּמוֹ בְּעוֹלָה, וְכֵן לַת"ק, סְבָרָה הִיא סוּגְיָא דְקָרָא דְלֹא יְבַדִּיל בְּחֻטָּאת קָאִי עַל הַמְּלִיקָה, אֲבָל לְאַבְיֵי וְרַב אַחָא בְרִי' דְרַבָּא וְרַב אֲשֵׁי לְמִנְּא דְמִתְנִיתוּן וְהוּא הַת"ק דְּבְרִייתָא בְּחוּלִין.

קָרָא דְוַהֲקְרִיבוּ קָאִי עַל קָרָא דְלֹא יְבַדִּיל, דְּבַחֲטָאת אֲסוּר לְהַבְּדִיל אֵת הִרְאֵשׁ מִן הַגּוֹף וְעוֹף רֹב בְּשׁוֹר אֲסוּר דְּכִינּוּן דְּמַקְרִי מִתְה ע"ו זֶה, הֵיִינוּ בְּמַפְרָקַת וְרֹב בְּשׁוֹר הֵרִי זֶה הַבְּדִילָה וּבְעוֹלָה חֲלָק הַפְּתוּב דְּצְרִיף לְהַבְּדִיל א"כ אִין לָנוּ קָרָא בְּמְלִיקָה לְחֲלָק וַא"כ בְּעוֹלָה בְּעֵי דוּקָא שְׁנֵי סִימָנִין דְּזֵה יְלְפִינּוּ מוּמְלָק וְהַקְטִיר.

דבעולה בעי דוקא שני סימנין היינו שהמליקה תחלק הסימנין אלה שנושארו אצל הראש, מאלה שנושארו אצל הגוף אבל בחטאת העוף אין לנו קרא ממילא לכתחלה צריף שני סימנין, כדין כל שחוטא דבעינן אף בעוף בחטאת לכתחילה שני סימנין, ובפרט בקדשים דלדום הוא צריף לכתחלה בעי חתיכת שני סימנים ובדיעבד פשר בחטאת העוף אף אם רוב סימן אחד וראי לדברי הרמב"ם דלמסקנא דקרא דלא יבדיל קאי על העוף לא על הסימנין דהא איתא בדרב כ"ט רוב אחד בעוף תנינא חדא זימנא רובו של אחד פמוהו, אמר רב הושעיא חדא בחולין וחדא בקדשים כ"ו הי בחולין והי בקדשים כו' רב שימי בר אשי אמר רישא בחולין מהכי דקתני אחד בעוף ואי ס"ד בקדשים הא איפא עולת העוף דבעי שני סימנין משמע דמחטאת העוף לא הוי קשה לי, ואם נימא דבחטאת העוף אם מלק שני סימנין פסולה (או אסור לכה"פ א"כ איה אמר השוחט דיעבד הא ע"כ בעי דוקא סימן אחד דהרי יותר מסימן אחד פסול, ע"כ דלמסקנא דאבני רוב אחא ברי' דרבא ורב אשי דקרא דלא יבדיל קאי על רוב פשר, וקרא דנהקריבו קאי ג"כ על לא יבדיל דבעולת העוף בעי הבדלה, אין לנו כלל לימוד בחטאת העוף דלא יחתוף יותר מסימן אחד וממילא הדין דלכתחלה בעי שני סימנין ובדיעבד אף סימן אחד פשר משו"ה משום חטאת העוף הוי מוקמינ' שפיר בקדשים, אלא דקשה הא עולת העוף בעי דוקא שני סימנין מדאורייתא מנמלק ונהקטיר והא דאמר אבני לרבא אי הכי עור נמי שם פריף לרבא דהי סבר דמליקת הסימנין הוא משום מצות הבדלה ומצות הבדלה הוי אף במתה א"כ אין זה שייף למליקה והבדלה הוי אף במתה, פריף לי' אבל למסקנא דחותף שדרה ומפרקת בלא רוב פשר, ובמליקת השני סימנין אינה מתה קרא דלא יבדיל קאי על רוב פשר, וכיון דמתה שהבדיל רוב פשר, שוב אף אם לא הבדיל בעולה פשר דרובה פכולה ולכתחלה בעי פולה ובדיעבד פשר רוב ובחטאת אם הבדיל רוב פשר פסול דכתיב לא יבדיל ולפי זה אפשר דבעולת העוף אם מלק רק סימן אחד.

בדיעבד אפשר שפשר דאף דכתיב ומלק ונהקטיר אבל הא לא שנה הפתוב לעכב. ומעשה חטאת אין דהא בחטאת נמי פשר שני סימנין ואם נימא פן יהי מדויק לשון הרמב"ם שהרי הרמב"ם פתב בפ"ו מהלכות מעשה הקרבנות הלכה כ' ז"ל עולת העוף פיצד היתה נעשית עלה לפכש ופנה לסובב ובא לקרון דרומית מזרחית והי מולק שם ראשה ממול ערפה ומבדיל.

ואם לא הבדיל פסולה עכ"ד הרמב"ם והנה האי אם לא הבדיל פסולה. קאי על הבדלת הראש מן הגוף שרי בפ"ז מהלכות הנ"ל הלכה ו' פתב.

חטאת העוף פיצד היתה נעשית, מולק אותה בקרון דרומית מערבית כמו שפארנו ויורד בצפרכו עד שיחתוף הסימנין או רוב אחד מהן ואינו מבדיל הראש מן הגוף ואם הבדיל פסול ולוקה ע"כ וא"כ גם מה שאמר בכאן בעולה אם לא הבדיל היינו שלא הבדיל הראש מן הגוף ובזה אמר הרמב"ם שאם לא הבדיל בעולה פסול אכן לענין מליקה בסימנין בעולת העוף פתב הרמב"ם שם בפ"ו מהלכות מעשה הקרבנות הלכה כ"ג ז"ל פיצד מולקין קוצץ ויורד בצפון ממול ענרף אם רצה להוליף ולהביא מוליה ומביא ואם רצה להיות דורס ויורד בצפון דורס ואם נעקרו הסימנין אין חושש וחותף שדרה ומפרקתה בלא רוב בשר' שאם חתף רוב פשר הרי זו פמתה קודם שיגיע לסימנין וצריף לחתוף

שְׁנֵי הַסִּמָּנִין בְּעוֹלָה פְּשֵׁהוּא יוֹרֵד עַל הַרְמַב"ם הָרִי דְלֹא פָתַח הַרְמַב"ם רַק דְצָרִיף דְמִשְׁמַע שֶׁהוּא דִּין לְכַתְחִלָּה וְלֹא פָתַח שְׁאֵם לֹא חֲתַף שְׁנֵי הַסִּמָּנִין פְּסוּל.

אֲכַן לְדַבְרֵינוּ מְדוּנָה מְאֹד דְהָרִי קָרָא דְנִמְלָק וְהַקְטִיר לֹא שָׁנָה הַפְתּוּב לְעַכָּב וְכִינּוּ דְלֹא נֶאֱמַר עַל זֶה וְהַקְרִיבוּ וּבַחֲטָאת ג"כ בְּעֵי לְכַתְחִלָּה שְׁנֵי סִמָּנִין א"כ בְּזֶה שְׁמֵלֶק רַק סִמָּן אֶחָד. לֹא יַעֲשֶׂה מַעֲשֵׂה חֲטָאת וּבְעוֹלָה פְּסוּל רַק מַעֲשֵׂה חֲטָאת.

מִשָּׂא"כ אִם מְלַק לְמִטָּה. שְׁשִׁינָה הַמְקוּם וְאִם מְלַק אֶף סִמָּן אֶחָד הָרִי עֲשֵׂה הַכָּשֵׁר חֲטָאת בְּשִׁינוּי.

מִשׁו"ה פּוֹסֵל הַשִּׁינוּי, כִּינּוּן שְׁאֵם הֵיטָה חֲטָאת הֵיטָה כְּשֶׁרָה וּבְעוֹלָה הָא מֵה שְׁנַעֲשֵׂה לְמִטָּה הוּא שִׁינוּי שְׁמֵלִיקַת הַסִּמָּן הַזֶּה לְמִטָּה הוּא שִׁינוּי אֲבָל אִם מְלַק סִמָּן אֶחָד לְמַעַל בְּעוֹלָה. הָא בְּסִמָּן הַזֶּה אֵין פֶּאן שִׁינוּי, וּמֵה שְׁלֹא עֲשֵׂה יוֹתֵר אֵין זֶה מַעֲשֵׂה חֲטָאת וְהָא דְאָמַר בְּגַמ' חוֹלִין וְהָא מִיַּעוּט סִמָּנִין בְּעוֹלָה דְאֵין מַעֲכָב בְּשַׁחֲטָה וּמַעֲכָב לְרַבָּנָן הוּא אֲלִיבָא דְהֵיִיא סוּגְיָא.

דְקָרָא דְלֹא יְבַדִּיל וְקָרָא דְנִהַקְרִיבוּ קָאֵי עַל הַמְלִיקָה. (וְצָרִיף לֹמַר דְזֶה דְקָאֵמַר וְהָא מִיַּעוּט סִמָּנִין כּו' זֶה לֹא אָמַר אֲבִי אֶלָּא סוּגְיַת הַגַּמ' דְלֹאֲבִי אֵין מַעֲכָב בְּדִיעָבַד.

(וְהָא דְקָאֵמַר בְּגַמ' חוֹלִין כ"ט רַב שִׁמִּי בַר אֲשִׁי וְהָא עוֹלַת הָעוֹף דְבְעֵי שְׁנֵי סִמָּנִין הֵינּוּ דְאִם מְלַק רַק סִמָּן אֶחָד הָרִי לֹא קָיִים מְצֻנֹת מְלִיקָה בְּעוֹלַת הָעוֹף שְׁהָרִי מְצֻנֹת עֲשֵׂה. דְנִמְלָק וְהַקְטִיר לְמִלּוֹק שְׁנֵי סִמָּנִין וְהַשּׁוֹחֵט דְקָאֵמַר לְכַתְחִלָּה הוּא קָאֵי רַק אִם הַדִּין דְבְעֵי לְכַתְחִלָּה שְׁנֵי.

הוּא רַק מְדַרְבְּנָן אֲבָל אִם לְקָיִים מְלִיקָה כְּדִין וְעַבְרָה עַל דְאֹרְיִיתָא לֹא הוּי לְמַתְנֵי כְּשֶׁר. וְהֵנָּה הַרְמַב"ם פָּתַח בְּפֶרֶק יוֹד מֵהֲלָכוֹת רוּצֵחַ וְשִׁמִּירַת נֶפֶשׁ הַלְכָה ח' ז"ל נִמְצָא הַהוֹרַג עַד שְׁלֹא תַעֲרַף הַעֲגָלָה תִּצָּא וְתַרְעָה בְּעֶדֶר.

נִמְצָא אַחַר שְׁנַעֲרָפָה תַקְבֵּר בְּמִקוּמָה שְׁעַל הַסַּפֵּק בְּאֵה מִתְחַלְתָּה כִּיפְרָה סְפִיקָה וְהֵלְכָה לָהּ וְהַקְשָׁה הַכ"מ ז"ל דְבְּפֶרֶק בְּתָרָא דְכָרִיתוֹת דָּף כ"ד אֲתָמַר עֲגָלָה עָרוּפָה אֵימְתֵי נֶאֱסָרַת רַב הַמְנוּנָא אָמַר מְחִיִּים רַבָּה (כִּן גְּרַסַת הַב"ח רַבָּה לֹא רַבָּא) אָמַר לְאַחַר עָרִיפָה וְכו' וְלִרְב הַמְנוּנָא מֵאֵימְתֵי אָמַר ר' יֵנְאִי גְבוּל שְׁמַעְתִּי בָּהּ וְשַׁחֲחֵתִי וְנִסְבִּין חֲבָרְיָא לְמִימַר יְרִידְתָּה לְנַחַל אֵיתָן אוֹסְרְתֵהִי וְכו' אָמַר רַבָּה מְנָא אָמִינָא לָהּ דְתַנּוּ עֲגָלָה וְכו' אִם נִמְצָא הַהוֹרַג עַד שְׁלֹא נַעֲרָפָה תִּצָּא וְתַרְעָה בְּעֶדֶר וְאִי אָמַרְתָּ מְחִיִּים אִמְאֵי תִצָּא וְתַרְעָה בְּעֶדֶר הָא אֲתַסְרָא לָהּ מְחִיִּים תְּנִי עַד שְׁנָא נִרְאִית לְעָרִיפָה אִמְאֵי סִפָּא מְשַׁנְעָרְפָה תַקְבֵּר בְּמִקוּמָה תְּנִי מְשַׁנְרָאִית לְעָרִיפָה א"כ אִמְאֵי סִפָּא שְׁעַל הַסַּפֵּק בְּאֵה מִתְחַלְתָּה כִּיפְרָה סְפִיקָה וְהֵלְכָה לָהּ, וְאִם מְחִיִּים עֲדִינּוּ לֹא כִיפְרָה סְפִיקָה וְהֵלְכָה לָהּ.

תְּנָאֵי הוּא וּפְסִק רַבִּינוּ כְּרַב הַמְנוּנָא מְשׁוּם דַּר' יֵנְאִי וְחֲבָרִיו ס"ל הָכִי אֲבָל קָשָׁה דְלִפִּי זֶה הָנָה לִי לְפָסוּק שְׁאֵם נִמְצָא הַהוֹרַג אַחַר יְרִידְתָּה לְנַחַל אֲסוּרָה בְּהִנָּאָה וְהוּא פְּסִק שְׁאֵם נִמְצָא הַהוֹרַג עַד שְׁלֹא נַעֲרָפָה הַעֲגָלָה תִּצָּא וְתַרְעָה בְּעֶדֶר וְהַרְשָׁב"א פָּתַח כּו' וְטַרְחַתִּי לְהַעֲמִיד דְבָרִיו וְלֹא יְכוּלְתִּי.

אָבֵל מָה אַעֲשֶׂה וְהָרָאָב"ד נָא חֵלֶק עֲנִיו בְּזֶה עַכ"ל וְלִישָׁב דְּבָרֵי רַבֵּינוּ אֶפְשָׁר לֹאמַר שֶׁהוּא סוֹבֵר דְּהָא דְמִקְשָׁה שְׁנַעְרָפָה הַעֲגֵלָה תַּצָּא וְתַרְעָה בְּעֵדֵר לָאוּ קוּשְׁיָא הִיא דְאִיכָא לְמִימַר שְׂאֵנִי עֲגֵלָה דְאִדְעָתָא שְׂיִמְצָא הַהוּרָג נָא אַקְדִּישָׁה וְאִגְלָאִי מִקְלָתָא דְהַקְדָּשׁ טְעוּת הוּא.

וְאֵעִפִּי"כ שֶׁהַתּוֹס' תִּיְרָצוּ זֶה דְסִבְרָא הִיא דְגַמְרֵי וּמְקַדְּשֵׁי דְלֵא אֶסְקִי דַעֲתִיהוּ שְׂיִמְצָא הַהוּרָג רַבֵּינוּ נָא נִיחָא לִי בְּהֵוָה תִּירוּצָא וְסוֹבֵר דְגַמְרָא לְפּוּם מָאִי דַס"ד דְגַמְר וּמְקַדְּשֵׁי בְּכָל גְּוֹנֵי אֶסְיָק מָאִי דְאֶסְיָק דְמַתְנִי' פְּלִיגָא וְסִבְרָה דְאִינָה נְאֻסְרַת מַחֲזִיִּים וְלֵא אָמְרִינָן דְאִדְעָתָא שְׂיִמְצָא הַהוּרָג נָא אַקְדִּישוּהָ דְלֵא מְסָקִי אִדְעָתִיהוּ שְׂיִמְצָא הַהוּרָג.

אָבֵל לְפּוּם קוּשְׁטָא אִיכָא לְמִימַר דְמַתְנִיתָן נְמִי סִבְרָה דִירִידְתָּה לְנַחַל אוֹסְרָתָה וְאֵעִפִּי"כ אִם מְצָא הַהוּרָג אֶפְיָלוּ אַחַר שֶׁהוּרִידוּהָ לְנַחַל אִיתָן תַּצָּא וְתַרְעָה בְּעֵדֵר שְׂאִדְעָתָא דְהָכִי לֵא אַקְדִּישוּהָ שְׂהָרֵי דְבָר מְצוּי הוּא שְׂיִמְצָא הַהוּרָג וְכָל שְׁפָן לְפִי מָה שְׂפִירְשׁוּ קֶצֶת מְפָרְשִׁים שְׂתוּעֵלַת הַמְדִידָה וְהַעֲנִינִים הַנְּעֻשִׁים בְּמַצְוָה זוֹ שַׁע"י כֵּן הוּא קְרוּב שְׂיִתְגַּלָּה מִי הוּא הַהוּרָג דְהָא נְדָאִי מְעִיקְרָא אֶסְקוּ אִדְעָתִיהוּ שְׂיִמְצָא הָהָרַג עַכ"ד הַכ"מ.

וְתִירוּצָא דְמָרְן הוּא תְמוּהָ דְלְפִי זֶה פְּלִיג הַרְמַב"ם עַל הַגַּמ' בְּסִבְרָא הַגַּמ' סְבִירָא לָהּ. דְאִקְדִּישוּהָ אַף אִדְעָתָה שְׂיִמְצָא הַהוּרָג וְהַקְרַח לֹאמַר תְּנָאִי הִיא.

וְהַרְמַב"ם סוֹבֵר שֶׁלֹּא כְדַעַת הַגַּמ' וְהוּא סוֹבֵר דְאִדְעָתָה דְהָכִי לֵא הַקְדִּישוּהָ וְהָרִי זֶה פְּלִיאָה עֲצוּמָה וְאֶפְשָׁר עוֹד מְגֹדוֹל הַקְּשׁוּשָׁא. וְהַנְרָאָה לִי לִישָׁב דְּבָרֵי הַרְמַב"ם דְהִנְהָ בְּחֻלּוּיֵי דָרַךְ פ"ב אִתָּא עַל מַתְנִי', דְהַשׁוּחַט פְּרַת חֲטָאֵת וְשׁוֹר הַנְּסָקֵל וְעֲגֵלָה עֲרוּפָה ר' שְׁמַעוֹן פּוּטֵר.

פְּרִיף וְעֲגֵלָה עֲרוּפָה לָאוּ שְׁחוּטָה רְאוּנִי הִיא וְהַתְּנָן נְמַצָּא הַהוּרָג עַד שֶׁלֹּא תַעֲרַף הַעֲגֵלָה תַּצָּא וְתַרְעָה בְּעֵדֵר אָמַר רִישׁ לְקִישׁ מְשׁוּם ר' יֵנְאִי עֲגֵלָה עֲרוּפָה אִינָה מְשֻׁנָּה וּמִי אָמַר ר' יֵנְאִי הָכִי וְהָאֵמַר ר' יֵנְאִי גְבוּל שְׂמַעְתִּי וְשְׂכַחְתִּי וְנִסְכִּינ חֲבֵרִיא לֹאמַר יְרִידְתָּה לְנַחַל אוֹתָן אוֹסְרָתָה, וְאִם אִתָּא לְשֻׁנֵי כָּאֵן קוֹנְדָם יְרִידָה כָּאֵן לְאַחַר יְרִידָה אָמַר רַב פְּנַחֶס בְּרִי דְרַב אֲמִי אָנָן מְשֻׁמִּי דְרַשְׁב"ל מַתְנִיתָן לָהּ עֲגֵלָה עֲרוּפָה אִינָה מְשֻׁנָּה אָמַר רַב אֲשִׁי כִי הוֹיָנָן בִּי רַב פְּפִי קְשִׁיא לָן מִי אָמַר רַשְׁב"ל הָכִי, וְהָא אִיתְמַר צְפוּרִי מְצוֹנְרַע מְאִימְתִי נְאֻסְרִין ר' יוֹחָנָן אָמַר מְשַׁעַת שְׁחִיטָה וְרַשְׁב"ל אָמַר מְשַׁעַת לְקִיחָה וְאָמְרִינָן מ"ט דְרִישׁ לְקִישׁ גָּמַר קִיחָה קִיחָה מְעַגְלָה עֲרוּפָה, אֲלֵא אָמַר ר' חִזְיָא בַר אֲבָא אָמַר ר' יוֹחָנָן עֲגֵלָה עֲרוּפָה אִינָה מְשֻׁנָּה ע"כ וְהַקְשָׁה בְּתוֹס' ד"ה עֲגֵלָה וְלָמָּה דַחַק לֹאמַר אִינָה מְשֻׁנָּה נִימָא תְּנָאִי הִיא כְּדָאֲמְרִינָן ב"פ בְּתַרָא דְכָרִיתוֹת דְתַנָּאִי פְּלִיגִי בְּהָכִי וִי"ל דְכָף הִיתָה קַבְלָה בִּינְדָם, עַכ"ד הַתּוֹס' וְדְבָרֵי הַתּוֹס' קֶשֶׁה מְאוֹד, אִם הָא דְאָמַר אִינָה מְשֻׁנָּה מְשׁוּם דְכָף הִיתָה קַבְלָה בִּינְדָם א"כ מָאִי פְּרִיף וּמִי אָמַר ר' יֵנְאִי הָכִי וְהָא"ר יֵנְאִי גְבוּל שְׂמַעְתִּי וְשְׂכַחְתִּי, כּו' וְאִם אִתָּא לִימָא כָּאֵן קוֹנְדָם יְרִידָה כָּאֵן לְאַחַר יְרִידָה, מָאִי קוּשְׁיָא קַבְלָה הִיתָה בִּידֵי ר' יֵנְאִי דְאִינָה מְשֻׁנָּה, ע"כ הָא דְאָמַר אִינָה מְשֻׁנָּה, דַס"ל דְלִיכָא מָאֵן דְאָמַר הָכִי וְקֶשֶׁה הָא תְּנָא דְבִי ר' יְשַׁמְעָאֵל אִית לִי דְנְאֻסְרַת מַחֲזִיִּים.

כְּדָאֲמַר בְּכָרִיתוֹת וְאִין לֹאמַר דְר' יוֹחָנָן לְטַעְמִי, דַס"ל הַלְכָה כְּסַתָּם מְשֻׁנָּה, מְשׁו"ה אָמַר דְאִינָה מְשֻׁנָּה דְהָא אִין זֶה סַתָּם מְשֻׁנָּה, דְרַק ר' שְׁמַעוֹן אִית לִי, דְאִינָה רְאוּנִי אָבֵל לְרַבְּנָן בְּאֵמַת שְׁחִיטַת עֲגֵלָה עֲרוּפָה שְׁחִיטָה רְאוּנִי הִיא דְהָא רַבְּנָן מַחֲזִיבֵי קְאָמַר וְלֵא קְאָמְרֵי רַבְּנָן דְבַעֲגֵלָה עֲרוּפָה אִיִצְטְרִיף לְטַעְמָא דְשְׁחִיטָה שְׂאִינָה רְאוּנִי שְׂמָה שְׁחִיטָה, וּבַעֲגֵלָה עֲרוּפָה

פליגי אד"ר שמעון מתרתי טעמא דר' שמעון סבר עגלה ערופה, נאסרה מחיים כתנא דבי ר' ישמעאל וס"ל שחיטה שאינה ראוי' לא שמה שחיטה ורבנן בעגלה ערופה פליגי מתרתי טעמא, חדא דשחיטה שאינה ראוי' שמה שחיטה ועוד דעגלה ערופה שחיטה ראוי' דנא נאסרה מחיים פדתנן נמצא ההורג תצא ותרעה בעדר.

לכן נראה לי, דמהאי סוגיא מוכיח הרמב"ם דינו, דאף אם נימא כתנא דבי ר' ישמעאל דילפי' מכשיר ממכפר ונאסרה מחיים אעפ"כ אם נמצא ההורג תצח ותרעה בעדר והוי שחיטה ראוי' אף לר' שמעון אף אם נאסרה מחיים לר' יוחנן דהנה הרמב"ם פסק בהלכות חנוכה פ"ז הלכה ט' דמדליקין מנר לנר והשיג הראב"ד אפילו בקינסא וטעמא דהראב"ד דהנה בשבת דף כ"ב איתא רב אמר אין מדליקין מנר לנר ושמואל אמר מדליקין כו' יתיב ההוא מדרבנן קמי' דרב אדא בר אבהו ויתיב וקאמר טעמא דרב משום ביזוי מצנה אמר להו לא תציתו נ"י טעמין' דרב משום דקא מכחיש מצנה מאי ביניהו דמדליק משרגא לשרגא מ"ד משום ביזוי מצנה משרגא לשרגא מדליק מ"ד משום אכחוישי מצנה משרגא לשרגא נמי אסור ופירש"י בד"ה טעמא דרב ז"ל טעמא דרב מנר לנר משום ביזוי מצנה.

שמדליק קוסם שאינה מן המצנה, ע"כ וקאמר שם בגמ' מתיב רב שישת מחוץ לפרוכת העדות יערון אהרן, וכי לאורה הוא צריך ונהלא כל ארבעים שנה שהלכו בני ישראל במדבר לא הלכו אלא לאורו, אלא עדות הוא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל מאי עדות אמר רב זו נר מערבי שנותן בה שמן פמדת חברותיה וממנה הי' מדליק ובה הי' מסיים והא הכא כיון דקביעי גרות נא סגי' דלא משקל ואדלוקי קשיא בין ל"ד דאמר משום ביזוי מצנה ובין ל"ד משום אכחוישי מצנה תרגמה רב פפא בפתילות ארנכות סוף סוף ל"ד משום אכחוישי מצנה קשיא וכיון דמ"ד משום אכחוישי מצנה ואסור לרב מנר לנר אפרי' מרב בעצמו וע"כ דהא דאמר רב אין מדליקין מנר לנר היינו בקינסא וכיון דרבה סבר בהא פותי' דשמואל א"כ הי' להרמב"ם לפסוק פותי' דשמואל דאפילו בקינסא שרי.

זו היא גושית הראב"ד עוד הקשה שם הלחם משנה דהנה שם בגמ' אמר מתיב רב אניא מעשר שני אין שוקלין כנגדו דגרי זהב ואפילו לחלל עליו מעשר שני אחר. אי אמרת בשלמא פי פליגי רב ושמואל מנר לנר אבל בקינסא אסור ושמואל הא לא תהוי תיובתא אלא אי אמרת בקינסא נמי שרי הא תהוי תיובתא אמר רבה גזירה שפא לא יכון משקלותיו וקא מפיק להו לחולין.

ע"כ לפי זה אם נימא דבקינסא אסור. א"כ במעשר שני נא איצטריך לטעמא שפא נא כון משקלותיו וא"כ הרמב"ם דפסק דבקינסא אסור הא לדידן' במעשר שני בלא טעמא דשפא לא יכון משקלותיו אסור.

וא"כ קשה למה אמר הרמב"ם בפ"ג מהלכות מעשר שני דטעמא דאין שוקלין כנגד מעשר שני דגרי זהב הוא משום שפא לא יכון משקלותיו הא בלא מאי טעמא אסור, דהא הוה דומיא דקינסא, ובקינסא הא אסור הרמב"ם אף מנר לנר.

והנראה לי דהנה שם קאמר בעו מיניה מר' יהושעבן לוי מהו להסתפק מנוי סנפה פל שבעה אמר להו הרי אמרו אסור להרצות מעות פנגד גר חנופה אמר רב יוסף מארז' דאברהם תלי תניא בדלא תניא.

סנפה תניא חנופה לא תניא דתניא סככה פהלקתה ועטרה בקרמים ובסדינים המצוירים ותלה אגוזים אפרסקים שקדים ורמונים ופרפילי ענבים ועטרות של שבלים יינות ושמינים וסלתות אסור להסתפק מהן עד מוצאי יום טוב האחרון של חג ואם התנה עליהן הפל לפי תנאו אלא אמר רב יוסף אבהון דכולהו דם.

והקשה בתוס' ד"ה אבהון אמאי לא קאמר אבהון דכולהו עצי סנפה דנפק מקרא (מתג הסופות לה) עוד הקשה בתוס' ד"ה סנפה. ו"ל משמע דטעמא דנוי הסנפה משום ביזוי מצוה וקשה לר"י בפירק פירה משמע דטעמא משום דאתקצאי למצוה, ותירץ דצריכי תרניהו משום דאתקצאי למצוה לא הוי אסרינו בחולו של מועד דלא שנייה מוקצה אלא בשבת ויום טוב משום ביזוי מצוה לא הוי אסרינו היכא דנפלו אבל השתא דאמרינו דאתקצי וביזוי מצוה אסרינו נפלו ונאפילו בחולו של מועד וקשה לר"י פיון דנוי סנפה אסורין משום ביזוי מצוה א"כ מאי פריה בביצה בפירק המביא מנוי סנפה אעצי סנפה דאמר וסופת החג לא מהני בה תנאי והא תניא סככה פהלקתה כו' ומאי קושיא דלמא עצי סנפה לא מהני בה תנאי דמקרא נפקא פדדריש התם מניין לעצי סנפה שאסורין פל שבעה ת"ל חג הסופות שבעת ימים לה'.

והרשה גמורה הוא פדמוכח פ"ק דסנפה דב"ש פסלי מהאי קרא סנפה ישנה, וב"ה מכשירין דהוא מיבעאי לי לעצי סנפה שנגאסרינו פל שבעה אבל נוי סנפה דלא אסירי אלא משום ביזוי מהנו בה תנאה ועוד בפ' כורה משמע בהדיא דעצי סנפה לא אסר אלא משום דאתקצאי למצוה והשיב ר"ת דבין נוי סנפה ועצי סנפה היתרים על הכשר סנפה לא אסורי אלא משום ביזוי מצוה או משום הואיל דהוקצה למצוה ולא אסורי מקרא אלא דוקא כמו הכשר סנפה והמקשה דפריה בביצה מנוי סנפה אעצי סנפה לא ידע שיש חילוק בין יותר מכדי הכשר סנפה לכדי הכשר סנפה ומשני באומר אינו בודל בהם פל בין השמשות דלא חזיילא קדושה על נוי סנפה וכן על עצים היתרין על הכשר סנפה מהני בה תנאה אבל עצי סנפה כדי הכשר חזיילא קדושה עלייהו בעל כרחו.

ע"כ וכבר הקשה בת"י על פירוש ר"ת דא"כ לא הוי לי למימר באינו בודל אלא ביתר מהכשר סנפה עוד קשה לי פיון דס"ל לתוס' דבחוה"מ לא שנייה מוקצה ובנפל לא שנייה ביזוי מצוה. סוף סוף יקשה בנפל בחול המועד אמאי אסור הא אין כאן דין מוקצה דהא הוא חול המועד וביזוי מצוה אין כאן, דהא נפלו.

לכן נראה לי דהנה הא דאמרינו אבהון דכולהו דם דמנה ילפינו ביזוי מצוה. לאסור להשתמש דהתינח בכיסוי הדם דעצם המצוה היא הכסוי ואם מכסה ברגל הא מבזה המצוה שהוא מבזה כיסוי הדם אבל בסנפה הא אין הסנפה בעצמה המצוה אלא הישיבה המצוה.

וא"כ מקרא דנשפד וכסה לא הוי ידעינו דאסור להשתמש בעצי סנפה והא דאמרין חג הסנופות לה, מלמד שחל שם שמים על הסנפה כמו שחל על התגיגה און הפונה שהסנפה כל שבעה.

יש בה קדושה כקדושת תגיגה דא"כ הסנפה כל שבעה היא קדושה, וא"כ לאחר סנופות הא היו העצים מקודם קדושים וא"כ אחר הסנופות הא העצים כמו תשמישי קדושה. וא"כ הי לנו לאסור אותם לזרוק פדין תשמישי קדושה, ואמאי אמרין במגלה כ"ו דסנפה היא מתשמישי מצנה נזרקין.

לכן נראה לי דאין פונת התורה. דאמרה התורה דכמו דחל קדושה על התגיגה פו חל קדושה על הסנפה כל שבעה, אלא הפונה כמו דחל על התגיגה.

תגיגה לה' פדינה פו חל על הסנפה כל שבעה שהסנפה לה' היינו שני חידושים שהסנפה בעצמה חל עלי' ענין המצנה שהיא בעצמה נעשית מצנה לה'. ושנית שכל הזמן של שבעה הוי עצי הסנפה מצנה לה' אף שנפלו ולפי זה איצטריד תרי קראי מפסוק דנשפד וכסה ידעינו דאסור לבזות מצה היינו לבזותה או להכחישו ואבנהו דכולהו דם, מזה ידעינו דמצנה אסור לבזותה.

ומקרא דחג הסנופות לה' ידעינו שאם התקצו עצי הסנפה לישוב בהם. הם עצמם המצנה, וכל שבעה אסור להסתפק מהו, ומקרא דחג הסנופות לה' לא הוי ידעינו כלל שאסור להסתפק דנהי דאמרה התורה שחל על העצים סנפה לה' לא הוי ידעינו לענין מאי אכל השתא דיידעינו מקרא דנשפד וכסה, דבידוי מצנה אסור וא"כ הא אסור להסתפק.

לפינו מקרא דחג הסנופות לה' שחל שם שמים על הסנפה שעצי הסנפה הוקצו מצנה לה' וא"כ אסור להסתפק מהו כל שבעה והנה נוי סנפה פינו דגם זה מצנה שהרי זה ידעינו מקרא דנאננהו שמצנה לעשות המצנה בהידור ולהתנאות לנוי א"כ גם נוי הסנפה הוא מצנה.

א"כ הרי אסור להסתפק מהו שהרי הוא מבנה מצנה ויש להנוי ג"כ מצות סנפה לה' ולזה משני דבנדאי אם לא התנה שאינו בודל כל בין השמשות רק שאמר שישתמש מהנוי למשל ביום שני של סנפה הנה ביום ראשון נעשה נוי סנפה וא"כ הרי אסרה התורה אותם כל שבעה שהרי אמרה התורה חג הסנופות שבעה לה' ונוי הסנפה ביום ראשון נעשו מן הסנפה ממילא הקצה אותם התורה כל שבעה אבל באומר איני בודל מהם כל בין השמשות הרי לא בטלם לסנפה ולא נעשו נוי סנפה ומשו"ה מותר להסתפק מהו אבל בעצי סנפה לא שייך לומר דשיעור פדי הכשר סנפה הוי סנפה ויתר על הכשר סנפה לא הוי סנפה דמי מפיו בשעה שנעשית סנפה מאה אמה, כל הסנפה היא סנפה אחת.

וא"כ אי אפשר לומר על עצי הסנפה אף היתר מפדי הכשר סנפה אינו בודל דסנפה בעצמה אין לחלק ולומר זאת היא הסנפה וזאת לא, ובשעה שהוא יושב בתחלת הסנפה בסנפה כל הסנפה היא סנפה לה' ואין שייך לומר אינו בודל מהם משא"כ בנוי סנפה.

דאינם סנפה רק אם מבטלן לסנפה נעשו סנפה אבל אם אומר אינו בודל מהם כל בין השמשות לא בטלן ולא נעשו סנפה בהם מהני תנאי (ואף בדברי הרי"ף בביצה דהר"ן פירש דלהרי"ף מהני תנאי אף בעצי סנפה פירש הר"ב ד דגם הרי"ף מודה.

דאם חשב חשב לישב בהסנפה וקים מצנות סנפה נאסרה כל שבועה עיין שם בהשגת הרב"ד על דברי המאור). והנה לפי זה הא דאסור משום ביזוי מצנה, הא משום דאתקצאי למצנותה והיגנו דאמר בפרק פירה דאסור להשתמש מגר שבת כל שבועה מלבד איסור פיבוי אף משום הוקצה למצנותה.

וכיין דכבוד שבת הוי. מדברי קבלה מקרא דוכבודתו.

א"כ הוקצה למצנותה הוא איסור גמור ולר"ש דכפוי הוי רק מדרבנן לא חמור איסור פיבוי מאיסור הוקצה למצנותה. ואפשר שהוא מדאורייתא.

שהוא בכלל לקדשו והוקצה לגר שבת לכבוד שבת. אסור משום דהוקצה למצנותה עכ"פ מדברי קבלה בנדאי דהוי כבוד שבת וכל מה שהוקצה לכבוד שבת אסור להסתפק מהם.

והנה הא דאמר יתיב הווא מרבנן קמי' דרב אדא בר אהבה ויתיב וקאמר טעמא דרב (דאין מדליקין מגר לגר), הוא משום ביזוי מצנה אמר לי' לא תציתו טעמא דרב משום דקא מכחיש מצנה, אין הפונה דרב אדא בר אהבה אמר דאין איסור בביזוי מצנה.

שהרי אבהון דכולהו דם. מזה ילפינן שאסור לבזות מצנה, אלא סבירא לי' דמה שהווא עושה לצורך מצנה אין זה ביזוי מצנה.

והיכאאסור אף שעושה לצורך מצנה דוקא אם ע"י עשייתו הוא מכחיש המצנה אבל אם אין מכחיש המצנה. אם עושה לצורך מצנה אין זה ביזוי המצנה.

אכן הווא מרבנן הי' סבור, דאף אם עושה לצורך מצנה כיין דאין זה מהמצנה הזאת בעצמה, הוי ביזוי מצנה ורב אדא בר אהבה אמר לי' דאם אין מכחישאם עושה לצורך מצנה אין זה ביזוי מצנה.

והנה לקמן הא פריף ואמר קשיא עלי' דמאן דאמר משום אכחוישי מצנה קשיא וקאמר מאי הוי עלה. והקשה בתוס' ד"ה מאי ז"ל תימה מאי מיבעיא לי' ומאי קאמר גמי חזינן אי הדלקה עושה מצנה הא לכאורה משמע דהלקה כשמואל דהא רבה עבד פנתל' וא"כ קינסא גמי שרי דהא ע"כ בקינסא פליגי ובביזוי מצנה דהא מאן דמפרש טעמא דרב משום אכחוישי מצנה איתותב ע"כ ונראה לי דהרמב"ם מפרש דהגמ' דקאמר אמר רב הווא ברי' דרב הוושע חזינן אי הדלקה עושה מצנה מדליקין מגר לגר ואי הנחה עושה מצנה אין מדליקין מגר לגר רב הווא ברי' דרב הוושע מתרץ בזה הקושל' דאימתי אמר רב דאין מדליקין מגר לגר מטעם אכחוישי מצנה, דרב סבר דהנחה עושה מצנה.

א"כ הרי בזה שמדליק הגר השני אין מקיים המצנה בעצמה והוי כמו בקינסא דאסור משום אכחוישי מצנה אבל בגרות של בית המקדש שההדלקה בעצמה מצנה היא שהרי נאמר בהעלותה את הגרות א"כ ההדלקה עצמה המצנה להאיר א"כ לא שינוי כלל אכחוישי מצנה שהרי זאת היא המצנה בעצמה וכמו דבאותה פתילה המצנה להדליק אותה שתבער אחר כן.

כן בהפתילה אחרת אם מדליק מאותה הפתילה בעצמה היא עצמה המצנה אבל בגר חנוכה דמדליק גר אחר אם ההנחה עושה המצנה אין הדלקה מהמצנה. וא"כ הוי כמו בקינסא אבל האיסור משום אכחוישי המצנה ושמואל סבר דהדלקה עושה מצנה משו"ה

לדידו' מותר להדליק מנר לנר בפתיחה ארוכה אבל בקינסא אסור לשמואל לא מטעמא דההוא מרבנן משום ביזוי מצנה.

דכינן דהוי לצנרף מצנה אין זה ביזוי אלא דהאיסור הוא משום אכחוש מצנה. וישפיר פסק הרמב"ם דבקינסא אסור שיקרי רב הונא ברי' דרב יהושע אומר שאם הנחה עושה מצנה אסור להדליק מנר לנר ויקרי אף אם הנחה עושה מצנה לא גרע מקינסא ע"כ דבקינסא מודה שמואל דאסור אבל הטעם משום אכחוש מצנה, והיכא דהדלקה עושה מצנה.

לא שיקרי אכחוש מצנה שיקרי זאת היא המצנה. לפי זה לא קשה כלל אמאי הביא הרמב"ם בפ"ג מהלכות מעשר שני.

דמשום הכי אסור לשקול דגרי זהב פנגד מעשר שני. אף לחלל מעשר שני אחר משום דשפא לא יכון משקלותיו.

והא הוא פסק דקינסא אסור ומגמ' משמע דאם נימא דקינסא אסור לא איצטריוף לטעמא דשפא לא יכון משקלותיו אכן לדברינו לא קשה כלל דבגמ' קאי אם נימא דטעמא דאסור בקינסא משום ביזוי מצנה בנדאי דגבי מעשר שני אסור בלא טעם דשפא לא יכון.

אבל אנו סבירא לן כרב אדא בר אהבה דאין הטעם משום ביזוי מצנה. ורק הטעם משום אכחוש מצנה משו"ה אסור בקינסא ומנר לנר אף משום אכחוש מצנה אין פאן אבל בקינסא אסור משום אכחוש א"כ אם שקל פנגד מעשר שני דיגרי זהב לחלל בהן מעשר שני אחר הא אין פאן אכחוש מצנה משו"ה איצטריוף לטעמא דשפא לא יכון משקלותיו והא דאסור לרצות מעות פנגד נר חנוכה אף דאין פאן אכחוש מצנה והרא"ש הא סבירא לי' דאף ללמוד לאורה אסור היינו פיון דמצנתם שיהי' ניקר שהודלקו לצנרף הנם לא לצנרף תשמיש אחר, וזה הוא פרסום הנס שהדליק לזכרון הנם.

א"כ אם משתמש זה הוא מכחיש מצנות הנם שפראה שאין הדלקה. אף בשביל הנם וזה ג"כ אכחוש מצנה אבל אם מדליק קינסא לצנרף ג"כ הדלקת נר חנוכה אין זה אכחוש המצנה רק מה ששואב עי"ז מעט האור.

וזה הוא אכחוש המצנה. והוקצה נר חנוכה.

השמן שבה לאיסור הנאה ממנה רק שתהי' לשם פרסום הנס והא דאסור נר חנוכה אף לאחר חנוכה (אם פכתה ועצי סנפה לאחר שבעה מותרין כפר פירוש הר"ן בשבת בבמה מדליקין).

דבנר חנוכה הפוקצה של שיעור השמ' להשרף וכל זמן שריפתה אסורה בהנאה. א"כ אתקצאי לאיסור הנאה ולבערה אף שנשארה אחר מצנתה אחר חנוכה אסור, אבל בחג הסוכות לא אתקצאי לבערה בסוכות אלא לעשות מצנתה כל ימי חג הסוכות משו"ה לאחר סוכות מותר ואף בנר שבת.

אף דאתקצאי לבערה אעפ"כ מותרת לאחר שבת. משום דאף כל עת שמבערת אין בה איסור הנאה אבל נר חנוכה משום פרסומא ניסא אתקצאי לאיסור הנאה ולבערה כולה.

אף אם נשארה לאחר חנוכה מועיל היא דאמקצאי שאסורה ועושין לה מדורה בפני עצמה. וענין האיסור בהקצאה למצוה הוא אף אם הדבר עתה באופן שאין לקיום המצוה ג"כ אסורה כל זמן שיש המצוה ואף דמהא דנפלו עצי סוכה דאסורים כל שבועה אין ראי' שהרי אפשר עוד לבנותם בסוכה.

אכן מהא דנפסק הדין בשו"ע סימן תרס"ה דאף אם נפסל אתרוג אחר שעשה בו מצוה אעפ"כ אסור כל שבועה אכן לאחר שבועה מותר מזה נראה דילפינו מקרא דחג הסוכות כל שבועה דכל זמן שיש המצוה אז אף שיש חסרון בהעצים שנפלו מן הסוכה ואינם עתה למצות סוכה אעפ"כ נאסרו על כל העת שיש המצוה אבל לאחר שבועה שכתב עברה המצוה אז מותרים.

והנה בקדושין נ"ז איתא. צפורי מצורע מאימתי אסורים ר' יוחנן אמר משעת שחיטה שחיטה היא דאסרה לה ור"ל אמר משעת לקיחה ילפינו קיחה קיחה מעגלה ערופה והנה לכאורה קשה לר' יוחנן דס"ל דאסרה רק משעת שחיטה א"כ וקשה איך איתא במתנייתו דצפורי מצורע אסורין בכל שהיא היא מחיים אין נאסרין ולאחר שחיטה היא אינם בעלי חיים ואף דכל זמן שהיא מפרקסת היא כחי' לכל דברי' היא תיכף תצא נפשה ואז היא בטלה חשיבות דבע"ח אכן אפשר לומר לפי שפירשו בתוס' קידושין דף נ"ז ד"ה משעת שחיטה דמשולחת נמי תאסר משעת שחיטה ואין לפרש משעת שחיטה בשחיטה ובמשולחת ליכא איסור כלל דהא תניא צפורי מצורע דמשמע תרניהו עכ"ד התוס' לפי זה אפשר לפרש דנתערב הצפור המשולחת לאחר השחיטה באלף ואסורין בכל שהו שצריף לשלח כולו.

אכן פינן דתוס' מדייקי דע"כ גם המשולחת אסורה דהא תניא צפורי מצורע משמע תרניהו א"כ וקשה איך קתני דצפורי מצורע אסורין בכל שהו היא צפור אחת שאוסרת היינו המשולחת ואם נימא דהפירוש צפורי דעלמא א"כ אין ראי' כלל דהמשולחת נאסרה דלכאורה פינן דס"ל לר' יוחנן דהשחיטה אוסרת א"כ מהיכי תיתי לאסור המשולחת וכן משמע מפירוש רש"י שכתב רש"י ז"ל משעת שחיטה נאסרת השחיטה והשולחת מותרת כדלקמן בשעת לקיחה נאסרו שתייהן עד שישלח המשולחת וניתרת בשליחה.

הרי דדקדק רש"י דלמ"ד דאמר בשחיטה המשולחת לא נאסרה כלל. וכן משמע כפירוש"י דלמ"ד דאמר משעת שחיטה המשולחת לא נאסרה כלל שהרי לקמן איתא כל צפור טהורה תאכלו לרבות את המשולחת וזה אשר לא תאכלו מהם לרבות את השחיטה ואיפוך אנא אמר ר' יוחנן משום ר"ש בן יוחי לא מצינו בעלי חיים שאסורים מתקוף לה רב שמואל בר רב יצחק ולא נהרי מוקצה וכו', ואם נימא דמשולחת נאסרה עד שישלחוה א"כ לפרוץ מהיא גופה שהרי נאסרה בכל גונוי מחיים אף לדין דס"ל דהשחיטה נאסרה גם החי נאסרה.

משמע קצת דר"י לטעמין ס"ל דהמשולחת לא נאסרה כלל בהנאה וא"כ קשה איך קתני צפורי מצורע אסורין בכל שהו והתם היא חשיב איסורי הנאה היא מחיים לא נאסרו אמנם רש"י שם פירש דהפונה לא מצינו בע"ח איסור עולם ובכן ראייתנו זאת אזהרה.

אכן לא קשה מרש"י דרש"י מפרש שיהא ניקח אף למ"ד דנאסרו מחיים אכן לפי זה וקשה מאי פריה מרובע ונרבע התם הא מצוה לסלקם וא"כ הוי כמו עגלה ערופה ושחוטה דאסירא מחיים ואפשר דכונת רש"י לתרץ דאיך תרץ ר' יוחנן לר' יהודה דס"ל דפטר תמור אסור בהנאה ונתנית שוה לפהו מתירו ע"כ דיש בע"ח שאסורין ואח"כ מותרין.

ועכצ"ל דהנה ביארנו למעלה על ראש המס' דטעמא דהרמב"ם שכתב דפרת חטאת ששחטה לשם חולין פסולה אף שחטאת ששחטה לשם חולין פשרה וביארנו דהתוס' בע"ז כ"ג הקשו דפרה הא סתמות משמע דקדשי בה"ב היא וא"כ אמאי פוסלין בה כל פסולי קרבן וביארנו דפרה כל זמן שלא נשחטה היא קדשי בה"ב ומשו"ה אין איסור מן התורה לגונזה ומשו"ה אין עושה תמורה אבל התורה אמרה חטאת היא וכיון שיהא בחוץ אין בה דין שיש בה קדושה לחטאת דבחוץ אין שייך קדושה ואימתי נעשות חטאת בשעת שחיטה משו"ה פוסלין בה כל פסולי קרבן למשל רובע ונרבע ויוצא דופן דאם יש בה הנדף פסולין הא אי אפשר לה להיות חטאת ולפי זה אף דבחטאת ששחטה לשם חולין או בסתמא פשרה דהתם כבר חטאת היא ועבודתה מעצמה וכן שחיטתה היא שחיטת חטאת ומקדשת אותה קדושת השחיטה לחטאת אבל בפרה דבעי שהשחיטה תעשה אותה לחטאת אם מחשב ששוחט אותה לשם פרה אז השחיטה עושה אותה לחטאת.

אבל אם שחט סתמא או לשם חולין דזה ג"כ הוי כסתמא הא לא עשאה לחטאת. וכל זה לא שייך אלא היכא דהדין הוא לקדשה אבל אם חל עלי' הדין שאם ישחטו אותה תאסר האיסור חל ממילא.

ור' יוחנן סבר דצפורי מצורע הא דנאסרה היא ע"י השחיטה דהשחיטה עושה אותה להאי דינא דצפור השחוטה אבל זה ילפינו מעגלה ערופה כמו דעגלה חל עלי' הדין שנאסרה מחיים משום דאתקצאי למצוה לערוף אותה פן על הצפורי מצורע חל הדין שעומדת לשחוט ואז תאסר והוקצה למצוה שאם ישחטו אותה תאסר והא דעגלה ערופה אסורה הוא משום דכבר הוזמנה לערוף אותה שתאסר ובה הזמנה מועלת, כמו דאימא בסנהדרין דף מ"ז דאביי סבירא לי' דעגלה ערופה נאסרה מחיים מטעם הזמנה ור' אבהו אף דסבירא לי' בכל דוכתי הזמנה לאו מילתא היינו בדבר שהוה רק משום משמשין, אבל אם הוזמנה שתהי' היא גופה מצוה שתהי' בעצמה כפרה בה מועיל הזמנה, וא"כ כמו דאמרה התורה חג הסוכות שחל שם שמים על הסוכה פן ילפינו מכפר ממכפר משעיר המשתלח שחל שם עגלה ערופה עלי' מחיים, אלא דבזה פליגי ר' יוחנן וריש לקיש בדין עגלה ערופה ריש לקיש סבירא לי' פיון דילפינו מכפר ממכפר א"כ כמו ששעיר המשתלח יש לו קדושה מחיים פן עגלה ערופה חל קדושת הכפרה מחיים, וילפינו מכשיר – ממכפר שגם צפורי מצורע חל על הצפורין מסיים קדושת דין צפורי מצורע מחיים ונאסרו שתייהו, אכן ר' יוחנן סבירא לי' כמו דאמרינו גבי חג הסוכות, לה' דאמרינו מה חגיגה לה' אף סוכה לה' דאין הפירוש שהסוכה יש עלי' קדושת סוכה דסוכה אין בה קדושה רק מצוה חל עלי' ואתקצאי למצוה ואמרינו רק כמו שחל קדושת חגיגה על החגיגה פן חל מצות סוכה על עצי הסוכה וחגיגה כדינה וסוכה כדינה ה"נ אמרינו

דילפינון מכפר מכפר דכמו שיש על שער המשפלת קדושתו קדושת שער המשפלת, משום דעומד להשתלח שהרי אמרינו ביומא דף ס"ג דאם הומם שער המשפלת מחללין אותו ואסרה התורה לחללו על מחוסר זמן וגלי קרא דאף שפיר המשפלת אסור במחוסר זמן, הרי שיש לשער המשפלת עתה קדושת שער המשפלת, אבל כל זה מפני שפכרתו בא עוד מהמקדש ששם יש דיני קדושה, אבל עגלה ערופה ועיקרה לחוץ לא מצינו שיהי' לזה דין קדושה עד שתערף, שאז יהי' לה דין פכרה פקדשים אבל זה ילפינו שחל עלי' הזמנה למצוה ומשו"ה נאסרה מחיים שהזמנה למצוה עריפה ושער המשפלת פדינו שחל קדושה ועגלה ערופה פדינה שחל עלי' הזמנה למצוה, ור' יוחנן ג"כ סבירא לי' דילפינון מכשיר ממכפר היינו צפורי מצורע מעגלה ערופה וטעמא דר' יוחנן דסבירא לי' דעגלה נאסרה מחיים בהנאה וצפורי מצורע נאסרה בשחיטה, דכיון דטעמא דעגלה נאסרה מחיים בהנאה משום דהזמנה והוקצאה למצוה, וזה ביארנו דהוקצאה למצוה הדין הוא כמו שהוקצאה, דסופה הא לא הוקצאה לאיסור הנאה משו"ה איסורה רק לכלות דצריף לעשות בה המצוה אבל בר חנופה פשהודלקה (דבגר חנופה הא אין מועיל הזמנה) הוקצאה לאיסור הנאה משו"ה צריף לעשות מדורה, ה"נ עגלה ערופה הוקצאה שתאסר בהנאה נאסרה משעת הזמנה, אבל צפורי מצורע הא לא הוקצאו בנדאי לאיסור הנאה שהרי המשולחת אין עלי' איסור כלל, וזה ילפינו לר' יוחנן מקרא דכל צפור טהורה תאכלו א"כ הצפורי מצורע לא נאסרו באיסור הנאה והוקצאו – לאיסור שאם ישחטו יאסרו, משו"ה סבירא לי' לר' יוחנן דצפורי מצורע אין בהם איסור הנאה, אבל אם ישחטו אף שלא למצורע יאסרו שהרי לזה הוקצאו למצוה שאם ישחטו אותם יאסרו וישניהם אם ישחטו אותם יאסרו.

וכן מוכח בהדיא דטעמא משום דהוקצאו למצוה דהרי איתא שם שחטה שלא באזוב ושלא בעץ ארז ושלא בשני תולעת ר' יעקב אומר הואיל והוקצאה למצוה אסורה ר' שמעון אומר הואיל ונשחטה שלא כמצוה מותרת עד כאן לא פליגי אלא מר סבר שחיטה שאינה ראוי' שמה שחיטה ומר סבר שחיטה שאינה ראוי' לא שמה שחיטה דכולי עלמא מיהא מחיים לא מתסרא ע"כ הרי דטעמא דמאן דאוסרה משום דהוקצאה למצוה ואם נימא דהפירוש שחיטה אוסרתה ומחיים אין עלי' דין כלל א"כ כמו דפרת החטאת אם שחטה לשם חולין תפדה ס"ל להרמב"ם ולא נעשה פרה, ובעינו שתהא השחיטה עושה אותה לחטאת ושחיטה שאינה פדין אינה עושה אותה לחטאת א"כ הכא אם נימא דצפורי מצורע מחיים אין עלי' איסור כלל ואימתי נעשית צפורי מצורע לאסור דוקא בשחיטה א"כ דוקא שחיטה פדין שמטהרת המצורע ושלא בעץ ארז ובשני תולעת הא לא טהרה את המצורע, ע"כ דמחיים חל עלי' הדין שאם ישחטה תאסר והיא הא היתה ראוי בשחיטה דהעץ ארז ושאר המינים מעכבים בטבילת הצפור החי ולא בשחיטה ומה שאין עץ ארז וכ"ו זה אין פסול – בשחיטה דשחיטה שאינה ראוי' שמה שחטה, ולפי זה ניחא דהנה הא הוכחנו למעלה דלר' יוחנן המשולחת לא נאסרה וא"כ למאי איצטריף קרא דכל צפור טהורה תאכלו להתיר המשולחת וכן יקשה הא דכתב הרמב"ם דאם נשפך הדם מניחין את המשולחת עד שתמות הא שחיטה אסרה והמשולחת לא נאסרה, ואפשר דהרמב"ם סבר פותי' דתוס' דשחיטת האחת אוסרת גם המשולחת אכן לכאורה מהגמ' מוכח דאין המשולחת נאסרת אכן לדברינו ניחא דחל על שתייהם מחיים

הדין שאם ישחטו יאסרו וא"כ גם המשולחת אסורה לשחוט, וקרא דכל צפור טהורה בא לרבות שאם טבלה פדין ושלחה הטבילה והשילוח מתירין אותה לשחוט ואפשר לומר דלהרמב"ם אף בגר חנופה אף אם הדליקו וכבתה מותר השמן לאחר חנופה מותר דכיון דאסורה רק משום דהוקצאה למצוה, כיון שלאחר חנופה עבר כבר המצוה מותר, והא דבפסיקתא ובילמדנו איתא דאסור הם יסברו פריש לקיש, דאם אסורה מטעם הוקצאה למצוה הוי בגר חנופה מדרבנן כיון שאסרו בהנאה פקדושה דבכדי לא פקעה, וא"כ מצות חנופה דבשעיה שדולקת יש בה אסור הנאה הוקצאה לאסור הנאה וזהו קדושתה, אבל הרמב"ם דפסק כר' יוחנן דהזמנת מצוה אף לאסור הנאה לא הוי פקדושה, משו"ה לא הביא פלל האי דינא דמותר השמן עושה לו מדורה אחר חנופה וסבירא לי' דלדין אחר חנופה מותר לגמרי ובזה נראה לי דהנה בהרא"ש פתוב נוסח שאומרים אחר הדלקת גר חנופה איתא וכל שמונת הימים הנרות הללו קודש ואין לנו רשות וכו' ומעודי אני תמה איך אומרים קודש הא יש חשש אסור מעילה כיון דנעשו קודש ואף דאין אומרים קודש הם, אכן הא בגמ' גיטין איבעא להו בטל מהו היכא דלא אמר בטל הוא ונשאר בתיקו ושם בגמ' מדמי לה להקדש וא"כ אף היכא דאמר קודש, ולא אמר הוא הוי ספק דאורייתא ואיך אומרים קודש ולא תישינו שמה יבא לידי תקלה והא אין מקדישין ומצאתי בתשב"ץ וראיתי שאין בו הנוסח קודש, ובנדאי דמשום זה השמיט זאת.

אכן הרא"ש סבירא לי' דקדושת מצוה ג"כ מקרי קדושה ומשו"ה לא חשש לזה דמוכח דאמר קודש לשם קדושת המצוה אבל להרמב"ם דקדושת מצוה לאו קדושה אלא הזמנה אפשר יסבור דלאחר חנופה הותרו הנרות.

ועפ"י דברינו יש לתרץ קושית התוס' בבא קמא דף ע"ב ד"ה פי קמחיב אהיהא פורתא והקשה בתוס' ז"ל תימא כיון דסוף השחיטה פוסלת אין לו להתחייב אפורתא קמא אפילו למ"ד ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף כדמשמע בפ"ב דחולין דף כ"ט דפריה מההיא דאירע בה פסול בשחיטה בין קודם פסולה בין לאחר פסולה אין מטמא בגדים בהזאתה קודם פסולה מטמא בגדים לאחר פסולה אין מטמא בגדים ואי אמרת ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף נפלוג נמי בשחיטת ומשני נתקלקלה בשחיטה קאמרת כיון דנתקלקלה בשחיטה לבסוף אתגלאי מילתא למפרע דמעיקרא לאו שחיטה היא ואותו קלקול מפרש ר"ת דלאו דוקא נתקלקלה בגוף השחיטה כגון נזיר ומעקר אלא אפילו נתקלקלה ע"ו מלאכה שעשה בשעת שחיטה דומיא דאירע בה פסול בהזאתה דמייירי בפסול מלאכה, דאי לאו הכי אפתי תקשה לי נפלוג נמי בשחיטה בפסול מלאכה אלמא משמע התם דאפילו למ"ד ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף כשאירע בה פסול באמצע אין תחילת השחיטה שחיטה, עכ"ד התוס', ונראה לי שבפ"י דברינו דהנה בגמ' חולין דף כ"ט איתא אמר ריש לקיש משום לוי סבא אינה לשחיטה אלא לבסוף ור' יוחנן אמר ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף וכתבו התוס' ד"ה אמר ר"ל ז"ל אע"ג דרבא ס"ל הכי בפ"ב דזבחים אפ"ה לא חשיב לי' בהדי תלת דהלכה כר"ל לגבי ר' יוחנן פריש החולץ משום דהו' משמין דלוי אמרה ר"ל עכ"ל התוס', ולפי זה יקשה על דברי הרמב"ם בפ"א מהלכות פסולין המוקדשין הלכה י"ח ז"ל שחט מיעוט סימנים בחוץ וגמרים בפנים או ששחט מיעוטן בדרום וגמרים בצפון פסולין שישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף עכ"ל, וכתב ע"ז הכ"מ דפסק כר' יוחנן דידוע דהלכה כר' יוחנן וכיון הא דידוע דהלכה כר' יוחנן הוא

שְׁאָרֵי אִיסוּרֵי הַנָּאָה לְחֻלִּין שְׁנִשְׁחֲטוּ בְּעֶזְרָה עוֹד הַקֶּשֶׁה הַלַּח"מ הָאֵל הַרְמַב"ם פָּתַב בְּפָרֶק ט"ז מֵהֶלְכוֹת מֵאֲכָלוֹת אִיסוּרוֹת דְּחֻלִּין שְׁנִשְׁחֲטוּ בְּעֶזְרָה אִיסוּרֵין מִדְּבָרֵיהֶם וְאִיךָ פָּתַב הַרְמַב"ם קָרָא דְּכִי יִרְחַק מִמָּה הַמְּקוֹם וְנִבְחַת עוֹד הַקֶּשֶׁה הָאֵל בַּגַּמ' בְּפָרֶק כִּסּוּי הַדָּם פ"ה אֵימָא דָּאֵם גִּימָא דְּחֻלִּין שְׁנִשְׁחֲטוּ בְּעֶזְרָה לָאו דְּאוּרֵימָא חִי מוֹתֵר מִשׁוּם דְּהִיא גּוּפָא גְזֵרָה וְאִין גּוֹזְרִין גְּזֵרָה לְגֵזֵרָה וְאֵם סְבֵרְהֶרְמַב"ם דְּחֻלִּין שְׁנִשְׁחֲטוּ בְּעֶזְרָה דְּרַבְּנָן אִמָּאי אָסֵר בַּחִי שְׁהָרֵי פָּתַב הַחֻלִּין אָסוּר לְשׁוֹחֲטֵן בְּעֶזְרָה בִּין בְּהֵמָה בִּין חִי בִּין עוֹף עוֹד הַקֶּשֶׁה הַלַּח"מ דְּאָמֵר בַּגַּמ' פִּינּוּ דְּאָמֵר ר"ש דְּשׁוֹחֲטֵ הַטְּרֵפָה חֻלִּין בְּעֶזְרָה מוֹתֵרַת בְּהַנָּאָה ע"כ דְּסוּבֵר חֻלִּין שְׁנִשְׁחֲטוּ בְּעֶזְרָה דְּאוּרֵימָא דְּאִי דְּרַבְּנָן מַה לִּי רְאוּנִי מַה לִּי אִין רְאוּנִי וְכִינּוּ דְּהוּא פָּסֵק חֻלִּין שְׁנִשְׁחֲטוּ בְּעֶזְרָה דְּרַבְּנָן אִמָּאי פָּסֵק הַשׁוֹחֲטֵ אֵת הַטְּרֵפָה מוֹתֵרַת בְּהַנָּאָה עוֹד הַקֶּשֶׁה אֵם סְבִירָה לִי חֻלִּין שְׁנִשְׁחֲטוּ בְּעֶזְרָה דְּרַבְּנָן אִמָּאי פָּטֵר הַרְמַב"ם בְּכִי"ד מֵהֶלְכוֹת שְׁחִיטָה חֻלִּין שְׁנִשְׁחֲטוּ בְּעֶזְרָה מִכִּסּוּי עוֹד הַקֶּשֶׁה דְּבִכְסוּסִים בְּפָרֶק כָּל שְׁעָה א"ר אָבֵהוּ כ"מ שְׁנֵאָמֵר לֹא תֹאכַל לֹא תֹאכְלוּ אָחֵד אִיסוּר אָכִילָה וְאָחֵד אִיסוּר הַנָּאָה עַד שְׁיִפְרֹט לֵךְ הַפְּתוּב כְּדָרְךָ שְׁפֵרֵט בְּנִבְלָה וְהִקְשׁוּ הַנִּיחָא לר"מ אֶלָּא לר"י דְּאֵתָא קָרָא לְדְּבָרִים כְּכַתְּבָם מָאי אִיפָּא לְמִימֵר וְתִירֵץ דְּמִפִּיק לֵיה מְלַכְלָב תְּשַׁלִּיכּוּן אוֹתוֹ אִתָּהּ מְשַׁלִּיף לְכָלֵב וְאִי אִתָּהּ מְשַׁלִּיף לְכָלֵב חֲשַׁב"ע וּר"י ס"ל חֲשַׁב"ע לָאו דְּאוּרֵימָא וְהַשְׁתָּא קֶשֶׁה עַל רַבִּינוּ פִּינּוּ שְׁהוּא פָּסֵק כַּר"י בְּכ"י מֵהֶלְכוֹת עֶכּו"ם, א"כ וְדָאי דְּמִפִּיק כָּל אִיסוּרֵין שְׁבַתוֹרָה מֵאוֹתוֹ וְחֲשַׁב"ע לָאו דְּאוּרֵימָא (וְא"כ יִקְשֶׁה אִמָּאי פָּסֵק דְּפֵטוּר מִכִּסּוּי) וְעֵינּוּ עוֹד שְׁהַקֶּשֶׁה הַלַּח"מ עַל דְּבָרֵי הַגַּמ' דְּפִירֵשׁ דְּלֵר"י חֲשַׁב"ע מְנָא לָן הָא אֶפְשֵׁר לוֹמֵר דְּמֵאוֹתוֹ מִפִּיק כָּל אִיסוּרֵין וְגַם חֲשַׁב"ע.

וְהַנְּרָאָה לִי דְּהֵנָּה הַרְמַב"ם פָּתַב בְּכ"ב מֵאֲבוֹת הַטְּוֹמָאוֹת הַלְכָה י' ז"ל שְׁחִיטַת עֶכּו"ם נְבִלָה וּמִטְמָאָה בְּמִשְׁאֵא וְכו' וְקָרוֹב בְּעֵינֵי שְׁאָף זֶה מִדְּבָרֵי סוּפְרִים שְׁהָרֵי טוֹמָאָת ע"ז וְתִקְרָוּבָתָהּ מִדְּבָרֵיהֶם כְּמוֹ שְׁיִתְבָּאָר וּבִגְלָל ע"ז נִתְרַחֲקוּ הַכּוֹתִים וְנִאָסְרָה שְׁחִיטָתָן וְא"ת וְהֵלָא הִיא אָסוּרָה בְּאֲכִילָה דִּין תוֹרָה לֹא כָּל הָאָסוּר בְּאֲכִילָה מְטָמָא שְׁהָרֵי הַטְּרִיפָה אָסוּרָה וְטְהוּרָה וְא"א לְחֵיבֵי כְּרַת עַל טוֹמָאָה זֹו עַל בִּיאַת מְקַדָּשׁ וְאֲכִילַת קְדָשׁוֹ אֶלָּא בְּרֵאז' בְּרוּרָה עַכ"ל, וְכַתְּבַת עַל זֶה הַכ"מ ז"ל אֶבֶל אִי קִשְׁיָא עַל דְּבָרֵי רַבִּינוּ הָא קִשְׁיָא שְׁכַתְּבַת שְׁבַגְלָל ע"ז נִתְרַחֲקוּ הַכּוֹתִים וְנִאָסְרָה שְׁחִיטָתָן שְׁזוּ מִנִּין לוֹ שְׁכַתְּבַת אִיסוּר שְׁחִיטָתָן – מִדְּכַתִּיב וְנִבְחַתָּ נִפְקָא וְאָף שְׁחִיטַת קוֹף מְקָרָא זֶה נִאָסְרָה כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ בְּתוֹסְפָתָא רִישׁ חֻלִּין וְנִבְחַתָּ וְאֲכַלְתָּ וְלֹא שְׁיִזְבַּח הָעֶכּוּם וְלֹא שְׁיִזְבַּח הַקּוֹף וְאִין זֶה עֵגֶן לַע"ז וְכו' וְהִיּוֹתֵר קָרוֹב בְּעֵינֵי רַבִּינוּ שְׁהוּא מִדְּבָרֵי סוּפְרִים וּמִשׁוּם לִיתָא דְּעֶכּו"ם וְלִטְעַמִּי אֵזֵל שְׁכַתוּב בְּכ"ד מֵהֶלְכוֹת שְׁחִיטָה עֶכּו"ם שְׁשַׁחֲט שְׁחִיטָתוֹ נְבִלָה וְלוֹקָה עַל אֲכִילָתוֹ מִן הַתּוֹרָה שְׁנֵאָמֵר וְקָרָא לֵךְ וְאֲכַלְתָּ מִזְבַּחוֹ וְגָדֵר גְּדוּל גְּזֵרוֹ בְּדָבָר שְׁאֶפְּלוּ עֶכּו"ם שְׁאִינוּ עוֹבְדֵי ע"ז שְׁחִיטָתוֹ נְבִלָה וְלִפִּי דְּעֵתוֹ ז"ל מַה שְׁאָמְרוּ בְּתוֹסְפָתָא וְנִבְחַתָּ וְאֲכַלְתָּ וְלֹא שְׁיִזְבַּח הָעֶכּוּם וְלֹא שְׁיִזְבַּח הַקּוֹף אֶסְמַכְתָּא בְּעֵלְמָא הִיא עַכ"ד הַכ"מ, וְהַדְּבָרִים תְּמוּהִים לוֹמֵר דְּמִן הַתּוֹרָה כְּשֵׁר שְׁחִיטַת הַקּוֹף דְּהָרֵי בַּגַּמ' חֻלִּין ל"א אֵימָא פְּלֹגְתָא דֵר' יוֹחָנָן וְרַבְּנָן הִיכָא דְּהַפִּיל סַפִּין וְשַׁחֲט דְּרַבְּנָן סְבָרֵי דְּבַעֲיִנּוּ כְּפִנְגָּה לְחַתִּיכָה וּר' נִתָּן סְבֵר דְּלֹא בְּעֵינּוּ כְּפִנְגָּה לְשְׁחִיטָה וְלֹא לְחַתִּיכָה וְאָמֵר רַבָּא בְּהָא זְכָנְהוּ ר' נִתָּן לְרַבְּנָן מִי כְּתִיב וְחַתְּכֵת וְנִבְחַתָּ כְּתִיב אִי בְּעֵינּוּ כְּפִנְגָּה לְזַבְּיחָה לְחַתִּיכָה נְמִי לִיבְעִי'.

אי לא בעינן פוננה לזביחה לחתיכה נמי לא ליבעי ע"כ ולרבנן פסול מדאורייתא. שְהרי מביא ראי' דלרבנן נמי לא בעינן פוננה לשחיטה מדגלי רחמנא מתעסק בקדשים פסול מפלל דבחולין פשר מוכח דהא דאמרי רבנן דבעינן פוננה לחתיכה הוא דאורייתא וא"כ ר' נתן פליג דלא בעינן פוננה, אבל בדין דונבחה הרי לא פליג דבעינן דוקא ונבחה ובודאי דאם נבח הקורף פסול מדאורייתא וא"כ התוספתא בודאי דמשמע מדאורייתא פסול הקורף וכן העפוי"ם ואם נפלה ספין ושחטה פסול מאורייתא וא"כ אף עפוי"ם פסול מדאורייתא מקרא דונבחה דעל עיקר פירוש דונבחה הא לא פליג ר' נתן ואף דבגטילת ידים יש מכשירין בנתן קורף התימ אפרו רבנן נטילה ובעינן שיהי' פח נותן ואף אם נתן קורף הוי נטילה דהא לא אפרו רבנן שתטול לידים אלא אפרו נטילת ידים ובעינן פח נותן, ולא דמי לצנור דהתימ אין שום דבר הנותן מים אלא המים מעצמם יורדין למקום נמוך ודין נטילה שישלו המים על הידים לא שהמים בעצמם ירדו מפני כובדן למקום נמוך ולפי זה למאן דס"ל דאם נתן קורף פשר, אף אם הרוח יפול המים על הידים יהי' פשר, ואף אם חיי' נותנת לידים הוי פח נותן, אבל בזביחה דכתיב ונבחה קורף פסול מדאורייתא וכן עפוי"ם, אלא דמקרא דונבחה הוי ילפינן רק איסור עשה דאינה זבוחה דהוי אמרינן ונבחה ואכלת מה שאפה זבוח אפה אוכל מה שאין אפה זבוח לא תאכל והוי רק לאו הפא מפלל עשה, ומשו"ה אייתי הרמב"ם קרא דוקרא לה ואכלת מזבחו בפ"ד מהלכות שחיטה להביא לאו לשחיטת עפוי"ם דאמרה התורה על איסור שאינו זבוח ע"י ישראל, ונזבח ע"י עפוי"ם הוי נבלה ללקות עליו והתימ קרא מיירי בעובד ע"ז וא"כ דוקא על שחיטת עובד עבודה זרה לוקין אבל על שחיטת קורף אין פאן מלקות מן התורה רק עשה דאינה זבוחה ע"י ישראל ומספקא לי' להרמב"ם הא דחייבה התורה מלקות על שחיטת עובד ע"ז היינו שגלתה התורה דאין שחיטתו פלל שחיטה והוי כמו מתה שמשמאה במשא מן התורה או דאמרה התורה דשחיטת עפוי"ם עובד ע"ז הוי נבלה לענין איסור אכילה אבל לא לענין טומאת משא וזה שפתי הרמב"ם שפני עבודה זרה נתרקו הכותים ונאסרה שחיטתו היינו דאילו מדין ונבחה אין השחיטה שלהן אוסרת רק שאינה מתרת אבל מפני העבודה זרה שחיטתו אוסרת כנבלה שיהי' על האכילה מלקות נמצא לפי זה דעפוי"ם שאינו עובד עבודה זרה כמו גר תושב אף שאין שחיטתו מתרת ואסורה שחיטתו מפני עשה שאינה זבוחה להתיר אבל נבלה לא הוי מן התורה אלא דרבנן גדרו גדר שאף שחיטת גר תושב נבלה, כמו שפתי הרמב"ם בפ"ד מהלכות שחיטה ושחיטת גר תושב בודאי אסור מן התורה ואין מטמא במשא מן התורה אבל שחיטת עובד ע"ז פיון דאסרתו התורה ללקות מלקות על האכילה, מספקא להרמב"ם אם גם הטומאה בכלל דגלתה התורה ששחיטתו נבלה ממש או דרק לענין אכילה אסרה התורה אבל לא לטומאה, אבל זה נדאי דשחיטת קורף וגר תושב אסור מדאורייתא.

ולפי דברינו ניחא מה שיש לכאורה להקשות פיון דילפינן דשחיטת עפוי"ם עובד עבודה זרה אסורה באכילה מדאורייתא מקרא השמר לה ואכלת מזבחו א"כ להרמב"ם נאמר בפירוש לאו על אכילת זבחו של עפוי"ם והרמב"ם הא פסק כר' אבהו דכל מקום שנאמר לא תאכלו אסור בהנאה מן התורה א"כ אמאי שחיטת עפוי"ם עובד עבודה זרה מותר בהנאה, ואפילו לר' אליעזר דאית לי' שחיטת עפוי"ם אסור בהנאה הוא משום דס"ל שמשחבתו לעפוי"ם אבל בלא מחשבתו גם הוא מודה דמותר בהנאה ואמאי לא נימא פיון

דאָמֶרֶה הַתּוֹרָה הַשְּׁמֵר שְׁלֵא שְׁלֵא תֹאכַל זָבַחַו הַגִּי פֶּאִילֹו פְּתוּב לֹא תֹאכַל וַיְהִי אֲסוּר בַּהֲנָאָה מִדְּאוֹרְיִיתָא, אַכֵּן אֲדַרְבֵּה פִּינּוּ דְעֵיקָר לִיְמוּד לְאַסּוּר שְׁחִיטַת עֲפוּ"ם הוּא מְקַרָּא דְנוֹבַחַת דְּגַלְתָּה הַתּוֹרָה דְשְׁחִיטַת עֲפוּ"ם הַגִּי מְחַסֵּר זְבִיחָה לְהַתִּיר בְּאַכִּילָה א"כ אֲמַרִּינּוּ דְאִם עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה גַלְתָּה הַתּוֹרָה דְלַעֲנִין אִסּוּר אַכִּילָה הַגִּי שְׁחִיטַתוֹ פֶּאִילֹו מֵתָה וְא"כ עֵיקָר הָאִסּוּר דְמְחַסֵּר זְבִיחָה וְהָא זֶה גְּלִי רַחֲמָנָא דְאִם הָאִסּוּר מִטַּעַם חֲסָרוֹן זְבִיחָה כְּמוֹ נְבִלָה וְטֶרְפָּה אִין אוֹסֵר בַּהֲנָאָה וְא"כ שְׁחִיטַת עֲפוּ"ם אִף אִם עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה אִין אוֹסֵר בַּהֲנָאָה דְאֲמַרִּינּוּ דְגַלְתָּה הַתּוֹרָה דְזְבִיחַתוֹ הַגִּי כְּמֵתָה אַבְּל אִין אֲסוּר בַּהֲנָאָה וְטֶרְפָּה שְׁשֻׁחָטָה ג"כ קָרִי קָרָא מֵיָתָה וְכְמוֹ דְאֲמַרִּינּוּ כִּי יָמוּת מִן הַבְּהֵמָה שְׁיִשְׁמִיתָהּ שְׁאֲסֵרָה בְּאַכִּילָה אַבְּל מְטַהֲרַת מִטְּוִמָּאת מִשָּׂא.

ועפ"י דְבִרְיֵנוּ יֵשׁ לִישָׁב קוֹשְׁיַת הַלַּח"מ שְׁפַתְב שְׁהַרְמַב"ם סוֹבֵר שְׁדַבְרֵי הַגַּמ' תְּמוּהָ מֵאִי קֶאֱמַר דְלִר"י דְנִפְקָא לִי' כָּל אִסּוּרִין שְׁבַתּוֹרָה שְׁאֲסוּרִין בַּהֲנָאָה מְקַרָּא דְאוֹתוֹ דְאָז ע"כ חֲשַׁב"ע לֹא דְאוֹרְיִיתָא דְאֵמַאי לֹא נִימָא דְמְקַרָּא דְאוֹתוֹ יִלְפִינּוּ לְכָל אִסּוּרִין שְׁבַתּוֹרָה וְגַם לְחוּלִין שְׁנִשְׁחָטוּ בַּעֲזָרָה שְׁאִין אַתָּה מְשַׁלִּיף לְפָלַב.

אַכֵּן לְדַבְרֵינוּ פִּינּוּ דְאִסּוּר אַכִּילָה לְחוּלִין שְׁנִשְׁחָטוּ בַּעֲזָרָה יִלְפִינּוּ מְקַרָּא דְנוֹבַחַת וְאֲפַלְתָּא דְדוֹקָא אִם יִרְחַק מִמָּהּ הַמְּקוּם אִזּוּ מוֹעֲלַת הַזְּבִיחָה לְהַתִּיר בְּאַכִּילָה אַבְּל בַּעֲזָרָה אִין מוֹעִיל הַשְׁחִיטָה לְהַתִּיר בְּאַכִּילָה א"כ אֲמַרָּה הַתּוֹרָה דְאִסּוּר חוּלִין שְׁנִשְׁחָטוּ בַּעֲזָרָה הוּא מְשׁוּם אוֹנָה זְבוּחָה לְהַתִּיר אַכִּילָה א"כ פִּינּוּ דְגַלְתָּה הַתּוֹרָה דְכָל מְחַסְרֵי זְבִיחוֹת הָיִתֵּר כְּמוֹ נְבִלָה וְטֶרְפָּה מוֹתְרִים בַּהֲנָאָה ה"נ בְּחוּלִין בַּעֲזָרָה אִסּוּר הַזְּבִיחָה אִין אוֹסְרִים בַּהֲנָאָה וְהוּי כְּמוֹ שְׁחִיטַת עֲפוּ"ם דְכּוֹלֵי עֲלָמָא מוֹדוּ דְאִין זְבִיחַתוֹ אוֹסֵרַת בַּהֲנָאָה וְזְבִיחַת עֲפוּ"ם הָא ג"כ יִלְפִינּוּ מֵהָאִי קָרָא דְנוֹבַחַת וְאֲכַלְתָּ.

אַכֵּן אִם כָּל אִסּוּר הַתּוֹרָה יִלְפִינּוּ מְקַרָּא אַחַר כְּמוֹ מְנַבְּלָה אִזּוּ אוֹתוֹ מְיֻתֵר דְקָאִי עַל דִּין דְבִשְׁר בַּשְּׂדֵה כְּפִירוּשׁ רַש"י שֵׁם ד"ה ור"מ וּמְפָרְשֵׁינּוּ אוֹתוֹ שְׁיַצָּא חוּץ לְמַחֲצֵתוֹ אַתָּה מְשַׁלִּיף לְפָלַב וְאִי אַתָּה מְשַׁלִּיף לְפָלַב דְבַר שְׁהִי חוּץ לְמַחֲצֵתוֹ הִינּוּ חוּלִין שְׁנִשְׁחָטוּ בַּעֲזָרָה שְׁזָה שְׁהִי חוּץ לְמַחֲצֵתוֹ וְאוֹסֵר הַנָּאָה מֵה שְׁהִי חוּץ לְמַחֲצֵתוֹ, אַבְּל אִם מְפָרְשֵׁינּוּ דְקָרָא דְאוֹתוֹ קָאִי לְכָל אִסּוּרִין שְׁבַתּוֹרָה וְלֹא לַעֲנִין חוּץ לְמַחֲצֵתוֹ א"כ קָאִי קָרָא דְאוֹתוֹ עַל דִּין דְטֶרְפָּה דְדוֹקָא טֶרְפָּה אַתָּה מְשַׁלִּיף לְפָלַב וְאִי אַתָּה מְשַׁלִּיף לְפָלַב כָּל אִסּוּרִין שְׁבַתּוֹרָה א"כ פִּינּוּ דְאִסּוּר אַכִּילָה שְׁל חֲשַׁב"ע יִלְפִינּוּ מְקַרָּא דְכִי יִרְחַק מִמָּהּ הַמְּקוּם וְנוֹבַחַת וְאֲכַלְתָּ וְלֹא בְּרִיחוּק מְקוּם א"כ אִסּוּר חֲשַׁב"ע הוּא רַק כְּמְחַסֵּר זְבִיחָה לְהַתִּיר וְהָרִי זֶה יִלְפִינּוּ מְנַבְּלָה וְטֶרְפָּה דְחֲסָרוֹן דְאִינָה זְבוּחָה לְהַתִּיר אִין אוֹסֵר בַּהֲנָאָה.

נִמְצָא לְפִי דְבִרְיֵנוּ דְמָה דְקֶאֱמַר בַּגַּמ' דְלִר"י דְס"ל דְלְדַבְרֵימ – כְּכַתְּבֵן הוּא דְאֵתָא בְּנְבִלָה א"כ לֹא נוֹכַל לְמִילַף בְּנְבִלָה לְכָל אִסּוּרִין שְׁבַתּוֹרָה דְאֲסוּרִין בַּהֲנָאָה וְיִלְפִינּוּ מְקַרָּא דְאוֹתוֹ וְקֶאֱמַר דְלִר"י חוּלִין שְׁנִשְׁחָטוּ בַּעֲזָרָה לֹא דְאוֹרְיִיתָא אִין הַפְּנֵה דְלִר"י חוּלִין שְׁנִשְׁחָטוּ בַּעֲזָרָה מוֹתְרִין בְּאַכִּילָה דְבְּנֻדָּאִי גַם ר' יְהוּדָה מוֹדָה דְיִלְפִינּוּ אִסּוּר אַכִּילָה מְקַרָּא דְנוֹבַחַת וְאֲכַלְתָּ דְמָה שְׁאֵתָה זוֹבַח בְּרִיחוּק מְקוּם אַתָּה אוֹכַל אַבְּל בְּקִירוּב מְקוּם אִין הַזְּבִיחָה מְתַרַת אַכִּילָה אַעֲפִי"כ אִסּוּר – הַנָּאָה הַגִּי רַק מְדַרְבְּנָן דְמֵן הַתּוֹרָה.

הוּי רַק אִסּוּר אִינָה זְבִיחָה לְהַתִּיר דְאִסּוּר זֶה מוֹתֵר בַּהֲנָאָה כְּמוֹ נְבִלָה וְטֶרְפָּה, וְזֵהוּ דַעַת רַש"י בְּפִסְחִים דָּף כ"ב ד"ה חוּלִין שְׁנִשְׁחָטוּ בַּעֲזָרָה לֹא דְאוֹרְיִיתָא כְּתַב רַש"י ז"ל דְאֲסִירֵי

בהנאה לאו דאורייתא הרי אף – דאסור באכילה מן התורה איסור הנאה מותר מן התורה, ומה שהקשה התוס' ז"ל וכן בסוף שמעטא גבי הא דאמר איפא ביניהו חולין שנשחטו בעזרה אי אפשר לפרש בענין אחר עכ"ל, אכן לדברינו הפירוש בגמ' כמו שבארנו דסבר דאותו למעוטי כל איסורין שבתורה וממילא חשב"ע ג"כ מותר שהוא בכלל איסורין המותרין בהנאה פיון דאיסורין מטעם שאינה זבוחה להיתר.

ומה שהקשה עוד שם בתוס' על דברי רש"י דהרי בפרק מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר נאני (נזיר כ"ט) פריה למ"ד פדי לחנכו במצות הא קמזיתי חולין לעזרה ומשני קסבר חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא ואי לענין איסור אכילה הא דאורייתא אפתי תקשה לי' האיך הקרבן נאכל דמשמע ה"מ שנאכל עכ"ל התוס', פשוט דלא קשה לרש"י דאטו בתדא מחתא מחתינהו, יש בגמ' שהפירוש רק דאיסור הנאה הוי דרבנן וכל מקום שהוא מוכיח, וראי' לדברינו שהרי רש"י בעצמו בקדושין דף נ"ח ד"ה ובחולין בעזרה פירש ז"ל קסבר איסורו לאו דאורייתא לא איסור שחיטתו ולא איסור הנאתו ולא דריש בריחוק מקום הכי אלא מדרבנן דילמא אתי למימר קדשים שנפסלו לאחר שחיטה הן שלא נזרק דמן וקא מתהני מיניהו ואתי להנות מקדשים שלא נזרק דמן עכ"ל רש"י הרי דרש"י בעצמו מפרש דלאו בכל דוכתי בתדא גוני הפירוש.

וטעמא דפירש רש"י בקדושין דהפירוש דאף איסור שחיטה הוי מדרבנן דלא דריש פלל בריחוק מקום אתה זבוח משום קושית התוס' בד"ה אלמא ז"ל וא"ת הא משמע דאיפא איסורא דרבנן דהכי משמע לישנא וא"כ האיך מקדש בהו והאמר רב בפ"ק דפסחים דהמקדש מו' שעות ולמעלה ואפי' בחטי קורדנייתא דאינם אסורין אלא מדרבנן אין חוששין לקדושין וי"ל דהתם איפא מיהא שעות דאורייתא וכו' וסובר רש"י דדבר שיש בו עיקר מן התורה אף שאיסור הנאה מדרבנן אין חוששין לקדושין אבל בדבר שאין לו עיקר מן התורה פלל והאיסור רק מדרבנן אז מקודשת וכמוכא שיטה זו באה"ע סימן כ"ח מעתה סובר רש"י דאם נסביר דאיסור אכילת חשב"ע הוא מדאורייתא מקרי שיש לאיסור זה עוקר בדאורייתא ואינה מקודשת נמצא לפי מאי דהוי סבר דהמקדש בחולין שנשחטה בעזרה מקודשת אף שמדרבנן אסור בהנאה, ע"כ דהוי סבר דמן התורה אין איסור פלל לא נשחוט ולא איסור לאכול דאם דרשינן קרא דבריחוק מקום אתה זבוח ולא בקירוב מקום א"כ ע"כ דאסור באכילה דהרי כתוב בהאי קרא פי' ירחק וזבחתא ואכלת ואם בא למעט קירוב מקום הרי מיעט מאכילה וא"כ הוי איסור שיש בו עיקר בתורה ואז אף אם האיסור הנאה מדרבנן אינה מקודשת ע"כ דלפי דהנה סבר דמקודשת בחולין שנשחטו בעזרה ע"כ דלא דרשינן פי' ירחק ממך המקום וכל דין דחולין בעזרה לאו דאורייתא אבל בפסחים בעי רק לומר דאיסור הנאה לאו דאורייתא אף דאיסור אכילה מדאורייתא דרק בריחוק מקום וזבחת ואכלת אבל בקירוב מקום, אין מועיל זביחה להיתר אבל הוי רק חסרון דזבוחה דעל זה גלתה התורה מקראי דנבלה וטרפה דמותר בהנאה.

ולפי זה מיושבים כל הקושיות שהקשה הלח"מ על הרמב"ם דהרמב"ם סבירא לי' דאיסור שחיטת חולין בעזרה נאכילתו הוי דאורייתא ואעפי"כ כתב דמפין אותו מפת מרדות פיון דאין פאן לאו רק לאו הבא מפלל עשה אבל פיון דהוי דאורייתא משו"ה אין

מכסין את דמו דהרי בכיסוי קי"ל כר"ש דשחיטה שאינה ראוי' אין מכסין את דמה, אבל לענן איסור הנאה פיון דהוא פסק כר' יהודה דקרא דנבלה לדברים פכתבן הוא דאתא א"כ ילפינן לכל איסורים שבתורה דאסורים בהנאה מקרא דאותו אתה משליך לפלב א"כ אין לנו קרא לאיסור החשב"ע פיון דאיסורו ילפינן מקרא דונבחה ואכלת הוי רק מחוסר זביחה ומחוסר זביחה איננה בכלל פל איסורין שבתורה וכמו שחיטת עפ"ם שאינה אסורה בהנאה, משו"ה פתב הרמב"ם בפט"ז מהלכות מאכלות אסורות דאיסור הנאה דחשב"ע הוא דרבנן וכן פתב בפ"ב מהלכות גנבה דאיסור הנאה דחולין שנשחטו בעזרה הוא מדברייהם אבל פיון דאיסור אכילתו הוא מן התורה א"כ הא יש לו עיקר מן התורה, משו"ה פתב דהמקדש באיסורי הנאה אונה מקודשת, והא דכתב הרמב"ם דשוחט את הטרפה בעזרה מותרת בהנאה אף שהוא סובר דאיסור ההנאה מדרבנן אעפ"כ פיון דאיסור הנאה הוא מקרא דונבחה ואכלת ואיסור שחיטת חולין בעזרה הוא דוקא בשחיטה ראוי' אבל שחיטה שאינה ראוי' אין איסור לא השחיטה ולא האכילה שהרי בזה קי"ל כר' שמעון דהיכא דכתיב לשון אכילה כמו בכסוי הדם קי"ל דשחיטה שאינה ראוי' לא שמה שחיטה משו"ה אף דאסרו רבנן חשב"ע בהנאה היכא דשחיטה אינה ראוי' אין השחיטה אסרת פיון דאין על זה איסור של חולין שנשחטו בעזרה אחרי דאין פאן דין דלא ישחוט ולא איסור אכילה משום חשב"ע, והא דאמר בגמ' חולין דף פ"ה אמר לי' רב פפא לאב"י וסבר ר"ש חולין בעזרה דאורייתא אין הרמב"ם מפרש דהקוש' איך קאמר ר"ש דשוחט את הטרפה חולין בעזרה ר"ש מתיר בהנאה ומקשה בשלמא אם נימא דאורייתא יש לחלק בין טרפה לכשרה דטרפה הוי שחיטה שאינה ראוי' אבל אם הוא דרבנן מטעם גזרה מה יש לחלק בין טרפה לכשרה פיון שיש לגזור משום קדשים פסולים הרמב"ם אין מפרש פן דעל זה לא הי' קשה דרבנן אסרו בהנאה דוקא היכא שיש איסור התורה משום חולין בעזרה אבל בטרפה דאין על זה איסור התורה משום חולין שנשחט בעזרה דהרי שחיטה שאינה ראוי' לא שמה שחיטה לא גזרו רבנן איסור הנאה רק קושית רב פפא הוא על דברי ר' אבא דאמר לא לפל אמר ר' שמעון שחיטה שאינה ראוי' לא שמה שחוטת מודה ר"ש שמתהרתה מידי גבלה ופריך בגמ' פשיטא דאמר רב יהודה אמר רב ואמרי לה במתניתא תנא וכי ימות מן הבהמה מקצת בהמה מטמאה ומקצת בהמה אינה מטמאה ואיזו זו טרפה ששחטה ומשני לא צריכא לשוחט את הטרפה והיא חולין בעזרה דתניא השוחט את הטרפה וכן השוחט ונמצאת טרפה זה וזה חונין בעזרה ר"ש מתיר בהנאה וחקמים אוסרין סד"א הואיל ואר"ש מותר בהנאה אלמא לאו שחיטה היא פלל אימא מידי גבלה נמי לא מטהרה קמ"ל, ע"ז הקשה רב פפא לאב"י בשלמא אם נימא דאיסור הנאה דחשב"ע הוא מדאורייתא וטרפה מותרת א"כ הרי בטרפה יש חידוש דאורייתא דשחיטה איננה שחיטה והוי אמינא דאף מידי גבלה לא מטהרה, משו"ה איצטריך לאשמענן, אבל אם נימא דאיסור הנאה שלה הוא מדרבנן א"כ אין בטרפה שום חידוש דאורייתא א"כ איך הוי אמינא דטרפה ששחטה בעזרה אין השחיטה מטהרת מידי גבלה אחרי שאין בטרפה ששחטה בעזרה שום חידוש לענן דאורייתא ואטו מדין דרבנן הוי ילפינן לאורייתא ומשני אין דר"ש סבר דאיסור הנאה של חשב"ע הוי דאורייתא וא"כ בטרפה ששחטה בעזרה הוא חידוש דאורייתא דמותרת בהנאה וא"כ הוי אמינא דגם מנבלה לא מטהרה,

ועוד יש לפרש דברי הגמ' חולי שם פן דהנה התו' שם בד"ה אין פתבו ז"ל וא"ת ומאי קשה לי דקא מתמה וסבר ר' שמעון חולין שנשחטו בעזרה ודאורייתא וי"ל משום דאיכא ברייתא בהאי שם מקדש (קדושין דף נ"ח) דקאמר ר' שמעון דהמקדש בחולין שנשחטו בעזרה מקודשת ומכח ההיא דמייתי מוקי התם בטרפה ואין נראה דא"כ הוי לי לאתו' הכא ההיא ברייתא ולאוקמה בטרפה פדמוקי התם עכ"ד התוס', אכן אפשר לישב קושית התוס' דמאי דאמר וסבר ר' שמעון חולין שנשחטו בעזרה דאורייתא הוא פשתרצו בתוס' דמתמי' מכח ההיא ברייתא דאמר ר' שמעון דהמקדש בחולין שנשחטו בעזרה מקודשת, והא דלא איצטריך להביא ברייתא ולאוקמו בטרפה דכיון דידע פבר הו' ברייתא דאם שחט טרפה מותרת בהנאה ידע פבר דאפשר לאוקמי לברייתא דאמר ר' שמעון המקדש בחולין שנשחטו בעזרה מקודשת מיירי בשחט טרפה בעזרה ובקדושין קודם דידע להו' ברייתא הנה מתמה ואיצטריך להביא הו' ברייתא אבל הכא דידע פבר להו' ברייתא ממילא מוכן דאפשר לתרץ דמיירי בשחט טרפה בעזרה, אבל כיון דברייתא סתמא קתני המקדש בחולין שנשחטו בעזרה קא מתמה הכא וסבר חולין שנשחטו בעזרה דאורייתא וא"כ ניצטרף לאוקי דהא דאמר ר' שמעון דמקדש בחשב"ע מיירי רק בשחט טרפה אמר לי אין ר"ש סבר חולין שנשחטו בעזרה דאורייתא ונצטרף לדחוק דמיירי דוקא בטרפה.

והנה אם נימא דחולין שנשחטו בעזרה איסור אכילתו דאורייתא לא קשה פלל אמאי אמר ר' שמעון דשחט טרפה בעזרה מותר בהנאה דרבנן אסרו בהנאה רק היכא שיש איסור משום חולין שנשחטו בעזרה אבל שוחטה טרפה בעזרה אין על זה פלל איסור חולין שנשחטו בעזרה שהרי שחיטה, שאינה ראוי' היא ור"ש הא סבר שחיטה שאינה ראוי' לא שמה שחוטתה ואימתי אסרו רבנן דוקא אם יש מן התורה איסור אכילה, אלא דאם נימא פן עזנה אין מתורץ אמאי אמר ר"ש דהמקדש בחולין שנשחטו בעזרה מקודשת הא יש לזה עיקר מן התורה דהרי איסור האכילה הוא מדאורייתא וע"כ מוכח מהא דאמר ר' שמעון דמקודשת דאין איסור מן התורה לא לשחוט בעזרה ולא איסור אכילה דלא דרשינן פלל קרא דכי ירחק, וכמו שפירש רש"י בקדושין דאם נימא דסבר ר' שמעון דכל חולין שנשחטו בעזרה אם קודשה בזה מקודשת ע"כ דאין על זה מן התורה איסור פלל וא"כ ע"כ דמה דאסרו רבנן חולין שנשחטו בעזרה הוא רק גזירה משום קדשים פסולין וא"כ בודאי דאין שייך לחלק בין שחט פשרה בעזרה לשחט טרפה בעזרה דהרי מאן דחזי סבר קדשים פסולין גינהו, ומשום הכי פריף דסבר ר' שמעון חולין שנשחטו בעזרה דאורייתא פירוש לכל הפחות איסור אכילה דחולין שנשחטו בעזרה וא"כ משום הכי סבר ר' שמעון דטרפה שנשחטה בעזרה מותרת בהנאה דרבנן אסרו בהנאה רק חולין שיש עליהן איסור דחולין שנשחטו בעזרה לכל הפחות על אכילתו משו"ה טרפה דאין עלי' איסור משום שחיטה בעזרה שהרי שחיטה שאינה ראוי' לאו שמה שחיטה היא וא"כ וקשה אמאי אמר דמקודשת בחולין שנשחטו בעזרה הא יש לו עיקר מן התורה וא"כ ניצטרף לדחוק דמיירי בשחט טרפה בעזרה אף דקתני סתמא אמר לי אין ר"ש סבר דאף איסור הנאה מדאורייתא וגם דין שרפה בבמה הוא דאורייתא דהא אמר וכן ח' שנשחטה בעזרה (פדפירש רש"י בד"ה היינו) או דאיסור הנאה לבד דאורייתא פדאיתא בתוס' ד"ה היינו וא"כ בע"כ נצטרף לדחוק דהא דאמר

מקודשת בחולין שנשחטו בעזרה מיזרי בטרפה, עכ"פ הרמב"ם דפסק דאיסור אכילת חולין שנשחטה בעזרה הוא דאורייתא מקרא דכי ירחק ונבחת ואכלת דילפינו מזה דבקירוב מקום אי אתה אוכל א"כ לא קשה כלל אמאי פסק דטרפה שנשחטה בעזרה מותר דהרי בזה סבירא לן כר"ש דכל היכא דכתיב ואכלת שחיטה שאינה ראוי לא שמה שחיטה א"כ אימתי אסרו רבנן בהנאה היכא שיש על זה איסור שחיטה בעזרה אבל בטרפה דאין על זה איסור שחיטה בעזרה לא אסרו רבנן בהנאה, נמצא לפי דברינו שיש שחיטה שפוסלת כמו בעפ"ם וכמו אם נימא דחולין שנשחטו בעזרה דאורייתא היינו שאסורין בהנאה מדאורייתא ע"כ דשחיטה עושה פסול מה ששחט בעזרה עושה פסול ויש שחיטה שאינה פוסלת רק שאינה מכשרת כמו שחיטת עפ"ם גר תושב שאין שחיטה מנבלת רק שאינה מכשרת ומתרת לאכילה, וכן למאן דסבר חולין שנשחטו בעזרה איסור הנאה שלהן לאו דאורייתא הטעם דשחיטה שבעזרה אינה מתרת לאכילה, והנה הא דאמר רבא הכל מודים היכא דשחט סימן אחד עפ"ם וסימן אחד ישראל שהוא פסולה שהרי נעשה בה מעשה טרפה ביד עפ"ם, ובנדאי דלאו דוקא סימן אחד אלא אפילו מקצת סימן שהרי נתן הטעם מפני שנעשה בה מעשה טרפה ביד עפ"ם ונהרי אף אם שחט מקצת ושט עשה מעשה טרפה ג"כ שחטה פסולה, והא דנקט סימן אחד הוא משום סוף דבריו כמו שנתבאר להלן.

ובנדאי דלאו דוקא עפ"ם דעובד עבודה זרה אלא סתם עפ"ם, דאמר בגמ' הוא אפילו גר תושב וכיון דאין גר תושב מנבל ואין עושה טרפה ואמאי פסול בשחט מקצת למ"ד אינה לשחיטה אלא לבסוף, ופשוט דאף מ"ד אינה לשחיטה אלא לבסוף זה הדין אף לענין לפסול פגון אמנימא דשחיטת חולין בעזרה פוסל ואוסר אז דוקא סוף השחיטה אוסר למאן דס"ל אינה לשחיטה אלא לבסוף, אבל להכשיר שהשחיטה תכשיר לאכילה פולו עלמא מודו דאימתי השחיטה מכשרת לאכילה דוקא אם כל השחיטה היא שחיטה המכשרת אבל אם מקצת השחיטה אינה מכשרת אם השחיטה היא מקצת שאם אין שחיטה טרפה כמו מקצת ושט פסול לכולי עלמא שהרי על המקצת הנה חסר הכשיר שחיטה ולפי זה אמר רבא דלענין להכשיר לאכילה פולי עלמא מודים דבעינן דוקא שתהי' שחיטה להכשיר מתחלה ועד סוף.

מעשה לא קשה על הרמב"ם שאמר בפ"ד מהלכות שחיטה הלכה י"ג דאם התחיל העפ"ם לשחוט מיעוט סימנין וגמר ישראל כו' פסול משום דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף אין פלל פונת הרמב"ם לומר דהלכה כר"י וחסן דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף דר' יוחנן אמר דינו לענין לפסול או לחייב אבל לענין להכשיר לאכילה על זה אמר רבא דהכל מודים דלזה ישנה לשחיטה מתחלה ועוד סוף דדוקא אם כל השחיטה שחיטה המכשרת אבל אם אין כל השחיטה מכשרת בין אם חסר מתחלת השחיטה בין אם חסר בסוף השחיטה פסולה, ולפי זה מה דפסק הרמב"ם דאם שחט מיעוט סימנין בחוץ וגמרו בפנים פסול לא פסק פלל כר' יוחנן דהרמב"ם סבירא לי' כיון דרב אשי דהוא בתרא סבירא לי' בחולין דף ל"ו גבי השוחט ונתז דם על הדלעת רבי אומר הוכשר ר' חייא אמר חולין וע"ז אמר ר' אושעא מאחר שרבי אומר הוכשר ור' חייא אמר תולין אנו על מי נסמך על דברי ר' שמעון פירש רב אשי דר' חייא ספוקי מספקא לי' אי ישנה לשחיטה

מתחלה ועד סוף וכו פתב הרמב"ם בפ"י מהלכות טומאת אוכלין הלכה ג' דשוחט ונתנו הדם על האוכלין ונתקנח בין סימן לסימן הרי זה ספק ותולין לא אוכלין ולא שורפין.

א"כ פסק הלכה פרב אשי דהדבר ספק אי הלכה כר' יוחנן אי הלכה כפריש לקיש משום דלוי סבא ומשו"ה לא הביא פלל אם שחט מעוות סימנין בחוץ וגומרן בפנים שיתחייב שיהי הדבר ספק לענין לחייב אכן פינו שהשחיטה מכשרת את הקרבן להקריב בנדאי דבעינו שיהי' שחיטה המכשרת מתחלה ועד סוף ואם חסר מקצת שחיטה להכשיר הקרבן כמו דלענין להכשיר את החולין בעינו שתהי' שחיטה המכשרת מתחלה ועד סוף פן להכשיר הקרבן בעינו ג"כ דוקא שחיטת הכשר קרבן מתחלה ועד סוף ומכשיר את הקרבן הוא דוקא שחיטת פנים אבל לא שחיטת חוץ ואף דלענין לפסול אם נימא אינה לשחיטה אלא לבסוף לא תפסל עכ"פ לא תכשיר וכינון דבעינו להכשיר הקרבן בעינו שחיטת פנים, משו"ה הביא הרמב"ם דאם שחט מעוות סימנין בחוץ פסול, אבל לענין לחייב בזה לא הביא פלל הרמב"ם האי דינא משום דס"ל דהוי ספק אם ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף או לא, ולפי זה הא דאמר בגמ' שם חולין דף כ"ט מתיב ר' זירא פל העסוקים בפרה מתחלה ועד סוף מטמאין בגדים ופוסלין אותה במלאכה אירע פסול בשחיטתה בין קודם פסולה בין לאחר פסולה אינה מטמאה בגדים בהזאתה קודם פסולה מטמאה בגדים לאחר פסולה אינה מטמאה בגדים ואי אמרת ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף לפלוג נמי בשחיטתה אירע בה פסול בשחיטה קודם פסולה מטמאה בגדים לאחר פסולה אינה מטמאה בגדים ואמר רבא נתקלקלה בשחיטה אמרת שאני התם דאגלאי מילתא דלאו שחיטה היא פלל ופירש ר"ת פסול מלאכה אחרת דומיא דהזאתה ג"כ הטעם כמו שביארנו אחרי דביארנו דאף למ"ד אינה לשחיטה אלא לבסוף אעפ"כ אם חסר מקצת שחיטה שאינה מכשרת אינה פלל שחיטת הכשר ה"נ למ"ד ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף אם בסוף השחיטה גמר עפ"ם, דחסר הכשר שחיטה אז אף תחלת השחיטה לא הוי הכשר, דאימתי השחיטה מכשרת מתחלה ועד סוף אם נגמרה בהכשר, אבל אם לא נגמרה להכשיר אף תחלת השחיטה אינה מכשרת, והנה זה ביארנו דפרה עד שחיטה הוא קדשי בדיק הבית ורק השחיטה מכשרת אותה ומקדשה שתהי' חטאת, אבל קודם השחיטה אינה חטאת וא"כ השחיטה עושה אותה לחטאת וכינון דהשחיטה עושה אותה לחטאת בעינו דוקא שפל השחיטה תכשיר ותעשה אותה לחטאת, אבל אם חסר מקצת השחיטה ולא קדשה אותה השחיטה לחטאת אגלאי מילתא דלאו שחיטת חטאת הוא פלל וכינון דעשה מלאכה בסוף השחיטה הרי לא עשתה אותה השחיטה לחטאת וא"כ אגלאי מילתא דלאו שחיטת פרה היא פלל, מעתה מינושב קושית התוס' בבא קמא דף ע"ב על הא דאמר בגמ' פי קא מחייב אהא פורתא (היכא דשחט הגנב חולין בעזרה דפריה לר' יוחנן דסבירא לי' ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף פינון דשחט בה פורתא אסרה אינדי לאו דמרה קא טבח) פינון דסוף השחיטה פוסלת אין לו להתחייב מפורתא קמא אפילו למ"ד ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף פדאמר נתקלקלה בשחיטה אגלאי מילתא דלאו שחיטה היא אכן לדברינו אין הנדון דומה פלל דהתם דקאי לענין הכשר השחיטה אם אין פלל השחיטה מכשרת אינה שחיטה המכשרת, אבל הכא קאי סוגית הגמ' אם אמרינו שחיטה שאינה ראוי' שמה שחיטה, א"כ מה דנאסרה באכילה אין פוטר את הגנב מחיוב של ד"ה, ומה פוטר מה שנאסרה בהנאה ולא דמרי' וזה פוסל

בהנאה דוקא אם אמרינו דחולין בעזרה אוסר ולעגן פסיל או איסור הלא בזה הפלוגתא אי אמרינו ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף אי פוסל התחלה ג"כ או דוקא הסוף א"כ אף דבסוף השחיטה היא אסורה ואינינה דמרה, אבל משום זה לא נתקלקלה השחיטה שתהי' אינינה שחוטה דהרי אף שחיטה שאינה ראוי' שמה שחיטה וא"כ השחיטה הוי שחיטה מעליא, ורק משום זה באנו לפוטרו משום איסור הנאה אם נימא איסור הנאה דחשב"ע הוא דאורייתא א"כ כל זמן שלא שחט פורתא לא נאסרה בהנאה וא"כ אם הי' הדין דמחייב אהיהוא פורתא הי' מחויב אף שאחר קצת השחיטה נאסרה בהנאה עכ"פ בשעה ששחט הרי היתה עדנה דמרה, וכן הוא מפניךש כדברינו דאף למ"ד אינה לשחיטה אלא לבסוף לעגנו הכשר וקדושת קדשים בעינן שכל השחיטה תכשיר ואם מקצת השחיטה אינה מקדשת אז כל השחיטה אינינה שחיטה דלזה כו"ע מודו דישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף שהרי רש"י כתב לקמן דף מ' ע"ב ד"ה מחתך ו"ל דכיון דנאסר משום עפוי"ם פקע שם קדשים מינה ונעשית של עפוי"ם ועפרא בעלמא ותו לא מחייב משום שחוטי חוץ ואע"ג דאמרינו בפרקין לעיל דף כ"ט שחט סימן אחד בחוץ וסימן אחד בפנים חייב שהרי עשה בה מעשה חטאת העוף בחוץ ליכא למימר דבגמר הסימן חגיל בהדדי איסור עפוי"ם ושחיטת חוץ דכי אמרינו סימן אחד מחייב הני מילי היכא דגמר לשחיטה בעודה קדשים כדקתני וסימן אחד בפנים דאגלאי מילתא דבסימן קמא שחיטת חוץ הנה וטעמא דהתם משום דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף וכו', וכבר הקשה המהרש"א דהא התם הא דקאמר שהרי עשה מעשה חטאת העוף בחוץ, הוא למ"ד אינה לשחיטה אלא לבסוף וכתב המהרש"א ו"ל וצ"ל מאי דקאמר משום דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף לא נתפנו להאי לישנא דאמר תלמודא לעיל דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף אלא דר"ל דהתם ישנה לשחיטה מתחלה דמתחלה ועד סוף שם שחיטה עלה דהא סימן אחד בפנים נמי שהוא הסוף שם שחוטה עליו ולאפוקי היכא דסימן שני לא אשתחוט כלל דחותר עפר וכו' ודו"ק, והוא כדברינו דבעינן שתהא השחיטה מכשרת לשם קדשים אז השחיטה מתחלה ועד סוף שחיטה, אבל אם מקצת השחיטה אף בסוף אינינה מכשרת לשם קדשים אף דלעגן להוציאה מידי נבלה הוי שחיטה אף בשוחט לשם עפוי"ם שהרי התוס' בפסחים דף מ"ג ד"ה תיקון פירשו דאם תקרובת ע"ז אינה מדאורייתא אם שחטה לשם עפוי"ם אינינה מטמאה במשא מדאורייתא, ואעפ"י כפרכינן מחתך בעפר הוא ואין מחייב משום שחוטי חוץ אף על סימן ראשון, וע"כ פינו דלעגן קדשים מפקיע סימן ראשון ששחטו לשם עפוי"ם שוב אין מחייב משום שחוטי חוץ על סימן ראשון דלזה ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף דאימתי הוי שחיטת קדשים דוקא אם כל השחיטה שחיטת קדשים שדכותה בפנים היתה מכשרת את הקדשים, אבל שחיטה לע"ז שאז פינו דסימן ראשון מפקיע מקדשים גם הסימן הראשון לא הוי שחיטת קדשים וא"כ גם דברי הרמב"ם פו דלעגן להכשיר בין בחולין בין בקדשים פולו עלמא מודו דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף דאימתי הוי שחיטה בחולין אם כל השחיטה מכשרת וכן בקדשים אם כל השחיטה מקדשה אבל אם מקצת שחיטה בחולין אינה מכשרת כגון ששחט עפוי"ם וכן בקדשים אם שחט מקצת בחוץ לא הוי שחיטה להכשיר ולקדש בקדשים דלזה כו"ע מודו דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף, אבל לעגן לחייב משום שחוטי חוץ ס"ל

להרמב"ם דהגוי ספק פנין דרב אשי סבירא לי' דספק אם ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף.

ואין להקשות לפי דברינו דא"כ למה להרמב"ם לומר בפ"ב מהלכות גנבה אם שחט הגנב חולין בעזרה מחיוב דו"ה מטעם דאיסור הנאה של חונין בעזרה הוא דרבנן והגוי דמרה משמע אם הי' האיסור בהנאה מן התורה לא הי' מחוייב דו"ה משום דכי שחט פורתא נאסרה אינדף לאו דמרה, הא אם נימא אינה לשחיטה אלא לבסוף א"כ מה דאוסר בהנאה אין אוסר אלא סוף שחיטה, וא"כ מחוייב דו"ה וכדאיתא שם בב"ק דפריה רק לר' יוחנן דס"ל ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף.

אכן באמת לא קשה דכיון דמספקא להרמב"ם דילמא ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף היינו דארף מקצת השחיטה פוסלת אם נגמרה השחיטה ואז פנין דשחט פורתא נאסרה בהנאה ואינדף לאו דמרה קא שחיט וא"כ מספק לא היינו מחייבים את הגנב דו"ה משו"ה איצטריך הרמב"ם לטעמא דחולין ששחטו בעזרה איסור הנאה לאו של דבריהם.

ואפשר עוד בזה לישיב דברי הרמב"ם דהנה בתוס' שם בב"ק דף ע"ב ד"ה דאי דאורייתא כתבו ז"ל משמע דאי מדרבנן חשיב דמרה שפיר ומתוך כך הי' נראה דתקורבת ע"ז אסורה בהנאה דאורייתא מדקאמר לעיל ור"מ שוחט לעכו"ם אמאי מחייב פנין דשחט פורתא אסרה אינדף לאו דמרה קא טבח ואי דרבנן הוי שפיר דמרה ומיהו יש לדחות דתקורבת ע"ז אפילו לא אסורה אלא מדרבנן חשיב לי' שפיר לאו דידן' פנין דאסרו חכמים בכל הנאות דאפילו קידש בו האשה אין מקודשת וכו' אבל חולין בעזרה אי הוי דרבנן וקידש האשה מקודשת לכך חשיב דמר' דבסוף האיש מקדש קדושין דף נ"ח קתני גבי חולין ששחטו בעזרה ר"ש אומר מקודשת ופריה אלקא סבר ר"ש חולין ששחטו בעזרה לאו דאורייתא וכו' עכ"ל התוס' והנה תירוצ' התוס' אינו לדברי הרמב"ם שהרי דעת הרמב"ם דכל איסורי הנאה אף חולין ששחטו בעזרה אינה מקודשת ולפי זה נצטרף לומר דהרמב"ם סבירא לי' דכל איסורי הנאה מדרבנן מקרי דמר' ולכאורה הדבר תמוה פנין דמדרבנן אסור בהנאה ואשה אינה מקודשת הרי דאין הדבר שנה מאומה א"כ אמאי יתחייב בשחט חולין בעזרה הא פנין ששחט פורתא נאסרה בהנאה מדרבנן א"כ סוף השחיטה אין מפסידו פלום שהרי איננו שנה לו מאומה וא"כ אמאי יתחייב הא בסוף השחיטה אין שנה להבע"ב פלום שפכר נאסרה איסורא דלעולם ואולי אפשר לומר דכיון דמן התורה מותרת בהנאה הא היא דמרה ומשו"ה אף שאסורה מדרבנן אעפ"כ פנין דאם הי' מפסיק מלשחוט הא היתה מותרת בהנאה שהרי אם אין סוף השחיטה אגלאי מילתא דלאו שחיטה היא כלל נמצא דמה אוסרה מה שגומר השחיטה.

א"כ השחיטה בגמרה אוסרתה דבשלקמא אם איסורה מדאורייתא א"כ פנין דשחט שחיטה כולה אגלאי מילתא למפריע דכבר מתחלת השחיטה נאסרה בהנאה ויצאה מידי בעלים.

אבל אם נימא דאיסורה רק מדרבנן א"כ הוי דמרה וקשה רק מאי אפסדתיך הלא הפסידו בשחיטתו בגמר השחיטה דאילו לא הי' שוחט בגמר הא לא היתה אסורה דאז הי' אגלאי מילתא למפריע דלאו שחיטה א"כ הא אוסר ע"י השחיטה.

אכן לדברינו דהרמב"ם מספקא לי' אי ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף נמצא אם הי' שוחט מיעוט בפנים וגמרה בחוץ פינו דאיסור הנאה מדרבנן היתה מותרת דהרי ספק דרבנן מותר ושמא אינה לשחיטה אלא לבסוף נמצא דשפיר מחויב דו"ה שהרי פינו דהוי דרבנן אוסרתה בהנאה סוף השחיטה.

וממתניתן לא קשיא דהרי מוקמינן בשחט מיעוט בחוץ וגמרון בפנים. ומתא דפריה לר' יוחנן לימא קסבר ר' יוחנן חולין שנשחטו בעזרה לא דאורייתא פינו דהוא סבירא לי' בתורת נדאי דישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף.

וא"כ לכאורה קשה אמאי מחויב אף אם האיסור מדרבנן עכ"פ מאי הפסידו. דבגמ' יהי' הפירוש לימא קסבר חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא היינו דכל עיקר איסור שחיטת חולין בעזרה לאו דאורייתא וא"כ אין לו עיקר מן התורה ואז יכול לקדש האשה וא"כ אף שאסור מדרבנן הוי דמרה והרמב"ם דסבירא לי' איסור אכילה דאורייתא ויש לו עיקר מן התורה והוי לאו דמרה פינו דמספקא להרמב"ם אי ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף.

א"כ במיעוט סימנין בפנים וגמרון בחוץ לא נאסרה דהוי ספק דרבנן דילמא אינה לשחיטה אלא לבסוף וא"כ פל זמן שלא גמר השחיטה מותרת דהוי ספק דרבנן ואימתי נאסרה בגמר שחיטה משו"ה מחיוב דו"ה.

נמצא דהא דאמר הרמב"ם דאם שחטו מיעוט סימנין בחוץ וגמרון בפנים דפסול אין הטעם דשחיטת מיעוט סימנין בחוץ פסולה אם נימא אינה לשחיטה אלא לבסוף א"כ תחלת השחיטה אין פוסל רק הטעם דפסול מפני דחסר הקשר.

והנה בגמ' לקמן זבחים דף ק"ז איתא אמר ענלא השוחט על גגו של היכל חייב הואיל ואין ראוי' לשחיטת פל זבח מתקיף לה רבא א"כ נכתוב קרא מחוץ למחנה ולא בעי אל פתח אהל מועד אל פתח אהל מועד למה לי למעוטי גגו ולרבא א"כ נכתוב אל פתח אהל מועד במחנה מחוץ למחנה למה לי לאו לאתו' גגו אמר רב מרי לאתו' פולה בפנים וצנארה בחוץ צנארה בחוץ פשיטא אמאי קפיד רחמנא אשחיטה ושחיטה בחוץ היא אלא לאתוי פולה בחוץ וצנארה בפנים והנה הרמב"ם פתב בפירק י"ח מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ט"ו ז"ל היתה הבהמה פולה בחוץ וצנארה בפנים ושחט חייב שנאמר אשר ישחט שור או כשב או עז במחנה או אשר ישחט מחוץ למחנה אחד השוחט במקדש וצנארה בפנים ושאר גוף הבהמה בחוץ או שהי' גופה בפנים וצנארה בחוץ חייב עד שתהא הבהמה פולה במקדש שנאמר ואל פתח אהל מועד לא יביאנו ע"כ, וכבר הקשה הכ"מ ז"ל ומ"ש רבינו אחד השוחט במקדש וצנארה בפנים ושאר גוף הבהמה בחוץ וכו' שנאמר אל פתח אהל מועד לא יביאנו אינו נוח לי דהא מהאי קרא לא ילפינן אלא למעוטי גגו של היכל ועיין בלחם משנה שתיירץ דאי לאו קרא דאל פתח אהל מועד הוי דרשינן איפכא דאל פתח לרבות צנארה בפנים ובמנחה לרבות גגו של היכל, אכן גם תירוצו דחוק דהא אדרבה מול פתח אהל מועד לא יביאנו משמע יותר דצנארה בפנים חייב משום שלא הביא פולו.

אכן נראה לי דנהי דאילו לא כתב קרא לרבות דצוארה בפנים וכולה בחוץ חייב משום דאף שהשחיטה בפנים פינון דהבהמה בחוץ עבר משום שחוטאי חוץ הוי אמינא דעיקר קפיד רחמנא שלא תהי השחיטה בחוץ אבל פינון דצוארה בפנים הרי השחיטה בפנים ולא איצטריך קרא היכא דצוארה בחוץ דחייב דהרי השחיטה בחוץ אבל פינון דמרבינו מקרא דאשר ישחט במחנה דאף אם היתה השחיטה בפנים פינון דהבהמה בחוץ ונפסלה משום שהיתה בחוץ ונשחטה שחיטה בעת שהיתה בחוץ הוי אמינא דעיקר קפיד קרא שלא תהי הבהמה נשחט בחוץ אבל רובא פכולה ואם כל הבהמה בפנים אף שצוארה בחוץ ונשחט בחוץ אבל הבהמה היא נשחטה בעת שהיתה בפנים, לזה הביא הרמב"ם קרא דאל פתח אהל מועד לא יביאנו ונראה לי דצריך לגרוס אל פתח אהל מועד לא הביאו דהאי קרא דלא יביאנו נאמר באיסור העלאה ודרשינו דעל השלם הוא מחויב לא על החסר אבל האי קרא דלא הביאו מיידי בשחיטה, וכמו דדרשינו קרא דבתרין למען אשר יביאו בני ישראל את זבחייהם וגו' ונהביאום לה' ודרשינו בדרך כו' דאם היא בפנים ורגלה בחוץ פסולה דכתיב ונהביאום לה' דבעינו שתהא פולה לפנים והיינו דדרשינו מדלא פתיב ונהביאו דבעינו שתהא פולה לפנים הלא נמי דדרשינו מדכתיב לא הביאו ולא פתיב לא הביא שפינון שנשחטה הבהמה בעת שלא הובאה פולה שנפסלה מקרא דנהביאום משו"ה חייב.

והנה בתוס' הקשו דמאי קאמר לא לכתוב אל פתח אהל ומה דכתיב אל פתח אהל מועד למעוטי גגו הא בעינו קרא דאל פתח אהל מועד למעוטי רובע ונרבע וכו' ותירצו דטובא אל פתח אהל מועד פתיבי אכן הרמב"ם לא ס"ל האי תירוץ, דא"כ יקשה שארי אל פתח אהל מאי דרישית בהו, אלא ע"כ דטובי אל פתח אהל מועד דכתיבי הא פתיבי בהנהו דמחויבין ונהביאום אל פתח אהל מועד ונרק הדם פתח אהל מועד ובעי למיכתב דצריכים להביא פתח אהל מועד ולזרוק בפתח אהל מועד, אבל הכא פינון דכתוב אשר ישחט מחוץ למחנה הרי כבר פתח קרא שלא הביא פתח אהל מועד אלא ע"כ פתיב קרא דטעם האיסור בין אם ישחט במחנה (היינו בהיתה פולה בחוץ וצוארה בפנים בין אם ישחט מחוץ למחנה אף אם היתה פולה בפנים) משום שלא הביא פתח אהל מועד פולה, נמצא דגלי קרא דאין החיוב של שחוטאי חוץ מטעם שהשחיטה היתה בחוץ אלא משום שלא הביא פולה בשעת השחיטה לפתח אהל מועד א"כ ילפינו מן זה דאם ישחט על גגו של היכל אין מחויב שהרי הביא אל פתח אהל מועד וכן אין מחויב ברובע ונרבע שהרי פינון שהאיסור משום שלא הביא אל פתח אהל מועד א"כ זהו דוקא אם הי' יכול לבא אל פתח אהל מועד אבל אלה שאין ראויים נבא אל פתח אהל מועד הרי אי אפשר לחייב משום שלא הביא.

והנה הא דילפינו מקרא דאל פתח אהל מועד לא הביא אין הפונה שעשה זאת השחיטה שהוא היתה צריכה להיות בפתח אהל מועד דא"כ אם ישחט קרבן שאי אפשר לשוחטו בפתח אהל מועד הי' פטור ונהרי הרמב"ם פסק דאם ישחט שעיר המשפלת קודם ודוי דחייב ונהרי השעור אי אפשר לשוחטו שהרי שעיר המשפלת לאחר הגרלה הוא ע"כ דהפירוש פינון שעל ידי השחיטה בין אם ישחט פולה בחוץ בין אם היתה מקצת בחוץ הרי על ידי זה פסל את השעיר מהביאו לפני ה' לוידו שזה הקרבתו וזה פפרתו כל ששחיטת החוץ פסלה מהקרבת הקרבן ע"ז חייבה התורה כרת משא"כ אם ישחט אפינו

קרפון גמור על גגו של היכל או בדרום אף שפסל הקרפון אבל אם פסולו לא ע"י שלא הביא לפתח אהל מועד פטור, חזינן מזה דעיקר חיוב דשחיטת חוץ הוא משום שפסול מהקרבת הקרפון.

והנה לקמן בזבחים דף קי"ט איתא דאמר ר' אלעזר עולת במת יחיד שהכניסה בפנים קלטוה מחיצות לכל דבר בעי ר' זירא עולת במת יחיד שהכניסה לפנים והוציאה לחוץ מהו מי אמרינן פניו דעילא קלטה לה מחיצתא או דילמא פניו דהדר הדר לאו היינו פלוגמיהו דרבה ורב יוסף דתנן קדשי קדשים ששחטן בדרום מועלין בהן איבעא להו עלו מהו שיירדו רבה אמר ירדו רב יוסף אמר לא ירדו כן הוא גירסת רש"י (פפי שפתוב בתוס') אכן בתוס' גרסי ואם עלו לא ירדו איבעא להו ירדו מהו שיעלו רבה אמר לא יעלו ורב יוסף אמר יעלו תיבעא לרבה תיבעא לרב יוסף עד כאן לא אמר רבה אלא במזבח דחזי לי מקדש דלא חזי לא מקדש תיבעא לרב יוסף עד כאן לא אמר רב יוסף התם אלא דחד מקום אבל הכא דתרי מקומות ניהו לא או דילמא ל"ש תיקו מילתא דפשיטא לרבה להאי גיסא ולרב יוסף להאי גיסא מבעא לר' ינאי דבעי ר' ינאי אברי במת יחיד שעלו למזבח וירדו מהו היכא דלא משלה בהן האור לא תיבעא לה פי תיבעא לה היכא דמשלה בהן האור מהו תיקו ע"כ, והנה כבר הקשה הש"ס מקובצת דהכי אמר דלרב יוסף בודאי דייעלו הא אמר עד כאן לא אמר רב יוסף אלא בחד מקום אבל הכא דתרי מקומות ניהו לא, ועיין עוד בתוס' שהקשה לש"י פניו דשאר פסולים אם ירדו לא ועלו מכש"כ שחיטת דרום, ולר"ש הא לא מיירי במשלה בהן האור.

והנראה דהנה בתוס' מפרשי דלרש"י הגרסא בעי ר' זירא עולת במת יחיד שהכניסה לפנים ולרש"י אי אפשר פלל לפרש דר' זירא מיירי בעולה דהרי רש"י מפרש בד"ה מהו ז"ל מי נהוג בהן דין קדשי במה גדולה לטעון בתרומת חזה ושוק וצריף להחזירה לפנים או לא עכ"ד רש"י וא"כ איך נוכל לומר דרש"י גרים בהאי איבעא בעולה הא עולה אין בה דין חזה ושוק והנה רש"י לקמן בהא דמיבעיא לר' ינאי פתב רש"י דבמעילה הכי נמי גרים לה אבל לא בר' ינאי גרים לה, והנה במעילה הגרסא עולת במת יחיד שהכניסה עלו מהו שיירדו מדבעא לי לחדא מפלל דאינדף פשיטא לי אי כרבה אי כרב יוסף חדא מגו חדא קא מיבעא לי עד כאן לא אמר רבה אם עלו ירדו מחיצה פתקנה פסלה שלא פתקנה לא פסלה או דילמא אפילו לרב יוסף דאמר אם עלתה תרד מחיצה פתקנה לא קלטה תיקו.

הרי דשם דחי דאף בשאלת רב ינאי אין זה ענין לפלוגמא דרבה ורב יוסי והכא בזבחים אמר דמילתא דפשיטא לרבה להאי גיסא ולרב יוסף להאי גיסא מבעא לר' ינאי ולא דחי כמו שדוחה במעילה דלא תליא זה בזה.

לכן נראה לי דצריף לצרף שתי הסוגיות דזבחים ומעילה ואז יתורץ הפל בטוב ונאמר דרבה ורב יוסף פליגי בתרתי בקדשי קדשים ששחטם בדרום פליגי היכא דעלו למזבח דרבה סבר ירדו ורב יוסף סבר לא ירדו ופליגי היכא דעלו ומשלה בהן האור וירדו דרבה אמר לא ועלו ורב יוסף אמר יעלו והנה קרפון במת יחיד שהכניסה לפנים קלטוה מחיצות לכל דבר ונעשה דין לשוחטת בפנים ולזרוק דמה ולהקטיר אברי עולה בפנים ולתרום חזה ושוק משלמים והנה אם הוציאה לחוץ ושחטה בחוץ בודאי דאין לה הדין

כמו בכל קרבן מקדש שאם שחטה בחוץ נפסלה דקדשי במה קטנה אין שחיטת חוץ פוסלתן דנה הדין דשחיטת חוץ פוסל מהקרבנה הוא בקדשי מקדש שחיובה התורה פרת בשחיטת חוץ, אבל קדשי במה קטנה אף שקלטוה מחיצות אף מחיים פדאיתא בתוס' לקמן אעפ"כ אם שחטה בחוץ אין מחויב פרת פדאיתא בתוס' זבחים דף ק"ח ד"ה הקדישן בשעת היתר הבמות וכיון דאין פרת אין לנו ראי שפוסלת שחיטת החוץ, אבל עכ"פ פיון דדין הוא הקליטה ודיוהקטרה במזבח משום דהשחיטה מקדשה ומכשרת להקטרה מחייבא בחזה ושוק א"כ קרבן במה קטנה שהכניסה לפניו והוציאה לחוץ ושחטה שם הלא חסר בה הכשר וקדושת השחיטה אף שאין בה פסול אבל הכשר אין כאן, והנה יש לשאול לפי זה שלש שאלות בקרבן במת יחיד, א) שלמים דבמת יחיד שהכניסה לפניו והוציאה לחוץ ושחטה ואחר כך הכניסה אם מועיל קליטת המחיצה לאחר שחיטת חוץ לקדשה ולחייבה בחזה ושוק או פיון דנשחטה בחוץ ואין לה הכשר השחיטה אין מועיל קליטת המחיצה לחייבה בחזה ושוק.

ב) היכא דעניל אותה בפנים והיו אברי עולה ועלו למזבח אם ירדו או לא, ג) אם משלה האור וירדו מהו שיעלו וסדרה אותן הגמ' בתחלה בעי ר' זירא קרבן במת יחיד היינו דע"כ צריף לגרוס לפרש"י דלא פגרת התוס' עולת במת יחיד אף קרבן במת יחיד היינו קרבן שלמים שהכניסה לפניו (מחיים) וקלטוה מחיצות והוציאה לחוץ (ושחטה שם) ואח"כ הכניסה מי נהוג בה דין קדשים במה גדולה ליתעון בתרומת חזה ושוק (ואם גם דעת רש"י כן צריף לומר דברש"י ד"ה שהכניסה התיבות לאחר ששחטה בחוץ מותרים וכן בד"ה שהכניסה לפניו צריף לגרוס אחר שחזר והוציאה ושחטה בחוץ ואז יהיו גם דברי רש"י כן) ושוב בעי ר' ינאי אברי עולה במת יחיד (שתחלה הכניסה לפניו ואח"כ הוציאה ושחטה בחוץ) אם עלו למזבח בפנים מהו שיירדו, וענין בשיטה מקובצת שאיכא דאמרי דמירי בלא משלה בהן האור, ואז השאלה אם ירדו, ועוד בגמ' הגירסא אם ירדו מהו שיעלו ונה מירי במשלה בהן האור, אלא השלשה שאלות מיבעאי בגמ' בהאי סוגיא.

ובמעילה בעי רק שאלה אחת היכא דעלו למזבח (ולא משלה בהן האור) אם ירדו, ומעלה מבואר השינוי שבין סוגית הגמ' דמעילה להאי דזבחים דהנה הכא בזבחים באיבעית ר' זירא דהשאלה דהי סבור דכמו בקדשי קדשים ששחטן בדרום דסבר רבה אף דהמזבח מקדש פסולין היינו דוקא היכא שהיה להם קדושה והכשר שחיטה פדיו רק דבר אחד פוסלן אבל היכא דחסר הכשר וקדושת השחיטה הוה כמאן דחנקינהו פירוש דאין להם קדושת קרבן א"כ אין המזבח קולטן פיון דחסר קדושת שחיטת פנים הכא נמי בשלמים שהכניסן והוציאן ושחטן בחוץ פיון דחסר קדושת שחיטת פנים אין המחיצות קולטות עתה לחייב פדיו חזה ושוק ואחרי שנה הדין דוקא בנתקדשו ע"י שחיטת קדושת פנים היינו במה גדולה, וע"כ דחי דלא דמי זה לזה לרבה נוכח לומר דעד כאן לא אמר רבה דאין המזבח קולט אם נשחטו בדרום משום דחסר קדושת השחיטה, דוקא במזבח דחי לי' מקדש דלא חזי לי' היינו שחסר הכשר לא מקדש אבל מחיצות הם קולטות אף דלא חזי שהרי אף שהוקדש השלמים לבמה קטנה אם הכניסה קלטוה מחיצות א"כ אף אם נשחטה בחוץ פיון דאין בה פסול רק חוסר הכשר המחיצות קולטות אף בהסרון הכשר ואף דלא חזי קולטות ונעשו קדשי במה גדולה והסבירא פשוטה דמזבח הא יש בו

דין שדבר שהוא איננו שייך לו אסור להקריב עליו א"כ מאי דלא חזי אין מקדש להקריב
אבל שיהיו להקדשים דין קדושת במה גדולה לחייבם בתורה ושוק זה שייך במחיצות אף
במידה דלא הונקשו, וגם מרב יוסף דחי דאף דסבירא לי דקדשי קדשים ששחטו בדרום
אם עלו לא ירדו הוא דהמזבח מקבל דבר שהוא של עזרה דהוי חד מקום, אבל מה
שהכניסו שלמים שחוטי חוץ אין המחיצה קולט משחיטת מקום אחר דהוי שני מקומות
כל זה הדיחוי שייך לגבי שאלת ר' זירא דספיקו הוא אם המחיצות הנה קולטות והדיחוי
דאין למחיצה הדין כמו למזבח, אכן במעילה שם האיבעי אם עלו למזבח א"כ אין הספק
בהמחיצה אלא במזבח אם קולט אברי עולה במת יחיד ששחטוה בחוץ שאין לה הכשר
שם אי אפשר לדחות דשאני מזבח ממחיצות דהרי השאלה על המזבח אם קולט, משו"ה
דחי לרבה דאמר רבה דקדשי קדשים ששחטו בדרום אם עלו ירדו משום דמחיצה
כתקנה פסלה פירוש דקדשים ששחטו בדרום דדינה בצפון מלבד שאין השחיטה מכשרת
השחיטה שבדרום פוסלת וכיון דהוי הפסול בעת שעוד לא הי' הכשר הוי כפסולו שלא
בקדש דקי"ל אם עלו ירדו, וא"כ מאי דאמר רבה דכמו דחנקינן היינו דכיון שהי' הפסול
קודם הכשר הוי כפסולו שלא בקדש ופסול דשלא בקודש אין המזבח מקבלו אבל קדשי
במה קטנה שהמחיצה שלא כתקנה היינו שמתחלה לא הונקשה לשחט בבמה גדולה
(וכמו שפרש"י שם) אין פוסלה מה שלא נשחטה בפנים וא"כ אף דחסר הכשר אם
המחיצות קולטות ונתקדשו מה שחסר הכשר לא מקרו פסול וא"כ מה שחסר הכשר הוי
כמו פסולו בקודש, דלענין הקדושה להקריב חסר הכשר אבל הפסול הזה הוא בקודש
ואם עלו לא ירדו או דילמא אפילו לרב יוסף דס"ל אם שחט קדשי קדשים בדרום אם
עלו לא ירדו דכיון דהוי בסד מקום המזבח קולט שהרי המחיצה כתקנה, אבל אם אין
המחיצה כתקנה שנשחטה במחיצה אחרת דשני מקומות ניגהו אין המזבח קולט, אכן
בזבחים דהביא איבעיא דר' ינאי להאי איפא דאמרי דאם משלה בהן האור דחזינו דבזה
לא מיבעיא שירדו, דהכל מודים שאם משלה בהן האור דלא ירדו, א"כ חזינו דהאור
קולט אף שחסר הכשר, וחזינו דרבה אף דסבירא לי דקדשי קדשים ששחטו בדרום אם
עלו למזבח ירדו דאין המזבח קולט פסול שקודם הכשר דלדידך הוי פאן פסולו בקודש
אעפ"כ אם משלה בהן האור לא ירדו דסבירא לי דמשלה בהן האור מכשיר הפסולין
כמו פגול ונותר דקי"ל דאם עלו למזבח ומשלה בהן פקע מהן איסור פגול ונותר וטמא,
וכמו שכתב הרמב"ם בפ"ח מהלכות פסולי המוקדשין הלכה כ"א דמשו"ה אם משלה
בהן האור לא ירדו אף לרבה אעפ"כ אם ירדו לא ועלו דסבירא אף דאין בהן
פסול דמשו"ה לא ירדו אעפ"כ חסר בהן הכשר ואימתי דין דאם משלה בהן האור אם
ירדו יעלו דוקא היכא דהכשר לא חסר רק שיהי' בהן פסול דהאור מכשיר הפסולין אבל
אין מביא הכשר א"כ אברי במת יחיד שמשלה בהן האור בנדאי דאם ירדו לרבה לא
יעלו ואין לדחות כדדחי במעילה דמחיצה כתקנה פסלה דא"כ הא צריכה להיות ירדו
לרבה ע"כ דאם משלה בהן האור מודה רבה דנסתלק הפסול ואעפ"כ אם ירדו לא יעלו
מפני שחסר הכשר, ולרבה הא קדשי קדשים ששחטו בדרום דאף רבה מודה דאם משלה
בהן לא ירדו אעפ"כ אם ירדו לא ועלו אכן רב יוסף הא סבר דאף אם חסר הכשר אם
משלה בהן האור אם ירדו יעלו וכיון דמשלה בהן האור אם ירדו יעלו ואין לדחות כדדחי
במעילה דשני מקומות ניגהו דזה רק דיחוי דמזבח היכא דשני מקומות ניגהו אין מקדש

שְׁחִיטת מְקוֹם אַחַר אֶבֶל הָאֹרֶר הָאֵל מְקַדֵּשׁ אֶף שְׁחִיטת מְקוֹם אַחַר שְׁהָרִי אִם עָלוּ וּמִשְׁלָה בָּהֶן לֹא יֵרְדוּ וְאִ"כ בְּנֹדָאֵי דְלִדְדִּינִי אִם מִשְׁלָה הָאֹרֶר בְּאַבְרֵי עוֹלַת בְּמַת יְחִיד אֶף שְׁיִרְדוּ וְעָלוּ וְאִ"כ ר' יְנָאֵי דְמִיבְעָאֵי לִי הוּא דְלֹא פְרָבָה וְלֹא פְרַב יוֹסֵף.

וְהִנֵּה הֶרְמֵב"ם פָּתַב בַּפ"ז מֵהִלְכוֹת פְּסוּלֵי הַמְּוֹקְדָשִׁין דְּאִם מֶלֶךְ בְּלִילָה אֵינָה פְּנֻבְלָה, וְהִקְשָׁה הַכ"מ ז"ל הַתּוֹס' ז"ל בַּפ' חֲטָאֵת הָעוֹף פְּתָבוּ דְמַתְּנִיתָן ר"ש הִיא דְאָמַר בְּפָרֶק הַמְּזֻבָּח מְקַדֵּשׁ כָּל שְׁפָסוּלוֹ בְּקוֹדֵשׁ אִם עָלָה לֹא יֵרֵד דְהָא דְאָמְרִינָן בַּגְמ' דְּמִלִּיקָה מִתְּרַת אֶת הָאִסוּר פִּירוּשׁ דְּאִם עָלָה לֹא יֵרֵד וּמִלִּיקַת לִילָה לר' יְהוּדָה תֵּרֵד דְאָמְרִינָן בְּפָרֶק הַמְּזֻבָּח מְקַדֵּשׁ פְּרִט לְנִשְׁחֻטָה בְּלִילָה, וְרַבְנֵנוּ ז"ל וְנֹדָאֵינֵנוּ סוּבְר פֶּן דְהָא אִיהוּ פָּסֵק כְּאִן דְּמִלִּיקָה בְּלִילָה אֵינָה פְּנֻבְלָה וְלַעִיל בַּפ"ג פָּסֵק כַּר' יְהוּדָה אֶלְא דְסוּבְר רַבִּינוּ ז"ל דְּמַתְּנִיתָן אֶפִּילוּ כַר' יְהוּדָה אֶתְיָא, וּמ"ש מִלִּיקָה מִתְּרַת אֶת הָאִסוּר ר"ל כְּדַפְרֵשִׁינוּ שְׁבַחֲיָה לֹא הֵיחָה רֵאוּי לְהַקְרִיב לְגִבּוּהַ וְהִתְרַה בְּמִלִּיקָה זוּ.

אֲכֹן לְכַאוּרָה הָאֵל בְּמַעֲיָלָה פְּרִיף עַל רַבָּה דַּס"ל אִם שְׁחַט קְדָשִׁי קְדָשִׁים בְּדְרוּם אִם עָלוּ יֵרְדוּ מֵהָא דְשִׁנּוּי בְּמִלִּיקָה בְּמִקוֹם אֵין מְטַמָּא בְּבֵית הַבְּלִיעָה וּלְפִי דְבָרֵי הַכ"מ אֵין רֵאוּי דְאֶפְשָׁר אֶף שְׂאִין מְטַמָּא בְּבֵית הַבְּלִיעָה אַעפִּי"כ אִם עָלוּ יֵרְדוּ וְצָרִיף לִזְמַר דְהֵתָם קָאֵי אֶלִּיבָא דַר"ש וְתִלְיָא רַק אִם פְּסוּלוֹ בְּקוֹדֵשׁ שְׁפִיר מְבִיא רֵאוּי דְאִם שְׁנָה מִלִּיקָתָה בְּמִקוֹם הָנִי פְּסוּלוֹ בְּקוֹדֵשׁ וְאִ"כ מְמִילָא אִם עָלוּ לֹא יֵרְדוּ לר"ש אֶבֶל ר' יְהוּדָה דְמִיעֵט הַפְּתוּב אִ"כ אֶף דְלֹא הָנִי נְבֻלָה מִשׁוּם דְּפְסוּלוֹ בְּקוֹדֵשׁ אַעפִּי"כ אִם עָלוּ יֵרְדוּ מְגֻזְיַת הַפְּתִיב דְשִׁלְשָׁה מִיעוּטִין וְחַד לְנִשְׁחֻטָה בְּלִילָה אֲכֹן הָא חֲזִינוּ בַּגְמ' לְקַמְן בְּזַבְּחִים דְּפ"ח אֶלִּיבָא דְרַב סְבִירָא לִי אֶף דַּלְר"י יִלְפִינוּ מִבְּמָה לַעֲנִין אִם עָלָה לֹא תֵרֵד אַעפִּי"כ לַעֲנִין מְטַמָּא בְּבֵית הַבְּלִיעָה ס"ל דְלֹא יִלְפִינוּ זַר מִבְּמָה וּמְטַמָּא בְּבֵית הַבְּלִיעָה וְלַעֲנִין לִילָה אֶלִּיבָא דַר"י יְהִי הַסְּבִירָא לְהִיפּוּף דְלַעֲנִין דְלֹא מְטַמָּא בְּבֵית הַבְּלִיעָה יִלְפִינוּ לִילָה מְאָבְרִים וּפְרָדִים שְׁכָשְׁרִים בְּלִילָה וְלַעֲנִין אִם עָלוּ יֵרְדוּ לֹא יִלְפִינוּ מְאָבְרִים וּפְרָדִים וְאִם מֶלֶךְ בְּלִילָה תֵרֵד, וְעוֹד יִקְשָׁה לְהֶרְמֵב"ם פִּינוּ דְחֲזִינוּ דְלַעֲנִין אִם עָלְתָה תֵרֵד לֹא יִלְפִינוּ אֶף שְׁיִלְפִינוּ שְׂאִין מְטַמָּא בְּבֵית הַבְּלִיעָה לר"י, אִם כֵּן אֶף דְלַעֲנִין מִלִּיקָה זַר יִלְפִינוּ מִבְּמָה שְׁלֵא תִטַּמָּא בְּבֵית הַבְּלִיעָה מְנָא לֹן דְיִלְפִינוּ לַעֲנִין אִם מְלָקָה זַר שְׁלֵא תֵרֵד וְהֶרְמֵב"ם הָא פָּסֵק בַּפ"ג מֵהִלְכוֹת פְּסוּלֵי הַמְּוֹקְדָשִׁין הִלְכָה ט"ו דְאִם מְלָקָה זַר לֹא תֵרֵד, וְאֶף דְבַגְמ' אָמַר חֲזַקִּי כֵּן הָא אִם נִימָא דְלַעֲנִין אִם מְנַקָה בְּלִילָה אִם עָלְתָה תֵרֵד אֶף שְׂאִין מְטַמָּא בְּבֵית הַבְּלִיעָה, אִ"כ בְּזַר ג"כ צָרִיף לְהִיּוֹת כֵּן וְבַע"כ הָא דְחֲזַקִּי הוּא אֶלִּיבָא דַר"ש דְסְבִירָא לִי כָּל שְׁפָסוּלוֹ בְּקוֹדֵשׁ לֹא תֵרֵד וּכְמוֹ שְׁכַתְּבוּ הַתּוֹס' בְּדַף ס"ט בַּד"ה מִלִּיקַת זַר דְקָאֵי רַק אֶלִּיבָא דַר"ש אֶבֶל הֶרְמֵב"ם הָא פָּסֵק כַּר' יְהוּדָה ע"כ דְחֲזַדָא דִינָא הוּא הִדִּין דְאֵין מְטַמָּא בְּבֵית הַבְּלִיעָה וְהִדִּין דְאִם עָלְתָה לֹא תֵרֵד וְאִ"כ הֶרְמֵב"ם דְכַתְּב דְּמִלִּיקַת לִילָה אֵין מְטַמָּא בְּבֵית הַבְּלִיעָה אִם עָלְתָה לֹא תֵרֵד וְיִקְשָׁה מ"ש מְשַׁחֲיַת לִילָה, וְאֶפְשָׁר דְהֶרְמֵב"ם סוּבְר פְּתִירוּץ הַשְּׁנִי בְּתוֹס' דְּפ"ח ס"ח ד"ה דְמֶלֶךְ בְּשִׂמְאֵל אוֹ בְּלִילָה דְמוּדָה ר' יְהוּדָה בְּעוֹף דְאִם עָלָה לֹא יֵרֵד דְהִנְף תִּלְתָא מִיעוּטִי דְלְקַמְן בְּבִהְמָה פְּתִיבִי, אֲכֹן הַתּוֹס' בְּעֶצְמָם שְׁמַם מְקָשׁוּ דַע"כ חַד מְנִיְהוּ בְּעוֹף דְנָא תִימָא כָּל פְּסוּלֵי דְעוֹף אִם עָלָה לֹא יֵרֵד, וּמְלַבֵּד זֶה קָשָׁה מְאֹד לְחַלֵּק בֵּין בְּהֵמָה לְעוֹף דְהָרִי גַם עוֹלַת הָעוֹף דְאִם עָלָה לֹא יֵרֵד אֶף בְּפְסוּלָה מֵהָאֵי קָרָא גּוּפָא יִלְפִינוּ דְזֹאת תּוֹרַת וְכו' הִיא הָעוֹלָה עַל מוֹקְדָה דְכָל הָרֵאוּי לְאִישִׁים וְאִ"כ בְּהָאֵי קָרָא לֹא פְתִיב כָּלֵל בְּהֵמָה אֶלְא מֵהָרֵאוּי מֵהַקְרִיב לְאִישִׁים.

לכן נראה לי דהנה זה ודאי אף לר' יהודה עיקר דין דאם עלה לא ירד ג"כ תלוי בפסולו בקודש אלא לר' יהודה מיעט רחמנא תלתא מיעוטי דבפסולו בקודש אם אין עוד טעם שפן במקום אחר פשר אף בפסולו בקודש אם עלה ירד ולכן בעי ר' יהודה בכל דבר עוד טעם שפן כמו דאמר מפני מה אמרו לן בדם פשר שהרי לן פשר באברים וכו' ובגמ' מעילה הוכיח דלא כרבה דהנה שחטו בדרום אם זה פסולו בקודש הי' פשר שהרי דרום פשר לקדשים קלים ע"כ דטעמא דרבה דאמר קדשי קדשים ששחטן בדרום אם עלו ירדו דהוא סבר דאם נעשה שינוי במקום בשעת שחיטה הוי כמאן דחנקינין דלא קדשה השחיטה והווי פלא הווי פסולו בקודש וא"כ מביא תיובתא דמדאיתא במליקה שפלק שלא במקומו אין מטמא בבית הבליעה ע"כ דהוי פסולו בקודש וא"כ גם קדשי קדשים ששחטן בדרום אם עלו לא ירדו שהרי יש בזה דין דשפן בקדשים קלים פשר בדרום וזה הוי תיובתא אף לדין דסבירא לן כר' יהודה דבעינן להאי דין שפסולו בקודש עוד דין שפן פשר במקום אחר (והא דאמר שם אליבא דר' יהודה פולי עלמא לא פליגי דאם עלה ירד ביארנו במקום אחר (בב"ק במהדורא תנינא בסוגיא דמפגל) דכונת הגמ' לר' יהודה דסבירא לי' אליבא דר"א ור' יהושע דאף בחטאת ששחטו חוץ למקומו אין מקדש ודו"ק.

(והנה הא דס"ל לר' יהודה דתלתא מיעוטי למעט שנשחטה בלילה ונשפף דמה שיצא חוץ לקלעים שהקשה בתוס' בדרף פ"ד ד"ה ומוציא מאי טעמא יצא דמה חוץ לקלעים תרד הא אפשר לומר שפן פשר בבמה ותירצו בתוס' דגבי דם המתיר בעינן דוקא שיהי' הכשר דכנתה בפנים ואף שתירצו עוד תירוץ דגבי דם המתיר בעינן דוקא לימוד משלא בהקשרו התוס' בעצמם דחו זה שהקשו כמו דאמרינן לן בדם פשר מפני שפן באימורין פשר ובאימורין מפני שפשר פשר א"כ גם יוצא גילף מאימורין ואימורין מבמה, וע"כ דעיקר התירוץ מפני דבדם בעינן דוקא שיהי' הכשר דכנתה בפנים וא"כ יקשה הא אמר בגמ' דמליקה בלילה משום הכי אין מטמא בבית הבליעה משום שיש הכשר באברים ופדרים א"כ גם נשחטה בלילה אמאי תרד לר' יהודה הא יש הכשר באברים ופדרים ולהרמב"ם אין לומר כמו שפירשו התוס' שם דאזל האי סוגיא אליבא דר"ש דהא הוא פסק כר' יהודה ואעפ"כ פסק דמליקת לילה אין מטמאה בבית הבליעה.

ועכצ"ל דסבר הרמב"ם דהנה לקמן אמר ר' יצחק שמעתי שתיים, אחת קמיצת זר ואחת מליקת זר אחת תרד ואחת לא תרד ולא ידענא איזה היא אמר חזקני' מסתברא קמיצה תרד מליקה לא תרד מאי שנא מליקה דישנה בבמה קמיצה נמי ישנה בבמה וכי תימא אין מנחה בבמה אין עופת נמי בבמה דאמר רב ששית לדברי האומר יש מנחה בבמה יש עופות בבמה לדברי האומר אין מנחה אין עופות מ"ט זבחים ולא מנחות זבחים ולא עופות אלא אימא אין קידוש בכלי שרת במנחה בבמה ע"כ, והנה לפי זה דבר שצריך קדושה אין לילף מדבר שאין צריך קדושה ולפי זה בפשוט ניחא דהנה בשחוטא הא בשעת שחיטה מתקדש הדם, וכדאמרינן בסוטה דף י"ד מידי דהוי אדם דם אע"ג דקדושתו ספין בצואר בהמה הרי דהספין מקדש הדם ואף דיש לפעמים ספין שהוא עצו וכדאיתא בחולין וספין של עצו פירשו בתוס' דלא הוי פלי שרת צריך לומר פיון דעכ"פ פלי הוא הוא מקדש וכדאיתא בגמ' מנחות דף ע"ח ספין אלימא מפלי שרת דאף דלית לי' תוף מקדש, ועוד נראה לי דהא דאמרינן אין עושין פלי שרת מעץ לכאורה אף אם יצפהו במתכת ג"כ יהי' פסול דכינן דילפינן ממנורה בעינן שיהי' כל הפלי ממתכת וראי'

לדבר שהרי בר"ה דף כ"ד ובמנחות דף כ"ח ובע"ז דף מ"ג איתא ר' יוסי בר' יהודה אומר אף של עץ נא יעשה פדרה שעשו בית חשמנאי אמרו לו משם ראי שפודים של ברזל היו ונחפום בבעץ הרי דאף שחפופים בבעץ הנצרה לומר שפודין של ברזל היו ואינו היתה של עץ הי' פסול לרבנן אף שחפופים בבעץ שהוא מתכת וא"כ יקשה הא חזינו דשולחן והמזבח הי' עץ אלא שחפופים בזהב ורחמנא קריא עץ ואיתא בתגיה דציפופים בטל לגביהו א"כ הא חזינו דהכשירה התורה כלי שרת של עץ דהרי השולחן תורת כלי עץ עליו וא"כ אפשר דהא דאמרינו דאין עושין כלי שרת של עץ הוא דוקא בהשתמשות בהתורה דומיא דמנורה אבל היכא דאין ההשתמשות בתורה כמו השולחן וספין ומזבח בזה פשר אף של עץ וא"כ ספין אף של עץ עכ"פ זה מבואר בגמ' דספין מקדש הדם ומפורש עוד בגמ' מנחות דף ט"ז דאין השחיטה המקדשת אף הספין הוא המקדש דהרי איתא התם מתיב רב שימי בר אשי אחרים אומרים הקדים מונים לערלים פשר הקדים ערלים למולים פשר וקי"ל דבבבאי מתיר פליגי א"ל מי סברת דם בצנאר בהמה קדוש דם ספין מקדשא לי' והבא לקדש כבא להתיר דמי הרי דאילו הי' דם קדוש בצנאר בהמה אז לא הי' באה השחיטה נקדש דעיקר דין דמקדש הוא היכא דצריף כלי אבל מה שהוא דין בעבודה אין העבודה מקדש לפי זה לא קשה כלל לר' יהודה אמאי פסול בנשחטה בלילה ולא אמרינו לילף מאברים ופדרים דהרי כל הקרב ביום קדש ביום ובלילה הוי הקדושה רק לפסול אבל לא קדושת הקרבה א"כ היכא דנשחטה בלילה, הלא לא נתקדש הדם ע"י הספין קדושת הקרבה שלילה אין מקדש, ולא נוכל לומר שפן אברים ופדרים קרבין בלילה שהרי אברים ופדרים אין צריכין להתקדש משו"ה סבירא לי' לר' יהודה דאם נשחטה בלילה תרד דלא מצינו שלילה תקדש ע"י שחיטה להתקרה בדם המתיר בדבר שצריף להתקריב ביום, וא"כ אם נשחטה בלילה חסר קדושה להדם וכיון שחסר קדושה, בזה אין שייף לומר שפן אבל מליקה הא לא בעי כלי וא"כ אין צריף כלל לקדש הדם וכיון דנא בעי קדושה רק הדין בהעבודה אף דעבודת מליקת לילה פסולה אבל כיון דמצינו הקרבת אברים ופדרים בלילה א"כ העבודה יש הכשר בלילה משו"ה אם עלתה לא תרד (ואין להקשות הא מצינו קדושה בלילה במנחת נסכים הקרבין בפני עצמן אכן בעינו שיהי' דוקא דוקא דקרבן כמו דאילו אין עופות בבמה, לא אמרינו שאם מלק זר.

לא תרד משום דזבחים ישנם בבמה דבעינו דוקא שיהי' הכשר לקרבן זה ה"נ לענין בלילה אף דמנחת נסכים הבאה בפני עצמה קדושה בלילה אבל בקרבן אין קדושה בלילה לקרב) משו"ה הרמב"ם פסק דמליקת לילה לא תרד שהרי פשר באברים ופדרים אבל שחיטה בלילה אם עלתה תרד שהרי בלילה אין מקדשי דבקרבו זבח אין קדושה בלילה ואברים ופדרים לא צריכי לקדושה.

ועפ"י מה שבארנו למעלה לחלק בין עושה פסול למאי דאין עושה פסול רק שחסר הכשר וגם לפי שבארנו דחויב שחיטת חוץ הוא מפני שפוסל מהביא לפתח אהל מועד בזה יש לישוב קושית תוס' על רש"י חולין דף כ"ט על הא לא נחלקו אלא פגון ששחט סימן אחד בחוץ וסימן אחד בפנים למאן דאמר אינה לשחיטה אלא לבסוף לא מחייב פירוש רש"י דקאי בעוף קדשים והקשו בתוס' ז"ל וקשה לפירושו דמ"ט דמאן דאמר דפטור כיון דבמליקה בחוץ לא מחייב אלא בשחיטה והרי עשה הכשר שחיטה בחוץ ורב

יוסף נמי למה ליי למינקט שְהָרִי עֲשֵׂה בָּהּ מַעֲשֵׂה חַטָּאת הָעוֹף הֵנּוּ לִי לְמִימַר מְשׁוּם דְּהַכְשֵׁר שְׁחִיטַת הָעוֹף בְּסִימָן אֶחָד, וְעוֹד דְּנִקְט רַב יוֹסֵף דְּאֶחָד בַּחוּץ וְאֶחָד בְּפָנִים נְמִי פְּסוּלָה מִשְׁמַע הָא שְׁנֵיהֶם בְּפָנִים פְּשָׂרָה וְאִי בְּעוֹף הָא אִין הַכְּשָׁרוֹ אֱלָא בְּמַלְיקָה עַכ"ד הַתּוֹס', אֲכַן לְפִי הַנ"ל נִיחָא דְהֵנָּה לְקַמָּן בְּדַף מ' הָא פִּירֵשׁ רַש"י וְכֵן מוֹכַח מִדְּבָרֵי הַגַּמ' דָּאִם שְׁחַט סִימָן אֶחָד בַּחוּץ בְּעוֹלַת הָעוֹף לֹא מְחַיֵּב מְשׁוּם דְּעוֹלַת הָעוֹף בְּעֵי שְׁנֵי סִימָנִין וַא"כ עַכְצ"ל דְּסִבְרֵי הַתּוֹס' וְכֵן רַש"י לְמַסְקָנָא דְאַף דְּעוֹלַת הָעוֹף מְחַיֵּב בְּסִימָן אֶחָד בַּחוּץ מְשׁוּם שְׁעֲשֵׂה מַעֲשֵׂה הַכְשֵׁר חַטָּאת הָעוֹף בַּחוּץ הֵינּוּ דְּנִקְא אִם אַחַר כֵּן גָּמַר שְׁחִיטַת הַסִּימָן הַשְּׁנִי בְּפָנִים דְּאֵגְלָא מִלְּקָתָא דְשְׁחִיטַת הַסִּימָן הָאֶחָד ג"כ הוּי תַּחַת מְלִיקָה לְשִׁבְפָּנִים, וְהֵנָּה לְכַאוּרָה צְרִיף לְזִמְרָה דְּבְפָנִים עֲשֵׂה מְלִיקָה שְׁהָרִי בְּפָנִים שְׁחִיטָה אֵינְנָה כַּדִּין וְעַכְצ"ל צְרִיף לְזִמְרָה דְּמַצְטָרֵף מְלִיקַת הַסִּימָן הַשְּׁנִי בְּפָנִים שְׁשֵׁם זֶה שְׁחִיטָתָה עִם הַסִּימָן הָרִאשׁוֹן שְׁנִשְׁחַט בַּחוּץ דְּבַחוּץ הוּי שְׁחִיטָה וַא"כ לְמ"ד אֵינְנָה לְמְלִיקָה אֱלָא לְבַסּוּף הָרִי הִיא מְלִיקָה שְׁהָרִי עֵיקָר הַמְּלִיקָה בַּסּוּף וְהֵנָּה אַף דְּבִנְדָאִי לֹא יֵהִי הָעוֹלָה פְּשָׂרָה שְׁהָרִי כֹּל זְמַן שְׁלֵא הֵיִתָּה כֹּל הַמְּלִיקָה בְּפָנִים אַף לְמ"ד אֵינְנָה לְשְׁחִיטָה וְכֵן לְמְלִיקָה אֱלָא לְבַסּוּף וְאַף דְּהוּי מְלִיקַת הַסִּימָן הַשְּׁנִי בְּפָנִים אַף דְּהוּי מְלִיקָה דְּהָרִי כֹּל זְמַן שְׁמַפְרָכְסַת הָרִי הִיא כַּחַי' לְכָל דְּבָרֵי וְנַעֲשֵׂה בָּהּ מְלִיקָה וְהָרִי זֶה בִּיאָרְנוּ דְּלְמַסְקָנָא גַם הַסִּימָן הַשְּׁנִי הוּא מְדִין מְלִיקָה לֹא מְטַעַם הַבְּדִלָּה, וְכֵן מוֹכַח מֵהָאִי סוּגְיָא דְּאִין חַיֵּיב עַל שְׁחִיטַת סִימָן אֶחָד בְּעוֹלַת הָעוֹף מְשׁוּם דְּעוֹלַת הָעוֹף בְּעֵי שְׁנֵי סִימָנִין וְאִם נִימָא דְּמְלִיקַת הַסִּימָן הַשְּׁנִי הוּא מְדִין הַבְּדִלָּה אֲבָל הַמְּלִיקָה הִיא בְּסִימָן אֶחָד וַא"כ מֵאִי שְׁיָיָף לְפָטוֹר אִם שְׁחַט סִימָן אֶחָד בַּחוּץ הָרִי בְּעֵינֵי הַשְּׁחִיטָה דּוּמְיָא דְּמְלִיקָה וְלֹא שְׁאָרֵי הַדִּינִים כְּמוֹ הַהֲזָאָה וְהַמְצִינֵי ע"כ דְּמְלִיקַת הַסִּימָן הַשְּׁנִי הוּא מְדִין מְלִיקָה כְּמוֹ שְׁבִיאָרְנוּ לְמַעְלָה וַא"כ אִם שְׁחַט סִימָן אֶחָד בַּחוּץ וְסִימָן שְׁנֵי מְלִיקָה בְּפָנִים עֲשֵׂה מְלִיקָה וְאֵפִי"כ אַף לְמ"ד אֵינְנָה לְמְלִיקָה אֱלָא לְבַסּוּף תַּפְסוּל מְטַעַם דְּבַעֲיָנוּ שְׁפָל הַמְּלִיקָה תַּכְשִׁיר הָעוֹף דְּלִזְזָה הַפֶּל מוֹדִים דְּלְהַכְשִׁיר יִשְׁנָה לְשְׁחִיטָה מִתַּחְלָה וְעַד סוּף אֵפִי"כ הַפְּסוּל רַק מְשׁוּם שְׁחַסֵּר הַכְשֵׁר וְרַב יוֹסֵף הָא ס"ל אַף הִיכָא דְּחַסֵּר הַכְשֵׁר אִם עֲלָתָה לֹא תֵרַד וַא"כ אִי אֶפְשָׁר לְחַיֵּיב עַל שְׁחִיטַת הַסִּימָן אֶחָד בַּחוּץ דְּהָרִי הַחַיֵּיב הוּא עַל הַשְּׁחִיטָה מְשׁוּם דְּפָסְלוּ מִהִבִּיא אֶל פְּתַח אֵהֶל מוֹעֵד וְהָרִי בְּזָה עוֹד לֹא פָּסֵל שְׁהָרִי הִיכָא דְּחַסֵּר הַכְשֵׁר אִם עֲלָתָה לֹא תֵרַד מִשׁו"ה הִיא סִבְרָה רְבָא דָּאִם שְׁחַט סִימָן אֶחָד בַּחוּץ וְאֶחָד בְּפָנִים כְּדִינוּ הֵינּוּ שְׁמַלְקוּ לְמ"ד אֵינְנָה לְשְׁחִיטָה וְכֵן לְמְלִיקָה לְבַסּוּף וַא"כ הָרִי הַשְּׁחִיטָה שְׁבַחוּץ לֹא פָּסְלָה מִהִבָּאֵת אֶל פְּתַח אֵהֶל מוֹעֵד שְׁהָרִי אִם עֲלָתָה לֹא תֵרַד וְכִינּוּ דְּלֹא פָּסְלָה מִשׁו"ה אִין מְחַיֵּיב כְּבִיאָרְנוּ דְּהַחַיֵּיב עַל הַשְּׁחִיטָה מְשׁוּם שְׁפָסֵל מִהִבָּאֵת אֶל פְּתַח אֵהֶל מוֹעֵד, וְע"ז אָמַר לִי רַבָּה בַּר שִׁמְיָ דְּלֹא כֵן הוּא דְּאַף לְמ"ד אֵינְנָה לְשְׁחִיטָה אֱלָא לְבַסּוּף ג"כ הַשְּׁחִיטָה שְׁבַחוּץ פּוֹסֵל מִהִבָּאֵת אֶל פְּתַח אֵהֶל מוֹעֵד וְאַף אִם עֲלָתָה תֵרַד כִּינּוּ דְּהַתּוֹרָה עֲשֵׂתָה לְעִנְיַן חַיֵּיב וּפְסוּל בַּחוּץ הַשְּׁחִיטָה בְּמִקּוֹם הַמְּלִיקָה וַא"כ כִּינּוּ שְׁעֲשֵׂה מַעֲשֵׂה חַטָּאת הָעוֹף בַּחוּץ וַא"כ שְׁחִיטַת הַסִּימָן בַּחוּץ פּוֹסֵל כִּינּוּ דְּהוּי מַעֲשֵׂה חַטָּאת הָעוֹף הוּי שְׁחִיטָה בַּחוּץ שְׁחִיטָה גְּמוּרָה וּפּוֹסֵלֵת שְׁאָף אִם תַּעֲלָה תֵרַד וַא"כ בְּנִדָאִי דְּמְחַיֵּיב, שְׁהָרִי הַטַּעַם שְׁרָבָא סִבְרָה לְפָטוֹר מְשׁוּם דְּאֵינְנָה פּוֹסֵלֵת ע"ז אָמַר דְּפּוֹסֵלֵת וּמְמִילָא מְחַיֵּיב, וּמִינְשֵׁב מַה דְּשְׁנֵי לִי מַר לֹא אָמַר דְּאַף סִימָן אֶחָד פּוֹסֵל (בְּעוֹף) דְּהָא דְּרָבָא הִיא סִבְרָה דְּאֵינּוּ מְחַיֵּיב הוּא מְשׁוּם דְּהִיא סִבְרָה דְּאֵינּוּ פּוֹסֵל בְּעוֹלָה סִימָן אֶחָד כִּינּוּ שְׁאֶפְשָׁר לְעֲשׂוֹת עוֹד מְלִיקָה.

אכן באשר זה עוד מילתא חדתא לומר דאם שחט סימן אחד בחוץ ואח"כ עשה מניקה בפנים שמצטרף לענין דאם עלתה לא תרד וגם יש עוד להתעקש דהא דמוכח שם ב"רש"י ובגמ' דאימתי מחויב על סימן אחד בחוץ אף למ"ד אינה לשחיטה אלא לבסוף בעולת העוף דוקא אם גמר בפנים ואף דלכאורה שחיטה בפנים לאו פלום הוא אפ"ש להתעקש דמייירי דוקא בגמר השחיטה בפנים אבל מליקה ושחיטה אין מצטרפין, ג"כ יש לפרש דסברת רבא הי' דאם שחט סימן אחד בחוץ וגמר השחיטה בפנים דאין מחייב על שחיטת חוץ אף דבעוף הוי שחיטה בסימן אחד הוא דכיון דאינה לשחיטה אלא לבסוף א"כ אף מליקה אינה אלא לבסוף א"כ בעולת העוף דבעי שני סימנין א"כ פוסל השחיטה בחוץ שחיטה שהוא דומיא דמליקה היינו שני סימניו, אבל אם שחט רק סימן אחד חף שמעטה אי אפ"ש לעשות מליקה כיון שחסר הסימן הראשון, עכ"פ מה שתפסל אף לירד הוא משום דלא עשו לה מליקה, אבל הסימן האחד בעולת העוף לא פסל ושחיטת חוץ שמחייב הוא דוקא שחיטה שהיא בעצמה פוסלת אבל לא מה שגורם שאי אפ"ש שיהי' מליקה א"כ בעולת העוף אם שחט סימן אחד אין השחיטה של סימן אחד הפוסל רק גורם שלא יהי' אפ"ש מליקה, משו"ה סבר רבא דאין חייבין וע"ז אמר לי' רבה בר שמי דאין כן הדבר אלא דהשחיטה בעצמה של סימן אחד בחוץ פוסל מטעם שעשה שחיטה שהיא במליקת חטאת העוף הפ"ש וממילא כיון שפוסל הרי הוא מחויב שהרי בעוף שחיטת סימן אחד הוי שחיטה.

והנה לקמן בדרף ס"ו רב חסדא ורבא ומפרשי תרניהו דפלוגתא דראב"ש בהבדיל בחטאת העוף אם הוי מעשה עולה בחטאת או מטעם דשהי' אין פוסל או מטעם דמיצוי חטאת העוף מעכב ולכאורה מאי תלי זה או שהי' אין מעכב בסימן שני בעולת העוף תפסל מצד עצמה דהבדיל בחטאת וכתוב לא יבדיל ע"כ דמאי דשינה בחטאת לא פסלה שהרי לא שנה הפתוב לעכב ורק הפסול כיון דכתוב חטאת הוא בחטאת העוף ועולה הוא בעונת העוף הוי עיכובא פסול, אם עשה מעשה חטאת בעולה ומעשה עולה בחטאת וכמו שביארנו למעלה דהלימוד גם בעולה מדכתוב עולה הוא, והא דבעולת העוף אם חייב שלא לשמה פ"ש משום דכתוב גבי חטאת אותה למעוטי הנה דהוא פתיב בהו בעת שאם לא עשה פ"ש, א"כ שפיר ניחא מה שהרמב"ם פתב דבכל הקרבנות אם שחט בחוץ מיעוט סימניו וכן בקדשי קדשים ששחט בדרום מיעוט סימניו פסול משום דחוץ ודרום פוסלין מצד עצמם, א"כ המיעוט אף שאין פוסל אם נימא אינה לשחיטה אלא לבסוף אעפ"י כחסר הכשר ולדין זה ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף כמו שביארנו, אבל בעולת העוף אם מלק למטה אין המליקה למטה פוסלת דאינה מעכבת כלל אם מלק למטה ופוסל רק אם מלק סימן אחד דהוי מעשה חטאת בעולה, אבל במלק רק מיעוט סימניו למטה הא לא עשה מעשה חטאת וא"כ גם המיעוט הזה מכשיר, משו"ה דוקא אם מלק סימן שלם למטה פסול שהרי עשה מעשה חטאת בעולה.

ורא' ברורה לדברי הרמב"ם דלכאורה קשה כיון דלרבא ע"כ בעפ"ם אף אם שחט מקצת הסימן פסול שהרי רבא אמר הטעם משום שנעשה מעשה טרפה בידי עפ"ם ונהרי גם מיעוט הנשט הוי מעשה טרפה וא"כ אף אם שחט העפ"ם מקצת סימן הוא פוסל משום דעל המקצת הזה חסר שחיטת הכשר וא"כ למה לרבא לומר אם שחט סימן אחד וע"כ משום דבעי למימר בעולת העוף נמי היכא דמלק סימן אחד למטה וסימן אחד

למעלה נמי פסול ושמה דוקא סימן שלם פוסל משום דהוי מעשה חטאת משו"ה אמר גם בעפוי"ם סימן אחד אבל אם נימא דאף בעולה אם מלק מיעוט סימן למטה פסול כמו מיעוט סימנין בחוץ א"כ למה אמר רבא פלל סימן אחד הו"ל לומר מיעוט סימנין ע"כ דבעולת העוף דוקא סימן שלם למטה פוסל ולא מיעוט.

ודברי הרמב"ם מוכרחים. סימן י"ד סוגיא דכל הזבחים שנתערבו דף ע"א פל הזבחים שנתערבו בחטאות המתות או בשור הנסקל אפילו אחת בריבוא ימותו פולו, והנה לקמן דף ע"ד איתא אמר רב נחמן אמר רב אבוה אמר רב טבעת של עבודת כוכבים שנתערבה במאה טבעות ונפלה אחת מהן לים הגדול הותרו פולו דאמרינן הוה דנפיל היינו דאיסורא איתבלי רבא לרב נחמן אפילו אחת בריבוא ימותו פולו אמאי נימא דמית איסורא מית א"ל רב דאמר כר' אליעזר דתנו ר' אומר אם קרב הראש של אחר דמהו יקרבו כל הראשים פולו והאמר ר"א לא התיר ר"א אלא שנים שנים אבל אחד אחד לא א"ל אנא תרתי קאמינא ע"כ, ובעמוד השני אמר ר"ל חבית של תרומה שנתערבה במאה חביות ונפלה אחת מהן לים המלח הותרו פולו דאמרינן הוה דנפיל דאיסורא נפיל ע"כ, והנה הרמב"ם פסק בפ"ז מהלכות עפוי"ם הלכה יוד פ"ב דאם נתערבה טבעת של עפוי"ם במאה טבעות ונפלו שתיים לים הגדול הותרו פולו ובפ"ו מהלכות תרומות פסק כר"ל דאם נתערבה חבית של תרומה במאה חביות ונפלה אחת מהן לים הגדול הותרו פולו והראב"ד השיג עליו בשני המקומות דהא רבא פריה מהא דאחד ברבוא ימותו פולו נימא דאיסורא מית ושני לי רב נחמן רב דאמר כר"א נמצא דמתנייתו דאמר אחת ימותו פולו דלא כר"א ולא אמרינן דאיסורא מית וא"כ הרמב"ם דהוא פסק דאחת ברבוא ימותו פולו וכן פסק בהא דאם קרב הראש של אחד מהן פתכמים דאפילו אם קרבו פולו חוץ מאחד מהו יצאו פולו לבית השריפה הרי דלא סבירא נן דנימא דאיסורא מית וא"כ אמאי פסק פ"ב וכו"ל דאמרינן דאיסורא נפל וכבר דחקו בזה הרבה נושאי פלי הרמב"ם.

והנראה לי דהנה התוס' הביאו בשם ר"ת דבטרפות אם נתערבה דרוסה בהרבה נכבשינהו דניידי ואז אמרינן פל דפריש וכן פסק המחבר ביו"ד סימן ט"ז גבי אותו ואת בנו שאם האם נתערב עם הבן נכבשינהו דניידי וא"כ קשה אמאי אחד ברבוא ימותו פולו ואמרינן לעשות נכבשינהו דניידי משום גזירה שמה יקח מן הקבוע ועכצ"ל דמשום חומרא דקדשים על גבי המזבח החמירו וא"כ מאי הקשה רבא לרב נחמן מהא דאחד ברבוא ימותו פולו מאי קושיא הא התם משום חומרא דקדשים פסולין על גבי המזבח מתמירנן יותר מבשאר איסורים ועיין עוד בתוס' ד"ה אלא בדרף ע"ג שכתבו ז"ל מדגזור משום קבוע הי' נראה דאי שקל חד מן הקבוע אסור מדאורייתא ולא אמרינן מרובא פריש דכיון דדבר חשוב הוא ולא בטל היכא דהו"ל קבוע פמחצה על מחצה דמי אבל א"א לומר כן מדאמר רב בסמוך טבעת של עפוי"ם שנתערבה במאה טבעות ונפלה אחת מהן לים הותרו פולו ומשמע דלדידי דבמתנייתו דנתערבו אחד בריבוא ומית חד מיניהו אמרינן דאיסורא מית והשאר מותרין ואמאי אדרבה נימא דהיתר נפל ומות אלא היינו טעמא דהקילו משום דאורייתא בטלי ברובא דכל מילי דאורייתא ברובא בטלי וכו' עכ"ד התוס' והנה דברי התוס' ניחא אם נאמר דלא כר"ת ואז אמרינן דבין בקדשים בין בשאר איסורין גזרינן שמה יקח מן הקבוע וכיון דלא מחלקינן שפיר פריה רבא אבל לר"ת דמחלק בין קדשים לשאר איסורים מאי קושיא מיקדשים שימותו פולו לדין דאם נפל

ונחַדָּא דִּילְמָא הָאֵי נִיהוּ אָמַר לִי קְאָמִינָא אָנָּא אִשָּׁה דְּלֵא נִינְדָּא וְאָמַרְתָּ נִי אִיסוּרָא דְּנִינְדָּא
וכ"ת הָכָא נְמִי נִינְדָּא אִיסוּרָא בְּשׁוּקָא אִשְׁכָּחָא וְקִינְדָּשׁ הָתָּם הָדָרָא לְנִיחּוּתָא גְּבִי קֹן מִי הָדָרָא
וְכַתְּבִי הָרָא"שׁ בְּפִירוּשְׁיֹו לְנִזִּיר וְכֹן הוּא בְּתוֹס' פְּתוּבוֹת דְּרַף ט"ו דְּהַקְוִשְׁיָא שְׁמָא בְּשַׁעָה
שְׁקִינְדָּשׁ הַשְּׁלִיחַ הָאִשָּׁה הֵיטָה בְּשׁוּק וְשָׁם קִינְדָּשָׁה וְלֵא הֵיטָה אַז קְבוּעָה וּמְשַׁנֵּי הָדָרָא
לְנִיחּוּתָא אַחַר שְׁקִינְדָּשָׁה וְכִינֹן דְּקְבוּעָה הַשְּׁתָּא חֲשׁוּבָה פְּחֲצֵי נְשִׁים אַבְּל עוֹף אִין נוּ קְבִיעוּת
אַפִּילוּ פְּשַׁחוּזָר לְקִנּוּ דְּתַדִּיר נוּדָד וּפּוֹרַח מְמֹן לְקֹן וְאִין לוּ קְבִיעוּת מְקוּם עַכ"ל הָרָא"שׁ
וְהַדְּבָר תְּמוּהָ דַּא"כ בְּעוֹף הָא אִין שְׁיָיָה קְבִיעוּת וַא"כ אִמְאֵי בְּעוֹף ג"כ אִיתָּא בְּקִנִּים וְהוּבָא
פְּאֹן בְּזַבְּחִים ע"ג דְּחֲטָאֵת שְׁנַתְּעָרְבָה בְּעוֹלָה וְעוֹלָה שְׁנַתְּעָרְבָה בְּחֲטָאֵת אַפִּילוּ אַחַת בְּרִיבּוּא
יְמוּתוּ פְּוֹלָן הָא פְּרִיָהּ בַּגְּמ' נְמִשׁוּף חַד מִינֵיהּוּ וְנִימָא כֹל דְּפְרִישׁ מִרְנָבָא פְּרִישׁ וּמְשַׁנֵּי מְשׁוּם
קְבוּעָה וְכִינֹן דְּעוֹף אִין לוּ קְבִיעוּת וַא"כ אִמְאֵי יְמוּתוּ פְּוֹלָן, אַכֹּן הַתּוֹס' בְּנִזִּיר שָׁם מְפּוֹרְשׁ
דְּהַקְוִשְׁיָא אִימַר בְּשׁוּקָא אִשְׁכָּחָא וְקִינְדָּשׁ הַקְוִשְׁיָא יְקִדָּשׁ אִשָּׁה בְּשׁוּק וְנִימָא כֹל דְּפְרִישׁ,
אַכֹּן לְכַאוּרָה גַם עַל הַפְּרִישׁ הַזֶּה יְקִשָּׁה מֵאֵי קְאָמַר גְּבִי קֹן מִי הָדָרָא פִּינֹן דְּבָקֹן אוּמְרִים
דְּפְרִישׁ מִרְנָבָא פְּרִישׁ בְּעַת שְׁלוּקְחָה הַגּוֹזֵל לְהַקְרִיב ה"נ גְּבִי אִשָּׁה נִימָא דְּהַאִשָּׁה מִהֶרֶב
בְּעַת שְׁמַקְדָּשׁ וְעוֹד הָא הוּא לוֹקַח הַגּוֹזֵל לְהַקְרִיב מִהַקְבִיעוּת וְכַדְהוּכְחֵנוּ דְּגַם בְּעוֹף שְׁיָיָה
קְבוּעָה.

וְהַנְּרָאָה לִי דְּהֵנָּה בַּב"מ דְּרַף ו' הַקְשׁוּ בְּתוֹס' עַל הָא דְּקַפִּץ אַחַד מִן הַמְּנוּיִן לְתוֹכֹן פְּוֹלָן
פְּטוּרִין הַקְשׁוּ דְּנִזְזוּל בְּתַר רְנָבָא וְנִימָא כֹל דְּפְרִישׁ מִרְנָבָא פְּרִישׁ וְתִירִץ בְּשִׁטָּה מְקוּבָצָת
בְּשֵׁם הָרָא"שׁ ז"ל וְעִי"ל פִּינֹן דְּחִזִּינֹן דְּאִפִּילוּ הֵיכָא דִּיכּוֹל לְעַשׂוּרֵי מַמָּה נְפִשָּׁהּ פְּטוּר מְשׁוּם
דְּעַשִּׁירֵי וְדַאי אָמַר רַחֲמָנָא וְלֵא עַשִּׁירֵי מִן הַסֶּפֶק וְאִפִּילוּ כִּי אָמַרִינֹן כֹּל דְּפְרִישׁ מִרְנָבָא
פְּרִישׁ עַשִּׁירֵי סְפֵק מְקַרִי אֵלָּא שְׁהַתּוֹרָה הַתִּירָה סְפֵק זֶה בְּאִיסוּרִין פְּדַכְתִּיב אַחֲרֵי רַבִּים
לְהַטוֹת וְנִהְפּוּף הָאִיסוּר לְהִתַּר ע"י בְּטוּל בְּרוּב אַבְּל הָכָא לְעוֹלָם לֵא נְפִיק מְפָלֵל סְפֵק
עַשִּׁירֵי עַכ"ל הַשִּׁטָּה.

וְלְכַאוּרָה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת הָא טְרִיפָה פְּטוּר מִן הַמַּעֲשֵׂר וַא"כ אִיָּהּ מְחַנְיָב בְּמַעֲשֵׂר הָא טַעְמָא
דְּלֵא חִיְיָשִׁינֹן לְטְרִיפָה הוּא מְשׁוּם דְּאִזְלִינֹן בְּתַר רוּב פְּדַאִיתָּא בְּחֻלִּין וַא"כ נְפִטָר כֹּל
בְּהֵמוֹת מַמַּעֲשֵׂר דְּלְמָא טְרַפָּה הִיא ע"כ דְּכִינֹן דְּאִזְלִינֹן בְּתַר רוּב לֵא הֵוִי סְפֵק אֵלָּא וְדַאי
וַא"כ הָדָר קוּשְׁיָא לְזוֹכְתָיָא גְּבִי קַפִּץ אַחַד מִן הַמְּנוּיִן לְתוֹכֹן אִמְאֵי פְּטוּרִין נִימָא כֹּל דְּפְרִישׁ
מִרְנָבָא פְּרִישׁ דְּהָא הֵיכָא דְּאִזְלִינֹן בְּתַר רוּב לֵא הֵוִי סְפֵק.

לְכֹן נִרְאָה לִי דְּאִין כֹּל דִּינֵי רוּב שְׁוִים יֵשׁ רוּב שְׁעוּשָׁה וְדַאי וַיֵּשׁ רוּב שְׁאִין עוֹשָׂה וְדַאי,
אֵלָּא שְׁרַק דִּין הוּא דְּאִזְלִינֹן בְּתַר רוּב וּבְזֵה יִתְבָּאַר דְּבָרֵי הַגְּמ' בַּב"ב דְּרַף כ"ד אָמַר אַבְיֵי
אַף אָנּוּ נְמִי תְּנִינָא (דְּרוּב וְקָרוּב הַלֵּף אַחַר הָרוּב) דָּם הַנְּמַצָּא בְּפְרוּזְדוֹר סְפִיקוּ טַמָּא
שְׁחֻזְקָתוּ מִן הַמְּקוּר וַא"כ דְּאִיפָּא עֲלֵי דְּמְקַרְבָּה א"ל רוּב וּמְצוּי קָא אָמַרְתָּ רוּב וּמְצוּי
לִיכָּא לְמ"ד דְּתַנִּי ר' חִיָּיא דָּם הַנְּמַצָּא בְּפְרוּזְדוֹר חִיָּיבִין עֲלֵיו עַל בִּיאַת מְקַדָּשׁ וְשׁוֹרְפִין
עֲלֵיו אֵת הַתְּרוּמָה וְאָמַר רַבָּא ש"מ מְד"ר חִיָּיא תְּלַת ש"מ רוּב וְקָרוּב הַלֵּף אַחַר הָרוּב
וּש"מ רְנָבָא דְּאוּרְזִינָא וּש"מ אִיתָּא לְדַר' זִירָא וְכו' וְהָא רַבָּא אָמַר רוּב וּמְצוּי לִיכָּא לְמ"ד
הָדָר בִּי רַבָּא מִהֵיא ע"כ וְעִינֹן בְּתוֹס' ד"ה דְּתַנִּי דְּהִיכִי מֵיִיתוּ רֵאִי מַר' חִיָּיא דְּהַטַּעַם
מְשׁוּם רוּב וּמְצוּי דְּלְמָא מְשׁוּם רוּב וְקָרוּב.

לכן נראה לי דהנה בקידושין איתא דף פ' סוקלין ושורפין על התזקות ואין שורפין תרומה על התזקות כו' דאמר ר' שמעון בן לקיש שורפין על התזקות ור' יוחנן אמר אין שורפין על התזקות ואזו לטעמיהו דתנן תינוק שנמצא בצד העיסה ובצק בידו ר"מ מטהר ונחמם מטמאין מפני שדרכו של תינוק לטפח, והוינו ביה מאי טעמא דר"מ קסבר רוב תינוקת מטפחין ומעוט אין מטפחין ועיסה זו בתזקת טהרה עומדת וסמוך מיעוטא לתזקה איתרע לה רובא ורבנן מיעוטא כמאן דליתא דמי רובא ותזקה רובא עדיף אר"ל משום ר' אושעיא זו היא תזקה ששורפין עליו תרומה ור' יוחנן אמר אין זו תזקה ששורפין עליו את התרומה איזו תזקה לר' יוחנן ששורפין עלי' את התרומה כדתנן עיסה בתוך הבית ושרצים וצפרדעים מטפלין שם ונמצא חתיכות בעיסה אם רוב שרצים טמאה אם רוב צפרדעים טהורה תניא פותלי' דר' יוחנן כו' והקשה בתוס' בד"ה סמוך מיעוטא איך אמר ר' מאיר סמוך מיעוטא לתזקה ואיתרע רובא כמאן דליתלי' הא בריש פירק בתרא דיבמות סבירא לר"מ דסמוך מיעוטא לתזקה והוי פלגא ופלגא, ועוד קשה דהא רבנן אמרי התם תנשא דסברי מיעוט כמאן דליתא דמי וא"כ אמאי אין שורפין את התרומה ותמצו שאין זה רוב חשוב אלא רוב גרוע וצריך לבאר מפני מה אין זה רוב חשוב.

והנה הרמב"ם מבאר הא דרוב תינוקות מטפחין כפירוש התוס' דהתינוק נדאי טמא אלא הכונה רוב תינוקות מטפחין בעיסה ולפי זה מתבארים דברי התוס' דהנה רוב דכל דפריש, הוא רוב שפן הוא, ונגדו, לרבנן אין שייך סמוך מיעוטא לתזקה דכיון דהרוב בירר שפן הוא אז המיעוט כמאן דליתא דמי אבל יש רוב שאיננו בגדר כל דפריש שבישקול הדעת אמרינו שהוא כן ורוב כזה שאיננו בגדר כל דפריש ורק בשיקול הדעת רוב כזה איננו מברר רק דין הוא שפיון ששיקול הדעת הוא כן צריכין לילף אחריו נגד רוב כזה מצטרף המיעוט עם התזקה והנה אם באנו לחשוב אם זה התינוק הוא מאלה שמתפחין או לא אז הינו מבררים שהוא מרוב תינוקות שמתפחין בעיסה אבל אפילו ברור לנו שזה התינוק הוא מהמתפחין ג"כ אין ברור שפך דילמא אדם נמן לו וכיון שנתן נו אדם שוב לא טפח בעיסה דהרי אם לא הי' בצק בידו לא הינו חוששין שפא נגע בעיסה וא"כ אין הרוב מברר בנדאי שהוא טופח בעיסה ולקח הבצק רק כיון שדרכו של תינוק לטפח, בשיקול הדעת הרוב שהוא טפח בעיסה ולקח הבצק מהעיסה רוב כזה שאין מרוב דכל פריש איננו רוב גמור מצטרף המיעוט עם התזקה, לר"מ הרוב כמאן דליתא, ולרבנן נגרע פח הרוב שלא לשרון התרומה על רוב כזה והוא קרוי תזקה וזהו דקאמר אלא איזו תזקה ששורפין התרומה עיסה בתוך הבית ושרצים וצפרדעים מטפלין שם ונמצא חתיכות בעיסה אם רוב שרצים טמאה דהתם הוי רוב דכל פריש ורוב דכל פריש הוא ברור ולנגדו אין מצטרף המיעוט ושורפין עליו כזה אפשר לפריש דברי הגמ' בסנהדרין דף מ"ט אמר ר' פרוספדאי א"ר שבתי כל ימיו של בן סורר ומורה אינו אפא ג' חדשים כו' יתיב ר' יעקב מנהר פקוד קמי' דרבנא ויתבי וקאמר משמיל' דרב הונא ברי' דרב יהושע ש"מ מדר' פרוספדאי אמר ר' שבתי יולדת נשבעה אין עוברת גיכר לשליש ימי' דאי ס"ד גיכר לשליש ימי' למה לי ג' בתרי ותילתא סגי א"ל לעולם אימא לה עובר גיכר לשליש ימי' זיל בתר רובא אמרוה קמי' דרב הונא ברי' דרב יהושע אמר לי' ובדיני נפשות מי אזלינן בתר רובא התורה אמרה ושפטו העדה והצילו העדה

ואת אַמְרַת זיל בַּת רַבָּא וְהִתְנַן אֶחָד אֶחָד בְּשָׁנִים בַּחֲדָשׁ וְאֶחָד אֶמַר בַּג' בַּחֲדָשׁ עֲדוּמָן קוּמַת שְׁזָה יוֹדַע בְּעִיבוּרָה שֶׁל חֲדָשׁ וְאִי ס"ד לֹא אֶמְרִינָן זִיל בַּת רַבָּא נִימָא הֵי דְּוָקָא קָא מְסַהְדִי וְאֶכְחוּשִׁי הוּא דְּקָא מְכַחֲשִׁי אֶהְדְּדִי אֶלָּא לָאוּ מְשׁוּם דְּאֶמְרִינָן זִיל בַּת רַבָּא דְּאִינְשִׁי, עֲבָדוּ דְּטַעוּ בְּעִיבוּרָא דִּירְחִי ע"כ.

וְלְכַאוּרָה הַדְּבָרִים תְּמוּהִים מְאִי מִיבְעִי לִי אִי אֶזְלִינָן בַּת רַבָּא בְּדִינֵי נְפֻשׁוֹת הָא בַּפ"ק דְּחֻלְיוֹ דְּרַף י"א יְלַפִּינָן דְּאֶזְלִינָן בַּת רַבָּא מִמַּכָּה אֲבִיו וְאִמּוֹ דְּמַחְוִיב מוֹתָה מְשׁוּם דְּאֶזְלִינָן בַּת רַבָּא רֻב בְּעִילוֹת אַחַר הַבְּעַל אֲכַן לְדְבָרֵינוּ אֶפְשָׁר לִישָׁב דְּרֻב זֶה דְּרֻב בְּעִילוֹת אַחַר הַבְּעַל הוּא רֻב גְּמוּר שְׁמַבְרִינָן דְּהִנְלֵד פְּרוּשׁ מִבְּעוּלַת הַבְּעַל אֲכַל גְּבִי בֶן סוּרָר וּמוֹרָה אִילוּ הִי הִדִּין דְּכִשְׁנַנְשָׂא אִשָּׁה אֲזִי לְאַחַר שְׁלִשָּׁה פִּינָן שְׁהִי יָכוֹל לְקַרְאוּתוֹ אֲב שְׁאִילוּ הִי תָּהּ מְעוֹבְרַת רְאוּי לְקַרְאוּתוֹ, וְעֲלִינוּ הִי לְבַרר הָאִשָּׁה שְׁלֵקַח אִם הִיא מְאִילוּ שְׁיִולְדוֹת לְתַשְׁעָה אוֹ שְׁיִולְדוֹת לְשַׁבְּעָה הִינּוּ מְבָרְרִים ע"י הָרֻב שְׁהוּא מְהִיולְדוֹת לְתַשְׁעָה, וְא"כ בְּפָחוֹת מִשְׁלִשָּׁה חֲדָשִׁים אִינְנוּ רְאוּי לְקַרְאוּתוֹ אֲב וְנִגְדוֹן כְּבֵן סוּרָר וּמוֹרָה אֲכַל הִלָּא אִף אִם לֹא נִשָּׂא אִשָּׁה כָּלֵל ג"כ לְאַחַר שְׁלִשָּׁה חֲדָשִׁים אִין נִגְדוֹן כְּבֵן סוּרָר וּמוֹרָה מְשׁוּם דְּהִי יָכוֹל לִקְחָה אִשָּׁה וְאֲזִי אֶפְשָׁר שְׁהִי קְרוּי אֲב הִינּוּ שְׁהִי תָּהּ מְעוֹבְרַת וְא"כ הִלָּא פְּטוּר מִטַּעַם שְׁהִי יָכוֹל לִישָׂא אִשָּׁה וְא"כ הִלָּא הִי יָכוֹל לִישָׂא אִשָּׁה שְׁיִולְדַת לְשַׁבְּעָה וְאִם יוֹלְדַת לְשַׁבְּעָה עוֹבְרָה נִיכָר לְשִׁלִּישׁ יְמֵי א"כ כְּפֶאֶר עֲבַר שְׁנֵי חֲדָשִׁים וְשִׁלִּישׁ מִיּוֹם שְׁנַעֲשָׂה גְּדוּל כְּבָר הִי רְאוּי לְקַרְאוּתוֹ אֲב שְׁהִי הִנּוּ יָכוֹל לִישָׂא אִשָּׁה הִיולְדַת לְשַׁבְּעָה וְא"כ הָא דְּמִשְׁנֵי זִיל בַּת רַבָּא וְרַבָּא לְתַשְׁעָה יְלָדוּ אִין זֶה רֻב שְׁמַבְרָר, רֻב דְּכָל דְּפָרִישׁ, אֶלָּא הוּא רַב רֻב בְּסַבְּרָא פִּינָן דְּרֻב נְשִׁים לְתַשְׁעָה יְלָדוּ סַבְּרָא שְׁהוּא הִי לֹקַח אִשָּׁה הִיולְדַת לְתַשְׁעָה א"כ הֵי רֻב בְּסַבְּרָא עַל רֻב כְּזֶה הוּא מְסַתְּפַק בְּגַמ' דְּסַנְהֶדְרִין אִם אֶזְלִינָן בְּדִינֵי נְפֻשׁוֹת פִּינָן דְּאִין זֶה רֻב הַמְּבָרַר בְּתוֹרַת נְדָאוּ רַב בְּדִין וְע"ז מְקַשָּׁה רַבִּינָא אִם נִימָא דְּבְדִינֵי נְפֻשׁוֹת לֹא אֶזְלִינָן בַּת רֻב כְּזֶה א"כ אֶחָד אֶמַר בְּשָׁנִים בַּחֲדָשׁ אֶמְאִי אֶמְרִינָן שְׁזָה יוֹדַע בְּעִיבוּרָה שֶׁל חֲדָשׁ וְזֶה אִין יוֹדַע הָא אִף אִם ע"י בִּירוּר הָרֻב מְבָרְרִינָן שְׁהֶאֱנָשִׁים הָאִלוּ הֵם מְהֶאֱנָשִׁים דְּטַעוּ בְּעִיבוּרָא דִּירְחִי אִטּוּ הִנּוּ דְּטַעוּ תְּמִיד הֵם טוֹעִים הִלָּא הַטּוֹעִים ג"כ הַרְבֵּה פְּעָמִים יוֹדְעִים זְמַן הַחֲדָשׁ וְאִם נְדִיִּיק בְּעֲדוּתָם הִרִי הֵם מְוַכְחָשִׁים ע"כ פִּינָן דְּרַבָּא טַעוּ וּבְאֶשְׁרָא בְּאוּ לְהַעִיד תְּלִינָן רֻב בְּסַבְּרָא דְּאִין זֶה הַכְּחָשָׁה פִּינָן שְׁיָכוֹל לְהִיּוֹת שְׁטַעוּ א"כ הָרֻב כְּזֶה אִינְנוּ רֻב דְּכָל דְּפָרִישׁ א"כ הָא מוּכַח דְּאֶזְלִינָן בְּדִינֵי נְפֻשׁוֹת גַּם בַּת רֻב כְּזֶה שְׁאִינְנוּ בְּגִדְרָא כָּל דְּפָרִישׁ אֲכַן עוֹד לֹא יִתְלַשֵּׁב מְאִי דְּאֶמַר שְׁם בְּסַנְהֶדְרִין אֶמַר ר' יְרֵמִי' מְדַפְתִּי אִף אֲנִי נְמִי תְּנִינָא בַּת שְׁלֵשׁ שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד מִתְּקַדְּשַׁת בְּבִיאַה כו' וְאִם בָּא עֲלִי אֶחָד מִכָּל הָעִירוֹת הָאֶמּוֹרוֹת בְּתוֹרָה מוּמְתִין עַל יְדָה וְהִיא פְּטוּרָה וְאֶמְאִי נִימָא אִילוֹנִית הִיא וְאֶדְעָתָא דְּהִכִּי לֹא קִדְּשִׁי וְלְכַאוּרָה הָא הִכָּא הָרֻב מְבָרַר שְׁאִינְנוּ אִילוֹנִית דְּכָל דְּפָרִישׁ מְרַבָּא פְּרִישׁ וְהִיא לָאוּ אִילוֹנִית וְעַל רֻב כְּזֶה הָא בְּנֻדָּי אֶזְלִינָן בַּת רַבָּא כְּדִלְפִינָן מִמַּכָּה אֲבִיו דְּאִף בְּדִינֵי נְפֻשׁוֹת אֶזְלִינָן בַּת רַבָּא הִנּוּ, אֲכַן בְּלָאוּ הִכִּי קִשָּׁה דְּהָא שְׁם מְתָרַץ בְּבָא עֲלִי אֲבִי וּפְרִיָּה וְהָא אִם בָּא עֲלִי אֶחָד מִכָּל הָעִירוֹת קְתַנִּי וְלְכַאוּרָה מְאִי מְשֻׁנוּ בְּבָא עֲלִי אֲבִי דִּילְמָא לֹא אֲבִי הוּא אִם לֹא אֶזְלִינָן בְּדִינֵי נְפֻשׁוֹת בַּת רֻב וְיִתְבָּאָר זֶה לְהִלָּן.

עכ"פ חֲזוּנֵי דְּרֻב דְּכָל דְּפָרִישׁ הוּא מְבָרַר בְּתוֹרַת נְדָאי וְרֻב שְׁאִינְנוּ בְּגִדְרָא כָּל דְּפָרִישׁ אִינְנוּ מְבָרַר בְּתוֹרַת נְדָאי מְעָתָה יִתְבָּאָר דְּבָרֵי הַגַּמ' ב"ב דְּאֶבְיֵי מְבִיא רְאוּי דְּרֻב וְקָרוּב

הלך אחר הרוב ממתניתן דדם הנמצא בפרוזדור חזקתו מן המקור ורוב דחי רוב ומצוי ליפא למ"ד, דתני ר' חייא דם הנמצא בפרוזדור חזקתו על ביאת מקדש ושורפין עליו את התרומה שהקשו בתוס' מאי ראי' דהטעם משום רוב ומצוי דילמא משום דרוב וקרוב הלך אחר הרוב אכן לדברינו יתנישב דהנה אם הנה תמיד במקור הרבה דם ובשללי מעט דם והינו מסתפקין מאין פרוש הדם הנמצא בפרוזדור אם מהרבה הדם הנמצא במקור או מהשללי הקרובה אף שיש בה מעט הי' לזה דין דרוב וקרוב והרוב הנה הוא רוב דכל דפריש מרובא פריש אבל באמת אין תמיד יותר דם במקור מבשללי, דהשללי העורק שבה מחובר עם כל דם שבגוף ובהמקור כשנתרוקן אחר יציאת הדם בימי הראי' אין בו יותר דם, רק מחמת שרגיל שיוצא דם מן המקור תלינו שגם דם זה הנמצא עתה בפרוזדור הוא ג"כ מהמקור א"כ האי חזקתו מהמקור הוא לא מטעם כל דפריש מרובא פריש אלא דיותר יש לתלות במקור מפני שרגיל לצאת דם מהמקור א"כ הרוב הנה אינו בגדר כל דפריש מרובא פריש רק רוב תלוי בסברא וא"כ עליו אין שורפין את התרומה וא"כ אמאי תני ר' חייא דם הנמצא בפרוזדור שורפין עליו את התרומה משום הכי מוכיח רובא דרוב ומצוי ליפא למ"ד פירוש דהנה בגמ' חולין מיבועי לי' מנא לן דאזלינו בתר רובא ואמר מדכתוב אחרים רבים להטות ואמר רובא דאיתא קמן לא מיבועי לי' אלא רובא דליתא קמן כגון קטן וקטנה הרי חזינו דהיכא דהרוב אינו יש סברא לומר דלא אזלינו בתר רוב ופשיט דאף ברוב דליתא קמן אזלינו בתר רובא אבל כל זה דבעת שנולד הספק יש הרוב בעולם אף שאינו לפנינו, אבל הלא ברוב העולם יש הרוב קטן וקטנות שאינם סריסים ולא אילונות אבל היכא דבעת שנולד הספק אז הרוב אינו בעולם כלל, לכאורה יש ספק אם אזלינו בתר רוב כזה, אכן הלא חזינו דאזלינו בתר רוב עוברי דרכים ואם נמצא בשך בדרך בעת שרוב עוברי דרכים המה יהודים מותר לאכול הבשר והלא בעת שנפל הבשר נפל מאחד ואז בעת שנפל ממנו לא היו במקום ההוא עוד עוברי דרכים והספק הלא על המקום ההוא שנמצא הבשר והלא לא היו עוברי דרכים ורק אחד נמצא אז, ע"כ דאף רוב כזה שעתה אינו בעולם ג"כ הוא רוב ואמרנו על המקום הנה מצוי יותר ישראלים מאינם ישראלים א"כ נפל הבשר מרוב ישראלים העוברים במקום הנה שנמצא הבשר א"כ גם בפרוזדור אמרינו הדמים המצויים בהפרוזדור המה מצויים מן המקור א"כ גם הדם הנה שנמצא עתה בהפרוזדור הוא פריש מרוב הדמים העוברים דרך הפרוזדור וזה ג"כ רוב דכל דפריש א"כ אין מקום כלל לומר רוב וקרוב דכיון דהדמים הוא מהפרוזדור עצמו א"כ הלא הוא רוב וגם קרוב עצמו וזהו דמדניק רובא אם פסקרת אבני דמשו"ה דם הנמצא בפרוזדור טמא משום דמעיינין מי נתן עתה הדם המקור שממנו יוצא רוב דם או השללי הקרובה א"כ אין זה רוב דכל דפריש דהא בהמקור כמה פעמים אין בו דם הרבה יותר מהשללי וא"כ לא הוי רוב דכל דפריש אלא רוב בסברא והוי רק בגדר חזקה ולא בגדר רוב א"כ אמאי תני ר' חייא דדם הנמצא בפרוזדור שורפין עליו את התרומה הא אם שאינו בגדר כל דפריש רק תלוי בסברא אין שורפין את התרומה ע"כ דאין הפירוש דעיינינו מי נתן הדם אלא אמרינו הלא בפרוזדור מצוי דם המקור א"כ הדם הנה הנמצא הוא פריש מהדמים המצויים בפרוזדור והאי רוב הוא מברר כמו כל דפריש א"כ עתה אין שייך כלל לומר רוב וקרוב כיון דהפרוזדור יש לו דין בפני עצמו הרי הוא קרוב לגבי עצמו יותר משללי.

שוב ראיתי שמוכח מהרמב"ם ששפירש כדברינו, שהרי הרמב"ם בפ"ה מהלכות איסורי ביאה הלכה ח' פתב ז"ל ודם הנמצא בפרונדור אם נמצא מן הלול ולפנים הרי זה טמא שחזקתו מן הסדר וסגיבין על ביאת מקדש ושורפין עליו את התרומה וקדשים אין אומרים שפא מן העל' ירד דרף הנקב שרוב הדמים הנמצאים פאן מן הסדר ע"כ, הרי דהרמב"ם מפרש דאמרינו האי דם מהדמים הנמצאים תמיד בפרונדור וא"כ קשה מאי קאמר רוב וקרוב הלף אחר הרוב הא הפרונדור לגבי עצמו הוא יותר קרוב מן העל' ע"כ דמעיקרא הי סבור דאין להפרונדור דין בפני עצמו ואמרינו רק מאין פא הדם אם מן המקור שרוב דמים יוצאים ממנו או מן העל' דמקרב אבל רבא משגי דיש לפרונדור דין בפני עצמו שפצוי בו דמים מן המקור והאי דם מן רוב הדמים שנמצאים פאן בפרונדור.

ולפי זה יתבאר מה דמתחלה אמר רבא ש"מ מדר' חייא תלת ומביא ראי' דרוב וקרוב הלף אחר הרוב ואס"כ מביא ראי' להקפד מהה' ברייתא, אכן לדברינו בתחלה הי סבור רבא פינו דר"ל אמר משום ר' אושעא א"כ הלכה פמותו לגבי ר' יוחנן (ויכמו שפירשו התוס' ברחוקין דף כ"ט ד"ה אמר ר"ל דכינו דאמר ר"ל משום דלוי סבא סבירא לרבא פותי נגד ר' יוחנן) משו"ה הביא ראי' מהאי ברייתא דרוב וקרוב הלף אחר הרוב וסבר דטעמא דשורפין את התרומה דרוב וקרוב הלף אחר הרוב אבל אחר פה פשאמרו תניא פותי דר' יוחנן ופנדאי שהיא בריית מתניא דר' חייא (דהרי הפל מתניא בר' חייא ור' אושעא לא מותבינו תיובתא והכא האי ברייתא פליגא אדר' אושעא א"כ הדר בי' רבא ואמר דע"כ האי ברייתא דאמרה דעל דם הנמצא בפרונדור שורפין את התרומה ע"כ משום דרוב ומצוי הינו דהפרונדור יש לו דין בפני עצמו (ולפי זה הא דאמר הדר בי' רבא מההיא הוא מהא דאמר ש"מ רוב וקרוב הלף אחר הרוב דמזה אין ראי').

ואפשר עוד לישב דברי הרמב"ם שפסק גבי עגלה ערופה דלא כגמ' דהנה בב"ב דף כ"ג איתא אמר ר' חנינא רוב וקרוב הלף אחר הרוב כו' מתיב ר' זירא והי' העיר הקרובה אל החלל ואע"ג דאיכא אחריתא דנפישא מינה בדליפא וליזול בתר רובא דעלמא ביושבת בין החרים הרי דאם נימא רוב וקרוב הלף אחר הרוב דין דעגלה ערופה לא מתוקם אלא ביושבת בין החרים והרמב"ם האי דינא דבעינו דליפא אחריתא דנפישא מינה הביא, והה' דינא דבעינו שתהא יושבת בין החרים השמיט ועיין בכ"מ בפ"ט מהלכות רוצח הלכה ו' שתמה על זה ותירוץ דמרן הכ"מ תמוה מאד שתיירץ דסבירא להרמב"ם דקושיא דליזול בתר רובא דעלמא לאו קושיא דפשיטא דקרובה בעינו דהא בקרובה תלא רחמנא ואי הוי אזלינו בתר רובא דעלמא לעולם היו מודדין לעיר הגדולה שפעולם ומאי דא"ל ביושבת בין החרים לפי דרכו השיבו אבל לקושטא דמילתא לימא עכ"ד הכ"מ וכמובן הדברים תמוהים אם לפי דרכו דר' זירא אזלינו בתר רובא דעלמא ולא הקשה לר' זירא קושית הכ"מ והמתירץ השיבו לפי דרכו מאין לנו לחלוק על זה.

אכן לפי דברינו מיושב דבתחלה הי סבר דאין להמקום שבו נמצא ההרוג יש לו דין בפני עצמו רק שאנו מחשבים מאיזה מקום יצא הרוצח אם מהעיר הקרובה או משארי מקומות פריה שפיר נימא שהוא פא מרובא דעלמא א"כ הוכרח לתרץ ביושבת בין החרים אבל לפי דברי רבא שאמר שרוב ומצוי ליפא למ"ד פירושו דאמרינו שהמקום

יש לו דין בפני עצמו א"כ זהו דבר שבמציאות שסביבות עיר מצוי אנשים ממקומות אלו שהם סביבות המקום ולא שיהיה כלל לומר ליזול בתר רובא דעלמא דזה דבר שבמציאות שבמקום הזה מצוי אנשים ממקומות אלו לא מרובה דעלמא אבל לענין רוב וקרוב שאין זה במציאות לברר שנימא בשביל שהעיר הזה קרובה באמה אחת מעיר אחרת מצוי יותר במקום שנמצא ההרוג אנשים מעיר זה או בשביל שבעיר זה יותר מעט אנשים מבעיר אחרת מצוי במקום הזה יותר אנשים מעיר זה כל זה הוא רק דינים דאמרינו אמרה תורה זיל בתר רוב וזיל בתר קרוב בזה אמרינו רוב וקרוב הלא אחר הרוב משום הכי ע"כ דין דעגלה ערופה בדליפא דנפישא מינה אבל לגבי רובא דעלמא דזהו במציאות שרוב הנמצאים בסביבות המקום שנמצא החלל מצוי מאלה המקומות אמרינו דהרוצח הוא פריש מאלה האנשים המצויים במקום הזה והמה שלא מרובא דעלמא וא"כ מברר לנו המצוי שאיננו מרובא דעלמא רק ממקומות אלו ומאיזה מקום על זה אנו צריכין לדון דרוב וקרוב הלא אחר הרוב ואם יש עיר שרוב שם מודדין.

הינצא מדברינו שיש רוב שהוא בגדר בירור ויש רוב שאיננו בגדר בירור לפי זה הא דאמר השיטה דמשו"ה אם קפיץ אחד מן המנויין לתוכן פולן פטורין דעשירי ודאי אמר רחמנא ולא עשירי ספק ואף דרוב אף שמן הדין הולכין אחר הרוב אעפ"כ ספק הוי והקשינוא"כ ופטרו כל צאן ובקר שבעולם משום דילמא טרפה היא או פלאים, אכן לדברינו ניחא דהנה כי"ל כל קבוע פמחצה על מחצה דמי אעפ"כ זהו דוקא היכא שהאיסור ניקר והספק מאיזה מקום לקח אבל אם יודע מאיזה מקום לקח אף נודע שבתנות אחת הוי גבלה ואין יודע באיזה חנות אז לא הוי קבוע נמצא לדין קבוע שיש לזה דין דמחצה על הוא דוקא דהספק מאיזה מקום לקח אבל האיסור ידוע אבל אם אין יודע אם מה שלקח הוא טרפה אין זה דין דקבוע, וא"כ אם נתערבו החנויות אז אין לזה דין דמחצה על מחצה, אבל אעפ"כ לזה הועיל דין חשיבות הקביעות שאין הרוב מבנרר בתורת ודאי והא דקי"ל דחד בתרי בטל הוא דוקא אם אין לזה קביעות אבל אם יש לזה קביעות נהי דאין ללמוד שיהי' לזה דין דמחצה על מחצה אבל עכ"פ ברור דעושה כל דפריש מרובא פריש מועיל הקביעות שלא יהי' זה והוי רק פרום בסברא דאין עושה בירור גמור ואף דמועיל באיסורין אבל במעשר דבעינן שיהי' לזה דין דעשירי ודאי אין זה רוב שעושה בירור אבל בטרפה דאין פאן קביעות שלא הי' לזה ריעותא הרוב הזה מברר בירור גמור משו"ה מחויב במעשר ולא אמרינו דילמא טרפה או פלאים הוא אבל קפיץ אחד מן המנויין דכיון דיש לזה חשיבות או מטעם דבר חשוב או חשיבות דבעלי חיים דלא בטל ודאי נתערב פאן דבר הפטור מן המעשר והוא קבוע לא בטל וא"כ כשפירש לפנינו הוי קבוע ואף דבאיסורין הי' מועיל דסברא הוא דשהיוצא הוא מן הרוב ודין דמחצה על מחצה אין פאן שאין הספק לאיזה מקום לקח אעפ"כ הועיל הקביעות להחשיב דלא יהי' לזה דין דרוב ודאי והיכא דכתיב דבעינן ודאי לא אזלינן בתר רוב שאין מברר לודאי.

ועפ"ז יש ליטב הקושיא שהקשינו על דברי ר"ת דס"ל דברוסה שנתערב נכבשינהו דניידי ונימא כל דפריש מרובא פריש וכן הוא ביו"ד לגבי אותו ואת בנו והא בגמ' אמרינו גזירה שפא יקח מן הקבוע וכיון דגזרינן בקדשים גזירה לגזירה מכש"כ בחולין אכן התוס' הקשו הכא בזבחים ע"ג ד"ה אלא כיון דאף אם יקח מן הקבוע הוי דרבנן אמאי גזרינן

שְׁמָא יִקַּח מִן הַקְּבוּעַ, אֲכַן לְפִי הַנִּי"ל אֶפְשָׁר לֹאמַר דַּס"ל לַר"ת דְּכִמּוּ דִּילְפִינּוּ מִמְעַשְׂר לְדִין דְּכָל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט פֶּרֶט לְטַרְפָּה שְׂאִינָה עוֹבְרַת יְלְפִינּוּ לְכָל הַקְּרַבְנוֹת דְּטַרְפָּה פְּסוּלָה לְקַרְבָּן ה"נ פְּמוּ דְאֶמְרִינּוּ עֲשִׂירִי וְדַאי וְלֹא עֲשִׂירִי סִפְקָא יְלְפִינּוּ לְכָל הַקְּרַבְנוֹת דְּקַרְבָּן וְדַאי וְלֹא לְקַרְבָּן סִפְקָא א"כ עַל רֹב פְּזָה דְהוּי קְבוּעַ אַף דְאִין בְּזָה דִין דְמַחְצָה עַל מַחְצָה אֲבָל בְּיָרִיר דְכָל דְפָרִישׁ אִין פָּאן וְא"כ מְדַאֲוֵרִינְתָא פְּסוּלִין לְקַרְבָּן לְהַקְרִיב סִפְקָא קַרְבָּן מִשׁו"ה גְזַרְיָנּוּ שְׁמָא יִקַּח מִן הַקְּבוּעַ אֲבָל בְּאִיסוּרִין דְסִמְכִינּוּ אַף עַל רֹב פְּזָה א"כ הָא דְאִיסוּר בְּקְבוּעַ הוּא רַק מְדַרְבְּנָן מִשׁו"ה בְּנִכְבְּשִׁינְהוּ דְנִינְדִי הֵוָה גְזַרְהָ לְגְזַרְהָ לֹא גְזַרְיָנּוּ וְהָא דְהַקְשָׁה רַבָּא לְרַב נַחְמָן מְהָא דְאֶפְיָלוּ אַחַד בְּרִיבּוּא יְמוּתוּ פְּלוּן יַתְבָּאָר לְקַמָּן.

פְּסָקָא ב' וְעַפִּי"ז יִתְיַשֵּׁב קִנְיַת הַתּוֹס' בַּגְמ' גְזִיר י"ב הָא דְאָמַר ר' יוֹחָנָן הָאוּמַר לְשְׁלוּחוֹ צֵא וְקַדֵּשׁ לִי אִשָּׁה סְתָם אִיסוּר בְּכָל הַנְּשִׂימִ שְׁבַע עוֹלָם וְהַקְשָׁה בְּתוֹס' א"כ כו"ע יֶאֱסְרוּ לִישָׂא נְשִׂימִ שְׁמָא זֹאת הִיא שְׁנַתְקַדְשָׁה ע"י שְׁלִיחַ וְאִם הִיא קְטַנָּה נִתְקַדְשָׁה ע"י אַבִּי וְתַרְצוּ בְּתוֹס' דְמְדַאֲוֵרִינְתָא אֶפְיָלוּ הוּא שְׂרִי לִישָׂא דְאֶזְלִינּוּ בְּתַר רַבָּא מְלוֹמַר מְקַרְוֶבַת הַמְקַנְדְּשָׁתָהּ הִיא וְאִינוּ אֵלָא קְנִסָא בְּעַלְמָא שְׁעֵשֶׂה שְׁלִיחַ סְתָם וְלֹא פִירֵשׁ לוֹ קַדֵּשׁ פְּלוּנִית וְלִדְיָדִי' קְנִסוּ וְלֹא חֲרִינָא לֹא קְנִסוּ וְהַקְשָׁה בְּתוֹס' א"כ מַאי פִירֵיף מְהָא דְקָנּוּ סְתוּמָה דְאֶמְאִי שְׂאָר קִינִין מִתְקַנְנָן לִימָא כָּל חֲדָא וְחֲדָא דִילְמָא הָאִי נִיהוּ מַאי קוּשְׂיָא הָא הַטַּעַם מִשׁוּם קְנִסָא, אֲכַן לְדְבָרֵינוּ יִתְיַשְׁבוּ הַדְּבָרִים דְהִנֵּה הָא דְקַנְסוּהוּ רַבָּנּוּ לֹא קְנִסוּהוּ שְׁמַפְנִי שְׁעֵשֶׂה שְׁלִיחַ סְתָם וְלֹא פִירֵשׁ יְהִי אִיסוּר בְּכָל הַנְּשִׂימִ שְׁבַע עוֹלָם דַּא"כ אַף בְּאִשָּׁה שְׂאִין לָהּ קְרוֹבוֹת יִתְסַר אֵלָא דְקַנְסוּהוּ בְּזָה שְׂאִיסוּר לוֹ לִישָׂא אִשָּׁה שְׂיֵשׁ סִפְקָא עָלֶיהָ שְׁמָא הוּא קְרוֹבַת זֹו שְׂקִינְדְּשָׁה וְאִין לוֹ לִישָׂא אֵלָא אִשָּׁה שְׂנַדְאִי מְוַתְרַת לוֹ אִזּוּ כָּל הַנְּשִׂימִ סְפִיקוֹת לוֹ וְאַף אֵלוּ שְׂאֶפְשָׁר לֹאמַר שְׁהִם מְרַבָּא אֲבָל וְדַאי לֹא הוּי שְׂאִין זֶה רֹב הַמְבָרַר פִּינּוּ שְׁהֵאִשָּׁה מְעוֹרְבַת בֵּין כָּל הַנְּשִׂימִ שְׁהֵמָה קְבוּעוֹת, א"כ אִם פֶּרַח גּוֹזֵל לְאֹיִר הַעוֹלָם הָא כָּל הַגּוֹזְלוֹת שְׁבַע עוֹלָם אִיסוּרוֹת לְקַרְבָּן שְׁהָרִי בְּקַרְבָּן בְּעֵינּוּ וְדַאי וְלֹא סִפְקָא וְע"כ אַף דְנִתְעַרְבַּ בְּעוֹלָם גּוֹזֵל שֶׁל חֲטָאֵת אוֹ שֶׁל עוֹלָה כָּל הַגּוֹזְלוֹת הוּי נְדָאִים וְכַשְׂרִים לְקַרְבָּן א"כ אֶמְאִי אֶסְרוּהוּ רַבָּנּוּ בְּכָל הַנְּשִׂימִ שְׁבַע עוֹלָם הָא הִיכָא דְהִנֵּה וְדַאי לֹא אֶסְרוּהוּ רַבָּנּוּ.

וְהִנֵּה הָא דְאָמַר הַרְמְב"ם דָּאִם נִמְצָא אִיסוּפִי בְּעִיר שְׂרֹבָה עַכּו"ם אִין מְפַקְחִין עָלָיו אֵת הַגָּל וְהַקְשׁוּ עָלָיו הָא בַּגְמ' אָמַר דְאִין הוֹלְכִין בְּפִיקוּחַ נְפֵשׁ אַחַר הָרֹב דְהָרִי אָמַר שְׁמוּאֵל וְלִפְקַח עָלָיו אֵת הַגָּל אִינוּ כֵּן וְתִירֵץ לְהֵם הַרְמְב"ם דְזָה אָמַר שְׁמוּאֵל אֲבָל ר' יוֹחָנָן פְּלִיג עַלִי דְהָרִי אָמַר בְּחֻצַּר אַחֲרַת אִין מְפַקְחִין וְהַקְשׁוּ עַל תִּירוּצוֹ דְהָא בַּגְמ' אָמַר דְלֹא פְּלִיגִי הָא דְפְרוּשׁ כְּוָלְהוּ הָא דְפְרוּשׁ מְקַצְתִּיהוּ הִנֵּה לְפִי פִירֵשׁ הַרְמְב"ם דְפְרוּשׁ כְּוָלְהוּ הִינּוּ שְׁבַטֵל כָּל הַקְּבִיעוֹת אִזּוּ אֶמְרִינּוּ כָּל דְפְרוּשׁ מְרַבָּא פְרוּשׁ שְׁהָרִי בְטַל קְבִיעוֹת הִרְאִישׁוֹן אֲבָל אִם פְרוּשׁ מְקַצְתִּיהוּ דְנִשְׂאָר קְבִיעוֹת הִרְאִישׁוֹן א"כ כְּשִׁפְרֵשׁ אַחַד וְהֵתָם הָרִי פִירֵשׁ לְפִינּוּ דַא"כ מְנָא יְדַעִינּוּ, ע"כ דְפִירֵשׁוּ לְפִינּוּ וּבְפִירֵשׁ לְפִינּוּ הָרִי הוּא כְּאִילוּ בְּמִקּוּם הַקְּבוּעַ וְכִמּוּ שְׁכַתְבוּ תוֹס' בְּחֻלִין דִּף צ"ה ד"ה הֵכָא נְמִי וּמָה שְׁהַקְשָׁה שְׁם בְּתוֹס' וְכֵן הֵכָא בְּזַבְחִים ע"ג ד"ה וְנִכְבְּשִׁינְהוּ פִינּוּ דְפִירֵשׁ לְפִינּוּ הוּי קְבוּעַ מִשׁוּם דְנִוּלַד הַסִּפְקָא בְּמִקּוּם הַקְּבִיעוֹת א"כ מַאי פִירֵיף נִכְבְּשִׁינְהוּ דְנִינְדִי וּמַאי פִירֵיף הָא פִינּוּ דְחִזִּינּוּ בְשִׁעָה שְׁפִירֵשׁ דְמִתְנַלִּיד סְפִיקָא בְּמִקּוּם הַקְּבִיעוֹת הוּי כְּמַחְצָה עַל מַחְצָה לְהַרְמְב"ם לֹא קִשָּׁה כָּלֵל דְהוּא מְפִירֵשׁ נִכְבְּשִׁינְהוּ כְּוָלְהוּ שְׁיִתְבַטַּל כָּל הַקְּבִיעוֹת וְכִינּוּ דְנִתְבַטַּל כָּל הַקְּבִיעוֹת אִזּוּ אַף אִם פִירֵשׁ לְפִינּוּ אֶמְרִינּוּ כָּל דְפִירֵשׁ מְרַבָּא פִירֵשׁ אֲבָל אִם פִירֵשׁ מְקַצְתָּ דְלֹא נִתְבַטַּל

הקביעות אז פנין שפירש לפנינו ונולד ספק במקום הקביעות הוי פמחצה על מחצה, משו"ה אם היו תשעה עכו"ם ואחד ישראל ופריש מקצת אחד או שנים (לפנינו) לחצר אחרת ונפל גל מפקחין שהרי לא בטל קביעות הראשון וא"כ עתה הוי קבוע אבל אם בטל קביעות הראשון דפרוש פולהו ומהם יצא אחד לחצר אחרת אז הולכין אחר הרוב ומפקחין אי אפשר כלל לומר דתרוץ בגמ' הוא דכן סבר שמואל ומה דאמר אין הולכין בפיקוח נפש אחר הרוב הוא כה"ג דהיו תשעה עכו"ם ואחד ישראל ופריש מהם אחד לחצר אחרת דהרי הדין הנה הוא ג"כ בכל האיסורים דפירש לפנינו הוי קבוע וא"כ מאי אמר שמואל אין הולכין בפיקוח נפש אחר הרוב הלא בכל האיסורים אם פירש לפנינו הוי קבוע ממש ולפי זה הרמב"ם מפרש פירוש אחר בגמ'.

דהנה מעיקרא אמר מכבין ומפסיקין למה לי דאפילו לחצר אחרת ופירש רש"י ו"ל דליקה בחצר זו ונפשות בחצר אחרת והם חולים או קטנים ע"כ אכן הרמב"ם לא הביא כלל האי דינא וכבר תמה שם בפ"ב מהלכות שבת בהלכה י"ז הלח"מ ומה שתיירץ הלח"מ דהו פונתהרמב"ם במ"ש נפלה דליקה ויש שם אדם שחוששין שפא ישראל מוכבין אותה פונתו אפילו שאינו בחצר זו ממש אלא אפילו בחצר אחרת הוא דוחק מאד דבגמ' תנא משנה יתירה לאשמעין אפילו בחצר אחרת והרמב"ם סמוך דמ"ש יש שם אדם הפונה בחצר אחרת אדרבה שם באותה חצר משמע לכן נראה לי דהרמב"ם אין מפרש כפירש"י דהפונה לחצר אחרת דהפונה דאם יש לחשוש לנפשות שבחצר אחרת דזה לא אצטרף כלל לאשמיענו, אטו מפני שהנפשות בחצר אחרת אין חוששין לפיקוח נפשותיהם אטו מחיצות יש לנפשות אדם, לכן מפרש הרמב"ם דהאי לחצר אחרת פירוש אם אחד פירש מאלה שהיו פה ישראלים וכוותים ופירש לחצר אחרת אף שלא הוחזק שם ישראל מוכבין הדליקה (אולי צריך לגרום דאמר רב יוסף) ומביא דברי שמואל דלא הלכו בפיקוח נפש אחר הרוב אף אם פירש לחצר אחרת ופריף איני פירוש דמקשה איף אמרינו דמשו"ה קתני מכבין ומפסיקין דאפילו לחצר אחרת והא אמר ר' יוחנן דבבבא אחרת אין מפקחין ומשני אליבא דר' יוחנן הא דאמר ר' יוחנן בחצר אחרת אין מפקחין מיירי בפרוש פולהו דאייעקר קביעותיהו ומהם פירש אחד לחצר אחרת דכיון דאין קביעות אמרינו כל דפריש מרובא פריש ואין מפקחין דגם בפיקוח נפש אזלינן בתר הרוב דלא שמואל והא דאמר בבבבא מכבין ומפסיקין דאפילו לחצר אחרת מכבין, מיירי בפריש מקצת לחצר אחרת דכיון דפריש לפנינו והקביעות הראשון לא בטל הוי קבוע ור"י סבר דגם בפיקוח נפש הולכין אחר הרוב דאם יש דין דאזלינן בתר רוב אין מפקחין דלא שמואל נמצא דלר' יוחנן בנמצא תינוק אסופי דלא פירש לפנינו לר' יוחנן אין מפקחין עליו את הגל ושפיר אמר הרמב"ם דר"י פליג על שמואל דאמר לא הלכו בפיקוח נפש אחר הרוב ולר' יוחנן פיקוח נפש שנה לשארי דינים ולפי זה לא השמיט הרמב"ם דין דגמ' דל"צ לחצר אחרת שהרי זה הוא שהביא דאם פירש אחד לחצר אחרת מפקחין עליו את הגל.

ומה דלא פירש הרמב"ם כמו שפירשו המפרשים דפירש פולהו דהוחזק בהו ישראל אם פירש אחד מהם מפקחין פריש מהו מקצתו ומאותם המקצת פריש אחד ונכנס לחצר אין מפקחין שלא הוחזק בהם ישראל, נראה לי דהרמב"ם סובר דאדרבה בכה"ג מפקחין, דהנה ה"א בגזיר הא פריף מקן סתומה שפרח לאויר העולם אמאי שאר קיניו מתקנו

גימא פל חד דילמא היא, ומשני קאמינא אשה דלא נינדי ואמרת לי איסורא דניידי וכי תימא בשוקא אשפח וקדיש התם הקרא לניחותא גבי קן מי הקרא ופירש הרא"ש דגזול מקרי נייד והקשינו א"כ אמאי אם נתערב אחד בריבוא ימותו כולן הא אין פאן קבוע לכו נראה דהרמב"ם מפרש פירוש אחר בגמ' והוא מפרש כמו דמפרשי התוס' בגזיר דהקושיא אמאי אסור בכל הנשים שבעולם יוכל לקדש בשוק שיהי' לזה דין דפריש ומשני התם הקרא לניחותא פירוש אף דאמרינו תשעה חנויות בשר שחוטא ואחת מוכרת בשר נבלה ונמצא בשר שהופרש מותר דאמרינו כל דפריש מרובא פריש אף שעשה הפשר קבוע היינו דבעת שהי' הפשר בחנות הרי הי' ידוע איזו הפשרה ואיזה הטרפה וכל השאלה נולדה עתה מאיזה מקום שפורש הפשר אמרינו כל דפריש אבל נתערבו החנויות ויודעים אנחנו שיש חנות אחת טרפה אכן אין אנו יודעים איזו היא וכל החנויות נאסרו עתה במקום קביעותם מטעם שפא היא הטרפה כיון דלא בטלה כמו שביארנו למעלה, דאף דאין פאן דין התורה דכל קבוע פמחצה על מחצה אבל מדרבנן אסורות כל התנויות כיון דאין פאן דין דכל דפריש אם אחר פן חנות אחת שלמה נדדה ממקומה ובאה למקום אחר לא מקרי כלל פריש דפריש הא דוקא היכא שעל הפשר הספק לא מצד עצמו אלא מאיזה מקום פריש א"כ עיקר הספק מטעם פורש אבל היכא שחל על החנות איסור במקומה מטעם קבוע אף מה שנגדה לא הוי פירש דהרי תבא למנוחתה לאיזה מקום ושם ישוב עלי' הספק הראשון מה היא לא מטעם פריש א"כ כמו שמקודם הי' עלי' הספק והיתה קבוע ג"כ עתה אין זה פריש רק קביעות אם לא שיתבטל כל הקביעות ועתה כיון שכל הנשים שבעולם נאסרו מטעם ספק שפא זאת האשה האסורה א"כ אף שהלכה האשה ופרשה לא בטל ממנה הקביעות הראשון דמה לו מקום זה ומה לי מקום זה שהיא עומדת עתה, שוב חזר עלי' הספק הראשון אבל אם הינו יכולים לבטל את כל הקביעות אז הנה לזה דין כל דפריש משו"ה האי גזול בעת שפרח שאז התחיל האיסור שלו הא הוא הנה מעורב עם אלה העופות הפורחים וא"כ לא יוכל לאסור כל הקנים שבעולם שהרי בפריחתו הי' נייד ובכל מקום שפרח שם שלא ראו פריחתו ממקום הי' מותר מטעם כל דפריש והוא בעצמו הא לא הי' עליו איסור א"כ אין יכול לאסור שבעת התחלת האיסור הי' נייד ואיסור שאין קבוע אין אוסר, אבל הכא בעת שקידש נאסרו כל הנשים מטעם ספק והמה קבועים מה שאשה אחת נייד מהא לא בטל איסור קביעות הקודם שהספק מה היא..

אם אסורה או מותרת וזה אחת הוא אם עמדה במקום שהוא או עתה היא במקום אחר כיון שחל עליה האיסור בעת קביעות משא"כ הגזול דשעת איסורו היו ניידים אין אוסר משא"כ אם ראינו גזול שפרח לבין הגזולות אפילו אחת בריבוא הא ראינו איסורו בעת קביעות אז אף אם יפרוש אחד מן הקביעות יהי' אסור מטעם הדר לניחותא.

מעתה אם היו תשעה עכו"ם ואחד ישראל הרי הי' עתה כל אחד. ספק ישראל אם פרוש מקצת לא הוי פרוש כלל כיון דקביעות הראשון לא בטל וא"כ גם עתה הספק הראשון במקומו שפא הוא ישראל ואף אם פורש מהו מקצת ג"כ הספק שפא הוא ישראל דהספק הוא עליו שהוא קבוע אם הקביעות הראשון דכל שרואים שפורש ממקום הקביעות הוי כאילו הוא קבוע עם הקביעות הראשון מטעם הקרא לניחותא נמצא דהרמב"ם יסבור דאם פירש מקצתיהו ומקם פירש אחד כיון דלא בטל קביעות הראשון

חשוב עוד קבוע עם הקביעות הראשון ובכה"כ מפקחין רק היכא דפריש כולוהו שבטל כל הקביעות אז אין מפקחין, וכן בקידוש השליח אשה ומת השליח אסור בכל הנשים אף אם ילכו בשוק ארבע נשים ומתם תפרוש אחת ג"כ תהי' אסורה לו דאין זה נדאי פריש מרנבא שהרי הקדרא לנחיתא הראשון עתה והארבע נשים שהלכו היו ג"כ בספק הראשון מטעם הקבוע שאין מברר פניו דאין זה פריש.

ועפי"ז אפשר עוד לתרץ דברי הרמב"ם בפט"ו מהלכות איסורי ביאה הלכה כ"ז ו"ל יראה לי שכל מדינה שיש בה שפחה או עפוי"ם הראוי לילד הואיל והאסופי הנמצא שם ספק עפוי"ם או ספק עבד כשישאו הגיורת כמו שביארנו הרי זו ספק א"א והבא עלי' פטור שאין הורגין על הספק וכן יראה לי שהשתוקי שנשא אשה שאפשר שהיא ערוה עליו והרי היא ספק א"א שאין קידושין תופסין בעריות וכתב ע"ז הרמב"ד ז"ל מצאנו במס' סנהדרין שהולכין בדיני נפשות אחר הרוב עכ"ל ולכאורה קשה על הרמב"ם הא בנדאי הולכין בדיני נפשות אחר הרוב דאל"כ יקשה מרוצח שהרג דילמא טרפה וכן ממכה אביו ואמונהנראה לי דהנה לעיל ביארנו סוגיא דסנהדרין דזה פשיטא להו דרוב כזה שמברר מטעם כל דפריש מרנבא פריש פשיטא להגמ' דאף בדיני נפשות אזלינו, ומיבעא להגמ' רק ברוב כזה שאינו בתורת בירור אלא בתורת חזקה דאמרינו מסברא שהוא כן ברוב כזה מבעא להגמ' אי אזלינו בתר רוב והנה לפי זה יקשה מאי פריש מבת שלש שנים ויום אחד דמקודשת בביאה והבא עלי' חייב פריש דילמא אילונית היא הא לכאורה זה הוי רוב דכל דפריש עוד וקשה פניו דמהאי דינא דהרמב"ם הא מוכח דאיהו ס"ל דאין הולכין בדיני נפשות אחר הרוב וא"כ ע"כ מייירי בקיבלה עלי' וא"כ הרמב"ם בפ"א מהלכות איסורי ביאה שכתב דעל בת שלש שנים ויום אחד מחויבין על כל העריות (כלשון המשנה) אמאי לא כתב דבא"א אין מחויבין מיתה אלא בקיבלה עלי' דאל"כ שפא אילונית היא, לכן נראה לי עפ"י דברינו לבאר הא דבגמ' אמר דרנבא דליתא קמן כמו בקטן וקטנה פליגי ר"מ ואמר דחוששין למיעוטא דילמא סרים הוא או דילמא אילונית היא אמאי נקרא זה דליתא קמן הא הנה תשעה חנויות מיירי אף אם אינם במקנה אחד והם פזירין בכל העיר אעפי"כ פניו שיודעין אנו שבהעיר יש תשע חנויות מוכרות בשר שחוטה מקרי רנבא דאיתא קמן א"כ ה"נ הא ברור לנו שבהעיר יש רוב קטנים דלאו סריסים ניגהו ורוב קטנות דלאו אילונית ניגהו ונימא הך קטן הוא מרוב הקטנים שבהעיר אינם סריסים, וע"כ לדעתי זהו הפירוש בגמ' בתשע חנויות הא על הפשר עצמו אין הספק נולד חתיכת הפשר הלזו מצד עצמה עיקר הספק מאיזה חנות פירש א"כ הרי החנויות הפשרים לפנינו ומבררים בתורת כל דפריש על זאת חתיכת בשר שנמצאת שהיא פריש באותם החנויות, לפי זה אם יודעים אנחנו שבהעיר יש תשע חנויות מוכרות בשר שחוטה ואחת בשר גבלה ויודעים אנחנו שעברה חנות אחת לפה וספק לנו אם היא הכשרה או הטרפה דהספק עלי' בעצמותה מה היא אם כשרה או טרפה זה מקרי רנבא דליתא קמן שהרי אין התשע חנויות מבררין הספק פניו שהספק עלי' בעצמה מה היא לפי זה הספק מהו הקטן אם הוא סרים או מה היא הקטנה אם היא אילונית דאין הספק מצד פרישות מאיזה מקום אף מה הוא הקטן מה היא הקטנה אם היא אילונית וזהו רנבא דליתא קמן וברוב כזה פליגי ר"מ וס"ל דחיישינן למיעוטא וכמו שכתבו בתוס' בבכורות י"ט דברנבא דאיתא קמן אף ר"מ מודה דלא חיישינן והנה הא דר"מ חייש למיעוטא

בְּרֹבֵא דְלִיתָא קָמֵן הָא רַק מְדַרְבְּנֵן כְּמוֹ דְאִיתָא בְּתוֹס' חֻלִּין י"ב ד"ה פֶּסַח וְקַדְשִׁים וְכוּ
בְּחֻלִּין פ"ו ד"ה סְמוּךְ אֲבָל אִי אִיכָא חֲזָקָה בְּהַדִּי מִיְעוּטָא חֲזִישׁ מִן הַתּוֹרָה מַעֲתָה פְּרִי
בְּסִנְהֶדְרִין בְּשִׁלְמָא אִם גִּימָא דְאִי לְדִינֵי נְפִשׁוֹת אֲפִילוּ רֹב שְׂאִינוּ מְכַל דְּפִרְיֵשׁ מְבַרֵר
בְּיָרוּר גְּמוּר א"כ אִי בְּקִטְנָה אִי דְחִיּוּשֵׁינוּ מְדַרְבְּנֵן עכ"פ מְדַאֲוֵרֵייתָא הָי רֹב וּא"כ בְּיָרֵר
הָרֹב שְׁהִקְטִנָּה אִינְנָה אִילוּנִית לְכַמָּה דִּינִים וּמְמִילָא אִי שְׂאֵחַר כֹּן בְּעַת הַקִּדּוּשִׁין מְצַטְרַף
הַחֲזָקָה שֶׁל חֲזָקַת פְּנוּי' פִּינֵן דְּכָבֵר נִתְבָּרַר שְׁהִיא לֹא אִילוּנִית אִין מְצַטְרַף הַחֲזָקָה וְהָא
דִּלְר"מ מְצַטְרַף דְּוָקָא בְּב"א הָרֹב וְהַחֲזָקָה כְּמוֹ בְּתִינּוֹק וְדוּק אֲבָל אִם גִּימָא דְלִגְבֵי נְפִשׁוֹת
לֹא אֲזִלִּינוּ בְּתֵר רֹב שְׂאִינְנוּ מְכַל דְּפִרְיֵשׁ א"כ רֹב כְּזֶה רַק דִּין הוּא וְלֹא בְּיָרוּר א"כ אִם
אֲחַר כֹּן מְצַטְרַף הַחֲזָקָה שֶׁל חֲזָקַת פְּנוּי' אִיךָ חֲזִיבִין עֲלֵי' וּא"כ סְתָם מִתְּנִיתִין ר"מ וְלִדְיָדִין
יְקָשָׁה וְאִי דְבִמְתַנִּיתִן קְתָנִי בְּתֵי שְׁלֵשׁ שָׁנִים יוֹם אֶחָד וּר"מ הָא ס"ל בְּנִדְהָ דָף מ"ד דְּבַת
ג' שָׁנִים מִתְקַדְשֶׁת הָא כְּתָבוּ שְׁם תוֹס' בְּד"ה שְׁלֵשִׁים דְּב"ק דָף ל"ח פְּרִיךָ מִמְתַּנִּיתִן
דְּאִילוּ נְעֻרוֹת אִי דְמִתְנִיתִן קְתָנִי בְּתֵי שְׁלֵשׁ שָׁנִים יוֹם אֶחָד מ"מ פִּינֵן דְּסְתָם מִתְנִיתִן ר"מ
מֵאִי דְמְצִי לְאוּקְמִי' כְּנִתְי' מוּקְמִינוּ וּא"כ בְּסִנְהֶדְרִין הַקְּוֹשֵׁי' רַק לְר"מ דְּכָרְבָא דְלִיתָא
חֲזִיּוּשֵׁינוּ לְמִיְעוּטָא אֲכֹן לְדִידֵן סְבִירָא לֹו דְאִי רֹבֵא דְלִיתָא קָמֵן מְבַרֵר וּא"כ כְּבָר בְּיָרְנוּ
שְׂזֹאת הַקְּטִנָּה אִינְנָה אִילוּנִית וּא"כ אִין מְצַטְרַף הַחֲזָקָה וְהִכָּא דְהָרֹב בְּיָרֵר אִז גַּם בְּדִינֵי
נְפִשׁוֹת אֲזִלִּינוּ בְּתֵר רֹב.

אֲכֹן כָּל זֶה דְס"ל לְרַבְּנֵן דְאִי רֹבֵא דְלִיתָא קָמֵן מְבַרֵר וְאִי בְּדִינֵי לְנְפִשׁוֹת שְׁהִי מְשׁוּם
זֶה רוּצָח חֲזִיב וְלֹא אֲמַרִּינוּ שְׂמָא הַנְּרָצָח טְרַפָּה הוּא נִרְאָה לִי דְזֶה דְוָקָא הִכָּא שְׂאִין
רִיעוּתָא אֲבָל הִכָּא שְׂיֵשׁ רִיעוּתָא תַּעְרוּבוֹת אִז אִי לְרַבְּנֵן אִין מְבַרֵר וְאִי דִין הוּא דְאֲזִלִּינוּ
בְּתֵר רֹבֵא אֲבָל בְּיָרוּר אִין כָּאוּ, וּבְזֶה יִתְבָּאֵרוּ דְבָרֵי הַתּוֹס' בְּגִיטִין דָף י"ז ד"ה מְשׁוּם בְּתֵי
אֲחוּתוֹ וְז"ל הַתּוֹס' שְׁלֹא יִחַפֵּה עֲלֵי' כְּשְׂאִין בּוּ זְמַן דְלֹא אֲמַרִּינוּ אוּקְמָה בְּחֲזָקַת א"א הַשְׂתָּא
הוּא דְאִי גְרֻשָׁה פִּינֵן שְׁהִיא גְרוּשָׁה לְפָנֵינוּ וְעוֹד אֲדַרְבֵּה אוּקְמָה בְּחֲזָקַת כְּשָׂרָה שְׁלֹא נִבְעֵלָה
כְּשָׂהִיא א"א עכ"ד וְלְכַאוּרָה שְׁנֵי תִירוּצִים בְּתוֹס' תִּירוּץ אֶחָד מְשׁוּם שְׁהִיא גְרוּשָׁה לְפָנֵינוּ
וְעוֹד תִּירוּץ דְאוּקְמָה בְּחֲזָקַת כְּשָׂרָה וּלְפִי זֶה תִּירוּץ הַרְאָשׁוֹן קָשָׁה דְמֵאִי מְשַׁנֵּי גְרוּשָׁה הִיא
לְפָנֵינוּ גִימָא הַשְׂתָּא הִיא דְאִיגְרֻשָׁה וְאוּלֵי בְּתוֹס' הוּא חַד תִּירוּץ וּמִטְעַם תִּרְמִי לְרִיעוּתָא
הַעֲמִידָה אֲחֻזָּקַת כְּשָׂרָה וּא"ת הַעֲמִידָה אֲחֻזָּקַת א"א הָא הִיא גְרוּשָׁה לְפָנֵינוּ וּלְפִי זֶה הִכָּא
דְּפִסּוּלָה בְּלֹא"ה בְּנִדְאִי יְהִרְגוּהָ אֲכֹן אִין הַלְשׁוֹן מְשַׁמַּע דְהו"ל לְתוֹס' לֹוּמַר מְשׁוּם תִּרְמִי
לְרִיעוּתָא.

לְכֹן נִרְאָה לִי דְהַפִּירוּשׁ בְּתוֹס' הָא כֹּן דְהִנְהַ תּוֹרָה אֲמָרָה עַפ"י שָׁנִים עֲדִים יְקוּם הַדְּבָר
וּא"כ לְהָרוּג בְּעִינֵן שָׁנִים עֲדִים אֲבָל עַפ"י הַחֲזָקָה הִינְנוּ לְהַעֲמִיד עַל הַחֲזָקָה אִין הוֹלְכִין
בְּדִינֵי נְפִשׁוֹת וּלְפִי"ז אִיךָ הוֹרְגִין הַבָּא עַל א"א שְׂמָא כְּבָר נִתְגַּרְשָׁה וְאִי בְּאִין יוֹשְׁבַת
תַּחְתּוֹ וּמְשַׁמְשָׁתוּ ג"כ הַדִּין דְהוֹרְגִין עַל א"א וְצ"ל פִּינֵן דְלֹא נוֹלַד רִיעוּתָא לֹא חֲזִיּוּשֵׁינוּ
כְּלָל שְׂמָא נִתְגַּרְשָׁה אֲבָל הִכָּא שְׁהִיא גְרוּשָׁה לְפָנֵינוּ וּא"כ כְּבָר יֵשׁ רִיעוּתָא וּא"כ עֲלִינוּ
לְדוֹן אִימְתִי נִתְגַּרְשָׁה וּא"כ בְּאִינוּ לְהוֹרְגָה בְּשִׁבִיל חֲזָקָה ע"י חֲזָקָה אִין הוֹרְגִין דְהַתּוֹרָה
אֲמָרָה עַפ"י שָׁנִים עֲדִים יְקוּם הַדְּבָר וְחֲזָקָה לֹא עַל פִּי שָׁנִים עֲדִים הוּא וּלְפִי זֶה הָא דְאָמַר
בְּגַמ' דְרוּצָח הוֹרְגִין וְנָא אֲמַרִּינוּ דִּילְמָא טְרַפָּה הוּא דְאֲמַרִּינוּ כָּל דְּפִרְיֵשׁ מְרֹבֵא פְּרִישׁ
הִינְנוּ דְוָקָא הִכָּא דְלֹא נוֹלַד רִיעוּתָא דְמֵאִין לְנוּ לְחֻשׁוֹב שְׂמָא טְרַפָּה הוּא פִּינֵן דְרֹב הַעוֹלָם
אִינֵם טְרַפָּה וְאִין לְנוּ רִיעוּתָא לְחֻשׁוֹב שְׂמָא זֶה הַנְּרָצָח טְרַפָּה הוּא אֲבָל הִכָּא דְהִינְנוּ יוֹדְעִים

שְׁנֵי עָרֵב אָדָם טְרָפָה בֵּין אַנְשִׁים וְהָרֵג אֶחָד מֵהֶם אִז אֵף לְרַבָּנָן פִּינּוּ דְצָרִיכִים לְדוּן מִי הוּא זֶה אִם שְׁלָם או טְרָפָה אִז אִין הָרֹב מְבָרַר רַב דִּין הוּא דְאִזְלִינּוּ בְּתַר הָרֹב וּא"כ אֵף אִם נִימָא דְאִזְלִינּוּ גַם בְּדִינֵי נְפֻשׁוֹת אַחַר הָרֹב אַעפִּי"כ פִּינּוּ דְאִין הָרֹב מְבָרַר אֶתְיָא מִיַּעוּטָא וְסִמוּךְ לְחֻזְקָה וְהוּי פְּלַגָּא וּפְלַגָּא וּא"כ אִם קִינְדֵּשׁ אִשָּׁה זֶה הָאִסּוּפִי שְׁנַמְצָא וְלֹא יְדַעִינּוּ מִי הוּא הָא אִין הַסְּפֵק עָלְיוּ מִמָּה פִּירֵשׁ הָרִי הַסְּפֵק עָלְיוּ בְּעֶצְמוֹתוֹ אִם הוּא יִשְׂרָאֵל או עַכּוּ"ם.

וּא"כ אִם יֵשׁ שְׁפָחָה או עַכּוּ"ם הָרְאוּלִי לִילֵד נוֹלֵד לָנוּ סְפֵק הָאִסּוּפִי הִזֵּה מָה הוּא וּא"כ הוּי רַבָּא דְלִיתָא קָמֵן עִם רִיעוּתָא סְמוּךְ מִיַּעוּטָא מְחֻזְקָת פְּנוּי' וְהָבֵא עֲלֵי אִין חֲזִיבִין מְשׁוּם א"א או מְטַעַם דְסָבַר הָרַמְבַּ"ם אוֹן הוֹלְכִין בְּדִינֵי נְפֻשׁוֹת אַחַר הָרֹב או פִּינּוּ דְאִין הָרֹב מְבָרַר הֵיכָא דִישׁ רִיעוּתָא אֶמְרִינּוּ סְמוּךְ מִיַּעוּטָא לְחֻזְקָה דְכִינּוּ דְהַסְּפֵק מָה הוּא הוּי רַבָּא דְלִיתָא קָמֵן (מִשְׁא"כ הַסְּפֵק דִּילְמָא לָאו אַבִּי הוּא פִּינּוּ דְרֹב בְּעִילוֹת אַחַר הַבְּעַל הָרֹב הִזֵּה יֵשׁ לוֹ דִּין פְּרֻבָּא דְאִיתָא קָמֵן שְׁאֶמְרִינּוּ שְׁנַפְרֵשׁ הַנֹּלֵד מְרֹב הַבְּעִילוֹת שֶׁל הַבְּעַל בְּזֵה אֵף לר"מ הָרֹב מְבָרַר מִשׁוּ"ה מִיְנֻשָׁב מָה דְתַרְיֵץ פְּשָׁבָא עֲלֵי אַבִּי לֹא הִי קָשָׁה דִּילְמָא לָאו אַבִּי הוּא אֵף לר"מ וְכֵן לֹא קָשָׁה שְׁמָא לָאו אַבִּי הוּא וּא"כ אִין הַקִּיּוּדוּשִׁין חֲלִין דְהֵאִי רֹב דְרֹב בְּעִילוֹת אַחַר הַבְּעַל יֵשׁ לוֹ דִּין רַבָּא דְאִיתָא קָמֵן דְהַשְׁאֵלָה מִמָּה נִפְרֵשׁ וְרֹב פְּזָה מְבָרַר אֵף לר"מ(וּעַפ"י דְבַרְיֵנוּ יֵשׁ לִישָׁב דְבַרֵי הָרַמְבַּ"ם שְׁפָתַי שֶׁם בַּפ"ז מְהֻלְכוֹת עַכּוּ"ם הִלְכָה יוֹד ו"ל טַבְעַת שֶׁל עַכּוּ"ם שְׁנֵי עָרְבָה בְּכַמָּה טַבְעוֹת וְנִפְלוּ שְׁתֵּי מֵהֶן לִיָּם הַגְּדוֹל הַנּוֹתָרוּ פְּלוֹן שְׁאֵנוּ אוֹמֵר אוֹתָהּ הַטַּבְעַת הִיָּתָה בְּכָלל הַשְׁתֵּי ע"כ וְכַבֵּר תְּמָהוּ עָלְיוּ דְבַגְמ' אָמַר וְהָא אָמַר ר"א לֹא הִתִּיר ר' אֱלִיעֶזֶר אֶלָּא שְׁנֵי שְׁנֵי אַבְל אֶחָד אֶחָד לֹא וְאָמַר אֲנָא תַרְתִּי קְאָמִינָא וּפְרַשׁ"י תַרְתִּי קְאָמִינָא שְׁיִמְכֹר הַטַּבְעוֹת שְׁנֵי שְׁנֵי וְכֵן בְּמָה שְׁאֶמַר ר' אֱלִיעֶזֶר יִקְרְבוּ ג"כ לֹא הִתִּיר אֶלָּא לְהַקְרִיב שְׁנֵי, וּא"כ אֲמַאי לֹא הִבִּיא זֹאת הָרַמְבַּ"ם דְּבַעִינּוּ דוֹקָא שְׁיִמְכֹר הַטַּבְעוֹת שְׁנֵי, אֲכֹן מוֹכַח דְהָרַמְבַּ"ם מְפָרֵשׁ הָא דְאָמַר ר"א לֹא הִתִּיר ר"א אֶלָּא שְׁנֵי הָרַמְבַּ"ם מְפָרֵשׁ דְלֹא כַפְרֵשׁ"י וְהוּא מְפָרֵשׁ דְלֹא הִתִּיר ר"א אֶלָּא שְׁנֵי הַפְּנוּהָ שְׁנֵי שְׁנֵי מְשׁוּם דְטַבְעַת לֹא מִיְנַכְרָה נְפִילְתָהּ וּבַעִינּוּ שְׁיִפְנוּ שְׁתֵּי מִשְׁא"כ חֲבִית דְמִיְנַכְרָא נְפִילְתָהּ לֹא בַעִינּוּ שְׁיִפְלוּ שְׁתֵּי חֲבִית, אֵף אִיךְ מִיְשָׁב הַסּוּגָא דְנִבְחִים דָּף ע' שְׁאֶמְרוּ שֶׁם אָמַר ר' אֱלִיעֶזֶר לֹא הִכְשִׁיר ר"א אֶלָּא שְׁנֵי שְׁנֵי אַבְל אֶחָד אֶחָד לֹא מִתִּיב ר' יִרְמְיָהּ וְחַכ"א אֶפְּלוּ קְרָבוּ פְּלוֹן חוּץ מֵאֶחָד מֵהֶן יֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרִיפָה אָמַר לִי ר' יִרְמְיָהּ בַּר תַּחְלִיפָא אֶסְבְּרָא לָךְ מֵאִי אֶחָד זוּג אֶחָד וּבְשִׁלְמָא לְרַש"י דְמְפָרֵשׁ שְׁיִמְכֹר שְׁתֵּי פְרִיָּד שְׁפִיר דְמְדַקְאֶמְרִי רַבָּנָן קְרָבוּ פְּלוֹן חוּץ מֵאֶחָד מֵהֶן מְכָלל דַּר"א פְּלִיג בְּהָא וְאִי ר"ח בְּעֵי שְׁיִמְכֹר שְׁתֵּי הֵיכָא שְׁלֹא נִשְׁתַּיֵּיר אֶלָּא אֶחָד הֵיכִי קְאָמַר דִּיקְרַב הָא בַעִינּוּ שְׁנֵי, אַבְל לְהָרַמְבַּ"ם שְׁמִפְרֵשׁ בְּמֵאִי דְקְאָמַר שְׁנֵי ר"ל הַנְּקָרְבִים פְּכָר, א"כ שְׁפִיר פְּלִיג ר"א הֵיכָא דְקְרָבוּ פְּלוֹן דְנֻדְאִי מְקָרִיבִין אֶפְּלוּ שְׁלֹא נִשְׁתַּיֵּיר אֶחָד עוֹד הַקָּשָׁה בְּלַחֵם מְשָׁנָה דְהָא פְּשִׁחִידֵשׁ זוּג אֶחָד מָה חִינְדֵשׁ בְּדַרְבָּנָן הָא ע"כ הָא דַּר"א בְּכִי הָאִי גְּוֹנָא הוּא פִּינּוּ שְׁהוּא אָמַר רֹאשׁ אֶחָד וּפִירֵשׁ ר"א שְׁנֵי, וּא"כ נֻדְאוּ דְאַחַת זוּג אֶחָד וּטְפִי הוּי לִי לְאֶקְשׁוּיֵי מְדַבְרֵי ר"א בְּעֶצְמוֹ עַכ"ד הַלַּח"מ.

וּלְתַרְץ דְבַרְיוּ נִרְאָה דְהִנָּה גַם הָרַמְבַּ"ם מוֹדָה דְהָא אָמַר ר"א לֹא הִכְשִׁיר ר"א אֶלָּא שְׁנֵי הִיָּנוּ דְלֹא הִתּוֹר ר"א לְהַקְרִיב אֶלָּא שְׁנֵי אֲכֹן אִין הַטַּעַם כְּמוֹ כְּמוֹ שְׁפּוֹרֵשׁ רַש"י דְהַטַּעַם מְשׁוּם דְנֻדְאִי חַד דְהִתִּירָה דְזֵה אִין סְבָרָא לְהִתִּיר דְאִטּוּ מְשׁוּם דְאֶחָד הִתִּיר גַּם הַשְּׁנֵי הִתִּיר אֶלָּא הָרַמְבַּ"ם סְבַר דְטַעַמָא דַּר"א לֹא הִתִּיר ר"א אֶלָּא שְׁנֵי הוּא דְהִנָּה בְּתוֹס' שֶׁם בְּדָף

ע"ד ד"ה רב הקלשו ז"ל תימא הא טעמא דר"א משום דכתוב (ויקרא כ"ב) מום בם הוא דלא ירצו הא ע"י תערוכת ירצו פדמפרש ביומא פ' שני שעירים (דף ס"ד) אבל בעלמא לא אכן הרמב"ם סובר פפי שביארנו דקדשים הוי קביעות דאורייתא א"כ אם נתערבו באבר בע"מ באבר תמימים אסור מדאורייתא להקריב דקדשים לא אמרינו ביטול ובדאורייתא הא לא אמרינו דאיסורא נפל אכן ר"א סובר דילפינו מקרא דבם דע"י תערוכת מותר מן התורה להקריב ורק רבנן אסרו להקרוב אף בתערוכת וילגבי איסור דרבנן אמרינו שאני אומר איסור נפל מעתה תרניהו צריכי קרא דבם להתיר ע"י תערוכות להתיר איסור בתורה והא דאמרינו איסורא נפל דאמרינו איסורא נפל הוא להתיר איסור דרבנן והרמב"ם מפרש הא דס"ל לר"א מקרא דבם דע"י תערוכת מרצו אין הפנה שאמרה התורה דאבר בע"מ בטל אלא דאמרה התורה אבר בע"מ אסור להקריבו לבדו אבל אם עוד אבר מותר להקריבו נמצא דהא דא"ר אליעזר לא התיר ר"א אלא שנים הטעם הוא דאם מקריב שנים תלינו שיש בזה אבר פשר א"כ אף אם אבר אחד בע"מ מן התורה מותר להקריב שהרי מקריבין ע"י תערוכת ואף דמדרבנן אסור הא לגבי איסור דרבנן אמרינו שאסור כבר הקריבו נמצא פינו דהרמב"ם מפרש פו, קשה מאי מקשה רבא לרב נחמן הא אמר ר"א הא זה הטעם לא שיהא אלא באברי בע"מ אם יקריב אחד הוא עובר באיסור התורה אם הוא אבר בע"מ אבל בטבעות של עפ"ם הא מן התורה בטל וא"כ הוי רק איסור דרבנן ובדרבנן הא אמרינו דאיסורא נפל וא"כ ע"כ דהגמ' סובר דהא דאמר ר"א אלא שנים שנים הפירוש דר"א לא התיר אלא שנים היינו אם נפלו שנים וגם להקריב שנים וא"כ נהי דהאי דינא למפור שנים לא שיהא בטבעת דהרי אף אם מוכר אחד אין פאן איסור התורה דמן התורה בטל אבל האי דינא דאימתי אמרינו דאיסורא נפל דוקא שתיים דמנכרא נפילתן הא הדין הנה שיהא גם בטבעת ומשני אנא תרתי קאמינא היינו דהנפילה היו שתי טבעות, וראיתי בשיטה מקובצת שפגיה אנא תרתי תרתי קאמינא, אכן הרמב"ם גורס פמו שלפנינו אנא תרתי לא תרתי, דדוקא גבי איברי בע"מ אמר שנים שנים שני פעמים דשם בעינו שהנפילה היינו שהקריבה שעברה היתה שני איברים, וההקריבה של עתה שני איברים וכפירשנו שעבדה בעינו שנים דמנכרא נפילתן היינו הקריבתן וההקריב של עתה בעינו שנים דכיון דהמה שנים תלינו דאבר אחד הוא מהפשרים ואין פאן איסור דאורייתא אבל בדינא דרב גבי טבעת אמר רק אנא תרתי קאמינא היינו דהנפילה תרתי אבל המכירה אין סברא פלל להתיר דוקא שנים דבנדאי באיסור הנאה אם ימפור הדבר האסור לבדו או אם עוד אחד ויקבל דמים בעד שנים האיסור אחד הוא וא"כ למה יצריה דוקא שנים.

ועפ"ז אפשר ליישב גם הקושל' השני של הלחם משנה שהקשה לדברי הרמב"ם דבעינו שהיקרבו מקודם שנים מאי פריה מרבנן הו"ל להקשות מדברי ר"א בעצמו שהרי הוא אומר אם קרב הראש של אחד מהן אכן לדברינו אפשר ליישב פינו דטעם דבעינו שנים הוא משום דבעינו מונכר הנפילה דהרי בחבית הא לא בעינו שנים א"כ אפשר דהא דאמר ר"א לא הכשיר אלא שנים קאי דוקא על פרעים דהמה אינם חשובים פהראש בעינו שנים שמנכר נפלתיהו אבל ראש דחשוב אף אם הקריב ראש של אחד הראש חשוב ומנכר נפלתיהו אבל להתיר להקרוב בעינו דוקא הו ראש הו שארי אברים בעינו שנים פדי שיה' יותר מצוי שמקריבין ע"י תערוכות אבל רבנן דאמרי אם קרבו פולן חוץ

מאחד יקרב בנודאי קשה דהא טעמא דבעי עצה להקריב שנים פדי שיהי' ע"י תערובות א"כ און חילוק בין ראש לקרעים אבל לבתר דתריץ דמאי אחד זוג אחד א"כ אמרינו דמאי דאר"א שנים שנים קאי אף על ראש דג"כ לא מיזכר נפילה פמו חבית וכעין דוקא שפבר הקריבו שני ראשין ומאי אחד דקאמר ר' אליעזר זוג אחד.

שוב ראיתי שע"כ מוכח פדברינו דקדשים אם נתערב אז האיסור מן התורה להקריב ולא שיהי' בזה ביטול ברוב שהרי בגמ' פריה ונבטל ברובא הניחא וכו' ומשני רב אשי דבע"ח חשובין הן ולא בטלי ולפי"ז היכא דלא בע"ח בטל ברוב ולפי זה יקשה אברין באברין בעלי מומין אמאי יצאו כולם לבית השרפה.

נבטל ברובא הא לאו בע"ח ניגהו ופליאה הוא שלא הקשו זאת ואין לומר דזה מטעם חתיכה הראוי' להתפבד דהתינח אברין הראונו להתפבד אבל אברין דאין ראונו להתפבד מאי איכא למימר ועוד הא נפסק הלכה ביו"ד סימן ק"א דרגלים או ראש שלא נחרכו בטלים ונהרי ראש והפרעים של קרבן לא היו מאריכים אלא מקריבים עם השער גם יקשה להנה דסברי דלא חשיבי ראוי' להתפבד אלא מבושלת א"כ האברין שהקריבו הא לאו מבושלים המה ועוד נראה לי לפי דברי התוס' ביבמות פ"א דחתיכות חטאת משו"ה בטלה אף שהיא ראוי' להתפבד משום דאף אם תבטל אין להתפבד בה שהרי הפהנים אין מכדין על ידה א"כ בהקרבת הקרבן לא שיהי' להתפבד עכ"פ הרי מייירי – מתנייתן דאברין בע"מ שנתערבו אפילו באלו שאין ראונו להתפבד ונהרי כתב הרמ"א דרגלי בהמה דקה לא חשובי כלל ובטלים וא"כ מאי יתרץ רב אשי על מתנייתן – דאברין בע"מ אמאי לא בטלי ברובא ולכה"פ במאה ונהרמב"ם פתב בפירוש בפ' ו' ה' כ"א מהלכות פסולי המוקדשין דאפילו נתערב באלף יצא לבית השרפה אכן לדברינו דבקדשים מה דלא בטלו הוי מדאורייתא כפי דברי השיטה דזה מועיל הקביעות דלא הוי כל דפריש ואין הרוב מברר הוי ספק דאורייתא דאמרינו והעלות עליו עולתיה ושלמיה ודאי ולא ספק פמו עשירי ודאי ולא ספק לפי זה הא דפריה ונתבטלו ברובא לא פריה כלל דיקרבו הזבחים שנתערבו בהן חטאות המתות או בשור הנסקל דהרי בקדשים להקריב לא שיהי' ביטול ברוב דאיכבעו רק אהא דבגמ' פריה תנינא כל האסורין לגבי מזבח אוסורין בכל שהן ומשני התם אשמעינן דלגבוה אוסורין והכא אשמעינן במתנייתן דאסורין להדיוט היינו דלא נימא ירעו עד שישתאבו וינכשרו להדיוט א"כ עיקר חידוש דכל הזבחים שנתערבו דימותו ולא נימא ירעו עד שישתאבו ע"ז משנו רב אשי דבע"ח ניגהו ולא בטלי היינו אף אם ירעו עד שישתאבו יהיו אסורין דבע"ח לא בטלי ורק בהא דנכבשיגהו דניידי פריה ונקריב אבל הא דפריה ונבטלו ברובא הקושיא רק אמאי ימותו ירעו עד שישתאבו.

ולפי זה מתורצת גושית התוס' ד"ה אלא אמר רבא שהקשו זה לשונם מדגזור משום קבוע ה' נראה דאי שקל חד מן הקבוע אסור מדאורייתא ולא אמרינו מרובא פריש דכיון דבר חשוב הוא ולא בטל היכא דהו"ל קבוע פמחצה על מחצה דמי אבל א"א לומר פן מדאמר רב בסמוך טבעת של עכו"ם שנתערבה במאה טבעות ונפלה אחת מהן לים הותרו כולן ומשמע נמי דלידי דבמתנייתן דנתערבו אחד ברבוא ומית חד מיניהו אמרינו דאיסורא מית והשאר מותרין ואמאי אדרבה נימא דהיתר נפל ומית אלא היינו טעמא

דהקילו משום דמדאורייתא בטלי ברוכא דכל מיני דאורייתא ברוכא בטלי כו' ולא שנייה קבוע אלא בדבר הידוע כגון תשע חנויות ותשע צבורין ותשע צפרדעים שהתיר ואיסור שלקהם הם ידועים במקומם עכ"ל התוס' ולדברינו לא קשה דלהקריב קרפן הוי קבוע דאורייתא ומשו"ה גזור שמא יקח מן הקבוע והא דפריה בגמ' פריה ג"כ דלרב דאמר דלעגנן איסור אמרינן דאיסורא נפל א"כ אמאי ימותו פולין פיון שמת אחד מעתה הי' להיות הדין דירעו עד שיסתאבו דבשילמא אם נימא דגם לעגנן איסור דרפנן כמו בעפוי"ם דאף מן התורה בטל אעפי"כ לא אמרינן דאיסורא נפל אם כן אף שמת אחד אף אם ירעו עד שיסתאבו יהיו אסורין מפני שור הנסקל המעורב בהם וחטאות המתות המעורב והא דלא אמרינן ירעו עד שיסתאבו ואח"כ נכבשינהו דניידי פבר פירושו תוס' בסנהדרין דף פ' בד"ה בשור דלא עבדינן תקנה ברעיה פיון דלאחר רע' נמי לא משתרי אלא מטעם קל דפריש (היינו דיצטרף לנייד) אבל הכא פריה אם נימא פרב דלעגנן איסורא דלא הוי האיסור פשנתערבו רק מדרבנן אמאי ימותו פולין פיון שאחד מת ולעגנן איסור דרבנן הא אמרינן דאיסורא מית א"כ מעתה ירעו עד שיסתאבו ויהיו מותרין להדיח אכל להקריב בנדאי דלא יותר ע"י שימות אחד דלהקריב דהוי איסור דאורייתא דהא בעינן נדאי ולא ספק, בנדאי, דלא אמרינן דאיסורא מית.

ואפשר עוד לומר סברא דמשו"ה בקדשים לא אמרינן בטל ברוכ מלבד הסברא דהשיטה דבקדשים בעינן נדאי ולא ספק נראה דהנה התוס' שהבאנו לעיל כתבו דלא אמרינן קבוע אלא בדבר לידיע היינו שאיסור ידוע נראה דהטעם הוא דאם אין ניכר האיסור בעצמו בטל שיהי' קי"ל חד בתרי בטל וס"ל להרא"ש דמותר לאדם אחד לאוכל דהאיסור נתהפך להיות היתר וכיון דהאיסור בעצמו בטל לא שנייה קבוע אכל היכא דניכר האיסור ולא בטל אז אמרינן קבוע לפי זה אם אין ניכר האיסור ולא בטל אז אמרינן קבוע והנה הר"ן כתב בנדריים דף ס' דהיתר לא בטל היינו דדין ביטול לא שנייה אלא נסלק אכל לא להטיל על הדבר דבר חדש לפי זה ביטול לא שנייה אלא באיסור דכיון דנתבטל נסתלק ובטל האיסור, אבל שיתבטל ויהי' ע"ז דין קרפן בנדאי דלא שנייה שיחול על דבר הבטל דין קרפן וכיון דלא נתבטל ממילא הוי קבוע נמצא דבקדשים אם נתערב דבר חולין ג"כ הי' הדין דכל קבוע כמחצה שהרי החולין לא נתבטל אלא דהחולין אפשר להקדיש שיהי' גם החולין קרפן אכל אם נתערב חטאת המתות שאין על זה דין קרפן ממילא הוי קבוע משו"ה בקדשים אם נתערב אבר בע"מ אפילו באלף פולין אסורין להקריב פיון דעל אבר הבע"מ לא חל דין קרפן א"כ הוי קבוע וכל קבוע כמחצה על מחצה.

ובנה יש לישוב גם הקושיא של הראשונים בהא דקפץ אחד מן המנוין לתוכן פולין פטורין שהקשו דניזול בתר רוכא ונימא כל דפריש מרוכא פריש אכן כפי שפיארנו דהיכא דלא בטל אז הוי קבוע וגם ביארנו דביטול לא שנייה אלא לסלק האיסור אכל לא לבטל ולעשות דינים על דבר הבטל לפי זה השה שנמנה פבר שהוא פטור ממעשר אי אפשר לבטלו ולהטיל עניו חיוב מעשר ואינו בטל וכיון דלא בטל והוא פטור מן המעשר הוי קבוע ובקבוע לא אמרינן כל דפריש.

והנה עוד הקשו נכבשינהו דניידי ונימא אז כל דפריש שהרי לפי דברי הרמב"ם היכא דניידי פוליהו בטל הקביעות אז אמרינן כל דפריש יש לתרץ דהתורה חייבה לעשר רק

אותם המתחייבים ולא חייבה לעשות שיהיו מחוייבים וכל זמן שלא הכבישו אותם ונשארו הקביעות אף אלה שפרשו גם הם שייכים להקביעות משום דהדרא לגיחותא משו"ה פולן פטורין אבל אין הכי נמי דאם נכבשינהו פוליהו שייבטל הקביעות אז נימא כל דפריש אכן אפשר לומר דאף אם נכבשינהו יהיו פטורין דכפי שביארנו טעמא דהרמב"ם באסופי הנמצא במדינה שיש בה שפחה או נכרית הראוי לילד אם קידש אשה הוי ספק מקודשת משום דהא הוי רובא דליתא קמן ורובא דאיתא קמן נקרא בט' חנויות ונמצא בשר ועל חתיכת השר זהו ספק מאיזה חנות פרשה דתשע חנויות העומדות לפנינו מבררים שהבשר נפרש מהם אחרי שהם הרוב אבל אם כל החנות הלכה היינו אם יש תשעה בהמות פשרות ואחת טרפה ונתערבו ונשארו מהם בהמה אחת למקום אף אם עפו"ם נשארה אין שייך לומר הרוב שנשארו מבררים שהם מהם לא פרשה מהם והספק על בהמה זו שנשארה מה היא אם כשרה או טרפה זה הוי רובא דליתא קמן שאין הרוב שלפנינו הנשארים מבררים שהם מהם רק אמרינו מסתמא הבהמה שפרשה פוליה מסתמא היא כמו הרוב ולא מטעם שפרשה זה מקרי רובא דליתא קמן וזהו דין דקטן וקטנה דמקרי רובא דליתא קמן אף שלפנינו בעיר אלה קטנים שבודאי רובא מהם הם אינם סריסים אבל אין הרוב שבהם מברר אחרי שאין השאלה מאין פירש וזה מקרי רובא דליתא קמן ואף דלרבנן אף רובא דליתא קמן מברר אבל היכא דאיכא ריעותא שצריכין אנו לדון אף שאזלינן בתר רוב אבל אין זה בתורת בירור אלא דין, ואם אח"כ מצטרף חזקת פנו' הוי פלגא ופלגא משו"ה אם נמצא אסופי וצריכים אנו לדון אם הוא עפו"ם או ישראל שהספק עליו בעצמו מהו עפו"ם או ישראל דהוי רובא דליתא קמן אף דאזלינן בתר רובא אף ברובא דליתא קמן ואף היכא דאיכא ריעותא היינו שאנו צריכים לדין דהרי אם נמצא בעיר שרובה עפו"ם אין מפקחין עליו את הגל אבל זה הרוב אינו מדין בירור רק דין הוא שאזלינן בתר רוב הנה, ואם מצטרף לזה חזקה להמיעוט הוי ספק, משו"ה אם נמצא אסופי בעיר שרובה ישראלים וקידש אשה אין חייבין משום אשת איש דסמוך מיעוט עפו"ם דחזקת פנו' א"כ הכא בקפץ אחד מן המנוין לתוך אלה פינו דנדאי יש אחת פטורה צריכים אנו לדון על זה שפירש מה הוא הששה הנה והרוב שלפנינו אין מברר שאין הספק ממה שפירש אלא הספק מה הוא והוי כמו קטן וקטנה דהוי רובא דליתא קמן עם ריעותא א"כ פשיצא בעשירי אין עליו עשירי ודאי שיהי' מעשר שהא יש עליו חזקת שאינו מעשר וסמוך מיעוט זה שקפץ לחזקת שאינו מעשר והוי ספק וא"כ אין עליו כלל שם מעשר דעשירי ודאי אמר רחמנא ולא עשירי ספק ואפשר לומר שהרמב"ם שכתב דינו דאסופי הנמצא במדינה שיש בה שפחה אחת הראוי לילד אם קידש אשה הבא עלי' אין הורגין אותו למד זה הרמב"ם מהאי דינא דקפץ אחד מן המנוין לתוך פולן הפטורין ולא אמרינו נכבשינהו ולא סבירא להרמב"ם דמשום דגזירה שמה יקח מן הקבוע פטרינהו ממעשר.

ועפ"י דברינו יש לישב דברי הרמב"ם שכתב שם בפ"ז מהלכות עכו"ם הלכה יוד ז"ל פיצד פוס של עכו"ם שנפל באוצר מלא פוסות פולן אסורין מפני שעכו"ם וכל משמשי אוסרין בכל שהן פירש פוס אחד מן התערובות ונפל לכוסות שנים הרי אלו מותרין והנה בגמ' הגירסא פוס שנפל לאוצר מלא פוסות פולן אסורין פירש אחד מהן לריבוא ומריבוא לריבוא מותרין הרי בעינן דוקא שלשה תערובות ואיך התיר הרמב"ם בשני

תערוכות היינו התערוכות הראשון ועוד תערוכות שני והנה פתבו המפרשים דהרמב"ם לא גרים מרנבא לרנבא ועוד דאפשר ס"ל כדברי התוס' בד"ה פירש דלא איצטריך מרנבא לרנבא לאשמעינן דמאן דאסר אוסר אפילו בכה"ג אף זה קשה דהרי הרמב"ם בהלכות מאכלות אסורות בפט"ז גבי רמוגי בידן כתב נפל רמון אחד מן התערוכות הזאת לשני רמונים אחרים מרמוגי בידן ונפל מן השלשה רמון אחד לרמונים הרי אלו מותרים וכו' ואם נפל מן התערוכות הראשון לאלף פולם אסורים וכתב הלח"מ ז"ל וזה דבר תימה דעפ"ם דחמירא לא בעינן אלא שתי תערוכות ובשאר איסורים בעינן שלש להתיר ובגמ' מוכח איפכא דמשמע דשאר איסורים קיל יותר שאמר שם שמואל דאמר כמאן אי כר"י אפילו בשאר איסורים אסור כו' משמע דשאר איסורים קל יותר ועיין שם בדברי הלח"מ.

והנראה לי דהנה הרמב"ם כתב בפ"ב מהלכות חמץ ומצה הלכה יוד ו"ל הניח תשעה צבורין של מצה ואחד של חמץ ובא עכבר ונטל ולא ידענו אם חמץ או מצה נטל ונכנס לבית בדוק צריך לבדוק שכל הקבוע פמחצה על מחצה והשיג ע"ז הרמב"ם ז"ל לא מחורר הא מילתא אלא לענין ביטול אבל לענין בדיקה ספיקא דרבנן הוא עכ"ל שני צבורין אחד של חמץ ואחד של מצה ושני בתים אחד בדוק ואחד שאינו בדוק ובאו שני עכברים זה נטל מצה וזה נטל חמץ ואינו ידוע לאיזה בית נכנס כו' זה שנטל החמץ וכן שני בתים בדוקים וצבור אחד של חמץ ובא עכבר ונטל ואין ידוע לאיזה בית נכנס בכל אלו אין צריך לבדוק פעם שנית שאין פאן קבוע וכתב ע"ז הרמב"ם ז"ל זה שיבוש דקבוע ודאי הוא אלא שתולין לקולא דהו"ל כספק ביאה לענין בדיקה ותולין זה בזה עכ"ל.

והנראה לי דהנה ביו"ד סימן קי"א איתא דדין הוא אם היו שתי קדרות אחת של איסור ואחת של הלח"מ ונפל איסור לאחת מהן ואין ידוע לאיזה נפל והוא מין במינו שמן התורה הי' בטל ברוב אמרינן שאני אומר איסור לתוף איסור נפל וההיתר מותר אבל אם שני הקדרות של הותר והם של שני בני אדם שניהם אסורים לפי דעת הרשב"א והקשה עליו הש"ך מגמ' דשני שבילין אחד טמא ואחד טהור והלף אחד בזה והשני בזה בזה אחר זה שניהם מותרים ואמאי סבירא לי' להרשב"א דבשני בני אדם בכל גונוי שתי הקדרות אסורות עוד קשה מהא דב' בתים בדוקים שפטר הרמב"ם דאם נכנס העכבר לאחת מהם אין צריכין בדיקה ואמאי לא ביאר הרמב"ם דאם באו לשאול בב"א שניהם צריכין בדיקה.

והנראה לי דהנה הרמב"ם הא סבירא לי' ספיקא מן התורה לקולא ורק רבנן החמירו בספיקא דאורייתא והנה בשתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן ואכל אחת מהן ואין ידוע איזה מהם אכל חיוב אשם משום דאיקבע איסורא, הרי דהא ספיקא מדאורייתא לקולא הוא ונאקא חתיכה אחת ספק של חלב ספק של שומן.

אבל בשתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן פינו דנדאי יש פאן איסור הוי איקבע איסורא הוי ספק דאורייתא לחומרא והנה הא דאמרו רבנן ספיקא דרבנן לקולא והו דוקא בספק כזה שמן התורה הוי לקולא אף באיסור דאורייתא ורק רבנן אסרו בספיקא דאורייתא ובדרבנן לא החמירו בספק אבל ספק כזה דבדאורייתא הוא לחומרא

מדאורייתא לא הקילו רבנן ואסרו אף בספק נמצא דאקבע איסורא שאם הי' בדאורייתא הי' האיסור מדאורייתא גם בדרבנן אסור א"כ שתי קדרות שנופלה לאחת מהן אוסר אף ששמן התורה בטל אבל מדרבנן הא אסור א"כ אם יש פאן קדירה אסורה וקדירה מותרת א"כ הוי אקבע איסורא ואקבע איסורא הא בדאורייתא הי' אסור מדאורייתא, א"כ בדרבנן אסור הספק הזה א"כ מה לי של אדם או שני בני אדם בין אם באו בזה אחר זה בין בבת אחת בדיני תערובות אין חילוק בין אדם אחד לשני בני אדם וכן גבי שתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן אף אם יהיו שניכים לשני בני אדם יצטרף להביא אשם תלוי מי שאכל אחת מהן דבתערובות אין חילוק בין אדם אחד לשני בני אדם אכן בשני בני אדם שהלכו בשבילין לא שנייהו כלל תערובות דכל אדם על עצמו אינינו מעורב עם השני משו"ה בבאו זה אחר זה שניהם מותרים דבאדם לא שנייהו תערובות וכל חד מוקמינו לי' אדינו שספק טומאה ברה"ר מותר אכן בבאו בב"א פיון דעתה לפנינו מעורב אדם טמא עם אדם טהור עשו אותם רבנן פאלו היו בתערובות אבל תערובתם הוא מדרבנן אבל אם באו זה אחר זה באדם עצמו אין שנייהו תערובות, ולפי"ז לא קשיא ג"כ מה שהרמב"ם פסק בב' בתים בדיקון ונכנס העכבר לאחת מהן ואין ידוע לאיזה נכנס דפסק הרמב"ם דשתייהן אין צריכין בדיקה ולא פתב דאם באו לשאול בב"א צריכין שתייהם בדיקה דדוקא בהלכו בשבילין כשפאו לשאול בב"א הרי לפנינו מעורבים טמא וטהור אבל הכא בחמץ אלו הי' הדין על הפתים הי' שנייהו שנתערבו הפתים אבל הא אין הדין על הפתים אלא על האדם ובאדם הא אין מי שצרייהו לבדוק ג"כ איזה, שאינו הדבר בגופו דבשלתמא טמא וטהור שנייהו תערובות אם באו בב"א אבל בדיקה שאין זה רק חיוב על האדם לא שנייהו כלל תערובות משו"ה בב' בתים בדיקון ואף בבאו בב"א פטורין שהרי זה ספק דרבנן ולפי"ז לא קשיא קושית הראב"ד בנטל עכבר והיו ט' צבורין של מצה ולאחת של חמץ ובא עכבר ונטל ולא ידעינו אי חמץ נטל או מצה נטל אמאי פסק הרמב"ם דצרייהו בדיקה הא בדיקה מדרבנן אכן לפי דברינו היכא דאקבע איסורא גם מדרבנן אסור והכא פיון דהוי קבוע א"כ הווי אקבע איסורא ואסור אף בדרבנן.

וכל זה אם השאלה מה שנטל העכבר הוי קבוע אבל אם השאלה לאיזה בית נכנס ולא שנייהו קבוע דדין קבוע רק מאיזה מקום נטל אבל אם השאלה לאיזה מקום נמן לא שנייהו דין קבוע דקבוע חידוש דאין לה בו אלא חידושו ואקבע איסורו אין פאן, שאין הפתים האסורים אף החיוב על פתפא דגברא ולא שנייהו בזה תערובת משו"ה מותר, ולא דמי כלל ללקח ואין ידוע מה נטל העכבר דהתם השאלה בדבר שנטל מה הוא אי חמץ אי מצה זה מקרי קבוע דכל מחצה והוי אקבע איסורא.

ולפי"ז לא קשיא אמאי פסק הרמב"ם גבי טבעות עכו"ם סגי בשתו תערובות וגבי רמוגי בדין פסק דאין נותר אלא בשלשה תערובות אכן לדברינו ניחא דהא קי"ל ספק ספיקא מותר, ולדברי הרמב"ם דס"ל ספיקא מן התורה לקולא ורק רבנן אסרו א"כ הא דאמרין ספק ספיקא מותר דוקא היכא דהספק הראשון הוא ספק בזה ששמן התורה הי' לקולא ורבנן הוא דאסרו, היכא שיש לזה עוד ספק מותר אבל היכא דהספק הראשון אסור מן התורה לא נחשב כלל לספק וממילא יהי' צרייהו עוד ספקא מלבד הספק הראשון והנה ברמוגי בדין שנתנו רבנן לזה דין קבוע שהרי אמרו רבנן שפא יקח מן הקבוע א"כ נתנו רבנן על זה דין קבוע וקבוע אין מצטרף לספק ספיקא.

משו"ה בעינינו עוד שני תערובות שלמה יהי דין ספק ספיקא אבל בטבעת של עפוי"ם שפייירי שגא בדבר חשוב שלא נתנו רבנן לזה דין קבוע רק אמרו שאינו בטל, ועל כל טבעת ספק שגא זה האיסור אבל אקבע איסורא לא הוי, משו"ה סגי בעוד ספק היינו שנפל לשנים שאז הוי ספק ספיקא ולא קשיא הא בגמ' מוכח דע"ז חמור משארי איסורים בנדאי דע"ז חמור ואם יהי דבר חשוב המתערב בנדאי גם בע"ז יצטרף שלשה תערובות דהתערובות הראשון פינון שהוא חשוב ונקרא קבוע אין מצטרף לספק ספיקא ורק בדבר שאינו חשוב דבכל האיסורים בטל ברוב ורק משום חומרא דע"ז אף דבר שאינו חשוב אינו בטל בזה די בשתי תערובות אבל שמואל סבירא לי דבע"ז אפילו ספק ספיקא אסור אכן רב סבירא ליה דספק ספיקא גם בע"ז מותר משו"ה היכא דלא הוי דבר חשוב דבכל האיסורים בטל ורק משום חומרא דע"ז לא בטל אבל לא הוי אקבע איסורא משו"ה סגי בעוד תערובות אחת, ולפי זה אפשר לישב הגירסא דאיתא בברייתא ספק עפוי"ם אסורה וספק ספיקא מותרת כיצד כוס של עפוי"ם שנפל לאוחר מלא פוסות כולן אסורין פירש אחד מהן לריבוא ומריבוא לריבוא מותרין א"כ הרי ברייתא סברה דבעינן דוקא שלשה תערובות ורק הא מתיר בשני תערובות דהרי אמר פירשו ארבעים למקום אחד אין אוסר ועיין תוס' וגם כתבנו שפירשו שהרמב"ם גורם פירש אחד מהן לריבוא כונן מותרין ואין גורם ומריבוא לריבוא אכן לדברינו אפשר לישב הגרסא דאפשר לומר דטבעת אף שאין זה דבר חשוב אבל דבר שבמנין הוי והאי תנא דברייתא סבר דדבר שבמנין אוסר א"כ מלבד איסור עפוי"ם יש בזה דין דבר שבמנין והוי דבר חשוב וכיון דהוי דבר חשוב מקרי אקבע איסורא וא"כ הספק הראשון אין מצטרף ובעי עוד ספק ספיקא היינו דבעינן עוד שתי תערובות ומקשה לשמואל דס"ל דאף בספק ספיקא אסורא דהרי חזינו דספק ספיקא אף בעפוי"ם מותר אבל זה לא קשה מה דאיהו ס"ל דסגי בשתי תערובות וברייתא קאמרה דבעינן ג' תערובות דברייתא סברה דבר שבמנין אוסר ממילא מקרי אקבע איסורא ובעינן עוד שתי תערובות מלבד התערובות הראשון אבל שמואל ס"ל כחכמים דאין מקדש אלא ששה דברים נמצא הא דאוסר טבעת של עפוי"ם משום חומרא דעפוי"ם אבל לא משום חשיבות ולא הוי אקבע איסורא משו"ה די בעוד תערובות אחת והרמב"ם הא ג"כ פסק כחכמים משו"ה גבי טבעת ס"ל דדי בשתי תערובות פרב ואולי דכוננת הלח"מ הוא ג"כ כזה, והנה הרמב"ם פתב בפט"ז מהלכות מאכלות אסורות ז"ל וכן כל בעלי חיים חשובין הן ואינם בטלים לפיכך שור הנסקל שנתערב באלף שורים ועגלה ערופה באלף עגלות או צפור מצורע השחוטתה באלף ציפורים או פטר חמור באלף חמורים כולן אסורין בהנאה אבל שאר הדברים וכו' וכתב ע"ז הראב"ד ז"ל פינון דקיי"ל כר' אליעזר וכרשב"ג יוליה הנאה לים המלח והשאיר מותר בהנאה שהרי הליך חשיבותו עכ"ל וכתב ע"ז הכ"מ ואני אומר שזו אינה השגה דרבינו העתיק לישגא דמתניתן וגמ' ומאחר שכתב לקמן בפ"ז גבי נתערב יין ביין תקנתא דר"א ורשב"ג דממילא משמע דה"ה להני עכ"ל הכ"מ, וכפי הנראה דהכ"מ סבירא לי דקתני אסורין בכל שהו זהו כל זמן שלא הוליה הנאה לים המלח אבל אם הוליה הנאה הותרו וזה א"א כ"ל לומר שהרי פתב הרמב"ם בפ"ז מהלכות ע"ז הלכה ט' ז"ל עכו"מ ומשמשי וכל התקרבות שלה אסורין בכל שהו כיצד עפוי"ם שנתערבה בצורות של נוי אפילו אחת בכמה אלפים יוליה הכל לים המלח וכן אם נתערב כוס של עפוי"ם בכמה

כוסות או חתיכה מן הבשר בכמה חתיכות ילך הפל לים המלח ע"כ, הרי דס"ל להרמב"ם דכל היכא דאיסורין בכל שהן הדין דיוליף הפל לים המלח ולא סגי בהולכת הנאה מן האסור לים המלח וכן מוכח לקמן בפט"ז הלכה כ"ח דכל היכא דאיסורין דאוסר בכל שהוא הפל אסור ויוליף הפל לים המלח שהרי כתב הרמב"ם בהלכה כ"ח ז"ל אין שנותנסף לעכו"ם שנותערב עם היין הפל אסור בהנאה בכל שהוא כמו שביארנו בד"א כשהורק היין המותר על טפה של יין נסוף אבל אם עירה יין נסוף מצרצור לתוף הבאר של יין אפילו עירה כל היום כולה ראשון ראשון בטל נתערב סתם יינן ביין הרי זה אסור בכל שהוא בשתי' וימפור כולהו לעכו"ם ולוקח דמי היין האסור שבו ומשליכו לים המלח ונהנה בשאר המעות וכן אם נתערבה חבית של יין נסוף בין החביות הפל אסורים בשתי' ומותרים בהנאה ויוליף דמי אותה החבית לים המלח כשימפור הפל לעכו"ם וכן בחבית של סתם יינן עכ"ד הרמב"ם הרי דלא כתב תקנתא דרשב"ג אלא במקום דלא אסור הפל בהנאה הינו היכא דהדין דמותר בהנאה ורק בשתי' נאסר מפלל דביין נסוף במקום שאסור בכל שהוא בהנאה היכא דהורק היין המותר של טפה על יין נסוף שם הדין פתקרוכת עכו"ם ששם הדין דאם נתערב יוליף הפל לים המלח וביין נסוף אם נתערב חבית של יין נסוף נאסר הפל אף בשתי', ומותר בהנאה וכן כתב הרמב"ם בפט"ו הלכה ז' ז"ל כיצד טיפת יין נסוף שנפלו עלי' כמה חביות של יין הפל אסור כמו שיתבאר הרי שזה הדין דיינן נסוף אסור הפל בהנאה זהו דוקא היכא דהורק יין המותר על היין הנסוף.

אבל אם נתערב חבית (פתוחה) אין אוסר אלא בשתי' והנה הלח"מ כתב בפ"ז מהלכות ע"ז הלכה ט' דהטעם דיינן נסוף קיל שאין איסורו אלא מדברי קבלה כמו שכתבו התוס' בפירק הערל דף פ"א בד"ה ר"י אומר עכ"ל הלח"מ ודבריו תמוהים מאד דהרי הא דיינן נסוף הוא מדברי קבלה משום דמנ"ל דתקרוכת עכו"ם אסור בהנאה מקרא דויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי המתים מה מת אסור בהנאה אף זבחי מתים אסור בהנאה א"כ גם תקרוכת איסורם בהנאה רק מדברי קבלה והתוס' ביבמות קאמרי רק דמשו"ה איצטריוף ביין נסוף ולא ידענא מערלה וכלאי הפך משום דערלה וכלאי הפך איסורם מדברי תורה ויינן נסוף מדברי קבלה אבל גם תקרוכת עכו"ם הוא מדברי קבלה מקרא דויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים וא"כ מ"ש יין נסוף שלא אסרו בהנאה את התערובות אם הוריק ההיתר על האיסור ובתקרוכת אסרו התערובות אף אם נתערבו וצ"ע בזה לדחוק דכיון דיינן נסוף אינינו תקרוכת עכו"ם ממש ורק הקישו הפתוב לתקרוכת עכו"ם וכמו שכתבו התוס' ע"ז ד"ה יין, ונראה לי דהנה בבשר מצינו תקרוכת בפנים שמקריבין לגבוה ואח"כ אוכלין אותם כמו שלמים וחסאת דבעלים אוכלים או פהגים אוכלים אבל יין לא מצינו שיהיו תקרוכת ובעלים ישתו שהרי היינו שבמקדש כולן נסכים לה' א"כ יין נסוף לע"ז ואח"כ שותים המה אין זה תקרוכת פעין פנים משו"ה ילפינו ליינן נסוף דאסור בהנאה מקרא דישתו יין נספם ואקשינהו לזבחי מתים וכיון דלא הוי תקרוכת בעצמם רק הקיש לתקרוכת לא התמירו חכמים שיאסר תערובת כמו זבחי מתים אף באופן שהורק היין ההיתר על האיסור עכ"פ הרי מפרש בהרמב"ם דהיכא דאמרו שאוסר בכל שהוא הפל אסור בהנאה ואין מותר בהולכת הנאה לים המלח וא"כ בנדאי שור הנסקל עגלה ערופה צפורי מצורע ופטר חמור דאוסרים בהנאה בכל שהוא בנדאי דאינם

ניתרים ע"י הולכת הנאה לים המלח והא דפסק הרמב"ם בהולכת הנאה לים המלח הוא דוקא בפת שאפואה בעצים של ע"ז ונתערבו אח"כ באחרות דהפת בעצמו אין אסור אלא מחמת תערובות בה איסורי הנאה דעצים ואין איסורא מחמת עצמה, ואח"כ נתערבה בזה אמרו יוליה הנאה לים המלח וכן בנטל כרפר מעצי אשרה וארג בגד דהבגד אין איסורא מחמת עצמה אלא מטעם שיש בה ההנאה של האריגה ואח"כ נתערבה מותר ע"י הולכת הנאה לר"א אבל היכא דאיסורא מחמת עצמה ודין בה שאוסרת את פולה אז לא אמרינן שתתיר ע"י הולכת הנאה לים המלח וא"כ איך פתב הכ"מ שגם הרמב"ם סובר בנתערב שור הנסקל או עגלה ערופה שיוליה הנאה לים המלח.

ולא עוד אלא שהראב"ד בעצמו מודה לדין זה דהיכא דאמרינן אוסר בכל שהוא מחמת החשיבות לא אמרינן שיתיר ע"י הולכת הנאה לים המלח ופליאה היא שמשגיג בזה על הרמב"ם שהרי הראב"ד פתב על דברי הרמב"ם בפט"ו מהלכות מאכלות אסורות הלכה י"ד שפתב שאם נפלה (וערלה או פלאי הפנים) לפחות יותר ממאתים הפל אסור בהנאה ע"ז פתב הראב"ד ז"ל א"א אינו פן שאין לה דבר שאסור עירובו בהנאה אלא אם פן הוא דבר שבמנין חוץ מאיסורי עכו"ם ויין נסוף דוק ותשפח עכ"ל הראב"ד והנה אין לפרש דסובר הראב"ד דהא דאמרינן דערלה וכלאי הפנים אוסר בפחות ממאתים הוא דוקא באכילה אבל בהנאה מותר הפל דהרי אמרינן המסכה גפנו אם הוסיף מאתים הרי זה קודש וילשון קודש הרי הוא שאסור בהנאה ואף שלשון קודש משמע דהפל אסור בהנאה וישורף אפשר לומר דהראב"ד ס"ל דזה פמאן דאמר דאין ניתר ע"י הולכת הנאה לים המלח אבל לפי מאי דסבירא לן כר"א אין הפל אסור בהנאה אלא דאין הערלה וכלאי הפנים בטלים וצריף להוליה הנאה לים המלח או למכור לעכו"ם חוץ מדמי איסור שבו אבל אם גימא דערלה וכלאי הפנים בטליו ממש לענין איסור הנאה ומותר להנות הפל והא דאי בטליו בפחות ממאתים הוא רק לענין איסור אכילה, א"כ אמאי קידש לרבנן דפליגי עלי' דר"א דרבנן ור"א פליגי רק אי מועיל הולכת הנאה אי לא אבל אם לר"א בטל לגמרי ואין צריף הולכת הנאה בנדאי דגם לרבנן יהי' בטל הפל דלא מצינו דפליגי ר"א ורבנן בזה היינו בתערובות (ואם לא בדין זה וזה גורם) וא"כ ע"כ דנה גם הראב"ד מודה דפחות ממאתים אין הערלה וכלאי הפנים בטליו אף לענין הנאה ואסור להנות בכלם ביחד וא"כ פשאמר הראב"ד דאין לה שאסור עירובו בהנאה אלא אם פן הוא דבר שבמנין חוץ מאיסורי עכו"ם ויין נסוף הפונה דדוקא בדבר שבמנין אסור הפל בהנאה דאף המותרים נאסרו בהנאה וכן בעכו"ם ויין נסוף (היכא דהורק ההיתר על האיסור) נאסר הפל בהנאה ולא יותר בהולכת לים המלח אבל בערלה וכלאי הפנים בפחות ממאתים לא נאסר הפל בהנאה וצריף להוליה הנאה לים המלח או למכור הפל חוץ מדמי האיסור והרמב"ם סבירא לי' דכמו בתרומה אם נפלה לפחות ממאתים מדמע הפל ונעשו הפל תרומה מדרבנן דילפינן מקרא דאת מקדשו ממנו דכמו שמקודם חלק התרומה אוסר הפל באיסור תרומה שמשום זה חיובין מיתה על טבל לתרומה או לתרומת מעשר (ומשו"ה טבל למעשר עני להרמב"ם אין חיוב מיתה בידי שמים) הרי דחלק התרומה אוסר הפל באיסור תרומה ה"נ אמרו רבנן שאם נפל החלק התרומה היינו לפחות ממאה אוסר הפל מדרבנן באיסור תרומה דמשו"ה אמרינן בנדה דף מ"ו דמדומע פטור מן החלה ואם לא הי' נעשה הפל תרומה רק שמדרבנן אסור לזרים לאכול

משום שאם יאכלו יאכלו את התרומה א"כ אמאי הפל פטור מן החלה ואין לומר דמייירי שאין בהעיסה שיעור לחיוב בחלה כמו שמשמע קצת מפירוש הרא"ש בהרי איתא במתני' פ"ג דחלה מ"ב נדמעה עיסתה עד שלא גלגלה פטורה משגלגלה חייבת ואם לא היא בלא המדומע שיעור לחיוב בחלה א"כ אף משגלגלה היא פטור שהרי כל זמן שלא היא פשיעור היא פטור מן החלה ע"כ דאם נדמעה מקודם שגלגלה אף שיש שיעור לחיוב בחלה מלבד התרומה ג"כ פטור מן החלה (בזמן שחלה מדרבנן) כיון דמדרבנן נעשה נעשה הכל תרומה א"כ בכלאי הפרם וערלה דילפינן מלאה מלאה בפחות ממאמים קשים מוקדשים נעשה הכל פלאי הפרם וערלה.

ונראה עוד דלהרמב"ם בערלה וכלאי הפרם אם נפלה לפחות ממאמים ואח"כ נפל מזה למקום אחר לא נימא אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון כמו שהדין בתרומה דאין המדומע מדמע אלא לפי חשבון דזה הדין דוקא בתרומה שמקודם היא איסור שחזור להיתר שהרי קודם שהפריש יש על כל הפרי דין תרומה וכשהפריש הותר כן מדרבנן כל זמן שיש חלק התרומה היינו שנפל לפחות ממאה כל המדומע אסור באיסור תרומה, אבל אם נפל מזה למקום אחר שעמה חלק התרומה פחות מאחד ממאה הותר גם מדרבנן כיון דתרומה פשיעור תרומה הם הותר, אבל בערלה וכלאי הפרם שאין היתר לאיסורן אם נפל לפחות ממאמים ונעשו הכל איסור ערלה וכלאי הפרם אם נפל למקום אחר יאסרו כמו ערלה וכלאי הפרם וזה מוכח מדברי הרמב"ם שהרי כתב הרמב"ם בפט"ז מהלכות מאכלות אסורות הלכה י"ח ו"ל וכן הערלה וכלאי הפרם מעלין את התרומה כיצד מאה סאה של ערלה או של פלאי הפרם שנפלו לתוך עשרים אלה של חולין נעשה כל התערובות עשרים אלה ומאה ואח"כ נפל לכל מאה סאה של תרומה הכל מותר ותעלה התרומה באחד ומאה ואם נימא דגם בערלה וכלאי הפרם יש הדין שאין המדומע מדמע אלא לפי חשבון א"כ למה אמר הרמב"ם שאם נפל מאה סאה של ערלה וכלאי הפרם לתוך עשרים אלה של תרומה ונעשית כל התערובות עשרים אלה ומאה ואח"כ נפל לכל מאה סאה של תרומה.

הא זה הדין היא אפשר להתקיים אם נפל מאה סאה של ערלה וכלאי הפרם לתוך תשעה עשר אלה ותשע מאות ונעשה כל התערובות עשרים אלה שאז יש בתוך כל מאמים סאה פלאי הפרם או ערלה בכל מאה חצי סאה והיינו על קצ"ט חצאים סאין יש חצי סאה ערלה ואח"כ נפל לתוך כל מאה סאה של תרומה א"כ יש עתה בתוך מאמים ושתיים היתר חצאי סאין חצי סאה של ערלה או פלאי הפרם וא"כ הרי הותר עתה שעמה יש החצי סאה ביותר ממאמים ואחד חצאי סאה ונהרי פלאים וערלה מותר אם נפלו למאמים מכש"כ אם נפל חצי סאה לתוך מאה ואחד ונהרי גם התרומה מעלה את הערלה ע"כ דכיון שקודם שנפל הסאה תרומה היא פלאי הפרם או ערלה בפחות ממאמים נעשית הכל ערלה וכלאי הפרם ושוב לא תתיר, זהו דעת הרמב"ם שהכל נעשה ערלה או פלאי הפרם אם נפל בפחות ממאמים, והראב"ד ס"ל דרק הערלה או פלאי הפרם לא בעלה אבל לא נעשו הכל ערלה או פלאי הפרם אבל זה מודה הראב"ד דהערלה או פלאים בפחות ממאמים לא בטלו אף לעגנן איסור הנאה וצריך להוליך הנאה לים המלח או למפור חוץ מדמי איסור שבו וא"כ כשאמר הראב"ד דבדבר שבמנין אוסר תערובתו וכן בט"ז ויין נסוה הפננה דבהנהגה אוסר הכל ואין מועיל הולכת הנאה לים המלח ובכך פליאה מאי משיג

הָרֶאָב"ד על הַרְמַב"ם בפט"ז בַּהֲנֵהּ בע"ח דְּאוֹסְרִין בְּכָל שָׁהוּ בַּהֲנֵי הָרִי לֹא גָרַע מִדְּבַר שְׁבִמְנֵן הָאוֹסֵר הַפֶּל וְאִין מוֹעִיל הוֹלְכַת הַנְּאָה לַיָּם הַמְּלַח וְקִשְׁיָה מִהָרֶאָב"ד עַל הָרֶאָב"ד.

וּבַהֲכַרְח צ"ל דְּאִין פְּנֹנַת הָרֶאָב"ד לְהַקְשׁוֹת דְּכָל זְמַן שָׁהֵם חַיִּים יוֹעִיל הוֹלְכָה לַיָּם הַמְּלַח שְׁהָרִי הָרֶאָב"ד הִבִּיא בְּזֶה דִּין דְּר"א דְּאָמַר יוֹלִיף הַנְּאָה לַיָּם הַמְּלַח וְהֵתֵם לֹא מִיְיָרִי לְמַפְנֹר לְעַפּוֹ"ם וְלִהוֹלִיף אַח"כ דְּמִי הָאוֹסֵר לַיָּם הַמְּלַח אֲלֵא מוֹתֵר ע"י שְׁנוּטֵל כְּמָה שְׁשׁוֹנָה הַפֶּת וְזוֹרֵק לַיָּם הַמְּלַח וּשְׂאָרֵי הַפְּפֹרוֹת מוֹתֵרִין וְא"כ הָרֶאָב"ד ס"ל דְּגַם בְּנִתְעַרְבוּ שׁוֹר הַנְּסַקֵּל וּפְטֵר חֲמוֹר וְכְדוּמָה יוֹתֵר לִר"א אִם יִקַּח כְּמָה שְׁשׁוֹנָה שׁוֹר הַנְּסַקֵּל וְיִוְלִיף לַיָּם הַמְּלַח וְיִוְתֵרוּ אַח"כ כֹּל הַשְּׁנוּרִים, וְא"כ מָה זֶה אָמַר הָרֶאָב"ד שְׁהָרִי הֵלֵךְ חֲשִׁיבוֹתוֹ בְּמָה הֵלֵךְ חֲשִׁיבוֹתוֹ אִטּוּ בְּזֶה שְׁזָרַק דְּמִי שׁוּוִי הַשׁוֹר הַנְּסַקֵּל הֵלֵךְ חֲשִׁיבוֹת שׁוֹר הַנְּסַקֵּל מָה שֶׁהוּא מְעוֹרָב, בְּשִׁלְמָא אִם נִפְרַשׁ שְׁמוּכָר כְּנֹלָן וְאַח"כ נוֹטֵל הַמְּעוֹת כְּמָה שְׁשׁוֹנָה שׁוֹר הַנְּסַקֵּל לַיָּם הַמְּלַח אֲפֹשֶׁר לְדַחוּק בְּדַבְרֵי הָרֶאָב"ד שֶׁהַפְּנִינָה פְּשִׁמְכָרָם בְּהַדְמִים בְּטֵל הַחֲשִׁיבוֹת הֵינּוּ הַדְמִים שֶׁל הָאוֹסֵר הַמְּעוֹרָבִים אֲבָל גַּם זֶה דוֹחֵק דַּע"כ"פ אִיף מוֹתֵר לְמַפְנֹר הָרִי עֵתָה עוֹדְנָה הַחֲשִׁיבוֹת יֵשׁ וְהוּא מוּכָר כְּנֹלָן אֲבָל הָרֶאָב"ד הִבִּיא לְהָא דְּר"א דְּאָמַר יוֹלִיף הַנְּאָה לַיָּם הַמְּלַח שְׁפִירֵשׁ הַרְמַב"ם דְּנוּטֵל כְּמָה שְׁשׁוֹנָה הַפֶּת עוֹד קוֹדֵם שְׁמֹכָר וּמוֹלִיף לַיָּם הַמְּלַח וְלֹא פְּלִיגֵי הָרֶאָב"ד עָלָיו וְא"כ הֵכָא מִשְׁמַע מִדְּבַרֵי הָרֶאָב"ד שְׁרוּצָה ג"כ לְהַתִּיר עִי"ז, וְא"כ אִיף כָּתֵב שְׁבִטֵל וְהִנֵּה הַחֲשִׁיבוֹת כְּמָה אֲזַל הַחֲשִׁיבוֹת וּלְפִי זֶה נִרְאָה לִי דְּכֹנְנַת הָרֶאָב"ד לְהַקְשׁוֹת דְּנֵהִי דְּבָכָל דְּוָכְחִי אֲסוּר לְבִטֵּל הַחֲשִׁיבוֹת שְׁזֶה מִקְרִי מְבִטֵּל בְּיָדַיִם דְּמִשׁו"ה בְּרִימוּנֵי בְּדוֹן וְאַגּוּזֵי פְּרָף דְּוָקָא אִם נִפְלוּ וְנִתְפָּצְעוּ מִעֲצָמָם מוֹתֵרִין אֲבָל אִם פִּצְעָם אֲסוּר זֶה הִיכָא דְּאִין הַדִּין לְפִצְעָם אֲבָל אִם הִי לְפִצְעָם לֹא בְּשִׁבִיל הַבִּיטוּל אֲזִי הִי הַדִּין, כְּנִפְלוּ מִעֲצָמָם וְנִתְפָּצְעוּ וְהִיוּ מוֹתֵרִין וְהִנֵּה שׁוֹר הַנְּסַקֵּל שְׁדִינּוּ לְסוּקְלוֹ אִם נִתְעַרְבּ מוֹתֵר לְסוּקְלוֹ כְּנֹלָן כְּדִי לְסוּקוֹל אֵת שׁוֹר הַנְּסַקֵּל עֲגֵלָה עֲרוּפָה אִם נִתְעַרְבָה מוֹתֵר לְעָרוֹף כְּנֹלָן וּבְזֶה יִצְאוּ בִי"ד דִּין דְּעֲגֵלָה עֲרוּפָה וְלֹא יִצְטָרְכוּ לְעֲגֵלָה אַחֲרָת, וְצָפוּר מְצוּרַע הַשְּׁחוּטָה דַּע"כ הַפִּירוּשׁ בְּהַרְמַב"ם דְּשִׁחְטוּ אֵת הַצָּפוּר וְנִתְעַרְבָה בְּאַלְף צְפָרִים שְׁחוּטִים וּמִטַּעַם דְּכָל זְמַן שְׁמִפְרָסַת הָרִי הִיא כַּחֲזִי לְכָל דְּבַרֵי דְּהָרִי קוֹדֵם שְׁנִשְׁחֲטָה לֹא צָפוּר שְׁחוּטָה הִיא דְּהָרִי אִין דִּין לְבַרֵר מִקוֹדֵם וְלוֹמַר זֹאת תְּהִי צָפוּר הַשְּׁחוּטָה וּלְדַבְרֵי הַתּוֹס' בִּיאָרְנוּ לְמַעֲלָה דְּאָף דַּס"ל צְפוּרֵי מְצוּרַע לֹא נֶאֱסְרוּ מִחַיִּים אֲבָל עַכ"פ זֶה הַדִּין חָל עֲלֵיהֶם שְׁאִם יִשְׁחֲטוּם יֶאֱסְרוּ וְזֶה בִּיאָרְנוּ אֲלִיבָא דְּתוֹס' דְּגָרְסִי צְפוּרֵי מְצוּרַע אֲבָל הַרְמַב"ם שְׁמַדְיִיק בְּלִשׁוֹנוֹ צָפוּר הַשְּׁחוּטָה הָרִי דְּנִשְׁחֲטָה, דְּקוֹדֵם שְׁנִשְׁחֲטָה אֵינְיָנָה צָפוּר הַשְּׁחוּטָה דִּישׁ לְקַח אוֹתָהּ לְמִשְׁוֹלַחַת וְע"כ דְּנִשְׁחֲטָה וְנִתְעַרְבָה בֵּין צְפוּרִים שְׁחוּטוֹת אֲלֵא דְּמִפְרָסִין עֲדָנָה, וְכֵן פְּטֵר חֲמוֹר שְׁנִתְעַרְבּ בְּאַלְף צְרִיף לְעָרוֹף כְּנֹלָן כְּדִי לְקַיֵּים מְצוֹת עֲרוּפָה וְא"כ מִקְשָׁה הָרֶאָב"ד לְאַחַר שְׁנִסְקֵלוּ וְנִעְרְפוּ וּמִתּוֹ הַצְּפוּרִים אֲמַאי אֲסוּרִין בַּהֲנֵי דְּמִשְׁמַע דְּאִין לְהֵם תְּקִנָה כָּלָל, הָא אַחַר מִיתָתָם יֵשׁ תְּקִנָה לְהֵם אַחֲרֵי שַׁע"ו הַמִּיתָה בְּטֵל חֲשׁוּבָתָם, וְיִוְלִיף הַנְּאָה לַיָּם הַמְּלַח דְּבִשְׁלֵמָא בְּמִתְנֵי לֹא קִתְנֵי הַפֶּל אֲסוּר רַק אוֹסְרִין בְּכָל שָׁהוּ הֵינּוּ שְׂאוֹסְרִין לְקַח מִהֵן כֹּל זְמַן שָׁהֵם חַיִּים וְלִהְנוֹת אֲבָל הַרְמַב"ם שְׁפָתֵב שֶׁהַפֶּל אֲסוּר בַּהֲנֵי ע"ז הַקְשָׁה הָרֶאָב"ד הָא לְאַחַר מִיתָתָם כְּדִין ע"י סְקִילָה אוּ עֲרִיפָה יוֹלִיף הַנְּאָה לַיָּם הַמְּלַח דְּבִשְׁלֵמָא אֲלִיבָא דְּמֵאֵן דְּפִלִּיג אִר"א וְרִשְׁבִי"ג אֲפֹשֶׁר כִּינּוּן דְּנֶאֱסְרוּ בְּעוֹדָם חַיִּים שׁוּב אִין לְהֵם תְּקִנָה אֲבָל לִר"א וְלְרִשְׁבִי"ג דְּסְבִירָא לְהוּ אִף דְּנֶאֱסֵר יֵשׁ לְהֵם תְּקִנָה א"כ כְּשִׁמְתּוֹ יוֹתֵרוּ בַּהֲנָאָה וְאִיף כָּתֵב הַרְמַב"ם בְּסִתְמָא נֶאֱסְרוּ כְּנֹלָם בַּהֲנֵי וְלֹא אָמַר דְּזֶה דְּוָקָא כֹּל זְמַן שָׁהֵם חַיִּים.

ונראה לי דהרמב"ם סבירא לי דאעפ"י בהנהגה דבירים חשובים שאוסרים בכל שהם דקי"ל אם נפלו נתפצעו מותרים אעפ"י כבבעל חיים אם נאסרו אף שמתו יהיו אסורים ס"ל דלא כר"ת דס"ל דדוקא בקדשים אסור ואף אם יכבשינהו דננידי אבל בשארי אסורים אם יכבשינהו יהיו מותרין אכן הרמב"ם ס"ל דכמו הג' פריה בזבחים נכבשינהו דננידי ומנא לי להגמ' דאם עשו פן מותרין ע"כ דס"ל להגמ' פיון דקתני אסורין ולא קתני תקנתא ע"כ דאף אם נכבשינהו יהיו אסורין ופריה אמאי נכבשינהו דננידי ומשני שמה יקח מן הקבוע א"כ אף במתני דקתני אסורין בכל שהן ולא קתני התיירא אף אם יכבשינהו יהיו אסורין וגם לא קתני פשיערכו ויסקלוהו יהיו מותרין ע"כ בכל גונו אסורין אף אם ימותו ויבטל חשיבתן וגזרינו גזירה לגזירה אף דגם הקבוע הוא אסור רק מדרבנן דמן התורה בטל ברוב וא"כ מה"ת אין חשיבות אעפ"י כ אסרו רבנן אף אם יכבשינהו וא"כ פיון דאסרו רבנן אסור ודאי דכיון נכבשינהו ויהיו נודדים ואין פאן קביעות אעפ"י כ אסרו רבנן א"כ חסרו רבנן בבע"ח אסור ודאי כל זמן שמעורב השור הנסקל והוי דומיא דערלה וכלאי הכרם שאסרו רבנן אסור ודאי, א"כ זה הדין דנפלו ונתפצעו מותרים זה דוקא בדברים חשובים שלא שינהו בהם נכבשינהו דננידי וא"כ הא דאסרו רבנן הוא רק שאמרו שאינם בטלים ואסורים משום חשיבותם משום ספק דהנה אקבע אסורא אבל בע"ח שאף אם נכבשינהו אסרו רבנן א"כ אסרו רבנן אף המותרים בתורת ודאי וא"כ אם נתערבו בע"ח וחקל עליהם אסור ודאי אף פשימותו נשארו באיסורים.

ועפ"י"ז מיושב דברי הגמ' דאמר רבא הואיל ואמרו רבנן לא נקריב אי נקריב לא מרצי איתבלי רב הונא בר יהודה לרבא חטאת שנתערבה בעולה ועולה שנתערבה בחטאת אפילו אחת בריבוא ימותו פולין בד"א בכהן נמלה אבל בכהן שאינו נמלה עשאן למעלה מחצה פשר ומחצה פסול כו' והא כמ"ד בעלי חיים אין נידחין הרי שחוטין דלכולי עלמא נידחין ויתנו ר"א אם קרב הראש שלאחד מהן יקריבו כל הראשים הוא דאמר פחנן המצרי דתניא חנן המצרי אומר אפינו דם בכוס מביא חברו ומזוג לו והנה לפי"ז לדין דשחוטין נידחין אם נתערב לאחר שחיטה הודחו ואין מרצה וקשה דא"כ אם נתערבו הגתנין למעלה בניתנו למטה שנתערבו הפוסות אף אם זרק לא הורצה והרי רבא לקמן בדר פ"א מוקי בנתערבו הפוסות ואעפ"י כ אם לא נמלה ונתן למעלה יחזור ויתן למטה ואמאי הרי כבר הודחו דהא אמר אם נקריב לא מרצה אכן לפי דברינו הדברים מבוארים דהנה רבא אמר רק השתא דאמור רבנן הנינו דמה דאסור להקריב אף מן התורה כפי שביארנו בשביל זה לא הי' הדין דאין מרצה פיון דאין האסור רק מטעם ספק מפני זה לא אקרי דיקחי.

אבל בבע"ח דבטל התורה אוליגן בתר רוב בכה"ג ואעפ"י כ אמור רבנן דלא נקריב א"כ הרי גזרו אסור ודאי שלא להקריב על המותרים וכיון דזה האסור הוא אף באופן שהוא ודאי עפ"י דין מותר מטעם רוב א"כ אסרו רבנן בתורת ודאי להקריב זה הני דיקחי ופריה לר"א דס"ל דע"י תערובות מן התורה מותר להקריב אף אם יש אבר הבע"מ וא"כ הרי אסרו רבנן אסור ודאי להקריב א"כ לר"א אם קרב הראש לא יקריבו שהרי נדחה מלהקריב מטעם אסור ודאי דרבנן ומשני דר"א ס"ל דאף שחוטין אין נידחין ולפי"ז לא קשה מכל דבר שנתערבו לאחר שחיטה דהתם דאינם בע"ח לא שינהו נכבשינהו וא"כ

האיסור לזרוק בנתערבו פוס בכוסות לא מטעם ודאי אלא מטעם ספק שמא מן הניתנין למטה או למעלה והיכא דהאיסור רק מטעם ספק לא הוי דיוחוי והנה הרמב"ם פתב בפט"ו מהלכות תרומות הלכה ב' ו"ל חבית סתומה שנתערבה במאה חבית ונפלה אחת מהן לים הגדול הותרו פולם ואמרינן של תרומה היא שנפלה משא"כ בתאנה שנפלה למאה ונפלה אחת מהם לים הגדול אלא צריד להפריש אחת לפי שהחבית נפילתה נזכרת ותאנה וכיוצא בה אין נפילתה נזכרת עכ"ל הרמב"ם והשיג על זה הראב"ד ו"ל א"א דבר זה שלא פהלכה דבמס' זבחים מוקי לה פיהידאה ור"ל הוא דאמר פי הכא בירושלמי כדכתבינן לעיל ור' יוחנן פליג עלי' והלכה כר"י, ואע"ג דלגמ' דילן לא פליגי פיון דמירי' דר"ל לא מתוקמא אלא כר"א ודלא פרבנו ור"י פליג הכא ממילא אדחי לי' עכ"ל הראב"ד וכתב ע"ז הכ"מ ו"ל וכיון דרבינו סבר דתרומה בזה"ז מדרבנו שפיר פסק כר"ל כו' ועי"ל דכיון דבגמ' דילן לא מידפר ר' יוחנן פליג אדר"ל ואדרבא שקלו וטרו אמורא לפרושי לר"ל משמע דסברי דהילכתא פותי' עכ"ל הכ"מ וכן פתב הרדב"ז וז"ל וסובר דהלכה כר"ל חדא דבתלמודא דידן לא אידכרו פלוגתי דר"י משמע דלא ס"ל ותו דרבא מפרש מילתא דר"ל ורב יוסף אפילו תאניה נמי ותו דתלמודא עביד צריכותא למימרא דר' נחמן ודר"ל משמע דהילכתא היא עכ"ל הרדב"ז.

הנה מדברי מרן הכ"מ והרדב"ז מוכח דהרמב"ם לא פסק כר"י דירושלמי אלא כר"ל דירושלמי משום דבגמ' דילן מוכח כר"ל דירושלמי, ובעיני הדברים תמוהים ולא ירדתי לסוף דעתם. דזה לשון הירושלמי הוי לפנינו עשרים תאנים ונפלה אחת מהן לתוכן ואבדה אחת מהן ר"ש בן לקיש אומר ספיקו בטל ברוב ר' יוחנן אמר פולן נעשו הוכיח מודי ר' יוחנן שאם תרם מהם על מקום אחר או שריבה ממקום אחר שספיקו בטל ברוב ע"כ ובתורתן של ראשונים לירושלמי בדפוסים החדשים הובא גרסת הרמב"ן שאם ריבה מהם על מקום אחר או שריבה ממקום אחר עליהן ספיקו בטל ברוב עכ"פ בין לגרסת הרמב"ן ובין להגרסא שלנו שהיא באה בכ"מ בפ"ד מהלכות תרומות לר' יוחנן בטל ברוב אם אחר פן ריבה עליהן א"כ ע"כ הפירוש הא דאמר ריש לקיש ספיקו בטול ברוב דס"ל לר"ל פיון דעתה ספק שמא האחת שנאבדה היא תרומה אין צריכין רוב אחר אלא העשרים תאנים הותרו פיון שנפל אחת אמרינן דהתרומה נפלה ור"י פליג וסבירא דצריכין לבטל אלו העשרים ברוב וא"כ איך אפשר לומר דהרמב"ם פסק כר"ל דירושלמי ולא כר"י דירושלמי הא מפניש פוסק הרמב"ם בפ"ד מהלכות תרומות הלכה ט' דאם נפלה מחמשים ואבדה אחת מן הפל שמא מן החולין היא שאבדה או האחת שנפלה היא שאבדה הרי אלו אסורות עד שירבה עליהן חולין ממקום אחר ויוסיף עליהם חמשים תאנים ואחת יותר על הפל עכ"ל הרמב"ם הרי דפסק כר"י דאף אם נפלה בעינו רוב ממקום אחר והוא פדברי ר' יוחנן ואיך פתב הכ"מ והרדב"ז דהרמב"ם פסק פריש לקיש דירושלמי ולא ירדתי לסוף דעתם.

והנה הרמב"ם פתב שם ז"נ התרומה ודאי אוסר במאה וספיקה אוסר בחמשים ואין לה היתר ואם הי' ביותר מחמשים אינה צריכה רוב פיצד תאנה אחת תרומה שנפלה לתשעים ותשע והרי המאה קיימין הפל אסור לזרים כמו שביארנו נפלה אחת בחמשים ואבדה אחת מן הפל שמא אחת מן החולין היא שאבדה או האחת שנפלה היא שאבדה הרי אלו אסורים עד שירבה עליהם חולין ממקום אחר ויוסיף עליהן חמשים תאנים ואחת יותר

על הכל ואם נפלה אחת של תרומה לתוך חמשים ואחת ואבדה אחת מן הכל הותר לזרים ע"כ.

והנה הירושלמי נשם ר' זעירא בשם ר' פדיל תרומה אוסרת בנדאי במאה וספיקה בחמשים
הא ששים לא, שבעים לא, עד חמשים צריכה רוב מפאן ואילך אין צריכה רוב ופ"ו
הכ"מ דהרמב"ם מפרש מאי דקאמר בירושלמי הא ששים לא הא שבעים לא הוא
בניחותא בכל שהו יותר מחמשים אפילו אחת אינו אוסר שעד חמשים צריכה רוב פלומר
צריף לרבות עליהן חולין עד שיהיו ק"א אבל אם היו יותר מחמשים אפילו אחת אינו
צריף לרבות אלא הרי הן מותרות וכתב ע"ז הכ"מ ו"ל ופירוש זה מבואר הדוחק דא"כ
לא הו"ל ששים לא שבעים לא מאחר דבחד וחמשים סגי ומדנקט ס' וע' משמע דהיינו
לומר דבס' וע' נמי אוסר ולפיכך לא נתחנן הרמב"ד בפירוש זה עכ"ל והרמב"ד מפרש
דברי הירושלמי דהא דקאמר עד חמשים צריכה רוב היינו אם נפלה אחת לתוך צ"ט
מנדמעי ואח"כ אבדה אחת מהן וכיון שאבדה אחת מהן אפשר שהיא היא התרומה ואמרו
שאם נשארו מאותו הדמוע חמשים אסורין ותמהו ע"ז הא אם נשארו ששים או שבעים
לא יהיו אסורין ותריץ לי דהכי קאמר אם אותו הדמוע שהוא מאה אבדו מהם עד חמשים
צריכים רוב פירות כל אחת הפורשות מהם צריכה שתבטל ברוב חולין ממקום אחר
אבל אם אבדו יותר מחמשים אינה צריכה רוב חולין ממקום אחר והכל מותר מ"ט
דאמרינו איסורא ברנבא איתא ועיקר זה הדבר בזבחים פרק התערובות עכ"ד הרמב"ד
וגם פירוש הרמב"ד קשה דא"כ אמאי כל הזבחים שנתערבו אפילו באלף כולן ימותו
אם מתו חמש מאות ואחד יותרו הנשארים דנימא איסורא ברנבא שמתו ואפשר הא
דאמר הרמב"ד דאמרינו איסורא ברנבא הוא דוקא בנפלו בבת אחת אבל אם נפלו אחת
אחת לא אמרינו איסורא ברנבא ובשנוורים הא אין דרוף שימותו כולן בבת אחת אבל אם
מתו בבת אחת כגון שנפל עליהם מפולת ומתו חמש מאות ואחד יותרו ולפי זה יקשה
באברי בע"מ איך אמרינו אם קרבו כולן חוץ מאחד יצאו לבית השרפה אם הקטירו
ונשרפו כולן חוץ מאחד נימא איסורא ברנבא ואף דאין מקטירין הכל ביחד אבל שרפת
המזבח הא הכל ביחד ואולי נצטרף לומר דמייירי שהקטיר בזה אחר זה וכל אחד
שהקטירו נשרפועל המזבח היינו שלא הי' שריפתן בבת אחת עכ"פ הרמב"ם לא ס"ל
פירוש הרמב"ד אכן לדברי הרמב"ם קשה דברי הירושלמי דאמר ששים לא שבעים לא
דהרי גם בחמשים ואחת לא.

והנראה דלכאורה כיון דאמר הרמב"ם דאם נפלה יותר מחמשים ואבדה אחת מהן הותרו
הכל לזרים ולא כתב שצריף להפריש אחת מהן הרי דסובר דאם נפלה יותר מחמשים
ואבדה אחת מהן כיון שספק שפא זאת שנפלה היא התרומה אין צריף להפריש אחת
וליתן לכהן דהיא דצריף להפריש כתב הרמב"ם תעלה והיינו פדין דצריף להרים וא"כ
איך כתב בפט"ו דתאנה שנפלה למאה ונפלה אחת מהן לים הגדול צריף להפריש אחת
וא"כ הרמב"ם סותר דברי עצמו ובכלל קשה למה אמר בפט"ו חבית שנפלה למאה
ותאנה שנפלה למאה הא כיון דנפלה אחת מהן אפילו בחמשים ואחת הדין כן ועוד קשה
קצת כיון דספק רק עד חמשים ואחת א"כ היכא דנפלה בנ' ואבדה אחת מהן צריף לרבות
עוד חמשים ואחת הא כיון דנפל אחת מהם הוי ספק וספק אין אוסר יותר מחמשים א"כ
אם יוסיף על החמשים אחת יהיו מותרים דהא ספק אין אוסר יותר מחמשים ועכצ"ל

דאימתי אַמרינו דיותר מתמשים אין אוסר דוקא אם בעת שפּנפּלה אחת מהן היו התערוכות יותר מתמשים אַבל אם בעת שפּנפּלה אחת אחת לא היו יותר מתמשים ונאסרו אז צריה יותר מתמשים ואחת ואסורות עד מאה ואחד דכיון דכבר נאסרו אינם ניתרים בתמשים ואחת א"כ אף היו יותר מתמשים כיון דבעת שפּנפּלה אחת לתוכן הרי נאסרו ואיך הותרו אחר כן ע"י שפּנפּלה אחת ומ"ש, דלענין דין דאין אוסר יותר מתמשים אַמרינו כיון שפּנפּלה אסורים אף שהוא עתה יותר מתמשים ולענין דין דנאסר עד מאה אם אבדה אחת מהן אף שמקודם נאסרו עד מאה כשפּנפּלה אחת מהן הותרו עד תמשים.

לכן נראה דבנדאי אם בעת שנתערבו הי' פחות ממאה וכל עליהם שם דימוע כיון דאמרו רבנן על זה דין דאת מקדשו ממנו שאם חזר נעשה על הכל דין דהוקדשו מדרבנן שפּנפּלה הפל כתרומה בנדאי שלא יועיל מה שתפול חבית לים הגדול ועד כאן לא אמרינו דאם נפל אחת לים הגדול הותרו בטבעת של עכו"ם, שכל איסורם מפני התערוכות ואמרינו על כל חד דילמא היינו זו הטבעת של עכו"ם ואף בבע"ח שפירשנו לדברי הרמב"ם דכיון דאסרו רבנן שפּנפּלה יקח מן הקבוע האיסור רק כל זמן שאפשר שהתערוכות יש בהם, אַבל אם אמרינו שפּנפּלה התערוכות הותרו שאין איסורם מחמת עצמם אלא מפני התערוכות אַבל בדימוע דתרומה כיון שמדרבנן מקודש הכל ונעשו הכל איסור תרומה וכמו שביארנו דמשו"ה פטור דמוע מקלה משום שנעשה הכל תרומה דילפינן מאת מקדשו ממנו בזה אם תתערב חבית אפילו פתוחה או תאנה בפחות ממאה דחל עליהם דין דאת מקדשו ממנו שנתקדש הכל אף אם תפול חבית אחת לים המלח יאסרו כולם דהחבית שנתערבה עשתה כולם לתרומה כל זמן שלא בטלו ע"י שיהיו חולין יותר ממאה והא דאמר בירושלמי ספיקה לריש לקיש בטל ברוב היינו דאם נפלה תאנה אחת בעשרים ואבדה אחת מהן הותרו כל העשרים ור' יוחנן ס"ל דנאסרו אַבל אם ירבה עליהם מקום אחר יהיו מותרים מיירי דלא חל דימוע בנדאי היינו שתיכף בשעת הנפילה נאבדה אחת וספק לנו שבעת הנפילה נתגלגלה התאנה והיא התרומה שפּנפּלה ולא נדמעה או שפּנפּלה התרומה לתוכה ואחת מן החולין נתגלגלה וא"כ בשעת הדימוע הי' ספק אם נדמעה ואף אם לא היו בבת אחת רק שגדע התערוכות והנפילה בבת אחת כיון שהרמב"ם פסק בפ"ג מהלכות תרומות דסאה של תרומה שפּנפּלה למאה ולא הספיק להבי' עד שפּנפּלה סאה אחרת אם ידע בראשונה קודם שתפול השני לא נדמעו אלא מפריש סאתים והשאר מותר ואם לא ידע בסאה הראשונה אלא אחר שפּנפּלה השני' ה"ז מדומע הרי חזינו מפאן דהדיעה עושה לדימוע א"כ אם לא ידע מקודם שפּנפּלה התרומה עד שגדע שפּנפּלה אחת נפלה מן הכל ונאבדה לא נעשה מדומע ודאי אלא ספק דמוע, ועיין ביו"ד סימן צ"ט דעת הרבה פוסקים לגבי חתיכה נעשה נבלה דאם לא נודע התערוכות עד שנתוסף איסור לא אמרינו חתיכה נעשה נבלה ואף שהש"ך הקשה שם מהא דאמרינו חלב נבלה לדעתיה בבשר וחלב דהוי איסור דאורייתא אפשר דאף אם לא ידע נעשה נבלה אף בלא נודע עד שנתרבה אכן הרמ"א והאו"ח הא מיירי בשארי איסורים דאמרינו חתיכה נעשה נבלה מדרבנן היכא שלא ידע עד שנתרבה היתר ולא אמרינו חתיכה נעשה נבלה ומה שהקשה הש"ך דאם נימא לא ידע עד שנתרבה לא אמרינו חתיכה נעשה נבלה מאי הקשו הפוסקים דאין המדומע מדמע אלא לפי חשבון אמאי לא תרצו דמיירי בלא ידע לדעתיה כיון שפּנפּלה בזה ר"א ורבנן במשנה פ"ה

דתרומות אם היא מייקרי בלא גדע לא היא פליג ר"א דסובר דמדמע פתומה ודאי ע"כ דפליגי ר"א ורבנן בנודע התערובות ומשו"ה הקשו דאם נימא דחתיכה.

נעשה נבלה אמאי סברי רבנן דאין המדומע מדמע אלא לפי חשבון אכן במקום אחר ביארנו דטעמא דרבנן פינו דהא אסרו רבנן תרומה במאה סמכו על קרא דמקדשו ממנו דמדרבנן פינו שגפול חנק אחד ממאה ולא יותר הוי כמו מקודם שחלק אחד ממאה מקודש א"כ כמו מקודם יש היתר לאיסור מה שמקדש התרומה שאם הפרישם הותר א"כ היכא דנדמע אח"כ ועתה אין חלק התרומה אחד ממאה רק פחות ממאה הותר הקדושה שנתקדש מקודם אבל בכלאי הפך נעשה הכל פלאי הפך אם נדמעו פחות ממאה דהא בכלאי הפך אין היתר לאוסורו וכמו שביארנו למעלה.

עכ"פ היכא דנפל ספק על הדמוע אז יש לזה דין ספק בין אם היו בבת אחת הנפילה בתוך התרומה והאבידה שנאבדה אחת מן הכל ובזה פליגי ר"ל ור"י אם היא זאת למשל בעשרים תאנים שנפלה אחת מן התרומה ואחת מן הכל ר"ל סבר דכיון דהוי רק ספק דימוע בטלה באלו העשרים אכן ר' יוחנן ס"ל דנאסרו כל העשרים ולא יותרו עד שיהיו רוב חולין היינו אם תפול אחת מן הדמוע לתוך השנים או שיפלו לתוך עשרים ואחת ואח"כ אמר דנדאי אוסר במאה וספיקה בתמישים ופריה ס' לא ע' לא פירוש דהי סבור לאתר שריבה היו חמשים מותרים ופריה אמאי דכיון דאמר ר"י דצריכים רוב לבטל א"כ אם נפלה תאנה תרומה לתוך שלשים חולין ונאבדה אחת מהן והי באופן שהספק אם נדמעו כמו שביארנו היינו או שהו' בבת אחת או שנודע שתי המעשים בבת אחת ולר"י נאסרו כל השלשים וצריכים רוב וא"כ הלא גם שלשים יאסרו היינו אם יפול עליהן שלשים לא יותרו שרי צריכין וכן אם היו שלשים וחמשה הלא יאסרו ע', וא"כ הא שלשים לא הא שבעים לא הוא בלשון בתמי וע"ז משני עד חמשים צריכים רובא אם בעת שנפל הספק דימוע, היו אף חמשים נאסרו, וא"כ צריכים רוב לבטלם וא"כ לא יותרו עד שירבה עליהם עוד חמשים ואחת כדי שיבטלו אלו החמשים שנאסרו מטעם ספק דימוע ברוב ההיתר, אבל אם מקודם שהי' האיסור הספק דימוע היו החולין יותר מחמשים לא נאסרו, דכיון שהי' ספק דימוע אין אוסרין יותר מחמשים דעשורבנן את הספק כאלו הוא חצי אסור אם אין חל עליהם ודאי דמוע אלא ספק דמוע וכיון דהדמוע הי' בספק אין צריה פלל ליתן לכהן דאימתי אמרו רבנן שצריה להרים היכא דהי' ודאי דימוע אבל היכא דהוי ספק דימוע אז אין צריה פלל להרים משו"ה כתב הרמב"ם שאם היו יותר מחמשים החולין בעת שהי' הספק הדמוע ומותר הכל לזרים, וזהו דין הרמב"ם בפ"ד שישם מייקרי לעגנן הדינים בתחילת הדימוע שהי' הספק בהדמוע ואז אף שלעגנן איסור מספק אסור אבל אין מחוייב להרים פינו דהדמוע הי' בספק.

אכן הגמ' בזבחים וכן הרמב"ם מייקרי בנדמע ודאי שנודע מקודם שנפלה חבית סתומה למאה חבית שהרי כתב שם הרמב"ם שנתערבה החבית נודע וחל על זה דין מקדשו ממנו ובזה מודה ר"ל אם היא פחות ממאה חבית אף אם החבית פתוחה ותפול אחת לים הגדול אחר כן פינו שנודע הדמוע וחל עליהם דין דמקדשו שנתקדשו כולם מדרבנן בקדושת התרומה אף אם תפול אחת לים הגדול לא יותרו ומשו"ה אמר ריש לקיש חבית שנפל למאה ואין האיסור מטעם הדמוע אלא דמייקרי בחבית סתומה דהאיסור מטעם דבר

חשוב בזה אמר ר"ל אם נפל אחת לים הגדול הותר פניו שאין האיסור מטעם דמוע שיהי נפלה למאה ויש פאן מאה ואחד ורק מטעם חשוב נאסרו ובדבר חשוב אם נפל לים הגדול הותר ועוד חידוש ר"ל דע"י שנפלה החבית נפטר גם מדין הרמה היינו שאין צריך להפריש אחת, אבל אם הייתה תאנה שנפלה למאה ומדין דמוע לא נאסרו שהרי בטלו במאה ואחד אלא דהשאלה אם צריך להרים אחת רבה ס"ל פניו דתאנה אין מינכרה נפילתה בזה צריך להרים ורב יוסף ס"ל דאף בתאנה אם נפלה למאה דאין פאן איסור דמוע רק מה שצריך להרים אמרינו כנפילתה פה עלייתה ולפי"ז יתורץ דלכאורה קשה פניו דהרמב"ם מפרש דהא דאמר רב דאם נפלה טבעת למאה ואח"כ נפל לים הותר הוא דוקא בשני טבעות נפלו לים א"כ איך אמר רב יוסף אפילו בתאנה נפילתה פה עלייתה הרי אמר בפירושו בחדא סגי ולכאורה הא תאנה אין מינכר נפילתה יותר מטבעת ואמאי בטבעות בעי דוקא שמים ובתאנה די אחת אכן לדברינו ר' יוסף סבר דלעגנו להתיר האיסור צריך דוקא שמים אבל לפטור ההרמה לכהן אף באחת סגי.

אכן רבה סבר להיפך דבטבעות אם לא נתיר נאסרו פולן דאין להם מתירין לכולם משנה בטבעות בשמים אמרינו דאם נפלו הותרו. אבל בתאנים דלכולן יש היתר ע"י שירים לכהן אז אף בנפלו שמים לא יפטר מליטתן לכהן דדוקא בחבית דנפילתה נפירת ובפרט שהוא סתומה דהוי דבר חשוב שם נפטר מליטת לכהן אבל בתאנים דלא מינכר נפילתם אז אף אם נפלו שמים לא יפטר מליטת לכהן אחר דלא נאסרו כל התאנים שהרי יש להם מתירין ע"י שיתן אחת לכהן ומינכר בזה קושית הגר"א ביו"ד סימן ק"י ס"ק כו דאמאי לא כתב הרמב"ם דבנפלו שמי תאנים הותרו דלדין זה היינו לפטר מלהרים גם בשמי תאנים נפלו לא פטור מלהרים פניו דיש מתירין.

הינצא מדברינו דהא דאמר בגמ' מתיב רבא אפילו אחת בקיבוה ימותו פולן אמאי גימא דמית איסורא מית היינו דוקא דגימא שמת אחד מעתה פולן ירעו עד שיסתאבו הוא רק מדרבנן.

אבל על זה דלא יקרבו לא פריה דזהו מדאורייתא והנה לעיל בסוגיא קדשי מזבח שמתו ביארנו דהא דאמר הרמב"ם בפירוש שלישי מהלכות מעילה דאם נפסלו בדברים שיפסלו בהן הקרבנות שפבר ביארנו מועלין בהם מדברי סופרים על הרמב"ם שהקשו עליו דהא היכא אם עלו לא ירדו מוכח בריש מעילה דמועלין מן התורה ואיך חשב הרמב"ם הקא אם לן האימורים וכ"ו דהמעילה מדברי סופרים וביארנו דהא דאמר הרמב"ם אם נפסלו הקרבנות הוא כל אחד מדינם היינו קדשי המזבח שמתו או שנפסלו מדינם קרבן פמו אם נעשו נרבע ונעבד וכדומה דאז לא הוי קרבן דהיכא דאם עלו לא ירדו מקרי עדנה קרבן ותייבם עליהם משום אל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן ודברים הנאכלין בלן וכדומה נפסלו מדיניהם שהרי באכילה אין שיהי לומר אם עלו לא ירדו וא"כ בדברים הנאכלים אם לנו אין מעילתן מדברי תורה והא דאמר במעילה דלן הוא מדאורייתא מייירי בדברים הנקטרים דהמה לא נפסלו מדיניהם ואף דהקא קאמר הרמב"ם לן האימורים אין הפונה לעגנו מעילת האימורי שהרי אמר הרמב"ם בפירושו שהיו שעת היתר לפהנים ושהיו היתר אכילה אכן הרמב"ם מייירי לעגנו הבשר דס"ל להרמב"ם דהאימורין מתירים הבשר והא פניו שנשטמאו האימורים לא מקרי שעת היתר

עד הַעֲת שְׁנֵטְמָאוּ הָאֵימּוּרִים וְכִמוּ שְׁבִיאוֹרְנוּ בְּאַרְנוֹפָה שָׁם אָכַן לְכַאוֹרָה קִשָּׁה הֵיכָא שְׁנַעְשׂוּ מַחִים גְּרַבַּע אוּ נַעֲבָד פִּינּוֹן דְּהַדִּין דִּירְעוּ עַד שִׁסְתָּאָבוּ וְא"כ רְאוּיָן הֵם לְדַמִּיהֶם וְא"כ הָרִי מְעִילְתֶּם מִדְּבַרֵי תוֹרָה מִטַּעַם הַדְּמִים שְׂבָהֶם.

וְהַנְרָאָה לִי דְהַנְהָה הָרַמְבַּ"ם כְּתַב בַּפ"ב מְמַעִילָה הִלְכָה ח' ו"ל וְכוּ פָּרָה אֲדוֹנָמָה מוֹעֲלִין בָּהּ מִשְׁהוּקְדָשָׁה עַד שֶׁתַּעֲשֶׂה אֶפְרָא אַעֲפ"י שֶׁהִיא פְּקֻדָּשִׁי בְּדָק הַבַּיִת הָרִי גָאֵמַר בָּהּ חֲטָאת הִיא וְכַתֵּב הַכ"מ ו"ל וּמ"ש רַבִּינוּ אַעֲפ"י פְּקֻדָּשִׁי בְּדָק הַבַּיִת קִשָּׁה דְאֵמַאי אַעֲפ"י אִטּוּ קְדָשִׁי בְּדָק הַבַּיִת מִי לֹא אִית מְעִילָה בְּהוּ לְכוּ נִרְאָה דְהָרַמְבַּ"ם סוֹבֵר דְּכָל הַמָּה שְׂהֶם קְדָשִׁי קְדוּשַׁת הַגּוֹף אִין קְדוּשַׁתְּם לְדַמִּיהֶם וְאִין עֲלֵיהֶם פְּלַל דִּין קְדוּשַׁת דְּמִים דְּרַק שְׁנַפְל בְּהֶם מוּם אֲז נַעֲשׂוּ קְדָשִׁי דְמִים אֲבָל פֶּל זְמַן שְׂאִין עֲלֵיהֶם דִּין לְמַפְנֵי אוֹתָם לְדַמִּים אִין עֲלֵיהֶם דִּין דְּמִים פְּלַל דְּמִשׁוּ"ה חֵלֵב הַמְּוֹקְדָשִׁין וּבְצִי תוֹרִין לֹא נִהְגִּין וְלֹא מוֹעֲלִין כְּדַאִיתָא דָּף י"ב בְּמְעִילָה אֲבָל אִם הַקְדִּישׁ קְדוּשַׁת דְּמִים לְמַזְבֵּחַ מוֹעֲלִין בָּהּ וּבְבִיצְתָהּ בְּחַמּוּרָה וְחִלְבָּהּ וְעִינִן תּוֹס' ד"ה חֵלֵב דַּס"ל הַחֵלֵב מְוֹתֵר וְכִינּוֹן דְּהַחֵלֵב מְוֹתֵר אֵמַאי אִין מוֹעֲלִין בָּהֶם יְהִי בְּהֵן הַדִּין כְּמוֹ הַקְדִּישׁ לְדַמִּים ע"כ דְּקוֹדֵם שְׁנַפְלוּ מוּם בְּבִהְמָה אִין עַל הַבְּהֵמָה דִּין קְדוּשַׁת דְּמִים רַק דִּין קְדוּשַׁת הַגּוֹף וְעִינִן שָׁם בְּתוֹס' וְא"כ פִּינּוֹן דְּבִהְמָה קְדָשִׁי בְּדָק הַבַּיִת א"כ הִי צָרִיף לְהִיּוֹת הַדִּין שְׁגַם בְּאֶפְרָא מוֹעֲלִין וְכִמוּ דְאִיתָהּ בְּגַמ' מְעִילָה דָּף ט"ו וְהָא אָמַר עוֹלָא אָמַר ר' יוֹחָנָן קְדָשִׁים שְׂמַתוּ יָצְאוּ מִיָּדִי מְעִילָה דְּבַר תוֹרָה בְּמַאי אֵילִימָא בְּקְדָשִׁי בְּדָק הַבַּיִת אֲפִילוּ כִי מַתּוּ גַמִּי לֹא יְהִי אֵלָא דְאֶקְדַּשׁ אֲשַׁפָּה לְבְּדָק הַבַּיִת א"כ הֵכָא גַמִּי בְּפָרָה בְּשַׁעָה שְׁנַעֲשׂוֹת אֶפְרָא גַמִּי לֹא יְהִי אֵלָא דְקְדִישׁ אֶפְרָא מִשׁוּ"ה אָמַר הָרַמְבַּ"ם פִּינּוֹן דְּכַתִּיב בְּפָרָה חֲטָאת הִיא א"כ אֶמְרָה הַתוֹרָה שְׂיֵשׁ לָהּ דִּין חֲטָאת שְׂבָהּ מוֹעֲלִין וְאִין מוֹעֲלִין בְּעַפְרָה הֵכָא דְאִין צָרִיכִין לְהוֹצִיא לְבַיִת הַדָּשָׁן וְהַנְהָה תּוֹס' מְנַחֲוֹת דָּף נ"ב ד"ה גְּזֵרוּ כְּתַבוּ ו"ל מִשְׁמַע הֵכָא דְאִיכָא מְעִילָה מְדַרְבְּנָן וְה"נ אֶמְרִינָן בְּפָרָה הוֹצִיאָו לֹא וּבְפָרָה וְלֹד חֲטָאת מוֹעֲלִין בְּדַמִּים דְּבַרֵי ר"מ כו' וְתִימָא דְבְּסוֹף תְּרוּמָה בְּעֵי גַבִּי מְקַדִּישׁ עוֹלָה לְבְּדָק הַבַּיִת אֲסוּר לְשׁוֹחֲטָה עַד שֶׁתַּפְּדָהּ וּמוֹעֲלִין בָּהּ שְׁתֵּי מְעִילוֹת וּפְרִיף אִי דְרַבְּנָן מִי אִיכָא מְעִינָה מְדַרְבְּנָן כו' וּמִיּהוּ בְּרִישׁ מְעִילָה תַּנּוּ קְדָשִׁי קְדָשִׁים שְׁשַׁחֲטוּן בְּדָרוּם מוֹעֲלִין בָּהֶם מְדַרְבְּנָן כו' וּפְרִיף מִי אִיכָא מְעִילָה מְדַרְבְּנָן כו' וְאֵמַאי לֹא מִיִּיתִי מִתְּנִינָן דְאִיכָא מְעִילָה בְּדַמִּים וְהַרְבֵּי ר' חֲיִים תִּירַץ דְּדָם אֶקְדָּשׁוּיָהּ רַבְּנָן וְהַשְׁתָּא אִיכָא שְׁפִיר מְעִילָה מְדַאוּרִייתָא אֲבָל קְדָשִׁים שְׂמַתוּ לֹא נִתְּנוּ בָּהֶם קְדוּשַׁת דְּמִים הִלְכָהּ מִיִּיתִי טְפִי שְׁפִיר וְאֶפְרָא פָּרָה גַמִּי אִיכָא קְדוּשָׁה מְדַרְבְּנָן וְקִשָּׁה לְפָרוּשׁוֹ דְּבְּפָרָה וְלֹד חֲטָאת גַבִּי קְדָשִׁים שְׂמַתוּ דְּפְרִיף מִי אִיכָא מִיָּדִי דְּמַעֲיָקְרָא לִית בִּי מְעִילָה דְּפָסִיק וְתַנִּי אֲפִילוּ בְּקְדָשִׁים קָלִים וּלְבַסּוֹף אִית בָּהּ מְעִילָה וְלֹא וְהָרִי דָם וּמַאי פְּרִיף לְפִירוּשׁוֹ טוֹבָא לֹא פְּלִיגִי עַכ"ד הַתּוֹס' וְהַנְהָה הָרַמְבַּ"ם כְּתַב בַּפ"ב מְמַעִילָה יָצְאוּ לְנַחַל קְדָרוֹן מוֹעֲלִין בּוֹ מְפִינִי שְׁהִי גַמְכָּר לַגְּנוֹת וְדָמִיו קוֹדֵשׁ וְהַקִּשָּׁה הָרַאב"ד הָא אוֹתָהּ מְעִילָה מְדַרְבְּנָן וְעַכְצ"ל דְּהַרְמַב"ם סָבַר כו' חֲיִים פְּהֵן דְּבָדָם הַמְעִילָה מְדַאוּרִייתָא וְיִקְשָׁה עָלָיו קְדוּשַׁת הַתּוֹס' וְעַכְצ"ל דְּאָף אִם הִוּוּקְדָּשׁוּ רַבְּנָן הָוִי קְדוּשָׁה מְדַאוּרִייתָא אַעֲפ"י כִּי פְּרִיף אִם גַּמִּי דְּכִינּוֹן דְּמַקְוֵם אִין בּוֹ מְעִילָה לֹא יִתְקַנוּ רַבְּנָן מְעִילָה א"כ לֹא יִקְדִּישׁוּ רַבְּנָן חֲזִינּוּ דְּאָף שְׂלֵא הָוִי מַקְוֵם מְעִילָה אַעֲפ"י כִּי תִקְנוּ רַבְּנָן מְעִילָה וּמִמִּילָא כְּשִׁיתְקַנוּ הָוִי מְעִילָא מְדַאוּרִייתָא א"כ חֲזִינּוּ שְׂיֵשׁ מְעִילָה מִתְּקַנּוֹת רַבְּנָן אָף שְׂמַקְוֵם לֹא הִי מְעִילָה דְּהַמְקִיזוּ דָם יֵשׁ בְּהַדָּם מְעִילָה וְא"כ תִּקְנוּ רַבְּנָן מְעִילָה אֲבָל הֵיכָא דְּלֹא הִי פְּלַל מַקְוֵם לֹא וְתִקְנוּ רַבְּנָן אֲבָל מַה דְּפְרִיף בְּסוֹף תְּמוּרָה גַבִּי מְקַדִּישׁ עוֹלָה לְבְּדָק

הבית ובריש מעילה דפריה מי איכא מדרבנן מעילה שהקשה תוס' אמאי לא מייתי ממתני' דיצא לנחל קדרון ומאפר פרה לא קשיא דהי' סבר דאימתי יש מעילה מדרבנן היכא דחל ונעשה מעינה מדאורייתא אבל אם יש מעילה מדרבנן היכא דנא תל מדאורייתא ע"ז פריה ויבדם פנין דחזי לגננות נעשה קדושה מדאורייתא וכן באפר דחזי אבל בקדשים דלא חזי ואי אפשר לחול מעילה פריה מי איכא מעילה מדרבנן היכא דאי אפשר לחול כגון קדשי קדשים ששחטן בדרום למאן דס"ל אם עלו לא ירדו ולא חזי לכלום וכן אם לא חל קדושת על עולה א"כ לא חל המעולה מדאורייתא וכן בקדשים שמתו דלא חזי אי אפשר לחול ע"ז פריה מו איכא מעינה היכא שיהי' המעילה רק דרבנן ומתיר דיש מעילה מדרבנן אף היכא שלא יחול מדאורייתא.

עכ"פ זה ברור דקדשי הגוף כל זמן שלא נפל בהם מום אין בהם קדושת דמים ומשו"ה פסק הרמב"ם בפ"ו ממעילה דקדשי הקדשים התמימים שתלש מצמרן פנין שנהנה בהן בפרוטה מעל אעפ"י שלא פגם שהרי הם דומים לכוס של זהב שאין נפגם שאין תלישת הצמר פוסלת אותן מלקרב והקשה הראב"ד ז"ל ומה שאמר אין לו טעם שהקרבו התמים אעפ"י שעומד לקרבן אפשר שיפול בו מום עכ"ד (ולפני הראב"ד לא הי' הגרסא כמו שכתב הכ"מ) עכ"פ הרמב"ם סובר דכל זמן שהוא קדושת הגוף ולא נפל מום אין בזה דין קדושת דמים ומשו"ה אמר הרמב"ם דאם נפסלו הקרבנות (מחיים כמו שבארנו) היינו שנעשו רובע ונרבע אין מועלין מדאורייתא רק מדברי סופרים ולא קשה מה שהקשינו הא אם יפול מום דמיו קדושים ומועלין בהן מן התורה אכן לפי הנ"ל ניחא דכל זמן שלא נפל מום אין בהם קדושת דמים ורק קדושת הגוף וקדושת הגוף נפסל שהרי נפסלו להקרבה משו"ה המעילה רק מדרבנן והא דמשמע מגמ' מעולה דמחוסר זמן יש בהם מעילה היינו רק במחוסר זמן בבהמה, דמחוסר זמן הא קי"ל דלאו כמחוסר מעשה ובבהמה פנין דחזינו דיש קדושה בבע"מ משו"ה חל קדושה אף במחוסר זמן.

וכיון שאין מחוסר מעשה הרי הוא עומד להקרבה משו"ה מועלין אבל מום הני מחוסר מעשה ועוד משמע מדברי הרמב"ם דהא דמחוסר זמן בבהמה מועלין הוא דוקא בבע"מ שהרי הרמב"ם פתב בפ"ב מהלכות מעילה כל בהמת קדשי קדשים שהיא בעלת מום ואפילו הייתה מחוסר זמן מועלין בהן הרי דהרמב"ם פתב הא דינא דמחוסר זמן מועלין בבע"מ אבל בתמימה אפשר דלא יהי' מעילה דאין מעילה בקדשי הגוף אלא בעומד להקרבה.

והנה התוס' במנחות נ"ב ד"ה גזרו פתבו דהגמ' מעילה י"ב דפריה מי איכא מידי דמעיקרא לית בי' מעילה ולבסוף אית בי' מעילה הקושיא דפסק ואמר אפילו בקדשים קלים הנה בש"מ בשם הרא"ש וכן ברש"י פירשו דהקושיא על תורין שלא הגיע זמנם דעל זה אמר רבה דיש בהם מעילה מדרבנן ע"ז אמר דקשה לו ולכאורה יקשה אמאי לא הוקשה מקדשים קלים ונהרי חזינו דהרמב"ם פסק דתורים שלא הגיע זמנן אין בהן מעילה כלל הרי דס"ל פנין דהגמ' דחי א"כ בתורים שלא הגיע זמנן אין בהן מעינה כלל משום הקושיא דמעיקרא לית בי' מעילה וא"כ איך פסק ותני קדשי מזבח שמתו יש בהן מעילה מדרבנן וצריה לומר פנין דגזרו רבנן מתו אטו אלו שנשחטו ונזרק כדין א"כ גם בקדשים קלים יש גזור שהרי אם נשחטו ונזרקו כדין יש מעילה באימורים משו"ה אף

שמתו מועלין מדרבנן באימוריהו וְהָא דְתוֹרִין שְׁלֵא הִגִּיעַ זְמַנּוֹ אִין מוֹעֲלִין דְּכִינּוֹ דְלֵא הִי בְּהֵן מְעִינָה וְגַם אִם הָיָה מוֹלְקִין אוֹתוֹן כְּדִין לֵא הִי בְּהֵן מְעוֹלָה מְשׁו"ה לֵא גְזָרוּ וּבְגִי יוֹנָה שְׁעֵבֵר זְמַנּוֹ אִין מוֹעֲלִין אַף מְדַרְבְּנָן מְשׁוּם דְּמַחְסִיִּים בְּדִילִי כְּמוֹ בְּחֻטָּאת הַמַּתּוֹת וְאֶפְשָׁר שְׁזָהוּ כּוֹנֵת הַרְמַב"ם שְׁפָתַב בַּפ"ב מֵהִלְכוֹת מְעִילָה הִלְכָה ט"ז ו"ל אֲבָל גְּבִי תוֹרִין שְׁלֵא הִגִּיעַ זְמַנּוֹ וּבְגִי יוֹנָה שְׁעֵבֵר זְמַנּוֹ וְהוּן קְדוּשֵׁי מִזְבֵּחַ אַעפ"י שְׁאָסוּר לְהַנּוֹת בְּהֵם הַנְּהִנָּה לֵא מְעַל הוֹאִיל וְלֵא רְאוּי לְפָדְיוֹן הָרִי הֵם כְּחֻטָּאת הַמַּתּוֹת לְפִיכָה אִין מוֹעֲלִין דְּהַרְמַב"ם בְּאֵ לְתַרְץ אַמַּאי לֵא יִמְעָלוּ מְדַרְבְּנָן כְּמוֹ בְּקְדוּשֵׁי שְׁמַתוֹ מְשׁו"ה הִבִּיא הַרְמַב"ם וְאִי דְחֻטָּאת הַמַּתּוֹת דְּמַחְסִיִּים בְּדִילִי אִין מוֹעֲלִין.

וּבְזָה שְׁבִיִּאֲרָנוּ דְּהַרְמַב"ם ס"ל דְּהִיכָא דְּנִפְסְלוּ מַחְסִיִּים כְּמוֹ רוּבְעַ וְנִרְבַּע דְּמְשׁו"ה אִין בְּהֵם מְעִילָה מְשׁוּם דְּעַתָּה אִין בְּהֵם קְדוּשַׁת דְּמִים וְלִהְקַרְבָּה לֵא חֲזִי וּמוֹעֲלִין רַק מְדַרְבְּנָן מְשׁוּם דְּאִם יִפְּלוּ בְּהֵם מוּם מְשׁו"ה גְּזָרוּ מְעִילָה אֶפְשָׁר לֹאֲמַר אֱלֹהִים אִם יָמוּתוּ לֵא יְהִי בְּהֵם מְעִילָה מְדַרְבְּנָן דְּאִימַתִּי גְּזָרוּ רַבְּנָן מְעִילָה, דְּגְזָרוּ אִטּוּ קְדוּשֵׁי שְׁנַשְׁחֲטוּ הוּא דְּוָקָא בְּקְדוּשֵׁי כְּפָאֵלוּ שְׁאִם הָיָה שׁוֹחֲטִים אוֹתָם הָיָה כְּשָׂרִים אֲבָל קְדוּשֵׁי כְּפָאֵלוּ שְׁאִם הָיָה שׁוֹחֲטִים אוֹתוֹן לֵא הָיָה רְאוּיִם לְקַרְבָּן וּמְעִילָתוֹן מַחְסִיִּים הָיָה מְדַרְבְּנָן אִם מָתוּ אַף מְעִילָה מְדַרְבְּנָן לֵא יְהִי עֲלֵיהֶם, בְּזָה אֶפְשָׁר לְתַרְץ דְּלְכַאוּרָה מַאי הַקְּשָׁה רַבָּא עַל רַב דְּס"ל הִיכָא דְּנִפְּלוּ שְׁתֵּי טְבַעוֹת לְיָם דְּאִיסוּרָא נְפִל וְהַקְּשָׁה מְהָא דְּאַחַר בְּרִיבּוּא יָמוּתוּ כְּוָלָן אַמַּאי נִימָא דְּאִיסוּרָא מִית וְלְכַאוּרָה מַאי קוּשְׁלִי הָא הָיָה דִּין דְּרַבְּנָן הִינּוּ דְּהַקְּשׁוּנִי הִיא כִּינּוֹן דְּהָאִי דִּינָא דִּינָא דִּימּוּתוֹ כְּוָלָן הוּא רַק אַמַּאי לֵא נִימָא כִּינּוֹן שְׁאָחַד מִית מְעַתָּה נִימָא יָרְעוּ עַד שְׁיִסְתַּאֲבוּ וְהִנָּה כְּלָל דְּאִימַתִּי אֶמְרִינּוּ דְּאִיסוּרָא נְפִל הִיכָא שְׁנַאֲבַד מִן הָעוֹלָם וְאִי אֶפְשָׁר כְּלָל לְדוֹן עַל זֶה שְׁנַפְּלֵ אֲזַ אֶמְרִינּוּ דְּאִיסוּרָא נְפִל אֲבָל הִיכָא שְׁיִישׁ עוֹד לְדוֹן מָה עַל הַדְּבָר לֵא שְׁיִיף כְּלָל לֹאֲמַר דְּאִיסוּרָא נְפִל שְׁהָרִי יֵשׁ עֲלָיו לְדוֹן מָה הוּא, וְאִם נִימָא דְּאִיסוּרָא הוּא יֵשׁ עֲלָיו דִּין אַחַר וְאִם נִימָא שְׁהוּא מְרַבָּא וְהִי עֲלָיו דִּין אַחַר לֵא אֶמְרִינּוּ דְּאִיסוּרָא נְפִל וְכְמוֹ שְׁפָתַב הַש"ף בִּי"ד סִימָן ק"י ס"ק מ"ד אֲבָל כָּל שְׁיִישׁוֹ בְּעוֹלָם וְאַתָּה צְרִיף לְדוֹן עֲלָיו וְעַל הַשְּׂאָר שְׁנַאֲבַד מִכִּינּוֹן מָה נִאֲמַר שְׁזוֹ הָאֲחַת אֲסוּרָה אֲדַרְבָּה יֵשׁ לֹאֲמַר אִיסוּרָא בְּרוּב אִיתָא עַכ"ל בְּשֵׁם הַרְשֵׁב"א וְא"כ לְפִי זֶה הִיכָא דְּאִם נִימָא דְּאִיסוּרָא יְהִי עֲלָיו קוּלָא נִימָא אֲדַרְבָּה הוּא מִן הָרֹב וְיִהְיֶה עֲלָיו הַחֲוֹמָרָא וְא"כ לְכַאוּרָה קְשָׁה כִּינּוֹן דְּקִי"ל קְדוּשֵׁי שְׁמַתוֹ מוֹעֲלִין בְּהֵם מְדַרְבְּנָן א"כ מַאי קוּשְׁלִי נִימָא דְּאִיסוּרָא מִית אִם נִימָא דְּאִיסוּרָא מִית וְמָהוּ אִיסוּרָא חֻטָּאת הַמַּתּוֹת וְשׁוֹר הַנְּסַקֵל אִין בְּהֵם מְעִילָה וְאִם נִימָא שְׁהִמָּה מִן הָרֹב יֵשׁ בְּהֵם מְעִילָה מְדַרְבְּנָן א"כ אִיף נִימָא דְּאִיסוּרָא מִית הָא יֵשׁ לְדוֹן עַל הַמַּתָּה עֲצָמָה אִם מְחִיבִין מְעוֹלָה מְדַרְבְּנָן אוֹ לֵא אֲכֹן לְפִי שְׁבַאֲרִנוּדְהִיכָא דְּנִפְסְלוּ מַחְסִיִּים לְהַקְרָבָה אִין בְּהֵם מְעִילָה מְדַאוּרִייתָא אֲלֵא מְדַרְבְּנָן הִיכָא שְׁמַתוֹ לֵא יְהִי בְּהֵן מְעִילָה אַף מְדַרְבְּנָן מְשׁוּם דְּאִין לְגְזוֹר אִטּוּ נְשַׁחֲטוּ וְנִזְרְקוּ שְׁהָרִי אִם נְשַׁחֲטוּ וְנִזְרְקוּ ג"כ אִין בְּהֵם מְעִילָה שְׁהָרִי אִין רְאוּיִם לְקַרְבָּן וּקְדוּשַׁת דְּמִים אִין בְּהֵם וְאַף דְּמַחְסִיִּים גְּזָרוּ רַבְּנָן מְעִילָה מְשׁוּם דְּעוֹמֵד שְׁאִם יְהִי בְּהֵם מוּם יִמְעָלוּ מְדַאוּרִייתָא, אֲבָל כְּשִׁנְשַׁחֲטוּ בְּלֵא פְדִי הָא אִין בְּהֵם מְעִילָה שְׁהָרִי אִם נְשַׁחֲטוּ קְדוּשֵׁי תְּמִימִים בְּלֵא מוּם אִין פּוֹדִין אוֹתוֹן, מְשׁו"ה רַבָּא דְּס"ל לְטַעְמִי אַף אִם נִקְרִיב לֵא מְרַצִי וְס"ל דְּבַע"ח נִינְדָחִים אַף מַחְסִיִּים אִין בְּהֵם מְעִילָה מְדַאוּרִייתָא אֲלֵא מְדַרְבְּנָן אִם מָתוּ אִין בְּהֵם מְעִילָה כִּינּוֹן דְּאִין רְאוּיִן לְהַקְרָבָה, פְּרִיף שְׁפִיר דְּכִינּוֹן דְּמָתוּ אִין חִילּוּק כִּינּוֹן הַמַּתָּה הִיא חֻטָּאת הַמַּתּוֹת, אוֹ בַע"ח שְׁנַדְּחוּ מֵהַקְרָבָה, מְשׁו"ה נִימָא דְּאִיסוּרָא מִית דְּלִידִידִי עַל הַמַּתָּה

אין מה לדון דאסורה בהנאה ומעילה אין בה וא"כ נימא דאסורא מית ולפי"ז לא קשה
כלל על הרמב"ם פ"ן דפסק דאמרינו דאסורא נפל אמאי לא נימא דאסורא מית פ"ן
דהוא ס"ל בע"ח אין נדחים אין המעילה מדרבנן אלא מדאורייתא דא"כ איך נימא דאם
מת אהד דאסורא מית הא על המתה עצמה יש לדון אם היא חטאת המתה או שור הנסקל
אין מועלין ואם מהקדשים מועלין בהם בכה"ג לא אמרינו דאסורא מת ומתה דלא פסק
כר"א דאם קרב הראש של אהד מהו יקריבו כל הראשים הא לא קשה דבנה הא ס"ל לא
כר"א דאית לי' תערוכות מרצו וא"כ הוי לרבנן אסור דאורייתא כמו שביארנו ובאסור
דאורייתא לא אמרינו דאסורא נפל ורק דר"א ס"ל דשנים הוא רק דאסורא דרבנן משו"ה
ס"ל דאמרינו דאסורא קרב ודברי הרמב"ם פשוטים וברורים.

סימן ט"ו סוגיא דהפיגול והנותר שבללן דף ע"ח א"ח אמר ר"ל הפיגול והנותר והטמא שבלל
זה בנה ואכלן פטור א"א שלא ירבה מין על חבירו ויבטלנו שמע מינה תלת שמע מינה
אסורין מבטלין זה את זה וש"מ נותן טעם ברוב לאו דאורייתא וש"מ התראת ספק לא
שמה התראה מתיב רבא עשה עיסה מן חטין ומן אורז אם יש בה טעם דגן חייבת בחלה
ואע"ג דרבא אורז מדרבנן אי הכי אימא סופא אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח, אלא מין
בשאינו מינו בטעמא מין במינו ברבא ונשאר מין במינו כמין בשאינו מינו דתנו נתערב
ביין רואין אותו כאילו הוא מים וכו' תנאי הוא דתנאי דלי' שיש בו יין או חלב והטבילו
הולכין אחר הרוב ר' יהודה אומר רואין אותו כאילו הוא יין אדום אם דיקה מראהו כשר
ואם לאו פסול וכו' ופליגא דר"א דאמר ר"א כשם שאין מצות מבטלות זו את זו כף
אסורין אין מבטלין זו את זו מאן שמעת לי' דאמר אין מצות מבטלות זו את זו הלל הוא
דתנאי אמרו עליו על הלל הדין שהי' כורכן בבית אחת ואוכלן משום שצאמר על מצות
ומרורים יאכלנהו ע"כ.

והנה לכאורה קשה פ"ן דמסיק לעיל דמין בשאינו מינו גם ריש לקיש מודה דאין מבטלין
והכא במצה ומרור הא הוי מין בשאינו מינו והנה התוס' לעיל בד"ה אלא כתבו ז"ל תימה
דבהקדמין רבה פריה מההיא דתבלה בקצח למ"ד בטר מבטל אזלינן מאי קא מדמה
איהיא דבטר בטל או בטר מבטל אזלינן שטעם שנה, אההיא דתבלה בקצח שאין הטעם
שנה, פ"ן שיש בתבלין טעם מצה ראוי לצאת בו ידי חובתו כדאמרינו הכא וכו' ואין
להקשות אהד דשמעתין מהא דאמר בערבי פסחים לא לכרונה אינש מצה ומרור בהדי
הדדי דילמא אתי מרור דרבנן ומבטל למצה דאורייתא דהתם חונק המרירות הוא דמבטל
טעם מצה.

ולכאורה אמאי לא תירץ בתוס' גם על הקוש' מהא דקצח ותבלין דחונק התבלין מבטל
לטעם מצה. ועכצ"ל דאם.

גם התבלין יש להם חריפות כנה דמבטל הטעם א"כ לא תלי זה בדינא אי אזלינן בטר
מבטל או בטר בטל פ"ן דמציאות הדבר שהתבלין מבטל הטעם ע"כ דהתבלין אין מבטל
בטבע הטעם, א"כ איך נימא דחונק המרירות מבטל הטעם א"כ מאי תלי זה אי מצות
מבטלות זו את זו או לא אף אם אין מצות מבטלות עכ"פ בטבע הא בטל הטעם של מצה.

ואם בטבע מבטל אפילו אם אין מצות מבטלות ע"כ אין אוכל מצה ע"כ דבטבע אין
מבטל ורק מדינא מבטל וא"כ קשה הא מין בשאינו מינו מ"ל מודה דאין בטל. והנה

לקאורה קשה פון דפרכינן ונשער מין במינו כמין בשאינו מינו פדתנן רואין אותו פאילו
הן מים ומשני תנאי היא א"כ לרבנן דסבירא להו בדלי שיש בו זין לכן הולכין אחר
הרוב לא ס"ל רואין, וא"כ קשה על הרמב"ם איך פסק למתניתין דאם נתערב ביין או
בדם החי רואין אותו פאילו זין הא לרבנן לית להו רואין ועוד הא קי"ל בכל התורה
דמין במינו בטל ברוב ואמאי לא אמרינן רואין ועיין בש"מ המובא בסוף הש"ס דפריה
מאי פריה הקא ונשער מין במינו כמין בשאינו מינו הא קי"ל מין במינו בטל מו התורה
ברוב ולא אמרינן ונשער מין במינו כמין בשאינו מינו.

עוד קשה דהנה הרמב"ם כתב בפ"ו מהלכות מצה דהעושה עיסה מן החטים ומן האורז
אם יש בה טעם דגן יוצא בה ידי חובתו ע"כ והשיג עליו הראב"ד דדוקא שיש בה דגן
פזית בכדי אכילת פרוס.

אכן הרמב"ם סובר דלא בעינן פזית בכדי אכילת פרוס, וכן בפ"י מהלכות בכורים לענין
חלה ג"כ סובר הרמב"ם דלא בעינן שיהא בדגן פשיעור חלה, ומחלוקת הרמב"ם
והראב"ד בירושלמי על מתניתין הנ"ל דגרסת הירושלמי מתניתין דלא פרש"ג דאמר
רש"ב"ג אינו חייב עד שיהא בה פשיעור וסובר הרמב"ם דהלכה פסוקא דמתניתין דלא
בעינן שיהא בדגן פשיעור ולפי זה סובר דטעמא דהעושה עיסה מן החטים ומן האורז
חייב בחלה ואדם יוצא בה ידי חובתו הוא משום דאורז נגדר אחר החטים ומשום"ה יוצא
בה חובת מצה אף שאין בהחטים פזית רק בצורף האורז ואף אם האורז רוב ורק משום
טעם דגן יוצא, ולקאורה מאי פריה הקא בגמ' מהא דאמר ר"ל דאף מין בשאינו מינו
בטל דס"ל נותן טעם ברוב לאו דאורייתא הא ר"ל אמר דינו בשאר המינין שאין נגדר,
דהרי בכל המינים כו"ע מודי דבעינן דוקא פזית בכדי אכילת פרוס אבל חטין ואורז דאף
האורז נעשו חטים ויוצאים חובת מצה עם הרוב האורז מאי ענין המינים האלו לגבי
שאר המינים שאינם נגדרין.

והנראה לי דהנה טעמא דבכל האיסורים מין במינו בטל ובנתערב דם בדם החי או בדם
הבהמה שאינה שחוטה לקרבן או ביין אף אם הרוב הוא דם שאינו קרבן זורקין על
המזבח אם רק רואין, דהנה טעמא דמין במינו בטל אם הוא יבש ביבש הביטול הוא פון
דכל חתיכה ניתרת מטעם שאמרינן עליו שהוא הרוב ממילא אול האיסור (ולקרא"ש
מותר אף לאכול בב"א דכיון דיש על כל אחת היתר מטעם דאמרינן היא מהרוב ממילא
אול האיסור) אכן אם נתערב לח בלח דאז נעשים פולמגוף אחד דהרי אם נימא יש בילה
נתערבו וכל טיפה וטיפה יש בה איסור, אכן פון דאמרה התורה אחר רבים להטות א"כ
יש התנגדות בין הרוב להמיעוט הרוב מבטל את המיעוט א"כ אם נימא שישאר האיסור
על המיעוט האיסור הרי יהי המיעוט מכריח את הרוב שבשביל האיסור המיעוט יחסר
הרוב אמרינן דאול האיסור מהמיעוט ע"י מה שמהרוב הוא הותר והותר הכל אף דמציאות
הדבר נא בטל, אבל האיסור שהי' על המיעוט אול מפני הרוב ההיתר, וכל זה הוא אם
דין האיסור וההיתר הוא בעצם הדבר דכל איסורים הוא איסור חפצא, דמה"ט הרבה
ראשונים ס"ל נדר חל על דבר האסור דאין איסור חל על איסור אף דנדר חל על שבועה
דאם נשבע על כפר שלא לאכול ואח"כ אסרו בקונם חל על הכיפר איסור קונם ולא הוי
איסור חל על איסור דאיסור שבועה הוא רק איסור גברא לא על החפץ, וקונם הוא

איסור חפצא וכמפנרש זה בר"ן נדרים דף י"ח אבל קונם דבר האסור נא חל, דבדבר האסור כמו טרפה ונבלה הוי איסור חפצא אכן מצוה לא הוי על חפצא משו"ה אמרינו בנדרים דף ט"ז דמפני זה אמרינו מסברא דקרא דכתיב לה' גבי נדרים מיירי אף באמר ישיבת סופה עלי משום דחל הנדר על החפצא, אבל לה' דגבי שבועה לא קאי אם אמר שבועה שנא אשב בסופה דהרי שבועה הוא על גברא ומסברא אמרינו דאין נשבעין לעבור על המצוה משו"ה מוקמינו קרא דגבי נדרים לאמר שנדר חל על דבר מצוה וגבי שבועה נה דרשינו הכי, משו"ה גבי זריקת הדם וכן לגבי פיסוי הדם לא אמרינו אם נתערב לח בלח אף אם הדם שהחויב לזרוק או לכסות הוא המיעוט זורקין את הדם היכא דהוא זריקה ומכסין אותו הילא דהוא בר פיסוי שאין החילוק בעצם הדבר שנימא בזה אחר רבים להטות, אלא דין הוא על גוף האדם שהוא מחויב לזרוק את הדם הקרוב ולכסות בדם בהמה וחי' והחויב עליו הוא בכל מקום שהוא ואף אם בשביל זה יצטרך לזרוק גם את הדם שאינו בר זריקה ולכסות הדם שאינו בר פיסוי אין זה סותר לדיני של האדם שהוא מחויב לזרוק הדם ולכסותו בכל מקום שהוא, כיון דאין מציאות הדם בטלו מטעם איסור להעלות על המזבח, חולין אין פאן פיון דעיקר הזריקה בשביל הכשר וכמו שפיתבו בתוס' דף ע"ז ד"ה בדם בהמה משו"ה לא קשיא קלל פיון דבכל מקום באיסורין אמרינו חד בתרי בטל ולא דוקא בתרי אלא ברובא נמי בטל ודם בדם או פיון אמרינו דאף אם רובא שאינו בר זריקה ובר פיסוי משערי מין במינו פמין בשאינו מינו דגבי איסורין פיון דהחילוק שביין ההיתר ובין האיסור הוא בעצם הדבר, ואם נימא שהאיסור במקומו הלא ממילא הוא אוסר את ההיתר אמרינו אחר רבים להטות ובטל האיסור ע"ו רוב ההיתר, אבל במצות זריקה וכיסוי דאין החילוק בעצם הדבר ומציאות הדבר היא לא בטל משו"ה כל זמן שאם הי' מתערב במים לא הי' מבטל את אדמומית הדם לא בטל החויב שעל האדם לזרוק או לכסות ורק אם נתערב בהרבה שאם הי' אינו מינו הי' בטל אדמומית הדם בטל חשיבות אדמומית הדם ונפטר מזריקה וכיסוי דאזל החשיבות.

ובזה אפשר לפרש דברי הרמב"ם בפ"א מהלכות אבות הטומאה הלכה י"ז ו"ל נבלה שנתערבה בשחוטה אם רוב מן השחוטה בטלה הנבלה בשחוטה ואין הפל מטמא במגע אבל אם נשא הפל נטמא שאי אפשר לשחוטה שתחזור נבלה אבל הנבלה אפשר שתטהר כשתסרח לפיכך תבטל עכ"ד הרמב"ם והשיג הראב"ד ו"ל א"א חסרון דעת אני רואה בכאן דכולה מילתא במנחות אליבא דר"י היא דאמר מין במינו לא בטל ואיכא מ"ד דביתר המבטל אזלינו דאי לא אפשר למבטל דהוי כבטל הוי מין בשאינו מינו ומבטל לה ומשו"ה נבלה בשחוטה דלא אפשר לשחוטה שהוא המבטל להיות כנבלה לטמא ואעפ"י שהנבלה יוצאה אידי ע"י מסרחת והוי כשחוטה אגון בתר מבטל אזלינו והוי מין בשאינו מינו ובטלה מ"מ פל אותה סוגיא אליבא דר"י אבל לרבנן ל"ש הכי ול"ש הכי בטלה ברוב ודוקא למגע אבל למשא לא עכ"ד הראב"ד וכתב ע"ז הרי קורקוס הובא בכ"מ שם דטעמא דהרמב"ם דכיון דבפרק משילין דף ל"ח ע"ב ובפ"ג דבכורות מיייתי לה לדרב חסדא ונא הנפירו שם שהיא אליבא דר' יהודה וגם מדקאמר הכי איהו בסתמא משמע דלהלכה אמר פן יש לדחוק ולומר דע"כ לא מסקינן בפרק הקומץ דאליבא דר"י קאמר ולא אליבא דרבנן אלא משום דהנה ס"ל דבטל לגמרי קאמר בין למגע בין למשא

ולפ"ז הוי בִּיטוּל זֶה בִּיטוּל גָּמוּר כְּכֹל בִּיטוּל אִיסוּרִין וְכִינּוּן שְׁפָנוּ לְרַבָּנוּ אִין לְחִלְקָא בְּדִין בִּיטוּל אָבֵל פִּינּוּ דְאִסְיָקְנָא דְדוֹקָא בְּמַגְעָה לֹא מְטַמָּא אָבֵל בְּמִשְׁאַ מְטַמָּא דְטוּמְאַה פְּמֵאן דְאִיתָא דְמִי א"כ אִין בִּיטוּל זֶה כְּשִׁאָר בִּיטוּל דְחֻשׁוֹב הַדְּבָר הַבְּטֵל פְּמֵאן דְלִיתָא מִשְׁמַע דְלַעֲנִין טוּמְאַה אִין לֹמַר כְּמוֹ בְּשִׁאָר אִיסוּרִין וְכִמוֹ שְׁכַתְּבוּ שְׁם הַתּוֹס' לְמֵאִי דְמִפְּרָשׁ בְּגִימְרוּחוֹ מַעֲתָה אֶפְשָׁר דְאֶפִּילוּ רַבָּנּוּ מוֹדִי דְדוֹקָא הֵיכָא דְאֶפְשָׁר לְהִיּוֹת כְּמוֹהוּ הוּא דְבְטֵל בִּיטוּל זֶה אָבֵל כְּשֵׁא"א לְהִיּוֹת כְּמוֹהוּ לֹא בְטֵל וְיִהְיֶה דִין מַגְעָה בְּזֶה בְּדִין מִשְׁאַ לַר"י כְּמָה שְׁאֶפְשָׁר לְהִיּוֹת כְּמוֹהוּ עַכ"ד הָרִי קוֹרְקוֹס הַמוֹבָא בַּכ"מ אָכֵן עוֹד לֹא בִּיאַר לָנוּ פִּינּוּ דְלְרַבָּנּוּ מִינּוּ בְּטֵל מֵאִי חִילּוּק בֵּינּוּ אֶפְשָׁר לְהִיּוֹת כְּמוֹהוּ אוֹ לֹא.

וְהַנְרָאָה לִי דְהִנֵּה הַתּוֹס' בְּמִנְחוֹת דָּף כ"ג ד"ה שְׁחוּטָה אֵינָה בְּטִילָה בְּנִבְלָה ז"ל וְהֵיכָא דְקַבְעֵי בַר"ה וְאִינוּ יוֹדַע בְּאִיזָה מְהֵן נִגְעָה סְפִיקוֹ טְהוֹר דְכָל קְבוּעָה פְּמַחְצָה עַל מְחַצָּה דְמִי הֵיכָא דְאֶפְשָׁר לְמַהֲוִי פְּנִתִי וְכו' וְלְכַאוּרָה דְבְרֵי הַתּוֹס' תְּמוּהָ פִּינּוּ דְקו"ל בְּרַבָּא בְטֵל וּפְיָרְשׁוּ בְּתוֹס' אַף דְאֶמְרִינּוּ כָּל קְבוּעָה פְּמַחְצָה עַל מְחַצָּה מְשׁוּם דְקְבוּעָה הוּא דוֹקָא הֵיכָא דְנִיפְרָה הָאִיסוּר.

וּא"כ הֵכָא דְמִיָּרִי שְׁאִין נִיפְרָה הָאִיסוּר אִיךָ פְּיָרְשׁוּ בְּתוֹס' דְאֶמְרִינּוּ קְבוּעָה אָכֵן לְפִי שְׁבִיבְרָנוּ לְעִיל בְּסוּגִיָּא דְכָל הַזְּבָחִים שְׁנִתְעַרְבוּ דְטַעֲמָא דְהֵיכָא דְנִיפְרָה אֶמְרִינּוּ כָּל קְבוּעָה מְשׁוּם דְכִינּוּ דְמִינְכֵר הָא נָא בְטֵל וְכִינּוּ דְלֹא בְטֵל, אֶמְרִינּוּ קְבוּעָה אָבֵל הֵיכָא דְאִין נִיפְרָה דְאֶז בְטֵל הַדְּבָר לֹא אֶמְרִינּוּ קְבוּעָה שְׁהָרִי בְטֵל, וּבִיאַרְנוּ דְלִפִּי זֶה הֵיכָא דְאִין הַדְּבָר בְטֵל אַף שְׁאִין נִיפְרָה אֶמְרִינּוּ קְבוּעָה, לְפִי זֶה מְבִנְיָרִים דְבְרֵי הַתּוֹס' דְכִינּוּ דַס"ל לַר"י מִינּוּ בְּמִינּוּ לֹא בְטֵל א"כ בְּמִין בְּמִינּוּ אַף הֵיכָא שְׁאִין נִיפְרָה הָאִיסוּר אֶמְרִינּוּ כָּל קְבוּעָה מְשׁו"ה הֵיכָא דְקַבְעֵי בַר"ה הוּי סְפִיק, לְפִי זֶה בְּפִשְׁטוּת מְבִנְיָר מְבִנְיָר דְבְרֵי הַרְמַב"ם פִּינּוּ דַס"ל דְמַצִּיאוֹת הַדְּבָר לֹא בְטֵל וְרַק מַה שְׁאוּמְרִים בְּאִיסוּר אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת אוֹ מְשׁוּם פִּינּוּ דְעַל כָּל אַחַד הַדִּין דְהוֹלְכִין אַחַר הָרוֹב וְאֶמְרִינּוּ שְׁזַהוּ הַהִיתָר וְיִשׁ לְחַתִּיכַת הַנְּבִלָה הִיתָר מְשׁו"ה בְטֵלָה, וּבְלַח לַח הַהִיתָר פִּינּוּ דְנַעֲשֶׂה בְלוּל וְכָל טִיפָה יִשׁ בָּהּ רוֹב הִיתָר אֶמְרִינּוּ אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת וּבְטֵל הָאִיסוּר וּמַעֲתָה הַדִּין אִם נִתְעַרְבָה חַתִּיכָה שְׁחוּטָה בֵּין הַרְבֵּה נְבִילָה לֹא אֶמְרִינּוּ דְבְטֵלָה הַשְׁחוּטָה לְדִין זֶה שְׁאִם מוֹנָחִים בַר"ה וְנִגְעָה בְּאַחַת הַחַתִּיכוֹת דְנִימָא דְנִדְאִי בְטַמְאַה נִגְעָה שְׁהָרִי מַה שְׁאִינָה טַמְאַה זֶהוּ מְצִיאוֹת וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשְׁחִיטָה שְׁיַחֲוִל עֲלֵי דִין טוּמְאַה, א"כ הַשְׁחִיטָה אֵינָה בְטֵלָה וְכִינּוּ דְאֵינָה בְטֵלָה מִמִּילָא יִשׁ לָהּ דִין קְבוּעָה וְהוּי פְּמַחְצָה עַל מְחַצָּה וְהוֹנֵגַע בְּאַחַת בְּרַה"ר טְהוֹר דְכִינּוּ דְשְׁחוּטָה אֵינָה בְטֵלָה מְטַעַם שְׁאִין לָהּ מְצִיאוֹת שְׁיַחֲוִל עֲלֵי טוּמְאַת נְבִילָה וְכִינּוּ דְאֵינָה בְטֵלָה הוּי קְבוּעָה אָכֵן נְבִילָה שְׁנִתְעַרְבָה בְּרוֹב חַתִּיכַת שְׁחוּטוֹת אַף אִם קִיָּמִי בְרַה"י, דְאִם הֵינּוּ אוֹמְרִין כָּל קְבוּעָה פְּמַחְצָה עַל מְחַצָּה הִי לְהִיּוֹת דִין סְפִיק טוּמְאַה בְּרַה"י וְאִם הֵינּוּ אוֹמְרִים שְׁטוּמְאַה הוּא מְצִיאוֹת דְמַצִּיאוֹת נְבִילָה הוּא טוּמְאַה א"כ הַטוּמְאַה לֹא פְקַעָה רַק מְחַמַּת שְׁלֹא נִדְעָה נִימָא שְׁנִגְעָה בְּשְׁחוּטָה ע"ז הֵינּוּ אוֹמְרִים פִּינּוּ דְמַצִּיאוֹת הַנְּבִילָה לֹא בְטֵלָה הוּי קְבוּעָה וְאֶז הִי הַדִּין דְסְפִיק טוּמְאַה בְּרַה"י סְפִיקוֹ טַמָּא, לְזֶה אָמַר רַב חֲסֵדָא דְאִינוּ כּוֹ, דְטוּמְאַת נְבִילָה הוּא ג"כ דִין לֹא מְצִיאוֹת שְׁהָרִי אִם נִסְרְחָה פְקַע הַטוּמְאַה א"כ הַטוּמְאַה שְׁבַחַתִּיכָה לֹא הוּי עֲצָמוֹת הַדְּבָר רַק דִין, וּא"כ אֶפְשָׁר לְנְבִילָה שְׁתַּעֲשֶׂה שְׁחוּטָה וּבְטֵל מְעַלְיָ דִין, טוּמְאַת מַגְעָה פִּינּוּ דְעַל כָּל חַתִּיכָה אֶמְרִינּוּ הוּא מְהָרוֹב שְׁאִינָם נְבִילוֹת וּבְטֵל הַטוּמְאַה לְעֲנִין טוּמְאַת מַגְעָה אָבֵל לֹא לְעֲנִין טוּמְאַת מִשְׁאַ לְזֶה לֹא בְטֵלָה נְמַצָּא דְאִין דִין זֶה כָּלָל שְׁיִיךָ לְדִין בְּמִין בְּמִינּוּ.

רק שייך לדין אי טומאה הוי מציאות או רק דין וזהו דאמרינו בפרק משילין ובסג' דבכורות להא דרב חסדא. ואין מפרש דהוי אליבא דר' יהודה.

וכמו שפירש הר"י קורקוס דמזה ראי' דדין דרב חסדא הוא גם אליבא דרבנן והא דקאמר במנחות אליבא דמאן אי אליבא דרבנן הא אמרי עולין הא דאין מבטלין הא מין במינו בטל התם פריה על ר' חנינא דאמר כל שאפשר להיות פמוהו אינו בטל וכל שאי אפשר להיות פמוהו בטל, א"כ הדין להיפך דשחוטא בטלה משום דאי אפשר לה להיות גבלה משו"ה בטלה, וזאת הסברא אי אפשר כלל לתלות בהדברים שכתבנו וע"כ הטעם דס"ל לר' חנינא דגם מציאות הדבר בטל רק דס"ל מין במינו לא בטל ע"ז פריה אי אליבא דרבנן וכו' ומש"ה מפרש דר' חנינא קאי אליבא דר' יהודה ור' חסדא פליג עלי' אפילו לר' יהודה אף אם יסבור דמציאות הדבר בטל רוב ומין במינו לא בטל, רב חסדא סבר בטר מבטל אזלינן דמפרש שם פלוגתא' אבל בשאר דוכתי מביא הא דרב חסדא בסתמא דדינו הוא אליבא דרבנן וס"ל מציאות הדבר לא בטל, ומה שאין שחוטא מטמאה הוא מציאות הדבר וזה לא בטל משו"ה הוי קבוע אבל טומאת גבלה לא הוי מציאות הדבר שהרי לכי מסרחה פרחא לה טומאה ואין להקשות על דברינו, נימא דטומאת הגבלה הוי מציאות ורק לכי מסרחה לא הוי גבלה דהוי פגושרפה שאין כאן גבלה בעולם. אכן אם נימא פן בלא דברינו יקשה סוגית הגמ' מאי קאמר דגבלה הוי מין במינו עם השחוטא דלכי מסרחה פרחא טומאה הא הוי אז פגושרפה דאין בעולם, ואטו מפני זה הוי מינו או אינו מינו משום שאפשר שתשרף.

ע"כ דגם כי נסרחה הוי הדבר במציאות ורק טומאה פרחא א"כ גם לפי דברינו לא יקשה. והנה כל זה שביארנו דמציאות הדבר לא בטל ורק באיסור פיון שיש דין אחרי רבים להטות אי אפשר להמיעוט האיסור להטות רוב ההיתר ממילא פקע האיסור הוא שלא פריש לקיש, דאם נימא פן אין שייך לומר איסורין מבטלין זה את זה אטו איסור אחד מכריח את איסור השני שמוכרחים אנו לומר דאיסור המיעוט בטל באיסור המרובה הא אין חילוק ביניהם שזה וזה איסור, ע"כ דריש לקיש ס"ל פיון דאמרה התורה אחרי רבים להטות אמרה התורה שבכל דבר בטל המיעוט כמו שאינו, וחל דין הרוב, ומשו"ה אם רוב הוא פגול בטל איסור נותר או טומאה שהיא המיעוט והנה בגמ' דילן מסיק דהיכא דהוי מין בשאינו מינו גם ריש לקיש מודה דלא בטל ורק במין במינו אמר דבטל והנה בירושלמי אמר בפ"א דחלה הלכה א' ר' אבהו בשם לקיש אין לוקין על חלתן דבר תורה אמר ר' יעקב בר אחא ריש לקיש פדעתא דאתפלגון הפיגול והנותר ששחקן ר' יוחנן אמר לא ביטל זה את זה וריש לקיש אמר ביטלו זה את זה ופרשו המפרשים דקאי אם עירב מפולן ועשה עיסה אחת מהן דבזה סבר ריש לקיש בירושלמי דגם מין בשאינו מינו בטל דהא החטים והשעורים פולן ממינים המחוברים בחלה ואמאי אמר ריש לקיש דאין חייבין בחלה, וע"כ דסבר ריש לקיש בירושלמי דכיון דהנה שני מינים נינהו א"כ בטל המיעוט, למשל אם שעורים.

הוא המיעוט בטל ממנו שם שעורים ואינו עתה שעורים וגם חטים לא נעשה, שהרי על זה לא אמרינן שיחול עליו שם המבטל, וא"כ עתה השעורים המיעוט אינו מחמשת המינין שהרי מינו אבד, ומין אחר לא נעשה, וא"כ אף שהוא מין הבא לידי חימוץ דהרי

מציאותו לא נשתנה מה קרוי לחם דוקא אם הוא מתמשת המינים אבל אם אינו מתמשת המינים אינו קרוי לחם פינון שאין חימוצו מן התמשת המינים משו"ה סובר ריש לקיש דאם עשה עיסה מתמשת המינים פטורים מן החלה דבר תורה שהמיעוט בטל ממנו מציאותו.

שוב מצאתי סברא זו ברידב"ז על הירושלמי אכן ר' יוחנן ס"ל דמציאות הדבר לא בטל משו"ה גם המיעוט מצורף לחיוב בחלה. לפי זה הכא בגמ' אף דלפי דברי הרמב"ם אם יש טעם דגן חגיבים בחלה מדאורייתא ויוצא ידי חובתו במצה בכזית אף שהחטים הוי בכזית אף מיעוטי מטעם אורז נגדר אחר החטים, אעפ"כ פריף לריש לקיש דהנה הפירוש דנגדר הוא דכל הדברים אף שהמה מקבלי טעם אחר אין הטעם נעשה עצמותם וא"כ אף ששיטת ר"ת דכזית היתר שיש בו טעם אסור לוקין עליו אף שהטעם אין בו כזית, אכן כל הפוסקים נחלקו עליו וסבירא להו דאימתי לוקה דוקא אם הטעם יש בו כזית בכדי אכילת פרוס משום דאין הטעם נעשה עצמית הדבר.

אבל טבעו של אורז, דבו כשנכנס טעם החטים בו נעשה הטעם עצמיותו, והוא עתה מין הבא לידי חימוץ דהאורז נהפך ע"י טעם החטים שבו להיות מין הבא לידי חימוץ דמשו"ה מצטרף גם האורז לשיעור חיוב החלה ולהכזית של מצה.

אכן אימתי אמרינו דמשום זה שאורז נגדר אחר החטים נעשה גם האורז מין שבא לידי חימוץ אם נימא שהחטים לא בטל עצמותם א"כ הטעם שנבלע בהאורז הוא טעם דגן שהוא בא לידי חימוץ א"כ החטים שהם המיעוט לא אצל ממנו מציאות החטים א"כ מהפך האורז להיות מין הבא לידי חימוץ של תמשת המינים.

אבל אם נימא דהיכא דהוי מיעוט בטל העצמות ממנו א"כ איך יכול להיות האורז מצורף מפני טעם החטים שהוא בא לידי חימוץ דהרי הטעם הזה ג"כ אינו מין דגן וכמו שמוכח מהירושלמי דאף שמציאותו בא לידי חימוץ אעפ"כ אין מחויב על חלתו דבר תורה למאן דס"ל בטל גם מציאות הדבר אם הוא מיעוט, לפי זה שפיר פריף בגמ' על ריש לקיש דלפי הס"ד גם במין בשאינו מינו בטל המציאות דאף אסורין משני מינין מבטלין זה את זה משו"ה פריף הכא אם נימא דבטל מציאות, הדבר א"כ אמאי יוצאין מצה.

אם יש טעם דגן בהעיסה יוצאין בכזית שרובו אורז פינון דבטל מציאות הדבר א"כ הוי אורז בא לידי חימוץ שלא מטעם תמשת המינים ואמאי יוצאין. משו"ה הוכרח לתרץ דהיכא דהוי מין בשאינו מינו גם ריש לקיש מודה דלא בטל המציאות.

ולפי זה אדרבה מזה ראי' לדברי הרמב"ם דלא בעינו שיהא בהחטים כזית בכדי אכילת פרוס דאם נימא דאין יוצאים אלא דוקא אם יש כזית בכדי אכילת פרוס א"כ למה פתבה המשנה דאם עשה עיסה מן החטים והאורז יוצא ידי חובתו פינון דקי"ל בכל הדברים דמין בשאינו מינו לא בטל היכא שיש טעם וכזית בכדי אכילת פרוס, א"כ מאו איריא חטים ואורז דחטים נגדר אחר אורז, עדיפא הוי לאשמעינן דאפילו בשארי מינים הדיוכן פינון.

דקי"ל כזית בכדי אכילת פרוס דאורייתא ע"כ דיוצאין בכזית מאורז וחטים אף דחטים מיעוטיא, ומשו"ה דוקא בחטים ואורז משום דאורז נגדר אחר החטים וטעם החטים

שנכנס בהאנרו נעשה עצמיות של האנרו והאנרו נתהפך להיות מין הבא לידי חימוץ של חטים שקרי עצמיות החטים לא בטל.

ואין להקשות לפי דברינו איך יתרוץ הירושלמי דברי ריש לקיש דסבירא לי דארף מין בשאינו מינו בטל המציאות מהא דהעושה עיסה מן החטים ומן האנרו יוצא בה ידי חובת מצה נראה לי דהירושלמי לטעמי דאמר מתניתן דלא פרשב"ג דרשב"ג אומר אינה חייבת בחלה עד שיהא בה דגן פשיעור ר' יעקב בר אידי בשם ר' שמעון בן לקיש הלכה פרשב"ג והנה לכאורה פיון דסבר ריש לקיש פרשב"ג דבעינו דוקא שיהא דגן פשיעור וממילא גם גבי מצה בעינו שיהא פזית בכדי אכילת פרס וא"כ מאי איריא בעושה עיסה מן החטין והאנרו וכדאמר ריש לקיש בירושלמי פרק א' דחלה לא שנינו אלא העושה עושה מן החטים ומן האנרו ואינו נגדר.

אלא עם החטים בלבד ממ"נ אי סבירא לי סבירא, דאנרו לגרר אחר החטים א"כ יועיל אפינו אם אין בו פשיעור. ואם יש בו כשיעור מאי איריא טעמא דנגרר אפילו בשאר מינים לא יבטול, ואם סבירא לי דמין בשאינו מינו ג"כ בטל ושאי חטים ואנרו שיש דין גרידה א"כ יועיל אף אם אין פשיעור וראיתי ברמב"ן הלכות חלה שכתב להלכה דארף אם אין בה פזית בכדי אכילת פס יוצאין בה ידי מצה וסגיב בחלה, ואעפ"כ אימתי סגיבין בחלה אם יש דגן פשיעור, וזה קשה מאד דכיון דבעינו דוקא שיש בהעיסה פשיעור א"כ אין האנרו מתהפך להיות דגן א"כ איך יוצאין אף שאין בה פזית בכדי אכילת פרס אכן לדברינו אפשר לומר דארף דריש לקיש בירושלמי ס"ל דגם מציאות הדבר בטל ברוב דמשו"ה אם עשה עיסה מחמשת המינים אין סגיבין על חלתו דבר תורה אעפ"כ בחטין ואנרו סבירא לי דאימתי אמרינו דמין בשאינו מינו מבטל ג"כ הרוב את המיעוט משום דהרוב פועל על המיעוט לבטל טעמו במקצת א"כ המיעוט הוא טפל להרוב ובטל עצמיותו, אבל בחטין ואנרו פיון שפיעוט החטים גורר את האנרו אף אם הוא רוב א"כ אין האנרו מבטל את החטים אחר שדרכו של האנרו להיות נגדר אחר חטים ואדרבה האנרו אף שהוא רוב הוא תמיד טפל אל החטים משו"ה אין יכול לבטלו משו"ה אם יש בהחטים פשיעור דגן הוא מחויב.

וממילא לפי זה גם במצה דוקא אם יש בהחטים פשיעור בכדי אכילת פרס, אבל הטעם של החטים הנבלע בהאנרו אי אפשר לומר שהאנרו טפל לו דבדאי על זה הטעם גובר האנרו שלא יהי טפל לטעם הדגן שבו ומשו"ה האנרו בעצמו לריש לקיש לא נתהפך להיות מין שפא לידי חימוץ דטעם דגן שנבלע בתוך האנרו בטל ממנו שם דגן וא"כ האנרו בעצמו אף שפא לידי חימוץ עתה שטעם הדגן הוא עצמיותו אבל הטעם שבו לא מקרי טעם דגן שטעם דגן שבו בטל ממנו שם דגן לריש לקיש דס"ל שפבטל עצמיותו משו"ה מועיל טעמא דגרידה רק שלא יבטל אורז הרוב את החטים המועט ואם יש בהחטים פשיעור נתחייב בחלה וכן אם יש פזית בכדי אכילת פרס יוצאין חובת מצה אבל אם אין פשיעור אי יוצאין ידי חובת מצה אבל זה הדין דאין האנרו מבטל חובת חלה מן החטים שיש בהן פשיעור הוא דוקא בחטים ואנרו שפיון שדרכו של האנרו להיות נגדר אחר החטים אף אם הוא רוב, משו"ה אין מבטלו אבל בחטים ושעורים או שערי מינים פיון דאינו נגדרין א"כ המון שהוא הרוב מבטל למין המיעוט ובטל עצמיותו

(לדברי הירושלמי אליבא דריש לקיש) א"כ המין עתה היא אינינו מהנהגה חמשת המינים משו"ה אין לוקין על חלתו דבר תורה.

פסקא ב' ועפ"י דברינו יש לישב דברי הרמב"ם בפ"א מהלכות חמץ ומצה הלכה ו' ו"ל אין חייבין פרת אלא על אכילתו עצמו של חמץ אבל עירוב חמץ כגון פותח הבבלי ושכר המדי וכל הדומה להן מדברים שהחמץ מעורב בהן אם אכלו בפסח לוקה ואין בו פרת שנגאמר כל מחמצת לא לא תאכלו במה דברים במאכל פזית חמץ בתוך התערובות בכדי אכילת שלש בצים הוא שלוקה מן התורה אבל אם אין בתערובות פזית בכדי אכילת שלש בצים אעפ"י שאסור לו לאכול אם אכל אינו לוקה אלא מפני אותו מפת מרדות עכ"ד הרמב"ם וכבר תמהו עליו הא קי"ל בכל התורה פזית בכדי אכילת פרוס דאורייתא וא"כ בחמץ היכא דהוי פזית בכדי אכילת שלש בצים למה לן קרא דכל מחמצת וגם אם הוא פזית בכדי אכילת פרוס אמאי לא חייב פרת, והרבה סוברים דדעת הרמב"ם בכל איסורי פרת שאם יש פזית בכדי אכילת פרוס חייב פרת, עוד קשה שהרמב"ם כתב בפט"ו מהלכות מאכלות אסורות הלכה י"ב ו"ל נראה לי שאפילו דבר שיש לו מתירין אם נתערב בשאינו מינו ולא נתן טעם מותר וכו' ואל תתמה על חמץ בפסח שהתורה אמרה כל מחמצת לא תאכלו לפיכך החמירו בו כמו שביארנו הרי מוכח מדברי הרמב"ם אלו דמקרא דכל מחמצת ילפינו חומרא לחמץ, ולפי דברי הרמב"ם דאין מחויב על תערובות חמץ אלא אם יש בו פזית בכדי אכילת פרוס א"כ הרי לא החמירה התורה בחמץ יותר מפל האיסורים, עוד קשה על הרמב"ם מדברי הגמ' דמיייתי ברייתא בפסחים מ"ג כל מחמצת לא תאכלו לרבות פותח הבבלי ושכר המדי וחומץ האדומי וזיתים המצרי יכול יהא ענוש פרת ת"ל כי כל אוכל חמץ ונכרתה על חמץ דגן גמור ענוש פרת ועל עירובו בלאו מאן שמעת לי דחמר על עירובו בלאו ר"א היא ואילו נוקשה בעיני' לא אמר וכו' ומפרש בגמ' דטעמא דר"א משום דסבירא לי היתר מצטרף לאיסור ומחויב על פחות מפזית בכדי אכילת פרוס ולרבנן דלא מחויבי בפחות מפזית אכילת פרוס, איתא בגמ' דלא דרשי כל, וא"כ איך ערבב הרמב"ם הדברים וכתב דילפינו מכל מכל מחמצת ואינו מחויב אלא א"כ יהי פזית בכדי אכילת פרוס, ואין לומר דהרמב"ם סבירא לי דרבנן דלא דרשי כל ילפי לתערובות חמץ בכדי אכילת פרוס מקרא דמחמצת בלא דרשא דכל ור"א דדרשי כל, איהו ס"ל דילפינו אף לפחות מפזית בכדי אכילת פרוס דהיתר מצטרף לאיסור והרמב"ם פסק כרבנן.

אכן גם זה קשה חדא דעל פזית בכדי אכילת פרוס לא איצטרף ללימוד דמ"ש חמץ מכל האיסורין. ועוד הא מעיקרא הי סבור בגמ' דלימוד דר"א לחייב על פותח הבבלי הוא מקרא דמחמצת ופריף שם אי הכי פרת נמי לחייב דהא פתיב כי כל אוכל מחמצת ונכרתה ומשני שהוא מיבעאי לכדתנא אין לו אלא שנתחמץ מאיליו מחמת דברי אחר מניין ת"ל כל אוכל מחמצת ונכרתה ופריף אי הכי דלא נמי להכי הוא, אלא טעמא דר"א מכל, הרי דאי אפשר לפרש לילוף מקרא דמחמצת לתערובות חמץ דא"כ הי מחויב פרת על תערובות ורק טעמא דר"א דילף מכל ולרבנן דלא דרשי כל אין מחויבין על תערובות ואם נימא דאף לרבנן איצטרף להיכא שיש פזית בכדי אכילת פרוס קרא דכל לדרושי א"כ מאי קאמר דרבנן לא דרשי כל, עוד הקשו פיון דהרמב"ם ס"ל דאין מחויב בתערובות אלא אם יש פזית בכדי אכילת פרוס, ולא דרש מן כל דס"ל אין היתר מצטרף

לאיסור א"כ איך כתב הרמב"ם בפ"ה מהלכות איסורי מזבח ו"ל שאור ודבש אסורין לגבי המזבח ואיסורין בכל שהן וכו' א"כ סובר הרמב"ם דמחננין אף על עירוב חמץ דהרי זה גם הרמב"ם סובר דאין הקטרה בפחות מפזית כמו שאמר בהלכה ב' שם.

וא"כ מאי קאמר הרמב"ם דאיסורין בכל שהן הוא דהיתר מצטרף לאיסור, ונהרי בגמ' פסחים שם אמר ר' אבהו אמר ר' יוחנן פל איסורין שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור חוץ מאיסורי נזיר שהרי אמרה תורה משבת וזעירי אמר אף שאור בכל תקטירו כמאן כר"א דדריש פל, אי הכי נענין חמץ בפסח נמי אין הכי נמי ולאפוקי מדאבני דאמר יש הקטרה לפחות מפזית קמ"ל דהקטרה לאו פחות מפזית ע"כ, עכ"פ הא מפרש בגמ' דאם גבי שאור היתר מצטרף לאיסור גם גבי חמץ בפסח היתר מצטרף לאיסור וא"כ הרמב"ם דסובר גבי הקטרת שאור היתר מצטרף לאיסור איך פסק גבי חמץ דבעינן דוקא פזית בכדי אכילת פרוס, ועיין שם הקושיא הזו בלח"מ בפ"ה מהלכות איסורי מזבח.

והנראה לי לתרץ דברי הרמב"ם דהנה שם בגמ' פסחים איתא על מתניתן דאלו עוברין בפסח ו"ל הגמ' מאן תנא דחמץ דגן גמור ע"י תערוכות ונוקשה בעיני' בלאו אמר רב יהודה אמר רב ר"מ היא דתניא שיאור ישיר ונותנו לפני כלבו והאוכלו בארבעים הא גופא קשיא אמר שיאור ישיר אלמא אסור בהנאה ונהדר תני ונותנו לפני כלבו אלמא מותר בהנאה הכי קאמר שיאור ישיר דר"מ לר"מ ודר' יהודה לר' יהודה ונותנו לפני כלבו דר"מ לר' יהודה והאוכלו בארבעים אמתאן לר"מ שמעינן לי' לר"מ נוקשה בעיני' בלאו וכש"כ חמץ דגן גמור ע"י תערוכות רב נחמן אמר ר"א היא דתניא על חמץ דגן גמור ענוש פרת על עירובו בלא פלום ושמעינן לר"א דאמר חמץ דגן גמור ע"י תערוכות בלאו וכל שפן נוקשי' בעיני' ורב נחמן מ"ט לא אמר כרב יהודה אמר לך דילמא עד כאן לא אמר ר"מ התם אלא נוקשי' בעיני' אבל חמץ דגן גמור ע"י תערוכות לא, ורב יהודה מ"ט לא אמר כרב נחמן אמר לך עד כאן לא אמר ר"א התם אלא חמץ דגן גמור ע"י תערוכות אבל נוקשי' בעיני' לא אמר וכו' עכ"ד הגמ', ולכאורה הדברים תמוהים לפי ס"ד מאי תלי דין דחמץ נוקשה לדין דחמץ ע"י תערוכות מה ענין זה לזה ובמה הושו ונאף דלמסקנא סבר' דרב נחמן סבר דאף שר"מ אוסר חמץ נוקשה ע"י תערוכות לא אסר, אבל עכ"פ סבירא לרב נחמן מדאסר ר"א חמץ נוקשה בע"כ דסבירא לי' חמץ בתערוכות אסור.

מאי ענין זה לזה אם יש סברא לפטור ע"י תערוכות פנין דרבנן סברי דפטור, א"כ אף שחמץ נוקשה אסור לר"א דילמא בתערוכות מודי דפטור, וכן להיפך קשה אליבא דרב יהודה מאי ראי' מנוקשה לתערוכות ואיזה השמות ביניהם.

ועכצ"ל דהנם שונים באיזה טעם דהנה הא דאסר התורה בכרת אכילת חמץ גמור משום שיש בו חימוץ ממש ושיאור אף לר"מ לא חייבה תורה בכרת אלא בלאו משום דשיאור עוד לא נגמר חימוצו ועוד קליש טעם החימוץ והיכא דקלש טעם החימוץ לא חייבה התורה אלא בלאו הרי חזינו דמה שאין טעם החמץ ממש, עושה דין אחר לרבנן פטור לגמרי ולר"מ מחננין בלאו ולא בכרת ונהנה אם כפשו חמץ כמו בכותח הפבלי או נתערב ע"י שחר הנה נתחלק טעם החמץ ונתפשט בהנה דברים שאינם חמץ וא"כ בהם אין טעם

חמץ גמור אלא מקצת טעם חמץ וא"כ רב יהודה הוי סובר פיון שר"מ מחייב היכא דלא נשלם עודנה החמץ והוי רק מקצת טעם חמץ ס"ל לר"מ דמחויב בלאו א"כ גם היכא שנתערב החמץ ונתפזר טעמו פיון שיש מקצת טעם החמץ מחויב בלאו, ורב נחמן סבור פיון דאמר ר"א דמחויב על תערובות אף שטעם החמץ נתפזר א"כ גם בנזקשה פיון שיש מקצת טעם החמץ אסור א"כ לפי זה יש דמיון גדול לחמץ נזקשה עם תערובות חמץ, דבתרניהו האיסור משום שיש מקצת טעם חמץ אלא דבזה פליגי רב יהודה ורב נחמן.

רב יהודה סובר אף דחזינו דר"א ס"ל בתערובות חמץ אף שנתפזר הטעם היינו פיון דמעיקרא הוי חמץ ממש פבר נאסר איסור חמץ ואעפ"י שאח"כ הוקלש הטעם פיון שפאסר פבר לא הותר אף שנסחט ממנו מקצת הטעם ואף דלעגנו פרת גם ר"א מודה דכיון דנסחט ממנו הטעם של חמץ ונשאר בו טעם קלוש נסתלק ממנו חיוב פרת אבל חיוב לאו לא נסתלק (ממילא לר"א חייבין אף אם אין בו פזית בכדי אכילת פרוס דהיתר מצטרף לאיסור לגבי איסור חמץ) אבל בנזקשה שפא חל עליו כלל איסור חמץ גם ר"א מודה דאין חייבין עליו וסברת רב נחמן הוא להיפך דלחם שיש בו מקצת טעם חמץ והוא בעיניו בלא תערובות אף שהוא אף נזקשה שלא נגמר החמץ מחויבין בלאו אבל בתערובות שאינו בעין גם ר"מ מודה דאין בו לאו, והנה הרמב"ם סובר דמקרא דכל מחמצת ילפינו דדבר שפאסר משום חמץ אף שפחטו ממנו טעם החמץ עדנו באיסורו בלאו אבל לא בכרת, ובלא קרא דכל מחמצת הינו סוברים פיון דנסחט ממנו טעם החמץ אין אסור החמץ בעצמו אשמעינו קרא דלגבי איסור לאו באיסורו עומד, אבל בחמץ נזקשה דלא הוי עליו כלל דין חמץ סובר הרמב"ם דאין אסור מן התורה, אבל הדברים שנתערב בהם החמץ הרי עליהם לא חל כלל האיסור דבהם נכנס רק קצת טעם החמץ ובהם הוי רק חמץ נזקשה משו"ה הם אינם אסורים וכיון דאין היתר מצטרף לאיסור משו"ה בעינו דוקא שיהי' פזית בכדי אכילת פרוס והרמב"ם סובר פהאלפס דרבנו לא פליגי עלי' דר"א אלא אם אין פזית בכדי אכילת פרוס, דר"א הא אמר על עירובו א"כ ר"א ס"ל דהעירוב בעצמו אסור והינו משום דהיתר מצטרף להאיסור אבל לרבנו אין מחויבין בלאו על העירוב אלא על החמץ הנמצא בהעירוב אבל על העירוב בלא כלום ומזייק לה הרמב"ם דבזה גם רבנו מודו דהיכא שיש פזית בכדי אכילת פרוס לוקין עליהו מהא דקאמר לקמן בדר"מ דוכות בכדי אכילת פרוס דאורייתא או הכי אמאי פליגי רבנו עלי' דר"א בכנותח הבבלי וכיון דחזינו שיש דמיון לדין נזקשה עם תערובות חמץ א"כ מאי פריף דלמא רבנו פי היכי דלית להו נזקשה ה"נ לית להו תערובות חמץ דס"ל פיון דנסחט טעם החמץ הוי פחמץ נזקשה שאין עוברין בלאו, וכל לא דרשי רבנו, ע"כ דס"ל להגמ' דאם פזית בכדי אכילת פרוס בכל מקום מן התורה גם בתערובות חמץ יסברו רבנו שפחויב מלקות והא דאמר דרבנו לא דרשי פל, הוא, דהנה אב"י אף דסבר טעם פעיקר דאורייתא פמו דאמר בחולין דף ק"ת אעפ"כ הי' סבר דאין לוקין בפזית בכדי אכילת פרוס וע"כ דאב"י הי' סבר דילפינו רק שאסרה התורה את הטעם לטעום טעמא דאיסורא אבל הדבר בטל ולא נחשב פזית ונחשב רק פחצי שיעור אף אם יש פזית בכדי אכילת פרוס אעפ"כ מה שאוכל אין אוכל האיסור פיון דמה שאוכל הרוב הוא של ההיתר אין אוכל את האיסור, רק טועם טעם האיסור, וזה אסרה התורה והנה התוס' הקשו בדר"מ בג"ג בפסחים בד"ה מאן שמעת לי' דדריש פל ר' אלעזר דהא ר"ע דריש פל ובבבלי

אמרנו דכל ריבויא הוא ופירוש בתוס' דאמר דלא דרשינו כל היכא שאין סברא לרבות והיינו ר"א דיליף מכל להיתר מצטרף לאיסור דזה אין סברא לרבות לא ילפי רבנו וכן אם נימא דבכל התורה אין דין לכזית בכדי אכילת פרס אין סברא דכל מרבה לתערוכות חמץ להתחייב בכדי אכילת פרס, דאפיי סבירא לי' דלא הוי אכילת האיסור וא"כ אין סברא לרבוי, וא"כ בע"כ גילף דהיתר מצטרף להאיסור וזה אין סברא, משו"ה אמר דרבנו לא דרשו כל היכא דאין סברא, ור"א מדאמר דמחויב על עירובו א"כ לדידן' אסרה התורה את העירוב וכל הסוגיא הי' סבר פאפיי משו"ה קאמר דרבנו לא דרשי כל אכל לבתר דרב דימי אמר דכזית בכדי אכילת פרס דאורייתא דכינו דאין בטל מציאות הדבר מקרי אכילה אם אכל בכדי אכילת פרס א"כ מריבויא דכל דרשינו רק דהחמץ בעצמו אף שנתערב ונסחט הטעם לא אול האיסור לגבי חיוב לאו, פריו א"כ אמאי פליגי רבנו בכותח הבבלי ואמאי לא דרשי כל ומשני דרבנו פליגא עלי' דר"א בכותח הבבלי דלא אכל כזית בכדי אכילת פרס.

אבל היכא דאכל כזית בכדי אכילת פרס גם רבנו מודו דדרשינו כל דהחמץ אף שהוא בתערוכות איסור לאו לא אול מיני' וכמו שפירשו התוס' והרא"ש בגזיר', דאף דאמר בגמ' דשריף ואכיל בטלה דעתו אצל כל אדם היינו דלא מיירי ר"א בהכי שדרי אמר על עירובו בלאו דהחיוב על העירוב האיסור עם ההיתר אבל אם עשה כן שאכל כזית בכדי אכילת פרס מחויב אף לרבנו, אבל איסור והיתר מצטרף לא סבירא להו לרבנו.

והנה הא דכתב הרמב"ם גבי שאור ודבש שאיסורין בכל שהן והקטרה דוקא בכזית אין פונת הרמב"ם דהאיסור משום שההיתר מצטרף להאיסור רק כמו דאמר הרמב"ם שאם הקטיר מבשר חטאת ומשירי מנחות עובר משום שנקרא קרבן והתורה אמרה שקרבן אסור להקריב אם יש בו דבש ונאסר ע"י הדבש או השאור וכמו דעץ שנמצא בו תולעת כל העץ אסור משום שנעשה בע"מ כן קרבן שיש בו שאור או דבש נאסר להקריב כזית על המזבח, וכן כל דבר שיש בו מעט שאור נאסר להקריבו על גבי המזבח, ואין הטעם משום דהיתר מצטרף לאיסור והוכיח זה הרמב"ם מדמייתי ברייתא זו במנחות דף נ"ח דאין לי אלא פולו וכו' עירובו מנין ופליגא אפיי ורבא בפירושא דברייתא ע"כ דדינא הוא וקא דאמר כמאן כר"א דדריש כל אי הכי אפינו חמץ בפסח הוא דוקא לזעירי דאמר על הא דאמר ר' יוחנן כל איסורין שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור חוץ מאיסורי גזיר וזעירי אף שאור בל תקטירו פירוש גם שאור הטעם משום דהיתר מצטרף לאיסור משו"ה פריף אפילו חמץ בפסח גמי אבל אפיי ורבא באיסור הקרבת שאור הוא דאמרה התורה דדבר שיש בו שאור הוא נפסל מלהקריב על גבי המזבח לקרבן אבל בחמץ בפסח לרבנו אמרה התורה דהחמץ המעורב נשאר באיסורו לגבי לאו ואם אכלו בכדי אכילת פרס מחויב מלקות.

והנה הגרעק"א בגליון הש"ס בזבחים ע"ת הקשה על הא דקאמר בגמ' וש"מ נותן טעם ברוב לאו דאורייתא ז"ל ק"ל למ"ש התוס' חולין דף צ"ט בשם הר"י דאורליינוש דאף אם טעם פעיקר דאורייתא מ"מ לא נקי דהוי רק עשה וא"כ ה"א דמייירי לענין מלקות שפיר אמרינו דבטל ולא נשאר רק עשה דטעם פעיקר עכ"ד אכן לפי הנ"ל לא קשה

דכפי שביארנו טעמא דמאן דס"ל דכזית בכדי אכילת פֶּרֶס לָאו דאורייתא (בתערוכות) ע"כ דסבירא לי' ליי' דכיון דרוך האכילה אינינה של האיסור לא הוי אכילת האיסור וא"כ ריש לקיש דאמר הָכָא דהפגול והנותר בטלין זֶה בְּזָה אף בשאינו מינן לפי הס"ד ואף היכא דאיכא כזית בכדי אכילת פֶּרֶס ע"כ דס"ל דמציאות הדבֶּר בטל ולא מקרי שאוכל את האיסור שֶׁבטל, אף שיש כזית בכדי אכילת פֶּרֶס, וא"כ הטעם שֶׁנֶרְגַּשׁ אִינְנוּ אֲכִילָה וְרִישׁ לְקִישׁ הָאֵל ס"ל דהיכא דאינינה אכילה פֶּמוֹ חֲצִי שְׁיַעוּר מוֹתֵר מִן הַתּוֹרָה א"כ לריש לקיש אי אפֿשר לומר שלא יהי' מלקות ואעפ"כ יתסר מן התורה דממ"נ אם הוי אכילה מחויב מלקות ואם לא הוי אכילה מותר מן התורה והר"י מאורלינוש לא אָמַר רק אליכא דידן דס"ל כר' יוחנן דחצוי שיעור אסור מן התורה אף שאינו אכילה אסרה התורה א"כ סבירא להרי מאורלינוש דהיכא דאין ניכר האיסור דבטל ממשו ואעפ"כ הטעם אסור דהוי פֶּמוֹ חֲצִי שְׁיַעוּר אֵלָא דבִּלְאֵ קִרְא הָוִי אֲמִינָא דהתורה אסרה רק ממשות האיסור אָבֵל לֹא טַעַם הָאִסוּר, יִלְפִינּוּ מִקְרָא דְגִיעוּלֵי עֲכוּ"ם דָּאָף טַעַם הָאִסוּר אִסוּר וּמָה שְׁמִרְגִישׁ הַטַּעַם הוּא אִסוּר אֵף שְׁאִינּוּ אֲכִילָה דְלֹא הָוִי כְּזִית כִּינּוּ דִּמְמִשׁוֹת הַדְּבָר שְׁאִינּוּ נִיכָר בְּטַל אָבֵל הַטַּעַם לֹא בְּטַל וּבְהַטַּעַם אֵין בּוֹ כְּזִית שְׁאִינּוּ אֲכִילת אִסוּר מִשׁוּ"ה אִינּוּ לִוְקָה אָבֵל אִסוּר יֵשׁ אָבֵל לְרִישׁ לְקִישׁ אֵין שְׁיִיךְ לְחַלֵּק דִּמְמ"נ אִם הָוִי אֲכִילָה חֲיִיבִין מִלְּקוּת וְאִם אִינּוּ אֲכִילָה מוֹתֵר מִן הַתּוֹרָה פֶּמוֹ חֲצִי שְׁיַעוּר מִשׁוּ"ה, וּש"מ כִּינּוּ דְסַבִּירָא לר"ל דִּמְמִשׁוֹת הָאִסוּר ג"כ בְּטַל מִשׁוּ"ה לֹא לְקִי א"כ אֵף בְּאִינּוּ מִינּוּ בְּטַל מְמִשׁוֹת הַדְּבָר, ע"כ לריש לקיש נותן טעם ברוך לָאו דאורייתא פֶּלֶל.

ומה שהקשה עוד בגליון הש"ס על מה שהקשה בתוס' ד"ה מתיב רבא ז"ל התוס' תימא דנא מקשה לי' מפל התורה כולה דקי"ל טעם פְּעִיקָר וְכַתֵּב בְּגִלְיוֹן הַש"ס ז"ל ק"ל דמהיכן ה"מ להקשות ולהוכיח דטעם פְּעִיקָר דאורייתא דילמא באמת הוי רק דרבנן וכן ס"ל לרש"י באמת לזה פריה מהא דיוצא בה חובת מצה מוכח דהוי דאורייתא עכ"ד, ודבריו תמוהים דהא בקדשים בודאי טעם פְּעִיקָר דאורייתא דילפינן בתטאת מקרא דכל אֶשֶׁר יֵצֵעַ בַּבֶּשֶׂרָה וּמִקְרָא דְזֹאת הַתּוֹרָה לְכֹל הַקְּדָשִׁים וְאֲמַרְיִנּוּ יִקְדָּשׁ לִהְיוֹת כְּמוֹהוּ שְׂאֵם פְּסוּלָה הִיא תִּפְסֵל.

ואם פֶּשֶׁרָה תֹאכֵל כְּחֹמֹר שְׂבֵה וְכִדְאִיתָא לְקַמֵּן צ"ת. וְהָא דְנִקְטוּ הַתּוֹס' בְּלִשׁוֹנָם בַּכֹּהֵ"ת דתוס' לטעמיהו דס"ל דמקרא דגבי חטאת ומשברת דגבי נזיר ילפינן לְכֹל הַתּוֹרָה, אָבֵל אֵף לְמֵאן דס"ל דבְּחֻלִין טַעַם פְּעִיקָר דְרַבָּנָן, בְּקְדָשִׁים וּפְסוּלֵי קְדָשִׁים כו"ע סבירא לְהוּ טַעַם פְּעִיקָר דאורייתא וְכִדְאִיתָא בְּחֻלִין צ"ח וא"כ שפיר הקשה בתוס' דלפריה מהא דטעם פְּעִיקָר בְּפִגּוּל וְנוֹתֵר, וְלְרִישׁ לְקִישׁ ע"כ דחייבין עֲנִיו דְּמִקְרָא אֲכִילָה דְאֵי לָאו הָכִי ס"ל דמותר מן התורה דחצוי שיעור מותר, אָכֵן אֶפְשָׁר לְתַרְזֵן קוֹשִׁית הַתּוֹס' דָּאָף דְּבָכֵל הַתּוֹרָה חֲצִי שְׁיַעוּר מוֹתֵר מִן הַתּוֹרָה בְּקְדָשִׁים אֶפְשָׁר דְּחֲצִי שְׁיַעוּר אִסוּר.

וא"כ הָא דְאָמַר קְרָא יִקְדָּשׁ לִהְיוֹת כְּמוֹהוּ לְאֶסְרֵי אִסוּר עֲשֵׂה וְלֹא לָאו (וצ"ע בְּזָה אֵיךְ יִסְבֹּר ר"נ בְּחֲצִי שְׁיַעוּר אִסוּרֵי קְדָשִׁים) פֶּסְקָא ג' וְהָא דְאָמַר בְּגַמ' וּנְשַׁעַר מִינּוּ בְּמִינּוּ כְּמִין בְּשְׂאִינּוּ מִינּוּ לְפִי דְבְרִינּוּ לֹא קָאֵי פֶּלֶל לְהַקְשׁוֹת עַל הָא דְאֲמַרְיִנּוּ בְּכֹל הַתּוֹרָה דְּבַר תּוֹרָה בְּרוּבָא בְּטַל מִינּוּ בְּמִינּוּ דָשָׁם לֹא קָשָׁה פֶּלֶל דְּכִינּוּ דְהָרוּב הוּא הִיתֵר א"כ בְּוֹדָאֵי דְאֵין הָאִסוּר הַמִּיעוּט יְכוּל לְאֶסְרֵי אֵת הַהִיתֵר, דְּכִינּוּ שְׁהַמִּיעוּט וְהָרוּב סוֹתְרִים זֶה זֶה

דבאיסורים האיסור בקפצא ואם לא יבטל האיסור אז יכריח המיעוט את הרוב לאסור
בכה"ג בנדאי דאמרינו אחר רבים להטות דבטל איסור המיעוט וכמו שבאיארנו למעלה,
ולא נוכל להקשות ונשער מין במינו כמין בשאינו מינו דכיון דהא דאמרינו בדם שאם
נתערב בינו או בדם הסי מתקרב זריקה דכיון דאין ביטול המציאות ומקרא דאחרי רבים
להטות ילפינו רק דאין המיעוט יוכל להכרית את הרוב, בדם אין הרוב שאינו חיוב
לזרוק אין סותר להמיעוט המתקרב שאין במצוה הדין בהדם משו"ה המיעוט לא בטל ורק
אם נתערב בהרבה שאם הי' אינו מינו הי' בטל אז אצל חשיבותו ובטל, ורק על ריש
לקיש דאיהו ס"ל דמקרא דאחרי רבים להטות ילפינו אף לבטל המציאות דכללא אחרי
רבים להטות ואם רוב הוא איסור פגול מבטל את המיעוט שהוא נותר דכללא הוא אחרי
אחרי רבים להטות ע"ז פריה הא חזינו במתניתן דאין הדבר בטל במציאותו כל זמן שאם
הי' באינו מינו הי' ניכר, שהרי אם נימא דכללא הוא אחרי רבים להטות אין נחשב
המיעוט א"כ אמאי בדם שנתערב בדם אף אם הרוב מאלה שאינם בני זריקה זורקין על
גבי המזבח נימא כללא הוא אחרי רבים להטות וכיון דאלה שמחייבים בזריקה הטה
המיעוט בטל דינם, נהרי במתניתן אמרינו רואין דכל זמן שבאינו מינו לא הי' בטל
מציאותו גם במינו אינו בטל, וע"ז משנו תנאי היא דתנאי דלי שיש בו יין לכן או חלב
והטבילו הולכין אחר הרוב ולא אמרינו דאמרינו פיון שיש בו רוב מים א"כ היין הולכין
בטל מציאותו וא"כ אינו חוצץ בפני המים וכדקי"ל מיעוטו שאינו מקפיד אינו חוצץ,
ה"נ אם נימא דהדבר בטל מציאותו דכולא הוא אחרי רבים להטות פיון דבטל מציאותו
אינו חוצץ.

וכן מפורש ברמב"ם בפ"ג ממקנאות דהשאלה אם היי לכן חוצץ בפני המים ורפנו סבירא
להו דאין חוצץ דסבירא להו פלל אחרי רבים להטות ובטל מציאות הדבר אכן ר' יהודה
סובר דכל זמן שאם הי' באינו מינו הי' ניכר לא בטל מציאותו וממילא הוא חוצץ ומש"ה
סובר ר' יהודה דרואין אותו כאילו הוא יין אדום ואם לא הי' מראיתו דיקה אז חוצץ
דאין בטל מציאותו וריש לקיש סבר פרפנו דגם מציאות הדבר בטל משו"ה אינו חוצץ:
ופריה ורמינהו דלי שהוא מלא רוקין והטבילו כאילו לא טבל מי רגלים רואין אותו
כאילו הן מים מלא מי חטאת עד שיירבו המים על מי חטאת מאן שמעת לי דאית לי
רואין ר' יהודה וקתני דסגי לי ברובא והנה רש"י פריש הא דאמר מי רגלים רואין אותו
כאילו הן מים פירוש ונטהר דהרי למים מועל השקה ועיין בתוס' שהקשה מאי ענין
רואין דהכא דמי רגלים.

ליין וחלב דלעיל שאינו מינו לא שייך בהו השקה אבל מי רגלים לדברי רש"י שהם מים
גמורים וסלקא להו השקה אם פן מאי רואין שייך בהו וכי משום דנשתנו קצת לא יהא
שם מים עליה ולא תועיל השקה וכו' ועוד בלא סוגיא דלעיל תקשי רישא לסיפא ועוד
מאי משני הא דידי' הא דרבי אפתי תקשי רישא לסיפא, עיין שם עוד שתמה תוס' על
פירוש זה אכן בכלל קשה לפי פירוש רש"י מאי דאמר רואין היינו דהמשנה שונה לנו
דמי רגלים יש להם דין כמים א"כ מאי תלי זה בפלוגתא דר' יהודה ורפנו.

ותמיהא דהתוס' לא הקשו זאת, רק הקשו וכי משום דנשתנו קצת לא יהא שם מים
עליהם אכן ברש"י הא מפורש דלא בעי רובא לביטול הרי דמפרש דנטהרו וא"כ מאי

תלי זה בפלוגתא דר' יהודה ורבנן והנה התוס' מפרשי דגרסינן מי רגלים רואין אותן פאילו הוא יין וכי האי גוונא תניא בתוספתא דמס' טהרות מי רגלים שנתערבו במים רואין אותן פאילו יין במים.

אכן הרמב"ם בפ"ג דמקנאות גריס פגרסת רש"י רואין אותו פאילו הוא מים ולפי זה קשה עליו קושית התוס', ובכלל אם הפירוש דאשמיענן במתניתן דמי רגלים יש להם דין מים ונטהרו מאי תלי זה בפלוגתא דר' יהודה ורבנן דפליגי.

אי יין לכן בטל מיעוט ברוך מים ור' יהודה סבר דאם הי' יין הי' ניכר לא בטל לדין דמי רגלים נחשבין במים דאין לזה דמיון כלל. והנראה לי דהנה קי"ל מים טמאים אם השיקו למקנה נטהרו וכתב רש"י בפסחים דף ל"ד ע"ב ד"ה מי התג ז"ל ומים סלקא להו השקה דזו היא זריקתן משעברו עליהן מי המקנה ונעשו חיבור ובטלו עכ"ד רש"י ולכאורה צריך עיון מה ענין דין זריקה דנעשה מחובר לדין השקה במים הרי מה שזרע בקרקע אסור לתלוש בשבת ומים שבמקנה מותר לתלוש בשבת שאין זה מחובר לקרקע שיהי' פגידולי קרקע ומצינו רק זרע זרוע אשר זרע היינו חיבור שנעשה גידולי קרקע מטהר אבל מאין לנו זה הדין דהשקה מטהר ואין לומר דהפונה פיון שנתחבר להמים המים אינם טמאים ממילא בטלו דא"כ מים שנפסלו בטבול יום יועיל אף אם השיקו למים שאינם מקנה, עוד קשה דהנה קי"ל מטבילין בכלים שיש בהם פשוטות הנוד, וקשה פיון דאין מטבילין בכלים אמאי מועיל להטביל בכלי שיש בו פשוטות הנוד, ועכצ"ל הא דאין מטבילין בכלים זהו דוקא שבכלי לא נעשה מקנה אבל אם יש מקנה פשיטה אז כל המחובר למקנה הרי הוא מקנה ונעשו המים שבכלי מקנה ומשו"ה מטבילין בהם, ועפ"י דברינו יש לישב דברי הרמב"ם שכתב בפ"ו מהלכות מקנאות הלכה ג' ז"ל השוקת שבסלע אינו פוסל את המקנה לפי שאינו פלי אבל פלי שחיברו בסלע פוסל את המקנה אעפ"י שחיברו בסיד ניקבה מלמטה או מן הצד כשפופרת הנוד פשיטה ואינה פוסלת את המקנה.

והקשה הכ"מ פיון דאמר הרמב"ם פשיטה היינו לומר דכשרה לטבול בו דכיון דניקב כשפופרת הנוד לא חשוב פלי וכשר לטבול בו והקשה מהא דאמר הרמב"ם הלוקח פלי גדול כגון חבית גדולה או עריבה גדולה ונקבו נקב המטהרו וקבעו בארץ ועשאו מקנה ה"ז פשר ונהרי בכלי חרם מטהר במוציא זית הרי פיון דניקב במוציא זית פשר לטבול בו ואמאי הצריך שיהי' כשפופרת הנוד גבי פלי שחיברה בשוקת דמשמע דמירי בכל פלי, עוד הקשה מהא דלקמן בהלכה ח' שכתב הרמב"ם השידה והתיבה שבים אין מטבילין בהן אלא א"כ הי' נקובים כשפופרת הנוד וכיון דכלי עץ ניגהו הא נקב המטהרו הוא במוציא רימון ואמאי הכשיר הרמב"ם בנקב כשפופרת הנוד אכן לדברינו שני דברים נפרדים הפה, יש דין לעשות מקנה בתוך הפלי בעצמו לחברה לקרקע ותהי' היא בעצמם מקנה שם אין שייך כלל לדין כשפופרת הנוד אלא אם הפלי מחזקת מ' סאה שתוכל להוות מקנה בפני עצמה בעינו נקב המטהר את הפלי ונעשהו לאינו פלי שם בעינו בכלי חרם במוציא זית ואין צריך כשפופרת הנוד דכיון שניקב במוציא זית הרי בטל שם פלי, ונעשית היא בעצמה מקנה, ובכלי עץ דשיעור טהרתם במוציא רמון כל זמן שלא ניקב במוציא רמון הוי עזנה פלי ופסול להיות מקנה, ולפי זה הדברים מבוארים בפשטות דגבי

שידה שבים לא מיירי שהיא עצמה תהי' מקנה שהרי פיון שאינה מחוברת בקרקע אי אפשר לה להיות מקנה דהוי כמו באויר ואין מטבילין בכיפיו, וגם מיירי אפילו אין בה מ' סאה וא"כ הפשרה דהמים שבה מחוברין למי הים וכל המחובר למקנה א"כ אין שינוי כלל בדין דנקב המטהרו דאם הנקב בפחות משפופרת הנוד אז אף בכלי חרס שאין מקבלת טומאה אף אם הנקב רק כמוציא זית, עכ"פ עירוב מקנאות הוא דין דבעינו דוקא כשפופרת הנוד ופחות משפופרת הנודלא הוי חיבור משו"ה אף בכלי חרס בעינו דוקא כשפופרת הנוד פדי שיהי' המים שבתוכה מחוברים פדין למי הים, ובכלי עץ אף שהנקב אינינו גדול כמוציא רמון והכלי עונה מקבלת טומאה, אעפ"כ טובלין בה כשהנקב כשפופרת הנוד דהא דאין טובלין בכלים הוא שאין כלי נעשה מקנה, אבל אם המים שבכלי מחובר למקנה הרי היא כמקנה אף בכלים כדקי"ל כלי שיש בו כשפופרת הנוד מטבילין בו, וכן האי דינא דגבי כלי שחברה בשוקת שכתב הכ"מ דמדקתני פשרה משמע דלענין לטבול בה היינו ג"כ אם הכלי מחוברת למקנה ואף שאין בה בעצמה מ' סאה, משו"ה היכא הדין תלי אם הנקב כשפופרת הנוד אז הוי מחובר למקנה, ואם אין הנקב כשפופרת הנוד אין טובלין בה אף אם נטהרה מטומאתה כגון שהיא כלי חרס אבל פיון שאין בה מ' סאה אינינה מקנה והכשרה לטבול בה מטעם חבור למקנה, ואם אין הנקב כשפופרת הנוד לא מקרי חיבור למקנה דעירוב מקנאות הוא דוקא כשפופרת הנוד, אבל הא דאמר הלוקח כלי גדול וקבעו בארץ ועשה אותה מקנה הא מיירי שאינה מחוברת למקנה אלא שהיא בעצמה נעשית מקנה, דין זה לא תלי בשפופרת הנוד אלא בדין שהכלי תטהר ולא יהי' עליו דין כלי, בזה כתב הרמב"ם דבעינו נקב המטהרו דבכלי חרס אם ניקב כמוציא זית דבטל שם כלי טובלין בהכלי דהמים שבכלי נעשו מקנה פיון שיש בהם מ' סאה והפני כפר בטל מינה שם כלי פיון שניקב הכלי חרס כמוציא זית ואף אם לא ניקב כשפופרת הנוד טהור, וממילא תוכל להעשות מקנה, אבל בכלי עץ אף אם ניקב כשפופרת הנוד פיון דלא בטל שם הכלי אין טובלין בה שהרי אין טובלין בכלי והיא אינה מחוברת למקנה.

ודין זה שינוי בדין דטהרת הפני, לא בדין שפופרת הנוד, ולדעתי הדברים פשוטים ופליאה על מרו איך השנה הדברים. ועוד נראה לי דגם בדינא דאם הי' כלי וחברה ג"כ לא בעינו דוקא כשפופרת הנוד להרמב"ם אם ניקבה בכדי טהרתה דהנה במתניתין איתא היתה כלי וחברה בסיד ממלאין בה ומקדשין בה ומזין ממנה וצריכה צמיד פתיל ופוסל את המקנה ניקבה מלמטה או מן הצד ואינה וכו' נקבל מים כל שהם פשרה וכמה יהא בנקב כשפופרת הנוד אמר ר' יהודה בן בתירה מעשה בשוקת יהוא שהיתה בירושלים והיתה נקובה כשפופרת הנוד והי' כל הטהרות שבירושלם נעשים על גבה ושלחו ב"ש ופחתוה שב"ש אומרים עד שיפחת רובה ע"כ, וכתב ע"ז הרא"ש לכאורה משמע שקאי ארישא כמה יהא בנקב לבטלו מתורת כלי שלא יפסול המקנה משום שאיבה אבל מדינתא בסיפא עובדא דשוקת יהוא והוא מייתי נה בסוף פ"ק דיבמות על עירוב מקנאות משמע דמיירי כגון שהיו המים נמשכים לתוף השוקת ממי גשמים ולא הוי בהם מ' סאה אלא שמחברים למקנה שיש בו מ' סאה עכ"ד הרא"ש, אכן הכ"מ כתב בפ"ו מהלכות מקנאות דמדברי הרמב"ם שכתב נקבה מלמטה או מן הצד כשפופרת הנוד פשרה ואינה פוסלת את המקנה משמע דמפרש מתניתין כפשטא דכמה יהא בנקב קאי

למאי דסליק מינה, דהיינו לענן לבטלו מתורת פלי שלא ופסול המקנה מחמת שאיבה, קאמר פמה יהא בנקב כשפופרת הנוד ולפ"ז צ"ל בההיא דיבמות דתרי שונקת יהוא נינהו שהיו בירושלם חדא שהיו מטבילים בתוכה ולא הי' בה מ' סאה אלא ע"י עירובה עם מקנה שבצידה ע"י נקב שביניהם ועוד שונקת אחרת הייתה בה שהיו המים נמשכים בה ויורדים למקנה ועשו בה נקב לבטלה מתורת פלי והיינו הך דתנן במס' מקנאות וכו' ואע"ג דבתרניהו קתני פל טהרות שהיו בירושלם נעשו על גבה אין למדין מן הפללות וקצת הטהרות היו נעשות בשונקת זו ובזמן אחר היו פל הטהרות נעשות בשונקת זו עכ"ד הכ"מ, וכמוכן הדבר קשה מאד לומר דנא נזקרו חכמים בלשונם ולומר פל טהרות היכא דלא הוי רק קצת, לכן נראה לי לבאר פירוש אחר דאיתא במתניתין ניקבה מלמטה או מן הצד ואינה יכולה לקבל מים פל שהוא, דהנה לכאורה קשה דאמאי לא ביאר הרמב"ם דהא דמועיל נקב כשפופרת הנוד הוא דוקא אם הנקב מן הצד הוא סמוך לשוליים ואין יכולה לקבל מים מן הנקב ולמטה כדאיתא במתניתין וכמו שפירש הכ"מ דאם גבוה הנקב שהוא כשפופרת הנוד מעט מן השוליים.

אז פוסל את המקנה שהרי מקבל מים פל שהוא ואמאי כתב הרמב"ם דאם ניקב מן הצד כשפופרת הנוד אינה פוסלת המקנה בסתמא דמשמע אף שהנקב גבוה ומקבלת הפלי מים מן הנקב ולמטה ופליאה בעיני מדוע לא עוררו זאת נושאי פלי הרמב"ם והנה איתא בתוספתא הובאה בכ"מ קסטלין המקלח מים בכרפים אם הי' נקוב כשפופרת הנוד אינו פוסל המקנה ואם לאו פוסל את המקנה הלכה זו ענו עלי' בני אסיא שלש רגלים ולרגל השלישי הכשירו להם אפילו נקב כמחט אמר ר' אלעזר בר' יוסי הלכה זו הורתי ברומי נטהרה וכשבאתי אצל חברי אמרו לי יפה הורתה בד"א מן הצד אבל מלמטה אינו פוסל את המקנה ואם הי' מקבל פל שהוא מן הנקב ולמטה פוסל את המקנה ופירש הר"ש וכן כתב הכ"מ דהאי בד"א מן הצד הוא מדברי חבריו שאמרו בד"א דנקב כמלא מחט פוסל מן הצד אבל למטה אינו פוסל ואם הי' הנקב גבוה מן השוליים ומקבל מים פל שהוא למטה מן הנקב אף שהנקב כשפופרת הנוד פוסל את המקנה, אכן הכ"מ בשם הרמב"ם מפרש דלה כפירוש הר"ש דהא דאמר ר' אלעזר בר' יוסי הלכה זו הורתי לטהרה הוא דהכשיר בנקב כמלא מחט, אלא הרמב"ם מפרש דראב"י סובר דהדין הוא דבעינו נקב שמועיל לטהרה והאי דאמר בד"א חוזר לדברי ת"ק, עכ"פ יש חילוק בין נקב מן הצד לנקב מלמטה והרמב"ם הא לא חילק, גם קשה פירוש הרמב"ם שפרש דקסטלין המקלח השאלה אם לטבול בהקסטלין א"כ לא הי' צריך לאמר פוסל המקנה הי' לומר אינו פשר למקנה, אכן גם פירוש הרא"ש והר"ש קשה מאד דכיון דאם ניקב מלמטה אין פוסל המקנה אפילו נקב כמלא מחט ח"כ מן הצד היכא דאין מן הנקב לשוליים פל שהוא אמאי צריך דוקא נקב כשפופרת הנוד פינו דאין הנקב גבוה מן השוליים ואין מקבל מים פל שהוא א"כ פי היכי דמלמטה אף נקב כמלא מחט מבטל מתורת פלי א"כ גם מן הצד נקב שניקב אצל השוליים ואין מקבל מים פל שהוא ג"כ יבטל את הפלי, לכן נראה לי דהרמב"ם מפרש פירוש אחר במתניתין בהא דאין מקבל מים פל שהוא דהנה הא דבעי בכלי חרם נקב כמוציא זית הוא דוקא בסתמא אבל העשוי למים שיעורו כמוציא מים וע"י נקב כמוציא מים בטל משם פלי ואין פוסל את המקנה ואם יהי' בו מ' סאה ויקבעוהו בארץ יהי' פשר למקום דכיון דניקב כמוציא מים והוא עשוי למים בטל מתורת פלי, אכן

אם הנקב מן הצד גבוה מן השולים אף שיש הנקב ויוציא המים ע"י הנקב אבל כיון דכלי שיש בו נקב הרי הוא מקבל המים רק שמוציא אח"כ א"כ המים מתקבל בהפלי באויר הפלי שתחת הנקב שנה שמן הנקב ולמטה הוא פלי גמור א"כ גם האויר שלמעלה מהנקב פוסלים המים מדין שאובים שהרי קבלה הפלי את המים באויר הפלי שתחת הנקב, אכן אם הנקב גדול כל כך שאין הפלי מקבלם כלל שהמה יצאו תיכף פשיבואו להפלי אז אף שהנקב גבוה הרבה מהשולים ותחת הנקב יש פלי אין המים שבאים למעלה ונשפכים תיכף דרוך הנקב מקרי שנתקבלו בהפלי, שאין הפלי קיבלתם אפ"ל כל שהוא, וכמה הוא שיעור הנקב שנימא שע"י הנקב הנה המים שנושפכים להפלי לא נתקבלו בהפלי כל שהוא אם הנקב גדול כשפופרת הנוד כיון דקיי"ל עירוב מקומות כשפופרת הנוד א"כ הלכה למשה מסיני שע"י נקב כשפופרת הנוד המים מעורבים א"כ אם הנקב מן הצד גדול כשפופרת הנוד אז מקרי שאין מקבל (עד הנקב) אפילו כל שהוא, וא"כ הפירוש במתניתן ניקבה מלמטה (פירוש אפילו נקב כל שהוא דכיון דעשוי למים שיעורו במוציא מים) או מן הצד היינו גבוה מן השולים אם אין מקבל מים כל שהוא פירוש אם הנקב שמן הצד גדול כל כך שאין המים הנזחלים להפלי אין מקבלים הפלי כל שהוא אז אין פוסל המקנה דהמים לא נתקבלו כלל בהפלי, וכן בתוספתא הפירוש שאם מקבלים מים כל שהוא היינו שאין הנקב גדול כשפופרת הנוד אז מן הנקב ולמטה פוסל את המקנה היינו מה שלמטה פלי זה פוסל את המקנה, או דהפירוש דהמים שמן הנקב ולמטה אם רוח הפך את הפלי פסול משום מים שאובים ולפי זה גם בדברי הרמב"ם הפירוש במתניתן ניקבה מלמטה פירוש אף נקב כל שהוא או מן הצד כשפופרת הנוד אז כשרה אם היא נעשית מקנה ואין פוסל את המקנה משום מים שאובין דאם ניקבה מלמטה בטלה מתורת פלי וממילא אין פוסל את המקנה משום שאובין ואם הנקב כשפופרת הנוד כשרה היא בעצמה אם היא מחוברת למקנה ואין פוסל המקנה דלא קבלה הפלי את המים, ולפי זה האי דינא דאם הי' הנקב מן הצד היינו גבוה מן השולים שלמטה עוד פלי משו"ה אין פוסלת המקנה משום דהלכה למשה מסיני דעירוב מקנאות כשפופרת הנוד, א"כ אם הנקב גדול כשפופרת הנוד מקרי שאין מקבל מים כל שהוא עד הנקב, וא"כ גם הגמ' ביבמות סוברת דמעשה דשונקת יהוה היתא נקובה למקנה והמים היו נמשכים דרוך השונקת להמקנה אלא דמשו"ה מביא שם מתניתן דעירוב מקנאות כשפופרת הנוד דכיון דאיתא במתניתן דעירוב מקנאות כשפופרת הנוד וא"כ ע"כ דב"ה סברי דאם נקב מן הצד נקב כשפופרת הנוד אין פוסל המקנה שהרי לא קבלו מים ואמאי הרחיבו ב"ש הנקב ע"כ דעשו ב"ש כדבריהם והם לא סבירא להו דעירוב מקנאות כשפופרת הנוד משו"ה לדידהו אם לא בטל הפלי שמתחת אם נקבה מן הצד אף כשפופרת הנוד פוסל המקנה לפי זה הרמב"ם גם בדינא דהיתא פלי וחייברה, שנה לנו דין דבכדי טהרתו היינו בנקבה מלמטה לא בעינן כשפופרת הנוד דהיכא דנקבה בכדי טהרתה אינה פוסלת המקנה, עכ"פ זה למדנו אם מחובר המים למקנה בנקב כשפופרת הנוד אז המים בעצמם מקנה והנה בספרא איתא מנין שאם טמא נטהרו ת"ל מקנה מים יהי טהור, ונראה לי דהפירוש הוא כך אם הי' פחות ממ' סאה מנין דכמו שמקנה מטהרת אדם וכלים כן היא מטהרת עצמה שאם נעשה מקנה נטהרו המים הטמאים ת"ל מקנה מים יהי טהור דמקנה היא טהורה, ולפי זה שפיר גיחא הא דמים טמאים אם השיקן למקנה נטהרו דכיון

שְׁהַשִּׁיקָה אוֹתָן הָרִי נַעֲשׂוּ הַמַּיִם שֶׁבְּפִלֵי מְקוֹה אִם הָיוּ מְעוֹרְבִין כְּשִׁפּוֹפֶרֶת הַנּוֹד שֶׁהָרִי כָּל הַמְחֻפָּר לְמְקוֹה הָרִי הִיא כְּמְקוֹה, וּמִשׁוֹ"ה מְטַבִּילִין בְּכָלִי שֶׁהָיוּ כְּשִׁפּוֹפֶרֶת הַנּוֹד וְכִיּוֹן שֶׁנַּעֲשׂוּ הַמַּיִם כְּלִי מִמִּילָא אֲזַל טַוּמָאָה מִן הַמַּיִם שֶׁהָרִי מְקוֹה מִים יֵהִי טָהוֹר אָמַר רַחֲמָנָא וּמִשׁוֹ"ה דְּוָקָא לַמַּיִם מוֹעִיל הַשִּׁקָּה שֶׁהָרִי מִים נַעֲשׂוּ מְקוֹה, אֲבָל מִשְׁקִין לֹא נַעֲשׂוּ מְקוֹה מִשׁוֹ"ה אִין מוֹעִיל לְהוּ הַשִּׁקָּה וְזֶה שֶׁבְּגַמ' פְּסָחִים אָמַר כִּיּוֹן דְּאִין זְרִיעָה לְהַקְדֵּשׁ ה"נ אִין מוֹעִיל הַשִּׁקָּה לְהַקְדֵּשׁ, אִינוּ אֲלָא דְמִיּוֹן כְּמוֹ דְּדִין הוּא דְּאִין מוֹעִיל זְרִיעָה לְהַקְדֵּשׁ לְסַלַּק מִהֶן הַטַּוּמָאָה מְדַרְבְּנָן ה"נ אִין מוֹעִיל הַשִּׁקָּה, אֲבָל אִין הַכּוֹנֵה דְּהַשִּׁקָּה הִיָּינוּ זְרִיעָה, אֲלָא הַכּוֹנֵה כִּיּוֹן שֶׁנַּעֲשׂוּ הַמַּיִם מְקוֹה מִמִּילָא פְּרָחָה טַוּמָאָה מִיָּנִיָּהוּ דְּמְקוֹה מִים יֵהִי טָהוֹר אָמַר רַחֲמָנָא.

וּלְפִי זֶה יֵהִי הַפְּקִירוֹשׁ בְּגַמ' דְּמִי רַגְלִים רוֹאִין כְּאִילוּ הֵן מִים דְּהִנֵּה קו"ל דְּמִיעוּט שְׂאִינוּ מְקַפֵּיד אִין חוּצָץ, אֲכֹן זֶה הַדִּין נֶאֱמַר רַק בְּאֶדָם אוֹ פְּלִים הַטּוֹבְלִים שְׂאָם בָּאוּ בְּמְקוֹה וַיֵּשׁ עֲלֵיהֶם דְּבַר הַחוּצָץ אִין פּוֹסֵל אֶת הַטְּבִילָה, אֲבָל לֹא נֶאֱמַר דִּין זֶה עַל הַמְקוֹה שְׂאָם מְקַצֵּת הַמְקוֹה אִינֵינָה מְטַהֶרֶת אֲזִי אִם הָאֶדָם אוֹ הַכְּלִי מְקַצֵּת מֵהֶם הִי בְּאוֹתוֹ מְקַצֵּת הַמְקוֹה שְׂאִינֵינָה מְטַהֶרֶת אֲזִי הָנוּי כְּאִילוּ אוֹתוֹ מְקַצֵּת לֹא בָּאוּ בְּמִים וְכְאִילוּ טָבֵל חוּץ מִמְקַצֵּת דְּאֲזִי אִין מוֹעִיל כְּלָל הַטְּבִילָה, וְהִנֵּה קו"ל דְּמְקוֹה שֶׁנִּשְׁתַּנָּה מְרָאָה הַמַּיִם מִחֻמַּת מִי פִירוֹת וְכַדוּמָה פְּסוּלָה, וְלֹא עוֹד אֲלָא אִף אִם מְקַצֵּת הַמַּיִם נִשְׁתַּנּוּ מְרָאֵיתָם אֲזִי אִין טוֹבְלִין בְּאוֹתוֹ הַמְקַצֵּת וְהִנֵּה מִים עַל מִים קו"ל דְּהִיָּינוּ הַנְּחַתָּן דְּהָנוּי חִיבוּר לְהַדְּדִי, וְאִם נִגַּע טְבוּל יוֹם בְּאֶחָת הַמַּיִם פְּסוּל כָּל הַמַּיִם, אֲבָל מִשְׁקִין עַל מִים לֹא הָנוּי חִיבוּר וְאִם נִגַּע טְבוּל יוֹם בְּמִשְׁקָה לֹא פְּסֵל אֶת הַמַּיִם לְפִי זֶה אִם יֵהִי בְּהַכְּלִי מִשְׁקִין שֶׁנִּבְטְלוּ מִפְּנֵי מִיעוּטָם אֲזִי אִין הַמִּשְׁקָה חִיבוּר לְהַמַּיִם, א"כ עֲלֵיהֶם שְׂיִיָּהּ הַדִּין דְּחֻצִּיצָה, וְכִיּוֹן שֶׁבְּטָלוּם, לֹא הָיוּ חֻצִּיצָה אֲבָל אִם הָיוּ בְּהַכְּלִי מִים שֶׁנִּשְׁתַּנּוּ מְרָאֵיתָם אֲזִי לֹא שְׂיִיָּהּ לֹא מְרָאֵיתָם, וְלֹא יֵהִי חֻצִּיצָה שְׂכִיּוֹן שֶׁנִּתְחַבְּרוּ לְהַמַּיִם שֶׁבְּהַמְקוֹה הָרִי הֵם מִהַמְקוֹה וְהֵם פְּסוּלִים מִפְּנֵי שֶׁנִּשְׁתַּנּוּ מְרָאֵיתָם א"כ הַפְּסוּל בְּהַמְקוֹה וְהָנוּי כְּאִילוּ לֹא בָּא הַמְקַצֵּת בְּהַמְקוֹה, וְהִנֵּה מִי רַגְלִים אֲמַרִּינוּ בְּמַס' בְּכוֹרוֹת דָּף ז' מִיָּא עַל מִיָּא נְפִיק א"כ מִי רַגְלִים מִים נִיָּהוּ וּמָה שֶׁנִּשְׁתַּנּוּ מְרָאֵיתָ הַמִּי רַגְלִים מִפְּנֵי הַכָּל הַבְּשָׂר הָנוּי כְּאִילוּ נִשְׁתַּנּוּ מִמִּי פִירוֹת דְּהַכָּל הַבְּשָׂר הוּא מִשְׁקָה וְאִין עוֹשִׂין מִמֶּנּוּ מְקוֹה לְכַתְּחִילָה, נִמְצְאוּ הַמִּי רַגְלִים אִם מְרָאֵיתָם נִשְׁתַּנּוּ יֵשׁ בְּהֶם פְּסוּל מַעֲתָה מֵהַ דְּאֲמַרִּינוּ רוֹאִין אוֹתָם כְּאִילוּ מִים הוּא לְחוּמְרָא דְּאִם הִי נִחְשָׁב מִי רַגְלִים לְמִשְׁקָה א"כ אִם הִי ע"י רַבִּי דִּיקָה מְרָאֵיתָם הָיוּ בְּטָלִים שְׂלֵא הָיוּ מְחֻפָּרִים לְמְקוֹה רַק הִי אֲזִי הַדִּין דְּחֻצִּיצָה וְהִתָּה מוֹעֵלֶת הַטְּבִילָה אִם הָיוּ בְּטָלִים שֶׁהָיוּ בְּהַכְּלִי מִיעוּט שֶׁנִּפְּל עֲלֵיהֶם הַמַּיִם שֶׁבְּטָלוּ אֲבָל כִּיּוֹן דְּהָנוּי מִים א"כ הֵם מְחֻפָּרִים לְהַמְקוֹה, ע"כ הָא דְּרוֹאִין מִי רַגְלִים כְּאִילוּ הוּא מִים הוּא חוּמְרָא דְּאִם מְרָאֵיתָם שְׂאָם הָיוּ מִים לֹא הָיוּ חוּזְרִים לְמְרָאָה מִים אֲזִי אִין מוֹעֵלֶת הַטְּבִילָה שֶׁהֵם שְׂיִיכִים לְהַמְקוֹה וְהֵם פְּסוּלִים מִטַּעַם נִשְׁתַּנּוּ מְרָאֵיתָם וְכִיּוֹן דְּנִשְׁתַּנּוּ מְרָאֵיתָם אִין טוֹבְלִים בְּהֶם א"כ לֹא בְּטָלוּ וְאִין הַטְּבִילָה מוֹעֵלֶת, אֲכֹן זֶה הַדִּין אִם נִשְׁתַּנּוּ מְקַצֵּת מִי הַמְקוֹה אִין טוֹבְלִים בְּהֶם כְּדֵאִיתָא בְּהַרְמְב"ם בַּפ"ז מֵהַלְכוֹת מְקוֹאוֹת הַלֶּכָּה ט' הָא דְּוָקָא אִם אֲמַרִּינוּ הָא דְּאֲמָרָה הַתּוֹרָה אֲחֵרִי רַבִּים לְהַטּוֹת הוּא רַק דִּין הִיכָא דְּהַמִּיעוּט צָרִיף לְהַכְרִיחַ אֶת הָרוֹב כְּמוֹ בְּאִיסוּר דְּאֲמַרִּינוּ דְּנִסְתַּלַּק הָאִיסוּר ע"י רוֹב הַהִיתָר אֲבָל מְצִיאוֹת הַדְּבָר לֹא בְּטָל וְהָרוֹב אִין עוֹשֶׂה דִּינִים עַל הַמִּיעוּט אֲמַרִּינוּ דְּמְקַצֵּת הַמַּיִם שֶׁנִּשְׁתַּנּוּ מְרָאֵיתָם אִף שֶׁהָרוֹב לֹא נִשְׁתַּנּוּ פְּסוּלִין לְטְבִילָה, אֲבָל אִם אֲמַרִּינוּ דְּכָלֵל אֲמָרָה הַתּוֹרָה

אחרי רבים להטות וכל דבר בטל המיעוט בתוך הרוב לא מפני שהוא סותר, א"כ פיון דרוב המקנה לא נשתנה מראיתו בטל המיעוט שנשתנה מראיתו וטובלין אף בהם שְהרי הטבילה בכל המקנה ורובו פכולו לפי זה יהי הפירוש בגמ' מאן שמעת לי דאית לי רואין פירוש דסבירא לן דאם מקצת המקנה פסולה לטבול בהם לאתועיל הטבילה הוא כר' יהודה דסבירא לי רואין וסבירא לי דמציאות הדבר לא בטל דלרבנן (דלר"ל) סבירא להו שפטל גם מציאות הדור דהתורה אסרה אחרי רבים להטות דמשו"ה גם פיגול ונותר מבטלין זה את זה משום דכיון דהוי הפיגול מיעוט בטל הוא אף שפגה לא שיקף שסותרין זה את זה א"כ אמאי רואין פאילו מים אף אם הוא מים ודוי מחנפר למקנה ג"כ תועיל הטבילה שְהרי מיעוט המים בטלין לגבי רוב שלא נשתנה, וטובלין בהם שפיון שרוב המקנה פשרה גם בהם טובלין ע"כ דאתיא כר' יהודה דמציאות הדבר לא בטל משו"ה אמרינן רואין ולא תועיל הטבילה, א"כ יקשה אמאי גבי מי חטאת אמרינן הולכין אחר הרוב הא המים נתחברו להמקנה והם פסולי לטבילה משום שהם מי חטאת, עכצ"ל דכיון שהם היינו המי חטאת שנים בחזותא לגמרי עם מי המקנה אף ר' יהודה מודה דבטלו למי המקנה וטובלין בהם ושאיני מי רגלים שאין טובלין בהם משום שיש בהם שינוי ממי המקנה משו"ה לא בטלו, א"כ אמאי פיון לכן במים אית' לי רואין פיון דשוו לגמרי בחזותא הא מודה דבטלו ואמאי אמר רואין וע"ז משני הא דידן' ס"ל היכא דשנה גמרי בטל, הא דרבי' ס"ל היכא דשנה לגמרי לא בטל, כמו דם בדם אבל פיון לכן במים פיון שיש אינה חילוק ביניהם שנה יין וזה מים בטלו, אבל מחמור הוא מפני שמראה שלהם שנה משו"ה אות לי רואין וכמו שפורש רש"י אכן רבא, לדברי הרמב"ם פליג, דהנה הרמב"ם פתב בפ"ג מהלכות מקנאות הלכה י"ט ז"ל כל שתוכו טהור וגבו טמא והי' מלא יין לכן או חלב והטבילו הולכין אחר הרוב אם הי' רוב הפלי פנוי פדי שירבו המים בתוכו טהור מפני שטומאתו מדבריהן ע"כ, והשיג עליו הראב"ד ז"ל א"א נשתבש בשמעתא דזבחים פירק כל הזבחים דלא איתאמרו הא מילתא אלא לר' יהודה אבל רבנן אפו טמא ממש סגי לי לדבריהם פיון לכן וחלב עכ"ל, וכפי שביאר הכ"מ פליגי הרמב"ם והראב"ד בפירוש הא דאמר רבא בדלי שתוכו טהור וגבו טמא עסקינן דמדינא סגי לי בכל דהוא ורבנן הוא דגזרו בהו דילמא חייס עליהו ולא מבטל לי וכיון דאיכא רובא לא צריף, דהראב"ד מפרש כפירש"י דהא דאמר רבא קאי על מתניתן דמי חטאת דמשו"ה אף דר' יהודה אית לי רואין אעפ"כ במי חטאת אמר דסגי ברובא משום דמירי בכלי שתוכו טהור וגבו טמא משו"ה פיון דמי חטאת שנה לגמרי בכה"ג מודה ר' יהודה דסגי ברובא, אבל תוספתא דדלי שפלא יין או חלב מירי בכלי שטמא ממש משו"ה סבירא לי לר' יהודה רואין, וא"כ רבנן אף בטמא ממש ס"ל דסגי ברובא ולא אמרינן רואין, אבל הרמב"ם מפרש דרבא ס"ל דרבנן ג"כ אית להו רואין משום דס"ל דממשות הדבר לא בטל והא דס"ל במלא יין או חלב דסגי ברובא משום דמירי בכלי שתוכו טהור ובכה"ג פליגי ר' יהודה ורבנן ולפי זה לא קשה ברייתא דמלא מי רגלים רואין ובמי חטאת סגי ברובא דהתם מירי בטמא ממש ובטמא ממש גם רבנן אית להו רואין דגם רבנן סבירא להו דממשות לא בטל (דלא פריש לקיש) והא דבמי חטאת סגי ברובא, דהא, הא דמי חטאת לא סלקא להו השקה ולא נעשו מקנה הוא רק מדרבנן, וכדאמרינן בפסחים ל"ד דהא דמי החג שהקדישן ואח"כ השיקן פסולי הוא

מעלה בעלמא מדרבנן שלא יהי זריעה להקדש דמשום האי טעמא אם מלא מי חטאת לא סלקא השקה למי חטאת משום המעלה דאין זריעה להקדש וכיון דהוי רק מעלה בעלמא מדרבנן משו"ה סבירא להו לרבנן דסגי ברוכא, לפי זה לא קשה כלל על הרמב"ם פ"ג דפסק בדלי שיש בו זין או חלב הולכין אחר הרוב א"כ איך פסק הרמב"ם למתניתן דדם בדם רואין פאילו הוא מים הא לרבנן לא סבירא להו רואין, אכן לפי הנ"ל לא קשה דהא הרמב"ם פסק פרבא ולא פריש לקיש וא"כ גם רבנן אית להו רואין היינו דמציאות הדבר לא בטל ורק בדלי שיש בו זין לבן, דמייירי בתוכו טהור בזה סבירא להו דלא אמרינן רואין, וגם לא קשה מהא דבכל התורה קי"ל דחד בתרי בטל לגבי איסור בהיתר והכא בדם בדם סבירא לן רואין דבכל התורה חד בתרי בטל אין הטעם משום דבטל המציאות אלא משום היכא דסותר המיעוט להרוב קי"ל אחר רבים להטות ובטל האיסור אבל מציאות הדבר לא בטל.

אבל לגבי זריקת הדם דאין סותרין זה את זה דמצוה הדבר על כותפא דגברא בזה אמרינן רואין דמציאות הדבר לא בטל, והא דפריה ונשער מין במינו פמין בשאינו מינו הוא רק לריש לקיש דס"ל באיסורין מבטלין זה את זה אף דשם לא שייך סותרין זה את זה ובזה הא קי"ל האיסורין אין מבטלין זה את זה.

אכן דברי הראב"ד תמוהים מאד דכיון דהראב"ד מפרש דרבא תריץ אליבא דר' יהודה דאית לי רואין אבל רבנן אפילו בטמא ממש אית להו דסגי ברוכא ולית להו רואין א"כ איך לא השיג הראב"ד על הרמב"ם דפסק פסתמא דמתניתין דנתערב דם בדם החי רואין פאילו הוא מים ולא בטל ברוכא הא לפי הגמ' זה דוקא אליבא דר' דאית לי רואין אבל רבנן הא לית להו רואין וא"כ אם רוב הדם דם שפסול לזריקה כמו דם החי או בהמת חולין ובטל דם הפשר לזריקה ברוב הדם שאין ראוי לזריקה והא בגמ' תלי זה בזה ועיין בלח"מ בפ"ב מהלכות פסולי המוקדשין שהקשה זה ונשאר בצ"ע.

והנראה לי דהנה הא דאמר בגמ' תנאי לכאורה פשוט דקאי על הא דאמר ונשער מין במינו פמין בשאינו מיני דהא תנן נתערב ביין רואין אותו פאילו מים והוי מין במינו דהרי אזלינן בטר חזותא, וע"ז משנו תנאי היא דדלי שיש בו זין לבן או חלב דהוי עם מים מין במינו דהרי הכא אזלינן בטר חזותא וחזותא דהיין לבן עם המים הוי חדא א"כ הא דאמר תנאי היא הוא אם אמרינן במין במינו רואין פאילו אינו מינו או לא, אכן הכ"מ פתב שם בפ"ג מהלכות מקנאות הלכה י"ט ז"ל פ"ק התערובות עלה ע"ח ע"ב אמרינן גותן טעם ברוב לא הוי דאורייתא תנאי היא דתנאי דלי שיש בו זין לבן חלב והטבילו הולכין אחר הרוב עכ"ל הכ"מ, ולכאורה הדברים תמוהים מאד דהא הכא סבירא לן דהיין לבן במים הוי מין במינו.

לכן נראה לי לפי גרסת ופירוש הכ"מ הראב"ד מפרש פירוש אחר בכל דברי הגמ' דהנה ריש לקיש דסבירא לי האיסורין מבטלין זה את זה ע"כ דסבירא לי מציאות הדבר בטל וא"כ טעמא דבמין בשאינו מינו מודה לפי המסקנא דסבירא לי ע"כ דמה שיש לזה טעם אחר זה מהפך הדבר ומשו"ה מחויב משום טעם הדבר, וע"כ סבירא לריש לקיש טעם פעיקר דאורייתא והתורה אמרה שטעם הדבר מגררא הדבר, והנה לפי זה מה שהכ"מ מפרש דברייתא דדלי שיש בו זין לבן או חלב סבירא לרבנן דהולכין אחר הרוב ור'

יהודה פליג וסבירא לי דרואין פאילו הוא יין אדום דרבנן סבירא להו טעם לאו פּעיקר וא"כ אף דהיין לָבָן נתן טעם יין בהמים מפני זה לא נשתנה המים לגרר אחר היין ועל המים דין מים עליהם וכיין דהוי רוב מים בטל המיעוט יין דמיעוט בטל לגבי הרוב ולא הוי לי' חציצה, אכן ר' יהודה סבירא לי הטעם פּעיקר דאורייתא וא"כ אף שלא שינה הוין את חזותא דהמים אכל כיון ששינה את טעם המים שוב אין המים ראויין להיות מקנה דטעם שבהם פסלתם מדין מים, והא דאמר ר' יהודה רואין אותן פאילו הו יין אדום זהו שיעור נר' יהודה בנתינת הטעם, וכמו דמצינו שיש הרבה שיעורים גיד הנשה אמרינו במשנה דף צ"ו משערין בפשר בלפת ובדף צ"ז אמר ר' אבהו אמר ר' יוחנן פל איסורין שבתורה משערין פאילו הו בפצל וקפלוט ובציר אמר ר' יהודה דשיעורן קרוב למאתים ה"נ סבירא לר' יהודה לשער עד כמה נותן טעם יין במים כל זמן שאם הי' יין אדום הי' ניקר האדמומית זהו שיעור שעוד ניקר טעם היין בהמים א"כ אף הם היין לָבָן ואין עושה רושם על המראה אבל על הטעם עושה רושם משו"ה רואין פאילו הוא יין אדום דעושה רושם על האדמומית זהו השיעור שיין לָבָן עושה רושם על הטעם, וכיון שניקר הטעם בהמים שוב כל המים שבהפלי לא נעשו מקנה, ופליגי רבנן ור' יהודה אם טעם פּעיקר מדאורייתא או לא, ולפי זה יגרוס הרמב"ד ונשער מין בשאינו מינו כמין במינו דהא תנו ונתערב ביין רואין אותו פאילו הוא מים, פירוש כיון דסבירא לריש לקיש דמין במינו בטל המציאות שהרי באיסורין אי, שייך לומר דהמיעוט סותר להרוב וא"כ אף בשאינו מינו מציאות הדבר יבטול לגבי הרוב כמו במינו, אלא דסבירא לריש לקיש דטעם פּעיקר מן התורה והאיסור מפני הטעם שט"ו הטעם משתנה הדבר וגם המבטל משתנה ע"י הטעם ופרייך אם מן התורה הטעם משנה המבטל ונעשהו לאיסור אם כן דם שנתערב ביין כיון דעתה בהדם טעם יין א"כ ופסול עתה הדם בעצמו מלזרוק על המזבח שהרי נכנס בו טעם יין וא"כ הדם ופסול מלזרוק שהרי ע"ו הטעם נשתנה ודינו כמו יין ומדאיתא במתניתין, דאף אם נתערב ביין שאינו מינו עם הדם משערין כמו מים וכמו דם בדם ע"כ דמן התורה טעם לאו פּעיקר ומין בשאינו מינו משערין כמין במינו וקשה לריש לקיש דסבירא לי טעם פּעיקר מן התורה וקאמר, לא רואין לדם פאילו הוא מים והפירוש דבטל ופרייך אי הכי בטל מיבעאי לי ועוד תנאי ר' יהודה אומר רואין אותן פאילו הוא יין אדום ואין הקושץ ביין דס"ל לר' יהודה רואין ה"נ נימא רואין דאדרבה ר"י סבירא לי דטעם פּעיקר דאורייתא וגם כיון שידע דרבנן פליגי מאי פרייך מר' יהודה, רק מוכיח מר' יהודה דלשון רואין אין הפונה דבטל, א"כ במתניתין הפירוש רואין אותן פאילו הו מים דלא בטל ואם טעם פּעיקר דאורייתא כיון שטעם הדם יש בו טעם יין ופסול מלזרוק ועיין בשיטה מקובצת שג"כ מפרש שאין הפונה דמקשה מדין דר' יהודה אלא דמוכיח דהפירוש רואין דאין בטל, ומשני תנאי היא דלרבנן דסבירא להו ביין לָבָן או חלב דהולכין אחר הרוב דסבירא דאף שבהמים יש טעם יין אעפ"כ אין פוסל את המים והמים מבטלין את היין משום דמיעוט אין חוצץ בדין חציצה הולכין אחר הרוב והמים לא נפסלו למקנה, דטעם פּעיקר לאו דאורייתא, אכן ר' יהודה סבירא לי דטעם פּעיקר דאורייתא משו"ה ס"ל דאם הי' יין אדום הי' ניקר רשומו בהמים א"כ אף שהוא יין לָבָן ואין רישומו ניקר אבל טעמו דידי' ניקר וא"כ פוסל את הטבילה דאין המים שבהפלי נעשו מקנה, והאי דינא דאמר ר' יהודה רואין אין שייך כלל בדינא דמתניתין

לגבי דם שנתערב בדם או ביין דהתם קאי לדין המיעוט דאם הי' רישומו ניכר במים הא לא בטל (לרבנן דס"ל טעם לאו כעיקר) והדם פשר לזריקה, אבל הכא בהפלי פיון דהמים לא נפסלו שאין טעם היין פוסלתו שוב הוי היין הלכן מיעוט ומיעוט שאינו מקפיד אין חוצץ, ולר' יהודה דאמר רואין דס"ל טעם כעיקר במתניתן יפסל הדם ואף אם הי' רישומו ניכר דכיון דהיין נתן טעם בהדם נפסל הדם דכמו הטעם אוסר, פן הטעם פוסל מלזרוק ופוסל מלהיות מקנה לר' יהודה, ופריה ורמינהו דלי וכו' מלא מי רגלים רואין אותן פאילו הוא יין, להראב"ד, דהוא יגרוס בתוס' דהגרסא רואין פאילו יין (והא דלא השיג על הרמב"ם דכתב רואין פאילו הו מיס נפרש לקמן) היינו פיון שאם הי' יין הי' נותן טעם בהמים והיו גם הם נפסלין מלהיות מקנה שטעם כעיקר דאורייתא, גם מי רגלים נותנין טעם בהמים ופוסלין את רוב המים שבהפלי מלהיות פשרים.

מלא מי חטאת עד שיירבו המים על מי חטאת, מאן שמעת לי דאית להו רואין ר' יהודה פירוש דאיהו ס"ל טעם כעיקר וא"כ איך אמר במי חטאת דאזלינו בתר הרוב הא ר"י סבירא לי מין במינו לא בטל וא"כ במי חטאת לא הי' אמר דמועל רוב, דכיון דס"ל דכשר לזרוק וטעמא דרבנן דסבירא להו רואין ואם הי' מום הי' אזל מראית הדם אז אף אם נתערב דם בדם ואף דחזותא דהך דם במקומו שפרי הדם לא בטל מראית הדם הפשר, ואעפ"כ אמרו רבנן דפסול לזרוק משום דבטל החשיבות של הדם הפשר פיון שנתערב בכל כף שאם הי' מים הי' בטל המראה, ור' יהודה דס"ל אין דם מבטל דם ולכאורה אף דאמר ר' יהודה מין במינו לא בטל עכ"פ החשיבות נימא דאזל וע"כ דר' יהודה סבירא לי דמין במינו החשיבות במקומו ולא בטל החשיבות.

וא"כ אף מיעוט יהי' חציצה פיון שלא בטל החשיבות דלר' יהודה מין במינו לא בטל החשיבות ועיין בשיטה מקובצת שג"כ מפרש הקוש' במתניתן דמין במינו לא בטל וכן בתוס', ומשני אב"י דהא דאמר ר' יהודה מין במינו לא בטל החשיבות הוא דרב"י, אבל איהו בעלמא יוכל לסבור דאף דמין במינו לא בטל אבל החשיבות אזל משו"ה במי חטאת פיון דהוי מיעוט ולא נתנו טעם בהמים הרוב משו"ה עלתה הטבילה, ורבא משני דהכא מיירי בכלי שתוכו טהור וגבו טמא וכיון דהטבילה דרבנן, דרבנן גם ר' יהודה מודה דמין במינו בטל כמו שפירץ רבא בגמ' חולין לגבי ציר בדרף צ"ח דכיון דציר הוי זינעה בעלמא גם ר' יהודה מודה דמין במינו בטל, לפי זה לא קשה כלל על הראב"ד פיון דפסק דרבנן איך פסק למתניתן דרואין דאדרבה פיון דפסק דרבנן דטעם כעיקר לאו דאורייתא וכן פסק הרמב"ם דטעמו וממשו היינו שיש פזית בכדי אכילת פרוס אז לוקין דס"ל להרמב"ם דזה ילפינו מקרא דמשרת דאמרה התורה, כל זמן שיש מין בשאינו מינו פזית בכדי אכילת פרוס לא בטל ממשות ולוקין על זה, אבל אם אין פזית בכדי אכילת פרוס ס"ל להרמב"ם דאין אסור אלא מדברי סופרים דטעם לאו כעיקר ואף מדין חצי שיעור אין פאן, והראב"ד סבירא לי דכיון דלדין ממשות האיסור לא בטל יש לזה דין חצי שיעור, אבל טעם לחוד בטל מן התורה אף להראב"ד דטעם לאו כעיקר, ואף אם נימא דס"ל להראב"ד דטעם לחוד אסור וכדמשמע מהרשב"א בחולין פרוק כל הכשר היינו לדין דגם חצי שיעור אסור אבל ההיתר אין איסור מטעם עצמותו אלא דהטעם אסור והאיסור משום שאוכל הטעם אבל ההיתר לא נהפך לאיסור דלא כר' יהודה דס"ל דהיתר נעשה איסור, משו"ה לרבנן יון לבן אין חוצץ דאף שנתן טעם בהמים לא נפסלו

המים ממי מקנה, משו"ה במתניתן אף אם נתערב הדם בינו ונתן היינו טעם בהדום לא נפסל הדם מלזרוק דטעם לאו פְּעִיקָר, ומשו"ה לא השיג על הרמב"ם בדין דמי רגלים דאמר הרמב"ם רואין אותן פאילו הן מים, ולפי גרסת הרמב"ם רואין פאילו הן זין דזה דוקאלר' יהודה דס"ל טעם פְּעִיקָר, א"ל לרבנו אין רואין פאילו הן זין אלא פאילו הן מים.

פסקא ד זהא דאמר ופליגא דר' אלעזר דאמר ר' אלעזר פשם שאין מצות מבטלות זו את זו פה אין איסורים מבטלין זו את זו מאן שמעת לי דאמר אין מצות מבטלות זו את זו הלל היא דתניא אמרו עליו על הלל הזקן שהי' פורכן בב"א ואוכלן משום שנאמר על מצות ומרורים יאכלהו, ולכאורה הא הכא הוי מין בשאינו מינו ובמין בשאינו מינו הא למסקנא דגמ' דידן גם ר"ל מודה נראה לי דהנה פפי שביארנו למעלה הא כל הסוגיא דפגול ונוטר שבללן זה בזה ומתניתן דזין בינו ודם בדם.

ודיני דכלי מלא משקה וכו' הפל מייירי היכא שנתערבו זה בזה, ונעשו עתה גוף אחד אם בטל המיעוט לגבי הרוב או דעצמיות המיעוט לא בטלו אכן הכא בדין דהלל הזקן הא לא בללן אלא שאוכלן בב"א בזה הוא דין אחר.

דהנה המ"ל בפ"ד מהלכות מאכלות אסורות מסתפק בהא דקי"ל בלע מצה יצא ואם פרכן בסיב לא יצא אם נאמר באיסורים דאם פרה דבר איסור בסיב ובלע אם מחויב, ומביא הירושלמי פ"ג דשבועות הלכה ג' שבועה שלא אוכל פת וכרכן בעלי קנים ועלי גפנים ואכל אינו חייב אלא אחת, שבועה שלא אוכל פת וחרצנים ונגים וכרכן בחרצנים ונגים חייב על כל אחת ואחת ע"כ ובודאי פפי גרסת הירושלמי קשה מאד דאם אמר שלא אוכל פת ותו לא פשיטא דאינו חייב אלא אחת וכו' ע"כ פתב דאפשר דהגרסא אינו חייב אפילו אחת ואשמיענן פיון דמפסיק לי קנים בין גרונו לפת לא חשיב אכילה אבל אם פרכן בחרצנים ונגים חייב אף על הפת משום דחרצנים ונגים חשויי אכול ומין במינו אינו חוצץ, וכ"כ רבינו פ"ג מהלכות שאר אבות הטומאה דין ה' ז"ל הפורה פזית מבשר נבלת העוף הטהור בחזרת וכיוצא בזה ובלעו אעפ"י שלא נגע בגרונו ה"ז טמא פרכו בסיב ובלעו ה"ז טהור ע"כ, וכתב שם מרן והטעם נראה דהיינו משום דכיון דחזרת מין אכול הוא מין במינו אינו חוצץ מה שא"כ בסיב, ומיהו גם לפי גרסא זו קשיא לי דאמאי נקט גבי חרצנים ונגים דנשבע עליהם פיון דכוננת הירושלמי אינו אלא ללמדנו דחרצנים ונגים חשויי מאכל ומין במינו אינו חוצץ הו"ל דומיא דרישא דאם נשבע על הפת וכרכה בחרצנים ונגים דחייב על הפת עכ"ל המ"ל.

והנה מה דנקט המ"ל דטעמא דהרמב"ם דמשו"ה גבי נבלת עוף הטהור אם פרכן בחזרת ובלעו אעפ"י שלא נגע בגרונו, משו"ה טמא דחזרת מין מאכל וכל שהוא מין מאכל הוי מין במינו ואינו חוצץ, נראה לי דאין הפונה פן שיהי פתב הרמב"ם בפ"ו מהלכות חמץ ומצה הלכה ב' ז"ל בלע מצה יצא בלע מרור לא יצא בלע מצה ומרור פאחד ידי מצה יצא ידי מרור לא יצא שהמרור כטפילה למצה, וכתב שם המ"מ שזה שפתב הרמב"ם שהמרור כטפילה למצה הוא טעם דמשו"ה יצא ידי מצה ולא אמרינו שהמרור הוי הפסק בין גרונו למצה משום דהמרור טפילה להמצה והיינו משום דחזרת הוא מהמינין שנאכלין נטפל וא"כ גם הא דאמר הרמב"ם גבו נבילת עוף הטהור דאם פרה הבשר

בחזרת ואכל הוא טמא משום דחזרת הוא טפל להבשר ואין חוצץ דכל דבר שהוא טפל אין חוצץ (וכן כתב רבינו חננאל בסנפא ל"ז דמשו"ה פל לנאותו אינו חוצץ דהוי מין במינו ה"נ פיון שניאכל ללפת בטל לבשר ומצה ויהו מין במינו) לפי זה דבר מאכל שאינו נאכל ללפת ואינו טפל אז בזה הדין להקפד, דאם פרוז מאכל במאכל ואוכל מין במינו אינו חוצץ ומין בשאינו מינו חוצץ ופטור, ולפי זה הא דעלי קנים חוצצין הוא חידוש שלא נימא פיון שאינם מין מאכל בטלים להמאכל הוי טפל ולא יחצוץ, קמ"ל פיון דאין מין מאכל פלל לא שיהו טפל, ולפי זה אפשר גם בדברי מרן שכתב לגבי נבלת עוף הטהור שפרוז בחזרת ובלען טמא משום דמין מאכל הוא הוי מין במינו היינו דוקא בחזרת שמיין מאכל הוא והוא טפל להבשר, אבל אם מין טפל לבשר מין בשאינו מינו חוצץ, ובדברי הירושלמי יש לגרוס שבועה שלא אוכל פת ועלי קנים וגפנים וכרוז הפת בעלי קנים וגפנים (פירוש או בעלי קנים או בעלי גפנים) אין חייב אלא אחת דהרי עלי הגפנים או הקנים מפסיקין בין הפת ואין חייב על הפת שהרי העלים דלאו מין מאכל הוא חוצץ, וצריך לומר דהירושלמי סובר דאיסורין מבטלין זה את זה או דאפשר דאף מאן דסבירא לי איסורין אין מבטלין עלים דלאו מין מאכל הוא פלל חוצץ ועוד אפשר דאימתי אמרינן איסורין אין מבטלין דוקא באיסורין שאסרה התורה שהאיסורים הם גוף האיסור, אבל שבועה דהוי רק איסור גברא כו"ע מודו דאיסורין מבטלין זה את זה, אבל אם נשבע שלא יאכל פת וחרצנים או זגים פיון דחרצנים וזגים הוא מין שבפני עצמם אין אוכלין אותם אבל ע"י תערוכות אוכלין אותם.

א"כ חרצנים וזגים יש להם דין כמו חזרת שהמה טפלים להאוכל והמה אינם חוצצין בין הפת והגרון, משו"ה מחויב על פל אחת ואחת. והנה לפי זה אם נימא דאיסורין הוי שני מינים אם פן אם לא פלל ואכל שני זיתים פיון דבשעת אכילה חוצץ מין אחד בין חבירו והגרון יהי פטור לא מטעם ריבוי אלא מטעם חציצה ואדרבה יהי הדין דדוקא מין בשאינו מינו פטור, וכן במצוה אם אכל שני זיתים זית פסח וזית מצה דבעת אכילה חוצץ המצה בפני הפסח והמצה בפני המצה אם נימא דאיסורין מבטלין זה את זה לא יצא משום דחוצצין זה בפני זה, ומדיצא אם פרוז בבת אחת ואכלו ע"כ פיון דשניהם מצוה אין חוצצין זה בפני זה.

וכן באיסורין אין חוצצין זה בפני זה משום דזה ששניהם איסור עושה שאין חוצצין זה בפני זה, ה"נ אם פללן ונשאון גוף אחד אין מבטלין זה את זה דמה שהמה איסורין עושה שלא יבטל זה את זה.

ומה דלכאורה קשה מסוגיא זו על סוגיא דפסחים דהכא משמע דדוקא מהלל מוכיח דמצות אין מבטלות זו את זו ואילו בפסחים דף קט"ו מסיק רב אשי דגם רבנן סבירא להו דיוצאין אף אם אוכלו בב"א ולא אמרינן שמבטלין זה את זה, נראה לי דהנה הרמב"ם פתב בפ"ח מהלכות חמץ ומצה הלכה ח' ו"ל בזמן הזה שאין שם קרבן אחר שמברך המוציא לחם חוזר ומברך על אכילת מצה ומטבל מצה בחרוסת ואוכל, וכתב על זה הראב"ד דזה הבל, וכתב המ"מ שלא הי' לא להקביל הדבר שהרי גם ר' יצחק אבן גיא פתב ו"ל מברך על אכילת מצה וטובל ואוכל אכן לדידי דברי המ"מ תמוהים דמה שכתב הר"י אבן גיא פתב מוטבל משום דכל אכילתם הי' דרוז טיבול וכמו שכתב הרשב"ם

שם דף קי"ד במתניתן דהביאו לפניו אבל הרמב"ם שפתיב מטביל חרונסת הרי דהצריף לטביל בתרונסת, ע"ז פתב הרמב"ם ד שנה הבל, דלמא להטביל בתרונסת.

ולישב דברי הרמב"ם נראה לי דהנה הרמב"ם שם פהלכה ו' וכתב ז"ל ולוקח שני רקיקין וחולק ומניח פרוסה לתוך שלם ומברך המוציא לחם מן הארץ וכו' ואחר פה פורה מצה ומרור פאחת ומטביל בתרונסת ומברך פרוה וכו' אשר קדשנו במצותיו וצוננו על אכילת מצות ומרורים ואוכלן, ואם אכל מצה בפני עצמה ומרור בפני עצמה מברך על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו והשיג הרמב"ם ד זה לשונו זהו פהלל מ"מ זה הסדר לא דינק וכנת הרמב"ם ד להקשות פיון שפתיב פהלל א"כ הי' לו לכוה פסח מצה ומרור פיחד פדרך שהי' הלל עושה, והנה שם בפסחים קט"ו איתא אמר רבינא אמר לי רב משרשיא בר' דרב נתן משמיל דהלל לא לכוה אינש בזמן הנה מצה ומרור וליכול משום דסבירא לן מצה בזמן הנה דאורייתא ומרור דרבנן ואתי מרור דרבנן ומבטל למצה דאורייתא, אפילו למ"ד מצות אין מבטלות זו את זו ה"מ דאורייתא בדאורייתא ודרבנן בדרבנן, אבל דאורייתא ודרבנן אתי דרבנן ומבטל דאורייתא, מאן שמעת לי דאמר אין מצות מבטלות זו את זו הלל הוא דתניא אמרו עליו על הלל הזקן שהי' כורכן בבת אחת ואוכלן שונאמר על מצות ומרורים יאכלהו אמר ר' יוחנן חולקים עליו חביריו על הלל דתניא יכול יהא כורכן בבת אחת ואוכלן פדרך שההלל אוכלן תלמוד לומר על מצות ומרורים יאכלהו אפילו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו.

מתקיף לה רב אשי אי הכי מאי אפילו אלא אמר רב אשי האי תנא הכי קתני יכול לא יצא בהו ידי חובתו אלא א"כ כורכן בב"א ואוכלן פדרך שההלל אוכלן תלמוד לומר על מצות ומרורים יאכלהו אפילו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו וכו' והנה פבר הקשה בתוס' מאי מיייתי ראי' דהלל סבר מצות אין מבטלות זו את זו, דילמא שאני הקא דכן אמרה התורה שצריכין לאכול דוקא בבת אחת דכן הוא המצוה ותיקצו בתוס' ז"ל וי"ל מדסבר דלכתחילה יש לו לכוה ובדיעבד נפיק פי לא פריה א"כ בעלמא אין מבטלות דאי מבטלות א"כ איצטריף קרא להתיר פריכה ולומר דהקא לא מבטל והלפך לרבנן דמוקי קרא בדיעבד שמעינן דבעלמא מבטלות ושאני הקא דגלי קרא ודברי התוס' תמוהים דא"כ למאי איצטריף לרבנן לימוד דיאכלהו דאפילו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו הא בלא קרא דיאכלהו הוי אמרינן דהא דאמר קרא על מצות ומרורים היינו דבדיעבד יוצאין אף אם כורכן.

אכן לדידי נראה דראית הגמ' דלהלל מצות אין מבטלות זו את זו דהנה פתבו בפוסקים דצריכין לאכול שני זיתים מצה אחד לחיוב מצה ואחד לפסח, ונראה מדברייהם דאוכלין המצה תחת הפסח ולדידי נראה דהנה הפסח מביא חיוב לאכול מצה שהרי בפסח שני ג"כ מחויבים לאכול מצה וכדכתיב קרא על מצות ומרורים יאכלנהו, אכן אף בלא פסח מחויבים לאכול מצה בליה הראשונה פדכתיב בערב תאכלו מצות, והנה אילו היו הדין דמצות מבטלות זו את זו הנה בודאי דהפסח צריף לאוכלו פדינו אליבא דהלל לכוה במצה ומרור שהרי פן מצנת התורה לאכול את הפסח על מצות ומרורים אכן במצה שהי' אוכל בעת אכילת הפסח לא הי' יוצא חובת דבערב תאכלו מצות שהרי אותה המצה שצריכין לאכול בערב משום חיוב דבערב תאכלו מצות אין לה דין לאכול עם

פסח ומרור, וא"כ הי' צריך הלל ללאכול עוד פניית מצה מלבד המצה שאכל עם הפסח, אכן אם ניקא מצות אין מבטלות זו את זו א"כ הלל אף אם לא הי' הדין שפסח צריך ללאכול עם מצה והי' אוכל המצה עם הפסח הי' יוצא א"כ יוצא במצה שאכל עם הפסח גם ידי חובת מצה דבערב תאכלו מצות וא"כ אם היו אומרים על הלל שאכל הפסח עם מצה ומרור לא הי' פלל ראי' דהלל סבר דמצות אין מבטלות זו את זו, דאפשר שאחר אכילת הפסח עם מצה ומרור הי' אוכל פניית מצה בפני עצמה משום מצות אכילת מצה בערב, אבל הלא אמרו עליו שהי' פורקן ומהו הפירוש פורקן הפירוש אלו השלשה מצות שמחוייבים בלילה הראשונה, פסח מצה ומרור, הי' הלל אוכלן בב"א, א"כ מוכח שלא הי' אוכל עוד מצה אלא הי' פורקן כל אלו השלשה מצוות של פסח מצה ומרור הי' אוכל ביחד.

מזה מוכיח דס"ל להלל מצוות אין מבטלין זו את זו ובאכילת הפסח עם מצה ומרור הי' יוצא גם מצות בערב תאכלו מצות, ע"כ דס"ל מצות אין מבטלין זו את זו. והנה בהא דשני רב אשי דהכי קתני יכול לא יצא ודי חובתו אלא א"כ פורקן וכו' אפילו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו הנה המאור ס"ל דלרב אשי האי פרייתא אתיא פהלל, אכן רב אלפס מפרש דהו' פרייתא רבנן אמרי לה ופליגי עלי' דהלל דלהלל לא יצא אלא אם פורקן, ולרבנן אפילו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו, ועיין בדברי הרמב"ן במלחמות אכן לכאורה קשה נהי דמהאי פרייתא דאייתא דיצא אפילו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו שפענין דרבנן פליגי על הלל וס"ל דיוצאין אפילו זה בפני עצמו וזה, בפני עצמו, אבל מנא לן דהלל פליגי על חביריו דילמא גם הלל סבירא דבדעיבד יוצאין אפילו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו, אכן הלל הי' נוהג תמיד לאוכלן בב"א משום דהלא בקרא פתיב מעיקרא לקורקן פדכתיב על מצות ומרורים יאכלוהו.

אכן הלל ויהו פרייתא דרשי שני פסוקים וכמו שציין הגר"ב רנשבורג דפרייתא אין הגרסא על מצות ומרורים אלא הגרסא ומצות על מרורים יאכלוהו, דהנה האי פסוק דעל מצות ומרורים יאכלוהו נאמר במדבר ט' לגבי פסח שני: אכן הפסוק דמצות על מרורים נאמר בפסח מצרים וכתוב שם ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אש ומצות על מרורים יאכלוהו ופרייתא דדרשה פסוק דפסח מצרים דרשו מדכתיב קרא ואכלו את הבשר צלי אש ומצות על מרורים דלא איצטרף לכתוב יאכלוהו פיון דכבר פתיב בקרא ואכלו את הבשר ונדעין דקרא מיירי באכילה, א"כ הי' לכתוב ומצות על מרורים והוי מפרשינן דאת הפסח ואכלו צלי אש, והמצות יאכלו עם מרורים והיינו שיאכלו הפסח בלבדו והמצות יאכלו עם מרורים (והרמב"ם אין מפרש בהפרייתא פפירש הרשב"ם דאילו לא הי' כתוב יאכלוהו הוי אמינא דיאכל הפסח עם מצה ומרור אלא דבלא קרא דיאכלוהו הי' הדין דפסח בלחודי' ומצות על מרורים היינו המצה עם המרור) אבל פיון דכתיב יאכלוהו שהוא מיותר דהרי קרא מיירי באכילה והוי מפרשינן מאי דכתיב ומצות על מרורים שיאכלו המצות עם מרור, משו"ה דרשי רבנן דאם רוצה אוכל מצה בפני עצמו ומרור בפני עצמו ואף דיאכלוהו הוא לשון זכר ומצה היא לשון נקבה אפשר דקרא יאכלוהו על המרור ומרור הוא לשון זכר, אכן הלל דרש קרא דבמדבר ט' דמיירי בפסח שני דכתיב שם בחדש השני בארבעה עשר יום בין הערבים יעשו אותו על מצות ומרורים יאכלוהו, דשם ע"כ צריך לכתוב יאכלוהו דהרי לא פתיב שם אכילה ודרש

הלל מדכתוב על מצות ומרורים יאכלוהו וצריך לאכול הפסח עם המצה והמרור, וכיון
דהוא דריש האי קרא א"כ דוקא אם פרה את הפסח עם המצה והמרור יצא ואם לא פרה
לא יצא ושהרי האי קרא יאכלוהו ע"כ קאי על הפסח ושיאכלו אותו עם מצות ומרורים:
אכן רבנו האי קרא לא דריש דהם מפרשים ושיאכלו הפסח ובעת ההיא יהי גם המצות
והמרורים לאכילה היינו דאשמיענו דגם לענין מצה ומרור דין פסח שני פסח ראשון
שאוכלים אותו על אכילת מצה ומרור, גם הפסח שני אוכלים אותו על האכילות של
מצות ומרורים, לפי זה רבנו והלל פליגי בתרתי אליבא דהלל דדריש קרא דעל מצות
ומרורים יאכלוהו לדידי' צריך לכוון את הפסח עם מצה ומרור ולאכול ביחד פסח מצה
ומרור וגם דוקא באופן הזה, דהא בקרא כתוב שפן ואכלו את הפסח על מצות ומרורים
אכן לרבנו את הפסח אוכלים בלבדו והמצה והמרור רצה אוכל אותם ביחד רצה אוכל
מצה בפני עצמו, ומרור בפני עצמו ולפי זה הא דאמר ר' יוחנן חולקים עליו חביריו על
הלל מהו פרייתא מוכח בנדאי דרבנו פליגי עלי' דהלל, דהאי דאמרי רבנו יכול לא יצא
די חובתו א"כ כורכו בבת אחת ואוכלן כדרך שהלל אוכלן אין הכוונה עם הפסח דכונה
לא מספקי לרבנו אחרי דהם דריש קרא ואכלו את הפסח על מצות ומרורים דהכונה
דפסח אוכלים בפני עצמו ומצות על מרורים בפני עצמן ורק לישנא בעלמא הוא דכמו
דהלל סבר דדוקא בבת אחת פסח מצה ומרור ה"נ הוי אמינא לרבנו דוקא מצה ומרור
ביחד ע"ז אמרו רבנו כיון דכתיב ואכלוהו ושהוא מיותר דהרי מיירי קרא באכילה ושהרי
כתוב פרה ואכלו הפסח ממילא דענין דהא דכתיב ומצות על מרורים הוא ג"כ באכילה
ושיאכלו המצות עם המרורים, ומדכתיב יאכלוהו ושהוא מיותר אשמעינו דיוצאים אף אם
אכל מצה בפני עצמה ומרור בפני עצמו, לפי זה לא קשה קושית הרמב"ד על הרמב"ם
שכתב ז"ל פהלל מ"מ זה הסדר לא דייק דלפי דברינו הרמב"ם פסק דלא פהלל אלא
פרייתא ואין לאכול פסח מצה ומרור ביחד אף אם נימא מצנת און מבטלות זו את זו,
אעפ"כ אין לכוון ביחד, ושהרי אין עושין מעצמנו מצות חבילות חבילות ורק מצה
ומרור צריך לאוכלן ביחד ושהרי אמרה התורה ומצות על מרורים וכיון דכן אמרה
התורה לעשות אין זה ענין פלל לא לדין אין עושין מצות חבילות, ולא לדין מצות
מבטלות, דאף אם מצות מבטלות זו את זו, צריך לכוון המצה והמרור ולאכול ביחד
ושהרי פן מצות התורה, אכן אמרה התורה שגם אם אכל זה בפני עצמו וזה בפני עצמו
ג"כ הוא מקיים המצוה, אכן הרמב"ד ס"ל פהרז"ה בעל המאור דהוא מפרש דרב אשי
דחי דברי ר' יוחנן וס"ל דפרייתא אתיא פהלל וגם הלל מודה דאם אכלן זה בפני עצמו
ונה בפני עצמו יצא, וא"כ הקשה דזה הסדר לא דייק דלהלל צריך לאכול פסח מצה
ומרור ביחד, והדר קאמר בגמ' השתא דלא איתמר הלכתא אי פהלל אי פרבנו ומפרש
האלפס ואנן בעינן למעביד זכר למקדש, פירוש דלרבנו דס"ל דגם בזמן המקדש הי'
אפשר לצאת מצות מרור בלא אכילת מצה, א"כ בזה"ז פשתקנו רבנו לאכול מרור לא
תקנו רבנו עם מצה דכיון דע"כ אוכל מצה בלא מרור, א"כ הוי מרור דרבנו ומצה רשות
שכבר יצא אכילת מצה, אבל להלל דבזמן הבית לא היו אוכלין מרור לבדו, וא"כ
פשתקנו רבנו בזמן הזה לאכול מרור התקנה הא צריכה להיות זכר למקדש, וא"כ אף
שלא יוכלו לאכול עם פשר דהרי אסור לאכול צלי, אבל עם מצה צריכין לתקן דלהלל
לא הי' אכילת המרור בלא המצה וא"כ להלל אין יוצאין מרור אלא אם אוכלין מרור

עם מצה משו"ה עבדינו מקונדם מרור לחודי' פסברת רבנו, ואח"כ אוכלין מצה ומרור לצאת דעת הלל דלדידי' פינו דמצות מרור הוא זכר למקדש צרכין לאכלו עם מצה כמו שהי' בזמן המקדש, נמצא להרמב"ם בזמן הבית הי' לכתחלה המצוה לאכול המצה עם המרור שהרי זה פתיב בקרא מקונדם ומצות על מרורים, והנה מדאורייתא המרור הוא היקרות שיוצאין בהן ידי מצות מרור, אכן רבנו חידשו עוד מין מרור חרוסת זכר לטיט וא"כ בזמן הבית הי' לכתחלה המצוה לאכול המצה והמרור, ולטבול בחרוסת לקנין מרור דרבנו זכר לטיט והקשה בתוס' דף קי"ד ד"ה אעפ"י דאמאי לא אתי חרוסת ומבטל לחזרת ומירצו דכל עוקר נתקן משום קפא וכונת התוס' דכיון דהוי רק טיבול בעלמא והיינו משהו לא מבטלי, וכן מפרש הרב רנשבורג דברי התוס', מעתה מבואר דברי הרמב"ם שכתב שטבול מצה בחרוסת היינו פינו דסבירא להרמב"ם דלכתחילה בזמן הבית הי' כורף המצה והמרור והי' מטבול בחרוסת דלכתחלה המצוה לאכול המצה עם המרור, ורבנו תקנו לאכול המצה והמרור עם חרוסת המרור דמדרבנו, זכר לטיט, וא"כ בזה"ז.

נהי דאין לעשות לאכול המצה עם המרור דמצות המרור אכילה בכזית ואי אפשר דאתי מרור דרבנו ומבטל למצה דאורייתא, אבל המרור דרבנו זכר לטיט שהוא משהו בעלמא ורק טיבול דאין מבטל אמאי לא יטבילו משו"ה פתב הרמב"ם דהמצוה לטבול המצה בחרוסת זכר לטיט כמו שהיתה תקנה דרבנו בזמן הבית דהרי להרמב"ם המצוה לאכול המצה עם המרור אליבא דרבנו, אכן הרמב"ם ד"ה ס"ל דלהלל היו אוכלין זוקא הפסח עם המצה והמרור ולרבנו לא היו אוכלין כלל בב"א א"כ אליבא דהלל דין המרור הוא בהפסח שאותו צריך לאכול עם המרור, אבל בהמצוה אין כלל הדין לאוכלו עם מרור משו"ה פתב שזה הטל מה שכתב הרמב"ם לטבול המצה בחרוסת, ועפ"י דרבנו שיש שני מצות מצה, החיוב לאכול הפסח ובעת אכילת הפסח להלל צריך לאכול מצה עם הפסח ביחד, ולרבנו החיוב בעת הפסח לאכול מצה ומרור ביחד לכתחילה, ועוד יש חיוב מן התורה דבערב תאכלו עצות, יש לישב דברי האלפס שכתב ז"ל ויהיך דלית לי' כולה סעודתא ממצה דמנטרא אלא כזית בלחוד דמינטר הוא דאית לי' אכל ברישא מהך דלא מנטר ומברך עליו המוציא ולבסוף מברך על כזית דמינטר לאכול מצה ואכול ומברך אמרור ואכיל ונהדר פריה מצה ומרור ואכיל בלא ברכה, ותמה על זה המאור ז"ל וקשה הדבר האיה פתב בכזית אחד וסיים בכשני זיתים, ורמב"ן פתב ז"ל וזו שכתב רבינו ז"ל כמאן דלית לי' כולה סעודה דמינטרא אלא כזית בלחוד הוא דאית לי' כזית הצריך לו קאמר ודבר פשוט הוא, לפום עניותינו אין זה פשוט דהרי דקדק האלפס אלא כזית בלחוד והנה פשוט לומר דכונת האלפס לומר דכורף המצה שאינה מינטר עם המרור והיינו דסבירא להאלפס דהא דכתיב בקרא ושמתם את המצות דאין יוצאין חובת מצה אלא במצה המשומרת לשם מצה זהו הדין רק לצאת ידי חובת דבערב תאכלו מצות דכתוב בתר קרא ונשמתם את המצות דמפרשינן קרא דבערב תאכלו מצות קאי על שלפניו על קרא ונשמתם את המצות, אבל האי דינא דנאמר בפסח על מצות ומרורים יאכלהו דקאי אליבא דהלל על חיוב הפסח לאכול עם מצה על זה לא נאמר ושמתם את המצות ויוצאין אף אם אכל הפסח עם מצה שאינה שמירה דאף מצה שאינה שמורה.

מצה מקריא וכינן דהאי דינא דצריף לכוונה המצה עם המרור הוא משום דילמא סבירא לן פהלל דדין הפסח הוא לאכול עם המצה והמרור א"כ יוצאין אף במצה שאינה שמורה, ומה שהקשה הרא"ש שם בערבבי פסחים בסימן ל"ה ו"ל ותימא הוא כינן דאיירי בשאין לו אלא פזית אחד שמור האף יעשה פריכה ויאכל משאינו שמורה ויבטל מעם מצה שמורה ויותר מסתבר להניח הפריכה שאינה אלא זכר בעלמא ממה שיבטל טעם של מצה, אכן פפי שפיארתי אין פונת האלפס לומר דמה שאנו כורכין אינו אלא זכר בעלמא, אלא פונת האלפס כינן דמה דתקנו רבנו מרור הוא זכר למקדש א"כ צריכין היו לתקנו כמו שהי' במקדש ואף דלא יכול לתקן שיאכל עם בשור צלי, עכ"פ תקנו שיאכל המרור עם המצה דלהלל בזמן הבית יצאו דוקא אם הי' כורכין ואוכלו בבת אחת, א"כ אם לא יכרוף המרור עם המצה לא יצא מצנת מרור אליבא דהלל א"כ כינן דמספקא לן דילמא הלכה פהלל בע"כ צריף לכוונה מרור ומצה ולאכול, דאל"כ הא ספק שפא לא יצא וא"כ הוי ברפמא לבטלה, נראה לי דאסור להפסיק בין אכילת המרור לכריכה בדבור פדי שלא יהי' הפסק דמשמע לדברי האלפסי שפסק הוא הלכה פמאן, סימן ט"ז סוגיא דנבלת עוף טהור מהו שיטמא בכזית דף ק"ה בעא מיני' ר' אבא בר ממל מר' תייא בר אבא נבלת עוף טהור לר' מאיר מהו שיטמא בכזית דמחמתא על ארעא לא תיבועאי לה דנקיט בפומי' לא תיבועי לה פי תיבועי לה דנקיט לי' בידי' מחוסר קריכה פמחוסר מעשה דמי או לא.

במר דבעיא הדר פשטה מחוסר קריכה לאו פמחוסר מעשה דמי איתיב' שלש עשר דברים נאמרו בנבלת עוף טהור וזה אחד מהן צריכה מחשבה ואין צריכה הכשר ומטמא טומאת אונקלין כביצה מאי לאו ר"מ היא לא רבנו היא וזה קתני רישא צריכה מחשבה אין צריכה הכשר ומאן שמעת לי' האי סברא ר"מ ומדרישא ר"מ סיפא נמי ר"מ מידי איריא הא כדאיתא וזה כדאיתא.

והנה הרמב"ם לא הביא כלל האי דינא ומשמע דס"ל דאין מטמא טומאת אונקלין אלא כביצה פדמשמע פשטות דבריו בפירק ג' מאבות הטומאה הלכה ט"ז שפסיק ו"ל ואינו מטמא טומאת אונקלין אחרים עד שיהי' בו כביצה פשיעור פל האונקלין לטמא כמו שיתבאר עכ"ל.

פשטות דבריו משמע דקאי בין על נבלת עוף טהור שחישב עליו, בין על נבלת עוף טמא שהי' לה הכשר וכן משמע מדבריו שם בהלכה ב' שפכת חישב עלי' לאכילה הרי זו מטמאה טומאת אונקלין והרי היא פאונקל ראשון לטומאה עכ"ד, ובאונקל ראשון הא אין מטמא אלא כביצה, ולכאורה דבריו תמוהין כינן דבגמ' אמר דנקיט בפומא לא תיבועי לה דמטמא בכזית ואף בנקיט בידי' פשיט דמחוסר קריכה לאו פמחוסר מעשה דמי, וכינן דהרמב"ם פסק בזה כר"מ דנבלת עוף טהור אם חישב אין צריף הכשר אמאי לא ביאר הרמב"ם דאם נקט בידי' וכש"כ בפומא אף בכזית מטמא.

והנראה לי דהנה הרמב"ם פתב בפ"ג מאבות הטומאה הלכה ג' ו"ל פרה אדומה ושעירים הנשרפין אינו פן אפע"י שהן מטמאין המתעסק בהן אם חישב עליהן לאכילה צריכין שיתגע בהן טומאה ואחר כך יטמאו טומאת אונקלין עכ"ל הרמב"ם.

וּכְבַר תְּמַה הֶרְאָב"ד שְׁזָה נֶגֶד הַסְּוֹגֵיָא בְּזַבְחִים שֵׁם דְּאִיתָא ת"ר פְּרָה וּפְרִים וְשַׁעִיר
הַמִּשְׁתַּלַּח הַמִּשְׁלַח הַשׁוֹרְפֵן וְהַמּוֹצִיאָן מִטְּמֵא בְּגָדִים וְהוּ עֲצָמָן אִין מִטְּמֵאִין בְּגָדִים אֲבָל
מִטְּמֵאִין אֲוֹכְלִין וּמִשְׁקִין דְּבָרֵי ר"מ וּחַכ"א פְּרָה וּפְרִים מִטְּמֵאִין אֲוֹכְלִין וּמִשְׁקִין שַׁעִיר
הַמִּשְׁתַּלַּח אִינוּ מִטְּמֵא שֶׁהוּא חַי וְהַחַי אִינוּ מִטְּמֵא אֲוֹכְלִין וּמִשְׁקִין בְּשִׁלְמָא לר"מ כְּדִתְנִי
רַבִּי יִשְׁמַעְעָל דְּתַנִּי דְּבִי ר' יִשְׁמַעְעָל עַל כָּל זָרַע זָרַע אֲשֶׁר יִזְרַע מֵה זָרַעִים שְׂאִין סוֹפֵן
לְטַמֵּא טוֹמְאָה חֲמוּרָה צָרִיכִין הַכָּשֶׁר אַף כָּל שְׂאִין סוֹפֵן לְטַמֵּא טוֹמְאָה חֲמוּרָה צָרִיכִין
הַכָּשֶׁר אֲלֵא לְרַבְּנָן אִי אִית לְהוּ דְּתַנָּא דְּבִי ר' יִשְׁמַעְעָל אֲפִילוּ שַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח נְמִי אִי לִית
לְהוּ אֲפִילוּ פְּרָה וּפְרִים מְנַלֵּן כִּי אֲתָא רַב דִּימִי אֲמַר אֲמַרִי בְּמַעְרְבָא צָרִיכִין הַכָּשֶׁר טוֹמְאָה
מִמְקוֹם אַחַר ע"כ וּפְרִישׁ רִש"י דְּבַעֲיָנָן שְׂיָהָא רְאוּנָן לְקַבֵּל טוֹמְאָה וְאִם רְאוּנָן לְכַד
מִטְּמֵאִים הֵם עֲצָמָם וְכִמוּ שֶׁמְבָאָר שֵׁם הֶרְאָב"ד וְא"כ לְרַבְּנָן פְּרָה וּפְרִים אִין צָרִיכִין הַכָּשֶׁר
וְאִמַּי כְּתַב הַרְמַב"ם שֶׁצָּרִיכִין הַכָּשֶׁר, אֲכַן הֶרְאָב"ד פִּירוּשׁ עוֹד פִּירוּשׁ ז"ל עוֹד יֵשׁ לְפָרֵשׁ
לְהֵאִי מִימְרָא הַכִּי לְעוֹלָם רַבְּנָן לִית לְהוּ דַּר' יִשְׁמַעְעָל דְּסַבִּירָא לְהוּ דְּבַעֲיָנָן שְׂיָקַבְלוּ טוֹמְאָה
וּפְרָה וּפְרִים נְמִי ע"י קַבְּלַת טוֹמְאָה הִילְכֵהּ פְּרָה וּפְרִים דְּבַנִּי קַבּוּל טוֹמְאָה מְקַבְּלֵי טוֹמְאָה
וְיִהְיֵי לְהַ אֲבָל שַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח שֶׁהוּא לֹא מְקַבֵּל טוֹמְאָה וְלִדְעַת רַבְּנָן נִבְלַת עוֹף טְהוֹר נְמִי
לֹא מִטְּמֵאָה עַד דְּמְקַבֵּל טוֹמְאָה מִמְקוֹם אַחַר וְהֵאִי פִּירוּשָׁא נִיחָא טְפִי לְהַהוּא דְּזַבְּחִים, מִיְהוּ
בְּהֵאִי סוּגֵיָא וְהֵאִי פִּירוּשָׁא לִיכָא פְּלוּגְתָא בֵּין פְּרָה וּפְרִים לְקַבְּלַת עוֹף טְהוֹר וְסוּגֵיָא נְמִי
בְּכּוּלָה גַּמ' כַּר' יִשְׁמַעְעָל דְּלֹא בַעֲיָנָן לֹא הַכָּשֶׁר מִים וְלֹא הַכָּשֶׁר שְׂרָץ עַכ"ל הֶרְאָב"ד.

וְהֵנָּה לְכַאוּרָה מוֹכַח פְּהֶרְאָב"ד דְּמַפְרֵשׁ דְּדוּקָא לר"מ נִבְלַת עוֹף הַטְּהוֹר אִין צָרִיכָה הַכָּשֶׁר
אֲבָל לְרַבְּנָן פְּרָה וּפְרִים וְנִבְלַת עוֹף צָרִיכָה הַכָּשֶׁר שֶׁהִרִי זֶה לְשׁוֹן הַגַּמ' שֵׁם אוֹתְבִי' שְׁלִשָּׁה
עֶשֶׂר דְּבָרִים נֶאֱמָרוּ בְּנִבְלַת עוֹף טְהוֹר וְזֶה אֶחָד צָרִיכָה מִחֻשְׁבָּה וְאִין צָרִיכָה הַכָּשֶׁר
וּמִטְּמֵאָה טוֹמְאָת אוֹכְלִין כְּבִיצָה מֵאִי לֹאוּ ר"מ הִיא לֹא רַבְּנָן הִיא וְהֵא קַתְנִי רִישָׁא צָרִיכָה
מִחֻשְׁבָּה וְאִין צָרִיכָה הַכָּשֶׁר וּמֵאֵן שְׁמַעְתָּ לִי הֵאִי סְבָרָא ר"מ וּמִדְרִישָׁא ר"מ סִיפָא נְמִי
ר"מ מִיְדֵי אִירֵיָא הֵא כְּדִאִיתָא וְהֵא כְּדִאִיתָא, וְהֵנָּה הַגְּהָה מִן הַצַּד צִיָּין הַגְּרִי"פ ז"ל צָרִיף
עִיּוֹן רַב, וְכּוֹנְנָתוֹ לְהַקְשׁוֹת הֵא מַעֲיָקְרָא אֲמַר (לְפִי פִּירוּשׁ רִש"י) דְּגַם רַבְּנָן סְבִירָא לְהוּ
בְּפְרָה וּפְרִים דְּאִין צָרִיכָה הַכָּשֶׁר, וְא"כ גַּם נִבְלַת עוֹף טְהוֹר אִין צָרִיכָה הַכָּשֶׁר, וְכּוֹן הַקְשָׁה
הַגְּלִיּוֹן הַש"ס אֲכַן לְפִי פִּירוּשׁ הַשְּׁנִי שֶׁל הֶרְאָב"ד דְּרַבְּנָן אֲפִילוּ בְּפְרָה וּפְרִים ס"ל דְּצָרִיכִין
הַכָּשֶׁר א"כ ס"ל גַּם בְּנִבְלַת עוֹף טְהוֹר דְּצָרִיכָה הַכָּשֶׁר, וְא"כ שְׁפִיר אֲמַר מֵאֵן תְּנָא דְּאִין
צָרִיף הַכָּשֶׁר ר"מ, אֲבָל לְהַרְמַב"ם דְּסַבִּירָא לִי פְּרָה וּפְרִים צָרִיכִין הַכָּשֶׁר א"כ אִיף פֶּסֶק
בְּנִבְלַת עוֹף טְהוֹר דְּאִין צָרִיכָה הַכָּשֶׁר וְכִמוּ שֶׁכְּתַב בַּפ"ג מְאָבוֹת הַטוֹמְאָה וּמַמ"נ אִי פֶּסֶק
כְּרַבְּנָן אַף נִבְלַת עוֹף טְהוֹר אִין צָרִיכָה הַכָּשֶׁר, וְאִם פֶּסֶק כַּר"מ אַף פְּרָה וּפְרִים וְשַׁעִיר
הַמִּשְׁתַּלַּח אִין צָרִיכָה הַכָּשֶׁר.

וְהַנְרָאָה לִי דְהֵנָּה שֵׁם בְּדָף הַנ"ל בְּזַבְּחִים אִיתָא בְּעֵי ר' אֲלַעְזָר פְּרִים וְשַׁעִירִים הַנְּשַׁרְפִין
שְׂיָצֵאוּ וְחֲזָרוּ מֵהוּ מִי אֲמַרִינָן כִּינּוֹן דְּנִפְק אִיטְמוּ לְהוּ אוּ דִילְמָא כִּינּוֹן דְּהַדוֹר הַדוֹר אֲמַר ר'
אֲבָא בַר מְמֵל ת"ש הִיוּ סוּבְלִין אוֹתָן בְּמוֹטוֹת הַרְאִשׁוֹנִים יָצֵאוּ חוּץ לְחוֹמַת הָעֶזְרָה
וְהֵאֲחֲרוּנִים לֹא יָצֵאוּ הַרְאִשׁוֹנִים שְׂיָצֵאוּ חוּץ לְחוֹמַת הָעֶזְרָה מִטְּמֵאִין בְּגָדִים וְהֵאֲחֲרוּנִים
אִין מִטְּמֵאִין בְּגָדִים עַד שְׂיָצֵאוּ וְאִי ס"ד כִּינּוֹן דְּנִפְקִי לְהוּ אִיטְמוּ לְהוּ הֵנָּה דְּאִיכָא גִנְאִי
לִיטְמָא, אֲמַר רַבִּינָא וְתַסְבְּרָא וְהֵא בַעֲיָנָן וְאַחֲרֵי כֵן יָבֵא אֶל הַמַּחֲנֶה וְלִיכָא, (נ"ל שְׂצָרִיף
לְגְרוּם וְאַחֲרֵי כֵן יָבֵא אֶל הַמַּחֲנֶה וְהוּא בּוֹיָקְרָא ט"ז, לֹא כְּמוֹ הַגְּרָסָא שֶׁלְפָנֵינוּ וְאַחֲרֵי יָבֵא

אל המתנה וציון בתורה אור ויקרא י"ד שמיני במצורע המטהר מטומאתו שאינו ענין כלל לפרים הנשקפים) אלא ר' אלעזר היכי בעי לה כגון דנקיט לה בבקולסי ע"כ והנה רש"י פירוש בתחלה דקס"ד דבעי לענין טומאת בגדים של אלו שהוציאום והקשה בתוס' ז"ל וקשה אטו מחיצות עזרה מקום טהרה דכיון שנטמאו מי יטהרם עכ"ל התוס' ונראה לי דהנה יש להסתפק האי דינא דאמרה התורה בפרים הנשקפים ופרה מטמאין המתעסק בהן אם הדין הוא בהפרים שהם מטמאים את המתעסק ומוציאן או שורפן או דהתורה אמרה דהמוציא ומתעסק ושורף דין הוא עליו שהוא טמא והנה בפסחים דף פ"ה איתא אמר ר' אמי המוציא בשר פסח מחבורה לחבורה אינו חייב עד שיניח הוצאה פתיב בי כשבת מה שבת עד דעביד עקירה והנחה אף ה"נ עד דעביד עקירה והנחה מתיב ר' אבא בד מל היו סובלים אותן במוטות הראשונים יצאו לחומת העזרה והאחרונים לא יצאו הראשונים מטמאים בגדים והאחרונים אין מטמאים בגדים והא לא נח הוא מותיב לה והוא מפרק לה בנגררין ע"כ והנה ר' אבא בר ממל הא סבר דהטומאה במוציא הוא שהפרים מטמאין בזה שיצאו חוץ לחומת העזרה עי"ז הם מטמאים את האדם המוציאן וא"כ פיון שהדין הוא בהפר שהם מטמא א"כ כמו בשבת האיסור אם החפץ נח, פו הקא הטומאה אם הפר נח, ואם לא נח אין עזרה טומאה משו"ה קס"ד דר' אבא בר ממל דאיבעית ר' אלעזר בפרים הנשקפין שהוציאו אותם לחוץ וקודם שעשו הנחה חזרו והכניסו לעזרה ולא היתה ההנחה מחוץ אלא בעזרה וא"כ מיבעיא לר' אלעזר פיון דההנחה היתה בעזרה ולא בחוץ לא נטמאו המוציאום או דילמא פיון דהפרים כפר יצאו והנחה היתה אף שהיא בעזרה נטמאו ע"י ההנחה שהרי היתה עקירה והנחה ופשיט ר אבא בר ממל האיבעיא פיון דאיתא במתניתין דהאחרונים לא נטמאו אף שהפר כפר יצא חוץ לחומת העזרה והיתה הנחה שהרי נגרת על גבי הקרקע וא"כ כפר הפרה מטמאה ואמאי לא טומאה את האחרונים שהמה בעזרה, ע"כ דאין הפר מטמא את מי שהוא בפנים א"כ פיון דההנחה שאז הטומאה באה היו הנשקפים בעזרה לא טמאו הפרים את אלה שנשאו ויצאו וחזרו לעזרה קודם ההנחה פיון שבעת ההנחה היו בעזרה ואין הפרים מטמאים לאלה שבפנים אף שיצאו וע"ז הקשה רבינא ותסברא דזו ראי' לדין זה הלא התורה אמרה ואחר יבא אל המתנה, א"כ און הטומאה שהפרים מטמאין, אלא דין על האדם שכל זמן שהוא מתעסק בפנים לא נעשה טמא ואם יצא בעת שנשא אז הוא טמא ואין הדין הזה כלל שהפרים מטמאין אלא על האדם, וא"כ הא דאחרונים לא נטמאו מפני שהדין הוא שהאדם הנושא אין טמא אלא אם הוא בחוץ אבל לא כשהוא בפנים, ופריד אלא ר"א היכי בעי לה פירוש בשלמא אם נימא כר' אבא בר ממל דהדין הוא בהפרים א"כ קודם ההנחה לא נטמא הנושאן שלא היתה ההנחה על הפרה וכיון שהדין הוא בהחפץ שיניד לילף משבת, אבל לרבינא דס"ל דהדין הוא בהאדם ואם יצא האדם בשעת הוצאה נטמא אף שלא היתה הנחה, דכיון דדין הוא על האדם אם יצא האדם כפר יצא, ולא שיניד עליו לומר שלא נח אף אם הוא מהלך.

וכמו בתחומין דאסור לילך חוץ לתחום אף אם לא ינוח דהא דאמרין לתכמים מהלך לאו כעומד דמי הוא דין על החפץ דהחפץ לא נח אבל על האדם מקרי יוצא ממקומו אף אם לא נח, וכיון שיצא האדם הנושאן טמא אף אם הוציא רק מקצת ולא בעינו הנחה א"כ בעיא דר' אלעזר היכי משכחת לה הא פיון שיצאו נטמאו וא"כ אטו אם יכנסו לעזרה

יְטַהֲרוּ, וּכְמוֹ שֶׁהַקִּשָּׁה בְּתוֹס' אִטּוּ מְחִיצוֹת עֲזָרָה מְקוֹם טְהָרָה כִּינּוּ דְלַרְבִּינָא דִּין הַטּוֹמְאָה לֹא עַל הַפְּרִים שֶׁהֵם מְטַמְּאִין אֲלֵא שֶׁהָאֲדָם הַנוֹשֵׂא אִם יֵצֵא חוּץ לְעֲזָרָה נְטֵמָא, וְע"ז מְשַׁנֵּי דְנִקְיֵי בְּקוֹלְסָא וְכְמוֹ שֶׁפִּירֵשׁ רַש"י וְכֵן הֶרְמֵב"ם דְּהַכְּנִיסוּ חֲזָרָה הַפְּרָה לְעֲזָרָה וְעָמְדוּ אֲנָשִׁים בְּחוּץ וּמְשַׁכּוּהָ בְּמוֹטוֹת וְהֵם לֹא הָיוּ בְּעֲזָרָה, ע"ז מְסַפֵּק לר"א כִּינּוּ דְכָבֵר הֵיטָה הַפְּרָה בְּחוּץ א"כ הָרִי אֵלֶּה שֶׁבְּחוּץ מִתְעַסְקִים לְהוֹצִיאָה מִן הָעֲזָרָה וַיֵּשׁ לְזֶה הַדִּין כָּל הַהוֹלְכָה שֶׁנְּטֵמָאוּ כָּל הַמִּתְעַסְקִים בָּהּ לְהוֹצִיאָה חוּץ לְשֵׁלֶשׁ מַחְנוֹת, וְכְמוֹ שֶׁפָּתַח הֶרְמֵב"ם בַּפ"ה מֵהַלְכוֹת פָּרָה אֲדוֹמָה הַלְכָה ד' ו"ל כִּי לְמָדוּ מִפִּי הַשְּׂמוּעָה שֶׁהַנוֹשֵׂא פְּרִים וְשִׁעִירִים הַנְּשָׂרְפִין לְהוֹצִיאָן לְבֵית הַדִּשָּׁן וְשׂוֹרְפֵן טֵמָא וּמְטַמֵּא בְּגָדִים דִּין תוֹרָה כָּל זְמַן שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּהוֹלְכָתוֹ, וְא"כ מוֹכַח מִהֶרְמֵב"ם דְּעַד שִׁיּוּצִיאָהּ לְשׂוֹרְפֵן מְטַמְּאִין הַמוֹצִיאָן בְּגָדִים וְכִינּוּ שֶׁכָּבֵר יֵצֵאוּ הַפְּרִים וְגַם הַמוֹשְׁכִין עוֹמְדִין בְּחוּץ אִם מְשַׁכּוּ אוֹתָהּ טֵמְאִים אוֹ כִּינּוּ שֶׁהִיא עֵתָה בְּעֲזָרָה חוּץ הַדִּין דְּבַעֲיָנָא דְּנִקְיָא שֶׁהַמוֹצִיא אוֹתָהּ יֵהִי בְּעֲזָרָה וַיּוֹצֵא בְּעַת שֶׁנְּשָׂאָה אִזְיֵטְמָא.

וּלְפִי זֶה מִיּוֹשֵׁב קוֹשֵׁיט הַמְּשַׁנָּה לְמַלְךְ שֵׁם בַּפ"ה מִפְּרָה אֲדוֹמָה הַלְכָה ה' שֶׁהַקִּשָּׁה כִּינּוּ דְבַפְּרָק כִּיצַד צוֹלִין מוֹקִי לְמַתְנִיתוֹ בְּנִגְרָרִין אִמְאִי הִבִּיא הֶרְמֵב"ם לְמַשְׁנֵה זֹו בְּסִתָּם דְּהִרְאִשׁוֹנִים שִׁיּוּצֵאוּ טֵמְאִים, הָא פִּסְק כַּר' אִמְי בַּפ"ט מֵהַלְכוֹת קָרְבָן פִּסְח דְּאִינוּ חַיִּיב אֲלֵא אִם הִי הַנְּחָה, אֲכֵן לְדַבְּרֵינוּ הָא רְבִינָא פְּלִיג עַלִּי דַּר' אַבָּא בַר מְמַל וְסָבִירָא לִי דְלֹא בָּעוּ הַנְּחָה דְּמִשׁוּם הָכִי פְּרִיף אֲלֵא ר"א הִיכִי בָּעִי הֵינּוּ דְּאִין מְקוֹם לְאַבְעֵיָא דַּר"א לְדַבְּרֵי רְבִינָא וְהֵינּוּ דְּלַרְבִּינָא דְּהִדִּין הוּא בְּהָאֲדָם שֶׁהוּא טֵמָא מִפְּנֵי הַתְּעַסְקוֹתוֹ לֹא שֶׁהַפְּרִים מְטַמְּאִין לְדִידֵי' לֹא בָּעֵינּוּ הַנְּחָה וְהַלְכָה כְּרְבִינָא דְּבַתְרָא הוּא (שׁוּב רְאִיתִי גַם שֶׁחֲתַנִּי הִגְאֹוֹן שְׁלִיט"א בְּסִפְרוֹ חֲלָקוֹ שֶׁל יוֹסֵף כָּתַב לְתַרְזַן כְּעֵין זֶה קוֹשֵׁיט הַמְּשַׁנָּה לְמַלְךְ).

אֲכֵן מֵה שֶׁבִּיאָרְנוּ דְּלַרְבִּינָא פְּרָה וּפְרִים וְשִׁעִיר הַמְּשַׁתְּלַח טוֹמְאָתוֹ לֹא מִטַּעַם הַפְּרִים שֶׁהֵם הַמְּטַמְּאִין אֶת הַמִּתְעַסֵּק בָּהֶן אֲלֵא הַדִּין הוּא בְּהָאֲדָם הַמוֹצִיא הַמְּשַׁלַּח וְהַשׂוֹרֵף שֶׁהֵם נְטֵמְאוּ זֶהוּ דְּנִקְיָא בְּפָרָה וּפְרִים וּבְשִׁעִיר, אֲבָל בְּנִבְלַת הָעוֹף הַטְּהוֹר כִּינּוּ דְּאָמַר רַחֲמָנָא גְּבִלָה וְטַרְפָּה לֹא יֵאָכַל לְטַמְּאָה בָּהּ א"כ אֲמָרָה הַתּוֹרָה שֶׁהַטּוֹמְאָה שֶׁטֵּמָא הָאוֹכֵל הוּא מִשׁוּם דְּהַנְּבִלָה טֵמְאָתוֹ, אֲלֵא דְּאָמָרָה הַתּוֹרָה דְּטוֹמְאָת גְּבִלַת עוֹף טְהוֹר הוּא בְּעַת שֶׁהִיא בְּבֵית הַבְּלִיעָה, וְכֵן כָּתַב הֶרְמֵב"ם בְּפָרָק שְׁלִישִׁי מֵאֲבוֹת הַטּוֹמְאָה ו"ל גְּבִלַת הָעוֹף הַטְּהוֹר מְטַמֵּא מִן הַתּוֹרָה וְכִיצַד הִיא טוֹמְאָתָה אֵינָה מְטַמְּאָה לֹא בְּמַגֵּעַ וְלֹא בְּמִשָּׂא אֲלֵא כְּשֶׁהִיא בְּתוֹךְ הַפֶּה אֲלֵא בְּתוֹךְ בֵּית הַבְּלִיעָה שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל אֵינָה מְטַמְּאָה אֲלֵא כְּשֶׁהִיא בְּבֵית הַנֶּפֶשׁ וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר תֹּאכַל לְתַת שִׁיעוֹר לְטוֹמְאָתָה כְּשִׁיעוֹר אֲכִילָה בְּכַזִּית וְהָרִי נֶאֱמַר בָּהּ וְכַפֵּס בְּגָדָיו מְלַמֵּד שֶׁהַמְּטַמֵּא בָּהּ מְטַמֵּא בְּגָדָיו עַד שֶׁיִּפְרֹשׁ מִמְּטַמְּאָיו הָרִי דְּנִבְלַת עוֹף הַטְּהוֹר טוֹמְאָת אָדָם הָאוֹכֵלָה הוּא מִפְּנֵי שֶׁהַנְּבִלָה בְּבֵית הַנֶּפֶשׁ שְׁלוֹ הִיא מְטַמְּאָה אֶת הָאָדָם אִף שֶׁאֵינָה מְטַמְּאָה בְּמַגֵּעַ וּבְמִשָּׂא מִפְּנֵי שֶׁטוֹמְאָתָה כְּשֶׁהִיא בְּבֵית הַבְּלִיעָה, לְפִי זֶה בְּפִשְׁטוֹת מִיּוֹשֵׁב מֵה שֶׁפִּסְק הֶרְמֵב"ם דְּנִבְלַת עוֹף הַטְּהוֹר אֵין צָרִיף הַכָּשֵׁר וּפְרִים וּפְרָה וְשִׁעִיר הַמְּשַׁתְּלַח צָרִיכִין הַכָּשֵׁר טוֹמְאָה מִמְּקוֹם אַחַר דְּמִקְרָא דְּכָל זָרַע זָרַע אֲשֶׁר יִזְרַע יִלְפִינּוּ דְּאָמָרָה הַתּוֹרָה דְּדַבֵּר שֶׁאֵינָה כּוֹרְעִים שֶׁסּוֹפּוֹ לְטַמֵּא טוֹמְאָה חֲמוּרָה אֵין צָרִיף הַכָּשֵׁר א"כ גְּבִלַת עוֹף הַטְּהוֹר סוֹפָה לְטַמֵּא טוֹמְאָה חֲמוּרָה שֶׁהָרִי כְּשֶׁהִיא בְּבֵית הַבְּלִיעָה הִיא מְטַמְּאָה טוֹמְאָה חֲמוּרָה מְטַמְּאָה אֶת הָאָדָם, אֲבָל פְּרִים וּפְרָה וְשִׁעִיר הַמְּשַׁתְּלַח אֵין סוֹפָה כָּלֵל לְטַמֵּא טוֹמְאָה חֲמוּרָה אֲלֵיבָא דְּרַבִּינָא דְּהַלְכָתָא כְּנִתְי' דְּמֵה דְּהָאֲדָם הַשׂוֹרֵף

המוציא והמשלח טמאין אין טומאתו מטעם שהפירה ופרים והשעיר מטמאין אלא טומאתו מחמת עצמן א"כ אין סופן כלל לביא לידי טומאה חמורה, משו"ה צריכין הכשר טומאה ממקום אחר וא"כ פרה ופרים אם נגעה בהן טומאה מטמאין אבל שעיר המשלח שהוא חי אין מקבל טומאה, אכן רבי מאיר סבירא לי' דפירה ופרים ושעיר המשלח טומאתו מפני שספירה ופרים והשעיר מטמאין את השורף והמוציא והמשלח משו"ה פיון דאמרה התורה דדוקא כל זרע זרוע צריף הכשר אבל פרה ופרים ושעיר המשלח מטמאין הן עצמן אוכלין ומשקין שהרי סופן לטמא טומאה חמורה.

ועפ"ז מיושב מה שהרמב"ם מפרש לבעי' דר"א שם דבעי פרים הנשחרפים שיצא חציו ברוב אבר, האי מיעוטא דאבר בטר רוב אבר שדינו לי' והא נפק או דילמא בטר בהמה שדינו לי', והנה רש"י פירש דהאי איבעיא לענין טומאת היוצאין אי מטמאין בגדים, אכן הרמב"ם בכי"ט מהלכות פסולי המוקדשין מפרש לה לענין אם נפסלו כפר משום יציאה, והשיג הראב"ד דאין האיבעיא לענין פסלות אלא לענין טומאת היוצאין, אכן לדברינו פיון דהרמב"ם פסק שאין הפרים מטמאין את הנושאן א"כ לא בעינן כלל שיוציאו רוב הפרה אלא פיון שיצא הנושא לחוץ אף שעדנה הוציא רק מקצת או אפשר אפילו לא הוציא אלא נושאה לחוץ נטמאו מפני שדין הוא שנושא את הפר תיכף פשיצא חוץ לעזרה בעת שנושא נטמא, וכן כתב הרמב"ם שאם יצאו מקצת הנושאים לחוץ נטמאו, ולא זכר דבעינן רוב בהמה, משו"ה אליבא דדינא אי אפשר לפרש דהאיבעיא לענין טומאת בגדים של הנושאים שהרי טומאתו אין תלוי' ביציאת הפרים, וכן הא דרבה בר הונא מתני לה (להאיבעיא) בגברי במתעסקין בו חמשה בני אדם ונפקו תלתא ס"ל להרמב"ם דאי אפשר לפרש דבעי על טומאת הנושאים דהרי משנה מפונרשת דיצאו הראשונים, והאחרונים לא יצאו האחרונים טהורים ולא חילק בין רב למעט משו"ה מפרש דהכל קאי לענין פסלות הפרים דאם יצאו קודם זמנן ויצא חצי הבהמה או רוב גברי מכריח שנעשה כמי שיצא רוב הבהמה ונפסלה פולה או לא, אכן הראב"ד סבירא דהפרים מטמאים את האדם משו"ה מפרש דהאיבעיא לענין טומאת הנושאים, אכן דברי הראב"ד שמפרש דהאיבעיא ברוב גברי אי אמרינן דהשנים שנשארו טמאים אף שהם בעזרה קשה דהא פשוט דברי הגמ' משמע דר' אבא בר ממל פשיט דאף אם יצאו הפרים כולן לא טמאו את זה שבפנים, עכ"פ הרמב"ם דס"ל דאין הדין תלוי בהפרים משו"ה לא פורש דהאיבעיא לענין טומאת הנושאים וכן לדידן' חילוק בין נבלת עוף טהור שהיא המטמאה משו"ה אין צריכה הכשר אבל פרה ופרים ושעיר המשלח דהם אינם המטמאים צריכין הכשר טומאה ממקום אחר, והראב"ד דס"ל דגם פרה ופרים הם המטמאין ס"ל דאין חילוק בין נבלת עוף טהור ופרה ופרים דמאן דס"ל דנבלת עוף טהור אין צריף הכשר איהו סבור דגם פרה ופרים אין צריכין הכשר.

אמנם כל זה שביארנו דלהרמב"ם הא דהשורף פרה ופרים והמשלח את השעיר אין הטומאה מטעם הפרה ופרים ושעור המשלח הוא רק אליבא דרבנא, אבל לר' אבא בר ממל דס"ל דטומאת הנושא והשורף והמשלח הוא משום דהפירה והפרים והשעיר מטמאין, א"כ ע"כ דרבנן פליגי על כל הפלל דיליף ר' ישמעאל מקרא דעל כל זרע זרוע אשר יזרע דמה שסופו לטמא טומאה חמורה מטמא שלא בהכשר, וכיון דרבנן אמרי דאין שעיר המשלח מטמא אוכלין ומשקין ע"כ הא דאמרו פרה ופרים מטמאין היינו

בְּבֹא לְהִנּוּחַ טוֹמְאָה מִמְּקוֹם אַחֵר, וּכְפִירוֹשׁ הַשְּׁנִי שֶׁבְּהֵרָאב"ד דְּהָא דְאָמְרִי בְּמַעֲרָבָא צְרִיכִין הַכָּשֵׁר מִמְּקוֹם אַחֵר הַפִּירוֹשׁ דְּפֶרָה וּפְרִים דְאָמְרִי רַבְּנָן דְּמִטְמְאִין אוֹכְלִין וּמִשְׁקִין הַכּוֹנֵה בְּנִגְעַת טוֹמְאָה וּבְכ"ע רַבְּנָן ס"ל דְּגַם בְּנִגְבַלְת עוֹף צְרִיף הַכָּשֵׁר דְּלֹא ס"ל יִלְפוּתָא דַּר' יִשְׁמַעְיָאל מִכָּל זֶרַע זָרוּעַ א"כ כִּי נִיחָא דְאָמַר בְּגַמ' מֵאֵן שְׁמַעְתָּ לִי דְאָמַר צְרִיכָה מִחֻשְׁבָּה וְאִין צְרִיכָה הַכָּשֵׁר ר"מ דְּתַמָּה ע"ז הַגָּאוֹן ר' יִשְׁעִי' פִּיק וְהִגְרַקַּע"א אֲכֹן לְדַבְּרִינוּ הָא הֵתָם ר' אֲבָא בַר מִמְלָה הוּא דְאָמַר זֶה, דְּהָא בְּעֵי מַר' חִיָּיא בַר אֲבָא וּכְגַרְסַת הַגַּמ' שְׁלַנּוּ הֵכָא גַם פְּשִׁיט לָהּ (וּכְפִי גַרְסַת הַשִּׁיטָה מִקְּוִבְצַת דְּבַעֲי ר' אֲבָא בַר מִמְלָה מַר' חִיָּיא בַר אֲבָא) וּר' אֲבָא בַר מִמְלָה הוּא ס"ל דְּטוֹמְאָת הַנוּשָׂא הוּא מִחֻמַּת שְׁהַפְרִים מִטְמְאִין וְאֵעִפִּי"כ סְבָרִי רַבְּנָן דְּצְרִיכִין הַכָּשֵׁר טוֹמְאָה מִמְּקוֹם אַחֵר א"כ גַּם בְּנִגְבַלְת עוֹף טְהוֹר לְרַבְּנָן צְרִיכִין הַכָּשֵׁר מִמְּקוֹם אַחֵר לְדִידִין, מִשּׁוּ"ה פְּרִיף מֵאֵן תָּנָא דְאִין צְרִיכִין הַכָּשֵׁר הוּא ר"מ, וְמָה שְׁתַּמְהוּ בְּתוֹס' וְרַש"י מֵאֵי פְּרִיף עַל הָא דְתַנִּי מִטְמְאָה טוֹמְאָת אוֹכְלִין כְּפִי צִהָ דִּילְמָא מִיְיָרִי בְּמַחְתָּא עַל אַרְעָא לַעֲנִי"ד פְּרִיף אִם יֵשׁ אֲנֹפֶן שְׁנִגְבַלְת עוֹף טְהוֹר מִטְמָא בְּכַזִּית אֲמַאי לֹא קִתְּנִי לָהּ בְּמַתְנִיתוּ ע"כ דְאִין אֲנֹפֶן שְׁיִטְמָא בְּכַזִּית.

וּבְזֶה יִתְנַרֵץ קוֹשְׁיָתָנוּ אֲמַאי לֹא הִבִּיא כָּלֵל הַרְמַב"ם לְהֵאֵי דִינָא דְהִיכָא דְנִקְט בְּפִנְיָא מִטְמְאָה בְּכַזִּית, וְהִיכָא דְנִקְט בִּידִין ג"כ דְּהָא פְּשִׁיט דְּמַחְסוֹר קְרִיבָה לֹא בְּמַחְסוֹר מַעֲשֵׂה דְמִי, אֲכֹן לְדַבְּרִינוּ אֲלִיבָא דְרַבִּינָא דְס"ל דְּפְרִים אִינָם סוֹפֶן לְבֹא לִידֵי טוֹמְאָה חֲמוּרָה א"כ לֹא מְצִינוּ כָּלֵל רַבְּנָן דְּפְלִיגִי עֲלֵי' דְּדִינָא דְסוֹפֶן לְטְמָא טוֹמְאָה חֲמוּרָה, דְּהָא מִשּׁוּם זֶה פִּסְק הַרְמַב"ם דְּנִגְבַלְת עוֹף טְהוֹר אִין צְרִיף הַכָּשֵׁר אִף דְּפֶרָה וּפְרִים צְרִיכִין הַכָּשֵׁר, וְא"כ לְדִידִן אִי אֲפִשֵׁר לֹמַר כָּלֵל כְּמוֹ שְׁמַפְרֵשׁ ר' אֲבָא בַר מִמְלָה רִישָׁא דְאִין צְרִיף הַכָּשֵׁר ר"מ וְסִיפָא דְבַעֲיָנוּ כְּפִי צִהָ רַבְּנָן הָא גַם רַבְּנָן ס"ל דְאִין נִגְבַלְת עוֹף הַטְּהוֹר צְרִיף הַכָּשֵׁר, ע"כ אִף דְאִין צְרִיף הַכָּשֵׁר אֵעִפִּי"כ אִין מִטְמָא בְּפָחוֹת מִכְּפִי צִהָ.

וְטַעֲמָא דְהָא מִקְּלָתָא נִרְאָה דְהִנֵּה הָא דְאָמְרָה הַתּוֹרָה עַל כָּל זֶרַע זָרוּעַ אֲשֶׁר יִזְרַע דְּמִזֵּה יִלְפִינוּ דְּדָבָר שְׁסוּפּוֹ לְטְמָא טוֹמְאָה חֲמוּרָה מִטְמָא אוֹכְלִין וּמִשְׁקִין אֲפִילוּ אִם לֹא בָּא עָלָיו מִיָּם וְלֹא נִגְעַת בּוֹ טוֹמְאָה, פְּשִׁטוֹת הַכְּתוּב הוּא שְׁהַפְּתוּב מִלְּמַדְנוּ שְׁאִין צְרִיף הַכָּשֵׁר מִיָּם וְטוֹמְאָה אֲבָל זֶה צְרִיף שְׁיִהֵי' לוֹ דִּין מִטְמָא דְמַעֲטָה הַתּוֹרָה רַק דְאִין צְרִיף הַכָּשֵׁר מִיָּם וְטוֹמְאָה וְעוֹד יֵשׁ לֹמַר שְׁדִין הוּא כָּל דְּבָר שְׁסוּפּוֹ לְטְמָא טוֹמְאָה חֲמוּרָה מִטְמָא הוּא אוֹכְלִין וּמִשְׁקִין וְאִין צְרִיף כָּלֵל שְׁיִהֵא הוּא רָאוּי לְטְמָא, שְׁטוֹמְאָה זֹו שְׁיֵשׁ בּוֹ מָה שְׁסוּפּוֹ לְזֵה זֶה עוֹשֶׂה שֶׁהוּא מִטְמָא, וְהִנֵּה לַר"מ דְס"ל דְּהָא הַפֶּרָה וְהַפְּרִים וְשְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח טְמָא הָאֲדָם הַנוּשָׂאֵן הַשׁוֹרְפֶן וְהַמִּשְׁלַחֵן דִּין הוּא בְּהַפְּרָה וּפְרִים וְהַשְּׁעִיר שֶׁהוּא מִטְמְאִין א"כ אִף שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח הוּא הַמִּטְמָא אֵת מִשְׁלַחוּ א"כ כְּשִׁמְעֵטָה הַתּוֹרָה מִקְרָא דְכָל זֶרַע זָרוּעַ אֲשֶׁר יִזְרַע מִיַּעֲטָה גַם שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח שְׁהָרִי הוּא ג"כ סוֹפּוֹ לְטְמָא טוֹמְאָה חֲמוּרָה וְא"כ אִי אֲפִשֵׁר לֹמַר אֲלִיבָא דַּר"מ דְּחִידוּשׁ הַתּוֹרָה רַק שְׁאִין צְרִיף הַכָּשֵׁר אֲבָל בְּעִינֵן שְׁיִהֵא דְבָר הָרָאוּי לְטוֹמְאוֹת הָא שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח הוּא חֵי וְחֵי אִינוּ מִטְמָא וְלַר"מ פִּינּוֹן דְקָרָא דְכָל זֶרַע זָרוּעַ בָּא לְלִמּוֹד דְכָל דְבָר שְׁאִין דּוּמָה לְזַרְעִים וְסוֹפּוֹ לְטְמָא טוֹמְאָה חֲמוּרָה מִטְמָא כְּלִי נִגְיָעָה הַכָּל בְּכָלֵל אִף שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח א"כ בַּע"כ דְאָמְרָה הַתּוֹרָה דְּדָבָר שְׁסוּפּוֹ לְטְמָא טוֹמְאָה חֲמוּרָה מִטְמָא אוֹכְלִין וּמִשְׁקִין וְלֹא בְּעִינֵן שְׁיִהֵא הוּא רָאוּי לְטְמָא, א"כ לְדִידִין נִגְבַלְת עוֹף טְהוֹר מִטְמָא בְּכַזִּית אִף דְכַזִּית אִין לוֹ דִּין מִטְמָא טוֹמְאָת אוֹכְלִין אֵעִפִּי"כ הוּא מִטְמָא בְּכַזִּית שְׁהָרִי סוֹפּוֹ לְטְמָא טוֹמְאָה חֲמוּרָה וְלֹא גֵרַע מִשְׁעוֹר הַמִּשְׁתַּלַּח שְׁמַטְמָא

אליבא דר"מ וא"כ ע"כ הא דאיתא במתניתן ומטמא טומאת אונקלין כביצה הוא דלא כר"מ, אבל לרבנן דפרה ופרים ושעיר המשולח אינם תחת סוג סופן לטמא טומאה חמורה, שהרי טומאת השורף הנושא והמשלח הוא מחמת עצמן אליבא דידן דס"ל כרבנא א"כ מפרשינן הקרא בפשוטו דגלתה התורה רק דדבר שסופו לטמא אין צריך הכשר אבל בעינן שיהא ראוי לטמא טומאת אונקלין משו"ה נבלת עוף הטהור אין מטמא אונקלין אלא בכביצה, משו"ה השמיט הרמב"ם לל כל האי סוגיא ופסק כפשטא דמתניתן דאין מטמא אלא בכביצה דלדין הלימוד מקרא לכל זרע זרוע אשר זרע הוא רק דאין צריך הכשר אבל בעינן שיהא דבר הראוי לטמא.

סימן י"ז סוגיא דהשורף פרה ופרים כתב הרמב"ם בפ"ו מהלכות אבות הטומאה הלכה ט"ו ו"ל השורף פרה אדומה ושעירים הנשחפים והמשלח את השעיר אעפ"י שבשעת מעשיהו מטמא בגדים כמו שביארנו אם נגעו באונקלין אפילו בשעת מעשיהו הרי הן שני לטומאה עכ"ל וכתב ע"ז הכ"מ מפשט דברי רבינו נראה דאשורף ומשלח קאי, ודבר תימה הוא שהאידא אפשר שיטמאו בגדים ולא יטמאו אונקלים אלא להיות שני, וכתב ע"ז המשנה למלך ז"ל ומה שתמה מן על זה כבר נתן טעם לדבריו ז"ל בפירוש המשנה פ"ה דזבים משנה ו' עכ"ל המשנה למלך, והנה ז"ל הרמב"ם שם בפירוש המשנה ודע כי שורף פרה ופרים ומשלח השעור מטמאין בגדים כמו שביארנו בפתיחה אמנם עם זה אינם מטמאין ב' ופוסלין אחד אבל מטמאין אחד ופוסלין אחד כמו כל ראשון לטומאה ואל תחשוב כי זה סותר הפלל אשר אמר ר' יהושע היינו מה שאומר ר' יהושע שם במשנה א' פלל אמר ר' יהושע כל המטמא בגדים בשעת מגעו מטמא אונקלין ומשקין להיות תחלה) לפי שהוא מבואר ואמר כל המטמא בגדים בשעת מגעו ולא אמר כל המטמא בגדים גרידא ואלה לא במגע יטמאו בגדים אבל בהתעסקם עסק מיוחד, והבן זה עכ"ל הרמב"ם בפירוש המשנה אכן עדנה צריך ביאור דא"כ אמאי האוכל נבילה והיא בבית הכליעה מטמא שנים ופוסל אחד, הא ג"כ אין מטמא בגדים אלא באוכלו בשעת מעשה ואעפ"י כ איתא שם במשנה ט' דהאוכל מנבלת עוף הטהור והיא בבית הכליעה מטמא שנים ופוסל אחד, וכן כתב שם הרמב"ם בהלכה י"ד, ובכלל קשה מאין למד הרמב"ם דין זה, ומנא לי' לחלק סברא זאת מדעתא דנפשי'.

אכן לפי דברינו מה שביארנו לעיל [בסוגיא דנבלת עוף טהור מהו שיטמא בכזית לענין] טומאת נבלת עוף הטהור דטומאת האדם מפני שהנבלה מטמאתו ותבארו טעמי הדברים, וגם מאין למד הרמב"ם דינו דהנה שם בגמ' זבחים דף ק"ה ע"ב איתא בעי מיני' ר' זירא מר' אמי בר חניא ואמרי לה מר' אבין בר פהנא הא דתנן חיבורי אונקלין ע"י משקין חיבור לטומאה קלה ואין חיבור לטומאה חמורה מונין בו ראשון ושני או אין מונין בו ראשון ושני א"ל כל היכא דמטמא אדם מונין בו ראשון ושני אין מטמא אדם אין מונין בו ראשון ושני ע"כ, והנה הרמב"ם כתב בפ"א מהלכות אבות הטומאה הלכה ו' ז"ל חיבורי אונקלין ע"י משקין הרי הן חבור לטמא טומאת אונקלין והדבר ספק אם חשובים כגוף אחד למנות בהן ראשון ושני ושלישי או חושבים זה האוכל שנגעה בו הטומאה ראשון והאוכל המחובר לו שני וכתב ע"ז הרמב"ם ד"ז א"א אינו כן אלא כבר פשטוהו בזבחים שאין מונין בו ראשון ושני, וכתב הכ"מ דטעם הרמב"ם משום דבגמ' מנחות בעי ר' ירמיה צירוף פלי וחיבור מים וכו' וכינון דדמיה להא וסלקא בתיקו ה"ה לאידך

ואעפ"י דר' אמי בר תינא פשטה מ"מ מידי ספיקא לא נפקא עכ"ד הכ"מ, אכן תירוץ זה תמוה דהרי קי"ל בכל דוכתי היכא דלאחד מספקא ולאחד פשיטא אין מניחין פשיטותן של זה מפני ספיקו של זה, ובפרט דהא ר' זירא גדול מר' ירמ' דאשפתינו בעי ר' ירמ' מר' זירא וכיון דר' אמי בר תינא או ר' אבין בר פהנא גדול מר' זירא שיהי ר' זירא בעי מיני, א"כ לכאורה הלכה כרבי דר' זירא לגבי ר' ירמ', ועיין עוד בפ"ח מהלכות אבות הטומאה שכתב הרמב"ם הפגול והנוטר וצריד של מנחות הרי הו פראשון לטומאה ומונין בהו ראשון ושני לפיקה מטמאין הידים בכביצה, ועיין ראב"ד שהקשה הא בעינא הוא ולא אפשיטא ועוד דגרסינן בזבחים פ"ק טבול יום כל היכי דמטמא אדם במגע מונין בו ראשון ושני אבל נבלת עוף טהור לר' מאיר אין מונין בו הלכה פגול ונוטר (האי) מונין בהו ראשון ושני עכ"ל הראב"ד, ותירץ הכ"מ דהרמב"ם סמך על סוגיא דפרק המנחות והנסכים דלא מיבעיא אלא מדאורייתא דאילו מדרבנן פשיטא לי' דמונין ראשון ושני, והנה בלבד דלא תירץ הכ"מ עוד לקושית הראב"ד מסוגיא זו דכל היכא דאינה מטמאה אדם אין מונין בו ראשון ושני הנה שפתי הרמב"ם ברור מללו, בפ"ב מהלכות אבות הטומאה הלכה י"ד שזה ספק אין מונין בו ראשון ושני ו"ל בד"א (דחבת הקדש מכשרת) לפסול האוכל עצמו ולאסרו באכילה אבל למנות בו ראשון ושני ה"ז ספק פיצד נגע אוכל שנטמא בלא הכשר באוכל שני שהוכשר הרי זה השני ספק מפני שהראשון לא הוכשר, והנה מה שהקשה הכ"מ דברי הרמב"ם שסותרים זה"ז דהא בפ"ח פתב שצריד של מנחות מונין בהו ראשון ושני ובפ"ב פתב שהדבר ספק וכתב הכ"מ דסובר הרמב"ם דזה נדאי דהיכא דנטמא בטומאה דאורייתא מדרבנן מונין בהו ראשון ושני, והא דכתב הרמב"ם בפ"ב דהדבר ספק אם מונין בהו ראשון ושני שם מייירי בטומאת ידים דאינו מטמא אלא מדרבנן, והא ספקא אינו מדברי הגמ' אלא להרמב"ם בעצמו מספקא לי' אי גם בטומאה דרבנן גזרו למנות ראשון ושני, זה התירוץ דחוק מאד, שהרי הידים שניות ואם נגעו באוכל הא נעשה האוכל שלישי ושלישי אפטר לו רק לפסול ואיך אמר הרמב"ם לשון מונין ראשון ושני, והרמב"ם הא מייירי באוכלין לא במשקין, ע"כ דגם בפ"ב מייירו בטומאה דאורייתא, וקאי על דבריו למעלה בהלכה י"ג ו"ל ואצ"ל שאם נגעה טומאה באוכלין של קדש, אכן לפי מה שביארנו למעלה בשיעור דרגלה בחוץ שהקשה הראב"ד נטמא ביוצא, דהיכא דהוי ספקא בקדשים אזלינן לחומרא א"כ הרמב"ם בפ"ח דמייירי דגם האוכל השני הוא קדש דהא מייירי בצריד של מנחות שם פסק לחומרא דמונין ראשון ושני, אבל בפ"ב הא מייירי שהאוכל השני הוא חולין או תרומה, שהרי פתב דאנכל שני הוכשר ואם הי' מייירי בקדש הא אף אם לא הוכשר ג"כ הספק אם מונין ראשון ושני ע"כ דשם מייירי דהאוכל השני הוא חולין או תרומה שם פתב הדין דהדבר ספק (ותימה על הראב"ד דלענין יוצא הקשה על הרמב"ם וס"ל דגזרו טומאה ביוצא אף דבגמ' מספקא לי' א"כ איך פשיטא להראב"ד דלענין הו ספיקא אם מונין ראשון ושני בצריד של מנחות ספיקא לקולא, וצ"ע).

עכ"פ חזינו דהרמב"ם לא סמך על סוגיא דדף ק"ב במנחות דמדרבנן פשיטא לי' דמונין ראשון ושני וא"כ קמה הקושית הא איפשיטא בזבחים דכל היכא דאין מטמא אדם אין מונין ראשון ושני, לכן נראה לי דהרמב"ם מפרש פירוש אחר בהא דאמר כל היכא דאין מטמא אדם אין מונין ראשון ושני דאינו מפרש כפירוש הראב"ד דכלל הוא כל

היכא שאין מטמא אדם אין מוגין ראשון ושני דמאי ענין זה לזה הא אוקל שנגע באב הטומאה אין מטמא אדם ומוגין ראשון ושני, ועוד קי"ל שומרין מצטרפין לטומאה קלה ואין מצטרפין לטומאה חמורה ובנדאי דמוגין בהן ראשון והאוכל הנוגע בהן הוי שני, אכן הא דאיבעי הקא, בעי פן הנה אם מונח חצי ביצה גבלה מפאן וחצי ביצה גבלה מפאן ומים מחברין אותן דס"ל דלטומאת אוקלין המה חבור מהו הדין אם אמרינו דלענין טומאת אוקלין יש להם דין גבלה והוי אב הטומאה א"כ אם נגע אוקל בחצי גבלה נעשה האוקל הנוגע ראשון לטומאה שהרי לענין טומאת אוקלין המשקה מחבר שני החצאין ולגבי אוקלין החצאין הוי גבלה וגבלה הא הוי אב הטומאה או כיון דאינו אב הטומאה לטמא טומאה חמורה כמו אדם וכלים הוי רק ראשון לטומאה והאוכל הנוגע הוי רק שני לטומאה ופשיט לי כיון דהנה שני חצאי גבלה אינם אב הטומאה לטמא אדם, א"כ אין שייך לומר דלענין אוקלין הם אב הטומאה ולענין טומאת אדם וכלים אינם אב הטומאה, דכל שהוא אב הטומאה הוא אב הטומאה בין לטמא אדם בין לטמא אוקלין ואם אינו מטמא אדם אינו אב הטומאה והוי טומאתו רק ראשון לטומאה, וא"כ האוקל שנגע בהנה חצאין הוי רק שני ולא ראשון, ולפי זה אין ענין הך איבעיא שייכה פלל וכלל להא שכתב הרמב"ם בפ"א מהלכות אבות הטומאה שאם היו אוקלין חבורין ע"י משקין שהדבר ספק הא דקי"ל שהמים מחברין לטומאת אוקלין אם הפונה שע"י המשקין נעשין לטומאת אוקלין כגוף אחד והוי גם האוקל השני ראשון לטומאה או דחבור המשקין הוי רק שהאוכל השני יש לו דין שהוא נוגע באוקל הראשון וא"כ הוא רק שני שנגיעתו אינו בהטומאה אלא בהאוקל להך איבעיא לא שייכה פלל בהאי דין דכל שאין מטמא אדם דאר שלענין טומאת אדם לא הוי מים חבור לענין טומאת אוקלין יכול להיות שהמשקה עושאן כגוף אחד וכמו האי דינא דשומרין לטומאה קלה ואין שומר לטומאה חמורה דפשיטות הגמ' דכל שאין מטמא אדם אין מוגין ראשון ושני הפונה רק דלא נוכל לומר אב הטומאה לגבי אוקלין ואין אב הטומאה לאדם, דזה אי אפשר לחנן וכל שהוא אב הטומאה הוא אב הטומאה לכל וכל שאין אב הטומאה לגבי אדם אינו אב הטומאה לגבי אוקלין, אבל דיני חבור אפשר שבתומאה חמורה אינו חבור ולטומאה קלה חבור ומספקא אי הפונה שהמה כגוף אחד וכאילו נגעה הטומאה גם בהשני או דהדין הוא רק שע"י חבור המשקה נעשה כאילו נגע האוכל השני בהראשון, אבל לא שנגע בהטומאה ומקור הספק הנה הוא מהא דאיבעיא במנחות כ"ד חבור מים וצרוף פלי ונגע בהמים שבחוזן אי אמרינו גם כן צרוף פלי וכמו שפירש הרמב"ם בפט"ז מהלכות אבות הטומאה הלכה ט' והינו בהיו שני צבורין בפלי וצרוף אחד מחובר למים שבאחורי פלי אם נטמא גם מה שעמו בצירוף הפני משום דכשנגע במים שאחורי פלי המים עם הצבור הוי כגוף אחד וא"כ הוי כנגע בפנים בהצבור המחובר וממילא נטמא גם השני או דנעשה רק כאילו הצבור נגע בו אחורי הפלי ע"י המשקין ואין מצרף למה שבפנים דמשמע מדברי הגמרא דאם הי' גוש אחד והי' מונח חציו מבחוזן וחציו מבפנים ונגע בזה שבחוזן בנדאי דע"י צירוף הפלי נטמא גם השני אף דבגמ' שם אמר כי תנו פלי מצרף ה"מ דנגע מגנאי אבל מבראי לא, דא"כ למה לי לשאול ע"י צירוף מים לשאול בגוש אחד חציו מבחוזן וחציו מבפנים ונגע מאבראי, אם מטמא גם ע"י צירוף פלי להדבר המונח בהפלי ע"כ דזה פשיטא לגמ' דאם נגע מאבראי בדבר שהוא גוף אחד הוי כאילו נגע מגנאי אבל

אם החבור הוא ע"ו מים, מיבצאי נ"א אם ע"י המים נעשו פגוף אָחַד וא"כ אף אם נגע מאבראי מקרי שנגע מגנאי או דהדין שהמים המספר הוא דין רק בְּהַאֲנֹכֵל השני שהוא נוגע וְהָא הוּא נגע מאבראי לא מגנאי דכיון דאינו גוף אָחַד הוּא רק דין שְׁנַטְמָא המְחַנְפֵר למים אָבֵל הַנְּגִיעָה היא מאבראי (לפי פירושונו בגמ' אם יהי' שומר לנבלה וְהַנְּבִלָה הוּא רק פחות מפזית דאין בה טומאה שְׁתַּטְמָא מְחַמַת עֲצָמָה וע"י השומר נעשה פביצה למאן דאמר יש שומר לפחות מפזית האוכלין הנוגעים בזה והיו רק שני לטומאה דכיון דאין מטמאין אדם אין על זה דין אב הטומאה אף לגבי אוכלין רק ראשון לטומאה וְהַנְּגִיעָה בזה הוּא רק שני לטומאה) ולפי זה בודאי דהוּא איבצאי דבצי ר' יהושע בן לוי אי צריד של מנחות מונין בו ראשון ושני או לא דהאיבצאי הוּא דאמרה תורה דחבת הקדש מכשר אם הפונה דע"י חבת הקדש אין צריד הכשר ומקבל דבר הקדש טומאה בלא הכשר לכה"פ מדרבנן או דדין דחבת הקדש הוא רק שיפסול הגוף אָבֵל אין על זה דין קבלת טומאה פלל אף מדרבנן וא"כ אין ענין זה פלל להא דכל שאין מטמא אדם אין מונין ראשון ושני, לפירושונו אליבא דהרמב"ם דלא קרב זה פלל דאף אין חבת הקדש יכול לעשות אוכלין לאב הטומאה, אטו משום זה לא יוכל לטמאות טומאת אוכלין אף בלי הכשר מטעם חבת הקדש ואדרבה תמיהה על הרמב"ד איך ערבב זה דמאי ענין מה שחבת הקדש משוי למוכשר לדין דמטמא אדם, ועפ"י דברינו תישב גם מאי דאמר ר' זירא לרב המנונא דנבלת עוף הטהור לר"מ אין מונין בו ראשון ושני משום דאין מטמא אדם וכל שאין מטמא אדם אין מונין בו ראשון ושני דהנה לעיל ביארנו דלר"מ הוּא דאמרה התורה מקרא דכל זרע זרוע אשר יזרע מטמא אף אם לא נגע טומאה, בהדבר שסופו לטמא טומאה חמורה, אין לפרש דהתורה אמרה דדבר שסופו לטמא טומאה מטמא שלא בהכשר דאין צריד הכשר, אָבֵל הטומאה היא טומאת אוכלין דכיון דלר"מ שיעיר המשפלת הוא סופו לטמא טומאה חמורה וְהָרִי גַם אוֹתוֹ מִיעֲטָה התורה מקרא דכל זרע זרוע אשר יזרע וא"כ נהי דאין צריד הכשר, אָבֵל חי הוּא אין מטמא אף אם יוכשר דאינינה בר טומאה פלל ולא דמי לישראל ששחט בטמאה דע"י השחיטה הכשיר אותה ועשה בה מעשה לאכילה ונקראת מין אוכל פמו שביארתי פינו דלגבי ישראל יש דין שחיטה אָבֵל חי אין הוּא פלל בר טומאה דחי שלא נעשה בו מעשה לאו מין אוכל הוּא ואיך לר"מ מטמא טומאת אוכלין ע"כ דלר"מ חידשה התורה דדבר שסופו לטמא טומאה תמורה יש עליו טומאה לטמא אוכלין ומשקין ומיבצא לרב המנונא אי לגבי אוכלין ומשקין הוּא אב הטומאה וא"כ אם נגעו אוכלין בנבלת עוף הטהור לגבי אוכלין נבלת עוף הטהור הוּא אם הטומאה וְהָאוֹכֵל שִׁיגַע בְּהַנְּבִלָה הוּא ראשון לטומאה, או דאף לר"מ נחשבת נבלת עוף הטהור רק פראשון לטומאה וְהַנְּגִיעָה בה הוּא רק שני לטומאה, ולרבנן אי אפשר פלל לשאול דהרי רבנן סבירא להו דדין דכל שסופו לטמא טומאה חמורה הוּא רק דאין צריד הכשר א"כ נדאי דהוי רק ראשון לטומאה כדין אילו הי' נוגע בה טומאה ורק לר"מ דס"ל דדין דסופו לטמא טומאה חמורה הוּא טומאה חידשה לא שאין צריד הכשר אליבא דר"מ מיבצאי לי' ופשוט לי' דאף לר"מ פינו דאין מטמא אדם לא נעשה אב הטומאה אף לגבי אוכלין והוּא רק ראשון לטומאה ואוכל הנוגע בנבלת עוף הטהור הוּא רק שני לטומאה.

אכן לפי זה יקשה האי דינא דהאוכל נבלה וכן הנושא את הנבלה אמאי מטמא אוכל להיות ראשון הא האדם הנושא את הנבלה וכן האוכל נבלת עוף הטהור אמאי מטמא שנים היינו שמטמא האוכל להיות ראשון הא אין מטמא אדם, וכל שאין מטמא אדם הא אין מונין בו ראשון ושני, אכן נראה לי דהנה בבא בתרא דף ט' איתא בעיא מנין רב אהדבוי בר אמי מרב ששת מנין למצורע בימי ספורו שמטמא אדם אמר לו הואיל ומטמא בגדים מטמא אדם א"ל דילמא טומאה בחבורין שאני דהא הסיט נבלה דמטמא בגדים ואינו מטמא אדם ע"כ, ופשוטות דברייהגמ' משמע שמוכיח דהא דמסיט נבלה מטמא בגדים ואינו מטמא אדם הוא משום טומאה בחבורים ולא דפשיט מזה שיש שמטמא בגדים ואינו מטמא אדם אלא דמוכיח בע"כ משום טומאה בחבורים, ונראה דס"ל להגמ' דזה אין סברא כלל לומר דבשעה שנושא הוא אב הטומאה, ובעת שנופרש נסתלקה ממנו טומאת האדם מלהיות אב הטומאה ואז נעשה ראשון לטומאה דכיון שהדין דבעת שנופרש הוא רק ראשון לטומאה גם בעת שהוא נושא אין טומאתו מפני שנעשה אב הטומאה אלא הטומאה מפני שהוא חבר להנבלה הנבלה מטמאה את האדם וחבוריו, היינו הדבר שנעשה בהם אם הם בגדים נעשו גם הם כמו מחבורים להטומאה, ובה מיושב קושית התוס' דאיך קאמר טומאה בחבורים הא האדם מטמא אף בגדים אחרים, אכן אף דעל רש"י שפירש דאין מטמא בגדים אחרים שנוגע בהן שפיר הקשה התוס' דהא בתו"כ מרבה מקרא דוטמא דאף פלים שנוגע בהן בשעה שנוגע במשכב הזה טמאין, אבל גם זה אפשר לומר דהטעם משום חבורים דהרי חבורים לאו דוקא אם לבוש וכדאיתא במת דאף אם נוגע במת מקרי חבר וכדאיתא בגזיר אלא דהאי דינא דחבור יש שעשאה התורה הנגיעה חבר ויש שלא עשתה ע"ו הנגיעה חבר דהרי ע"ו הנגיעה במת הוי חבר ומקרי דיקרב ונגיעה בנבלה לא עשאה התורה חבר להנבלה אבל בנושא אמרה התורה שהאדם ומה שנוגע בהן אם המה פלים נעשו חבר להנבלה והנבלה מטמאה האדם והחבר לאדם אם הוי בגדים או פלים אבל אדם או פלי חרס לא נעשו חבר להנבלה ע"י חבר הנבלה וגם אינם מקבלים טומאה ע"י חבר של הנבלה היינו דדין הוא בהאדם וכלי חרם שאינם נעשים חבר להנבלה ע"י חבר הנבלה היינו האדם הנושא או הנוגע במשכב הזה, ואפשר לדחוק ולתרוץ דברי רש"י וגם פירוש רבינו גרשם מאור הגולה שגם הוא כתב בדברי רש"י וקשה לומר דלא ראו דברי הת"כ ואפשר לומר דמאי דקאמרי דאם נגע בבגדים אחרים אינו מטמא קאי רק על מצורע בימי ספורו דנימא שהוא אין מטמא אדם א"כ גם בגדים אין מטמא א"כ נאמר מאי דאמר בקרא וכבס בגדיו הוא דהבגדים נעשו טפל לו וכיון שהוא טמא נטמאו הבגדים אף לאחר שפרשו ממנו וכל דין דנאמר בו וכבס בגדיו הוא רק משום דהבגדים טפלין לו אבל אין ללמוד בו נגיעה ממה דאמרה התורה בשארי הטומאות כמו בנגע במשכב ומושב ונושא הנבלה דהתם הטעם דנעשו הבגדים נוגעים בהנבלה ע"ו חבר האדם, אבל מצורע בימי ספורו אם נימא דאין מטמא אדם ואין מטמא בגדים וטעמא דוכבס בגדיו הוא משום חבר אפשר לומר דבו רק בגדיו הלבוש בהן בטלין לו אבל לא בגדים שיגע, ורש"י מפרש דבנבלה האדם הנושא הוא החבר לטומאה והבגדים שנוגע בהן טמא משום דהמה נגעו בהנבלה ע"י האדם המחובר בהנבלה אבל בבגדים עצמן לא נאמר שהמה נעשו ע"י המגע חבר דע"י נגיעה לא נאמר שהוא חבר, רק דהאדם הנושא או האוכל נבלת עוף הטהור או בנגע

אדם במשפך נעשו המה חבור להטומאה אבל פלים לא נעשו חבור, וא"כ הא דמטמא הנושא את הנבלה וכל הנדב בנגעו בפלים דכיון דהאדם נתחבר היכא שאמרה התורה שיהא חבור הרי נגעו הבגדים בהנבלה או בהמשפך ע"י החבור, ורק אדם וכלי חרס אין מקבלין טומאה היכא דנגעי בחבור להאב הטומאה המה מקבלי טומאה דוקא אם יגעו בגוף האדם וא"כ מביא ראי' שיש דין חבור וא"כ אפשר לומר דבגדים שהוא לבוש המצורע בימי ספרו אם נימא דאינו אב הטומאה לטמא אדם ואין מטמא בגדים פיון דלא מציינו שבגדים נעשו חבור ע"י נגיעה איהו יטמא בגדים וכלים שנגע בהן משו"ה ס"ל לרש"י ורבינו גרשם מאור הגולה דאפשר לומר שמצורע בימי ספרו אם ה' הדין שהוא אינו מטמא אדם אז לא ה' מטמא אלא בגדים שהוא לבוש דהמה חבור לו, וראיית רב אהרן דבוי בר אמי רק כמו דמציינו דאדם הנושא נעשה חבור להנבלה דמשום זה אף בגדים וכלים שנוגע טמא משום דנגעו בהנבלה ע"י חבור הנבלה היינו האדם פן אפשר דבגדים שהוא לבוש בטלים להאדם.

עכ"פ מוכח מהאי גמרא דטומאת הבגדים משום חבור א"כ לא קשה מה שהקשינו הא אוכל נבלת עוף הטהור אין מטמא אדם ואמאי מונין בו ראשון ושני היינו שהוא מטמא שנים דהא טומאת האוכלין משום דנגעו בהנבלה ע"י חבור הנבלה היינו האדם האוכל הנבלת עוף הטהור בעת שהיא בבית הנפש יש לה טומאה וכמו שביארנו למעלה והאדם האוכל בעת שהיא בבית הבליעה נעשה חבור להנבלה וא"כ הנבלה הא מטמאה האדם וכיון דמטמאה הנבלה את האדם כשהיא בבית הנפש היא מטמאה האוכלין שנוגע בהן האדם דהרי האוכלין נגעו בהנבלה, ע"י חבור הנבלה היינו ע"י האדם ונעשה אז האדם היד להביא את הטומאה על האוכלין מן הנבלה שהיא מטמאה אדם שהיא בית בליעתו ואף דאמרה התורה שאדם וכלי חרס אין מקבלין טומאה ע"י חבור הטומאה היינו האדם, אבל האוכלין מקבלין טומאה מן הנבלה ונעשו ראשון לטומאה, אבל מי ששורף ומוציא הפרה והפרים והמשלח את השעיר, דכפי שביארנו לעיל אין הפרה ופרים מטמאים שנימא שדבר הנוגע בו בהשורף יהי' כמו שנוגע בהפרים, והפרים מטמאים האדם, דהא ביארנו דלרבינא אין הפרים מטמאים אלא גדר הטומאה הוא שהאדם השורף והמוציא והמשלח הוא טמא, וא"כ פיון דהמשלח והמוציא והשורף אין מטמאין אדם, הא קו"ל כל שאין מטמא אדם אין מונין בו ראשון ושני, וע"כ הא דמטמא בגדים הוא משום דהבגדים חבור לו, אבל אנו דאין חבור פיון דהאדם השורף והמוציא אינו אב הטומאה לטמא אדם אין מונין בו ראשון ושני אלא דבזה פליג הרמב"ם על רש"י ורבינו גרשם דלרבינו גרשם אפשר דהשורף פרה ופרים אין מטמא רק בגדים שנושא דהרי ס"ל לרש"י דבגדים שאין לבוש הוי רק כנגיעה ולא נעשו חבור ובטלין להאדם, א"כ מאיזה טעם יטמא דבר שנוגע אכן הרמב"ם ס"ל דאמרה התורה דאף כלי ובגד שנגע זה שאמרה בו התורה וכבס בגדיו גם הבגדים והפלים נעשו חבור ע"י הנגיעה.

עכ"פ פשוט טעמא דהרמב"ם בהשורף את הפרה ופרים הנשחרפין והמשלח את השעיר דאין מונין ראשון ושני דהא פללא הוא כל שאין מטמא בגדים אין מונין בו ראשון ושני, אבל נבלת עוף הטהור כשהיא בבית הבליעה היא מטמאה את הבגדים שנגע בהן משו"ה מונין בו ראשון ושני.

